ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛЫҚ ШАҚ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ

Республиканские педагогические чтения

ЛЕТОПИСЬ ВЕКОВОЙ ИСТОРИИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

ҚАЗАҚСТАНДА МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ҒАСЫРЛЫҚ ТАРИХИ ШЕЖІРЕСІ

Республикалық педагогикалық оқу

ЖИНАҒЫ

Қостанай қаласы
3 мамыр 2017жыл

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы базасында жинақталған

Составлено на базе Республиканского центра «Дошкольное детство» Министерства образования и науки Республики Казахстан

Редакция алқасы:
Игенбаева Б.Қ., п.ғ.к., доцент
Ерманова М.Н.
Бликова Ж.Б.
Хаменова М.О.
Мукушева Г.О.
Шотбайқызы А.

«Қазақстанда мектепке дейінгі білім берудің ғасырлық тарихи шежіресі» республикалық педагогикалық оқулары жинағы / «Летопись вековой истории дошкольного образования в Казахстане» сборник Республ. педагогическ. чтениях. Астана, 2017 жыл, 3 мамыр. – Астана, 2017. – 424 б.

Жинаққа «Қазақстанда мектепке дейінгі білім берудің ғасырлық тарихи шежіресі» республикалық педагогикалық оқуларына қатысушылардың баяндамалары және мектепке дейінгі білім беру саласындағы қызметкерлерінің ұсынған мақалалары енгізілді.

«Мектепке дейінгі балалық шақ»
Республикалық орталық, 2017

I СЕКЦИЯ

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ КОНТЕКСТІНДЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ТАРИХЫ МЕН ДАМУЫНЫҢ ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕРІ

ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ В КОНТЕКСТЕ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ МАЗМҰНДЫҚ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ДАМУЫ МЕН ҚАЛЫПТАСУЫ

Б.Қ.Игенбаева
педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент

Еліміздің мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінің қалыптасуы тарихи күрделі даму кезеңдерінен өтті. Оның мазмұны қоғам дамуының бағыт-бағдарына қарай жаңарып, заман талабына сай өзгеріп отырды.

Тарих беттерін парақтайтын болсақ, 1917 жылы желтоқсан айында Кеңестік Халық ағарту комиссариатының баланың туылған сәтінен бастап, оны жан-жақты дамытуды іске асыру қажеттігі айтылған «Мектепке дейінгі тәрбие туралы» декларациясы жарияланды.

1919 жылғы Коммунистик партияның VIII сьезінде қабылданған бағдарламада бала тәрбиесі мәселесін жетілдіру мақсатында мектепке дейінгі мекемелердің желісін құру: ясли, бақша ашу міндеттері белгіленді. Сөйтіп осы жылы Кеңес халық ағарту комиссариаты балаларды тәрбиелеудің маңызды факторы ретінде мектепке дейінгі мекемелердің жұмысын ұйымдастыру, әйелдерді социалистік құрылыстың барлық саларына тарту мәселесі қарастырылған «Біріңғай еңбек мектебінің ережесі» және мектепке дейінгі тәрбиенің негізгі қағидалары нақтыланған алғашқы «Инструкция по ведению очага и детского сада» нұсқаулығы ұсынылды.

1929 жылы Кеңес халық ағарту комиссариатының «Мектепке дейінгі мекеменің мектеппен байланысы және жұмысты жоспарлау туралы» әдістемелік хаты жіберілді. Осыдан кейін «Мектепке дейінгі мекемелерге арналған бағдарлама» әзірлеу жұмыстары қолға алына бастайды. Сөйтіп, 1932 жылы мектепке дейінгі педагогика және психология саласындағы ғалымдардың, педагог мамандардың қатысуымен мектепке дейінгі білім беру бағдарламасының алғашқы жобасы әзірленеді.

Кеңес Үкіметінде мектепке дейінгі тәрбиенің сапасын жақсарту үшін балабақша жұмысының ғылыми негізделген бағдарламасын жасаудың маңызы зор болды. Әрбір бағдарламалық материал белгілі тарихи кезеңде пайда болып, мектепке дейінгі тәрбиенің теориясы мен практикасының дамуының деңгейін айқындап берді.

Бұл құжат қызмет түрлеріне сәйкес мынадай бөлімдерден тұрды: қоғамдық-саяси тәрбие, еңбек тәрбиесі, музыкалық-қимылдық тәрбие, бейнелеу әрекеті, математика, сауат ашу. Осы Бағдарламаның шығуы мектепке дейінгі мекемелердің жұмыстарын реттеуге, педагог-тәрбиешілер қызметінің бағытын айқындауға және білімін кеңейтуге мүмкіндік берді. Бірақ бағдарламадағы әрбір бөлімі бойынша қарастырылған біліктер мен дағдылардың көлемі шағын болған.

1934 жылы жетілдірілген «Тәрбиелеу бағдарламасы» шығарылады. Онда балабақшадағы балалармен жүргізілетін жұмыс мазмұны, оны ұйымдастыру жолдарына баса назар аударылған. Ол мынадай бөлімдерден тұрған: қоғамдық тәрбие, дене тәрбиесі, сурет салу, мүсіндеу, тіл дамыту, кітаппен жұмыс,

табиғат туралы білім негіздері, алғашқы математикалық түсініктерді қалыптастыру, сауат ашумен айналысу. Бірақ бұл бағдарламаның да кем тұстары болды, олар: күрделі танымдық материал күрделі, балалардың жас ерекшеліктері ескерілмеген, педагогикалық процесті ұйымдастыруда тәрбиешінің жетекші рөлі толық айқындалмаған.

Кеңес Одағы Коммунистік партиясы орталық комитетінің «Халық ағарту комиссариаты жүйесіндегі педагогикалық бұрмалаушылық туралы» 1936 жылғы 4 маусымдағы қаулысына сәйкес мектепке дейінгі тәрбие бойынша жаңа бағдарламалық құжат жасау қажет болды.

Осыған байланысты 1938 жылы «Балабақша тәрбиешісіне арналған нұсқаулық» шығарылды. Онда мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу міндеттері айқындалды. Балалардың жас ерекшеліктері, тұлғаны жан-жақты дамыту туралы айтылды. Бірақ Нұсқаулықта балалармен ұйымдастырылатын жұмыс мазмұны жас топтарына сәйкес емес, тәрбиенің жеке бөлімдері бойынша анықталған. Дене, ақыл-ой, адамгершілік тәрбиесі Нұсқаулықта жан-жақты қарастырылмаған, мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мәселелері ғылыми негізделмеген, ата-аналармен жұмыс түрлері қамтылмаған.

1953 жылы тәрбиелеу-оқыту жұмысының сапасын арттыру және балаларды мектепке даярдау мақсатында балабақшада оқытуды енгізуге байланысты «Нұсқаулық» қайта өңделіп, бағдарлама ретінде тәрбиешінің басқаруымен ұйымдастырылған сабақтарда балалар игеретін білім беру мазмұны нақты берілген.

Онда психологиялық, педагогикалық ғылымның жаңа жетістіктері, озат тәжірибелер, сондай-ақ балаларды ана тіліне оқытудың, оларды қоршаған ортамен таныстыру, музыкаға тәрбиелеу ескерілген. Балалардың анатомиялық, физиологиялық, психологиялық ерекшеліктері ескеріліп, кіші (3-4 жас), ортаңғы (5 жас) және ересек (6 жас) топтарға арналып әзірленген. Сондай-ақ балалардың денесі, ақыл-ойы, адамгершілік қасиеттерін дамыту, еңбек және көркем сөйлеуге тәрбиелеу, ойын әрекетіне басшылық жасау және т.б. көрсетілген.

1959 жылы 21 мамырда Коммунистік партия орталық комитеті мен СССР Жоғарғы Кеңесі ерте және мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеу туралы ғылымның қол жеткен даму деңгейін ескеріп, «Мектепке дейінгі балалар мекемелерінің болашақ дамуы және мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оларға медициналық қызмет көрсетуді жақсарту шаралары туралы» қаулы қабылдады. Қаулыда Үкімет жергілікті жерлердің жағдайлары мен мүмкіндіктерін ескеріп, мектепке дейінгі мекеменің екі типін: ясли мен балалар бақшасын - біріңғай мектепке дейінгі мекемеге (ясли-бақша) біріктіруді және мектепалды мен мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеудің біріңғай бағдарламасын әзірлеуді ұсынды. Бағдарламаны әзірлеу Кеңес одағы педагогикалық ғылым академиясы мен медицина ғылым академиясына бірге жасау тапсырылды.

1960 жылы мектепке дейінгі білім беруді ғылыми қолдауға маңызды үлес қосқан Кеңес Одағы педагогика ғылымдарының академиясы құрылды.

Мектепке дейінгі педагогика, балалар психологиясы және әдістемесін дамытудағы жетістіктер мектепке дейінгі тәрбие практикасы үшін барынша жетілдірілген құжаттың жасалуына негіз болды.

Осылайша, 1962-1965 жылдары Қазақстанда мектепке дейінгі тәрбие жүйесінің дамуы мен қалыптасуында үлкен бетбұрыс жасалды. 416 мың бала қамтылған мектепке дейінгі мекеменің желісі 5054-ке жетті. 1963-64 оқу жылы еліміздің мектепке дейінгі мекемелері Кеңес Одағы ағарту министрлігі бекіткен «Балабақшадағы тәрбие бағдарламасы» ерте және мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған мемлекеттік құжат ретінде қолдануға ұсынылды.

«Балабақшадағы тәрбие бағдарламасы» - мектепке дейінгі мекемелерде тәрбиелеу-оқыту жұмысының мақсаты мен міндеттерін және мазмұнын анықтайтын мемлекеттік құжат болып танылды. Бағдарламада жалпы халықтық білім беру жүйесінің алғашқы баспалдағы, жаңа адамды, коммунистік қоғамның болашақ белсенді құрылысшысын қалыптастырудағы балабақшаның рөлі сипатталып, мектепке дейінгі мекемелердегі әрбір жас тобында тәрбиелеу-оқыту мектепке дейінгі баланы жан-жақты дамытуға бағытталған педагогикалық процестегі тәрбиешінің жетекші рөлі көрсетілген. Аталған бағдарламаға сәйкес әрбір одақтағы республикада жергілікті ерекшеліктерді (ана тілі, ұлттық дәстүрлер және т.б.) ескеріп, өз бағдарламалары жасалды.

Осы бағдарлама одақтас республикаларда соның ішінде Қазақстанда да 1964 жылы қосымшалар мен өзгерістер енгізіліп қайта басылып шығарылды. Дене тәрбиесі бөлімі сабақтарда, серуен кезінде, қимылды ойындар барысында балалардың қимыл белсенділігін ынталандыратын жаттығулармен толықтырылды, таңғы жаттығудың балаларды сауықтырудағы мәні күшейтіліп, оның ұзақтығы артты. Жылдың суық және жылы кезеңдері ескеріліп, барлық жас топтарына Күн тәртібі құрылды. Қазақстанда мәдени-тарихи және өлкетану бағыттарымен жұмыс бөлімдері қосылды.

Еліміздегі мектепке дейінгі тәрбиелеу жүйесін дамытуда 1984 жылдың мамыр айындағы Кеңес Одағы Министрлер Кеңесінің «Мектепке дейінгі қоғамдық тәрбиені одан әрі жақсарту және балаларды мектепке даярлау туралы» қаулысының маңызы зор болды. Онда мектепке дейінгі мекемелер желісін кеңейту жоспарланып, тамақтандыруға шығыннның барынша жоғары нормалары енгізілді, баланы күтуге төлем ақының өлшемі қарастырылды, тәрбиешілердің еңбекақысын едәуір көтеру қарастырылды, ясли және ересек топтардағы тәрбиешілердің, медицина қызметкерлерінің теңестірілген демалысы белгіленді.

Реформаның негізгі ұстанымдарына сәйкес мектепке дейінгі қоғамдық тәрбиені жетілдіру бағыты айқындалған 1984 жылы жаңа «Балабақшада тәрбиелеу мен оқыту» типтік бағдарламасы шықты. Бағдарлама баланың жасына сәйкес педагогикалық процестің тұтастығы, үздіксіздігі, тәрбие мен оқыту мазмұнының ғылымилығы, олардың бірлігі, жүйелілігі, сабақтастығы ескеріліп әзірленген. Тәрбиелеу-оқыту жұмысының көлемі екі бөлім бойынша «Балаларды тәрбиелеу және тіршілік әрекетін ұйымдастыру», «Сабақтарда оқыту» берілген. Осы бағдарлама қазақстандық ғалымдар мен педагог

мамандардың қатысуымен өңделіп, қазақ тіліне аударылып, қазақ балабақшаларына құжат түрінде берілді. Екінші сәбилер тобынан бастап, бағдарламаға қазақ халқының ертегілері, халық ауыз әдебиеті (жұмбақтар, мақал-мәтелдер), қазақ жазушыларының шығармалары енгізілді.

Ал Қазақстандағы мектепке дейінгі тәрбие жүйесінің дамуына және балабақшалар желісін кеңейтуге өздерінің сүбелі үлесін қосқан, құнды әдістемелік оқу құралдарды әзірлеген Н.Құлжанова («Балабақшадағы тәрбие», «Ана мен бала»), Б.Баймұратова («Біздің кітап», «Мектепке дейінгі ұйымдарда және отбасында баланың тілін дамыту әдістемесі», «Баланы мектепке қалай даярлауға болады?» т.б.) және А.К.Меңжанованың еңбектері осы күнге дейін мектепке дейінгі жастағы бала тәрбиесінде маңызын жойған жоқ.

1992 жылы Ы.Алтынсарин атындағы педагогикалық ғылыми зерттеу институты Мектепке дейінгі білім беру зертханасында «Балбөбек» бағдарламасы (М.С.Сәтімбекова, Б.Баймұратова, Ф.Жұмабекова) әзірленіп, бірнеше жыл бойы эксперимент алаңдарында сынақтан өткізілді. Нәтижесінде мектепке дейінгі жастағы балаларды ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиелеудің дәстүрлі әдістемелік жүйесі қалыптасты.

2006 жылы «Балбөбек» бағдарламасы өңделіп, толықтырылған нұсқасы қайта басылды. Бағдарламада көзделген басты мәселе - балабақшада тәрбие мен білім беруді кіріктіре жүргізу, апталық жүктемені азайту, балаларды еңбекке баулу, ізгілікке, мейірімділікке тәрбиелеу болды.

Соңғы онжылдықта «Қарлығаш», «Қайнар», «Алғашқы қадам», «Зерек бала», «Біз мектепке барамыз» т.б. білім беру бағдарламалары әзірленіп, кеңінен қолданылып келді.

2013-2014 жылдары қолданыстағы білім беру бағдарламаларының саны мен сапасы бойынша жүргізілген зерделеу жұмысы олардың атауы түрленіп, санының артып отырғанын көрсетті. Баламен ұйымдастырылатын жұмыс түрлеріне, тақырыптық жоспарлауға, қосымша білім беруге арналып, әр түрлі бағытқа ие бола бастағаны, жекеленген тақырып аясында әзірленген авторлық бағдарламаларға айналғаны анықталды.

Сондай-ақ мектепке дейінгі білім беру мазмұны бойынша шетел тәжірибелері де зерделенді.

Мемлекет/жас		**1**	**2**	**3**	**4**		**6**	
Ресей	ФГОС							
Финляндия	Мектепке дейінгі оқыту бағдарламасы							
Германия	Мектепке дейінгі ұйымдарда балаларды тәрбиелеу бойынша білім беру ұсыныстары					15 жасқа дейін		
Ирландия	Балалардың білім беру бағдарламасы							
Жапония	Балаларға күтім көрсететін орталықтарға арналған ұлттық білім беру бағдарламасы							
Белорусь	Мектепке дейінгі білім беру бағдарламасы							
Шотландия	Перинаталдық кезеңнен үш жасқа дейінгі - педагогикалық кадрлар үшін нұсқаулық			Жетістікке жету бағдарламасы		18 жасқа дейін		

Мониторинг нәтижелері ғылыми қызметкерлермен, мектепке дейінгі білім беру саласының мамандары және тәжірибелі педагогтарымен түрлі республикалық және өңірлік іс-шараларда талқыланды.

Нәтижесінде республикадағы білім беру жүйесін жаңғырту аясында, нормативтік құқықтық базаны жетілдіруді қажет ететін мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын және білім беру үдерістерінің әдістерін жаңарту туралы шешім қабылданды.

Бүгінгі күні мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті Мемлекеттік стандарты жаңартылды, оның негізінде 1 жастан 6(7) жасқа дейінгі құрылымды толық қамтитын Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасы (ҚР БҒМ №499 бұйрығы 2016 ж.) әзірленіп, еліміздегі мектепке дейінгі 77 ұйымда сынақтан өткізіліп, 2016 жылдан бастап, еліміздің барлық өңірлеріндегі мектепке дейінгі ұйымдарда қолданысқа енгізілді.

Аталған Үлгілік бағдарламаның мазмұны жоғарыда зерделенген білім беру бағдарламаларының ұтымды тұстары мен ғылыми зерттеулерге сүйене отырып, жалпыадамзаттық құндылықтарды дәріптейтін «Мәңгілік ел» идеясына негізделді, заман талабына сай баланың дамуына қажетті жағдай туғызуды қарастыратын дидактикалық ұстанымдарға сәйкес құрылды.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік бағдарламасының құрылымы мен мазмұнындағы және оның әдістемелік кешенінің басты ерекшеліктері:

- балалардың жас кезеңдерінің ескерілуі;
- білім беру салаларының өтпелі тақырыптар арқылы кіріктірілуі;
- баланың білім, білік және дағдыларының жасына сәйкес даму деңгейінің көрсеткіші - күтілетін нәтижеге бағдарлануы;
- білім беру үдерісінің өтпелі тақырыптар жүйесімен ұзақ мерзімді (перспективалық) және қысқа мерзімді (циклограмма) жоспарлануы;
- баланың бағдарлама мазмұнын игеру деңгейін анықтаудың әдістемелік ұсынымдарының жүйеленуі.

Осы бағыттағы тәрбие мен оқыту мазмұнын балаға игерту, оларды тәрбиелей отырып, мектепке оқуға даярлау кәсіби қалыптасқан педагогтың құзырындағы жауапты қызмет екені баршамызға мәлім. Іске сәт, әріптестер!

Әдебиеттер

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпығаміндетті стандарты, 2015 ж.

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы, 2016 ж.

3. Ильясова А.Н. Становлние и развитие педагогической теории Казахстана (1900-1960 гг), Алматы, 1997.

4. Храпченков Г.М. К вопросу о методологических основах историко-педагогических исследований. – Қайнар, 1997.

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ШАРТТАРЫ

Ф.Н.Жұмабекова, п.ғ.к, доцент
Л.Н.Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университеті

«Мәңгілік ел»– ата-бабамыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы екенін барлығымыз білеміз. Ол арман әлем елдерімен терезесі тең қатынас құратын, әлем картасынан ойып тұрып орын алатын тәуелсіз мемлекет атану еді. Ол арман тұрмысы бақуатты, түтіні түзу шыққан, ұрпағы ертеңіне сеніммен қарайтын бақытты ел болу еді. Біз бұл армандарды ақиқатқа айналдырдық. Мәңгілік елдің іргесін қаладық. Мен қоғамда «қазақ елінің ұлттық идеясы қандай болуы керек» деген сауалдың жиі талқыға түсіп жүргенін естіп жүрмін, біліп жүрмін. Біз үшін болашағымызға бағдар етіп ұлтты ұйыстыра ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол - мәңгілік ел идеясы. Тәуелсіздігімізбен бірге халқымыз мәңгілік мұраттарына қол жеткізді. Біз еліміздің жүрегі, тәуелсіздігіміздің тірегі мәңгілік елордамызды тұрғыздық. Қазақтың мәңгілік ғұмыры ұрпақтың мәңгілік болашағын баянды етуге арналады. Ендігі ұрпақ – мәңгілік қазақтың перзенті»– деді Елбасымыз.

Елбасы Қазақстан халқына Жолдауында «Жаңа құндылықтар жүйесіне тезірек бейімделіп кеткен келешекке жаңаша көзқарасы бар жас ұрпақты дер кезінде ең қымбат адами көзқарастар негізінде рухани-адамгершілік, имандылық ізгі қасиеттерге баулу қажет»–деген, еліміздің болашағы өскелең ұрпақ қолында екенін, жақсы тәрбие беру барысында жас ұрпаққа адамзаттық құндылықтар, рухани мәдени мұралар сабақтастығын сақтай отырып тәрбиелеуді мектепке дейінгі ұйымдардан бастау керек.

Президентіміздің қазіргі кезде басты назар аударған бір мәселесі– бүгінгімақтанышымыз, ертеңгі келер ұрпағымыздың тәрбиесі. Өйткені, бала– өмірдің сәні, бақыттың нысаны, ертеңгі күнді жалғастырушы ұрпақ. Ұрпақ тәрбиесі–келешек қоғам тәрбиесі. Сол келешек қоғам иелерін жан-жақты жетілген, ақыл-парасаты мол, мәдени–ғылыми өрісі озық етіп тәрбиелеу– педагогтардың міндеті. Ал, қазіргі кезде ата-бабамыздың салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпынан ажырап қалған, шетелдік компьютерлік ойындар мен қатыгездікке құрылған фильмдердің еркінде кеткен жастарымызды қайтсек дұрыс жолға саламыз? Бүгінгі таңда бұл сұрақ ұлтымыздың болашағын ойлайтын, санасы сергек барша қауымды толғандыруда.

Толғанысты ой, тартымды пікір, шешімін күтіп тұрған көкейкесті мәселелер көптеп саналады. Осыған орай, мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің тарихи шежіресіндегі жеткен жетістіктеріміз атап айтар болсақ.

Егемендік алғанға дейінгі мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың тарихы мен дамуын зерделеген зерттеулер: Н.Құлжанова (1887-1939), Г.П.Охотская (1917-1941), Р.М.Жұмағожина (1941-1945), Н.И.Храпченкова «1946-1980), Меңдаяхова (1958-1980), В.Н.Андросова, Л.И.Давиденко (1980-1990), Б.Б.Баймұратова (1970-1999) т.б. еңбектерде сипатталды.

Қазақстанның тәуелсіздік алғаннан кейінгі мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының қоғамдағы әлеуметтік рөлі мен оны дамытудың мәселелерін қарастырған ғалымдар: Т.Ж.Қалдыбаева, В.Н.Андросова, Р.К.Аралбаева, Б.О.Арзанбаева, Ә.С.Әмірова, Б.Б.Баймұратова, С.Г.Бәтібаева, А.Б.Бақрединова, Н.Б.Баримбеков, М.С.Сәтімбекова, Г.Х.Дүкенбаева, А.К.Меңжанова, Г.Ж.Меңлібекова, Қ.М.Меңдіаяқова, А.Е.Мәнкеш, Г.Метербаева, М.Т.Тұрсыкелдина, Т.А.Левченко, Х.Т.Шерьязданова, С.Н.Жиенбаева, Ф.Н.Жұмабекова, М.Оспанбаева, Р.Қ.Керімбаева, А.Ж.Салиева, Ш.Сапарбаева, Н.С.Сайлаова, Ғ.З.Таубаева, Ұ.Төленова, Т.И.Иманбеков т.б. еңбектерінің маңызы зор.

Қазіргі кезеңде қарқын алып отырған мемлекеттік деңгейде шешімін табуға ықпал етіп отырыған «Балаларды мекепке дейінгі оқыту мен және тәрбиемен қамтамасыз етуді арттыруға бағытталған «Балапан» арнайы бағдарламасы, Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2016 – 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы дайындалып онда мектепке дейінгі тәрбиенің күшті және әлсіз жақтары атап көрсетілді.

2020 жылға қарай орта білім беруде 12 жылдық оқыту моделінің табысты жұмыс істеуі, мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңартуға бағытталған жалпыға міндетті стандарт, тұжырымдамалар мен жаңа тұрпатты бағдарламалардың дайындалуы, ғылыми-зерттеулер мен тәжірибелік мүмкіндіктердің тиімді тенденцияларын, қағидаларын, негізгі бағыттары мен күтілетін нәтижелерін, оны іске асырудың кезеңдері мен шарттарының бірлігі қамтамасыз етілуде.

Қазақстандағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың 100 жылдық мерейтойының қарсаңында атқарылар ауқымды істер, зерттеуді қажет ететін, зерделеуде зеректік танытатын мәселелер жеткілікті. Атап айтар болсақ:

Біріншіден, «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында жүзеге асырудың шарттарын айқындап алу қажет. Мұнда Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі білім беру саласының *нормативтік-құқықтық құжаттарына* білім беру мазмұнының сәйкестігін қадағалау және заманауи ақпараттық және коммуникациялық технологияларды пайдалану, балабақша, мектепішілік және жоғары оқу орнында БАҚ, тәрбие мәселелері бойынша баспа қызметін ұйымдастыру.

Ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуде–педагогтардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау, ғылыми-әдістемелік кешендер әзірлеу, вариативтік бағдарламаларды, тәрбиелік және ақпараттық технологияларды енгізу. Тәрбиемен білім беру үдерісін ұйымдастырудың озат тәжірибесін анықтау, зерделеу және кеңінен тарату, тәрбие үдерісінде, сондай-ақ оны басқаруда жаңа технологияларды меңгеру, адамның рухани әлемін қалыптастыруға бірізді бағдарлану.

Психологиялық-педагогикалық қолдауда - балаларды тәрбиелеуде білім беру ұйымдары педагог-тәрбиешілерінің педагогикалық ЖОО және колледждердің, ғылыми ұйымдардың профессорлық-оқытушылық құрамымен, ата-аналар қауымдастығымен және қоғамдық ұйымдармен серіктестік пен

ынтымақтастық орнату. Ол балалар мен жастардың әлеуметтік-педагогикалық қорғанысын қамтамасыз етуді, өзіндік құндылық және психологиялық жайлылық сезімін қалыптастыруды, дамудың психологиялық-педагогикалық кемшілігін түзетуді қажет ететін балалар мен жастардың түрлі категорияларымен жұмыс жүйесін жетілдіру.

Ұйымдастыру-басқарушылықты қамтамасыз етуде - балабақшаларда тәрбиелеу мен оқытуды оңтайлы жоспарлау, оқу қызметінің мазмұнын үйлестіру және оған жағдай жасау, инварианттық және вариативтік білім беру мазмұн интеграциялау, тәжірибе жұмыстарына ұдайы зерттеу жүргізу, озық іс-тәжірибелерді насихаттау, тарату, оқу қызметі мен тәрбиеге мониторинг жасау, тәрбие үдерісі субьектілерінің пікірін зерделеу негізінде біртұтас білім беру кеңістігін құру. Үздіксіз білім беру жүйесіндегі білім беру деңгейлері мен сатыларының сабақтастығын дамыту, зерттеушілік және инновациялық қызметке қолдау көрсету. Отбасылық тәрбие жүйелерін қайта өркендету, балабақшадағы ата-аналар комитеті жұмыстарын жетілдіру және оларға арналған кеңестер, бірге ұйымдастырылатын отбасылық шаралар, балабақша өміріне қатысуы, әкелер, аналар, әжелер, әкелер клубы, педагогикиалық оқулар мен конференциялар ұйымдастыру арқылы ұстанған негізі идеяны насихаттау маңызды міндет.

Екіншіден, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын жаңартуда мектепке дейінгі ұйымдарға арналған стандарт негізінде дайындалған оқу әдістемелік құралдардың сапасын арттыру, тәжірибеде пайдаланудың мүмкіндіктерін жетілдіру, мамандардың кәсіби біліктілігі мен құзіреттілігін арттыруға баса назар аудару қажет. Оқу-әдістемелік құралдар, оқу бағдарламаларының мазмұнын тәрбиеленушілер мен білім алушылардың рухани-адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруға, қазақстандық патриотизмге, жалпыұлттық идеяны іске асыруға тырысу, этносаралық және мәдениетаралық байланыс жағдайында толеранттылықты және қарым-қатынас жасау білігін дамытуға бағыттау. Жаңартылған білім мазмұны аясында қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік, құрмет көрсету, ынтымақтастық, еңбек пен шығармашылық, ашықтық, өмірлік дағдыны қалыптастыру. Қазақстанның тәуелсіздігі және азаматтық жауапкершілік, Отанға деген сүйіспеншілік, елінің жетістіктері үшін мақтаныш, мемлекет мүддесіне қызмет ету маңызды мәселе деп есептейміз.

Үшіншіден, мамандар даярлау мәселесін жетілдіру және олардың сапасын жақсартуға басым көңіл бөлу. Болашақ мамандардың қазақ тілін мемлекеттік тіл, ұлттық сана-сезімнің базалық тетігі, қазақ халқының, қазақ жерін мекендейтін барша халықтар мен ұлыстардың руханияты мен бірлігінің тұғыры, тұтастай ұлттық рух дамуының негізі ретінде белсенді түрде меңгеруге дайындығын дамыту. Қазақ халқының озық дәстүрлерін (қонақжайлық, барша адамдарға деген ықыласты көңіл мен қамқорлық, төзімділік) негізге ала отырып, болашақ мамандардың (ұлтына қарамастан) бірлесіп өмір сүріп жатқан халықтар мен ұлыстардың салт-дәстүріне, ұлттық мәдениеті мен тарихына деген құрмет сезімін дамыту. Болашақ мамандарды өз бойында келесі

қасиеттерді саналы түрде қалыптастыруға бейімдеу: а) жоғары деңгейдегі ұлттық абырой, патриотизм мен азаматтық, төзімділік (толеранттылық) пен гуманизм; ә) этносаралық, конфессияаралық және мәдениетаралық сұхбат құруға әзірлік; б) Ақиқат, Сүйспеншілік, Дұрыс іс-әрекет, Ішкі тыныштық, Қиянат жасамау құндылықтары мен «мәңгілік» мұраттарды бейнелейтін жер бетінде бейбітшілік пен тыныштық орнауына септігін тигізетін, зорлық-зомбылыққа жол бермейтін өмір, еркіндік, ар, сенім, махаббат, бақыт сынды жалпыадамдық тұғырлы құндылықтар бағдарын ұстануға ықыласты болу. Болашақ мамандардың заманауи әлеуметтік-мәдени жағдайда келесі қасиет-сапаларға ие бәсекеге қабілетті зияткер тұлғаға деген сұраныстың жоғары болатындығын саналы түрде пайымдап түсінуге бағыттау: а) өзін жетілдіруге, өздігімен дамуға, өзінің негізгі күш-қуатын іске асыруға және өзін танытуға ұмтылыс; ә) жаңа білім мазмұнын игеріп, тың идеяларды ойлап табуда бастамашылдық таныту және оларды отан игілігі үшін жүзеге асыруға дайын болуға үйрету.

Төртіншіден, мектепке дейінгі ұйымдарда баланы дұрыс тәрбиелеу үшін ең алдымен «тәрбиешінің - өзі тәрбиеленген» болуы керек, балаға өзі үлгі бола алатын, мектепке дейінгі ұйымдарға кемеңгер басшы, кемел педагог-тәрбиеші қызмет жасауы қажет. Педагог мамандығы жасандылыққа, уақыт талабынан қалыс қалуға төзбейді. Болашақтың адамын тәрбиелейтін, болашақ жас ұрпаққа білім мен тәрбие беретін бала жанының бағбаны тәрбиешілер болғандықтан олардың ары таза, адал, әдепті, инабатты, сыпайы, парасатты, байсалды, ұстамды, төзімді, кешірімді болу сияқты адами қасиеттерді өз бойында дамытып ұрпақ тәрбиесінде қолдана білу арқылы мектепке дейінгі жаста рухани тәрбие берудің негізгі тірегі бола білуі шарт. Балаларды еңбек етуге баулу арқылы өз өмірінің мәнін түсінуге ықпал ететіндігі, үнемдеу, өмірлік дағды қалыптастыру, сөз бен істің бірлігін сақтауға баса назар аудару, ата-аналармен ынтымақтастық орнату. Мектепке дейінгі ұйымдардағы тәрбиелеу меноқыту үдерісін жалпыадамзаттық құндылықтарға негіздей отырып тұтас білім беру үдерісінде үздіксіз іске асыру, балалардың жүректеріне жалпыадамзаттық құндылықтарды сіңіру, олармен жұмыс жасауда рухани бастауларды ашу, шабыттандыру, оқу қызметі барысында қолданатын әдіс-тәсілдерді түрлендіріп, жетілдіріп отыруға көңіл бөлу қажет.

Бесіншіден, мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үдерістерінде инновациялық технологияларды қолдануға жете мән беру. Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беру мазмұнын жаңалау, жаңалық енгізуде - инновациялық мазмұнды дамыту, жаңаша ұйымдастыру, ал «жаңаша» дегеніміз жаңа мазмұн, оны енгізудің әдіс-тәсілдерін, технологиясын тәжірибеде тиімді пайдалана білуге ұжымды жұмылдыру. Қазіргі мектепке дейінгі білім беру саласында инновациялық технологияларды меңгермейінше сауатты, жан-жақты маман болуы мүмкін емес. Инновациялықтехнологияны меңгеру тәрбиешінің интеллектуалды, кәсіптік-адамгершілік, рухани-азаматтық және де басқа көптеген адами келбетінің қалыптасуына әсерін тигізеді, өзін-өзі дамытып, оқыту-тәрбиелеу үлгісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Инновациялықтехнологияларды пайдалану негізінде мектепке дейінгі білім беру тұжырымдамасының алгоритмі төмендегідей түрде ұсынылады: білім беру жүйесінің түпкі мақсаттарын баяндау; аралық мақсаттардың болжамдық көрсеткіштерін баяндау; оқыту мазмұнына сүйену; көзделген мақсатқа жеткізетін және оқыту сапасын объективті тексеру әдістемесімен қамтамасыз ететін стандартты оқыту технологиясын ұсыну; оқытудың ұйымдастырушылық формалары мен шарттарын баяндау.

Инновациялықтехнологияларды мектепке дейінгі ұйымдарға енгізу барысында мына факторлар ескерілуі керек: алынып отырған технология тәрбиелеу мен білім берудің тақырыбы мен мазмұнына сай болуы; тиімділігі, жүйелілігін сақтау мен оны тәжірибеде пайдалануда төмендегідей кезеңдер арқылы іске асыру: 1-кезең – оқып үйрену. 2-кезең – меңгеру. 3-кезең – өмірге енгізу, тәжірибеде қолдану. 4-кезең – дамыту, нәтижесін тексеру.

Қазіргі заманғы қазақстандық білім беру үлгісіне көшуде және әлемдік білім кеңістігіне енуде кәсіби білікті, құзыретті тәрбиеші – педагог қана өз жұмысын жаңадан құрып, жоғарғы нәтижелерге жете алады. Сонымен қатар жаңартылған білім мазмұны аясында «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын академиялық пәндер, жобалау-зерттеу және сабақтан тыс іс-әрекеттер, қосымша білім беру, таңдау курстары арқылы балабақша, мектеп және жоғары мектепте оқу мазмұнына енгізілетін болады. Оқытудың интербелсенді әдістері: ойын технологиясы, рухани тәрбие негіздерін берік қалаудың жаңаша әдістері мен тәсілдемелері, трениенгтер, сыни тұрғыдан ойлау, ой қозғау, кейс-стади, зерттеушілік т.б. әдістерді оқу қызметінде тиімді пайдалануға басымдық берілу керек.

Алтыншыдан, ата-аналармен ынтымақтастықты күшейту, республикалық, облыстық, аудандық және қалалық ата-аналар қауымдастығын құру; бала тәрбиесіндегі өзара келісім, түсіністік, отбасындағы берілетін рухани адамгершілік тәрбиенің жалпыадамзаттық құндылықтарға негізделуіне арналған кеңес беру әдістемесін жасау. Балабақша ұжымының басқа білім беру ұйымдарымен (мектеп, колледж, университ т.б) қоса білім министрлігі, басқа да қоғамдық басқару ұйымдары, мешіттер, ата-аналардың қоғамдық ұйымдарымен, бизнес саласының өкілдерімен, БАҚ-мен тығыз байланыс орнату және олармен жүйелі, тұрақты қарым-қатынаста болып, ғылыми-зерттеулер жүргізіліп оның нәтижелерін әлемнің деңгейде тәжірибеге енгізе алатындай үлгі болуымыз керек.

Ойымызды қорытындылай келе, «Мәңгілік Ел» идеясын жүзеге асырудың басты тетігі ретінде білім беру ұстанымдарын анықтап, оларды үздіксіз білім беру жүйесінде үзбей іске асыру мәселесінде нақты іс-шаралар ұйымдастырылу қажет. Ең бастысы ұрпақ тәрбиесінде ата - ана, ұстаз, тәрбиеші, білім беру ұйымдарын басқарушы әкімшілік өздері үлгі бола отырып жас өркенді ақпараттар ағымымен қаруландыруды ғана мақсат тұтпай, адами құндылықты, рухани адамгершілік тәрбиені жас ұрпақтың бойына сіңіруде нақты іске көшудің жолдарын қарастыру қажет. Мұнда баланың рухани бастауын ашуда кемел мұғалім ретінде ізгілік стилін, ізгілік тәсілдемелерін пайдалану, ата-

анамен ынтымақтастық орнату, әрдайым жағымды көңіл күй туындату арқылы жас ұрпақтың бойына имандылық, ізгілік, кісілік, бауырмалдық, ұлтжандылық т.б. құнды адамгершілік қасиеттерді бойына сіңіру маңызды болмақ. Ұрпақ тәрбиесіндегі парызымызды орындауда ғасырлар бойы тағдырдың талқысынан өткен, заманымыздың сынында шыңдалған, еленіп-екшеліп жасығы жоғалып, асылы жеткен жалпыадамзаттық құндылықтарға бағдарланған білім беру мен тәрбиелеудің әдіснамасы мен тұжырымдамасын, осыған дейін жасалған тұғырлар мен қағидаларды жүзеге асырудың әдістемесін қалыптастыруды қолға алуымыз қажет. Ұлтымызға тән даналық қасиеттерге сүйене отырып, жас ұрпақтың ой, ниет тазалығын сақтауға, ақиқаттың ақ жолын таңдауға, риясыз сүйіспеншілікпен дұрыс әрекет жасауға, бүгінгі «беймаза» заманда ішкі тышытық орната алуға, төзімділікке, шыдамдылыққа, өмірден адам ретіндегі өз орнын таба алуға бағыттай білу – ең маңызды мәселе.

Әдебиеттер

1. «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік».2017.
2. Н,Ә.Назарбаев. «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласы. 2017.
3. Қазақстан жоо-ларында «мәңгілік ел» ұлттық идеясын жүзеге асыру тұжырымдамасы.Алматы. 2015.
4. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011 – 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Астана. 2016.
5. Қосымова Г. «Мәңгілік Ел» идеясын жүзеге асырудың тетіктері. Абай атындағы ҚазҰПУ. Алматы.2016.

Түйіндеме

Мақалада «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында жүзеге асырудың шарттары: нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік, психологиялық-педагогикалық қолдау жәнеұйымдастыру-басқарушылықты қамтамасыз ету мәселесі қарастырылған. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын жаңарту, мамандар даярлау мәселесін жетілдіру және олардың сапасын жақсарту, білім беруде инновациялық технологияларды пайдалану және ата-аналармен ынтымақтастық орнату арқылы жүзеге асыру жолдары жан-жақты талданған.

Резюме

В данной статье рассмотрены условия реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел» в дошкольных организациях: нормативно-правовые, научно-методические, психолого-педагогические сопровождения и организационно-управленческое обеспечение.

Обсуждены всесторонние пути реализации обновления содержания дошкольного воспитания и обучения, совершенствования подготовки кадров и

повышение их качества, использования инновационных технологий в образовательном процессе и сотрудничество с родителями

ҚАЗАҚСТАНДА МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ДАМУ ТАРИХЫ

М.Н.Ерманова
«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы,
мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұны бөлімінің жетекшісі

Мектепке дейінгі білім беру жүйесі ғасырлық тарихта күрделі жолдан өтті. Елдің мәдени және әлеуметтік-экономикалық дамуымен бірге осы жүз жылдың ішінде мектепке дейінгі білім беру саласы да үздіксіз дамып отырған. Кеңес Үкіметі құрылғаннан кейін елдің әлеуметтік жағдайын жақсарту үшін осы саланың дамып, өркендеуіне үлкен бетбұрыс жасалған.

Осы кезеңде Қазақстан үшін қоғамдық мектепке дейінгі тәрбиені дамыту мәселесінің маңызы зор болған, өйткені өмір бойы мал бағумен айналысып, көшіп жүрген халықты отырықшылыққа көшіру жағдайында ең алдымен әйелдерді азат ету және оларды қоғамдық өмірге, өнеркәсіптік жұмысқа тартумен байланысты саяси маңызды жұмыстармен тұспа-тұс келген.

Деректерге сүйенсек, Қазақстанда алғашқы балалар бақшасы Верный (қазіргі Алматы) қаласында, Семей, Орал, Қызылорда қалаларында балалар алаңдары және мектепке дейінгі киіз үйлер түрінде 1917 жылдан бастап ашылып, 1921 жылы олардың саны 115-ке жеткен.

Елдегі ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіптің қарқынды дамуы мектепке дейінгі мекемелердің желісін кеңейтуге зор әсер еткен, себебі осы аталған жұмыстарға балаға қарап үйде отырған әйелдерді тарту сол жергілікті жерлерде мектепке дейінгі мекемелерге сұранысты арттырған. Екінші дүние жүзілік соғыс жылдарында да елдегі балабақшалар саны артқан. Мысалы, 1941 жылы балабақшалар саны 521 болса ондағы бала саны 25721, ал 1945 жылы балабақша саны 705 болса, ондағы бала саны 42972 жеткен. Бұл сол жылдардағы сұрапыл соғыс жағдайына қарамастан мемлекеттің балаларға деген аялы алақаны мен ыстық қамқорлығын дәлелдейді. Әрине соғыс уақыты болғандықтан қазіргідей жылы жай, жұмсақ төсек, уақытылы құнарлы тамақ болмағаны белгілі, бірақ осы қолдан бейімделген, жұпыны жабдықталған, балалар бақшасында балаларға қамқорлық пен күтім көрсетіліп, аналарының соғыс жылдары елдің азаттығы мен болашағы үшін жұмыс істеуіне, ал балаларға соғыс зардабынан қарны ашпай, аман қалуына ықпал еткен.

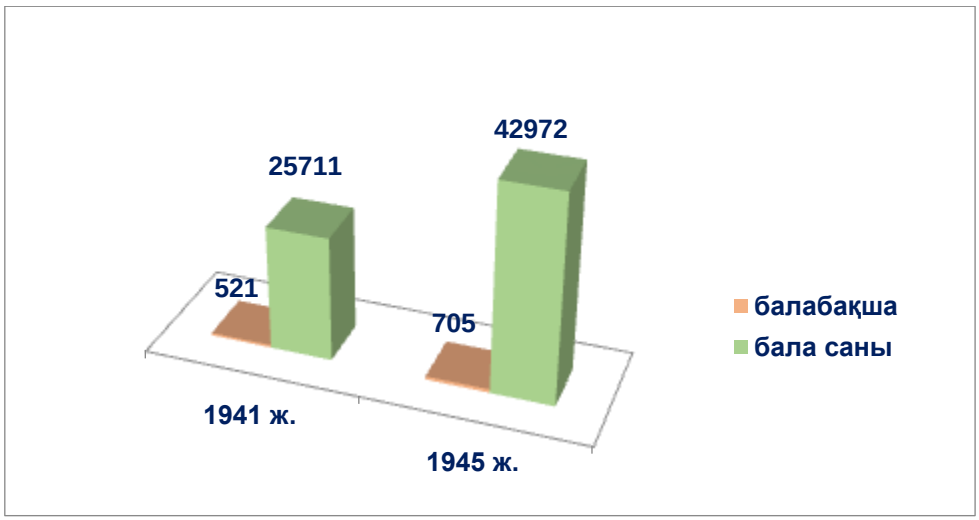

Соғыс жылдарынан кейін де мектепке дейінгі тәрбиенің даму қарқынының артқанын зерттеулер көрсетіп отыр. Сол жылдардағы елдің өшпес тарихына көз жүгіртетін болсақ, соғыс жылдарында ер азаматтардың соғысқа кетуіне байланысты елде жұмысқа жарамды ана мен етекте оратылған жас балалар қалған. Дәл осы кезеңде маңызды жұмыс күші ретінде елдегі аналарға ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп тізгінін ұстауға тура келген.

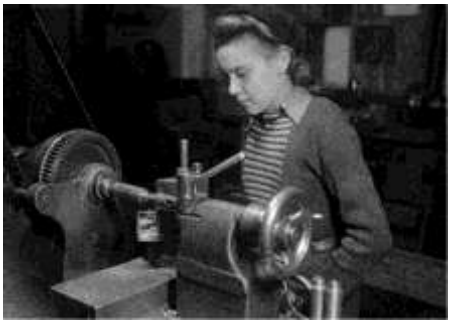

Елдегі бұл әлеуметтік-экономикалық міндетті шешу, аналарды қоғамдық өнеркәсіпке тарту мектепке дейінгі балалар мекемелерінің жетіспеушілігіне әкеп соқтырған. Бірақ ауылдағы қазақтар үшін бұл айтарлықтай өзекті мәселе болды деп те айта алмаймыз. Өйткені анасы жұмысқа кеткенде үйдегі балаларға атасы мен әжелері қарайтын болған.

Осы жылдары сұм соғыстың басталып кетуі және елдегі түскен қаражаттың барлығы дерлік елді қорғауға жұмсалуына және халықтық білім беруде балабақшалардың қызмет етуіне берілетін қажетті қаржының жоқтығына байланысты өнеркәсіптің жанынан балабақшалардың салынуы қарқынды дамыған.

1949 жылғы шілдедегі Қазақ ССР Министрлер Кеңесі «СССР Министрлер Кеңесінің 1949 жылғы 18 мамырдағы №2004 қаулысын іске асыру шаралары туралы» «Мектепке дейінгі балалар мекемелері мен перзентханаларды кеңейту және олардың жағдайларын жақсарту шаралары туралы» қаулыны қабылдады. Онда мектепке дейінгі мекемелердің санын арттыру бойынша республикалық Министрліктер мен ведомстволардың жұмыстарының нақты іс-шаралары анықталып, олардың материалдық базасын

жақсарту және жоғары сапалы тамақпен жабдықтау қарастырылды. Қаулы 1949 жылғы 15 тамызға дейін 13140 баланы балабақшамен және 22500 баланы яслимен қамтамасыз ету жоспарын орындауды қойды. Сонымен бірге бұрын алынған және мақсатты түрде пайдаланылмаған ғимараттарды босатып, жөндеп балабақшалар мен балалар яслилеріне беру тапсырылды.

Ал 1956-1965 жылдары ірі әлеуметтік жобалар іске асырылды. Қазақстан үшін мұндағы маңыздысы тыңды (целинаны) игеру және Теміртауда Қазақстан магниткасы құрылысын салу, Қостанай облысында Соколов-Сарыбай темір кен орны ашылуы және ауылды жерлерде біріккен шауашылықтардың (совхоз) ашылуы осы жерлерге халықтың соның ішінде жастардың жан-жақтан ағылып көшіп келуіне, сонымен бірге әйелдерді халық шаруашылығына жаппай тартуға, нәтижесінде ауылдар мен өнеркәсіпті қалаларда балабақшалардың жаппай ашылуына ықпал еткен.

Осы жылдары халықтық білім беру саласында түбегейлі өзгерістер орын алған. 1958 жылдың желтоқсан айында СССР Жоғарғы Кеңесі одағы «Мектеп пен өмірдің байланысын нығайту және халықтық білім беру жүйесінің болашақ дамуы туралы» Заңды қабылдаған. Онда кеңес мектебінің негізгі мақсаты: өскелең ұрпақты өмірге, қоғамдық-пайдалы еңбекке дайындау, алдағы жалпы және политехникалық білім беруді жетілдіру болды.

Осыған байланысты баланы өмірге дайындаудың алғашқы қоғамдық-педагогикалық баспалдағы ретінде мектепке дейінгі білім беруге талаптар жоғарылай бастаған. Балабақшалар саны көбейіп, ондағы орындар саны артады. 1958 жылдың аяғында 75355 бала контингентіне 1371 балабақша ашылып, оның ішінде 16 балабақша мен 2 топ қана қазақ тілінде жұмыс істеп, олар барлығы 489 қазақ балаларын қамтыған. Бұл сол кездері қазақ тілінде тәрбиелейтін балабақшаларға ғана қатысты мәселе емес сондай-ақ елдегі басқа да неміс, кәріс, ұйғыр және т.б. ұлттар үшін де өз ана тіліндегі балабақшалардың болмауы, халықтың әлеуметтік-мәдени сұранысын қанағаттандырмағанын және өкінішке орай өзге ұлттардың өз ана тілінде балаларын тәрбиелеуіне мүмкіндік болмағанын көрсетеді.

Сонымен 1958 жылы типтік үлгідегі 100 балабақша құрылысы салынып, басқа мақсатта қолданылып келген ғимарттар пайдалануға беріліп, барлығы 182 балабақша ашылған.

Ал тың жерлерді игеруде ауылдық жердерде маусымдық егін егу, оны жинау кезінде уақытша балалар алаңдары құрылған. Әрине аталған мекемелерде тәрбиелеу жұмысының деңгейі жоғары болмаған, бірақ сол жылдарда колхоздар мен совхоздарда аталған уақытша мектепке дейінгі мекемелерді ұйымдастыру жас балалары бар аналардың ауыл шаруашылығы жұмыстарына белсенді араласуына түрткі болған.

50 жылдардың соңы мен 60 жылдардың аяғында балалар мектепке дейінгі мекемелері жалпы білім беру жүйесінде орнықты орын алып, қоғамдық тәрбиенің тұрақты факторына айналған. Коммунистік партия орталық комитеті мен СССР Жоғарғы Кеңесінің 1959 жылғы 21 мамырдағы «Мектепке дейінгі балалар мекемелерінің болашақ дамуы және мектеп жасына дейінгі балаларды

тәрбиелеу мен оларға медициналық қызмет көрсетуді жақсарту бойынша шаралар туралы» қаулысы сол жылдардағы болашақ ұрпақты оқыту мен тәрбиелеу ісін алдағы жақсартуға бағытталған маңызды құжаттардың бірі.

Балаларды балалар бақшалары мен яслилерде тәрбиелеудің біріңғай жүйесінің болмауы мектепке дейінгі тәрбиенің басты кемшілігі деп ескерген, Үкімет жергілікті жерлердің жағдайлары мен мүмкіндіктерін ескеріп, оларды мектепке дейінгі біріңғай ясли-бақшаға біріктіруді ұсынды. Оның мақсаты: балаларды туғаннан бастап мектепке барғанға дейін тәрбиелеу мен дамыту. Бұл Қаулы Кеңес одағындағы болашақ ұрпақты үздіксіз оқыту мен тәрбиелеуді қалыптастыруға ұйытқы болған.

Сонымен, 1960 жылы Қазақ ССР Министрлер Кеңесі Қазақ ССР ағарту министрлігімен ұсынылған «Біріккен мектепке дейінгі мекемелер және типтік штаттар туралы ережені» бекітті. Осы Ережеге сәйкес ясли бақшаларды бірге ұйымдастыру халықтық білім беру бөлімдеріне, өнеркәсіп мекемелеріне, колхоздар мен совхоздарға жүктелді. Барлық ясли-бақшалардың ведомстволық бағыныштылығына қарамастан ондағы тәрбиелеу-оқыту жұмысына басшылық және бақылау жасау халықтық білім беру бөлімдеріне жүктелді. Ясли-бақшалар әрбір жас топтары үшін оқшауланған бөлмелері, кемінде екі топқа арналған кіріп- шығатын жеке есігі, медициналық және оқшаулау бөлмелерінің, музыка және дене шынықтыру залдарымен, балалардың ойындары мен сабақтары үшін жасыл желекке оранған, қоршалған жер телімдері бар арнайы салынған немесе бейімделген ғимараттарда ашылған.

Осы ясли және бақшаларды біріктіру ондағы тәрбиелеу жұмысының сапасын жақсартып, сол жылдары осы жасалған қадамның дұрыстығын дәлелдеген, нәтижесінде педагогикалық талаптардың бірлігі мен тұрақтылығы сақталған, балаларды яслиден балабақшаға ауыстыруға байланысты мәселелер ығысып, тәрбиелеу жұмысының деңгейі артқан.

Қазақстанда мектепке дейінгі мекемелер санының қарқынды өсуі белсенді өнеркәсіп құрылысы аймақтарында жүрген. Оған мысал, 1959 жылы Қарағанды облысының Теміртау қаласында ең алғаш рет «Огонек» балабақшасы ашылып, 1967 жылы олардың саны республика көлемінде 70-ке жеткен. Осы 1967 жылы Қарағанды облысында 7600 орынға 30 ясли бақша, Шығыс Қазақстан облысында 1340 орынға 14 ясли бақша, Алматы облысында 4050 орыға 32 мектепке дейінгі мекеме ашылған.

1975 жылғы 29 тамыздағы Коммунистік партия орталық комитеті мен Қазақ ССР министрлер кеңесі «Республикадағы балабақшалар мен яслилерде қоғамдық мектепке дейінгі тәрбиелеу және дамытуды жақсартудың шаралары туралы» қаулысы республикадағы мектепке дейінгі тәрбиенің дамуына серпін берді. Осы қаулыға сәйкес ғимараттардың жаңа құрылысын, қосымша ғимараттарды беруді, ведомстволық мектепке дейінгі мекемелердің құрылысына министрліктер мен ведомтволар, өнеркәсіп мекемелері мен құрылыс ұйымдарын қосымша қаражат салуға тарту қарастырылған нақты шаралар әзірленді.

Мұнан басқа мектепке дейінгі мекемелердің қарқынды дамуы 10-ыншы және 11-інші бесжылдықтарда байқалады. Тек 1976-1980 жылдары 164256 орынға құрылыс салынған, оның ішінде мемлекеттік қаражаттың есебінен 138911 орынға, ал 28945 орынға өздерінің бастамалары бойынша құрылыс салынып енгізілген. Аталған жылдары мектепке дейінгі мекемелердің материалдық жағдайына аса мән берілген, олар жиһаздармен, жұмсақ жиһаздармен, ойыншықтармен, еңбек және бейнелеу әрекетіне қажетті құралдармен және тб. жабдықталған. Осы 80-інші жылдары ауылдық жерлерде мектепке дейінгі мекемелердің дамуы шапшаң қарқында жүргізілген. Осы жылдары Қостанай облысында балаларды мектепке дейінгі мекемелермен қамтудың ең жоғарғы көрсеткіші 53,6 % құрап, мектепке дейінгі мекемелер желісі шапшаң қарқында дамыған.

Сонымен:

- 1970 жылы балабақша саны 4978 болса, ондағы бала саны 495 мың;
- 1980 жылы балабақша саны 7186 болса, ондағы бала саны 890 мың;
- 1988 жылы балабақша саны 8096 болса, ондағы бала саны 1млн астам;
- 1991 жылы балабақша саны 8881 болса, ондағы бала саны 865 мың болған.

Мектепке дейінгі мекемелердің дамуы, қоғамдық тәрбиенің сапасы тек қана ондағы материалдық-техникалық қорға ғана байланысты емес сондай-ақ тәрбиеші педагог құрамының саяси-идеялық, психологиялық-педагогикалық және арнайы дайындықтарына байланысты болған. Мектепке дейінгі тәрбиенің түрлі даму кезеңдерінде кадрларды даярлау және қайта даярлау үйлесімділігі түрліше болған.

1946-1980 жылдары тәрбиешілерді дайындау облыстық біліктілікті арттыру институттарынының, өнеркәсіпке оқыту мектептерінің педагогикалық кластарының айлық курстарында, медучилище мен пединститутардың күндізгі және сырттай бөлімдерінде жүргізілген. Ал біліктілікті арттыру қалалық аудандық әдістемелік бірлестіктерінің, облыстық біліктілікті арттыру институттарынының, жанындағы әдістемелік бірлестіктерде, ғылыми-практикалық конференциялар, семинарлар, педоқулар және т.б. жүргізілген.

1663-1664 оқу жылынан бастап мектепке дейінгі мекемелер ерте және мектепке дейінгі балалармен жұмысты қарастыратын кешенді «Балабақшада тәрбиелеу бағдарламасы» бойынша жұмыс жүргізуге көшкен. Зерттеулерге сүйенсек, осы кезеңде жоспарлаудың жақсартылғаны, сабақтарды ұйымдастырудың нақтылығы, оқу процесінде оқытудың техникалық құралдары (ТСО) мен жабдықтарды қолдану, қарым-қатынас жасаудың, әрекеттің әр алуан түрлерін қолдану байқалады. Мұның барлығы педагогикалық ұжымның тәртіпті жұмысын, әрбір тәрбиешінің жоғары біліктілігі мен теориялық және практикалық дайындығын талап еткен. Бірақ педагогикалық оқу орындары бұл міндеттерді шешуге дайын болмаған.

Республикада жоғары білікті мамандарды дайындау мәселесі соның ішінде қазақ тілінде даярлау өзекті мәселе болған. 1957 жылы Орал және Алматы қыздар педагогикалық институттарында мектепке дейінгі бөлімдер

ашылып, нәтижесінде қыздар педагогикалық институты қазақ қыздарын қабылдай бастаған.

Орта және жоғары біліммен мамандарды даярлау кеңейтілгенмен, балабақша кадрлеріне сұраныстың күннен-күнге артуы мәселені түбегейлі шешуге мүмкіндік бермеген, сондықтан тәрбиешілерді даярлауға орта және жоғарғы оқу орындарының сырттай бөлімдері жұмылдырылған. Орал және Алматы қыздар педагогикалық институттарында Қарағанды, Қызылорда және т.б. педучилищелерінде мамандарды сырттай оқытып даярлауға бөлімдер ашылған.

Мектепке дейінгі мекемелерге педагогтарды даярлауда атқарылған ауқымды жұмыстар өз жемісін бере бастаған. Мысалы:

- 1953 орта білімі жоқтар 2041 педагог (ол барлық педагогтың 50,7 %), жалпы орта біліммен 942 (23,4 %), орта біліммен 853 (21,3%), жоғары біліммен 18 (4,6%), барлығы **3844** педагог болса;

- 1993 жылы орта біліммен 67928 (69,6%), жоғары аяқталмаған біліммен 3147(3,2%), жоғары біліммен 20075 (20,6%), ал барлығы **97565** педагог болған.

Еліміздің Тәуелсіздігіне қол жеткізген алғашқы жылдарында мектепке дейінгі білім беру саласы еріксіз «оңтайландыруға» ұшырады: Осы 1991-2002 жылдар аралығында балабақшалар желісі 8 есеге қысқарған (8881-ден 1095 бірлікке дейін). Саладағы саясат сол уақыттан бері ең алдымен инфрақұрылымды дамытуға бағытталды. Мектепке дейінгі білім берумен қамтуды түбегейлі кеңейтуге Елбасының бастамасымен 2009 жылдан бастап іске асырыла бастаған «Балапан» бағдарламасы ықпал етті. Ал бүгінде 6 жылдан кейін біз 1991 жылғы (8881 бірл., 2015 жылы - 8834 бірл.) желі көрсеткішіне қол жеткізгенімізді қуанышпен айта аламыз.

Қазіргі таңда республикада **807,2** мың бала контингентіне **9410** мектепке дейінгі ұйым, оның ішінде **2336** – жеке меншік мектепке дейінгі ұйым қызмет етеді.

Бүгінгі күні Қазақстан Республикасында білім беру мен ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың мақсаты мен бағыттары айқындалған.

Елбасы өз сөзінде: «Біздің мақсатымыз айқын, бағытымыз белгілі, ол – әлемдегі ең дамыған 30 елдің қатарына қосылу», – деп атап өткендей, біздің міндетіміз – аға буынның қажырлы еңбегі мен елдің күрделі тарихи арнасынан бастау алған мектепке дейінгі білім беру саласын дамыту жолында аянбай еңбек ету, мемлекет пен ата-ананың алдындағы ұрпақ тәрбиелеудегі жауапкершілігімізді жоғары ұстау, «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясына негізделген жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, еліміздің жан-жақты дамыған, бәсекеге қабілетті тұлға тәрбиелеу.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасы Президенті Н.Назарбаевтың Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру атты мақаласы. Айқын газеті.

2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (ҚР Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы №205 жарлығы)

3. История школы и педагогической мысли Казахстана Храпченков Г. М. Алматы-1998г.

ОСНОВНЫЕ ЭТАПЫ ИСТОРИИ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В СЕМИПАЛАТИНСКОМ РЕГИОНЕ

Бликова Ж.Б., старший эксперт РЦДД
Амиргалиева Д.Ж., воспитатель д/с «Мирас
г.Усть-Каменогорска ВКО

История развития дошкольного образования отражает этапы формирования истории Казахстана. В конце XIX-ого века началась разработка вопросов образования среди коренного населения Акмолинской и Семипалатинской областей. «Дело шло довольно медленно для народа этого края, т.к. не был решен вопрос об открытии в областях сети начальных школ для инородцев. Ожидать благоприятного открытия школ для кочевников, можно только в том случае, если детям инородцев будет открыт свободный доступ в проектируемое учебное заведение…»

Главный попечитель Западно-Сибирского учебного округа господин Л.Н. Лаврентьев в письме министру просвещения царской России 4 февраля 1899 года писал: «…нельзя не указать на особенно важное значение Семипалатинской учительской семинарии, как рассадника русской культуры среди кочевых киргизов и других инородцев, которых насчитывается в настоящее время в Семипалатинской области 555259 душ. Новая семинария тем более уместна в Степном крае, что она будет отвечать заботам правительства о просвещении полукочевого народа».

Настойчивость инспектора народных училищ г-на Алекторова и попечителя Западно-Сибирского учебного округа Л.Н.Лаврентьева увенчались успехом. 1 июля 1903 года в г. Семипалатинске была открыта Семипалатинская имени Наследника Цесаревича Алексея Николаевича учительская семинария.

Занимаясь подготовкой учительских кадров начального звена, семинария обеспечивала специалистами не только регионы Казахстана, Алтайский край,

но и другие области России: Томскую, Тобольскую, Воронежскую, Тульскую, о чем свидетельствуют сохранившиеся в архиве документы.

Было принято 24 воспитанника из Семипалатинского, Керекуского, Усть-Каменогорского, Каркаралинского и Акмолинского уездов. Позднее стали принимать учащихся из Семиреченской области, Тобольского уезда, Томской, Воронежской Тульской губерний.

Первым директором вышеупомянутого учебного заведения стал надворный советник г-н Александр Владимирович Белый. К приемным экзаменам было допущено 53 человека, выдержали экзамены и были приняты в приготовительный класс 24 мальчика.

Первые семинаристы изучали предметы: закон божий (в здании находилась молельня), русский язык и словесность, история, география, естествознание, математика, искусство, основы сельского хозяйства, пение, ручной труд, гимнастика, медицина. В перечень учебных занятий с 1906 года дополнительно были введены французский, немецкий и латинский языки, где каждый семинарист в свободное от занятий время 2 раза в неделю получал уроки.

В формирование семинарии внесли вклад педагоги: братья Белослюдовы (выпускники Строгановского училища), Т.Жомартбаев (учился в городе Уфе), Н. Я. Коншин, (выпускник Петербургского университета), К.Н.Маргайлик (после Томского института), Сатпаев Абикей Зеинович (окончил духовную семинарию и Петроградский историко–филологический институт), И.Я. Малахов, В. Н. Попов, супруги Нургали и Назипа Кульжановы и др. Занятия велись, в основном, на русском языке, так как педагогов-казахов по существу еще не было.

Эти люди способствовали зарождению и формированию нового класса в Казахстане – интеллигенции, яркими представителями которого являются и выпускники семинарии – Мухтар Ауэзов, Каныш Сатбаев, Алькей Маргулан, Жусипбек Аймаутов, Турлыхан Касенов, Бекен Жамакаев, Азильхан Нуршаихов, Шакен Айманов и многие другие.

Начиная с 1917 г в республике стали создаваться первые детские сады, которые существовали в виде детских площадок. Такие площадки одними из первых отрылись в городах Семипалатинск и Верный (ныне г.Алматы).

В городе Семипалатинске в 1921 г. насчитывалось 5 детских площадок: по одной для мусульманских и еврейских, три для детей русской национальности.

В г. Алматы функционировала одна детская площадка на 300 детей, которую вскоре преобразовали в детский сад. В ряде областей создавались дошкольные юрты по обучению матерей правильному уходу за ребенком, дошкольные библиотеки, проводились «недели ребенка».

В 1922 году в целом в стране работали более 22-х детских садов и площадок.

Молодое советское государство заботиться о кузнице кадров по ликвидации безграмотности в нашей республике. По решению Наркомпроса в

1928 в г. Семипалатинске открылся Русский педагогический техникум с четырехлетним сроком обучения. В составе техникума были **дошкольное** и политико-просветительное отделения.

В 1923 году Приказом Губернского отдела народного образования в Усть-Каменогорске открывается педагогический техникум по подготовке учителей начальных классов. И в 1967 году открывается дошкольное отделение.

В педагогический техникум посылаются самые преданные советской власти молодые люди. Принимали в техникум только детей рабочих и крестьян.

В СССР в те годы еще не было единой программы обучения учителей. В каждом техникуме преподаватели сами писали программу и план. Большое внимание в обучении уделялось политграмоте.

1920–1930 годы - это период коллективизации в стране, учащихся привлекают к участию в хлебозаготовках. Страна, особенно промышленные центры Петроград, Омск, нуждались в хлебе, продуктах. А в Прииртышье кулачество, а частью и середняки, срывали хлебопоставки. В течение всего периода хлебозаготовительной компании с 28 сентября по 14 декабря 1929 года принимали участие в хлебозаготовках (из отчета заведующего Семипалатинского русского педагогического техникума А.М.Моргайлик (стр.115, дело 81, о планах и программах).

Работа учащихся выражалась в дежурствах при уполномоченных районах, в выполнении нарядов, в распространении займа, в сборе тары, и в выполнении секретных поручений райуполномоченных, в индивидуальной агитации среди посевщиков, в работе с молодежью и женщинах, в культурной работе с посевщиками района и с населением района – проводились собрания, читались доклады, ставились концерты и спектакли.

Потребность в педагогических кадрах была очень высокой. По архивным данным за 1936 год на II пятилетку требовалось – 20430 учителей, в том числе 10872 казаха, для дошкольных учреждений потребность составляла 13000 человек. Такого количества дать педтехникумы не могли, несмотря на новые 62 отделения в стране. Поэтому нехватку учителей решено было покрыть краткосрочными курсами по подготовке учителей. Таких, как были в с.Шемонаихе.

Мирную жизнь людей прервал грохот орудий. Наступили суровые годы Великой Отечественной войны. Многие учащиеся и выпускники педучилища ушли защищать нашу Родину. Среди них Герои Советского Союза Изгуты Айтыков, Василий Александрович Шулятиков, Василий Васильевич Бунтовских, педагоги Тиунов Е.Г, Перелыгин Л. М., Мирошин А.В и многие другие. В это тяжелое время и учащиеся и преподаватели стойко переносили тяготы войны: давали шефские концерты, дежурили в госпиталях, подписывались на государственный заем, рассылали подарки на фронт.

Примечательно, что и в годы Великой Отечественной войны детские сады продолжали открывать в стране.

Война окончилась, но время оставалось все еще очень трудным. В стране существовала карточная система, хлеб по карточкам получали по месту жительства, ларьки были разбросаны по всему городу. Приходилось стоять по нескольку часов в очередях, часто учащиеся опаздывали на уроки, иногда пропускали занятия.

1947 год знаменателен тем, что длительного перерыва вновь открывается 1-й класс по подготовке работников дошкольных учреждений. Город и села области нуждались воспитателей детских садов и яслей. Заслуга директора педучилища Тюрина Л.И. состоит в том, что в трудные послевоенное годы, при полном отсутствии учебно-программной документации, было открыта новая специальность.

В 1950 году состоялся первый выпуск работников дошкольных учреждений, который, по сути, и заложил в нашем регионе профессиональную систему дошкольного образования и воспитания. Каждый из 30 специалистов первого выпуска оставил заметный след в системе дошкольного воспитания.

В 1953 году были объединены русское и казахское педагогические училища, и преобразованы русско-казахской педагогической училище имени К. Д. Ушинского. Выпускало педучилище учителей начальных классов и дошкольных работников. Основные задачи Семипалатинского русского - казахского педучилища заключались в следующем:

I. Подготовка образованных, культурных учителей начальной школы и дошкольных работников хорошо владеющих педагогическими уменьем и навыками.

2. Улучшение постановки учебно - воспитательной работы, обращая особое внимание на воспитание у учащихся любви к детям и школе.

3. Привлечения учащихся с первого года обучения к работе с детьми путем участия в дежурствах базовой школы, проведения под руководством учителей внеклассной работы и присутствия на педагогических советах школы.

4. Способствовать всей организацией работы педучилища воспитанию у учащихся точности и аккуратности в исполнении своих обязанностей, умения держать себя в коллективе и стремления совершенствовать свои знания.

В 1965 году училище переезжает в здание старой семилетней школы №10, которая размещалась в купеческом доме по улице Ленина. Из старой конюшни, расположенной во дворе, был построен актовый зал. Несмотря на материальные трудности, учебный процесс был организован на должном уровне.

В 1967 году учебному заведению присвоено имя М. Ауэзова.

В 1971 году В ЖенПИ на базе факультете филологии сформировалась кафедра дошкольной педагогики. В числе первых выпускников данного факультета «Дошкольной педагогики» была и Сулейменова Мариям Сулейменовна, которая приехала по распределению в село Георгиевка Жарминского района Семипалатинской области. Директором педучилища в те годы работал Бекбаев Асылхан Табылдинович. Понимая важность подготовки собственных кадров для региона, вновь поставил вопрос о подготовке

национальных кадров для дошкольных организаций. Мариям Сулейменовна была первым квалифицированным педагогом в области дошкольного образования на казахском языке. Более 30 лет трудилась в педколледже. За это время было выпущено тысячи выпускников с казахским языком обучения, которые трудятся не только в восточно-казахстанском регионе, но и за его пределами.

Много известных людей нашей страны окончили наше педагогическое училище г. Семипалатинск. Среди них: Жусипбек Аймауытов - просветитель, общественный деятель, романист, поэт, драматург, переводчик, основоположников казахской педагогики, М.Ауэзов- писатель, автор эпопеи «Путь Абая», академик, лауреат Ленинской и Государственной премий, Каныш Имантаевич Сатпаев - ученый-геолог, академик, первый президент Академии Наук Казахской ССР, крупного общественного и государственного деятеля, Алькей Хаканович Маргулан- доктор исторических наук, академик АН КазССР, профессор, Абдыхамит Сембаев с 1941 по 1955 г.г- министр просвещения Казахской ССР., Шрақбек Қабылбаев, доктор педагогических наук, с 1954 – 1959г.г министр внутренних дел Казахской ССР, Турлыхан Қасенов - педагог, общественный деятель, Герои Социалистического труда: Ж.Чайжунусов, М.Носова, Д.Парий; писатель А.Нуршаихов и др.

К 1990 году число дошкольных организаций достигло своего пика и составило 8881, их посещало 47,8% детей страны от 2 месяцев до 7 лет. Около половины детей были охвачены системой дошкольного образования. Дефицита мест на получение места в дошкольной организации не было.

С развалом Советского Союза, идет значительное сокращение сети детских садов, связанное со сложной экономической ситуацией: ростом безработицы, бедностью, сокращается уровень рождаемости. За 90-е годы прошлого века на свет ежегодно стало появляться вдвое меньше детей:

Это явилось следствием сворачивания базы объектов социально-бытового назначения предприятий региона, а также сокращения финансирования государственных учреждений образования.

За 10 лет количество детских садов сократилось в 12.5 раза, число мест в них – в 5.4 раза. В селах этот процесс происходил более быстрыми темпами. Если в городах и поселках количество детских садов сократилось в 6.7 раза, то в селах – в 60 раз. В 1990 году сельские детские сады составляли 52% их общего количества, в 2000 году – 11%.

Особенности переходного периода поставили систему дошкольного образования в новые условия развития. Одной из закономерностей, обусловивших реформы в образовании, стал переход страны на рыночный тип хозяйствования. Содержание образования освободилось от излишней политизации и догматизации.

На 1.01.2001 г. детские сады посещали 9654 ребёнка, из них 3887 (40%) детей областного центра, 1593 (17%) – г. Семипалатинска, 1303 (13%) – г. Лениногорска, 528 (5%) - Бородулихинского района, 362(4%) – Шемонаихинского района.

Государственную форму собственности имеют 57 детских дошкольных учреждений, частную - 16.

Одними из направлений Программы развития системы образования области на 2001-2005 годы названы «постепенное увеличение охвата детей системой дошкольного воспитания, а также «дальнейшее развитие сети учреждений образования всех типов», при этом указывается, что «сохранится число детских садов, финансируемых из средств бюджета».

История развития дошкольных организаций в ВКО

За годы становления Независимости Республики Казахстан произошли существенные изменения, в основном за счет развития ГЧП. По состоянию на 1.10. 2016 года в ВКО всего ДО -786 ед., из них д/с-279ед, мини-центров-504

ед., санаторных д/с-3. В них детей-59352 ребенка. По форме собственности: государственных-706 ед., частных – 80. Охват составляет 100%.

Согласно Индексу развития образования в настоящее время Казахстан является лидером среди стран СНГ по охвату детей дошкольным воспитанием и обучением.

Проведенные за последние годы преобразования, позволили значительно развить потенциал ВКО региона: удовлетворить образовательные и профессиональные потребностей всех социальных слов населения области и повысить профессионализм педагогических кадров.

В разные годы Семипалатинский педагогический колледж претерпевал изменения, меняя свой статус: Учительская семинария, педтехникум, педучилище, и, наконец, педколледж.

Выполняя свою главную миссию - подготовка специалистов начального и среднего звена, на всех этапах своего развития это учебное заведение с честью и достоинством выполняло свои функции.

Данные преобразования позволили успешно решать задачи по подготовке кадров в системе дошкольного воспитания и обучения для суверенного Казахстана.

Литература

1. Альманах «Литературная Алма-Ата» - История и современность № 12-13. 2015 г.
2. Сулейменов Д.Д. Научно-педагогическая деятельность А.Е.Алекторова. — Семипалатинск, 1997. — С. 104.
3. Кульжанова Назипа Сагызбаевна / Кашляк В. Семипалатинск: Их именами названы.- Семипалатинск, 2006.- С.297-298.Казинформ]
4. Материалы и фотодокументы из архива Центр документации новейшей истории ВКО г.Семей
5. Бликова Ж. Слово о Турлыхане // Спектр.- 2002.- 5 апреля.-С.16.
6. Бликова Ж. Имена улиц родного города // Спектр.- 2002.- 24 мая.- С.3
7. Бликова Ж. Первый генерал – учитель // Спектр.- 2002.- 5 июля.- С.4
8. Основные показатели системы дошкольного воспитания и обучения РК (по состоянию на 1.10.2016 год), Астана, 2016 г.

КАРАГАНДА – КОЛЫБЕЛЬ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

Бугубаева А.Д.,
методист Учебно-методического центра
развития образования Карагандинской области

«Я живу в городе Караганде. Люблю свой родной город, потому что здесь живут мои родители, мои дедушка с бабушкой, мои друзья, и здесь есть мой любимый детский сад», - так начала свой рассказ о своём городе воспитанница

одного из детских садов города Караганды Алёна Гусарова на конкурсе, посвященному Дню города. И это правда, детишкам в детских садах Караганды хорошо, а история развития дошкольного воспитания неразрывно связана с историей возникновения и строительства самого города.

Год рождения города Караганда – 1934, а первый детский сад был открыт в 1937 году на 50 мест. Он располагался в старой части города, которая в последствии, так и называлась - Старый город. Заведующей была любящая детей Сойникова Зинаида Михайловна. В районе, называемом в народе Дальний парк, работали ясли, куда принимали детей с 3-х месячного возраста. Ясли были необходимы в то далекое время, потому что декретный отпуск у женщин был всего 3 месяца.

Вместе с тем, с развитием нового индустриального центра, стали строиться и дошкольные учреждения. В 1950 году был открыт детский сад № 1 «Ручеек». В этом же году были введены в эксплуатацию ясли № 1 «Медок», где первой заведующей была Юдина Антонина Ивановна, которая проработала в этом учреждении более тридцати лет. Антонина Ивановна возглавила ясли «Медок» в послевоенное время. Во время Отечественной войны она была медсестрой одного из военных госпиталей. Антонина Ивановна часто вспоминала военные годы, и было очень трогательно слушать ее рассказы о тех тяжелых временах. Антонина Ивановна проработала до 65 лет и, выйдя на заслуженный отдых, много времени уделяла воспитанию молодых педагогических кадров в регионе.

Детские сады нуждались в квалифицированных кадрах, поэтому в 1952 году, впервые в республике при Саранском педагогическом училище было открыто дошкольное отделение. Училище готовило грамотных воспитателей для дошкольных организаций, из которых впоследствии выросла целая плеяда талантливых руководителей.

60 годы XX века – это период бурного развития Караганды, как индустриального центра республики. Крупные предприятия строили детские сады для своих работников, и, соответственно, в городе начали функционировать, так называемые ведомственные дошкольные учреждения. Крупные предприятия, такие как «Карагандажилстой», «Карагандаобувь», «Карагандаодежда» имели свои детские сады, только в одном объединении «Карагандауголь» их было более 30.

Дошкольные организации были разделены на ясли, которые относились к городскому отделу здравоохранения и детские сады - к городскому отделу народного образования. Надо отметить, что в яслях работали сестры-воспитательницы, которые обеспечивали хороший уход за детьми раннего возраста, но обучение малышей не проводилось.

С выходом в 1962 году первой общесоюзной «Программы воспитания в детском саду», детские сады стали объединяться в ясли-сады. Чтобы обеспечить детей полноценным дошкольным воспитанием и обучением, решением Горисполкома было издано «Временное положение о детском дошкольном учреждении», в котором указывалось, что вся воспитательная и

образовательная работа яслей-садов должна быть организована районными и городским отделом народного образования, а также ими и контролироваться. Медицинское обслуживание детей осталось под надзором органов здравоохранения.

«Программа воспитания в детском саду» четко определила содержание воспитания и обучения дошкольников в каждом возрастном периоде. Одной из важнейших задач дошкольного воспитания была подготовка детей к обучению в школе, поэтому независимо от ведомственной принадлежности образовательная работа в детских садах проводилась под руководством отделов народного образования.

Во второй половине 70-х годов вводится в строй большое количество дошкольных учреждений, одним из которых был ясли-сад «Светлячок». Руководителем этого детского сада была Сулейменова Маргарита Васильевна. Она была первая заведующая с высшим дошкольным образованием.

Для полноценной реализации Программы дошкольного воспитания и с целью совершенствования педагогического мастерства педагогов детских садов специалистами отделов народного образования в системе проводилась контрольно-аналитическая и методическая работа, в ходе которой выявлялся передовой педагогический опыт.

Так в 1982 году детский сад «Ветерок» представил свои достижения на ВДНХ СССР по теме: «Ознакомление дошкольников с природой родного края», который был отмечен золотой медалью. Заведующая Лагода Александра Георгиевна много сил отдала созданию благоприятных условий для развития детей. Это был первый в городе Караганде детский сад с бассейном, зимним садом, здесь детей поили кислородным коктейлем, проводились занятия в изостудии. Кроме того на территории детского сада была представлена флора и фауна Казахстана: имелись вольеры с животными и птицами, на участках росли высокие ели и сосны. Детский сад был достопримечательностью города и его посещали иностранные гости.

В 1983 году заведующая детским садом «Искорка» (принадлежащий ТЭЦ-1) Шапошникова Надежда Фирсовна на ВДНХ СССР представила опыт работы по теме: «Развитие воображения у дошкольников в процессе занятий по изобразительной деятельности», его отметили бронзовой медалью, в 1984году там же свой опыт работы по физическому воспитанию детей представил детский сад «Надежда» (объединения «Карагандауголь» (заведующая Лобова Лидия Васильевна), где коллектив стал обладателем серебряной медали.

Одним из важнейших достижений 70-х и 80-х годов является то, что в городе Караганда стали открываться специализированные ясли-сады для детей с проблемами в развитии: ясли-сад «Батыр» и «Сказка» - для виражных детей, я/с «Мурзилка» и «Чижик» для детей с нарушением зрения, для умственно-отсталых детей – ясли-сад «Катюша» в районе завода ЖБИ, а ясли-сад «Медок» стал оказывать коррекционную помощь детям с нарушениями речи. В последующие годы количество специализированных садов и групп постоянно

росло, и все карагандинские дошкольники с проблемами в развитии были обеспечены коррекционным обучением.

В период активного строительства и ввода новых детских садов возникла острая нехватка высококвалифицированных специалистов и в 1984 году на базе Карагандинского педагогического института открывается факультет дошкольной педагогики и психологии.

К концу 80-х годов основная масса руководителей дошкольных учреждений и воспитателей города Караганды имеют высшее дошкольное образование. Открытие факультета дошкольной педагогики и психологии существенно повлияло на повышение уровня дошкольного образования региона.

В эти годы воспитатели широко внедряют в свою практику педагогические инновации. На высоком методическом уровне организуется работа с воспитателями в кустовых методических объединениях. Были проведены всесоюзные семинары по внедрению физкультурных занятий на воздухе по методике В.Г. Фролова, обучение чтению, счёту и письму по методике Е.Е. Шулешко, внедряется педагогика Ш.Амоношвили, Крыловой, кубики Зайцева, ТРИЗ и др.

С обретением Независимости Республики Казакстан появилась потребность в детских садах с казахским языком воспитания и обучения. В 1993 году первыми такой статус получили детский сад «Балапан» - (заведующая Амирова Сара Сагадиевна) и детский сад «Жулдыз» (заведующая Кожахметова Батима Тлекбековна).

До периода оптимизации организаций образования в Караганде охват дошкольным образованием составлял 78%.

В конце 90-х в связи с экономическими проблемами начался процесс массового закрытия детских дошкольных учреждений и из 134 детских садов осталось функционировать всего 26.

В связи с дефицитом в городском бюджете было принято решение о переводе детских садов в коммунальные предприятия. Сохранившиеся детские сады под руководством заведующего городским отделом образования Жылбаева Жонбола Октябровича (ныне президента национальной академии образования имени Ы.Алтынсарина МОН РК) обеспечили воспитанием и образованием карагандинских дошколят, к сожалению, охват детей составил всего 50%.

Весомый вклад в развитие методологии дошкольного образования внесла специалист по дошкольному воспитанию управления образования Карагандинской области Сынтина Галина Александровна, отличник просвещения Казахской ССР.

В этот сложный период дошкольные работники Караганды проявили настоящую преданность дошкольному делу. С целью совершенствования профессионального мастерства педагогов, выявления, изучения и распространения передового педагогического опыта организована работа методических объединений по разным направлениям: для специалистов

коррекционных групп, учителей казахского языка, музыкальных руководителей, педагогов дополнительного образования, секции для воспитателей по современным образовательным технологиям. Руководителями секций были директора и методисты дошкольных организаций: Омар Б.С., Сочнева Л.Д., Шутова Е.Д., Воробьёва Э.А., Ламзина А.И., Чернявская Ю.В., Барабанова Э.А.

Дошкольные организации стали работать по различны направленим, например:

-детский сад «Алтынай» с 2001 года под руководством директора Юняевой Людмилы Павловны одним из первых начал работать по экспериментальному проекту Сары Алпысовны Назарбаевой «Самопознание»;

-детский сад «Куаныш» - по поликультурному воспитанию. По инициативе директора Вэй Марины Владимировны дошколята изучали китайский язык;

-детский сад «Арман», (директор Липатова Вера Петровна) разработал и внедрил проект «Моя семья, мой дом, мой край».

-КГКП я/с №53 «Алмагуль» (руководитель детского сада Омар Бакыт Сарсенбайкызы) педагогами при непосредственном участии руководителя разработаны и утверждены МОН РК учебно-методические комплексы по обучению дошкольников казахскому и русскому языкам, в течение 15 лет успешно функционирует Лекотека. Чтобы обеспечить дошкольным воспитанием детей самого социально-незащищенного района города - поселка Пришахтинск коллективу пришлось из здания большого детского комбината переехать в другое списанное здание ведомственного детского сада. Педагоги своими силами восстановили его и сегодня это один из лучших садов города. Руководителю удалость сохранить педагогический коллектив и так организовать его работу, что и по настоящее время он находятся в авангарде дошкольного образования города. В августе 1998 году по приглашению руководства педагогического училища из ФРГ Бакыт Сарсенбаевна представила опыт руководимого ею детского сада на международном семинаре. Детский сад неоднократно становился победителем городского конкура «Лучший детский сад года», несколько лет возглавлял рейтинг работы детских садов. Работая в режиме эксперимента, они первыми в 2012 году приняли детей с особыми образовательными потребностями. С августа 2016 года детский сад является участником республиканского пилотного проекта по внедрению инклюзивной образовательной практики.

С 2010 года начался процесс возрождения дошкольного воспитания по программе «Балапан». По поручению Главы государства в городе началось строительство новых детских садов. Так были введены в эксплуатацию современные детские сады «Толагай», «Байтерек», «Балакай», восстановлены ранее арендованные и приватизированные «Балдырган», «Балбобек», «Мерей». Всего на сегодняшний день в Караганде функционирует 41 бюджетная дошкольная организация, 51 частная, 20 мини-центров. Успешно реализуется ГЧП.

Таким образом, система дошкольного воспитания и обучения в городе Караганда, несмотря ни на какие трудности сохранила свои традиции и продолжает успешно совершенствоваться и развиваться.

«Спасибо судьбе за великое счастье,
Рядом с детьми каждый день проживать.
Вместе весь день быть у сказки во власти.
И каждый раз заново мир открывать!», - это девиз педагогов дошкольных организаций города Караганды.

Литература

1. Войеков А.А. Город солнечного камня. - Алма-Ата: Казахстан, 1977 г.
2. Имашев М. Караганда-история городов Казахстана.// Алма-Ата, 1986 г.
3. Нургалиев Р.Н. Энциклопедия Караганды. Карагандинской области. //Алма-Ата. Казахская советская энциклопедия, 1986 г.
4. Могильницкий В. Город в степи: Художественно-документальная книга.- Караганда: Казахстан, 1993г.
5. Одарённые дети - будущее Казахстана: Энциклопедия: - Алматы: «Редакция энциклопедии «Одарённые дети – будущее Казахстана», 2012.- 296.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕРІ

Жанаева Ш. А.
Семейдің М. О. Әуезов атындағы педагогикалық колледж директоры, ф.ғ.к.

М.О.Әуезовтің есімімен аталатын білім ордасы - білім нұрын шашқан жүздеген, мыңдаған қазақ мұғалімдерін даярлаған білікті оқу орны. Семей топырағында алғашқы қазақ интеллигенциясын қалыптастыруда, ақын-жазушылар, ғалымдар тобын даярлап шығаруда биік те дара тұрған білім ордасы.

Бүгінгі М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжі мұғалімдерді даярлау ісінде Республикаға кеңінен танымал іргелі оқу орнының бірі. Оқу орнының қабырғасында ғасыр басында негізі қаланған мектепке дейінгі білім мен тәрбие беру мамандығы өз бастауларын өз ұлтын өркениетті елдер қатарынан көруге ұмтылған қазақ зиялыларының бірегейі Нәзипа Құлжанованың есімімен байланыста қарастырады. 1905 - 1920 жылдар аралығында сол кездегі Семейдің оқытушылар семинариясында педагогикалық қызмет атқарған Нәзипа Сегізбайқызы қоғам өміріне белсене араласқан қайраткер, өткір журналист, педагог-тәлімгер ретінде танылды.

Н.С.Құлжанованың «Мектепке дейінгі тәрбие» атты еңбегі - қазақ педагогикасында сәбилер тәрбиесіне арналған алғашқы әдістемелік құрал болса, «Ана мен бала тәрбиесі» атты кітабындағы қазақ әйелінің қоғамдағы орнын ұлт тәрбиесімен байланыста қарастырған қайраткерлік көзқарасы бүгінгі

күннің де өзекті мәселесі. Н.С.Құлжанованың ұлтқа қызмет етудегі қайыспас қайраткерлік тұлғасы - бүгінгі даярлап отырған ұрпақтарымызға үлгі - өнеге, педагогтың педагогикалық мұрасын насихаттау мақсатында колледжде Н.С.Құлжанова атындағы дәрісхана жұмыс жасайды.

Оқу орнында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға үлес қосқан педагогтар: Крюкова В. А., Лыткина Н. Я., Райымбекова Н. С., Маслова В. А., Бүркітбаева Р. М., Лұқпанова З. Л. Абремская Т. И., Битебаева М. С., Мұхаметжанова Н. Д., Хамидулина Н. А., Петрова Т. И., Каштекова Б. А. Полулях Е.А. т.б.болды.

М.С.Битебаеваның «Тұмар» авторлық бағдарламасы – мектепке дейінгі мекемелерде ұлттық тәрбие берудегі қоғам қажеттілігіне қарай жасалған құнды бағдарламаның бірі. Бұл бағдарлама бүгінде қаладағы «Ертөстік» балабақшасы жүйесіне енгізілген.

Бүгінде колледж «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы бойынша 2010 жылдан бастап «Мектепке дейінгі ұжымдардың тәрбиешісі» біліктілігімен мамандарды даярлайды. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту – үздіксіз білім беру жүйесінің алғашқы деңгейі ретінде қазіргі тұрақты өзгеріп

тұрған әлемде табысты бейімделуге қабілетті бала тұлғасының қалыптасуы мен дамуы үшін жағдайлар жасайды. Қазақстан Республикасы Президенті

Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халқына Жолдауында: «Біздің жұмыстарымыздың білім беру саласындағы басымдықтарында бүкіл әлемдегі сияқты Қазақстан мектепке дейінгі білім берудің жаңа әдістеріне көшу керек»,- деген болатын. Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Маман даярлау ісінде олардың жан-жақты білім алуларына, белсенді, шығармашыл болуына жағдай жасау - әр педагогтың міндеті. Оқу орнында мамандарды даярлауға қажетті жағдайлар жасалған: техникалық құралдармен жабдықталған, интербелсенді тақталы, мектепке дейінгі білім беру зертханасы бар оқу дәрісханасы жұмыс жасайды.

Колледж әдіскерлері білім алушыларды кәсіби тұрғыдан даярлауға ғылыми ізденіспен, шығармашылықпен өз үлестерін қосуда. Теориялық білім іс тәжірибемен ұштасқанда толық сипат алатыны анық. Осы ретте оқытушылар түрлі деңгейдегі іс-шараларды бірізді ұйымдастырып келеді: мысалы,

2016-2017 оқу жылында «Балабақшадағы инклюзивті білім берудің еркешеліктері» тақырыбында дөңгелек үстел, мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытудағы ойын технологиясын қолданудың өзіндік ерекшеліктердін көрсету, ойынның балалар өмірінде алатын орны білім деңгейі мен таным белсенділігіне қарай әсер ететіндігін меңгерту, мектепке дейінгі ұйымдармен ынтымақтастықты нығайту мақсатында қала тәрбиешілермен «Тәрбиешінің жұмыс технологиясы» атты тренинг, қалалық деңгейде «Жұлдыз-Ардақ» балабақшасының әдіскері, психологы, логопеді, дефектологының қатысуымен «Мектеп жасына дейінгі балалардың тіл кемістіктерін түзету жолдары» тақырыбында ашық үйірме отырысы ұйымдастырылды.

Колледж әдіскерлері: А.С.Маметекованың «Балабақшада өткізілетін ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті және оны талдау үлгісі»,

С.А.Мұқышеваның «Ойын-ойдың қазығы» атты оқу құралдары білім алушылар тарапынан және балабақша тәрбиешілері тарапынан қолданысқа ие.

Мектепке дейінгі ұйымдарда оқыту процесінің мазмұндық болмысын жаңа әдіснамалық тұрғыдан негіздеуді талап етеді. Бүгінде XXI ғасыр білімі деп батыл санауға болатын инновациялық креативті білім беру мәселесі алға қойылып отыр. Инновациялық креативті білім беру – қазіргі мектептерде, балабақшада оқытудың шығармашылық қызметі сапасын анықтайтын, жаңаны тану мен жасауға бейімделу арқылы танылатын әрбір жеке тұлғаны қалыптастыруға бағыттайтын интеллектуалдық процесс. Білімнің алғашқы бастамасын мектепке дейінгі ұйымдарда алған бүлдіршін баланың шығармашылық әрекет арқылы білімді біртіндеп қалыптастыруы жүзеге асырылады. Осы бағытта колледж білім алушыларының іс тәжірибелік іскерліктері мен дағдыларының, құзыреттіліктерінің қалыптасуына әлеуметтік серіктестіктермен байланыс жұмыстары үздіксіз жүзеге асырылады. Іс тәжірибе базалары қаладағы мектепке дейінгі ұйымдар: «№1 Арман ясли-бақшасы», «Жұлдыз-Ардақ», «Қуаныш», №8 «Балбөбек», «Нұрдәулет», №6 «Нұрсауле», №12 «Ажар» ясли-балабақшалары».

Балабақшада машыққерлер ұйымдастырылған оқу қызметтерін жаңа мазмұнда жүргізеді, балалардың күннің бірінші және екінші жартысындағы күн режимдерін ұйымдастырады, ертеңгіліктер мен сауықтыру мерекелік іс шараларды бірлесіп ұйымдастыруға ат салысады.

Қазіргі кезде болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім беру кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр. Үштілділік туралы ел Президенті Н. Ә. Назарбаев 2007 жылғы «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты жолдауында: «Қазақстан бүкіл әлемде халқы үш тілде пайдаланылатын жоғары білімді ел ретінде танылуы тиіс. Бұлар: қазақ тілі-мемлекеттік тіл, орыс тілі-ұлтаралық қатынас тілі және ағылшын тілі- жаһандық экономика, ойдағыдай кірігу тілі» [1] деген болатын. Тіл мәдениетін игеру - әр баланың сәби шағынан басталып, ары қарай біртіндеп жетіліп отыратын үрдіс. Осы ретте колледжде 2013 жылдан бастап «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы, «Мектепке дейінгі ұжымдардың тәрбиешісі» көптілді жүйеде біліктілігі бойынша мамандар даярланады. Көптілді оқыту - жас ұрпақтың білім кеңістігінде еркін самғауына жол ашатын, баланы дамытатын, өз қабілетін дамытуға мүмкіндік беретін бүгінгі күннің ең басты мәселесі. Қазақстандағы көптілді білім беру моделі әр білім алушының мектеп жасына дейінгі кезеңінен бастап, ел дамуының игілігі үшін бойындағы тұлғалық қабілеттерін ашуға үш тілді - қазақ, орыс, ағылшын тілдерін қарқынды түрде меңгеруге бағытталған. «Мектепке дейінгі ұйымдарда тілдің үштұғырлығын дамыту» бағдарламасы негізінде оқыту үрдісінде үш тілді (қазақ, орыс, ағылшын) оқытуға басымдық беріледі. 2014 жылдан колледжде «Оқу процесіне көптілділікті енгізудің тиімді жолдары мен өзектілігі» атты аймақтық семинар, қала балабақша тәрбиешілерімен «Тәрбиеші болу-бақыт» атты педагогикалық эстафета, білім алушылардың көптілділік мәдениеті туралы көзқарастарын кеңейту және үш тілде сөйлеу дағдыларын дамыту мақсатында «Көптілдің үш тұғырлығы» семинар-тренинг, онлайн жүйесінде интеграциялық сабақтар, ашық сабақтар, колледжішілік «XXI ғасыр тәрбиешісі» атты шығармашылық олимпиада ұйымдастырылып, біліктілік дағдыларының қалыптасуына жағдайлар жасалуда. Білім алушылар іс тәжірибе базаларында үш тілде оқыту, тәрбиелеу үрдісітерін ұйымдастырып жүргізеді.

Семейдің М.О.Әуезов атындағы педагогикалық колледжіндегі мектепке дейінгі тәрбие және оқыту ісінің бүгінде бәсекеге қабілетті мамандар даярлаудың орталығына айналуы - ғасырлық тарихы бар, осы салада еңбек еткен педагогтар олардың өшпес мұралары мен қызметінің бүгінгі күнмен сабақтастығының, үздіксіздігінің көрінісі десек те болады. Оқу орны мемлекет саясатын жүзеге асырушы ретінде, қоғамдық сұраныс пен тапсырысты орындауда инновациялық-креативті сапалы білім мен саналы тәрбие беру арқылы Қазақстан ішінде ғана емес, әлем деңгейінде бәсекеге қабілетті мамандар даярлау ісі жалғасын таба бермек.

Әдебиеттер

1. Н. Ә. Назарбаев «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» Қазақстан халқына Жолдауы. А., 2007

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» – ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫНЫҢ ТҮПҚАЗЫҒЫ

Ж.С. Коздигарина
ОҚО «Әдістемелік кабинеті» МКҚК-ң
мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту әдіскері

Қазақстан Республикасының Президенті Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауындарухани тұтастану мен ұрпақтар жалғастығы, ұлттық сана-сезім мен жаңа қазақстандық патриотизмнің белгіленген бағдарға орай қалыптасуы мәселелерімен сабақтас сауалдардың маңыздылығына тоқтала отырып, жақын болашақта аса қуатты да күшті Қазақстан мемлекетін өркениетті жолмен құруға барлық жағдай жасалғандығына айрықша назар аударды. Сонымен қатар «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» Жолдауын жүзеге асыру бойынша ерекше жауапкершілікті мемлекет құрушы ұлт ретінде қазақ халқына жүктей отырып, ұлттың мәдени коды (тілі, руханияты, дәстүрлері) сақталғанда ғана уақыт үніне ілесе алатынымызға көңіл бөлген болатын.

Елбасы: «Ұлт өзінің мәдени кодын жоғалтатын болса, ұлттың өзі де жоғалады. Абыройлы тарихымыз, даңқты ата-бабаларымыз туралы жады естеліктер ғана бізге алдағы уақытта қиындықтарға төтеп беруге көмектеседі», – деген еді. [1].

«Әрбір ұлттың баласы өз ұлтының арасында, өз ұлты үшін қызмет қылатын болғандықтан, тәрбиеші баланы сол ұлт тәрбиесімен тәрбиелеуге міндетті», – деп М.Жұмабаев жазғандай халық педагогикасы ілімдерін негізге алып жұмыс жүргізген дұрыс деп есептей келе, ауыз әдебиеті жанрлары арқылы жұмыс өрбітілді [2]. Ауыз әдебиеті үлгілері арқылы халықтың өткендегі өмірін, тарихы мен тұрмыс-тіршілігін, арманын білуге болатынын көрсете білдік.

Бұл пікірлердің қазақ фольклорына да қатысты екені даусыз. Жалпы ауыз әдебиеті үлгілерінен халықтың ой-өрісінің сәбилік дәуіріндегі көрінісін байқауға болады. Ф.Энгельс «Неміс халқының кітаптары» деген еңбегінде ауыз әдебиеті үлгілерінің шығу тегіне талдау жасай келіп, оның халықтың тұрмыс-тіршілігімен байланысты туындағанын айтады. Ал М.Горький ауыз әдебиеті туралы жазған еңбегінде: ауыз әдебиетінің ең ескі түрлерінің өзі шаруа адамның күн көрінісіне, еңбек ету үрдісіне байланысты туындаған», - дейді. Сондай-ақ бір топ ертегі, аңыздарда жауыздық пен ізгілікті, жалқаулық пен елгезектікті салыстырмалы түрде сөз етіп, ертегідегі кейіпкерлердің іс әрекеті арқылы ишарамен меңзеп, жақсыдан үйренуді, жаманнан жиренуді балаға үйретеміз. Яғни В.Г. Белинский айтқандай, ертегі-аңыздарды «халық өмірінің айнасы» деуге болады. Бабаларымыз ертегі айтуды ермек еткен емес, керісінше бала тәрбиесіне қолдана білген. Неше түрлі ғажайып уақиғаларға құрылған ертегілердің жігін келтіріп, тартымды етіп айтып беру, әр эпизодтың арасынан қыл өтпестей етіп байланыстыру, кейіпкерлеріне мінездеме беру, оларды тыңдаушының көз алдына елестетердей етіп бейнелеп беру, әр кейіпкердің мінез-құлқы мен іс-әрекетіне қарай сөз сараптау, тілдік сипаттау таба білу, ертегі айтушының мол өнері, тіпті айтқыштық шешендігі, әрі дикторлық, әрі ораторлық шеберлікті талап етеді. Демек, ертегінің тартымды, қызықты, тыңдаушыға әсерлі болуы оны айтушыға байланысты. Ал, балаларды ертегі айта білуге үйрету сөз өнеріне, тілінің дамуына, ой-өрісінің жетілуіне әкелері анық. Ертекші өнер адамы болғандықтан, репертуарына аса жауапкершілікпен қараған. Ол жөнінде орыс фольклористері А.Н.Афанасьев, Н.Е. Окучев, М.К.Азайдовский Ю.М.Соколов , сондай-ақ қазақ фольклористері: М.Әуезов, С.Мұқанов, Е.Исмайлов, М.Ғабдуллин т.б. еңбектерінде терең талдау жасап, келесі пікірлер айтқан. Мәселен, С.Мұқанов: «Халық ертекшілері үлкен өнер адамы саналған», - десе, М.Әуезов: «Ертек айта білушілерді ұзақ мазмұнды эпикалық жыр орындаушы ақындармен, жыршы, жыраулармен пара - пар бағалаған», - дейді. [3]. Ал көрнекті фольклорист ғалым М.Ғабдуллин: «Ертекшілер ауыз әдебиеті үлгілерін шебер орындаушылар ғана емес, тың сюжетті ертегілерді туғызушы, шығармашылық адамы», - деп тұжырым жасайды. Қазақ ауылында аты жұртқа жайылған атақты ертекшілердің көп болғаны, олардың Құламерген, Аяз би, Ер Төстік, жерден шыққан Желім батыр, шық бермес Шығайбай, Алдар көсе, Жиренше шешен, Тазша баланың қырық өтірігі, т.б ертек-аңыздарды біздің дәуірімізге сақтап, жеткізудегі рөлі жөнінде ауыз әдебиеті үлгілерін жинап, зерттеуші Г.Н.Потонин, В.В.Родолв, Ә.Диваев, Н.Пантусов т.б. айтқан ой-пікірлері де бар. Ал, осы ертегілерді біз әжелеріміздің аузынан, пластинкадан тыңдап өскенбіз. Оны қазіргі ұрпағымызға айтып тарихымыздың құндылығын дәріптеудеміз. Оны тыңдаған баланың да таным-білімі кеңейеді. Мен жұмыс жасаған балабақшада Тазша баланың қырық өтірігі секілді жарыс та болды, бірақ нәтиже ойдағыдай шығып шешендік таныта алған жоқ, өйткені ұлттық мұрағатымызды дәріптеу әлі де жеткіліксіз. Сондықтан осы ертегілерді айтып қоймай, қуыршақ, саусақ театры арқылы өрбіттік. «Менің сүйікті ертегім», «Ертегі сыры», «Ерте, ерте, ертеде»

тақырыптарында суреттер көрмесі де өткізіліп тұрды. Осы шаралар баланың қиялын, қызығушылығын арттырды. М.Әуезов өзінің «Абай жолы» роман-эпопеясында былай жазған екен: «Абай биыл ғана анық бағалады. Бұның әжесі бір түрлі шебер әңгімеші екен. Қызық сөйлейді. Әңгіменің барлық жерін дәмді ғып, қызықтырып айтады. Әуелі Абай ауыра бастағанда бір күні кешке ұйықтай алмай жатып, әжесінен әңгіме айтуды сұрады.

Сонда ол ойланып отырып:

- Е-е.. Бұлдыр-бұлдыр күн өткен. Бұрынғыда кім өткен...? – деп, кішкене тақпақтап бастап еді». Міне, осы сөздің өзі Абайдың санасына ұялап, ертегіге деген қызығушылығын оятады. [5].

Осыдан-ақ ертегінің бала қызығушылығына нақты септігі тиетінін анық көз жеткізіп, педагогикалық жоба жазылды. Жоба – педагогтардың оқыту және өз білімін көтеру әдістерінің бірі. Негізгі бағыты: зерттеп өңдеу шеберлігі, мәселені қоя білу, мәліметтерді жинақтау және өңдеу, тәжірибе өткізу, алған нәтижелерді талдау.

Жобаның тақырыбы: «Халық ертегілерінің мектеп алды тәрбиесіндегі орны». Алға қойған мақсатымыз: баланың шығарманың көркемдік мазмұнын түсініп және оны қабылдай білу; оқиғаның баяндалу ерекшелігін түсіну, әңгіме-ертегілерді өз бетінше құрастыра білу; сахналық қойылым барысында кейіпкер бейнесіне ене білуге машықтандыру. Міндеті: ауыз әдебитінің көне жанры ертегінің әр түрлі салада кіріктірілуін тереңдету. Балалардың көркемдік эстетикалық талғамын арттыру. Оны қандай жұмыстар түрімен ұйымдастыруға болады, яғни ұйымдастыру түрі; көркем әдебиет, бейнелеу өнері, сөйлеуді дамыту, дене шынықтыру, музыкалық тәрбие, әлеуметтік тәрбие жүйесі. Бұл жүйелерді іске асыру үшін негізгі бағытымыз; балалармен, ата-анамен, педагогтармен жұмыс болды. Балалармен жұмыс: ұйымдастырылған оқу қызметі, сахналық қойылым, әңгімелер, ойындар, көрмелер, сайыстар, фотожұмбақтар. Ал ата-аналармен жұмыс: кеңестер, әңгімелер, көрмелер, қойылымдар, саяхаттар, бірлескен жұмыстар, сауалнама; сонымен қатар, педагогикалық ұжыммен жұмыс: кеңесер, семинарлар, шебер қолдар үйірмесін құру, педагогтардың мамандық құзреттілігі, ертегі, ойындарды безендіру. Ата-анамен «Ертегі айта білесіз бе?», «Баланың ертегіге қызығушылығын қалай арттырасыз?» тақырыптарында кеңестер, пікірталастар қаралды. Педагогтармен «Халық ертегісінің мектеп алды тәрбиесіндегі жүйесі», «Халықтың қарасөз ғибратының бірі ертегі», «Ертегіні дене тәрбиесі сабағында қолдану», Ойын «Эвристикалық айтыс, Ертегімен сусындаған жас ұрпақтың даналығы» тақырыптарында кеңестер, оқыту семинарлары, шебер-сыныптар өткізілді. Балалармен жұмысты халқымыздың аңызын негізге алып домбыраның шығу тарихы жөнінде мәлімет беру мақсатымен, домбыраны таныстыру үшін 10 кезеңге бөлдік. Олар: домбыраның құрылымымен таныстыру, домбырамен ән айту өнері, домбырамен күй тарту өнері, домбырамен би билеу өнері, күйші, домбырашы Құрманғазы Сағырбайұлымен таныстыру, домбыра жасаушы шебер Қамбар ағаймен кездесу, өнер қайраткерлерімен кездесу күй құдіретіне тәнті болу, домбыра туралы аңызбен таныстыру «Ақсақ құлан», домбыраны

құрметтеу мақтан ету, домбыраның шығу тарихымен таныстыру, сахналандыру.

Осы 10 кезең тақырыпқа сай жоспарланып өткізілді.

Негізгі мақсат: балаларға домбыра туралы түсінік беру, оның құрылымымен таныстыру. Домбырадан тартылған әуенді тыңдауға, оған еліктеп ләззат алуға дағдыландыру, балалардың есту қабілетін музыка тыңдау, сезіну арқылы жетілдіру, музыкалық сезімін ояту. Ол баланың осы мәселені толық түсінуіне мүмкіндік береді. Осы шаралардан соң домбыраның шығу тарихын «Ақсақ құлан» аңызымен таныстырдық. Бұл жерде балаға ертегі мазмұнын меңгерту маңызды. Шығарманы жүйелі баяндап өз көзқарасымен мәнерлеп айта білуін қалыптастыру ерекше мәселе. Адамгершілік қасиеттерге тәрбиелеу, аңыз арқылы бала Жошы хан, нөкерлер, біршама, құлын, оқ, көмей сөздерін меңгере алды. Баланың сөйлеу мәнері тілі дами түсті. Ертегіні бекіту үшін мультфильмдер көруі тиіс. Ертегіден есімізде не қалғанын пысықтау үшін «Сүйікті ертегі», «Ертегі оқиға желісімен» тақырыбында суреттер көрмесін ұйымдастырдық. Балалармен «Не? Қайда? Қашан? ертегілер сыры» тақырыбында ойын өткізілді. Бұл әрекеттер баланың түсінігін, өз ойын еркін жеткізу қабілетерін, қиялын дамытады. Осы кезеңдерді қорыта келе, «Домбыра асыл мұра» тақырыбында сазды көрініс сахналадық. Бұл сценарийді домбыраның шығу тарихы аңызын негізге ала отырып жазылды. «Домбыраның шығу тарихы» аңызын оқып шумақтар жүректен бұлқына шығып, тек қазақпын деген пенденің жүрегін оятар туынды дүниеге келді. Оны балабақшамыздың балаларының орындап шығатынына кәміл сенген соң көрініс қоюға бел будық. Халық аңызы арқылы қасиетті домбыраның тарихы жөнінде балаға түсінік беру басты мақсатымыз болды. Домбыраны дәріптеп қастерлей білуге үйрету, домбырадан тартылған күйлерді, домбырамен айтылған әндерді тыңдауға, оны қабылдап, салыстырып, айыра білуді үйрету керек. Балалардың ой-өрісін, талғампаздығын арттыра отырып, бүлдіршіндерімізді жан-жақты етіп тәрбиелеуге, отансүйгіштікке, мейірімділікке, әсемдікті сүюге тәрбиелеуді басты ұстаным етіп алдық.

Сонымен бірге, баланың музыкалық мәдениетін, эстетикалық талғамын, ұлттық сана-сезімін қалыптастыру сөзбен жеткізе алмайтын әсемдікті музыка тілімен жеткізу маңызды. Мектепке дейінгі ұйымдардағы патриоттық тәрбие беру жұмыстары ұлттық мұра, тарих, тіл, елге құрметпен қарауға баулуға негізделді. Жалпы жасалған жобаның қорытындысында алған нәтижелер бойынша адамгершілік, рухани, азаматтық, сұлулық ақыл ойы дамиды, шыншылдық, зұлымдық, ізгілік туралы түсінік алады, сөз қоры молайып сөйлеу мәнері өседі. Сондай ақ танымдық-шығармашылық қабілеті жан-жақты дамиды, үлкендермен, достарымен еркін қатынас жасайды, жеке шығармашылық қабілеті, құзыреттілігі дамып, баланың эстетикалық талғамы қалыптасады. Міне, осындай нәтижелер баланың танымын, ой-қиялын көрсете алады. Балалар ертегіні шын пейілмен, кейіпкер бейнесіне ене орындап шықты. Балалардың қызығушылығы басым болып, оны кез келген кезде өз беттерінше де ойнап, өзге жолдастарына да айта жүрді. Біз осылай баланың тіл байлығын

дамытып, сөз қорын молайтып, сөйлеу мәнерін жетілдіреміз. Баланың шығармашылығы артып, таным білімі ұлғаяды. Баланың танымдық білімі тереңдеп, тілі дамыған баланың ой-өрісі, шығармашылығы дамитыны бәрімізге аян. Бала кейіпкер рөлінде ойнай жүре ойы өседі. Аңыз, ертегілер балаларды елін, жерін сүюге әділет үшін, бақыт үшін күресуге баулиды. Оны қойылым барысы дәлелдей білді. Ол балаға өсиет, өнеге, уағыз, насихат береді. Ертегі арқылы жақсыдан өнеге алып тұшынса, ғибрат алса, ал жауыздықтан, зұлымдықтан жиіркенетін, бойын аулақ салатын болады. Аңыз әңгіме, ертегілер адамға ой салушы, тәлімдік мән-мағынасы зор халықтық шығармалардың аса қызықты да көркем түрлеріне жатады. Ең бастысы бала оған қызығады, тыңдағысы келеді әрі айтып, әрі оны сахналағысы да келеді. Олардың еркін ойнауына ықпал етеді, ал ойын өсіп жетілуіне арналған басты құрал.

Бұл іс-шаралар арқылы баланың адамгершілік қасиеті дамып, патриоттық тәрбие алады, тілі дамып, сөз қоры молаяды. Өз елінің тарихын, әдет-ғұрпын біледі. Бұл шаралар әр кез жалғасын табады, келесі қойылым «Ана өмір гүліміз», «Бәйтерегім мәуелі»- деп аталады. Осы бағытта балаларға аңыздың мәні неде екенін түсіндіру, мейірімділікке, қайырымдылыққа, зеректікке үйрету – басты мақсатымыз. Аңызды жан-дүниесімен сезіне білуге баулу арқылы сахналандыру кезінде кейіпкер бейнесіне ене орындап жаттықтырады. Халық ауыз әдебиет жанрларына сүйіспеншілігін арттыра, ананы құрметей білуге үйренеді. Бұл қойылымдар жалпы балаларға абыройлы тарихымыз, даңқты ата-бабаларымыз туралы мағлұмат береді.

Әдебиеттер

1. ҚР Президенті –Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына арнаған Жолдауы «Қазақстан жолы-2050: бір мақсат,бір мүдде,бір болашақ» // Егемен Қазақстан, 23 қаңтар. 2014 ж.

2. Назарбаев Н.Ә. Тарих толқынында.-А.,1999

3. Қожамжарова.Д.П. Қазақстандық патриотизмді қалыптастырудағы «Мәңгілік Ел» идеясы –«Бәсекеге қабілетті қоғам тірегі-ұстаз: «Мәңгілік Ел-ұрпақтың мәңгілік болашағы» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. Шымкент, 2014ж. I бөлім.

4. Күлтегін Тоныкөк. Ежелгі түркі рун жазбалары. Алматы, Өлке баспасы,2001.

ЖЫЛЫОЙ АУДАНЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ҚҰРЫЛУЫ МЕН ДАМУ ТАРИХЫ

Станова Гульжан Кереевна
«Қызғалдақ» ясли – бақшасының меңгерушісі
Атырау облысы, Жылыой ауданы, Құлсары қаласы

Бала тәрбиесі қашан да қоғам назарында болатын маңызды мәселе. Баланың адамдық қасиеттері мен әдептілігі, оның болашақта қандай адам

болуы өзі туылған отбасында алған тәлім-тәрбиесі мен ондағы қарым-қатынасқа байланысты. Өйткені ата-ана — басты ұстаз. Баланың заманына лайық азамат болып өсуі – алдымен, ананың ақ сүтіне байланысты болса, екіншіден, балабақшадағы тәрбиешісі берген тәлімнің жемісі. Сондықтан балабақша – баланы тұлға етіп қалыптастырудың алғашқы баспалдағы. Елбасымыздың Жолдауында: «Ұлттық бәсекеге қабілеттілігі бірінші кезекте білім деңгейімен айқындалады», – деген.

Мектепке дейінгі сапалы білім мен баланың қабілеттерін толықтай дамыту қоғам үшін маңызды, өйткені бала еліміздің болашақ интеллектуальдық және оның гүлденуінің негізі.

Ауданда мектепке дейінгі мекемелер 1932 жылдан бастап ашыла бастаған. Алғашқы жылдары 5 балабақша жұмыс жасаған. 1932-1998 жылдар аралығында аудандағы балабақшалар саны 32-ге жетті. Осы жылдары аудандағы мектепке дейінгі мекемелердің жұмысы өте қарқынды дамыды, 32 балабақшаның 8 балабақша аудандық оқу бөліміне,(«Салтанат», «Буратино», «Бүлдіршін», «Снежинка », «Балауса», «Балдырған», «Айгөлек», «Зайчик», 13 балабақша «Теңіз мұнай-газ» мекемесіне, («Әсем», «Золотой ключик», «Березка», «Рябинушка», «Қарылғаш», «Радуга», «Бөбек», «Дюмовочка», «Родничок», «Светличок», «Балдырған-Қаратон», «Бөбек-Сарқамыс», «Ақбота») 4-уі «Теңіз-теміржол» мекемесіне, («ЖД-224», «ЖД- 615», «ЖД-63», «ЖД- 62») 2-уі «ЛПУ» мекемесіне, («Сказка», «Огонек») 1-еуі «ТПС» мекемесіне («Васелек») 1-еуі «АТП-1», («Солнышка») 1-еуі «ЮЭНРЭ» («Золушка»), 2-уі «ПНГС» («Ладушки», «Золотая рыбка») мекемесіне қарасты болды. Мектепке дейінгі мекемелердің оқу-тәрбие жұмысына бағыт беріп, қадағалау аудандық білім беру бөлімінің құзырында болды. Аудандық білім бөлімінде мектепке дейінгі бөлімнің бас маманы қызметін атқарған тұлғалар: 1977-1988 жылдар аралығында Ғалымжанова Роза Фатиховна, 1988-2000 жылдары Станова Гүлжан Керейқыздары еңбек етті.

Бүгінде Елбасының тапсырмасымен іске асырылған «Балапан» бағдарламасының нәтижесінде аудандағы балабақша саны 5 жетті. Ол мектепке дейінгі оқытумен және тәрбиемен қамтылған балалардың 50 % құрайды. Әрине бұл жетістіктер біздің мемлекетіміздің мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға ерекше назар аударып отырғандығын дәлелдейді.

2012 жылы пайдалануға 280 орындық, типтік жобада, заманауи талаптарға сай салынған «Қызғалдақ» атауымен яслибақша ашылды. Яслибақша меңгерушісі Станова Гүлжан Керейқызы.

2012-2013 оқу жылының басында 280 бала қамтылды. Оның ішінде 137 қыз бала, 143 ұл бала болды.

Ясли-бақшада: I кіші – 4 топ, II кіші – 2 топ, ортаңғы – 5 топ, ересек – 1 топ. Тәрбиеленушілердің контингенті әлеуметтік жағдайы жақсы балалар. 79% толық отбасында, 20 % толық емес отбасында тәрбиеленеді. Ата-аналардың 68% жоғары білімді болса, 70% жеке баспанасы бар ата-аналарды құрайды. Балалар білім бөлімінің бірыңғай кезегі бойынша балабақшаға қабылданды.

Жалпы 77 адам қызмет етеді. Оның ішінде 32 педагог бар. Педагогтар арасында арнайы мамандар жұмыс істейді: 1 музыка жетекшісі, хореограф, информатика, орыс және ағылшын тілі мұғалімі педагог-психолог, дене шынықтыру нұсқаушысы.

«Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздың қолында», – деп Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев айтқандай, балабақшада баланың таным процесін ізгілендіру мақсатында көптеген оқу-тәрбие үрдістері, жан-жақты ұйымдастырылып, өткізіледі.

Біздің МКҚК «Қазғалдақ» балабақшасында оқу тәрбие үрдісі жаңа стандарт бойынша құрылған, білім берудің оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін, жаңа инновациялық педагогикалық технологияны қолданып жұмыс жасауда.

2013 жылы балабақшада аудан көлемінде семинар ұйымдастырылды. Тақырыбы: «Мектепке дейінгі ұйым басшыларының кәсіби дамуын басқару, педагогтардың біліктілігін арттыру». Семинарда жаңашылдыққа байланысты «Компьютер әлемінде» тақырыбында информатика маманы Досмагамбетова Мейрамгуль ересек тобына ашық оқу іс-әрекетін өткізді.

Балалардың ой-өрісін дамытуға арналған «Сиқырлы қалам» оқу-ойын кешені қолданылуда. Сонымен қатар, дискісімен және сөйлетін қаламы бар түрлі әңгіме, ертегі кітаптармен қамтылған.

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияларға педагогтардың қатысуы. Саидмахмадова Зебо «Білім беру қызметкерлерінің кәсіби өсуі-білім берудің жаңа сапасын қамтамасыз етудің шарты» Аудандық педагогикалық оқудан II-орын, Облыстан Алғыс хатымен мараппаталды.

Даулеткереева Гүлнар Байтанатқызы 2014 жылы Атырау қаласына «Ұлттық құндылық негізінде білім берудің педагогикалық аспектілері» атты республикалық конференция жұмысына қатысты және мақаласы конференция жинағына жарияланды, сертификатқа иеленді. «Мұғалімнің құзыреттілігін дамыту – білім берудің сапасын жақсартудың негізі» XV- Аудандық педоқуда I орын, облыстық педоқуда II орынды иеленді.

2014 жылы Мәскеу қаласы «Формула-2014» IV халықаралық педагогтардың шеберлік конкурсына Г. Даулеткереева, Л.Бегежанова, Ж.Қурманова қатынасып марапатталды.

2015жылы Кокшетау қаласында I-ші Қазақстандық слётке қатысқан Даулеткереева Г. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесі педагогтарының» «Жүрек жылуын балаларға береміз» Алғыс хатпен мараппаталды. Іс тәжірибесі таратылды.

2015жылы Сочи қаласында өткен халықаралық мектепке дейінгі ұйым қызметкерлерінің VI слетіне Балабақша меңгерушісі Станова Г.К. қатысып «Мейірімді жүрек» төсбелгісімен, ясли-бақша әдіскері Н. Ермекова Алғыс хатпен марапатталды. «Қызғалдақ» ясли-бақшасы Лауреат атағына ие болды.

2016жылы I Республикалық «Үздік балабақша тәрбиешісі» байқауы «Тәрбиешінің үздік баяндамасы» номинациясы бойынша Әуелбаева Құралай диплом, Шадирова Ажар «Үздік портфолио» номинациясымен I орын иеленді.

Мектепке дейінгі мекеме жұмыстарына инновациялық технологияларды енгізу және мектепке дейінгі оқыту мен тәрбие сапасын және тәрбиешілердің кәсіби құзыреттілігін арттыру мақсатында 2015-2018 оқу жылдарына арналған ясли-бақшаның әдістемелік тақырыбы таңданып, міндеттері анықталып, 3 кезең бойынша жұмыс жоспары құрылды. 2015-2016 оқу жылы дайындық кезеңі болды. Мақсаты:инновациялық технологияларды қолдану бойынша педагогикалық ұжымның қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін зерттеу. Міндеттері: «Инновациялық педагогикалық технологиялар» диагностикасын жүргізу; технологияларды қолдану бойынша жетекші педагогикалық тәжірибелер мен ғылыми-әдістемелік әдебиеттердегі мәселелердің жағдайын зерттеу.

Міндеттерді шешу барысында педагогтар 5 әдістемелік орталықтарға бөлінді, және зерттеу тақырыптары таңдалып алынды. Әдістемелік тақырыпты жүзеге асыру мақсатында 5 педагогикалық кеңес және 5 семинар өткізілді.

Қазіргі таңда яслибақшамызда білім беру стандартын жүзеге асыру мақсатында инновациялық технологияны ендіруге көптеп күш жұмсалады. Сол себепті негізгі міндетіріміз: әдіс тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу, жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау.

Басты мақсатымыз: оқыту мен тәрбиелеуде инновациялық ойын технологиясының элементтерін пайдалана отырып, жан-жақты, білімді, құзыретті тұлға тәрбиелеу. Яслибақшада кен қолданып жүрген тиімді технологиялар:

1. «ТРИЗ» (ӨТШТ) технологиясы;
2. «Тәй-тәй» технологиясы;
3. «Монтессори» технологиясы;
4. «Зайцев» технологиясы;
5. Дамыта оқыту технологиясы.

1)«ТРИЗ» (ӨТШТ) технологиясы баланы шығармашылық тапсырмаларды орындауға үйретеді және оның бойында шығармашылық қажеттіліктерді дамыта отырып, оның қызығушылығына сүйене отырып шығармашылыққа баулиды.

2) «Тәй-тәй» технологиясы. Джорж Сорос негізін қалаған.

Мақсаты: Балалардың шығармашылық және интеллектуалдық қабілеттерін дамыту.

3)«Монтессори» технологиясы балалардың қоршаған әлемге қызығушылығын туғызу және оны зерттеуге ұмтылдыру. Сауалдар қою және оларға жауап іздеп табу.

4)«Зайцев» технологиясын мақсаты: Оқыту мен санауды қатар үйрете отырып, балалардың дұрыс сөйлеу мәдениетін қалыптастыру. Баланың білімді барлық сезім мүшелерімен қабылдауын қамтамасыз ету.

5)«Дамыта оқыту» технологиясы. Негізін салушылар мен зерттеушілер: В.Давыдов, В.Занков, В.Эльконин, П.Эрдниев.Мақсаты: Баланың жалпы жан дүниесін, және оның сезіміне әсер етіп логикалық ойлауын дамыту. Сөздік

қоры мен сөйлеу мәдениетін қалыптастыру.Дамыта оқытуда тәрбиешінің басты міндеті – оқу материалдарын балаға дайын күйінде емес, баламен бірлесіп, жалпы іс-әрекетті ұйымдастыра отырып, алға қойған міндеттерді түсіндіру, сөздік қоры мен тілдің арасындағы байланыстылыққа аса көңіл бөлу.

«Дамыта оқыту» технологиясының балабақша жағдайында қолдануға болатын тиымды әдістері: «Ой толғаныс», «Ассоциация», «Салыстыру», «Топтау».

Жылдық жоспарды жүзеге асыру мақсатында қыркүйекте «Білім күні», «Денсаулық фестивалі – 2016», қазан айында «Үлкенге құрмет» атты концерттік бағдарламасы қарттар үйінде ұйымдастырылды. Қарашада «Күз ханшайымы» байқауы, желтоқсанда «Ертегілер елінде» сахналық қойылымы, «Тәуелсіздік тұғырым» мерекелік шара, «Біз қазақша сөйлейміз» байқауы, қаңтарда «Әнші балапан» ән-байқауы, ақпанда «Өзін-өзі тану: махаббат және шығармашылық педагогикасы» апталығы, наурызда «Наурыз жыл – басы» меркесі, сәуірде ТЖ бойынша аудандық байқауы өткізілді.

Жыл бойы бейнелеу өнері бойынша тәрбиешілердің ұйымдастыруымен балалар шығармашылығының көрмесі өтті: «Менің Отаным Қазақстан», «Күзгі базарлық», «Тәуелсіздік тұғырым», «Сиқырлы шырша», «Қош келдің, Наурыз!», «Тоқтар, Талғат ағамдай мен ғарышкер боламын», «Ұлы Жеңіс жасасын!»

«Тәлімгер мектебі» бірнеше жылдар бойы жұмыс істейді. Жұмыс жас мамандардың сұраныстары, оқу-тәрбие жоспарына сәйкес құрастырылған жоспармен жүзеге асады. Барлығы 2 тәлімгер Шадирова Ажар, Даулеткереева Гульнар жас мамандармен Нарынбаева Диана, Амиева Мерует, Кылышбаева Салтанат жұмыс істеді.

«Тәлімгер мектебінің» нәтижелілігі «Үздік жас маман – 2016» балабақшаішілік байқауында шығарылды.

2017жылы I Республикалық «Жас маман» байқауына тәрбиеші Илесова Ақтоты мен қазақ тілі маманы Муратова Мадина қатынасып «Алғыс хат» және «Құрмет грамотасымен» марапатталды .

Басылым 2015- 2016 оқу жылында төмендегі мына педагогтар өзіндік білім көтеру тақырыптары бойынша әдістемелік басылымдарға жарияланды: «Мектеп ұстаздарының әлемі» журналының №6,7,8 сандарына тәрбиеші Г. Коканова «Орманға саяхат», «Білімді мыңды жығар, білекті бірді жығар», «Ертегілер еліне саяхат» ҰОҚ жарияланды, сертификат иеленіп, Алғыс хат алды. «Мектеп ұстаздарының әлемі» журналының №8 санына тәрбиеші Бегежанова Ләззат «Приключение Даши в детском саду» ҰОҚ жарияланды.

Ясли-бақша жұмысының негізгі бағыттарының бірі –ата-анамен жұмыс. Оқу жылының басында ата-аналардан сауалнама алынып «Отбасының әлеуметтік портреті» шығарылды. Сонымен қатар «Баланың балабақшаға бейімделуі», «Отбасындағы денсаулық сақтау шаралары» тақырыптарында сауалнамалар алынды. Нәтижелері педагогикалық кеңестер мен семинарларда шығарылып отырылды. Жыл сайынғы ата-аналармен жүргізілетін біріккен іс-әрекеттеріміз әртүрлі бағытта жүзеге асты. Жыл сайынғы ата-аналармен

жүргізілетін біріккен іс-әрекеттеріміз балабақшаның отбасымен ынтымақтастығының негізгі төрт бағыты бойынша жұмыс жүргізілді: дәстүрлі, ағартушылық, қоғамдық басқару, интерактивті. «Ата-аналармен кездесуде балаларды, ата-аналарды және педагогтарды жақындастыратын өзін-өзі танудың элементтері жиі қолданылады. Сонымен қатар, жыл сайын дәстүрге айналған «Ата-ана махаббаты» тренингі, әкелер конференциясы, «Жыл ата-анасы», «Екі жұлдыз» сайысы, бірлескен сенбіліктер өткізілді. Тәуелсіздіктің 25 жылдығына орай ұйымдастырылған аудандық «25 жұлдызды күн» аясында өткен отбасылар байқауындаБас жүлде иеленді.

Үштұғырлы тіл саясатын жүзеге асыру мақсатында «Мектепке дейінгі ұйымда тілдердің үштұғырлығын дамыту» шағын лекция, интеллектуалдық ойын «Полиглот», «Балабақша жағдайында үштілділікті ендіру мәселелері» тақырыптарында дөңгелек үстел, «Ағылшын тілі күні» іс-шараларын жүргізді.

«Ағылшынша сөйлейміз» тақырыбында театр қойылымы қойылып, «Шалқан» ертегісі сахналанды.

2016 жылы айында «Теңізшевройл» ЖШС-ң жұртшылықпен байланыс бөлімі мен Құлсары қаласы әкімі аппаратымен бірлескен шара негізінде «Мерекелі күз» ертеңгілігін көрсетті.

Бала тәрбиесіндегі нәтижелі еңбегі үшін Құлсары қаласының әкімінің грамотасымен Р. Кудайбергенова, аудандық білім бөлімінің грамотасымен Н.Ермекова, білім саласының кәсіподақ ұйымының грамотасымен З.З.Саидахмадова марапатталды.

Осы бес жыл ішінде біздің балабақшамызда тәрбие алған балалардың саны 1400-ге жетті, олардың әрқайсысы ізгі адам боларына сеніміміз мол.

Әдебиеттер

1. «Қазақстан мектебі» журналы 11.2013 ж.;
2. «Бала мен балабақша» журналы 7.2012 ж.;
3. «Отбасы және балабақша» журналы 4.2015 ж.;
4. «Дошкольный мир» журналы 2016 ж.

НРАВСТВЕННО – ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ В УСЛОВИЯХ РЕАЛИЗАЦИИ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»

Афинова Бахытжамал Амишевна,
руководитель КГКП я/с № 10 «Сказка»
г.Экибастуз, Павлодарская область

Приобщение юного поколения к национальной культуре становится актуальным вопросом современности, так как каждый народ не просто хранит исторически сложившиеся традиции и особенности, но и стремится перенести их в будущее, чтобы сохранить национальные культурные ценности и самобытность народа для последующих поколений.

Детям надо помочь понять с самого раннего возраста, что они – часть великого казахского народа. Дошкольный возраст благоприятный период для

развития интеллекта, мотивации к образованию, формирования стремления быть полезным людям, своей малой родине, стране. Проблема приобщения подрастающего поколения к культуре и истории своего народа нашло отражение в Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения.

Данные задачи решаются во всех видах детской деятельности: в ОУД, играх, в труде, в быту, в ходе которых воспитываются в ребенке не только патриотические чувства, но и формируются его взаимоотношения с взрослыми и сверстниками.

Опираясь на имеющийся опыт по формированию патриотических качеств дошкольников, сложившийся в ясли - саду № 10 «Сказка» г. Экибастуза, творческий коллектив педагогов разработал собственную программу патриотического воспитания дошкольников в контексте реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел».

Патриотическое воспитание дошкольников формируется через такие средства, как устное народное творчество, декоративно–прикладное искусство, народная игровая культура, поликультурное пространство города.

Наиболее эффективными формами работы в коллективе являются: дискуссии, семинары-практикумы, мастер-классы, мозговой штурм, деловая игра, тренинг, ролевые игры, самообразование, обмен педагогическим опытом и др.

В целях реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел» в ДО проведен семинар «Как приобщить дошкольника к традициям и обычаям народов Прииртышья», где воспитатели познакомили детей с традициями и обычаями Прииртышья; людьми, чьими именами гордится Павлодар: Героями Советского Союза М. Камзиным, С. Муткеновым, А. Ёлгиным, М. Каирбаевым, И.Кривенко, М.Катаевым. Организованы экскурсии к культурным памятникам нашего города: вечному огню, стеле Победы, Сатпаеву К.И., Ауэзову М.О., Пшембаеву К. с возложением цветов.

Важнейшим средством патриотического воспитания является приобщение детей к народным традициям. В рамках программы детей приобщают к истокам казахской народной культуры, где воспитатели знакомят их со способами изготовления войлока, плетения циновок, вышивкой. Итогом данной работы стала тематическая выставка «Умелые руки не знают скуки».

Патриотизм формируется и через труд взрослых, где каждый ребенок начинает осознавать, что труд объединяет людей, благодаря ему мы пользуемся благами. Родители каждой возрастной группы изготовили макеты предприятий, где они работают: «ГРЭС», «Разрез Богатырь», «Жасыбай». С помощью макетов дети знакомились с промышленностью города и природным заповедником.

В кабинете казахского языка создан мини–музей, где детей знакомят с предметами обихода, убранством жилища, с казахской национальной одеждой, музыкальными инструментами: домбра, кобыз, канырау. Приобщая к историческому прошлому, мы воспитываем у детей гордость, уважение к казахскому народу, умение ценить и беречь свой край.

В проекте «Моя Родина – Казахстан через рассмотрение иллюстраций, слайдов, видеофильмов, художественные произведения, творчество, игры-путешествия дети называют столицу нашей Родины - Астану, знают ее достопримечательности. Детей знакомят с символикой страны, рассказывают, что у каждой страны есть свой флаг, герб, гимн. Рассказывают где и когда они могут их увидеть. Проведены тематические недели «Казахстан под единым шаныраком», «Язык – богатство народа», «Наша дружная семья».

Большое внимание уделяется сотрудничеству с родителями с целью формирования духовного единства семьи, знания и уважения семейных традиций.

Опыт работы ясли-сада по патриотическому воспитанию в контексте национальной идеи «Мәңгілік Ел» показал, что активная позиция дошкольной организации влияет на личную позицию педагогов, детей, родителей, делает процесс более эффективным, открытым и полным. Мероприятия проводятся с участием НПО: славянского центра «Братство», польского «Болония», татаро - башкирского центра «Шатлык». Используя позитивный опыт взаимодействия с НПО, участники получили хороший стимул к сотрудничеству, появилось желание украшать и улучшать мир вокруг себя, осталось удовлетворение от совместной работы и общения.

Таким образом, от того, какими глазами ребенок увидел окружающее, какие уроки извлек он из увиденного и услышанного, зависит и становление личности гражданина. У ребенка проявляется гражданственность в чувствах, в сознании, в поведении, так необходимые для воспитания патриота своей родины– Казахстан.

Литература

1.Назарбаев Н.А. Послание народу Казахстана «Стратегия «Казахстан2050».

2.Методические рекомендации Патриотического Акта «Мәңгілік Ел».

3.Маханева М. Д. Нравственно-патриотическое воспитание детей старшего дошкольного возраста. – М., 2003.

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ПАТРИОТТЫҚ АКТІСІНІҢ НЕГІЗДЕРІН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНЕ ЕНГІЗУ

Кардарова Гүлжанат Жабайқызы
«Болашақ» бөбекжай-балабақша меңгерушісі
Атырау облысы, Мақат ауданы, Мақат кенті

«Мәңгілік Ел» идеясының маңыздылығы «Халық өмірі оның келесі ұрпағымен жалғасып отырады. Сондықтан Халықтың Мәңгілігі туралы арманнан асқақ арман жоқ. «Мәңгілік Ел» – бұл ертеңгі күнге есік ашатын, болашаққа сенімді арттыртын идея, бұл кері қайтпайтын және берік тұрақтылықтың символы.....»

Н.Ә Назарбаев

Еліміз тәуелсіздікке қол жеткізгенге дейінгі күндерде «Білім негізі – бастауышта» деген ұғымды ұстанған болсақ, қазіргі жаңарған заман талабына сәйкес «Білім негізі – мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда» деуге әбден болады. Елбасымыз Н.Ә Назарбаев еліміздегі білім саласының дамуы мен жаңаруын қазіргі күннің ең өзекті мәселесі етіп қойып отыр. Соның ішінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласының дамуы бірден-бір назардан тыс қалған емес.

Елбасымыз Н.Назарбаев Халыққа жолдаған жыл сайынға дәстүрлі Жолдауларында мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласын бірден-бір назардан тыс қалдырған емес. Елбасымыздың білім саласын жаңалаудағы көрсетіп отырған қолдауы да ерекше.

Ұлт көшбасшысы «Қазақстан – 2050» қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қаз стан халқына Жолдауында «Бала тәрбиелеу – болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек» деген болатын. Сондықтан да біздің алдымызда тұрған басты міндет – ұлттық идеяны қоғам өміріне енгізу.

Сол сияқты білім саласының жаңаруының тағы да бір өзектілігі «Мәңгілік Ел Патриоттық Актісін білім беру мен ұрпақ тәрбиелеу үдерісіне енгізу болып отыр.

«Мәңгілік Ел Патриоттық Актісі бұл – тәуелсіз Қазақстан тарихындағы Қазақстан Республикасының «Қазақстан халқы Ассамблеясы туралы» Заңымен бекітіліп, 2016 жылдың 26 сәуірінде қабылданған алғашқы жалпыхалықтық идея.

«Мәңгілік Ел Патриоттық Актісі бала тәрбиелеу мен оқытуда маңызы зор біршама ауқымды мақсаттар мен міндеттерді, сонымен қатар тұжырымдарды қамтиды. Атап айтқанда әлеуметтік құндылықтар жүйесін қалыптастыру, тәрбие ұстанымдары мен ойларын біріктіру, ата-бабамыз бен басқа халықтардың мәдениетін үйлестіру және сақтау және қазақстандық патриотизмді қалыптастыру. Бұл идеяны мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үдерісіне енгізу негізгі кезеңдерге бөліп қаралған.

Осы негізгі тұжырымдардың бірі «Қазақстандық патриотизмді» балабақшамыздың оқу- тәрбие үдерісіне енгізу мақсатында дайындық, негізгі және қорытынды жұмыстар бойынша жоспар жасақталып, біршама жұмыстар атқарылды.

Жалпы бала бойындағы басты рухани құндылық – жақынына деген сүйіспеншілік. Жаныңдағы адамның өмір сүру дәстүрін, әдет-ғұрпын, сезімі мен пікірін, ойын сыйлау. Өскелең ұрпақты елінің дәстүрі, ғұрпын, ұлттық құндылықтарымен тәрбиелеу қай қоғамда болсын басты мәселе болған.

Мектепке дейінгі тәрбие – барлық тәрбиенің бастауы, сәбидің жеке тұлға болып қалыптасуының алғашқы баспалдағы. Алғашқы отансүйгіштік, патриоттық сезімдерді отбасы мен балабақшадағы тәрбиеден бастау алады. Туғандарына, жақындарына деген махаббаты, туған өлкесіне, қаласы мен ауылына деген сүйіспеншілігі бала санасына ерекше әсер етіп, оған өмір бойы өшпестей із қалдырады.

Мектеп жасына дейінгі баланың тілінің, сөздік қорының дамуы өзінің қоршаған ортасымен тығыз байланысты. Туғандары, анасы, тәрбиешісі қандай тілде сөйлесе, бала сол тілде алғашқы сөздерін айта бастайды. «Бала тілі – бал», олар әр түрлі пікірлер айту арқылы өз қиялын жеткізеді. Еліміздің әр азаматы ана тілінде еркін сөйлеп, өз туған жері туралы құндылықтарды жете меңгеріп, тілін, жерін құрметтеп өсуі керек. Осы сәтте балаға отбасы үлгі болып, мектепке дейінгі ұйымда педагог қызметкерлер баланың ойын, білімін дамытып, жігерлендіру, алға жетелеу арқылы талпындырып отырғаны абзал.

Елбасымыз айтқандай, мәңгілік Ел болашағы – білімді ұрпақ, саналы жастар. Осы тұрғыда педагог қызметкерлер қауымының атқарар ісі баршылық. Алдымызда ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, отансүйгіш елі мен жерінің қамын ойлаған, білімді, иманды, еңбекқор ұрпақ тәрбиелеу оларға бағыт беру міндеті тұрғанын әрдайым жанымыздан шығармауымыз шарт. Сол үшін Мәңгілік Ел идеясын жүзеге асыру жолында өз үлесімізді қосу әр педагогтың алдына қойған мақсат, міндеттерінің ең көлемдісі болуы қажет деп ойлаймын.

Баланың өзі дүниеге келген жерінде өмірдің бастапқы әлеуметтік тәжірибесін жинақтауын, онда қалыптасқан мінез-құлық, өзара қарым-қатынас жасаудың жағымды нормаларын сіңіруін, олардың мәдениет әлеміне қосылуын, Отанға деген сүйіспеншілікті қалыптастырудың ең бастапқы қолайлы кезеңі деп санаған дұрыс. Сол себепті баланы туған жерінің мәдениеті мен дәстүрі, қысқаша тарихы, табиғатындағы ерекшелігі мен экологиясы туралы мәліметтер беріп, таныстыру «Мәңгілік Ел» Патриоттық Актісінің негізгі тұжырымдарының бірін жүзеге асыру деп ойлаймын.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2016 жылғы 22 маусымдағы № 391 бұйрығымен бекітілген «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі білім берудің үлгілік жоспарын бекіту» туралы жоспарына сәйкес ересектер тобында вариативтік компонентке 3 сағат қаралған. Вариативтік компонент мектепке дейінгі ұйымның тақырыптық бағыты, эксперименталды жұмысы, педагогтардың шығармашылық қызметі, ұйымдастырылған оқу қызметінен тыс балалармен жұмысы, олардың мүддесі және шет тілдерін үйрету бойынша жұмыстарды болжайды.

Аталған құжатты басшылыққа ала отырып, осы бағыттағы баланың өз туған өлкесін жан-жақты танып білу және « Мәңгілік Ел» патриоттық Актісі негізгі тұжырымдарының бірін оқу-тәрбие үдерісіне енгізуді көздедік.

Бұл жұмыстар балабақшада қарапайым пәндік қызмет (ҰОҚ) , саяхаттар, сурет салу, жапсыру, өлең жолдары мен әндерді үйрену, үлкендердің еңбегіне көмектесу т.б сияқты жұмыстармен іске асырылады.

Осы бағыттағы жұмыстарды жүргізу барысында балаларды адамгершілікке және отансүйгіштікке, өз еліне деген құрметке тәрбиелеу міндеттері шешіледі.

Алдымен «Мәңгілік Ел» патриоттық Актісін оқу-тәрбие үдерісіне енгізу мақатында ересектер тобына арналып «Туған өлке – Мақат ауданы» бағдарламасы жасақталып, балабақшаның педагогикалық кеңесінде

талқыланып, ұсыныстар қабылданып, бекітілді. Жылдық жұмыс жоспары жасақталып, 6 негізгі блокка бөлінді. 36 сағатқа арналған технологиялық карта жазылды. Топта материалды-техникалық база жасақталды. Топ тәрбиешілері туған жердің тарихы туралы өз білімдерін жетілдірді.

Бағдарлама балалар өздері келетін балабақшасы, оның құрылу тарихы, ата-анасы және олардың қызмет жасайтын орындары мен қызметтері туралы мәліметтерден бастап ауылымыздағы тарихи ескерткіштер мен ірі өндіріс орындары, мәдени ошақтар мен жергілікті ақын-жазушылар, Ұлы Отан соғысы және оларға теңестірілген ардагерлер және жалпы туған жердің іргетасының қалануы жөніндегі қысқаша тарихи мағұлматтарды қамтиды.

Туған өлке туралы көрнекілік құралдар, бейне баяндар жинағы, фотосуреттер мен коллаждар және тарихи деректер жинақталды.

Балабақшада шағын музей ұйымдастырылды.

Музейде туған жеріміздегі әсем ғимараттар мен орталық мешіт, ірі өндіріс орындарының макеттері мен жергілікті ақын-жазушылардың еңбектері, публицистика, поэзия материалдары, жергілікті соғыс ардагерлері және оларға теңестірілген адамдардың өмірлік ұстанымдары, туған өлкеміздің табиғат ерекшеліктері туралы бейне суреттер, республикамыз, облысымыз және ауданымыздың картасы жинақталып қойылды

Қойылған әр ғимарат макетінің жанында сол ғимараттың қысқаша тарихы жазылды. Жалпы бағдарламаны жүргізу барысында балалардың өз туған өлкелері туралы білімдері артып, ата-аналар тарапынан жағымды пікірлер мен қызығушылықтар байқалды.

Тәуелсіздігіміздің 25-жылдығына байланысты балабақшамызда ұйымдастырылған ашық шаралар мен мерекелік қойылымдар туралы метериалдар жинағы орналастырылып, «ЭКСПО-2017 халықаралық көрмеге қосқан үлестеріміз» тақырыбындағы ата-аналармен бірлесіп жасақталған ұлттық нақыштағы бұйымдар мен көрнекіліктер қойылды.

«Бала қиялындағы туған өлке» тақырыбында фотогалерея жасақталып, келешектегі туған жерді бейнелеген балалар туындысы тамашаланып, бала қиялындағы болашақ туған жер туралы ұсыныстар жоғарғы атқарушы орындар назарына берілді. Түрлі тақырыптарда саяхат сабақтар ұйымдастырылды. Тәжірбие жинақталып, жұмыс жетістіктері аудан көлемінде семинар-практикум болып таратылды.

Жыл аяғында балалардың осы бағдарлама туралы білім деңгейлерін анықтау және күтілген нәтижеге қол жеткізуі шамасын байқау мақсатында бағалау критерилері белгіленді.

Ол баланың өз туған жерінің атауын, үйін, мекен-жәйін, телефоны, ата-анасының еңбегі мен олардың қызмет орнын, Мақаттың көрікті жерлерін, алаңдары мен көшелерін, ауданын, кенттің пайда болуы мен дамуының тарихи фактілерін, өлкетанымдық мәліметтерді, белгілі өнер және мәдениет қайраткерлері, мемлекеттік және халықтық мерекелерді, Мақаттың әр жыл мезгіліндегі, балабақшадағы ойын алаңдарындағы табиғат өзгешеліктері, өсімдіктер әлемін, қоршаған ортаны қорғауды, көлік түрлерін, өнеркәсіптегі,

өндірістегі, еңбектегі, кенттегі өмір сүру және қауіпсіздік ережелерін меңгеру деңгейлерін қамтыды.

Бағалау нәтижесінде баланың өз отбасы мүшелеріне деген сыйластығын, балбақшасын, ондағы тәлім-тәрбие беріп отырған педагогтар мен басқа да қызметкерлер еңбектерін бағалау, адамгершлікке және отансүйгіштік тәрбиенің тиімділігіне қол жеткізгендігін, туған жерге деген сүйіспеншілігінің артқанын байқадық. Бала бойында өзінің туған өлкесінде болып жатырған өзгешеліктерге деген жауапкершілігін қалыптырып, оны мақтан тұтуға тәрбиеледік. Сонымен қатар, «Мәңгілік Ел» Патриоттық актісінің негізгі тұжырымдарының бірін мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту үрдісіне енгізу және оның жүзеге асуына өз үлесімізді қосқандығымызды айтуға болады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың патриоттық, рухани-адамгершлік тәрбиесі бойынша педагогтардың кәсіби-құзіреттілік деңгейлерінің арттқандығын және өз туған жерінің жетістіктеріне мақтаныш пен патриотизмді білдіретін, Отанына болашақта адал қызмет етуге дайын тұлғаны қалыптастыру мүмкіндігінің бар екендігін айтуға болады.

Сондықтан да «Мәңгілік Ел» – еліміздің лайықты дамуының болашағы, ұрпақ алдындағы жауапкершілік, еліміздің мәңгілігінің негізгі идеясы.

Әдебиеттер

1. Атырау облысы энциклопедиясы; Алматы- 2000 Атамұра баспасы;
2. Мақат ауданы энциклопедиясы; Алматы- 2004 Ислам- Нұр баспасы;
3. Мектепке дейінгі ұйым басшысының анықтамалығы (бірнеше нөмірлері);
4. Отбасы және балабақша журналы (бірнеше нөмірлері);
5. Ата –ана қадірі. Д.Б.Алтаева;
6. Баршаға бақыт тілеп жатайын мен. Қ.Елеместегі;
7. Өмір өткелдері. Ж. Сарбалиев Ислам- Нұр баспасы- 2005.

ТАРИХЫ ТЕРЕҢ – МӘҢГІЛІК ЕЛ

Кунасова Маншук Амиргалиевна
№ 17 бөбекжай-балабақшасының директоры
Атырау облысы. Атырау қаласы

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев ұсынған «Қазақстан-2030» стратегиясында негізгі бағыттардың бірі ретінде халықтың ұлттық моделі мен салт-дәстүрлерін есепке ала отырып, білімі мен білігі жағынан өркениетті елдердегі замандастарымен қатар тұра алатын, бойында ұлттық, отаншылдық рухы мықты қазақстандықтардың жаңа ұрпағын тәрбиелеу қажеттігі баса айтылған. Бұл талаптардың жүзеге асырылу бағытындағы жұмысты үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы – мектепке дейінгі ұйымдарда баланың білімге деген құштарлығын арттырудан, ұлтымызға тән қасиеттер бойына сіңген шәкірт тәрбиелеуден бастағанның маңызы өте зор. Мектепке дейінгі ұйымдардағы

балаларға білім мазмұнын жаңаша құру арқылы оқыту, білім беру сапалы білім кілтіне жол ашады. Мектепке дейінгі жастағы балалар үшін білім негізі қаланатын болғандықтан, бұл саладағы кез келген мәселе өзекті.

Бүгінде еліміз бойынша тарихы тереңге кеткен балабақшалар жеткілікті. Жарты ғасырлық тарихы бар тәрбие ордасының бүгіні мен өткенін еске алу мақсатында қарашаңырақтың тарих беттерін ақтардық.Балабақшамыз тарихының бастауы сонау 1966 жылдан алады. [фото 1]

1966 жыл

Осы аралықта тәрбие ошағы 3000-ға жуық түлекті қанат қақтырды. Бірнеше ұрпақ алмасты.Алғашқы түлектердің балалары мен немерелері бар. Осы жарты ғасырда тәрбие ордасынан түлеп ұшқан шәкірттер қазіргі таңда Қазақстанның гүлденуіне үлесін қосып, алыс-жақын шетелдерде түрлі салада бизнесмен, прокурор, заң қызметкері сынды беделді қызмет атқарып еңбек етуде. Біздің мақтанышымызға айналған тұлғалар көп. Тәрбие ордасының тарихы тереңде жатыр. 50 жылдың ішінде бақшамыз тек шәкірттерді ғана емес, білікті ұстаздарды да тәрбиелеген. Кеңес Одағының тұсында да бақшамыздың қабырғасында бірнеше білім беру ісінің үздіктері еңбек еткен екен.[фото 2]

Балабақшаның алғашқы педагогтары. Бурлакова Л.П. (ортада) [фото 2]

Нарықтың алғашқы қиындық жылдары дағдарыс тұсында балабақшалар жабылып, біздің де балабақшамыз тұрақсыз кезеңді бастан өткізді. Аяғына тік тұрғызу жолында бақшамызда өз мамандықтарына адал, жұмысын тоқтатпай еңбек еткен көптеген ардагер ұстаздарымыз болды. Аталмыш балабақша ашылғалы білім беру ісін атқарып, ағартушылық саласында аянбай еңбек еткен балабақшамыздың алғашқы директорлары: Зубарева Валентина Васильевна,

Бурлакова Лариса Павловна, Ким Валентина Григорьевна. Бұл кісілер біз үшін әрқашан зиялылықтың, балаларға деген құрметтің және өз ісінің шебері үлгісінде қала береді [фото 3].

Директор Ким В.Г тәрбиешілермен . [фото 3]

«Өткенсіз бүгін жоқ» дегендей 50 жылдық тарихында балабақша өміріне өздерінің өшпестей ізін қалдырған ұстаздар жайлы айтпай кетуге болмас. Олар: Торбунова Людмила Ивановна, Бабушкина Татьяна Константиновна, Черняева Татьяна Георгиевна, Бакишева Ольга Сабировна, Егизекова Жамига Омаровна, Яковлева Татьяна Генадьевна, Чендева Людмила Николаевна т.б.

2012-2016 жылдарда мекемені басқарған Кошкинова Гулайым Мұхтарқызының басшылығымен біршама жұмыстар атқарылып, мекемеміздің одан әрі дамуы мен өсуіне қосқан үлесі зор. Бақшамыздың аты қала, облыс, қала берді республикаға танылған. 2016 жылы балабақшамыздың 50 жылдық мерейтойын тойладық. Мерейтой еліміздің Тәуелсіздігінің жиырма бес жылдығымен бірлесе келген мекемеміз осы жылдар аралығында талай түлектерді тәрбиелеп, еліміздің білім кеңістігінде білім беру ордасы ретінде ерекше орын алды десек, артық айтпаған болар едік. [фото 4]

Балабақшаның 50 жылдық мерейтойы. [фото 4]

Балабақша кешенінде мектепке дейінгі білім беру мен тәрбиелеу жолында бірқатар жұмыстар атқарылып, балабақша бүлдіршіндеріне көп көңіл бөлінуде.

Бүгінгі таңдағы ең өзекті мәселе білім сапасы болып отыр. Білім сапасының жоғары болуы үшін педагогтардың кәсіптік деңгейі жоғары болуы тиіс. Осы орайда, білім берудің қазіргі жаңа құрылымы мен оқу әдістемесінің өзгеруі педагог-мамандардың кәсіби шеберліктерін жаңартуды, шығармашылық ізденістерін көбейтуді талап етіп отыр. Білім сапасы педагогтар қызметіне тікелей байланысты болғандықтан, бұл ретте педагогтың біліктілігі қажет. Демек білім-тәрбие сапасын көтерудің негізгі тетігі – ұстаз, сондай-ақ оның теориялық білімі мен кәсіби шеберлігі, шығармашылық қызметі.Сондықтан тәжірибемізде педагог-мамандардың біліктілігін көтеруіне мән беріліп, олар шығармашылық жұмысқа бағытталған.

Осы орайда, бүгінгі таңда балабақшамызда 18 педагог еңбек етуде. Балабақшаның басты мақсаты – егеменді еліміздің жас ұрпағын жан-жақты дамыған, рухани бай жеке тұлға ретінде қалыптастыру. Педагогтардың кәсіби құзіреттілігін көрсететін көрсеткіштің бірі – өз білімін жетілдіру қабілеттілігі, алға ұмтылу, өзін жетілдіру. Жұмыстың бастапқы кезеңінде сауалнама таратылып, сауалнама қорытындысымен тақырып таңдалады. Екінші кезеңде педагог мамандар библиографиялық жұмыс жүргізіп, кәсіби білім алу, дәріс алу, ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді оқу, алған мәліметтерді сараптау жұмыстарын жүргізеді. Зерттеу кезеңінде педагог мамандар тақырыптарды зерделеп, материал жинақтап, оларды өз еңбектерінде пайдаланады. Бағыт бойынша жұмыстарды балабақшаның жылдық жоспарына енгізіп, ашық шаралар, ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттер жоспарланып, өткізіледі. Әр педагог-маман өз таңдаған тақырыбы бойынша шығармашылық жұмысының нәтижесін осы шараларда көрсетеді.

Педагог-мамандардың шығармашылық тақырыптары «Ұлттық тәрбие», «Интернационалдық тәрбие», «Экологиялық тәрбие», «Сенсорлық тәрбие», «Сахналау – іс әрекеті», «Ерте жастан ағылшын тілін үйретуде ойын элементтерін қолдану», «Математика сабақтарында балалардың қисынды ойлау қабілеттерін дамыту», «Патриоттық тәрбие», «Ән-күй арқылы балалардың қиялы мен шығармашылығын дамыту». Атап айтсақ, тәрбиеші В.Д. Шевченконың тақырыбы «Интернационалдық тәрбие». Мақсаты: балаларға Қазақстан халықтары туралы қарапайым түсінік беру және салт-дәстүріне, тұрмысына қызығушылық пен сыйластық қалыптастыру. Әр түрлі ұлт өкілдері балаларын мейірімділікке, сыйластыққа тәрбиелеу. Бұл бағытта қалалық «Достық үйімен» серіктестік жұмысы ұйымдастырылып отыр. В.Д. Шевченко ұйымдастырған «КОРИНа», «Алтыбақан», «Чаепитие» шараларына «Иверия» грузин, «Новруз» әзірбайжан, кәріс, татар ассамблеяларынан қонақтар шақырылды.

Ересек орыс топ тәрбиешісі А.С.Болдусова «Экологиялық тәрбие» тақырыбында жұмыс жүргізуде. Бұл жұмыстың мақсаты:қоршаған орта туралы білім жүйесін қалыптастыру; табиғаттағы заттар мен құбылыстар туралы қарапайым білімдерін нығайту, баланың қоршаған ортада өзін-өзі дұрыс ұстай білуіне бағыт-бағдар беру. Осы бағытта ашық шаралар, сабақтар, ойын-сауықтар, акциялар өткізді.

Ортаңғы қазақ топ тәрбиешісі Ш.К.Табылдиеваның тақырыбы «Сахналау іс-әрекеті». Мақсаты: Сахналау іс-әрекет кезінде балалардың өздігінен үйренген дағдысын қолдана отырып, ойын-сауықтарға белсене қатысу талпынысына қолдау көрсетіп, коммуникативті және әртістік қабілеттерін қалыптастыру. Тәрбиеші балаларды қуыршақ театр түрлерімен таныстыра отырып, оларды сахналау іс-әрекетіне бейімдеп, балалардың қызығушылығын оятады. Ертегіні сахналау кезінде, балалардың тілдерін жетілдіру мақсатында сөйлемді толық, сөздерді анық айтуға, ым-ишараны дұрыс қолдануға басты назар аударып отырады. Бұл бағыт бойынша тәрбиеші «Ертегілер елінде», «Әдеби кеш» атты шаралар өткізді. 2013 жылы облыстық конференцияда іс-тәжірибесімен бөлісті.

Математика пәні мұғалімі М.Е.Нигиметованың тақырыбы «Математика сабақтарында балалардың қисынды ойлау қабілеттерін дамыту». Мақсаты: Қарапайым математикалық ұғымдарды үйрете отырып, мектепке дейінгі баланың бойында кіші жастан тұлғалық дамуындағы қабылдау, ойлау бейімін қалыптастыру. Осыған орай педагог осы тақырыпта тереңдете жұмыс жүргізіп, балаларға ойын арқылы үйрете отырып, математикалық диктант, заттарды әртүрлі геометриялық пішіндерден құрастыру, ауызша есеп шығару, көру арқылы салыстыру, қиялдау, жұмбақ жаттығуларын қолданып, бүлдіршіндердің логикалық ойлау ұғымдарын күнделікті дамытып отырады. Сонымен қатар Н.А.Зайцевтің «Жүзге дейін санау», «Сандық лента» методикасын, Мария Монтессоридің методикасының элементтерін қолданады.

«Дәстүрден тыс тәсілдер арқылы балалардың қиялы мен шығармашылығын дамыту» тақырыбында бейнелеу өнері пән мұғалімі Е.Г.Быченкова шығармашылықпен жұмыс жасап, материалдар жинақтауда. Мақсаты: Бейнелеу ойыншықтарды, көркем сурет, мүсіндік объектілер, сәндік-қолданбалы өнер заттарын бейнелеудің дәстүрден тыс техникасын қолдана отырып құру. Педагог дәстүрден тыс тәсілдермен техниканы қолдануда қиялын, ойлауын, тілін дамытады. Өз тәжірибесінде жобалау жұмысын қолданып, «Сиқырлы қағаз» тақырыбында жұмысын қорытындылады.

«Дәстүрден тыс тәсілдер арқылы балалардың қиялы мен шығармашылығын дамыту» тақырыбындағы жұмыс. Быченкова Е.Г. [фото 7]

Саз жетекші Н.Х.Абрекова «Балабақшадағы ертеңгіліктер мен сценарийлер» тақырыбында жұмысын жүргізуде. Мақсаты: Мерекелерді ұмытылмастай етіп өткізу арқылы, балалардың эмоциялық көңіл-күйлерін дамыта отырып, бала жүрегінде өшпестей із қалдыру. Өз тәжірибесінде Надежда Хамитовна музыкалық дидактикалық ойындарды тиімді қолданады. Педагог ертеңгіліктер жинағын дайындау үстінде.

Ағылшын тілі пән мұғалімі Р.Ж. Тулешованың тақырыбы «Ағылшын тілін ерте жастан үйретуде, ойын элементтерін қолдану». Мақсаты:ағылшын тілін ерте жастан оқытуда ақыл-ой белсенділігін қалыптастырудың маңызды құралы болып табылатын ойын түрлерін, оның элементтерін және өзара сөйлесу үлгілерін қолдану. Педагог өз тәжірибесінде тиімді рөлдік, дидактикалық ойындарды, соның ішінде сөздік ойындарды жиі қолданады.

2008 жылы мектепалды даярлық қазақ тобының тәрбиешісі ретінде «Ұлттық тәрбие» бағыты бойынша шығармашылық жұмысты бастап жүргіздім. Бұл жұмыстың мақсаты: ата-бабадан қалған өшпес мұраны, мол қазынаны қабілеті жоғары ұрпақтың бойына дарыту. Ұлттық тәрбиенің сарқылмас қазынасы халық ауыз әдебиетімен балаларды таныстырып, тереңдете жұмыс жүргіздім.

Балабақшаның психолог қызметі жақсы жолға қойылған. Жоғары санатты психолог Ж.Д.Шаманова өз жұмысында отбасылық және қоғамдық тәрбиелеудің бірлігі мен сабақтастығына аса көңіл бөледі. Бұл бағытта балаларды тәрбиелеу, оқыту мен дамытудың түрлі мәселелері бойынша ата-аналармен кеңестер, балалармен тренинг, ойын-тапсырмалар жүргізеді. «Барлық психологтар» халықаралық сайтына тіркеліп, халықтың сауалдарына кеңес беріп келеді.

Осындай тәжірибелі педагог-мамандардың жұмыстарымен қатар жас-мамандармен де тәлімгерлік жұмыс жүргізіліп, оларда жүйелі жұмыс жүргізуге тырысуда.

Ұстаздар жас ұрпаққа білім мен тәрбие беруде елімізде жүргізіліп жатқан жаңа талаптарды орындай отырып, қала, облыс, республика көлемдерінде өз білімдерін жетілдіріп, бүгінгі күні сол жинақталған тәжірибені өз қызметтерінде кеңінен қолданып, ізденіспен еңбек етіп жүргені анық. Оған ұстаздар мен шәкірттеріміздің жеткен жетістіктері дәлел бола алады:

2005 жылы сауат ашу, тіл дамыту пән мұғалімі Аустниязова А.С. облыстық «Панорамалық сабақ» сайысында I орынға ие болды. 2012 жылы «Жыл тәрбиеші» сайысына қатысып, III жүлделі орынға ие болды.

2008 жылы қалалық педагогикалық оқуда қазақ тілі пән мұғалімі Сұлтанғалиева Г.Қ. I орынға, облыстық педагогикалық оқуда II орынға, тәрбиеші Умбеталиева М.М. II орынға ие болды.

2009 жылы тәрбиеші Кунасова М.А қалалық, облыстық «Жыл тәрбиешісі» байқауында Бас жүлдеге, 2012 жылы республикалық «Үздік педагог» атағы мен төсбелгісіне ие болды.

Республикалық «Үздік педагог -2012 » байқауы.

2010 жылы математика пән мұғалімі Ильясова С.С. қалалық педагогикалық оқуда I орынға, облыстық педагогикалық оқуда II орынға, 2010 жылы облыстық «Әдістемелік идеялар калейдоскопы» фестивалінде «Ең үздік білім бағдарламасы» номинациясына ие болды.

2012 жылы тәрбиеші Умбеталиева М.М, саз жетекші Абрекова Н.Х. қалалық педагогикалық оқуға қатысып жүлделі III орындарға ие болды.

2011 жылы тәрбиеші Шевченко В.Д «Баламалы бағдарламалар» атты қалалық сайысына «Давай подружимся» бағдарламасымен қатысып, «Зерттеуші педагог» номинациясына ие болды. «Интернационалдық тәрбие» бағыты бойынша жұмыс материалдары 2016 жылы облыстық «Білім беру: Әріптестер диалогы» форум, ғылыми-практикалық конференция, тамыз маслихаты көрмелерінде ұсынылды.

2013 жылы ағылшын тілі пән мұғалімі Тулешова Р.Ж. қалалық педагогикалық оқуға қатысып жүлделі III орынға ие болды, директор Кошкинова Г.М қалалық педагогикалық оқуда I орынға, облыстық педагогикалық оқуда II орынға ие болды.

2013 жылы Кошкинова Г.М Талды-Қорған қаласында өткен Республикалық педагогикалық оқуда Алғыс хатпен марапатталды.

2015 жылы бейнелеу өнері пән мұғалімі Быченкова Е.Г. қалалық педагогикалық оқуларға қатысып сертификат иеленді.

2016 жылы психолог Шаманова Ж.Д қалалық, облыстық педагогикалық оқуларға қатысып жүлделі I орынға ие болды.

Атқарған жұмыстардың нәтижесінде әдістемелік нұсқау, бағдарлама, тәрбиешілерге көмекші құрал, балабақшаның жинақ кітаптары шықты: «Мектепке дейінгі ұйымдарда қазақ тілін оқыту» Г.Қ.Сұлтанғалиева, «Занимательная и увлекательная, интересная и полезная математика» С.С.Ильясова, «Оқытудың белсенді әдіс-тәсілдері арқылы жеке тұлғаны тәрбиелеуде халық ауыз әдебиетін қолдану» М.А.Кунасова, «Давай подружимся» Шевченко В.Д, «Мектепке дейінгі ұйымдағы педагог-мамандардың шығармашылық жұмысы» Г.М.Кошкинова. [фото 13]

Әдістемелік жинақтар қоры. [фото 13]

Тәрбиеленушілердің қабілетіне педагогикалық ықпал ету, олардың шығармашылық қабілеттерінің дамуына әсер ету нәтижесінде, балалардың білім деңгейлері, шығармашылық қабілеттері дамып, балалардың қабілеттері әр түрлі салада көріне бастады; ән салу, бейнелеу өнері, математикалық бейім, көркем сөз оқу, сахналау іс-әрекетінде әртістік қабілеттерін көрсеткен балалар көп. Айталық, қалалық «Білім жолымен» олимпиадасында, «Айгөлек» фестивалінде, Республикалық «Үркер», «Пони» марафондарында балалар жүлделі орындарды иеленді.

Елдің болашағы білімді ұрпақтың қолында. Жаһандану дәуірінде білімнің арқасында ғана елді танытып, абыройын асқақтатуға болады. Осы орайда, қазіргі таңда баланы балабақшадан тәрбиелеп, өнегелі азамат қылып шығару – еліміз үшін басым бағытқа айналып отырғаны анық, яғни тәрбие ордаларына жүктелер міндет орасан зор. Отанды сүю, туған жерге тағзым етуді жас жеткіншектерге балабақшадан үйрететін болсақ, еліміздің болашағы жарқын болатыны сөзсіз.

Осы бір қағиданы мықтап тұрып ұстанған тәрбиешілеріміз 50 жылдық тарихымызды зерделеген ұстаздар қауымы осы тарихымызды темірқазық етіп алып, бүлдіршіндердің бойына отаншылдық дәнін себелеп, өз істерін адал атқарып келеді.Қай кезең, қай ғасырда болмасын ұстаз болу әр кімнің қолынан келе бермейтін, қиындығы мен қызығы қатар жүретін ұлы іс. «Ұстазы жақсының ұстамы жақсы» дегендей біздің мұғалім болудағы айқын мақсат - Қазақстан елінің болашағын жарқын ете алатын ұлтжанды, елжанды, келешегіне сенім артатын, ең басты адамдық парасатын ұмытпайтын тәрбиелі, білімді ұрпақ тәрбиелеу. Бүгінгі күні балабақша ұжымы - бұл іргелі, бірыңғай педагогикалық команда қағидасы бойынша еңбек ететін ұжым. Әлі де балабақша табалдырығынан дарынды да, талантты, ақылды да, білімді тәрбиеленушілер түлеп ұшады.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы заңы».
2. С.А.Назарбаева. «Ұстаздан ұлағат» кітабы.
3. Ж.Б.Букешова «Менеджмент и стратегия директорского управления».
4. Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан – 2030 даму стратегиясы».
5. Жайтапова А.А. Профессиональный рост учителя в системе повышения квалификации. - Алматы: РИПК СО, 2006.
6. «Мектепке дейінгі балалардың шығармашылық іс-әрекетін пәнаралық байланыс негізінде қалыптастыру. Алматы. 2005 ж.
7. Саятова Ш.Е. Мектепке дейінгі балалардың шығармашылық іс-әрекеті. Алматы. Білім. Образование. - 2005. №2.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ СЕНСОРЛЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ АЛҒЫШАРТТАРЫ

Байназарова Т.Б.
ҚазМемҚызПУ, п.ғ.к., доцент
Абдыкалыкова Г.К.
№81 балбақша меңгерушісі
Алматы қаласы

Бүгінгі таңда егеменді еліміз өзінің қоғамдағы саяси, әлеуметтік-экономикалық, мәдени-білім парадигмасы жүйесін әлемдік өркениет үлгісінде дамытуда. Білім беру жүйесіндегі болып жатқан реформа жаңа ұлттық

модельдегі білімді құрумен және оқу-тәрбие процесінің педагогикалық теориясы мен практикасында елеулі өзгерістермен ерекшеленеді.

Қазақстан Республикасының Білім туралыЗаңындабілім беру жүйесінің басты міндеті – делінген [1].

2012 жылы Қазақстан Республикасының «Мектепке дейінгі білім беру» стандартының осы кезеңге дейінгі қалыптасқан отандық және халықаралық тәжірибені сәйкестендіре отырып, мектепке дейінгі балалардың тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін жобасы талқылануда. Стандарттың негізгі мақсаттардың бірі – бала дамуындағы күтілетін нәтижелер, яғни өмір дағдылары және балалар құзыреттілігінің жиынтығы алынады. «8.7.3. …баланың психологиялық қорғанысын, қоршаған ортаға деген сенімін, өмір сүруге қуануын, бастапқы тұлғасының қалыптасуын қамтамасыз ететін тұлғаға бағдарлану сипатын қамтиды» деп тұлғаға бағдарлану тұғырын тірек еткен. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасында ағымдағы жағдай және білім беруді дамытуды тежейтін факторларды талдай келе, «бір жастан бес жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың ұйымдастырылған бағдарламаларымен нашар қамтылғанын көрсетеді». Аталған кемшіліктерге сай мектепке дейінгі баланың өзіне тән ерекшеліктерін ескере отырып, оның толыққанды қалыптасуы үшін дамыту ортасын құратын үздіксіз білім берудің бастапқы деңгейінде әрекеттің өзіндік түрлерін, баланың даму бағытын, оның кейінгі мектеп жағдайына бейімделуін қамтамасыз етуі тиіс екендігі көрсетілген.

Бұл аталған күрделі міндеттер сәби шақтағы балалардың сенсорлық тәрбиенің қалыптасу деңгейіне тікелей байланысты. Бүгінгі таңда педагогика ғылымында оқушылардың танымдық әрекетін қалыптастыру мәселесіне арналған зерттеулердің маңызды қоры жинақталды.

Қазақстанда мектепке дейінгі педагогика ғылымында Н.Қ.Құлжанова, А.К.Меңжанова, Б.Баймұратова, М.С.Сәтімбекова, Қ.А.Аймағамбетова, Г.Меңлібекова, С.Н.Жиенбаева, Ә.С.Әмірова, Ф.Н.Жұмабекова, Г.З.Таубаева, Г.М.Метербаева, А.И.Искакова және т.б. мектепке дейінгі тәрбие салаларының түрлі бағыттарын зерттеген.

«Мәдениет» сөзі латын тілінен аударғанда арнайы жасау, өңдеу деген мағына береді. Оның жанды немесе рухты тәрбиелеу деген екінші мағынасы болған. «Мәдениет» сөзін теориялық термин ретінде римдік философ және шешен Марк Туллий Цицерон «тускуландық пікірталас» (б.з.д. 45ж) деген еңбегінде бірінші рет қолданды. Ол кезде агротехникалық термин болатын, соған сай «жерді өңдеу, топырақты баптау» дегенді білдіретін. Цицерон оны бірінші рет ауыспалы мағынасында, адамның санасына әсер ету деген мәнде қолданды. Цивилизация «Өркениет» сөзі де латын тілінен шыққан. Азаматтық, қоғамдық дегенді білдіреді. Оның мағынасы үлкен өзгеріске ұшырады. Уақыт өте келе «өркениет» түсінігінің мағынасы өзгерді. Қазіргі кезде ол ең аз дегенде: 1) мәдениеттің көрінісі; 2) қоғамдық даму дәрежесі, материалдық және рухани мәдениет сатысы; 3) жабайылықтан кейінгі қоғамдық дамусатысы деген ұғымдарды береді.

Мәдениет адамның рухани ішкі қуатын, даму дәрежесін көрсетсе, өркениет оған сырттай байлығының көрінісі ретінде әсер етеді. Мәдениет және өркениет ұғымдарына берілген анықтамаларды талдай келе олардың мағыналары ұқсас екенін көреміз. Бұл екі терминнің мағынасы өте жақын, бірақ бірдей емес. Мәдениет теориясы адам табиғатының биологиялық және әлеуметтік екі қырын бірдей есепке алу керек.

Белгілі ғалым Б.Малтновскийдің пікірінше, мәдениет дегеніміз – бойына тұтыну құндылықтарын әлеуметтік топтарға конституция берген құқықты, мақсатты, кәсіпті, сенім мен әдет-ғұрыпты жинақтаған тұтас ұғым.Американдық антропологтар Кребер мен Клакхон «мәдениет» түсінігінің –тарихына арналған арнайы еңбектерінде, мәдениеттің табиғатын, оның құрамды бөліктері мен ерекшелігін, психологиямен, тілмен, қоғаммен қарым-қатынасын талдауын үш бағытта жүргізеді: адамның табиғатпен байланысы, құндылықтармен байланысы және басқа адамдармен байланысы төңірегінде.

Лесли Уайт мәдениетті «адам мен табиғат – ажырамас тұтастықта» деген алғышарттан шығарып анықтайды. Ол мәдениеттің екі бағытын бөліп алады. Антикалық немесе «нақты мәдениет» және логикалық.Б.Х.Балтабаев: «Мәдениет – дегеніміз адам жасаған заттың және рухани құндылықтардың, әлеуметтік-мәдени қалыптың, қарым-қатынас пен мінез-құлықты қалыптастыру әдістерінің тарихи даму жүйесі, сондай-ақ, адам табиғатындағы күштердің заттық өндіріс әдістерін ескере отырып даму әрекеті, өз мүмкіндігін жүзеге асыруды, оның шығармашылық еңбегінің адамзат әлемін өзгертуге және игеруге бағытталған әлеуметтік маңызды шаралары» - деп тұжырымдайды. Қазіргі ғылымда мәдениет ұғымына мыңға тарта пайымдау бар. Ғалымдардың мәдениет ұғымына берген анықтамаларды зерттеу келе оның анықтамасының көптігі «мәдениет» ұғымының құрылымын жойып жібереді, сондай-ақ оның қызмет аясын анықтауға мүмкіндік бермейді. Балгілі бір дәрежеде мәдениеттің гносеологиялық және онтологиялық қасиеттерін анықтауда тұлғасыздық, формасыздық байқалады, мәдениеттің арнайы ғылыми тетігі, қауымның саласы ретінде өзіндік бейнесі мойындала бермейді.

«Мәдениет» терминін саралай келе, мәдениет жеке тұлға өміріндегі материалдық, рухани және көркемдіктің бәрін өз бойына жинаған деген пікірге қосыламыз.

ХХ ғасырдың екінші жартысында алғаш рет мектепке дейінгі жастағы балалардың даму саласын зерттеумен сипатталатын мектепке дейінгі педагогиканың дамуы кезеңі толықтай қарастырылды. Бұл кезең – психологиялық және педагогикалық зерттеулердің «Алтын ғасыры». Бұнда алдыңғы кезектегі ғылымның мәліметтері, атап айтқанда балаларды құрылыс ойыны мәселелері сәйкес келеді. Мектепке дейінгі жастағы балалар өздерінің сенсорлық қабілеттерін келесідей іс-әрекет түрлерінде дамытады: сурет салу, жапсыру, аппликация, құрастыру.

Мектепке дейінгі балалардың сенсорлық даму мазмұнының негізіне мыналарды жатқызуға болады:

1) Сенсорлық эталондарды меңгеруі.

Сенсорлық эталондар дегеніміз не?

Л.А.Венгер, В.С.Мухина атап көрсеткеніндей, заттардың сыртқы қасиеттерінің негізгі үлгілері туралы көрнекі түсініктер болып табылады.

Түстік сенсорлық эталондары – спектр түстері және олардың шағылысуы, пішіндер – геометриялық фигуралар және олардың әртүрлілігі, өлшемдер – сызықтық өлшемдердің метрикалық жүйесінің бірлігі және т.б.

2) Қабылдау тәсілдері. Қабылдау тәсілдері 2-ге бөлінеді:

- сыртқы, яғни затқа үлгіні жапсыру, үлгінің контурын және затты саусақпен жүргізу. Бұл тәсіл мектепке дейінгі жастағы балалар үшін тән қасиет.

Мектепке дейінгі жастағы балалар үшін келесідей тәсілдер (көрнекілік-іс-әрекеттік ойлау), көрнекі салыстыру, балалар затты көзбен қабылдағанда, басқа сыртқы әсерлердің көмегінсіз салыстыра, оны басқа заттармен сәйкестендіре алады. Мектепке дейінгі жастағы балалардың ересек тобына тән қасиет болып табылады.

3) бала алдымен жетекші іс-әрекет үдерісінде затты зерттейді, оның түсін, пішінін, өлшемін, бөліктерін ерекшелейді, содан соң мектепке дейінгі жастағы ересек тобында сөзбен нақты заттың әртүрлі қасиеттерін сипаттайды.

Мектепке дейінгі жастағы балалардың қабылдауының даму мазмұны осындай. Тек қана жүйелік және мақсатқа бағытталған оқытуда мектепке дейінгі жастағы балалардың сенсорлық дамуының жоғарғы деңгейіне қол жеткізуге болады. Мектепке дейінгі ұйымдарда білім сапасын арттыру аса маңызды мәселе, ол үшін жалпы және негізгі жағдайларды жақсарту басты міндет болып табылады.

Біріншіден, білім мен тәрбие беруге арналған дамытушы ортаны жабдықтау қажет десек, ол мектепке дейінгі кезеңнің өзіндік ерекшелігі мен құндылықтарын сақтайтын, баланың балалығына бағытталуы шарт.

Екіншіден, тәрбие мекемесінің басшысы мен тәрбиеші педагогтар қауымы кәсіби шеберліктерін үнемі шыңдап, білімін жетілдіруге жүйелі көңіл бөліп, ұжымның шығармашылық бағыт-бағдарын айқындап, оны жүзеге асыруға белсенділікпен ат салысуға және жағымды психологиялық ахуалдың тұрақтануына ықпал ету қажет. Сондай-ақ, отбасының сұранысы мен талап-тілектерін қанағаттандыру және білім мен тәрбиенің балаға берілген үрдісі жайында ата-анамен үнемі бірлескен ынтымақты негізде жұмыс істеу де өте маңызды.

Үшіншіден, балабақшада еңбек етуге толық жағдай жасалып, тәрбиелеу мен білім берудің технологияларын сауатты меңгеріп, жаңа педагогикалық әдіс-тәсілдер жүйесін кәсіби шеберлікпен игеріп, оны тәжірибеде пайдалануға шығармашылықпен үлес қосып отырса.

Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымының бірлескен өзара тығыз байланыста болуы.Сенсорлық даму, бала заттардың түсін, пішінін, мөлшерін және олардың кеңістіктегі орналасуын айырып қана қоймай, оларды мөлшеріне қарай сәйкестендіріп (үлкен, кіші, аз, көп) анықтай алады.Білімнің бұл жүйесін тану иерархиялық басқыштар бойынша жүзеге асады, олардың әрқайсысы мазмұны бойынша

нақты белгілі объект сәйкес келеді [3, 11]. Заттар туралы білімнің шағын жүйесінің негізінде ұғымды маңызды белгілер анықталған. Бұл білімдер мен заттардың ерекшеліктерін даралау шеберліктері балаларға байланыстарды саналауға мүмкіндік береді: ой мен материалды таңдау, материал мен қажетті әрекеттерді орындауға арналған құралдар, ой мен еңбек процесінің нәтижесі арасындағы.

Әдебиеттер

1.Пилюгина Э.Г. Занятия по сенсорному воспитанию с детьми раннего возраста / Э. Г. Пилюгина. – М. : 1989. – 93 с.

2.Сенсорное воспитание в детском саду / под ред. Н. П. Сакулиной.- М. : - 1981. – 79 с.

3.Формирование восприятия у дошкольника / под ред. А.В. Запорожца, Л. А. Венгера. – М. : 1989. – 279 с.

4.Возрастная и педагогическая психология. Тексты. - М.: МГУ, 1992.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ АДАМГЕРШІЛІККҰНДЫЛЫҚҚА ТӘРБИЕЛЕУДІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Балабаева А.И.
П.ғ.к., доцент
Салимханова Гүлмира
№64 балабақша меңгерушісі
Алматы қаласы

Адамның адамгершілік құндылығының қалыптасуы оның туған кезінен басталады, ал рухани-адамгершілігі қоршаған орта, адамгершілік тәрбиесінің тәрбие міндеттері мен мазмұнына байланысты жетіледі. Кіші мектеп жаста балаларда бастапқы адамгершілік сезімдер мен ұғымдар, адамшылық мінез-құлықтың ең қарапайым дағдылары тәрбиеленеді. Баланың мектеп жасына дейінгі қалыптасқан мінез-құлықтарының және ересек адамдармен, құрбы-құрдастарымен қатынастарының формалары, адамгершілік білімдері мен сезімдері негізінде мектепке дейінгі жас топтарда адамгершілік көзқарастардың, мінез-құлықтың, сезім мен сананың жаңа формалары одан әрі дамытылады.

Мектепке дейінгі жастағы баланың адамгершілік құндылығының дамуы балабақшасы мен отбасы арасындағы қарым-қатынастың тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады. Әрбір бала қандай да болмасын бір міндетті орындау үшін өзіндік ерекше жағдайлар жасалады. Ойында ұнамды әдеттер, өзара қарым-қатынастар, адамгершілік сезімдер қалыптасады, еңбексүйгіштік, үлкендер еңбегін құрметтеу, сондай-ақ ұйымшылдық, жауапкершілік, парыздың сезімі сияқты қасиеттер, патриоттық сезімдер жайлы мағлұматтар. т. б. қалыптасады.

Мектепке дейінгі жаста балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің негізгі міндеттері мына жайлармен түйінделеді: ізгілік бастамасымен тәрбиелеу, балалар мен үлкендер арасындағы саналы қарым-қатынас, тұрмыстың қарапайым ережелерін орындау, кеңпейілдік, қайырымдылық, жақын адамдарға қамқорлықпен қарау және т. б.50-80 жылдары мектепке дейінгі педагогикада мектеп жасына дейінгі балаларды адамгершілік тәрбиесін мақсатқа бағытталған тұрғыда зерттеліп, Р.И.Жуковская, Ф.С.Левин-Ширина, Д.В.Менджерицкая, В.Г.Нечаева, Е.И.Радина, Л.А.Пенская және т.б. зерттесе, 80-90 жылдары Т.И.Ерофеева, Г.И.Григоренко, Е.В.Шишлова[], И.М.Княжева, Г.Н.Гришина және т.б. зерттеулеріндеізгілік сезім, ересектер мен құрдастарына қатынастарын тәрбиелеу, көркем әдебиетке деген жағымды қатынасын тәрбиелеу, бейнелеу, түрлі әрекетке ойын және еңбек әрекет арқылы адамгершілікке тәрбиелеуді ұсынады. Сол сияқта достық қатынасын тәрбиелеу, өзара көмек жасау, адамгершілік сапаларын қалыптастыру мәселелерін қарастырды.

Балаларды рухани-адамгершілікке тәрбиелеуде қарым-қатынастың да рөлі зор. Адамгершілікке негізделген тәрбие қарым-қатынастың қарапайым түрі – ұжымдық өмірдің талаптарымен, ерекшеліктерімен танысу арқылы жүзеге асырылады. Олардың қарым-қатынастарында бірте-бірте өзара көмек, бүкіл топқа тапсырылған қоғамдық жұмыстың орындалуына бірдей жауапкершілік сезімі, бүкіл топтың жұмысын басқару кімге тапсырылса, соған бағына білу, топқа жетекшілік міндетін мойнына алып, жалпыға тән ережелер мен тәртіпке қатаң мойын ұсына отырып, атқара білуі қалыптасады. Ал, балалардың барлық белсенді іс-әрекетінде білімді, ізденімпаз педагог балалар жігерінің көзін ашып, әрбір баланың шығармашылық күшін, қабілеттерін шешуге бағыттайтын мүмкіндік табады. Бірлескен іс-әрекеттің барысында балалар бір-бірін жақынырақ, тереңірек таниды. Балаларды бағалау көрсеткіші әрбірінің оқудағы табыстары және оның мінез-құлқының негізгі қырларынан көрінеді.

Көркем шығармалардан алған әсерлер баланың ақыл-ойын өсіріп, бірте-бірте мінез-құлқына өзгеріс енгізеді, адамгершілікке тәрбиелейді, еңбекке және еңбек адамына деген құрмет сезімі пайда болады. Бұл салада А.К.Меңжанова, О.А.Михалкова нәтижелі зерттеу жүргізді. Аталмыш авторлардың еңбектері мектепке дейінгі балаларды адамгершілікке баулудың тиімді жолдарын ғылыми түрде дәлелдеуге арналды. Адамгершілік тәрбиесі адамның барлық іс-әрекетіне, әдет-дағдысына, мінез-құлқына, еңбекке қарым-қатынасының дұрыс қалыптасуына бағыт беріп, еңбек тәрбиесімен тығыз байланыстырылған.

Адамгершіліктің ең жоғарғы рухани қажеттілігінің бастау көзі – өзін-өзі көрсету, өзін-өзі жетілдіру, өзін-өзі дамыту, қарым-қатынаста, дүниетанымда өзінің шығармашылық қабілетін таныту. Бұл арада балаларды рухани-адамгершілікке тәрбиелеу шарттарының бірі – мектеп жасында жеке тұлғаның өздігінен даму заңдылықтарын білу. Осы орайда, рухани-адамгершілік тәрбиесінің ойдағыдай, табысты болуы жеке тұлғаның өзін рухани дамыту мақсатында үздіксіз өзін-өзі жетілдіруіне байланысты. Адамның өзіндік сана-сезімінің көрінісі туралы басқа адамға үңіліп көз тоқтатып, өзін өзгелермен

салыстырғанда ғана, ол өзін-өзі таниды. Баланың жеке басы сана-сезімінің қалыптасуына оның құрдастарымен үнемі араласуы және бірлескен өмірі шешуші рөл атқарады. Бала өзіндік сана-сезімнің жаңа сатысына көтеріледі. Бала өзге балаларға қырағылықпен үңіліп, мына талаптарға құрбыларынан қалыспай бірдей атсалысуға тырысады: олар қалай жазады, қалай санайды, қалай сөйлеседі, сұраққа қалай жауап береді, суретті қалай салады, бірімен-бірі қалай сөйлеседі және оларға ересектер мен құрдастары, үлкендер мен кішілер қалай тіл қатады. Өзінің табыстарын, жетістіктері мен сәтсіздіктерін өзге балалардың да осындай істерімен үнемі еріксіз салыстыру – балаға өзіне-өзі баға беруге мүмкіндік туғызады. Өзін бағалау, өзіне-өзі баға беру оған тәрбиешінің қатынасының әсері арқылы пайда болады. Өзіне-өзі баға беру мектепке дейінгі кезеңде қалыптасып, есейген кезге дейін жалғасады. Міне, осындай бірлескен ынтымақпен, сабақтастықпен жүргізілген өзін-өзі бағалау балалардың адамгершілік қасиет-сапаларының қалыптасуының өзегі болмақ.

Оқу-тәрбие жұмысын рухани-адамгершілік тәрбие ісімен тығыз байланыстыру – педагогикалық шеберліктің маңызды компоненті. Көптеген оқу орындарында бұл мәселеге әлі жеткілікті көңіл бөлінбей келеді. Қоғамдамуының барлық кезеңдерінде қоғам мүшелерінің жақсы өмірі туралы, адамдар арасындағы қарым-қатынастардың қандай болу керек екендігі туралы армандары, идеалдары әр түрлі болады.

Мектепке дейінгі балалардың тез қабылдауы, жеңіл үйренуі, жүйке жүйесінің икемділігі құрбыларымен жеке тұлғалық өзара қарым-қатынасында және әрекеттерінде бақыланады. Осы жастағы балаларды ойын, еңбек, оқу және тұрмысттық әрекеттерінде мінез-құлық нормаларын және адамгершілік құндылықтарды меңгереді. Мұның өзі белгілі ережелер, ересектердің талаптары мен нұсқауларының негізінде құрылады. Адамгершілік тәрбиесі процесі баланың жеке тұлғалық әлеуметтік дамуынан тыс жүргізілуі мүмкін емес. Балабақшадан ересектермен және құрдастырымен қарым-қатынаста болып бағалауға және өзін-өзі тануға мүмкіндік туғызылғанда азаматтық, еңбексүйгіштік, қарым-қатынас және мінез-құлық мәдениетін меңгереді.

Топтағы мектепке дейінгі балаларқарым-қатынасы ситуативтік және тұрақсыз болады. Олар тез келіспей қалып, тез келісе алады. Бірақ сонымен қатар қарым-қатынас барысында өзара қарым-қатынасының белгілі нормаларын меңгеруге ықпалын тигізеді. Баланың топтағы қарым-қатынас жасай алмауы, өзінің ортасында белгілі болмауы, қарым-қатынасының төмендеуі әлеуметтенуін баяулаттады. Мектеп жасына дейінгі балалардың әлеуметтік дамуында ең басты орында өзінің ұлтының адамгершілік құндылықтарын және жалпы адамзаттық адамгершілік құндылықтарды меңгеру негізгі болып саналады. Сондықтан баланың әлеуметтік дамуы адамгершілік тәрбиесімен тығыз байланысты. Мектепке дейінгі балалардың адамгершілік мінез-құлық тәжірибесі ересектермен қарым-қатынасында қалыптасады.

Баланың сәбилік кезеңінен отбасындағы жақын адамдарымен әке-шешесі, туысқандарымен және таныстарымен қарым-қатынасқа түседі. Балабақшада әрекеттерінде танымдық қарым-қатынаста болады. Ойында, еңбек, оқу

әрекеттерінде көптеген сұрақтар қойып, олар үшін ересектердің білмейтіні жоқ көрінеді. Сондықтан баланың қойған сұрағы толық, түсінігіне лайықты жауап беру арқылы белгілі көлемдегі ақпараттармен қамтамасыз ету қажет. Осы жастағы балаларға ересек өнеге болып, олардың сөзіне және ісіне, мінез-құлқына еліктеп көшірмесін беріп отырады. Балалар 4 жастан кейін ересектің сөзі және іс-әрекеттерін қайталай беру жалықтырады, сөйтіп ересектермен бірлесіп, ынтымақсатықта әрекет жасап, одан белгілі нәтижелерді көре алады. 6-7 жаста бала өзімен басқалардың санасқанын, өзінің пікірін ынта ықылас қойып тыңдағанын жақсы көреді.

Ересектің мектепке дейінгі балалармен қарым-қатынасы жәй нәрсе емес. Ересектің мінез-құлқы баланы шынайы өмірге жақындастыруда және қызығушылығын қанағаттандыруда белгілі деңгейде маңызы зор. Басқаша айтқанда ересек баланың әлеуметтік дамуына көмектеседі. Мектепке дейінгі балалардың әлеуметтік дамуында құрбыларымен қарым-қатынасының маңызы ерекше. Бұл тұста балалар өзінің құрбысының көңіл-күйін түсінуге, әлсіздерді қорғау, қолдау, көмектесуге және қоғамдық орындарда ережелерді сақтауға үйретіледі. Мектепке дейінгі балалардың әлеуметтік дамуы өзінің елінің мәдениетіне байланысты болады. Отанына деген сүйіспеншілік, оның мәдениеті, тарихы оқиғаларға, халықтың отбасы салт-дәстүрлеріне және ауыз әдебиетіне деген қызығушылықтан туындайды. Бұл жұмыс баланың жас ерекшелігіне және өмірлік тәжірибесіне қарай қалыптасады.

Бұл салада А.К.Меңжанова, О.А.Михалкова нәтижелі зерттеу жүргізді. Аталмыш авторлардың еңбектері мектепке дейінгі балаларды адамгершілікке баулудың тиімді жолдарын ғылыми түрде дәлелдеуге арналды. Адамгершілік тәрбиесі адамның барлық іс-әрекетіне, әдет-дағдысына, мінез-құлқына, еңбекке қарым-қатынасының дұрыс қалыптасуына бағыт беріп, еңбек тәрбиесімен тығыз байланыстырылған.

Мектепалды балаларының адамгершілігі ойынмен тығыз байланыста дамуы тиіс. Балалар ойында ересектердің еңбегін бейнелеп, ойнай отырып адамгершілік дағдысын меңгереді. Республикамызда педагог ғалымдар Т.Иманбеков, М.Т.Тұрыскелдина ғылыми зерттеулерінде қазақтың отбасы ойындарының балаларды адамгершілікке баулудағы маңызына да аса мән берген.Қазіргі тәрбие мақсаты елдің ертеңгі болашағын ойлайтын азаматтарды тәрбиелеп, оларды әлеуметтік өмірмен үйлесімді тіршілік етуге даярлау халықтық тәлім-тәрбиенің үлесіне тиеді. Мұндай қастерлі міндеттерді жүзеге асырудың бірден-бір тиімді жолын халықтық тәлім-тағылымының ғасырлар бойы қалыптасқан тәжірибесінен іздестіру қажет болмақ.

Әдебиеттер

1. Меңжанова А.К. Мектепке дейінгі балаларды көркем шығармалар арқылы адамгершілікке тәрбиелеу.- Алматы, 1992

2. Островская Л. Ф. Педагогические ситуации в семейном воспитании дошкольников. – М., 1990.

3. Петерина С.В. Воспитание культуры поведения у детей дошкольного возраста. - М., 1986

БАЛА ТӘРБИЕСІ - БАРШАҒА ОРТАҚ

Н.А. Кулмаганбетова
А.А. Ахметжанова
Жезқазған гуманитарлық колледжі

Баланы бұзуға, түзеуге себеп
болатын бір шарт - жас күнде көрген өнеге.
Ж. Аймауытов

Бала – біздіңболашағымыз. Ал олардың болашағын дұрыс қалыптастыру, ата-анамен педагогтың қолында.

Халқымыз ұлт болып қалыптасқаннан бері, болашақ ұрпақ тәрбиесіне үлкен мән берген. Елін, жерін қорғайтын, ұлтжанды ұрпақ тәрбиелеуде дала перзентіне тән еркіндік пен тәуелсіздік, қайсарлық пен қайырымдылық, ақ ниеттілік, парасаттылық тәрізді асыл қасиеттерді дарыта білген. Осы аталған қасиеттерді өскелең ұрпақ ата-бабадан қалған өнеге деп қабылдаса, ертеңгі күннің жарқын болашағына сеніміміз арта түсері анық.

Тәрбие – жекетұлғаны мақсатты түрде қалыптастыру әдістерінің жиынтығы, шәкірт тұлғасын сомдайтын ұстаз болса, ал тұлғалық қасиетін қалыптастырып дамытатын отбасы.

Бала болашағы бір отбасының ғана емес, бүкіл қоғамның, тұтас бір ұлттың бүгінін ертеңмен жалғайтын алтын көпірі тәрізді. Әр отбасында дүниеге келген сәби ата-анасының ғана емес, туған елінің ертеңгі арқа сүйер азаматы, төл ұлтының туын көтерер перзенті.

Жас ұрпақтың дені сау болып өсіп, уақытында білім алып, жүрек қалауымен еңбекке араласып, туған Отанына қызмет ету - бір ғана ата-ананың емес, қоғамның міндеті.

Олай болса, баланың тұлға ретінде қалыптасуына ықпал ететін рухани құндылықтарды, адамгершілікті бойына сіңіртетін, этноәлемділік құндылықтарды тәрбие үрдісінде пайдалана отырып, отбасы, мектеп, жұртшылық өзара бірлікте, педагогикалық ынтымақтастықта болуы балаларды дұрыс тәрбиелеуге жетелейді.

Отбасы - адамзат қоғамының ең шағын бейнесі, отбасы - ең үлкен мықты тәрбие ошағы.

Қоғамда отбасы үш қызмет атқарады:

1) дүниеге ұрпақ әкелу;

2) дүниеге келген сәбиді тәндік жағынан дамытуды қамтамасыз ету;

3) өмір бойы рухани жағынан жетілдіріп,оны тұлға ретінде қалыптастыру.

«Баланың құқығы жөніндегі конвенцияда» (1989ж.) отбасында баланың құқығын қорғау, оған қамқорлық жасау көрсетілген. Отбасындағы жас ұрпақтың тұлғалық қасиеттерінің қалыптасуына ата-ананың, отбасы

мүшелерінің қарым-қатынасындағы мейірімділік пен махаббат қажет.Толық мәнді отбасы болу үшін ата-ананың және басқа отбасы мүшелерінің береке-бірлікті, түсіністікті сақтай отырып, сыйластықта болуы қажет.

Бала отбасынан жақсыны да, жаманды да бойына сіңіреді. Сондықтан да халқымыз «Бала ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» дейді. Бүгінгі ұл – ертеңгіәке, ол әкеге қарап өседі. Бүгінгі қыз – ертеңгіана, ол шешесіне қарап бой түзейді. Данышпан Абай: «Балаға үш мінез алуан адамнан жұғады,бірінші ата-анасынан, екінші ұстазынан, үшінші құрбысынан»,-дегенекен. Қай бала болса да құрбысы мен ұстазынан гөрі отбасында көбірек болатындықтан, ата-анасынан үйдегі өнегесі, мәдениеті мен ішкі жан дүниесі балаға зор ықпал ететіні белгілі.

Баланың отбасындағы тұлғалық қасиетін жетілдіретін жағдайдың бірі - отбасыішілік және отбасынан тысқары атқарылатын еңбек. Отбасындағы күнделікті тұрмыс қажеттілігін қамтамасыз етуден туындайтын еңбек баланы әлеуметтік қатынасқа түсіріп, оны ересек өмірге тәрбиелейді. Сондай еңбектің барысында баланың жауапкершілігі артып, еңбек ету қажеттігін түсінетін болады. Отбасы тәрбиесі кешенді педагогикалық мақсаттылық арқылы іске асады.

Отбасындағы тәрбиенің тиімді болуы ондағы қарым-қатынас түрлеріне байланысты:

-ынтымақтастық қарым-қатынас;

-ортақ мүддеге негізделген бірыңғай қарым-қатынас;

-өзара жетістікке жетуді көздеген қарым-қатынас;

-бәсекелестік қарым-қатынас;

-отбасындағы қайшылықты қарым-қатынас. Демек, әр отбасында түрлі қарым-қатынастың орнығуынан баланың жеке тұлғалық қасиеті қалыптасады. Олай болса, ата-ана бала тәрбиесіндегі басты тұлға екенін естен шығармаған жөн.

Қазіргі кезде отбасы тәрбиесінде қоғам ата-анаға үлкен жауапкершілікті жүктеп отыр. Оның ең басты міндеттері дені сау, ұлттық сана сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, еңбекқор т.с.с. қасиеттері қалыптасқан адамды тәрбиелеу. Бала негізгі тәрбиені алдымен отбасында ата-анадан алады. Әркім өз баласын болашақта білімді, тәрбиелі, еңбек сүйгіш, жақсы адам болса, еліне қызмет ететін жақсы маман иесі болса екен деп тілейді. Ал осы тілектердің орындалуына мүмкіндік жасайтын алдымен ата-ананың өзі. Отбасында тәлімді тәрбие, өнеге көріп өскен бала жақсы жетістіктерге жетіп, өзінің даму әлеуметіне көтеріле алады.

Данышпан, ойшыл ғалым Әбу Насыр әл-Фараби *«Балаға білім беру үшін, алдымен оны тәрбиелеген жөн, тәрбиесіз берілген білім, ол ертең бір апатқа әкеліп соғады»* - деген. Балабақша тәрбие - білім берудің алғашқы ошағы. Алайда, баланы балабақшаға беріп тәрбие, білім алады деп бар жауапкершілікті тәрбиешіге жүктеп қоюда жеткіліксіз. Баланы балабақшаға берген соң, ата-ана тәрбиешімен тығыз қарым-қатынаста болып, оның дұрыс тәрбие мен білім алуына бірлесе әрекет етуі керек. Мұндай әрекет баланың даму деңгейіне әсер

етіп, тәрбиеші жұмысының сапасын арттырады. Бір-бірімен серіктестік барлық қатысушыларға жағымды әсер ететіндей болуы тиіс, сонда ғана тәрбие мен білім нәтижелі болады.

Қазіргі балабақша мен отбасы бір-бірімен ынтымақтастықта болған жағдайда ғана бала тәрбиесіне оң ықпал етеді. Ата-аналар балабақшаның тәрбие-білім беру процесіне, тыныс-тіршілігіне белсенді қатыспайынша, ата-анамен тәрбиешінің қарым-қатынас принциптеріне қол жеткізуі мүмкін емес.

Қарым-қатынас принциптері:

- өзара сенім мен құрмет
- өзара сыйластық
- өзара қолдау мен көмек
- бір-біріне төзімділік пен шыдамдылық таныту
- әлемге деген түсіністік көзқарасының тиімділігі мен ықпалын ұзақ уақыт бойы сезіну.

Тәрбиешілердің отбасымен қарым-қатынас сипаты жіктелім жүйесіне негізделеді.Тәрбиеші ата-аналардың барлығына бірдей қарым-қатынас формасын артпайды, керсінше қажеттіліктеріне, сұраныстарына, отбасылық тәрбие ерекшелігіне бағытталады. Ата-аналарды балабақшаның, топтың іс-шараларына араласуына барынша күш сала отырып, тәрбиелік іс-шаралардың түрлі формаларымен таныстырады.

Отбасымен жұмыс жасаудың негізгі формалары – топтық және даралық болып екіге бөлінеді:

Даралық формалары: бала тәрбиесі мәселелеріне байланысты әңгімелесу, кеңес беру, сауалнама.

Толық формалары: ата-аналар жиналысы, ата-аналар клубы, дөңгелек үстел, семинарлар, пікір алмасу, дискуссиялар, кездесулер, ашық есік күндері т.с.с. Дегенмен ағарту жұмыстары мұнымен шектелмейді.Себебі отбасы мен мектепке дейінгі тәрбие білім беру ұйымдары-баланы әлеуметтендірудің маңызды екі институты. Балабақшада ата-аналармен жүргізілетін жұмыстың формасы мен әдістері олардың педагогикалық мәдениетін көтеруге, балабақша мен отбасының өзара ынтымақтастығына және тәрбие жұмысының әлеуметін арттыруға бағытталады. Біздің колледж білім алушылары жыл бойына қаламыздағы балабақшаларда байқау және бақылау іс тәжірибелері кезінде ата-аналармен жұмыстар жоспарлап ұйымдастыру жұмыстарына атсалысады. Атап айтсақ, ата- аналар бұрышын безендіру, ата-аналар жиналыстарына қатысу және педагогикалық, психологиялық ақыл кеңестер беру сияқты т.б ата-аналармен бірге тәрбиелік іс шараларды өткізуге көмектесе отырып, өздері де болашақ мамандықтарының қыр-сырын үйреніп, шеберліктерін шыңдап, мол тәжірибе жинақтайды. «Мен және менің отбасым», «Отбасы тәрбиесіндегі ұлттық құндылықтар», «Қырсықтық пен қыңырлықтың алдын алу», «Мен баламды қалай тәрбиелеймін?», «Отбасы алтын діңгек», «Әкем, шешем және мен», «Мың бір мақал,жүз бір жұмбақ» сайыстары сонымен бірге ашық есік күндері, осы тақырыптарда тәрбиешілердің жетекшілігімен 4 курс білім алушылары ата-аналармен семинар-тренингтер, сауалнама, ата-ана

жиналыстарында баяндама жасап, жеке тұлғаны тәрбиелеуге дұрыс ықпалын тигізе отырып, ата-ананың тәрбиелік тұрғыдан көзделген мақсатқа жетуіне көмектеседі.

Тәрбиешілер бала тәрбиесіне көмектесу үшін сол отбасына қатысты барлық ақпараттармен танысып, баланың отбасы туралы білуі қажет. Сонда ешқандай қиындықсыз баланың отбасылық тәрбиесіне көмектесе алады. Тәрбиешілердің көмегі арқылы ата-аналардың педагогикалық сауаттылықтары дамып, балаларына дұрыс жолды таңдай білуіне септіктерін тигізері сөзсіз. Ата-ана да тәрбиешінің, психологтың көмегіне, берген кеңестеріне үнемі назар аударып, бала болашағына жауапкершілікпен қараған жағдайда ғана балаға дұрыс тәрбие бере алады.

Сонымен қатар тәрбиеші өзінің жұмысын әртүрлі әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы, ата-анамен байланыс жасауы қажет. Отбасындағы бала тәрбиесіне психологиялық көмек негізінен психологиялық жағынан орын алған жағдайларда беріледі. Ең бірінші психолог ата-анамен кеңес жүргізеді. Олар психологқа бала тәрбиесіндегі қиындықтарды әңгімелейді. Содан кейін психолог әр ата-анамен жеке сөйлеседі.Өйткені ата-анамен бала арасындағы қарым-қатынасты анықтап, сол арқылы дұрыс шешімін табады.

Баламен әңгімелесу – психологтың ең жауапты жұмысы. Психологиялық әртүрлі әдістер арқылы психолог баланың мінез-құлқына әсер етіп, оның жан дүниесін аша алады. Тағы бір психологтің маңызды жұмысы баланың мектепке дайындығын анықтай отырып, оқудағы қиындықтардың себебін анықтайды. Және балаға көмектесіп, ол қиындықтардан шығуға көмектеседі. Балалардың өз үйлерінде ата-анамен, туыс-туғандарымен қарым-қатынастары туралы әңгіме кеңестер өткізіп, арнайы сауалнама бойынша жұмыс жүргізуге болады.

Қорыта айтқанда, педагогикалық ұжымының мақсаты ата-аналармен бірлесіп баланы өсіріп-тәрбиелеуде қоғамдық өмірге «түзу кірпіш қалау» екенін ескере отырып, болашақта дені сау, рухы таза, ана тілін толық меңгерген ұрпақ тәрбиелеу болып табылады.

«Жұмыла көтерген жүк жеңіл» демекші бірлікпен жұмыс жасасақ, бала тәрбиесінде қателеспейтініміз анық.

Әдебиеттер

1. Республикалық педагогикалық журнал «Бала мен балабақша» №3 2015ж
2. Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «Мектепалды даярлық» №5,6 2016 ж
3. «Отбасы және балабақша» журналы. №4 2014 шілде, тамыз
4. Мектепке дейінгі педагогика Р.Қ.Аралбаева Алматы 2012
5. В.С. Мухина. Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы- А. Мектеп,1986

Мақалада мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеуде отбасы мен балабақшаның ынтымақтастығы көрсетілген. Білім алушылар бойына

шығармашылық, ізденімпаздық және жаңашылдыққа қаблетті маманға қатысты сипаты берілген.

В статье сформулированы основные принципы взаймодействия семьи и дошкольного учреждения в воспитании ребенка. Данная публикация раскрывает основные характеристики воспитателя нового формата.

СТУДЕНТТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ІС-ТӘЖІРИБЕ БАРЫСЫНДА ДАМЫТУ

Идрисова Толқын Маратхановна
МКҚК «Гуманитарлық колледж»
практика оқытушысы
Астана қаласы

Адам өзін-өзі тануға талаптанбаса, онда өзге адамдарды да танып-түсініп, сәйкесінше көмектесе алмайды. Қоғамда қарым-қатынасқа түсетін әрбір адам өзін-өзі тануын тереңдетуі шарт, бірақ Джерсиидтің байқауынша бұған жеткілікті мөлшердегі жүректілік керек, өз рефлексиясының нәтижелері қандай болса да, оларды әділ түрде қабылдауға мүмкіндік бererлік белгілі мөлшердегі объективтілік қажет.

Студент тұлғасының өзін-өзі тануы білім беру жүйесінде жетекші мақсаттардың бірі өзіндік дәрежесін алуы қажет. Студенттің «Мен»позициясын қалыптастыру қазіргі таңда педагогика мен психологияғадеген гуманистіккөзқарастың бірден-бір маңызды саласы, оқыту мен тәрбиелеу ісіне қатысы бар әр адамның өзін-өзі адамгершілік тұрғыда дамуын қамтамасыз ететін басты құралы. Болашақ маманның өзін-өзі дамыту қағидаларын меңгеруі қажет, әйтпесе ол өзгелерге бұл процесте қажетті көмек бере алмайды.

Бүгінгі таңда қоғам өзгерістерінің шешуші факторы – Адам. Адамныңқарым-қатынасының үйлесімділігін қамтамасыз етуде адамгершілік құндылықжетекші орын алады. Жалпы «Адам-Қоғам», «Адам-Әлем» қатынасының адамныңдүниеге деген көзқарасы қандай ұстанымдарға, принциптерге арқа сүйейтініненқұндылықтарды анықтауда үлкен маңыздылыққа ие болғанын көреміз.

Педагог – тәрбие беру басымдылықтарының негізгі жолсерігі. Тәрбиеүрдісінің ақырғы нәтижесі оның кәсіби-тұлғалық қасиеттеріне байланысты.Мейірімділік, кішіпейілділік ортасы, педагогикалық қолдауды күшейту,балаларға белсенді сенім арту – бала тұлғасының адамгершілік-руханиқалыптасуының негізін қалаушы жағдайлар. Тәрбиеленушілерге жүргізілгенсауалнамалардың нәтижесі бойынша олар ең алдымен басқа адамдардың бойындамейрімділік, сүйіспеншілік қасиеттерін бағалайды. Достық, адалдық, ақ жүректік,қайырымдылық, көпшілдік, адамдарға құрмет сезімі, жауапкершілік, өзін-өзіқұрметтеу сезімі де маңызды.

Әрбір педагог өзінің оқушыларының қандай болғанын тілесе, өзі десондай болуы тиіс. Бұл кәсіби іс-әрекетте құзыретті әдісті іске асыруғамүмкіндік береді. Әр педагогтың ұстанымы:

- өз-өзіне сенім – өмірдің негізі;
- педагогтың әсері саналы стратегиялық мақсатқа бағынуы тиіс;
- кәсіби рефлексия, өзін-өзі тану және өзін-өзі дамытуға қабілеті;
- балалардың өзін-өзі көрсетуінің алуан түрлілігіне дене және сөз реакцияларының вариативтілігімен жауап беру қабілеті;
- психологиялық-педагогикалық білімдерді меңгеруі, балалардың жекеерекшеліктерін ескеру;
- ақжарқын және балалармен қарым-қатынас жасаудың табиғи дарыны, жанжүрегімен қызмет етуге дайындығы.

2014 жылдың 17 қаңтарындағы Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында «Біздің болашаққа барар жолымыз қазақстандықтардың әлеуетін ашатын жаңа мүмкіндіктер жасауға байланысты. XXI ғасырдағы дамыған ел дегеніміз – белсенді, білімді және денсаулығы мықты азаматтар»- деп көрсеткен болатын. Елбасымыздың алға қойған мақсатын іске асырудың бірден – бір жолы студенттердің кәсіби білімін жетілдіру, мәдениетті де білімді азамат болып шығуына ықпал жасау.

Жаңа білім ғасырында теориялық білімді терең меңгерген, жаңа технологиямен қаруланған, жан-жақты білімді, білікті педагог қана еліміздің болашағына өз үлесін қоса алады. Кәсіптік іс-тәжірибе кәсіптік білімнің бағдарламасының құрамдас бөлігі және білікті мамандарды кәсіби іс-әрекетке дайындаудың тиімді формасы. Дәл осы болашақ мамандарды бүгінгі қоғам талабына сай дайындау мақсатында жаңа педагогикалық технологияларды оқу үрдісінде жүйелі пайдалану қажет. Білім алушы өзінің бейімділігін, шеберлігін, алған теориялық білімін тәжірибемен ұштастырғанда ғана педагогке тән іскерлік, шеберлік қалыптасады. Қазіргі заман педагогі – қоғамдық дамудың деңгейінен көрінетін, жаңалыққа жаны құмар, жаңаша ойлау дағдысын меңгерген, балалардың қабілетін, өздігінен еркін дамуын ұйымдастыра алатын әрі шығармашылықпен еңбек ете алатын маман болуы тиіс.

Педагог балалармен қарым-қатынасқа түсе алатын жоғары ұйымдастырушылық қабілетін қалыптастырғанда жоғары және мол тәжірибе жинақтағанда ғана оның бойынан кәсіби құзіреттілігі анық байқалып тұрады. Кәсіби құзыреттілік – педагогтың жеке тұлғалық сапалары мен оның психологиялық-педагогикалық және теориялық білімнің кәсіби біліктілігі мен дағдысының бір арнада тоғысуы. Болашақ маман өз ісінің шебері, жақсы педагог болу үшін мамандығына қажетті қабілеттерді және қарым – қатынас мәдениетін меңгеріп әлемдік білім кеңістігіне талпынуы керек. Ахмет Байтұрсыновтың пікірінше: «Бала білімді тәжірибе арқылы өз бетімен алу керек. Ал балаға орындалатын жұмыс түрлерін шағындап беру және қойылған мақсатқа жету үшін бағыт-бағдар беру, бұл –педагогтің қызметі».

Болашақ маманның кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруда педагогикалық іс-тәжірибе үлкен рөл атқарады. Педагогикалық іс-тәжірибеден өту кезінде

машыққерлердің іскерлігі мен дағдылары қалыптасады және өзіне деген сенімі артады, шығармашылық деңгейде жұмыс істеу барысында өз білімдерін дәлелдейді. Жоғарыда аталған іс – әрекеттер арқылы, мысалы: Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес жеке тұлғаның танымға және белгілі мәселелерді ұсынып, шешім жасауына, талдауға, түзетулер енгізіп отыруға деген белсенділігінен көрінеді.

Қазіргі кезде үздіксіз білім беру үдерісінде білім беру технологияларын қолдану ең өзекті мәселеге айналды. Болашақ мамандарды дайындауда – болашақ жас мамандардың өз бетінше жаңаша жұмыс істеу қабілетін, шығармашылығын дамыту арқылы бәсекеге қабілетті маман дайындау алға қойылған мақсаттардың бірі. Студенттер педагогикалық іс-тәжірибені өту барысында, қалыптасқан қағидалар бойынша сабақ бермей, мейлінше жаңа инновациялық технологияларды пайдалана білуді үйрету қажет. Бұл тек болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін арттырып қоймай, сонымен қатар оқушылардың да сабаққа деген ынтасын арттыра түседі.

Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу», - делінген.

Білім беру технологиялары оқытудың мазмұны мен әдістерін жетілдіруге мүмкіндік жасайды. Білім беру технологиясын оқытудың тиімділігін қамтамасыз ететін білім саласы; оқытуға ықпал ететін барлық факторларды есепке алу мен іріктеу негізінде оқытуда мейлінше жоғары жетістікке жету мүмкіндіктерін іздеуге бағытталған ғылыми білім саласы; білімді меңгерудің барлық аспектілерін қамтитын жоспарлаудың, қамтамасыз етудің, басқару мен бағалаудың кешенді, кіріктірілген үдерісі; қойылған білімдік мақсаттарды табысты іске асырудағы оқыту мен тәрбие үдерісінің әдістері мен құралдарының жиынтығы түрінде тұжырымдау кең тараған. «Білім беру технологиясы» ұғымынан басқа «педагогикалық технология», «оқыту технологиясы» (дидактикалық технология), «тәрбиелеу технологиясы», «тұтас педагогикалық үдеріс технологиясы», «педагогикалық үдерісті жобалау технологиясы», «педагогикалық үдерісті жүзеге асыру технологиясы», «педагогикалық және өзара мақсаттас қарым-қатынас технологиясы» және басқалар қазіргі кезде педагогикалық лексиконда жиі қолданылады.

Әдебиеттер

1. АбульхановаСлавсккая, К. А. Развития личности в процессе жизнедеятельности Текст. / К.А 2005

2. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық. Бірінші (Ілгері) деңгейі. Екінші басылым

3. Филипп Шлехти. «XXI ғасырдың мектебі. Білім саласын өзгертудегі басындықтар» 2012

4. Маралов В.Г. Основы самопознания и саморазвития./ В.Г Маралов – М.: Издательский центр «Академия», 2002. - 256

Резюме

В данной статье автор раскрывает пути формирования профессиональныхнавыков будущих специалистов на практике.

Аталмыш мақалада автор болашақ мамандардың кәсіби дағдыны қалыптастыру жолдарын ашып көрсетеді.

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ КОНТЕКСТІНДЕ ҚАЗАҚСТАНДА МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУДЫҢ ТАРИХЫ МЕН ДАМУДЫҢ ЗАМАНУИ ҮРДІСТЕРІ

Шангреева Айнұр Жетесовна
№ 9 «Бәйтерек» балабақшасының әдіскері
Мұнайлы ауданы Маңғыстау облысы

Мәңгілік ел болашағы - білімді ұрпақ,
саналы жастар! Ендігі ұрпақ- Мәңгілік Қазақтың перзенті.
Қазақ Елінің Ұлттық Идеясы- Мәңгілік Ел!...
Н.Ә. Назарбаев

Біз үшін болашағымызға бағдар ететін, ұлтты ұйыстырып, ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол- Мәңгілік ел идеясы.

Президент 2014 жылы қаңтар айындағы «Қазақстан – 2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Жолдауында Қазақстан халқы үшін үлкен маңызға ие болды. Тәуелсіз жылдары жүріп өткен қазақстандық жолдан туындаған «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы жария етілді. [1]

Бір мақсат – бұл «Мәңгілік Елді» нығайту, біздің Отанымыз – Қазақстанның Тәуелсіздігін нығайту! Бір мүдде – бұл біздің ортақ құндылықтарымыз, еркін және өркендеген елде өмір сүруге деген талпынысымыз!

Қазақ халқының шолпан жұлдыздарының бірі Мағжан Жұмабаевтың «Тәрбиенің мақсаты – баланы тәрбиешінің дәл өзіндей қылып шығару емес, келешек өз заманына сай қылып шығару. Әр тәрбиешінің қолданатын жолы – ұлт тәрбиесі» дегеніндей ақпараттық технологиялар заманында жоғары білімді ұлт болуымыз үшін жас ұрпақты, оның ішінде мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеудің маңызы өте зор.

Мен жоғарыдағы айтылған ұлағатты сөздерді ескере, өз жұмысымды «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы контекстінде Қазақстанда мектепке дейінгі білім

берудің тарихы мен дамудың замануи үрдістері» тақырыбыда алғанды жөн көрдім.

Менің алған жұмысымның мақсаты – Қазақстандағымектепке дейінгі білім берудің тарихы мен дамуының тиімді жолдарын зерттеу және заманауи үрдіспен ұштастыру.

Қойылған мақсатқа байланысты келесі міндеттердішешуді көздедім:

а) мектепке дейінгі білім берудың тарихи дамуының теориясын қарастыру;

ә) мектепке дейінгі білім беру мәселесінің қазіргі жағдайын сипаттау;

Зерттеу болжамы:

Мектепке дейінгі білім берудің тарихы мен дамуының тиімді жолдарын зерттеу негізінде, балабақшада жүйелі дамыту жұмыстарын ұйымдастыру арқылы алға қойылған заманауи мақсаттарға қол жеткізуге болады.

Зерттеу әдістері: қолданылған педагогикалық және оқу-әдістемелік әдебиеттерді талдау жасау, озық педагогикалық тәжрибе.

Өзектілігі: Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқына арнаған Жолдауында: «Мәңгілік ел — ата-бабамыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы екенін барлығымыз білеміз.[2] Ол арман тұрмысы бақуатты, түтіні түзу шыққан, ұрпағы ертеңіне сеніммен қарайтын бақытты ел болу еді… Қазақтың мәңгілік ғұмыры ұрпақтың мәңгілік болашағын баянды етуге арналады. «Мәңгілік ел» идеясына мектепке дейінгі білім беруде жас ұрпақты тәрбиелеуде баса мән берілу қажет.

Жаңашылдығы: «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы контекстінде Қазақстанда мектепке дейінгі білім берудің тарихы мен дамуын зерделеу, еркін және өркендеген елде тәрбиелеуге талпыныс жасау.

Негізгі бөлім: Қазіргі қоғамда білім берудің алғашқы баспалдағы мектепке дейінгі дамыту болып табылады. Мектепке дейінгі жас – әрбір адамның өміріндегі ең жарқын қайталанбайтын шақ, жеке тұлғаның алғашқы қалыптасу кезеңі, баланың өзіндік тануы мен даралағының қалыптасу кезі.

Сол мектеп жасына дейінгі тәрбиенің тарихи дамуына зеттеу жұмысын педагогикалық және оқу-әдістемелік әдебиеттермен танысу, талдау арқылы жүргіздім. [6] Педагогикалық және оқу-әдістемелік әдебиеттерды талдау нәтежесінде анықтағаным шет елдердегі мектеп жасына дейінгі тәрбиенің тарихи дамуы Я.Коменский, Г.Пестолоций, Р.Оуэн, Ф.Фребель ғылымдардың жұмыстарымен басталса, Қазақстан Республикасында Қазақ қоғамындағы білім беру ісі «қазақтың тұңғыш ұстазы» ретінде танылған Ы. Алтынсарин есімімен тығыз байланысты. Қазақ даласында Ы.Алтынсариннің ағартушылық қызметі мен идеялары бүгінде педагогика саласының ғылыми-зерттеу жұмысына айналды.

Ұлт мәдениетінің маңызы және оның жеке тұлғаның рухани дамуына тигізер әсері, білім беру туралы ой-пікірлердің қалыптасуына Ш.Уалиханов, Ы.Алтынсарин,А.Құнанбаев,Ш.Құдайбердиев,Ж.Аймауытов,А.Байтұрсынов, М.Дулатов, М.Жұмабаев, Т.Шонанов, Ә.Бөкейханов сынды халқымыздың ағартушылары мен өнер қайраткерлерінің қосқан үлесі зор болды. Өз халқына

білім мен өнер сәулесін шашқан Н.Құлжанова, М.Бегалиева, М.Ниязова, Ш.Иманбаева сияқты қазақ әйелдерінен шыққан алғашқы қарлығаштар өз еңбектерінде жас ұрпақ тәрбиесінің өзекті мәселелеріне байланысты айтқан құнды пікірлері әр кезеңдердегі білім мазмұнын жаңартуға негіз болмақ.

Ал ағартушы қайраткер педагог-ғалым қазақ әйелі Нәзипа Құлжанова мектепке дейінгі тәрбие туралы жазған еңбегінің құндылығы, оның Қазақстан топырағында тұңғыш мектепке дейінгі педагогика ғылымының негізін салушы педагог-ғалым болуымен ерекшеленді. Н.Құлжанова 1925-29 ж.ж. М.Горкийдің, В.Г.Короленконың, А.Куприннің, В.В. Лаврененконың, Н.К. Крупскаяның еңбектерін қазақ тіліне аударды.

Н.Құлжанова А.Байтұрсыновтың ұстаздық үлгісінен нәр алған адам. Ол өзі педагогикалық екі еңбек жазды. Оның бірі «Мектептен бұрынғы тәрбие» (1923) деп аталса, екіншісі, «Ана мен бала» (1927) деп аталады. Н.Құлжанованың «Мектептен бұрынғы тәрбие» атты еңбегіне А.Байтұрсынов кіріспе сөз жазып, бұл еңбектің «Қазақстан топырағындағы жаңа тақырыпқа арналған тың туынды» деп жоғары баға береді. [5]

Н. Құлжанова мектепке дейінгі тәрбие мекемесінің жұмыс мазмұнын, атқаратын қызметін айта келіп, баланы тәрбиелеу, өсірудегі ұлттық ойындардың ерекшеліктеріне тоқталады. Үш пен жеті жас аралығындағы балалардың физиологиялық ерекшеліктерін - бала әлемін сөз етеді.

Әсіресе, жас баланың айналаны білуге деген құмарлығын, сөйлеуге, сұрақтар беруге бейім болатынын, сол арқылы ойы өсіп жетілетінін айта келіп, баланың ойын дамыту үшін олардың сұрақтарын жауапсыз қалдыруға болмайтындығына, баланы табиғат аясында тәрбиелеудің, табиғат құбылыстары жайында үнемі әңгіме жүргізудің мәніне тоқталады. Н.Құлжанова баланы жас кезінде көбінесе табиғат аясында тәрбиелеудің тиімділігін айта келіп, «Бала даланың кеңдігінде шолпылдатып суға түсіп, жүгіріп құспен бірге сайрап, көбелек қуып, шыбын-шіркей, құрт-құмырсқамен бірге көкорай шалғын, тоғай арасында сайрандай жүріп, көңілі де, жан-тәні де бірдей өсіп өркендемек» дейді.

Н.Құлжанова мектепке дейінгі тәрбиенің басты бағыттары «Тән саулығы», «Баланың сырт сезімдерінің дамуы», «Заттың түр-түсін ажыратуы», «Бала тілінің шеберлілігі» «Баланы еңбекке дағдыландыру», «Баланың әдемілік сезімін ояту», «Бала ойындары мен ойыншығы», «Баланы көпшіл болуға баулу» деп жіктей келіп, осы мәселелердің әр қайсысының мән-мағынасын ашып талдайды.

Ана мен бала тәрбиесі, әсіресе баланы мектепке дайындау жайында әдістемелік құралдар ана тілімізде күні бүгінге дейін тапшылық етуде. Олай болса бұдан 75-80 жыл бұрын жазылған Н. Құлжанованың еңбектері күні бүгінге дейін өзінің құндылына қылау түсірмес аса құнды еңбек екені даусыз. Сөйтіп Н.Құлжанова - тұңғыш мектепке дейінгі педагогиканың негізін салушы педагог, ғалым болды.

Қазақстанда тұңғыш мектепке дейінгі тәрбиенің негізін салған көрнекті педагог-ғалым қазақ әйелі Нәзипа Құлжанованы мәңгі есте қалдыруда

Қазақстан үкіметі арнаулы қаулы қабылдап, оның туған жері Қостанай облысы Рудный қаласындағы педколледжге ғалымның атын берсе, сондай-ақ Қостанай, Семей қалаларында Н.Құлжанованың атында бір көшенің аты берілсе, ағартушы қайраткер ғалымға жасалған үлкен құрмет болар еді деп ойлаймын.

Әрине сапалы мектепке дейінгі білімді бала балабақшада алалатындығы сөзсіз. Елімізде балаларды нәрестелік шағынан қоғамдық мекемелерде тәрбиелеу, олардың күтімі мен денсаулығын жақсарту, мектепаралық сабақтастық мақсатында 1917 жылы 2 қарашада 1-рет декларация жарияланып, бұл іс қолға алына бастаған. 1917 жылы мамыр айында Алматыда тұңғыш балабақша ашылып, онда әр түрлі ұлттан жүзге тарта бала тәрбиеленген. Еліміздің әр өңірінен біртіндеп балабақшалар ашылғанымен, ата – аналар тәрбиенің мәнісін жете түсінбегендіктен балаларын балабақшаға беруден бас тартқан жайттар орын алды. Балабақшалардың ашылуы мектепке дейінгі тәрбиенің мазмұнының жетіліп, қалыптасуын қамтамасыз етті.

1917-2017 жыл аралығы ол бір ғасыр. Бұл жылдар арасында балабақшаларда бірталай өзгерістер болған.

Қайта құру кезеңінде біраз балабақшалар саны жойылып, жекешеленіп сатылып кеткен. Тарихқа жүгінсек, Алматы қаласында қайта құру кезеңіне дейін мемлекетке және ведомстволарға қарасты 363 балабақша болған.

Ол кезде қала халқы 1 миллионға енді ғана жеткен болатын. Қайта құру дәуірінен кейін небәрі 135 балабақша қалған. Бұл балабақша ғимараттары жаппай сатуға шығарылды. Көңілге медеу болатын жайт, жыл сайын оларды мемлекет қайтарып алып жатыр.

Еліміз тәуелсіздік алғаннан бері балабақшалар күннен күнге бой көтеріп көбейіп, мектпеке дейінгі білім дамып келеді. Елбасымыздың тапсырмасымен 2010 жылы «Балапан» бағдарламасы енгізіліп біршама балабақшалар ашылды, білім беру саласындағы әлеуметтік жауапкершілік жүйесі дамып, білім беру әдістемелерін жаңғырту секілді мәселелермен айналысу нақты жолға қойылды.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі білім мазмұны жаңартылып Мемлекеттік стандарт бойынша бағдарламалар жасақталды, жаңа инновациялық технологиялар, педагог ғалымдардың әдіснамалары бойынша жұмыстанады.

Бүгінде мен қызмет атқаратын № 9 «Бәйтерек» балабақшасы «Балапан» бағдарламасы аясында Мұнайлы ауданының Маңғыстау - 5 тұрғын массивінде ашылған болатын. «Бәйтерек» атауының: Ежелгі түпкі ұғымында «Бәйтерек» деген сөздің өзі «өмір ағашы» деген мағынаны білдіреді. Міне, осы жапырақ жайған алып ағашқа ұқсап біздің балабақша тамырын тереңінен жайып, жапырағы жайқалып өсіп келеді. Осы балабақшада іс-әрекеттік тұғырда баланың және тәрбиеші педагогтің өздігінен алдына мақсат қоя отырып іс-әрекетті жоспарлап, ұсынылған тапсырмаларды өнімді, нәтижелі орындауға талап етемін. Білім мазмұнын меңгертуге ықпал етіп, оны жүзеге асыруға жағдай туғыза білемін және мектепке дейінгі ұйымдағы білім сапасын көтеруде нәтижеге жетудің жолдарын таңдауға, іс-әрекетті арнайы ұйымдастыруға, бақылау жасауға, өзіндік талдауға өз үлесімді қосқанымды мақтан

тұтамын.Балабақшада балаларға экологиялық тәрбие беруде жалықпай жаңа технологияларды өз жұмысымызда пайдаланып, сонымен қатар балаларды мадақтап, ынталандырып отырған орынды. Экологиялық жұмыстар балалардың білімін ғана дамытып қоймайды, оларды жан-жақты тәрбиелеудің де міндеттерін шешеді.

Балаларға арналған балабақша ішінен экологиялық бұрыштар жасақталды. Тәрбиешілермен тәрбиеленушілер аудандық, облыстық, республикалық сайыстарда жүлделі орындарға ие болды. Жұмыс нәтижелері арқасында ата-аналармен бірлесіп «Табиғатты аялайық» акцияларын, «Туған жерім – мақтанышым» атты көрме, «Табиғатпен үндес» байқауларын ұйымдастырдым. Ата-аналар тарапынан балабақшаның көркейе түсуі үшін, өз ұсыныстарын білдіріп балабақша жанынан балаларға арналған шағын жылы жай (теплица), шағын су бұрқауы (фонтан) және спорттық алаң жасақтау жобасын ұсынып өз белсенділіктерін танытты. Маңғыстау облыстық балалар кітапханасы және маңғыстау облыстық мұражаймен байланыс жұмыстарын жүргізіп, балалардың танымдық көз қарастарын қалыптастыру үстіндеміз.

Мен мектепке дейінгі білім мазмұнын жаңартуда өздігімнен ізденіс жасауда ғылыми әдістемелік әдебиеттерді оқып үйренуге, идеялар базасын құруға, дайындауға дағдылануына жұмыстанамын. Білім мазмұнын балаларға жеткізуде тиімді әдіс-тәсілдерді, көрнекі құралдарды: бейне таспалар, үн таспалар, фонотека, фильмотека, видеотека, демонстрациялық, дидактикалық құралдарды т.б тиімді пайдалануына тәрбиешілерге көмек беремін. Атап айтқанда ол жаңа технология арқылы (құм терапия, жобалық қызмет, степ бай степ, т.б) ұлттық негіздегі білім беру ұйымдарының мәні халқының мәдениетін тереңде жан-жақты үйрету, олардыңсанасынаұлтына деген құрмет пен мақтаныш сезімін сіңіре білуді басқа ұлттардың мәдениетін қадірлей білумен ұштастыруды жүргіземін.

Жоғарыда айтылған ойлардан мен өз зерттеу жұмысымда мектепке дейінгі білім беру теориялық-әдіснамалық тұрғыдан негіздей отырып, балабақшадағы тәрбиелеу мен оқыту үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық, әдістемелік және тәжірибелік мүмкіндіктерін қарастырып, тәрбиеші педагогтардың шығармашылығын дамытудың жолдарын әлдеде зерттеу үстіндемін. Н.Құлжанованың айтқан сөзіндегі яғни «Баланы табиғат аясында еркін тәрбиелеу» дегеніндей біздің балабақшамыздың басым бағыты экологияға бағытталған. Балаларға экологиялық тәрбиеде жұмыстанып, экологиялық дамыту жағдайаттарын жасадық. Балаларды табиғатты сүюге, өз жерін, елін қадірлеуге, патриоттық сезімдерін қалыптастыруда жұмыстанудамыз. Мәңгілі Ел ұлттық идеясыныңда бір принцептері туған елін, жерін сүю, қадірлей білуге тәрбиелеуді көздейді.

Өз жұмысымда Қазақстанда мектепке дейінгі білім берудың тарихы мен дамуын ашып көрсетуге тырыстым, дегенмен бұл мәселе өте ауқымды болғандықтан әліде зерттеу керектігін назардан тыс қалдырмай және алдағы уақытта әр қырынан тереңірек зерделеу болашақта алдыма қойылған мақсаттардың бірі болады.

Мектепке дейінгі білім беруде жас ұрпақтың бойына сіңіретін тәрбие ең алдымен ұлттық құндылықтарға негізделе жүргізілген абзал. Оның ішіне рухани-адамгершілік қасиеттері мен отаншылдық сезімнің ұдайы дамып отыру бағытындағы іс-әрекеттер кіріктірілуі тиіс. Балабақша қабырғасынан бастап, отан, ел, жер ұғымының киелілігін білу, ұлттық құндылықтардың оның ішінде салт-дәстүр, менталитет, тарихтың маңызын бойына сіңіріп өсіру ең басты қағида болуы қажет. М.Шаханов айтқандай төрт ана үшін күресуге белді бекем буған ұрпақ елі үшін аянбайды. Н.Құлжанова түйіндеген қазіргі кездегі күрделі мәселенің бірі болып отырған ана тілі бала үшін асыл қасиет екенін ұқтыру баршамыздың міндетіміз.

Сонымен қатар бірлікке тәрбиелеу, бір-бірінің ынтымақтастықта жұмыс істету, берекелі орта қалыптастыру бағытындағы іс-шаралар Мәңгілік ел идеясындағы басты құндылық екенін ескеріп отыру қажет. Тәрбие мен білімді тәрбиеші ретінде тәжірибемен ұштастырып отыру да өзі нәтижесін береді. Әр мағыналы іске балаларды үнемі қатыстырып, көшбасшылыққа ұмтылудың іргетасын балабақшадан бастау Елбасымыз көрсеткен Мәңгілік ел идеясын жүзеге асырудың басты құралы екенін ұмытпағанымыз абзал. Тарихи оқиғалар, әсіресе отаншылдыққа бағытталған ізгілікті істердің мазмұнын үнемі тәжірибемен ұштастыра отырып бала бойына сіңіру қазіргі қоғамдағы өзекті мәселе. Бала әр нәрсеге қызығушылықпен қарайды. Осыған байланысты баланы ұлттық қасиеті жоғары, маңызын жоғалтпаған дәстүрдің озық үлгілерімен сусындатып, оның мағынасын ашатын шараларды жиі өткізу қажет.

Мәңгілік ел идеясы ең алдымен болашақ ұрпақ үшін екенін ескерсек, еліміздің мәңгілік болуы жолында халқымыздың гүлденуі басты орында. Оған ең алдымен ұрпақтың құнды тәрбиесі мен сапалы білімі жол ашады. Сондықтан да танымдық шаралардың барлығы осыған бағытталуы қажет. Төл тарихымыздың ақтаңдақ тұстарын балабақша тәрбиеленушілеріне жасына сай түсіндіріп, бойына сіңіріп отыру қажет. Тарихи тұлғалар жайында айту, электронды құралдар арқылы көрсету, тарихи оқиғаға байланысты ойларын айтқызу, қиялын шарықтату отаншылдыққа баулудың мағыналы жолы. Тарихи тұлғаларға еліктеуге, хакім Абай айтқандай «болмаса да ұқсап бағуға» тырысуға бағыттау өзі нәтижесін береді.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. Егемен Қазақстан. 2007. 15 тамыз. 4 б.

2. Елбасының жолдауы «Жаңа онжылдық - жаңа экономикалық өрлеу-Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» Егемен Қазақстан. 2010.- 12 б.

3. Назарбаев Н.А. Қазақстан халқының әл ауқатын арттыру–мемлекеттік саясаттың басты мақсаты. – Астана, Елорда. 2008.- 64 б.

4. Назарбаев Н.А. Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясы: проблемалар және оларды шешудің жолдары.–Алматы. Қазақстан, 1998. – 134 б.

5. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы. //Қазақстан мұғалімі. 20 қаңтар. 2004. - 3-4 б.
6. Қазақ балабақшасындағы тәрбие тұжырымдамасы. Алматы. 1991.-43 б. 16. Жұмабаев М. Педагогика. – Алматы. Ана тілі. 1992.- 155 б.
7. Сафонова О.А. Управление качеством образования в дошкольном образовательном. 2004. Москва. – с.156.

НЕТРАДИЦИОННЫЕ ФОРМЫ РАБОТЫ С ПЕДАГОГАМИ, РОДИТЕЛЯМИ И ДЕТЬМИ ПО ПАТРИОТИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ ДОШКОЛЬНИКОВ В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»

Захарчук Е.В.,
Методист ГККП я/с «Чебурашка»,
Северо-Казахстанская область,
Аккайынский район, с. Черкасское

Рост научно-технического прогресса, новые открытия и технические изобретения отодвинули на второй план духовные ценности. В процессе экономического и политического реформирования, в ходе которого существенно изменилась социокультурная жизнь подрастающего поколения, возникла важная проблема – патриотическое воспитание. В такой ситуации, среди молодежи появились такие тенденций как, цинизм, бездуховность, безнравственность. Не случайно возникли неформальные молодежные движения, субкультуры, порой агрессивного характера. Конечно же, все это привело к упадку нравов, росту правонарушений среди подростков.

Ситуация изменилась, когда глава государства озвучил в своем Послании народу Казахстана «Стратегия "Казахстан-2050» идею «Мәңгілік Ел», в которой поставлена цель возрождения духовных и нравственных ценностей. При этом очевидно, что данная идея волновала его и в более ранний период времени, в частности, он к ней апеллировал на торжественном собрании, посвященном Дню Независимости Республики Казахстан 15 декабря 2010 года, она нашла отражение в одноименной триумфальной арке, названной «новым символом современного Казахстана и триумфа казахстанского народа, реализовавшего многовековую мечту о Независимости и суверенитете своей страны», которая была открыта 16 декабря 2011 года.[1]В наиболее полной форме идея «Мәңгілік Ел» прозвучала в Послании Президента «Нурлы жол – путь в будущее» от 17 января 2014 года: «Мәңгілік Ел» – это национальная идея нашего общеказахстанского дома, мечта наших предков. За 22 года суверенного развития созданы главные ценности, которые объединяют всех казахстанцев и составляют фундамент будущего нашей страны. Они взяты не из заоблачных теорий. Эти ценности – опыт Казахстанского Пути, выдержавший испытание временем.» [2]

В связи с этим проблема патриотического воспитания детей и становится одной из актуальнейших. Вместе с тем она обретает новые характеристики и соответственно новые подходы к ее решению, как составная часть целостного

процесса социальной адаптации, жизненного определения и становления личности. В настоящее время в период нестабильности в обществе, возникла необходимость вернуться к лучшим традициям нашего народа, к его вековым корням, к таким вечным понятиям как род, родство, Родина. И поэтому, начиная с дошкольного возраста необходимо формировать у детей высокие нравственные и морально-психологические качества, среди которых важное значение имеет патриотизм. Понятие патриотизм – это чувство любви к Родине. Понятие «Родина» включает в себя все условия жизни: территорию, климат, природу, организацию общественной жизни, особенности языка и быта. Быть патриотом – это значит ощущать себя неотъемлемой частью Отечества[з].

Эти проблемы могли быть восполнены участием в фольклорных праздниках, посещениями разнообразных выставок народного искусства, в музее – краеведческих экспозиций. Однако для воспитанников детского сада, который находится в селе, это не всегда возможно, не говоря уж о том, что такие экспозиции рассчитаны на восприятие взрослого человека, а для детей требуется большая, педагогически грамотная переработка материала.

Проанализировав работу детского сада по патриотическому воспитанию детей за прошлые годы, учитывая все минусы и плюсы, изучив все методы и формы работы по данному направлению, мы организовали в 2016-2017 учебном году работу клуба для педагогов, родителей и детей «Оазис дружбы народов Казахстана» по патриотическому воспитаниюдетей дошкольного возраста в контексте реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел». Разработали цели и задачи, составили план работы клуба.

Цель клуба: создать единое образовательное пространство детского сада и семьи по патриотическому воспитанию детей в контексте реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел».

Задачи клуба:

Для воспитателей:

1.формирование представления о многообразии направлений педагогической деятельности по нравственно-патриотическому воспитанию;

2.оказание практической помощи в выборе и овладении современными формами и методами в работе по данной теме;

3.формирование у педагогов понимания актуальности работы по воспитанию патриотических начал у подрастающего поколения в современном обществе;

4.создание условий для самообразования, для профессионального самосовершенствования педагогического коллектива по данному направлению.

Для родителей:

1.обеспечение эффективного взаимодействия между ДО и родителями детей в целях оптимизации нравственно-патриотического воспитания и развития детей в условиях ДО и семьи;

2. оказание педагогической помощи родителям (законным представителям) и детям дошкольного возраста, посещающим ДО, в обеспечении нравственно – патриотического развития;

3.психолого-педагогическое просвещение родителей детей с учетом индивидуальных особенностей, возможностей и потребностей семьи.

Для детей:

1.воспитание у ребенка любви и привязанности к своей семье, дому, детскому саду, улице, селу;

2. формирование бережного отношения к природе и всему живому;

3. воспитание уважительного отношения к труду;

4. расширение знаний о городах Казахстана;

5. формирование знаний о правах человека;

6. развитие чувства ответственности и гордости за достижения страны;

7. формирование толерантности, чувства уважения к другим народам, их традициям.

Права и обязанности сторон:

1.Каждый член клуба имеет право на свободное посещение заседаний клуба.

2.ДО предоставляет помещение для заседаний клуба.

3.Участники клуба имеют право давать рекомендации, выступать с предложениями.

Заседания клуба: 1 раз в месяц.

Дети: Дети испытывают гордость за свою страну, интересуются историей Родины. Знают традиции родного народа, символику Казахстана, историю малой родины, природу Казахстана. Сопереживают персонажам сказок, былин, историй и рассказов о героях воинах и героях батырах. У детей более глубокие знания о народах, проживающих на территории Казахстана, об их обычаях. Умеют высказывать свое мнение, делиться впечатлениями друг с другом.

Родители: Родители стали понимать важность воспитания патриотических качеств в дошкольном возрасте. Сформировалось желание сотрудничества с детским садом. Укрепилась значимость семьи в воспитании гражданско-патриотических чувств ребенка, сплочение всех членов семьи, возрождение и сохранение семейных традиций.

Педагоги: Повышение уровня педагогического мастерства в вопросах гражданско-патриотического воспитания детей дошкольного возраста; творческая самореализация в профессиональной деятельности.

Детский сад: Апробация и внедрение в воспитательно-образовательный процесс работы клуба для педагогов, родителей и детей «Оазис дружбы народов Казахстана» по патриотическому воспитанию дошкольников в контексте реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел».

Начиная работу по патриотическому воспитанию, педагог должен, прежде всего, сам хорошо знать природные, культурные, социальные и экономические особенности своей области. Он должен продумать, о чем рассказать детям, особо выделив признаки, характерные только данной местности, доступно показать связь родного села со всей страной. *Воспитатель должен обладать личностными качествами, которые могут служить положительным примером в воспитании патриотизма у детей, иметь достаточно знаний по*

краеведению и уметь ясно, образно и выразительно донести до сознания детей информацию по проблеме патриотического воспитания. Поэтому с педагогами по данному направлению проводились огромная работа.

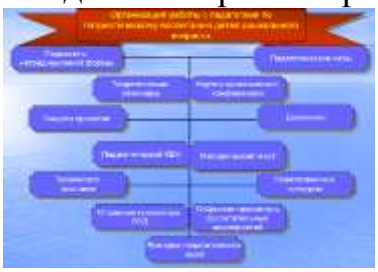

Родители воспитанников детского сада принимали активное участие в работе клуба, делились опытом семейного воспитания, участвовали в мероприятиях, организованных педагогами.

Воспитанники детского сада так же посещают заседания клуба. Благодаря организованной работе клуба, дети в свободной форме говорят о дружбе, братстве, толерантности и терпимости. Ребята с большой гордостью рассказывают о своей стране, ее достижениях, природе, людях, которые нас окружают.

За период существования клуба было проведено множество мероприятий по разностороннему развитию личности воспитанников в различных направлениях. Они охватили нравственное, эстетическое, экологическое, физическое, патриотическое и трудовое воспитание. На основе ярких впечатлений о родной природе, об истории родного края, о Родине у ребенка формируются определенные черты характера, которые помогут ему стать гражданином своей страны. Подготовка, проведение праздников и развлечений воспитывает у детей основы коллективизма, расширяет их кругозор, развивает память, речь, воображение, способствует умственному развитию. Радостные события в жизни ребенка оказывают большое влияние на чувства и сознание детей. У родителей сформировалось желание сотрудничества с детским садом. Укрепилось значимость семьи в воспитании гражданско-патриотических чувств ребенка, сплочение всех членов семьи, возрождение и сохранение семейных традиций.

В конце учебного года будет проведено отчетное заседание клуба, где выступят с презентациями, отчетами, защитой проектов, как педагоги, так родители и дети. Творческой группой педагогов будет разрабатываться содержание возможных коррекционных мероприятий.

Литература

1.Назарбаев Н.А. Послание народу Казахстана «Стратегия «Казахстан-2050». Новый политический курс состоявшегося государства» от 14.12.2012г. Текст, 7 раздел

2.Бижанов А. Казахстанский патриотизм: проблемы и решения. Казахстанский патриотизм: Проблемы становления. – Алматы, 1997.

3.Махин В. Уроки мужества и патриотизма. – Общенациональная ежедневная газета «Казахстанская правда» от 19.02.2009г №43-44 стр. 3

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҰЛТЖАНДЫЛЫҒЫН ДАМЫТУ - «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ЖАЛПЫҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ АЛҒЫШАРТЫ

Қамаубаева Гаухаркул Тоқмолдакызы
№28 балабақшасының әдіскері
Жамбыл облысы, Тараз қаласы

Қазақстанда мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиенің мазмұнын жаңартудың жалпы мақсаты – білім кеңістігін жаңа әлеуметтік-экономикалық ортаға бейімдеу. Бүгінгі таңда жас ұрпаққа білім беру әлемдік стандарттарға сай жүргізіле отырып, «Мәңгілік ел» ұлттық идеясының негізінде дамуы тиіс.Бұл туралы «ҚР Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасында» «Мектеп жасына дейінгі балаларды «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясына негізделген жалпыадамзаттық құндылықтарға, ұлтжандылыққа тәрбиелеу» атап көрсетіле отырып, мектепке дейінгі ұйымдағы біртұтас педагогикалық үрдістің мақсаты ретінде белгіленді [1].

Бүлдіршіндердің ұлттық дүниетанымын балабақша қабырғасынан бастап қалыптастырып, оларды Ұлы даланы мекендеген мәңгілік елдің болашағы ретінде, патриоттық рухта тәрбиелеу – жаһандану заманыныңталабы. Мемлекет басшысы Н.Назарбаев «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» тақырыбындағы Қазақстан халқына жолдауында,адами капитал сапасын жақсарту мақсатындағы төртінші басымдықта «Біздің міндетіміз – ...ұлтжандылықты дамытуға баса көңіл бөлу...» екенін тұжырымдады [2].

Қазіргі Қазақстанның геосаяси және әлеуметтік жағдайында осы мәселені басымдық ретінде анықтаудың маңыздылығын талдау – ұсынылып отырған жобаның өзектілігін негіздеу болса, ал оның ғылымилығы – «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясын мектепке дейінгі ұйым жағдайында жүзеге асырудың жолдарын белгілеп, күтілетін нәтижені алдын-ала болжаумен айқындалады.

Тараз қаласындағы № 28 балабақша ұжымы,мектепке дейінгі ұйымдарда «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясын жүзеге асырудың негізгі алғышарты –

ұлтжандылықты дамыту деп болжап, оны балабақша кеңістігіне бейімдеуді қолға алды. Мектепке дейінгі мекеменің заттық-кеңістіктік ортасын ұлттық болмысқа сай жасақтай отырып, балаларды ақпараттық қоғамның өзгермелі тыныс-тіршілігін қабылдауға,замана талабымен бірге жаңаша ойлап, айналаға сергек қарауға, зерек те, елгезек болуға баулуды мақсат тұтқан ұжым, жобаны жүзеге асыру барысында күтілетін нәтижені белгіледі:кеңістік заңдылықтарымен қоса, бабалар аманатынан хабардар, салт-дәстүр мен ауыз әдебиетінің озық үлгілерін терең меңгерген ұлтжанды, ана тілінің нәрімен барынша сусындаған, еркін, дені сау ұрпақтың қалыптасуы. Стратегиялық маңызы жоғары осы нәтиженің орындалуын қамтамасыз ету – ұлтжандылыққа тәрбиелеудің кешенді міндеттері арқылы шешіледі.

Балабақшадапедагогикалық процесті ұйымдастыруда ұлттық құндылықтар негізге алынады. «Денсаулық», «Коммуникация», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеумет» сынды білім беру салаларында инновациялық технологиялар мен ұлттық тәрбие үлгілері кіріктіріліп, заманауи талаптарға сай пайдаланылады. Ұйымдастырылған оқу қызметтерінде және сабақтан тыс тәрбие іс-шараларында халық ауыз әдебиеті үлгілері қолданылады. Ертеңгіліктерде, топтық серуенде, ойын үрдісінде, балалардың еркін іс-әрекеттерін ұйымдастыруда аңыз әңгіме, ертегі, мақал-мәтелдер, санамақ, мадақтамақ, бата-тілек тілеу, жаңылтпаштар т.б. арқылы балалардың ұлттық дүниетанымын қалыптастыруға зор көңіл бөлінеді.

«Денсаулық»білім беру саласында қазақ халқының денсаулық педагогикасын қолдану аса тиімді. Бүлдіршіндерді сауықтыру және шынықтыру құралы ретінде ұлттық ойындар қолданылады; ал денсаулықты сақтау және нығайтуға байланысты салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар, ауыз әдебиетінің озық үлгілері, тыйым сөздер пайдаланылады. «Ойы саудың – жаны сау, жаны саудың – тәні сау» нақылын басшылыққа алып, жан саулығы мен тән саулығы ұғымдары интеграцияланды және оны балабақша жағдайында қолдану әдістемесі жасалынуда. Олардың негізіне мұсылман әлемінің және қазақ ойшылдарының тұжырымдары (Қорқыт ата, Әл-Фараби, М.Х.Дулати, Ж.Баласағұни, А.Жүйнеки, А.Ясауи, Қайқаус, М.Қашқари, Абай, Шәкәрім т.б.) және заманауи психологиялық инновациялар (Л.Хей, В.Синельников, А.Свияш, М.Норбеков т.б.) қаланған [3].

Мысал ретінде, балаларға Абайдың «Адам болам десеңіз...» шығармасындағы «бес нәрсеге асық болудың» мазмұнын талдап, жетекші идеясын түсіндіру негізінде ойды реттеу, мінезді түзеу, сөйлейтін сөзді жүйелеп, тұлғаны тәртіпке келтіру арқылы адам атты ұлы атқа ие болу ұғындырылады. Білім беру саласындағы қазіргі жаңа парадигмалар адамды біртұтас жүйе ретінде қарастыратындықтан, денсаулықты реттеуші күш сырттан келмейтінін, ол адамның өзінде екенін ерте жастан түсіндіру – болашаққа құйылған зор инвестиция, үлкен ресурс болары сөзсіз. Денсаулық білім беру саласын қазақ халқының сауықтыру-шынықтыру жаттығуларынегізінде, мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілерінің жас

ерекшеліктеріне сәйкес тиімді пайдалану, балалардың денсаулық сақтау құзіреттілігін қалыптастырады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың ұлтжандылығын дамытуды жүзеге асыру формасы ретінде балабақша ұжымында «Коммуникация» білім беру саласына аса зор мән беріледі. Ұлттық мазмұндағы материалдар үлгісін қолдану негізінде балалардың тілдік-коммуникативтік құзіреттілігін қалыптастыруды мақсат ете отырып, мектеп жасына дейінгі балаларды қазақ халқының қарым-қатынас ерекшелігімен таныстыру әдістемесі жасалды. Бұл ретте өзара қарым-қатынастар, тұлғаның өзіне - өзінің қатынасы, қарым-қатынастың мәнерлі белгілері, қатынас құралы – тіл туралы қазақ халқының аса бай ұлттық қоры таптырмас ресурс болып табылады. Ұлттық коммуникацияны балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес жіктеу; халық ауыз әдебиетінің озық үлгілері арқылы сөйлеуді дамыту, сөздік қорды байыту және қазақ фольклорының кіші жанрларын логопедиялық құрал ретінде пайдалану – балабақшада ұлтжандылықты «Коммуникация» білім беру саласы арқылы дамыту тетіктері.

«Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясын мектепке дейінгі ұйымның оқу-тәрбие үрдісіне ендіруді «Таным» білім беру саласы арқылы жүзеге асыру – балалардың танымдық құзіреттілігін қалыптастыруда ұлттық өркениеттің озық үлгілерін қолдану нәтижесінде жүзеге асырылуда. Тәрбиешілеріміз балалардың ой ұшқырлығын, тапқырлығын, танымдық сергектігі мен рухани елгезектігін дамытуда ұлттық педагогика құралдарын пайдалану әдістемелерін жасап, оны тәжірибеде тиімді қолдануда. Ауыз әдебиеті жанрларын балалардың жас ерекшеліктеріне сай іріктеп, оны ұйымдастырылған оқу қызметінде балалардың қабылдау, есте сақтау, түйсік, қиял сынды танымдық үрдістерін дамыту мақсатында тиімді пайдаланып келеді. Баланың өзін-өзі тану үрдісін Қ.Йасауидың «рух еркіндігі» теориясы, «кемел адам» концепциясы және Абай мен Шәкәрімнің «толық адам» ілімдері негізінде дамытуда. Педагогикалық ұжым мектеп жасына дейінгі балалардың ұлттық дүниетанымын қалыптастыруда көшпенділер танымы, орта ғасыр ойшылдарының мұралары және қазақ халқының қоршаған ортаны қорғау, табиғаттанудәстүрлерін қолдануда.

Ұлтжандылықты дамытудың негізгі аспектілерінің бірі – мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылығын қалыптастыру. Ол балабақшада келесі іс-шаралар арқылы жүзеге асырылып жатыр:

- балалардың шығармашылық қабілеттерін ұлттық қолөнер туындылары, музыка, халық шығармашылығы, айтыс, жыр өнерлерінегізінде саралау және шығармашылық құзіреттілікті қалыптастыру;
- тәрбиешілерге шығармашылық пен эмоцияның өзара байланысы туралы халықтық идеяларды үйрету және шығармашылықтың синергетикалық мазмұнын ашу;
- ата-аналарға мектеп жасына дейінгі бала тұлғасын кеңістік заңдылықтарына сәйкес, табиғатпен үйлесімді дамыту маңызын ұғындыру.

Ұлттық құндылықтар арқылы әлеуметтік орта нормаларын меңгеру балабақшада халықтық педагогиканың озық үлгілерін қолдану негізінде жүзеге асырылып келеді. Мектеп жасына дейінгі балаларға адамгершілік әліппесі, мінез-құлық мәдениеті туралы қарапайым түсініктерді үйретуде аса бай ұлттық мұрамызға жүгінеміз. Адам табыстылығының, саулығының, бақытының кепілі ұстамдылық, ал оның негізі – сабыр екенін ұғындыра отырып, сабырлылық туралы ұлы ойшылдар қазынасымен таныстырамыз. Қазақ халқының үлкенді сыйлау, құрметтеу, адамгершілік-рухани нормаларды, имандылық тәрбиесін меңгерту дәстүрлерін әр жас ерекшеліктерінде қолданамыз. Балалардың өзін ұстауы, өзін-өзі тану, әлеуметтік ортаға бейімделуі, төзімділік пен сабыр сынды асыл қасиеттерді қалыптастыруда этнопедагогика, этнопсихология үлгілерін пайдаланамыз. Осылайша «Әлеумет» білім беру саласында ұлттық ресурстарды қолдану арқылы балалардың әлеуметтік құзіреттілігін қалыптастыру мүмкіндігін дамытамыз.

Балабақшада заттық-дамытушы ортаны ұйымдастыруға қойылатын жалпы талаптар шеңберінде ұлттық салт-дәстүр, әдет-ғұрыптың заманауи үлгілерін қолданамыз. Мәселен, заттық ортаны ұйымдастыруда ұлттық бұйымдар, музыкалық аспаптар, ыдыс-аяқ, ұлттық ойыншықтар, ою-өрнек, әшекей үлгілері пайдаланылады. Мектепке дейінгі ұйымдарда бүлдіршіндерге ұлттық тәрбие беру мазмұнын ізгілік қағидасына сәйкес құру тиімділігін көздей отырып, олардың жас және даралық ерекшеліктерін ескеру маңызды. Балабақшадағы негізгі іс-әрекет түрлеріне орай, педагог материалды жетік білу және әдістемені шебер меңгерумен қатар, бала жанын ұғыну, оны өзіне тарта білу, танымдық қызығушылығын арттыру; өмірді сүюге баулу; білуге құлшынысын ояту және әр балаға жеке қатынас жасауға міндетті. «Білім – берушіден» қағидасына сәйкес, білімді тасымалдаушы, бала жанына жеткізе білуші, тәрбиелеуші, дамытушы деңгейінде жүргізу жоғары нәтижелілікке қол жеткізері анық. Мәселе – тәрбие мазмұнына қоса, тәрбиешінің өз ісін қаншалықты жауапкершілікпен, нәтижелі атқара алуында.

Педагогикалық кеңестер мен әдістемелік семинарларда тәрбиешілермен заттық-дамытушы ортаны ұлттық мазмұнда құрудың білімдік, тәрбиелік, дамытушылық мәні талданып, жеке, топтық, ұжымдық жұмыстар жүргізу, балалардың ойын әрекетін ұйымдастыру, танымдық қызығушылығын қалыптастыру негізіне халықтық педагогика элементтерін қалау әдістемелері үйретіледі. Бала бақша ұжымы қала, облыс, республика көлемінде ұйымдастырылған форум, конференция, семинарлар және курстарға тыңдаушы ретінде қатысып қана қоймай, тәжірибе алмасу алаңында өз жетістіктерімен бөліседі. Бұл өз кезегінде ұсынылып отырған жобаның аралық нәтижелерін талдауға және сынақтан өтуіне тиімді ықпал етуде. Мектепке дейінгі ұйымдарда ұлттық тәрбие беру жұмысын нәтижелі жүргізу үшін «Отбасы-балабақша» жүйесінің сабақтастығына аса ден қоямыз.

Жоба шеңберінде белгіленген міндеттерді сапалы орындау мақсатында мамандардың біліктілігін жетілдіру ісіне № 28 балабақша әкімшілігі үлкен жауапкершілікпен қарайды. Дуалды білім беру қағидасы аясында Тараз

мемлекеттік педагогикалық институтымен жасалған келісімшартнегізінде «Мектепке дейінгі мекемелерде ұлттық тәрбие беру» курсы жүргізіліп, тәрбиешілерді жаңа дәуір балаларын ұлттық рухта тәрбиелеу методологиясы игерілді. Балабақшада жоғары санатты тәрбиеші Г.Т. Қамаубаеваның жетекшілік етуімен «Ұлттық тәрбиеде ұлылық бар» бағытында бағдарлама нәтижелі жүргізіліп келеді.

Бала бақшаның педагогикалық ұжымының осы бағытта игерген істерінің көрсеткіштері ретінде тәрбиеленушілерде ұлтжандылық қасиеттің қалыптасып, дамуын атауға болады. Бүлдіршіндердің толықтай мемлекеттік тілде сөйлеуі, топтағы өзара қарым-қатынастардың қазақы қалыпта өрбуі, балабақшадағы іс-шаралардың қазақы сипаты – ұлтжандылықтың даму факторы. «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясының негізгі алғышартының жүзеге асырылу сапасын ата-аналар көзімен бағалау мақсатында алынған сауалнама қорытындысы келесі нәтижені көрсетті: «баламыздың ұлттық дәстүрлерді білуі және оған жағымды қатынасы артып келеді» – 89%, «баламның ұлтжандылығының артуына мектепке дейінгі ұйымның ықпалы зор» – 92%, «тұлға ретінде қалыптасу үшін ұлтжандылық қасиеттің маңызы зор» – 94%. Ата-аналардың басым көпшілігі баланың ұлтжандылығының көрінісі ретінде қазақы салт-дәстүрлерді білуі, ұлттық ойындарды үйренуі, қазақ тілінде сөйлеуі және өз ұлтына деген сүйіспеншілік факторларын атап көрсеткен.

Еліміздің болашағы көркейіп, өркениетті елдер қатарына қосылуы бүгінгі ұрпақ бейнесінен көрінеді. Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының барлық мектепке дейінгі ұйымдарында жаңартылған білім мазмұны енгізілуде. Жаһандану заманында білімнің бүкіләлемдік кеңістігіне интеграциялану мақсатында біліктілік мазмұны да, оған қойылатын талаптар да өзгеруде. Дүниежүзілік озық тәжірибелерге сүйене отырып, жаңа типті оқыту, яғни әр баланың табиғи қабілетін дамытуды ұлттық тәрбие тәсілдерінің негізінде жүзеге асыру – оны жан-жақты етумен қатар, ұлтжанды азамат ретінде қалыптастырады. Туған халқының ұлттық болмысы туралы білімдер баланың жан-дүниесін, рухын қазақиландырады, әрі әлемдік аренада бәсекеге қабілетті тұлғаны дайындайды.

Әдебиеттер

1. ҚР мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы – Астана. 2016.

2. Назарбаев Н.Ә. «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» жолдауы. – А., 2017.

3. Бөлеев Қ., Оспанбаева М., Керімбаева Р. Мектепке дейінгі мекемелерде ұлттық тәрбие беру. – Тараз, 2014.

ӨТКЕНДІ АЯЛАЙ ОТЫРЫП, ЖАҢАҒА ЖЕТЕМІЗ

Конкаева Саида Танатовна
«Бәйтерек» балабақшасының орыс тілі мұғалімі
Қарағанды облысы, Қарағанды қаласы

Тербетіп тұрса болды жер-бесігім,
Дәулеттің тілемеймін көл-көсірін...
Көз тимей, кірбің түспей қабағыңа,
Жалғыз-ақ-
Құтты болғай енді осы күн!...
С.Жиенбаев

Біздің елімізде ғасырлар бойы ел мүддесінің мұраты мен мұқтажы жолында құрбан болған ірі тұлғалардың аңсап өткен тәуелсіз таңы елімізде арайлап атты. Кемеңгер көшбасшы Нұрсұлтан Әбішұлы бастаған Қазақстан халқы аз уақытта ауыз толтырып айтарлықтай талай табыстарға қол жеткізді. Әлем жұрты таң қалатындай, тамсанатындай, қызыға қарайтындай биіктерді бағындырды. Елін береке бастауына бастаған Елбасы «Қазақстан-2030» жылға дейін даму стратегиясының қорытындысын шығарып, Қазақстан халқына «Қазақстан-2050» атты жолдауын жария еткен болатын. Тәуелсіздігімізді алғалы бері Елбасымыздың салиқалы саясатының нәтижесінде экономикамыз нығайып, дамудың жаңа жолына түстік. Қазір Қазақстан экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жаңару жолында дегенге ешбір күмән жоқ. Бір кездері кеңестік жүйенің құрсауында болған қазақ елі әлемге танылып, ата-бабаларымыздың сан жүздеген жылдар бойы аңсаған тәуелсіздігі берік орныққалы, ісіміз ауқымды жолмен алға басып келеді. Мәселеміз шешіліп, тағдырымыз өсіп келеді. Соның бір айқын дәлелі, халқының берекелі болашағына жасалған тағы бір жарқын қадам – Қазақстан-2050 стратегиясын жүзеге асырудағы «Мәңгілік ел» жобасы. Елбасы алғы сөзін: «Қазақстан XXI ғасырдың басында тәуелсіз әрі өзіне сенімді болып отыр. Біздің басты масқатымыз – 2050 жылға қарай мықты мемлекеттің, дамыған экономиканың және жалпыға ортақ еңбектің негізінде берекелі қоғам құру», – деп бастады. Биылғы жолдаудың атының өзі бүкіл қазақ елін бір мақсатқа, бір мүддеге, бір болашаққа жұмылдыруға бағытталған. Елбасының бұл жолдаудағы биік мақсаттардың барлығы жастар үшін жасалып жатқандығы белгілі. Себебі, ел ертеңі жастардың қолында емес пе?

«Қазақстан-2050» – қалыптасқан мемлекеттік жаңа саяси бағыты» Стратегиясында рухани тұтастану мен ұрпақтар жалғастығы, ұлттық сана-сезім мен жаңа қазақстандық патриотизмнің белгіленген бағдарға орай қалыптасуы мәселелерімен сабақтас сауалдардың маңыздылығына тоқтала отырып, Президент жақын болашақта аса қуатты да күшті Қазақстан мемлекетін өркениетті жолмен құруға барлық жағдай жасалғандығына айрықша назар аударды. «Қазақстан-2050» жаңа стратегиялық бағытын жүзеге асыру бойынша ерекше жауапкершілікті мемлекет құрушы ұлт ретінде қазақ халқына жүктей

отырып, ұлттық тіліміз, руханиятымыз, дәстүрлеріміз сақталғанда ғана уақыт үніне ілесе алатынымызға көңіл бөлген болатын Елбасымыз: «Мәңгілік Ел» идеясы оқу бағдарламасына енуі керек», – деп айтқандай, бұл идея Қазақстандық бірегейлік бағытындағы ең маңызды құжатқа, екінші Конституцияға айналып келеді.

Білім берудің негізгі бағыттарының бірі – тәрбие жұмысы. «Қазақстан-2050» Стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында ұлт Көшбасшысы Н.Ә. Назарбаев: «Бала тәрбиелеу – болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек», – деп көрсеткен болатын.

«Ұстаздарға көрсетілер құрмет қандай болса, қойылар талап та сондай» дегендей, бүгінгі заман талабына сай, білімді, білікті, өздігінен тығырықтан шығар жол таба білетін, жалпы бәсекеге қабілетті білімге ие болатын өскелең ұрпақ тәрбиелеуді қажет етіп отырғандықтан, біздің мақсат – өз тәжірибемізге өзгеріс енгізу. Біз бұл мақсатқа мәңгі ізденісте болуды қажет ететін өз жұмысымыз жайлы ойлану, мониторинг жасау, саралау, зерттеу, кәсіби біліктілігімізді арттыру міндеттерімен жете аламыз.

Біздің «Бәйтерек» балабақшасы 2014 жылдан бастап «Өзін-өзі тану» рухани-адамгершілік құндылығы бағдарламасы бойынша жұмыс жасап келетінін айта кеткім келеді. Балалардың рухани-адамгершілік қасиеттерін қазақстандық патриотизмді және «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын өмірде жүзеге асырып келеміз. Біз ескіні аялай отырып, жаңаға жетуді көздейміз. Күнделікті өткізген оқу қызметімізге биік мақсаттар қоя отырып, балаларды соған ұмтылдыруға, жан-жақты білімді болып, адами құндылықтарды бойына сіңіріп, үш тілді еркін игеруіне атсалып жүрміз. Балабақшамызда әр тәрбиеші әртүрлі жаңа технологияларды, түрлі әдіс-тәсілдерді қолданып, оқу-тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастырамыз. Бір сөзбен айтқанда, ұлттық идеямызды балабақшада тәрбиеленіп жатқан бүлдіршіндерге жете жеткізу үшін қажырлы жұмыс атқарып жатырмыз. Себебі, өскелең ұрпақтың санасына, өмір салтына сіңген құндылық пен сенім «Мәңгілік ел» орнатудың қозғаушы күші болары сөзсіз. Балабақшамызда 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды тілге, математикаға, логикаға оқытуға арналған «E-Blocks» интерактивті бағдарламасымен қамтамасыз етілген. Мантессори әдісі әр топта кеңінен қолданылып, бала өз ісіне өзі жауаппен қарап, өзі шешім шығарады және де балалардың жан-жақты дамуына, тілдерге ерте оқытуға, Қазақстан халқының мәдениеті мен ұлттық мәдениетті оқытуға бағытталған оқыту кешендері: 1) сөйлейтін қаламы бар «Даналық әліппесі»; 2) сөйлейтін қаламы бар «ZEREK»; 3) Интерактивті дыбыстық картасы», сонымен қатар жетекші отандық және шетелдік инновациялық әдістер мен технологияларды одан әрі тереңірек зерттеуін, бейімделген технологияларды анықтау, білім беруді жаңғыртумен байланысты әлемдік білім беру деңгейіне сәйкес болуды дамытуға алға міндет қойып отырмыз.

Балаларды азаматтыққа және патриотизмге, рухани-адамгершілік және көшбасшылық қасиеттері бар азамат және патриот қалыптастыру мақсатында білім беру ұйымдарында Қазақстан Республикасының мейрамдарын өткізу, «Қазақ хандығының 550 жылдығына» арналған халықаралық пони турнирі, "Зерек бала» облыстық зияткерлік сайысы, облыстық балалар шығармашылығы фестиваль-байқаулары т.б. іс-шараларын кең ауқымда ұйымдастырылуы оқыту процесінің тәрбиелік мәнін күшейтеді.

Қазақтың мәңгілік ғұмыры ұрпақтың мәңгілік болашағын баянды етуге арналады. Ендігі ұрпақ – мәңгілік қазақтың перзенті. Ендеше, қазақ елінің ұлттық идеясы – «Мәңгілік ел». Н.Назарбаев өз тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтау арқылы Мәңгілік ел бола алатынымызды айқын сеніммен айтқан болатын. Елбасының «Мәңгілік ел» идеясы баршамызды бір мақсатқа, ортақ мүддеге жұмылдыратын ұранға айналуы тиіс. Осыдан әрқайсымыз ой түйіп, Тұңғыш Президентіміз айтқандай Қазақ елінің, қазақ тілінің мәңгілік болуына аянбай еңбек етуіміз керек. Елбасы белгілеп берген «Қазақстан-2050» стратегиясы ұлттың ұлы бағдары.

Елдігімсің теңеуі жоқ бағаңның,
Қызығады қаншама ел маған мың.
Отыз емес, елуімен тартысар,
Қазақтан жолбарысы жаһанның!

Әдебиеттер

1.«Қазақтан жолы-2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты халыққа арнаған жолдауы. «Егемен Қазақстан» газеті, 2014ж

2.Сатай Сыздықов. «Мәңгілік ел». «Бұл көне тарихтан тіл тартқан идеяның жаңа дәуірмен ұштасуы». «Егемен Қазақстан» газеті 2014ж

3.Құттыбаева С.Ж. Қазақстандық патриотизм мен толеранттыққа тәрбиелеу-мұғалімнің басты борышы.//Тарих Қазақстан мектебінде. №4.2010ж.

ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ В КОНТЕКСТЕ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»

Т.Г.Деринг,
Воспитатель мини-центра «Байтерек»
при КГУ «червонная средняя школа»
район им. Г.Мусрепова
СКО, с. Червонное

«Нам выпало жить в эпоху перемен, стать свидетелями
второго и начала третьего тысячелетия.
Это редчайший повод для того,
чтобы заглянуть внутрь самих себя,
задуматься о своей жизненной миссии
и предназначении…»
(С.А. Назарбаева).

Философы Древнего Рима уделяли большое внимание проблеме воспитания детей. Так, Плутарх говорил о громадной важности обучения и воспитания ребенка в семье. Он подчеркивал необходимость материнского воспитания: «Мать должна оставаться кормилицей собственных детей».

Сенека отводил воспитанию роль формирования личности, подчеркивая важность постижения подрастающим поколением нравственных основ. Главным методом воспитания он считал беседу с яркими примерами из реальной жизни. Квинтиллиан сравнивал ребенка с «драгоценным сосудом», который способен вместить в себя все хорошее или дурное. Именно поэтому он считал, что роль воспитания заключается в развитии позитивных качеств человеческой натуры. Он подчеркивал необходимость соединять воспитание ребенка и природную доброту человеческого существа.

Первые праобразы детских садов в Казахстане стали функционировать в 1917.г. в г. Верном (ныне г.Алматы). Это были детские площадки, дошкольные юрты. Даже в годы военного лихолетия количество детских садов увеличивалось. Дети войны находили заботу и уход в очень скромных приспособленных детских садах. Это позволяло матерям работать на фронт, а детям – просто выживать.

В годы Великой Отечественной войны (1941-1945гг.) особое внимание партия и правительство уделяли обеспечению нормальных условий жизни, воспитания и обучения сотен тысяч детей, лишившихся родителей и переселенных в восточные районы страны, усложнилась работа по дошкольному воспитанию. Многие дошкольные организации были разрушены. Новые дошкольные организации открывались обычно при эвакуированных предприятиях. Было увеличено время пребывания детей в них, широкое распространение получили группы с круглосуточным пребыванием детей. Возник новый тип воспитательных организаций – дошкольные интернаты, в которых воспитывались дети, временно потерявшие связь с родителями. Широкое распространение получили дошкольные детские дома.

В 1960 году стали создаваться ясли-сады с целью «осуществления единой системы воспитания детей дошкольного возраста».

Огромное преимущество Казахстана заключается в том, что дошкольное воспитание стало частью государственной системы образования уже во второй половине XX века. Система дошкольного воспитания являлась важной частью выполнения государством своих обязанностей перед семьей, так как услуги предоставлялись либо бесплатно, либо за очень низкую плату. Это делало систему широкодоступной. Детям, как правило, гарантировались хорошее питание, медицинский контроль, а также возможность раннего обучения по официальной программе. Более половины детей в возрасте от 1 года до 7 лет охватывались системой дошкольного образования. Была создана мощная «детская индустрия», работающая на ребенка. Однако, нельзя не отметить и некоторые негативные стороны. После резкой критики работы дошкольных организаций, обвиненных в переоценке роли среды в воспитании детей,

центральной фигурой в детском саду стал педагог. Все это обернулось ограничением инициативы и самостоятельности ребенка. Деятельность педагога и ребенка стали жестко регламентированы. Во главу угла был поставлен процесс обучения, а не развития.

Открытие и работа дошкольных мини-центров привлекли внимание общественности и средств массовой информации, прежде всего, что они являются одной из мер поддержки малообеспеченных слоев населения и представляют собой конкретную реализацию социальной политики нашего государства.

Главной целью воспитания и обучения является: развитие личности ребенка, владеющего ключевыми компетентностями, личностной культурой на основе общечеловеческих и национальных ценностей.

Воспитание гражданина начинается с детства и базируется на отношении ко всему тому, что происходит в окружающей общественной жизни, такое отношение складывается у детей под влиянием взрослых, родителей.

В дошкольном возрасте формируются навыки и привычки нравственного поведения, именно в привычных поступках, отвечающих принятым в нашем обществе нормам, формируется характер будущего гражданина.

Чувство патриотизма многогранно по содержанию. Это и любовь к родным местам, и гордость за свой народ, и ощущение своей неразрывности с окружающим миром, и желание сохранять и приумножать богатство своей страны.

Нашему поколению выпала высокая честь и ответственность под лидерством Первого Президента Республики Казахстан Нурсултана Назарбаева созидать историю нового Казахстана. Сплотившись вокруг Первого Президента, мы прошли великий путь свершений и сегодня с гордостью называем себя гражданами Независимого Казахстана – сильного и успешного государства. Следуя историческому "Слову о Независимости" Нурсултана Назарбаева, мы, граждане Казахстана, едины в своем стремлении созидать Нацию Единого Будущего – **Мәңгілік Ел.**

В основе **Мәңгілік Ел** – простые, понятные и самые ценные для каждого из нас истины: благополучие наших семей, гостеприимство и трудолюбие, стабильность, безопасность и единство, уверенность в завтрашнем дне. Мы призываем укреплять, хранить и передавать от поколения к поколению.

Глава государства Н.Назарбаев призывает укреплять национальный дух Казахстана – дух традиций, патриотизма, обновления и побед. Он отмечает, что подрастающее поколение должно воспитываться по трем принципам – мир, согласие, созидательный труд.

Все мероприятия, организованные в целях реализации программы «Мәңгілік ел», должны быть направлены на формирование человека образованного, обладающего развитыми лидерскими качествами, готового самостоятельно принимать решения, способного к сотрудничеству и межкультурному взаимодействию, обладающего чувством ответственности за судьбу страны, активно участвующего в ее развитии.

Быть патриотом своей Родины это ─ знать свои права и обязанности, быть трудолюбивым, поддерживать достойный уровень своей жизни, соблюдать традиции и обычаи своих предков и тогда подрастающее поколение будет гордо нести голубое знамя Республики Казахстан ─ к процветанию и благополучию единого народа страны к новым вершинам.

С чего начать, что нужно делать, чтобы уже в дошкольном возрасте посеять в ребёнке зёрна будущего гражданина Республики Казахстан? Конечно, нужно помнить, что ребёнок – дошкольник ещё не всё может понять, осознать. Он ещё не способен глубоко переживать поступки, события, как взрослые, но время «серьёзного» воспитания пришло.

Очень правильно сказал В.А. Сухомлинский: *«Детские годы, тот возраст, который мы считаем возрастом беззаботной радости, игры, сказки – это истоки жизненного идеала. Именно в это время закладываются корни гражданственности».*

Работа по формированию нравственно – правовых представлений должна осуществляться в различных формах: беседах, решением ситуаций, играх, при рассматривании иллюстраций, просмотре телепередач и т.д. Важно чтобы дети не только приобретали знания о нравственных нормах, но и систематически приучались руководствоваться этими нормами в повседневной жизни, в своих взаимоотношениях с детьми и взрослыми.

Патриотизм – это чувство, которое живет в человеческом сердце, мерцая неугасимой искрой, готовой разгореться решительным пламенем в трудный для любимого Отечества час. Любовь к Родине прививается с первого слова, первого шага, первого звонка, первой буквы, проявляется уже с раннего возраста патриотическими чувствами в доверчивом, свободном от лжи и лицемерия сердце. С большой, переполняющей душу гордостью наблюдаем за военными парадами, где демонстрируется сила и мощь страны.

Особую роль в приобщении ребенка к народной культуре и традициям играют праздники: это проведение музыкально-игровых праздников: «Новый год», «8 Марта», «Наурыз», «День Победы», «День Независимости», «День Конституции Республики Казахстан» и др. При подготовке к праздникам дети знакомятся с их особенностями, с важными датами в общественной жизни, с героическими поступками своих предков и современников. Дети учат народные песни, сказки, былины, знакомятся с народным искусством, учатся бережно относиться к материальным ценностям, созданным предшествующими поколениями. Вместе со взрослыми дети изготавливают народные игрушки и другие предметы и украшения, приобретают навыки умения делать своими руками приятные и полезные для жизни вещи. В результате у детей формируется уважение к своему дому, соседям, друзьям, бережное отношение к природе, родному краю; ребенок приобщается к национальному культурному наследию, образцам национального фольклора, народным художественным промыслам, национально-культурным традициям, произведениям писателей, поэтов, композиторов и т.д.

В просвещении и ознакомлении родителей с идеей «Мәңгілік Ел» проводятся различные беседы, консультации, наглядные оформления по темам: «Духовная жизнь в семье», «Воспитание духовно- нравственных качеств», «Права ребенка», «Толерантность в обществе», конкурсы «Папа, мама и я – дружная семья», «Мерейлі отбасы», Спортивный праздник «Папа, мама и я – спортивная семья» и др. Все мероприятия, организованные в целях реализации программы «Мәңгілік ел» направлены на формирование человека образованного, обладающего развитыми лидерскими качествами, готового самостоятельно принимать решения, способного к сотрудничеству и межкультурному взаимодействию, обладающего чувством ответственности за судьбу страны, активно участвующего в ее развитии.

В процессе реализации воспитательной работы по внедрению национальной идеи «Мәңгілік Ел» у выпускника дошкольной организации к моменту поступления в школу в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом дошкольного воспитания и обучения, должны быть сформированы личностные качества истинных патриотов, любящих и знающих родной язык, традиции, обычаи, историю своей родины, которые сохранят и бережно передадут накопленные знания будущим поколениям.

Педагогические усилия направлены на то, чтобы вырастить человека творческого и талантливого, любящего родных и близких, свой народ, свою Родину, настоящего гражданина своей страны.

Литература

1. План мероприятий по реализации приоритетных направлений развития образования на 2014 – 2016 годы.
2. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан (постановление Правительства Республики Казахстан от 13 мая 2016 года № 292)
3. Методический материал по разъяснению Патриотического Акта «Мәңгілік ел»
4. История дошкольной педагогики / М.Ф. Шабаева, В.А. Ротенберг, И.В. Чувашев/ под ред. Л.Н. Литвина.—М.:Просвещение,1989.
5. Н.А. Виноградова, Н.В. Микляева Неопределенности и противоречия стандарта дошкольного образования: на пути к разработке методических рекомендаций по его внедрению // Современный детский сад.- 2013.
6. Дошкольная педагогика \ под ред. В.И.Ядешко, Ф.А. Сохина. –М. Просвещение, 1978.

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫН ІСКЕ АСЫРУДАМЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ БОЙЫНДАРУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Габдрахманова Дана Мурадымовна
«Бәйтерек» бөбекжайының тәрбиешісі
БҚО, Теректі ауданы, Подстепный ауылы

«Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие беру керек.
Тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы,
ол келешекте оның өміріне апат әкеледі».
Әл-Фараби.

Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халқына арнаған Жолдауында: «Мәңгілік ел» – ата-бабамыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы екенін барлығымыз білеміз. Ол арман тұрмысы бақуатты, түтіні түзу шыққан, ұрпағы ертеңіне сеніммен қарайтын бақытты ел болу еді… Қазақтың мәңгілік ғұмыры ұрпақтың мәңгілік болашағын баянды етуге арналады. Ендігі ұрпақ – мәңгілік қазақтың перзенті. Ендеше, қазақ елінің ұлттық идеясы – Мәңгілік ел», – деді.

Біз үшін болашағымызға бағдар ететін, ұлтты ұйыстырып, ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол – Мәңгілік ел идеясы.

Президенттің жалпы ұлттық идеясы – еліміздің рухын көтеретін, ұлы мақсаттарға жеткізетін «Мәңгілік ел» – елімізді өз мақсатына талай дәуір сынынан сүріндірмей жеткізетін тұғырлы бастама болмақ.

Ұлттық идея – ең алдымен туған жер, отанға деген сүйіспеншілік негізінде ұлттық менталитет, ықылым заманнан бері келе жатқан ұлттық құндылықтар арқылы топтастырылған этностық сезім. [1;5]

Мектепке дейінгі білім беруде жас ұрпақтың бойына сіңіретін тәрбие ең алдымен ұлттық құндылықтарға негізделе жүргізілгені абзал. Оның ішіне рухани-адамгершілік қасиеттері мен отаншылдық сезімнің ұдайы дамып отыру бағытындағы іс-әрекеттер кіріктірілуі тиіс. Балабақша қабырғасынан бастап, отан, ел, жер ұғымының киелілігін білу, ұлттық құндылықтардың, оның ішінде салт-дәстүр, менталитет, тарихтың маңызын бойына сіңіріп өсіру ең басты қағидат болуы қажет. Қазіргі кездегі күрделі мәселенің бірі болып отырған ана тілі де бала үшін асыл қасиет екенін ұғындыру баршамыздың міндетіміз.

«Мәңгілік ел» идеясы ең алдымен болашақ ұрпақ үшін екенін ескерсек, еліміздің мәңгілік болуы жолында халқымыздың гүлденуі басты орында. Оған ұрпақтың құнды тәрбиесі мен сапалы білімі жол ашады. Сондықтан да танымдық шаралардың барлығы осыған бағытталуы қажет. Төл тарихымыздың ақтаңдақ тұстарын балабақша тәрбиеленушілеріне жасына сай түсіндіріп, бойларына сіңіру, бабалар ерлігін, даңқты істерін үнемі насихаттау, тарихи тұлғалар жайында айту, электронды құралдар арқылы көрсету, тарихи оқиғаға байланысты ойларын жеткізу, қиялын шарықтату отаншылдыққа баулудың мағыналы жолы.

Балалардың ұлттық санасын оятуға, бойындағы мәліметтерін дамытуға байланысты шаралар өткізгенде барынша нақты іс әрекеттер жасау керек. Бұдан бала ұлттық құндылықтың маңызын түсінеді, қызығады. Өзіне не қажет екенін пайымдайды.

«Адамгершілік» – адам бойындағы «ізгілік», «сыйластық», «инабаттылық», «кісілік» сөздерімен мәндес. Халықтық педагогикада адамның жағымды мінез-құлықтарын осы ұғымдардан таратады. Мінез-құлық пен қарым- қатынастағы келесі әрекеттерді атап өтуге болады: адамды сыйлау, ар-ұятын сақтау, мейірімділік таныту, кішіпейілділік көрсету т.б.

Рухани-адамгершілік тәрбие – белгілі бір мақсатқа қол жеткізе білетін мақсатты, жүйелі, ұлттық көзқарасты, сенімді, парасатты, мінез-құлықтағы адами тәртіп пен рухани дағдыны қалыптастыратын жалпы азамзаттық тәрбиенің құрамдас бөлігі. Адамгершілік тәрбиенің бүкіл жүйесі гуманистік мазмұнға толы, рухани негізде жеке адамның жан-жақты дамып жетілуіне бағытталған.

К.Д. Ушинский: «**Тәрбиелеудің басты міндетін адамгершілік әсер етуден құрайды**», – десе, дана Абай: «Ақпейіл және ықыласты жүрек адамды жетелеуі тиісті, сонда ғана оның еңбегі және табыстылығы ерекше мәнге ие болады. Адам болып дүниеге келу жеңіл, бірақ адам болу қиын», – деген болатын. Тәрбиенің маңыздылығы сондай, біздің болашақ ұрпағымыз тәрбиеден ғана рухани байлық алып, тәрбие арқылы ғана Адам болып қалыптасады.

Мектепке дейінгі тәрбие – барлық тәрбиенің бастауы, сәбидің жеке тұлға болып қалыптасуының алғашқы сатысы. Алғашқы отансүйгіштік, патриоттық сезімдері отбасы мен балабақшадан бастау алады. Туғандарына, жақындарына деген махаббаты, туған өлкесіне, қаласына сүйіспеншілігі бала санасына ерекше әсер етіп, өшпестей із қалдырады [3;5].

Сондықтан бала тәрбиесінде оның мектепке дейінгі кезеңін ерекше назарда ұстау қажет.

Мектепке дейінгі жастағы баланың рухани-адамгершілік дамуы балабақшасы мен отбасы арасындағы қарым-қатынастың тығыздығы артқан сайын ойдағыдай жүзеге асады.

Біздің бөбекжайымызда мектеп жасына дейінгі балалардың бойына рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру мақсатында түрлі іс-шаралар өткізіліп, халқымыздың салт-дәстүрі, қолөнері, ұлттық ерекшеліктері кеңінен насихатталып отырады. Дәстүр дегеніміз – ата-бабамыздың бізге қалдырып кеткен мол мұрасы, қазынасы, қағидасы, ережесі, шексіз байлығы. Дәстүр заман талабына сай өзгеріп отырады. Оны өзгерту керек. Бірақ біз оның дәнін, нәрін сақтай отырып, келер ұрпаққа негізгі дәнектерін дарытып отыруымыз керек. Сол кезде ғана біздің ұрпақ Мәңгілік елдің рухани-адамгершілік құндылықтарын сақтаған халыққа айналмақ.

Осы бағытта бөбекжайда оздырылған өз тәжірибемдегі бірнеше іс-шараларға тоқталып өтейін:

2015-2016 оқу жылында облыстық семинарда ата-аналардың қатыстырылуымен «Салт-дәстүр – асыл қазынам» атты іс-шара ұйымдастырылып, көпшілік көңілінен шықты. Аталмыш іс-шараның мақсаты тәрбиеленушілерді халқымыздың ежелден келе жатқан салт-дәстүр, жөн-жоралғыларымен таныстыру.

2016-2017 оқу жылдары облыстық семинарда «Қазақтың ұлттық қолөнерінде қолданылатын технологиялар» атты ата-аналармен жұмыс түрлері көрсетілді. Бұл шараның негізгі мақсаты: қазақтың ұлттық қолөнерін насихаттау, қолөнер бұйымдарын жасау жолдарымен қазіргі ұрпақты таныстыру, бойларына ұлттық рухани-адамгершілік құндылықтарды сіңіру.

2016-2017 оқу жылында Қазақстан Республикасының бірінші Президенті күніне орай «Біз Президентпен біргеміз!» атты ашық тәрбие сағатын ұйымдастырдым. Осы ашық ұйымдастырылған оқу қызметі арқылы болашақ ұрпақты елбасымыздың балалық шағымен, қызмет барысымен таныстырып, ұрпақ бойына мақтаныш сезімін туғыза отырып, еліміздің патриоты болуға тәрбиелеуді көздедім.

2016 жылы еліміздің Тәуелсіздік күніне орай «Тәуелсіз Қазақстан» көрмесі ұйымдастырылды. Көрмеге бөбекжай ата-аналары түгелдей дерлік атсалысып, Республикамыздың мақтаныштарына арналған ғимараттарының кішірейтілген үлгілерін жасап, көрмеге ұсынды. Аталмыш көрмеде еліміздің әдемі, биік ғимараттарымен танысқан тәрбиеленушілердің жанарларынан еліне деген зор сүйіспеншілік пен мақтанышты анық байқауға болатын еді. Бұл жұмыс арқылы балалардың бойына қазақстандық патриоттық сезімдерін оятумен қатар, ата-аналар мен бөбекжай арасындағы өзара байланыстары да нығайа түсті.

Отбасы – балабақша – бала арасындағы сабақтастық барлығын бірдей ойлауға, бірдей шешім қабылдауға алып келеді. Осыдан ерекше ойланудың, ұрпақ тәрбиесіне мейлінше көңіл бөлудің қажеттігі туындайды. Сондықтан да сабақтастық – Мәңгілік ел идеясының өзегі. Бұл – қағида. Осы қағида жүзеге асқанда ғана қазақ халқының азаматтары «Мәңгілік ел» идея аясында бірігіп жұмыстанады. Ал халқымыз бірігіп, ауызбіршілікте болғанда ғана біз үшін, келер ұрпақ үшін алынбас асу, бағындырмас биіктік қалмасы сөзсіз.

Бөбекжайымызда өткізіліп отырған барлық шаралардың негізгі мақсаты: келер ұрпақ бойына ұлттық тәрбиені, рухани-адамгершілік құндылықтарды, ұлтжандылық пен ізгілік қасиеттірін сіңіре отырып, Мәңгілік елдің тұтқасын мықтап ұстайтын, Тәуелсіздік туымызды көк аспанда мәңгілік желбіреттетін, Қазақстан мемлекетін жер бетіне әрқашанда танымал ететін келер ұрпақты, болашақты тәрбиелеу.

«Балам дейтін ел болмаса, елім дейтін бала қайдан шықсын» демей ме дана халқымыз. Сондықтан, ұстаздық жолында жүрген біздер келер ұрпақтың жарқын болашағы белгілі бір деңгейде бізге де қатысты екенін жете түсініп, ел ертеңін қалыптастыруда аянбай еңбек етіп, талмай ізденуді басты мақсатымызға айналдыруымыз қажет. Және ол солай болмақ та.

Қорыта келгенде, Елбасымыз айтқандай «Мәңгілік ел» болашағы – білімді ұрпақ, саналы жастар. Осы тұрғыда ұстаз қауымының атқарар ісі көп, оны парыз деп білуіміз керек. Алдымызда ұлттық құндылықты бойына сіңірген, отансүйгіш, елі мен жерінің қамы үшін аянбайтын, білімді, иманды, еңбекқор ұрпақ тәрбиелеу, оларға бағыт беру міндеті тұрғанын әрдайым жадымыздан шығармауға тиіспіз.

Өскелең ұрпақ – болашақ Қазақстан азаматы. Олар өзімізді қоршаған ірі өркениет орталықтарын, түрлі мәдениетті меңгеріп, өзін сыйлата алатын, рухани дүниесі бай, интнллект деңгейі жоғары, білімді де білікті жаһандану заманына сай болып тәрбиеленуі керек.

Сондықтан да «Мәңгілік ел» идеясы – Қазақстаннның лайықты дамуының болашағы, ұрпақ алдындағы жауапкершілік, алдағы онжылдыққа қойылған міндеттерді шешу, бұл біздің еліміздің жарқын болашағы. [3; 14].

Әдебиеттер

1. «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» Н.Ә.Назарбаевтің Қазақстан халқына жолдауы. - Егемен Қазақстан, №20, 31.01.2017 жыл
2. Қазақстан жолы – 2050. Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ. - http://adilet.zan.kz сайты.
3. Мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үдерісіне «Мәңгілік ел» патриоттық актісін енгізуге әдістемелік нұсқаулық. ҚР білім және ғылым министрлігінің «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы. Астана 2016 ж.
4. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. 2016 жыл 12 тамыз №499 бұйрық

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БҮЛДІРШІНДЕРДІ ПАТРИОТТЫҚҚА ТӘРБИЕЛЕУ – БОЛАШАҒЫМЫЗДЫҢ ТАБЫС КЕПІЛІ

Ж.Ботантаева, А.Маткаримова, С.Байғалым, Б.Сарсенбаева
№2 балабақшасының
қазақ тілі пәнінің мұғалімі, тәрбиешілері
Алматы облысы, Текелі қаласы

Соңғы уақытта мектепке дейінгі білім жүйесінде айқын өзгерістер орын алды: балаларды тәрбиелеу мен білім мазмұны жаңартылып жатыр, көптеген инновациялық бағдарламалар пайда болғандықтан, білім беру мекемелеріне

адами ұлттық құндылықтарды бала бойына сіңіру жауапкершілігі жүктеліп отыр. Яғни XXI ғасырдың есігінен еркін енетін, дүниежүзілік мәдениетті танитын, төл мәдениетін құрметтей білетін, рухани дүниесі бай,интеллектуалдық өрісі кең, білімді, жан-жақты ақпараттандырылған, заман талабына сай белсенді ұрпақ тәрбиелеу міндеттегі айқындалды.

Н.Назарбаев «…Біздің жас мемлекетіміз өсіп-жетіліп, кемелденіп біздің балаларымыз бен немерелеріміз онымен бірге ер жетеді.Олардың өз ішінде жауапты да жігерлі, білім өресі биік, денсаулығы мықты өкілдері бар. Олар бабаларының игі дәстүрін сақтай отырып, қазіргі заманғы нарықтық экономика жағдайында жұмыс істеуге даяр болады.Олар бейбіт, жылдам өркендеу үстіндегі бүкіл әлемге әйгілі әрі сыйлы өз елінің патриоттары болады»,- деген болатын. Елбасымыз жаңа қазақстандық патриотизм қалыптастыру мәселесін ерекше атап өтті.

Мемлекеттік тілді құрметтеу, тілді меңгеру, оны мақтан тұту – біздің мекеменің күнделікті жұмысының құрамдас бөлігі.

Мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің туған жерге, оның баға жетпес құндылықтарына сүйіспеншілікпен қарауы олардың болашақта Отансүйгіш, абыройлы азамат болып қалыптасуына игі бастама болмақ. Әрқайсымыз қазақстандық ұрпақтыңқоғамның бір бөлшегі болуына барлық жағдайды жасауымыз керек. Осыған орай қазақ тілі пәні мұғалімі мен балабақша педагогтары бірлесіп «Мәңгілік ел мәйегі – тарихтың алтын дәйегі» атты парциалды бағдарлама құрастырды.

Бағдарламаның өзектілігі.

Қазіргі таңда балаларды отансүйгіштікке тәрбиелеу мәселесі әлеуметтік оңалту үдерісінде,тұлғаның әлеуметтік ортада өз орнын табу және өмір жолын таңдауда жаңа сипатқа ие болып, өзінің шешу жолдарын табу үшін жаңа әдістерді таңдауға тура әкеледі.

Бірақ балаларды азаматтық-отансүйгіштік тәрбиелеу бойынша жұмыстарды тиімді ұйымдастыруда кедергі жасайтын бірқатар мәселелер орын алып жатыр, олардың ішінде:

-балаларды азаматтық-отансүйгіштікке тәрбиелеуді насихаттауда БАҚ материалдарының жетіспеушілігі;

-тәрбиешілер ұйымдастырылған оқу қызметінде патриоттық тәрбиеге бағытталған ойындарды сирек қолдануы;

-ата-аналармен жұмыс барысында баланың мектепке даярлығына ерекше көңіл бөлініп, осы тақырыптарда сауалнамалар жүргізіліп, ал қазақстандық патриотизмді насихаттауға ата-аналармен бірлескен іс-шаралар аз ұйымдастырылған.

Аталған бағдарламада ата-аналармен бірлесіп ауқымды іс-шаралар жоспарланған. Себебі баланың кішкентай кезінде алған тәрбиесі оның өмірлік азығы іспеттес. Бүгінгі жас ұрпақ– болашақ Қазақстан азаматы.

Бағдарламаның мақсаты – «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы негізінде мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу, рухани-адамгершілік қасиеттерін

қалыптастыру, елін, жерін, Отанын сүйетін, құрметтеп мақтан тұтатын ұлтжанды ұрпақ тәрбиелеу. Туындаған міндеттер:

✓ Өз отбасының тарихын, туған-туыстары, отбасылық дәстүрлерін үйрету;

✓ Балаларды туған елі мен жерінің(қала, аудан, ауыл) тарихымен, көрікті жерлерімен, Әнұран, Елтаңба, Туымен және балабақшаның дәстүрлерімен таныстыру;

✓ Салт-дәстүрімізді қастерлеп, бабалар ерлігін, даңқты істерін үнемі насихаттау, қиялын шарықтату барысында отаншылдыққа баулу;

✓ Балаларды қазақ және басқа халықтың мәдени мұрасына, халық ауыз әдебиеті шығармашылығына, ұлттық ойындарына, өнеріне баулу, рухани ұлттық тәрбие беру.

«Мәңгілік ел мәйегі – тарихтың алтын дәйегі» атты бағдарламасын енгізу нәтижесінде мектепке дейінгі тәрбиеленушілердің:

- өз елінің жетістіктеріне мақтаныш пен патриотизмді білдіретін, Отанына адал қызмет етуге дайын тұлғаны қалыптастырады;
- мектеп жасына дейінгі балалардың патриоттық тәрбиесі бойынша педагогтардың кәсіби құзіреттілік деңгейлері артта түседі.

Практикалық нәтижесі

Бағдарлама жеті бөлімнен тұрады. Ұлттық тәрбиеге қатысты барлық тақырыптар қамтылған. Әр ұйымдастырылған оқу қызметінде билингвалды компонент ескертілген. Бөлімдерді атап айтсақ:

1. «Туған өлке тарихына саяхат жолы» туған жердің тарихымен таныстыру, ондағы мәдени орталықтар мен өнер адамдарының шығармашылығына шолу АКТ арқылы жүзеге асырылды.

Яғни АКТ-ны қолданудың басты мақсаты: тәрбиеленушілердің ақпаратпен жұмыс жасау іскерлігін қалыптастыру арқылы коммуникативтік қабілеттерін, ақыл-ойын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту.

ACTIVstudio, Smart Notebook 10 бағдарламаларын қолданудың тиімділігі:

флипчарт – жаңа материалды өте қызықты, тартымды және тез жеткізуіне көмектесетін ресурс.

Туған өлкенің табиғаты мен танымал орталықтарына виртуалды саяхаттар, «Қаңбақ шалдың ізімен», «Менің өлкем – менің үйім» «Туған өлкемнің дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары» тақырыбына ұйымдастырылған оқу қызметі мағыналы да тартымды өткізілді.

«Ұлы Тәуелсіздік жолы» – «Тәуелсіздік күні» туралы түсінік беру; Қазақстан Республикасы мемлекеттік рәміздері туралы білімдерін бекіту мақсатында алдыңғы толқын мектепалды даярлық тобында «Елімнің еркіндігі – Тәуелсіздік» атты заманауи технологиялармен ұштастыра өткізілген оқу қызметінде бүлдіршіндер Астана қаласына саяхатқа шығып, Ақордада Отан, мемлекеттік рәміздер туралы өлең-жырларын тарту етіп, қолдарын кеуделеріне қойып Мемлекеттік Әнұранды үлкен мақтанышпен шырқады. Алуан түрлі қызықты ойын-тапсырмалар барысында тәрбиеленушілердің Ту мен Елтаңба элементтерін атап, құрастырып, «Ғажайып қоржын», «Сиқырлы лупа», «Жүйрік

тұлпар» ойындарында белсенділік танытып, өз Отанының бойтұмар белгілерін қасиет тұтатынын дәлелдеді.

«Уақыт көлігімен» Отанымыздың тарихына шолу жасап, рәміздердің, ұлттық теңгеміздің шығу тарихы туралы білімдерін шыңдай түсті. «Көк жалау», ұлттық «Теңге алу» ойындарына да қызығушылықпен қатысып, қазақтың билерімен кездесіп, жадына сақтап, зердеге тоқыған мемлекеттік тіл туралы нақыл сөздерді жатқа айтып, тарту еткен өлең-жырлары үшін қариялардың алғысына кенеліп, «Жас патриот» медальдарымен марапатталды.

3. «Тұңғыш президент жолы» бөлімінде «Елі сүйген, елін сүйген Елбасы», «Қазақ елін асқақтатқан Елбасы» іс-шаралардың мақсаты:тәуелсіз еліміздің тұңғыш президенті туралы мәлімет беру; Елбасы өмірімен таныстыру. Елбасымыздың балалық шағына саяхат бейнекөрсетілімдер, презентациялар арқылы іске асырылды.Бейнекөрсетілімдер мен презентациялар демонстрациялау оқу құралы ретінде қиялды, абстрактілі ойлауды, оқытылатын оқу материалына қызығушылықтарын арттыруға септігін тигізеді.Өйткені олар – балаларға жаңа материалды (иллюстрация, фотосуреттер, бейнелік, дидактикалық материалдар, т. с. с.) көрнекті түрде көрсететін құрал.

4. «Мәңгілік елдің нұрлы жолы» «Отанотбасынан басталады» дегендей, өз отбасы мен қаланың атақты тұрғындарына деген мақтаныш сезімдеріне баулу, қазақтың салт-дәстүрлерін дәріптеу, ұлттық құндылықтарды қастерлеу мақсатында қаламыздағы «Абзал ана отауы» мүшелерімен тартымды кездесулер бала көңілінеерекше әсерсыйлады. Қаламыздағы бүркітші ата «Балаларға байғазы – қазақтың жеті қазынасы», «Туған өлкемнің дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары» жайлы мәлімет беріп, бүлдіршіндердің дүниетанымын кеңейтті.

5. «Астанаға арман жол» елордамыз Астана қаласының сәулетті орталықтарымен таныстыру; жаңа заманда бой көтерген заманауи ғимараттардың атауларымен таныстыруда сын тұрғысынан ойлау технологиясы тиімді қолданылды. [«Астана - арман қала» фото 8] Қазіргі балабақша тәжірибесінде қолданып жүрген сыни ойлауды дамыту технологиясының стратегиялары баланың ойлауына, шығармашылық ізденісіне, педагогтың шеберлігіне жол ашты. СТО технологиясының “Кластер” әдісі, «Шиеленіскен логикалық тізбектер» тәсілінің мақсаты: мектеп жасына дейінгі балаларға біріздiлігі алдын ала бұзылған суреттерді қарау және себеп-салдарлы тізбектің дұрыс тәртібін қалпына келтіру контейнер құралы арқылы тиімді жүргізілді.

6. «Балдырғанның көңілді жолы» балалар арасында өткізілетін іс-шаралар, ертеңгіліктер, тақырыптық сабақтар.

Жыл соңында балалардың мемлекеттік рәміздерді меңгеру деңгейін, Отан туралы қалыптасқан түсініктерін анықтау мақсатымен мониторинг жүргізіліп, инновациялық технологияларды пайдалану жоғары жетістіктерге қол жеткізуге мүмкіндік тудырғаны айқындалды. Балабақша тәрбиеленушілері: Бубнова Олеся облыстық «Қазақшаң қалай, балақай?» байқауының жеңімпазы, «Үркер» зияткерлік орталығы ұйымдастырған Қазақ хандығының 550 жылдығына орай және «Болашақ қуаты» тақырыбында «EXPO – 2017» көрмесіне арналған «Кел,

балалар, ойнайық та, ойлайық» атты байқауына белсене қатыстқан тәрбиеленушілер: Серғазы Олжас, Кенжебаева София, Жәнібек Жанель.

7. «Ата-аналар мен балабақша арасындағы байланыс жолы» бөлімі.

Балалардың әлеуметтік тәжірибені қалыптастырудың, жақын адамдарға деген бауыр басудың негізі болып тәрбиеленушілердің отбасыларының салттарымен таныстыру жұмысы болып табылады. Яғни ата-аналармен бірлесе ұйымдастырылған жұмыс дәйекті түрде жүргізіледі.

Ата-аналармен бірлесе өткізілген жұмыс әдістері:атты қолөнер көрмелері,«Ұлттық тәрбиеге қаншалықты мән бересіз?» сауалнамалар, «Егемен елдің ертеңіне саяхат» ақпараттық парақшалар,отбасылық бас қосулар туралы әсемделген фотоальбом мен фотогазеттер көрмесі өз нәтижесін көрсетті.

Қорыта айтқанда, балалармен осы жоғарыда баяндалғандай тағы да басқа әдістерді қолдана отырып, бүлдіршіндердің көкейіне осындай іс-әрекеттерімізбен ой сала білсек, үлгі көрсетсек заманға сай, қоғамға керекті отансүйгіш, елсүйгіш азамат, елге қызмет ететін қайраткер тәрбиелейтінімізге сеніміміз мол.

Әдебиеттер

1. «Мәңгілік ел» патриоттық актісін түсіндіру бойынша әдістемелік құрал. Астана 2016 ж.

2. Сағындыков Е. Қазақтың ұлттық ойындары. - Алматы, 1991

3. Қозыбеков М. Наурыз жаңғырған салт-дәстүрлер. - Алматы,1991

4. Құралұлы С. Қазақ дәстүрлі мәдениетінің анықтамалығы. – Алматы, 1998

5. Қазақ халқының тұрмысы мен мәдениеті. Сейіт Кенжеахметұлы. Алматы. «Алматы кітап» 2006.

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» – БОЛАШАҚҚА БАСТАР ЖОЛ

Шекен Жанбота,
«Ақбота» балабақшасының тәрбиешісі
Қарағанды облысы, Балқаш қаласы

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халқына арналған «Қазақстан жолы-2050» Жолдауында: «Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ», – деген болатын. «Мәңгілік ел» ата-бабамыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы екені барлығымызға мәлім. Бүгінгі қоғам мүддесіне лайықты, жан-жақты жетілген парасатты жас ұрпақты тәрбиелеу, өсіру – отбасының, балабақшаның, барша елдің міндеті. Осы міндетті орындауда мектепке дейінгі тәрбие мекемесінің атқарар рөлі зор.

Бүгінгі таңда баршамызға мәлім балабақша мен ата-ана арасындағы ортақ басты мәселе – жас ұрпақты тәрбиелеуде балабақшадан бастау алып, балаға білім мен тәрбиені қатар меңгерту. Әрбір ата-ана өз үмітін ең алдымен

ұрпағымен байланыстырады. Міне, сондықтан жас ұрпаққа жан-жақты тәрбие беруде отбасымен балабақшаның біріккен маңызды жұмысы өте зор.

Әрбір педагог қауым өз ісін педагогикалық процесте жас ұрпаққа білім мен тәрбиені қатар меңгертумен қоса, баланың жас шамаларына, деңгейлеріне қарай жаңа инновациялық технологияларды қолданып, өз білімін үнемі жетілдіріп отыру қажет.

Ұлттық құндылықтарымызды қастерлеу арқылы мәңгілік елдің іргетасын берік қалауы керек. «Мәңгілік ел» идеясын негізге алып, ересек тобында «Ұлттық тәлім-тәрбие» атты вариативтік бөлім жүргіздік. Жүктемесі жыл бойына 36 сағатты құрайды, сонымен қатар технологиялық карталар жазылып, даму диогнастикасы жүргізіліп отырады. Бұл жерде балаларды ұлтжанды, отансүйгіштікке, адамгершілік сезімге тәрбиелеуде, балаларға қамқор болу, олардың жеке қызығушылығын сыйлау маңызды рөл атқарады.

Елбасымыз: «Біз Қазақстанның барлық азаматтарының отаншылдық сезімімен өз еліне деген сүйіспеншіліктерін дамытуға тиіспіз және оларды қалыптастыру басты міндеттеріміздің бірі», – деген еді. Сондықтан «Біздің алғашқы Елбасымыз», «Тәуелсіздік – теңдігім» атты ертеңгіліктер өткізіп, Тәуелсіздіміздің 25 жылдығына орай көрме ұйымдастырдық, қалалық мұражайға саяхатқа бардық.

Өз балабақшамызда да мұражай бұрышын ұйымдастырдық. Өсіп келе жатқан ұрпақты тәрбилеуде қойылған мақсаттардың бірі – қоғамға пайдалы, үлкенге құрмет көрсетіп, кішіге қамқор бола білетін жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру, ал бұл жолда халық педагогикасының маңызы зор. Ата-бабаларымыз өмірдегі бар асылын ұрпағына арнаған, оның келешегін әріден ойлап, нәрестенің дүниеге келген сәтінен-ақ шәлдехана, бесік тойы, тұсау кесу, тілашар рәсімдерін жасауды ойлап тапқан. Оны өлең-жырларымен кестелеп, баланың құлағына әуен еткізіп жеткізе білген. Әр ұлттың ұлттық киімдерімен таныстырып отыру, мұражайларда қазақ батырының бес қаруы мен ат әбзелдерін және халықтың ежелден қолданып келе жатқан тұрмыстық бұйымдарымен таныстыру-баланың бойына рухани құндылықтарды сіңіреді.

Қаламыздағы Ұлы Жеңістің мәңгілік алауына гүл шоқтарын қойып, тағызым етіп, игі істерді өз көзімен көру баланың өз Отанын, елін сүйетін патриот болып тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

Батыр Бауыржан Момышұлы: «Ешкім іштен батыр болып тумайды: батырлық та мінез секілді өскен орта, көрген тәрбиеге байланысты қалыптасады», – деп ұлы ой айтқан болатын.

Балаларды тәрбиелеу үрдісінде «Теңге алу» , «Бәйге » , «Орамал тастау»,

«Ханталапай» т.б осы ойындарды ойнату арқылы баланың тапқырлыққа, жылдамдыққа, шапшаңдыққа, батылдыққа, үйрету іске асырылды. Ұлттық ойындар бала тәрбиесінде негізгі екі жауапты қызмет атақарады. Біріншіден, ұлттық ойындарды ойнаған кезде дене дамуы жақсарса; екіншіден, ұлттық ойындарының мазмұнын ойнау тәртібін түсіндірген кезде ұлттық әдет ғұрпымыздан, өткен өмірімізден хабар береді.

Халықымыздың «Ағаш түзу өсу үшін оған көшет кезінде көмектесуге болады, ал үлкен ағаш болғанда түзете алмайсың» дегеніндей, баланың бойына жастайынан, мейірімділік, ізгілік, қайырымдылық, бауырмалдық яғни адамгершілік құнды қасиеттерін сіңіргенде ғана елін сүйер бүлдіршін, ұлтын ұлық тұтар ұлан мақтанышымызға айналар отаншыл азамат тәрбиеленетіні сөзсіз. Осы бағытта нәтижеге жету үшін жұмысты жандыра инновациялық идеяларды қолдана береміз.

Жарқын іспен күллі әлемді таң қылып, Жасай берсін Елдігіміз Мәңгілік!

Әдебиеттер

1. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың жолдауы «Нұрлы жол – болашаққа бастар жол» 2014ж
2. «Мәңгілік ел» идеясы
3. «Бала мен балабақша»-2015, №3
4. «Балабақша: тәрбиелеу және оқыту»-2015, №3

АТА-БАБА АҢСАҒАН «МӘҢГІЛІК ЕЛ»

Абдикаримова Гаухар Шариповна
«Ақбота»балабақша тәрбиешісі
Қарағанды облысы, Балқаш қаласы

Ұрпақ тәрбиесі – адамзат баласының асыл мұраты. Үшінші мың жылдықта жастар қандай болу керек деген сұрақ әрбір саналы адамды ойландыратыны сөзсіз. Сондықтан да Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев халқымыздың алдына ғасырды құраушы іскер, өмірге икемделген, жан-жақты, мәдениетті жеке тұрғаны тәрбиелеуді жауапты міндет қойылып отыр. Қазіргі заманымызда болып жатқан тарихи өзгерістер ғасырлар бойына адамзатты толғандырып келген тәрбие мәселесіне жаңаша көзқараспен қарауды талап етіп отыр.

Жас ұрпаққа сапалы білім мен ұлағатты тәрбие беру, өміріне жолдама алуына барлық жағдай жасаудың маңызы зор. Қазіргі кезде мектепке дейінгі білім беретін мекемелерде өзгерістер енгізіліп, ішкі-сыртқы жүйесі түгелдей өзгеріп жатыр. 2020 жылға дейінгі білім берудің жүйесіне көшу жағдайында жас ұрпаққа білім беру ісінде оның жеке даралық ерекшеліктеріне мейілінше мән беріп, балалардың балабақшада алған алғашқы білімдерін мектеп қабырғасында, болашақта өмірлік азығы болатындай білім беру, оны өмірге дайындау мәселесі бүгінгі қоғамның білім саласындағы кезек күттірмейтін, ауқымды мәселелерінің қатарында тұр.

Қоғамның дамуына қарай ғылым мен техника да, оның басқару жүйесі де өзгеріп отыратыны белгілі, осыған орай мектепке дейінгі ұйымдағы білім беру мазмұны жаңарып, жаңа мақсат, жаңа көзқарас, жаңа шешімдер мен мүмкіншіліктер қажеттігі туындайды. Елбасы Н. Назарбаев: «Болашаққа еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі жас ұрпақ. Ұстаздар оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады», – деп атап көрсетті. Осы орайда, балабақша да

өскелең ұрпақтың бойына елімізде тұратын ұлттар мен ұлыстардың арасындағы достық пен ынтымақты дәріптеу, Қазақстанға деген патриоттық сезімін ояту, өзара жағымды қарым-қатынасты дамыту, Отанына адал қызмет етуге «Мәңгілік ел» қасиетті ұғым екеніне көз жеткізу, болашаққа сенім мен қадам басу, жас ұрпақты отаншылдыққа, адамгершілікке елжандылыққа тәрбиелеу мақсатында көптеген іс-шаралар жүзеге асырылуда. Өткен тарихын біліп, Отанын сүюге, ел тарихын білуге, еліміздің мемлекеттік рәміздерін қастерлеуге тәрбиелеу. Баланың бойына сөйлеу тілін дамыту арқылы сөздік қорларын молайту, ой-өрісін кеңейту, жас ұрпақтың патриоттық сезімін жандандыра түсіп, елін, жерін сүйіп, құрметтеуге жетелеу.

Ежелден еркіндік аңсаған әр қазақтың ең асыл мұраты – еңселі ел болу еді. Елім деп еңіреген ақындарымыз «Егемен болмай ел болмас, етектен кесіп жең болмас» деп жырлап өтті. Қазақтың құлан жортса тұяғы тозатын, қыран ұшса қанаты талатын ұлан-ғайыр даласы бар. Ата-бабаларымыз ақ найзаның ұшымен, ақ білектің күшімен сол даланы қорғап қалды. Көптен күткен, тарихы терең айтулы мерекемізге де қол жеткіздік.

Міне, біздер елімізбен мақтанамыз. Бұл еркіндік оңайлықпен келген жоқ. Қазақ елі еркіндікке жету үшін қаншама қиын қыстау кезеңдерді бастан өткерді. Мыңдаған жылдық тарихы бар. Қазақстан тәуелсіздік алды. Тәуелсізідікке қол жеткізгеннен гөрі, оны ұстап тұру әлде қайда қиын. Бұл – әлем кеңістігінде ғұмыр кешкен талай халықтың басынан өткен тарихи шындық.

«Мәңгілік Қазақстан» жобасы, ел тарихындағы біз аяқ басатын жаңа дәуірдің кемел келбеті. Елбасының «Мәңгілік ел» идеясы баршамызды бір мақсатқа, ортақ мүддеге жұмылдыратын ұранға айналуы тиіс. Осыдан әр қайсымыз ой түйіп Тұңғыш Президентіміз айтқандай Қазақ елінің мәңгілік болуына аянбай еңбек етуіміз керек. Елбасы белгілеп берген «Қазақстан-2050» стратериясы ұлттық ұлы бағдары. Мәңгілік ел біздің өз қолымызда.

«Ақбота» балабақшасы ашылғаннан бері біздің алдымызға қойған мақсатымыз – балаларға патриоттық тәрбие беру. Себебі баланы жастайынан Отанды сүюге тәрбиелеу – күн тәртібінен түспейтін маңызды мәселе. Мектепке дейінгі білім беру мекемесі білім беру жүйесінің бастапқы бөлімшесі болғандықтан, балаларға қоршаған орта туралы алғашқы түсінікті, туған табиғатқа, Отанға, отбасына деген қарым-қатынасты қалыптастыруды сомдайды. Сондықтан қазіргі уақытта адамгершілікті дамыту мен отаншылдыққа тәрбиелеуге бағытталған мақсатты және сауатты түрде ұйымдастырылған пәндік-дамытушылық ортаның мәні зор.

Қазір, қоғамның тұрақсыз кезеңінде, өз халқымыздың үздік дәстүріне, оның ғасырлық түп-тамырына, туыс, туыстық, Отан деген мәңгі ұғымдарға оралуға мүмкіндік туып отыр.

Патриот болу деген – өзіңді Отанымыздың ажырамас бөлігі екенін сезіну. Бұл сезім сонау мектепке дейінгі балалық шақтан басталып, қоршаған ортаға деген құндылықты қарым-қатынастық негізгі қаланатын шақта және өз жақындарына, балабақшасына, туған жеріне, туған еліне сүйіспеншілікке

тәрбиелеу барысында балада ақырындап қалыптасады. Мектеп жасына дейінгі балалық шақта, яғни тұлғаның қалыптасу кезеңінде жоғары адамгершілік сезімдерін қалыптастыратын өзіндік әлеуеттік мүмкіндіктер бар.

Балаларды оташылдыққа тәрбиелеу мейірімді істер мен әрекеттер жасауға мүмкіндіктерін қалыптастырып, жан ашу, аяушылық, білімпаздық, тапқырлық сияқты сезімдерін дамытады.

Балаларға жүйелі түрде патриоттық тәрбие бере отырып, тәрбиешілердің білімін толықтырып, ата-аналардың назарларын осы жүйеге аударып тұрамыз. Балалардың өмірі мен денсаулығын нығайтып қана қоймай балабақша ұжымының тәрбиешілері кішкентай бүлдіршіндерге адамгершілік-рухани тәрбиені сапалы түрде береді, ал патриоттық тәрбие – адамгершілік-рухани тәрбиенің бір бөлігі. Патриоттық тәрбиеге бағыт бере отырып мектепке дейінгі мекеме үшін бала адамгершілік-рухани, интеллектуалдық дамудың басты қатысушы тұлғасы. Тәрбиешінің рөлі баланы жан-жақты шығармашылыққа ұйымдастыра отырып үлкендермен бірігуге бағыттайды, нәтижесінде бала өз білімін толықтырып, ал педагог өзінің шығармашылық жетістігін шыңдап, білімін кәсіптік дәрежеге көтереді.

Патриоттық тәрбие беру бағытында жыл сайын балабақшамызда өткізіліп жатқан әр түрлі іс-шаралар атсалысып тұрады. Ұрпақ тәрбиесі – келешек қоғам тәрбиесі. Сол келешек қоғам иелерін жан-жақты жетілген, ақыл-парасаты мол, мәдени-ғылыми өрісі озық етіп тәрбиелеу – біздің қоғам алдындағы борышымыз. Сол себептен, жыл сайын алғашқы Президент күніне, Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне орай, Ұлыстың Ұлы күні Наурыз мерекесіне, 1 мамыр Қазақстан халқының бірлігі, 9 мамыр Жеңіс күніне балабақшамызда апталықтар өтіп тұрады. Ертеңгіліктер, спорттық ойын-сауықтар, балабақша тәрбиешілермен қалалық мұражайға саяхат, көрмелер өткізіліп, тәрбиешілер арасында сауалнамалар, сайыстар жүргізіледі. 2014 жылы наурыз айында мектепке дейінгі балалардың бойына патриоттық сана-сезімді тәрбиелеуге бағытталған жұмыстарды жалғастыра отырып, педагогтар мен ата-аналар, балабақша ішінен ұлттық нақыштағы мұражайға материалдар жинақтап, ашылуына себеп болды.

Талай-талай хас батырлар жанын қиып қорғап қалған, талай арулар құрбаны болған, небір өзегі өртенген өкінішті жандар мен қуаныштан жүрегі жарыла шаттанған пенделердің куәгері болған қасиетті Отанымыз – Қазақстан!

Міне, көзді ашып жұмғанша, осы жылы Қазақ халқы тәуелсіздіктің 25 жылдығына да келіп жетті. Тәуелсіздікке жету – оңай жолмен келген жоқ, ол бәрімізге мәлім. Бұл қазақ халқының ғасырлар бойы көздеген арман-мұраттарының орындалуы.

Тәуелсіз мемлекетке айналу, бізге үлкен серпіліс, күш берді. Тарихи күш десе де болады. Біздің өз еркімізбен алға ұмтылуға, мемлекет болып өркендеуге жол ашылды.

Иә, 25 жылда мемлекетіміз күрт өзгерді. Экономикалық, әлеуметтік, интеллектуалды тұрғыда өркендеп келеміз. Елбасы айтқандай, мемлекетіміздің басты күші – Астана қаласы. Астана тәуелсіздіктің белгісі, үні, келбеті деуге де

болады. Осы жерді басып жүріп, шын мәнінде, біздің болашағымыз жарқын екеніне қатты қуанамын.

Әдебиеттер

1. Н.Назарбаев. «Тәуелсіздік белестері». Жібек жолы, 2012
2. Н.Назарбаев. «Қахақ жолы». Жібек жолы, 2012
3. «Егемен Қазақстан» газеті
4. «Бала мен балабақша», №9, 2015
5. «Тәрбие жұмысы», №2, 2014

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» - ДУХОВНО - НРАВСТВЕННАЯ ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ ПАТРИОТИЗМА У ДОШКОЛЬНИКА

Амиржанова Л.М.,
Воспитатель ГККП «Ясли-сад «Бөбек»
СКО, район Магжана Жумабаева

«Быть патриотом своей Родины –
это носить Казахстан в своем сердце»
Нурсултан Абишевич Назарбаев

Произошедшие коренные политические и экономические изменения затронули все сферы жизни нашего общества, в том числе систему образования и в первую очередь – дошкольное воспитание и обучение. Дошкольное воспитание и обучение – первый уровень непрерывного образования, создающий развивающую среду для полноценного формирования личности ребенка с учетом возрастных и индивидуальных особенностей .

Дошкольное образование создает условия для максимального раскрытия личности — человека, способного решать любые жизненные задачи (проблемы), используя для этого приобретаемые в течение всей жизни знания, умения и навыки. Дошольное воспитание и обучение - это фундамент всей образовательной системы, так как именно здесь закладываются основы личности, определяющие характер развития ребенка, оно является начальным звеном непрерывного образования и побуждает тягу к систематическому обучению.

Надежда нашего государства на устойчивые демократические преобразования – это дети, подготовленные к успешному обучению в школе, осознающие, что их мнения и взгляды ценятся в семье, школьной среде и в обществе.

Демократические изменения в области образования - процесс не легкий, требующий вдумчивого подхода. С одной стороны необходимо сохранить то положительное, что удалось добиться за последние десятилетия, а с другой стороны - назрела острая необходимость внедрения новых подходов в сфере образования.

Одним из таких шагов – это патриотическое воспитание подрастающего поколения – одно из основных направлений воспитательной системы организаций образования. Почему сегодня особенно актуально говорить о воспитании? С обретением Казахстана статуса независимости произошло переосмысление многих ценностей, многие события и факты получили объективную историческую оценку, изменились идеалы. В такой ситуации, когда произошел слом старых представлений о жизненных смыслах и принципах и не были обозначены ориентиры новых, образовался вакуум, который спровоцировал появление таких нигилистических тенденций среди молодежи, как бездуховность, цинизм, критиканство. Отсутствовали идеалы, к которым можно было бы стремиться. Не случайно возникли неформальные асоциальные молодежные течения, порой агрессивного характера. Конечно же, все это привело к упадку нравов, росту правонарушений среди подростков, безнадзорности.

Ситуация изменилась, когда государство поставило цель возрождения духовных, нравственных устоев, когда поставило задачу бережного отношения к национальному наследию, сохранению исторических завоеваний народа, когда главными ценностями были объявлены – единство народа, многовековая история, традиции и обычаи, толерантность. Поэтому сегодня быть патриотом – это значит быть защитником тех завоеваний, которые оставили предыдущие поколения, свято стоять на защите интересов Родины, беречь и приумножать ее достояние. Быть гражданином – значит своим трудом, учебой, профессиональными знаниями обеспечить благосостояние страны, ее экономическую и политическую независимость.

Воспитание патриота, гражданина начинается с раннего возраста. В этом возрасте закладываются понятия «малая и большая Родина», «мой город-моя страна», «моя семья - моя родословная», «я и мои друзья». Новый политический курс состоявшегося государства так определяет понятие «казахстанский патриотизм»: «за 25 лет суверенного развития созданы главные ценности, которые объединяют всех казахстанцев и составляют фундамент будущего нашей страны. Во-первых, это Независимость Казахстана и Астана. Во-вторых, национальное единство, мир и согласие в нашем обществе. В-третьих, это светское общество и высокая духовность. В-четвертых, экономический рост на основе индустриализации и инноваций. В-пятых, это Общество Всеобщего Труда. В-шестых, общность истории, культуры и языка. В-седьмых, это национальная безопасность и глобальное участие нашей страны в решении общемировых и региональных проблем. Благодаря этим ценностям, мы всегда побеждали, укрепляли нашу страну, множили наши великие успехи. В этих государствообразующих, общенациональных ценностях заключается идейная основа Нового Казахстанского Патриотизма».

Национальной идеей, воплощающей в себе патриотические качества граждан республики, является патриотический акт «Мәңгілік Ел». Это, по словам Лидера нации, «идея нашего общеказахстанского дома, мечта наших предков».

Дошкольный возраст – это важнейший период становления личности, когда закладываются предпосылки гражданских качеств. Как бы не менялось общество, воспитание у подрастающего поколения любви к своей стране, гордости за нее необходимо всегда. И если мы хотим, чтобы наши дети полюбили свою страну, свое село, нам нужно показать их с привлекательной стороны.

«Мәңгілік Ел» ─ это национальная идея как источник непрерывности и неиссякаемости, вечности традиций, языка, духовно-нравственной основы народа.

Чувство Родины начинается с восхищения тем, что видит перед собой малыш, чему он изумляется и что вызывает отклик в его душе.

И хотя многие впечатления еще не осознаны им глубоко, но, пропущенные через детское восприятие, они играют огромную роль в становлении личности патриота. И наша задача — отобрать из массы впечатлений, получаемых ребенком, наиболее доступные ему: природа и мир животных, труд людей, традиции дома (детского сада, родного края), общественные события и т.д. Исходя из этого, работа по нравственно-патриотическому воспитанию в детском саду включает в себя целый комплекс задач:

- воспитание у ребенка любви и привязанности к своей семье, дому, детскому саду, улице, городу;
- формирование бережного отношения к природе и всему живому;
- воспитание уважения к труду (человеку-труженику, результатам его труда);
- развитие интереса к традициям и промыслам казахов и народов, проживающих в Казахстане;
- формирование элементарных знаний о правах человека;
- расширение представлений о городах Республики Казахстан;
- знакомство детей с символами государства (герб, флаг, гимн);
- развитие чувства ответственности и гордости за достижения страны;
- воспитание уважительного отношения к защитникам Отечества, традициям государства, общественным праздникам;
- формирование толерантности, чувства уважения к другим народам, их традициям.

Постепенно ребенок знакомится с детским садом, своей улицей, селом, а затем и со страной, ее столицей и символами. Любой регион, область, город и даже небольшая деревня неповторимы. В каждом месте своя природа, свои традиции и свой быт. Отбор соответствующего материала позволяет формировать у дошкольников представление о том, чем славен родной край, родной аул, село… (история, традиции, достопримечательности, памятники). Дети с удовольствием посещают музеи «Юрта», «Русская изба» и т.д..

Чтобы воспитать любовь к родному краю, растениям и животным, населяющим его, вызвать желание общаться с природой, оказывать посильную помощь в ее охране, сформировать активную позицию – не равнодушного созерцателя, а деятельного и культурного участника в процессе решения

экологических проблем проводятся экскурсии, целевые прогулки, наблюдения, мини – походы, маршрутные игры – путешествия.

Свою любовь к родным местам, представление о том, чем они знамениты, какова природа, каким трудом заняты люди – все это в своей работе мы стараемся передать нашим детям, что чрезвычайно важно для воспитания нравственных, духовных и патриотических чувств подрастающего поколения.

Эффективным средством воспитания юного патриота мы определили предметно-пространственную развивающую среду.

Лучший друг ребенка - это кукла. В нашей группе имеются национальные куклы, которые помогают ребенку легко понять, что наша страна многонациональна и каждый народ имеет свою культуру и традиции. Играя с ней, ребенок расширяет свой опыт об отношениях в семье, учится уважать старших, заботиться о младших, с почтением относиться к семейным традициям, познавать свои корни.

Большое удовольствие доставляют детям Государственные праздники. Стихи, национальные песни, танцы обогащают и углубляют знания детей об истории родного края, о культуре и быте народов Казахстана. Воспитывают толерантное отношение к людям других национальностей, проживающих на территории Казахстан. Неподдельный интерес вызывают у детей развлечения: «Айтыс», «Масленица», «Карусель национальных подвижных игр» и.т.д. Воспитать патриота невозможно без помощи родителей. И родители - это сегодня активные участники процесса патриотического воспитания детей.

Такая система работы дала следующие результаты: дети – овладели определенными знаниями о государстве и символике, о правах человека, научились толерантно сотрудничать с людьми разных национальностей, бережно относиться к природе Родного края, гордиться своей страной, своей Родиной, осознавать чувство ответственности за достижение своей страны.

Дошкольный возраст – фундамент общего развития ребёнка, стартовый период всех человеческих начал. В воспитании ребёнка огромное значение имеет пример взрослого, поэтому именно от нас зависит, насколько этот фундамент будет прочен. Народное творчество и искусство – вечный и чистый источник. В чём бы народ наш не проявлял, сразу видно, что из глубины души, а душа народа добра и красива. Воспитать духовно-нравственную личность и патриота своей Родины – ответственная и сложная задача, решение которой в дошкольном детстве только начинается. Планомерная, систематическая работа, использование разнообразных средств воспитания, общие усилия нас – воспитателей и родителей, ответственность взрослых за свои слова и поступки могут дать положительные результаты

Патриотизм – это чувство, которое живет в человеческом сердце, мерцая неугасимой искрой, готовой разгореться решительным пламенем в трудный для любимого Отечества час. Любовь к Родине прививается с первого слова, первого шага, первого звонка, первой буквы, проявляется уже с раннего возраста патриотическими чувствами в доверчивом, свободном от лжи и лицемерия сердце.

Задача педагогов дошкольной организации образования – воспитывать истинных патриотов, любящих и знающих родной язык, традиции, обычаи, историю своей родины, которые сохранят и бережно передадут накопленные знания будущим поколениям.

Литература

1. Патриотический акт «Мәңгілік Ел», Астана, 2014

2. Послание Президента Республики Казахстан Лидера Нации Н.А Назарбаева народу Казахстана «Стратегия «Казахстан 2050»: новый политическии курс состоявщегося государства», Астана, 2012

3. Шаламова Е. Патриотическое воспитание. // Ребёнок в детском саду. №5

4. Сакавичене О. Патриотическое воспитание дошкольников // Ребёнок в детском саду. №3 – 06.

5. Алёшина Н. В. «Патриотическое воспитание дошкольников»

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДА ТЕАТРЛАНДЫРЫЛҒАН ӘРЕКЕТТІ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Уразбаева Гүлнұр Жалғасқызы
«Алтын ұя» балабақшасының тәрбиеші
Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы

«Театр – адамдарды туыстыратын шығармашылық отбасы,
сахна өнері – тіл жетпес құдыретті өмір шындығын білу,
яғни адамның сахнаны сүймеуі мүмкін емес»
Шәкен Айманов

Республикамыздағы соңғы жылдардағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың дамуы жалпы білім беру жүйесін жаңғыртудың басым бағыттарының біріне айналды. Елбасының бастамасымен іске асырылған «100 мектеп 100 аурухана» және«Балапан» сондай-ақ Қазақстан Республикасында білім беру мен ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекетік бағдарламалары мектепке дейінгі ұйымдар санының шарықтап өсуіне тың серпін берді. Оның айғағы ретінде Қызылорда облысы бойынша мектепке дейінгі ұйымдар саны бүгінгі күні 791-ге жеткенін және 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбие және оқытумен қамту 100 % құрап отырғанын, ал өзім қызмет ететінҚызылорда қаласындағы «Алтын ұя» балабақшасы 2009 жылы «100 мектеп 100 аурухана» бағдарламасы аясында 320 орынға арналып салынғанын, ал сол жылғы қараша айында балабақшаны Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың өзі келіп ашқанынмақтанышпен айтқым келеді.

Сондай-ақ бүгінгі күні білім берудің мазмұнды аспектілерін дамытуға айтарлықтай көңіл бөлініп отыр. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті стандарты жаңартылды. Аталған Стандарт негізінде біріңғай Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы әзірленіп, жаңа оқу жылынан қолданысқа енгізілді.

Мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеу мен дамытуда театрландырылған әрекеттің рөлі ерекше екені бәрімізге мәлім. Ал осы аталған әрекеттің жаңартылған Стандартта «Коммуникация» білім беру саласына жеке «Драма» ұйымдастырылған оқу қызметі болып енгізілуі осы бағыттағы жұмыстарымызды жандандырып әрі қарай жалғастыруымызға ықпалын тигізді.

Балалардың тілін дамытуда, олардың өмірге деген көркемдік көзқарастарын қалыптастыруда театрландырылған қойылымдар ерекше рөл атқарады.Балалар кейіпкерлерді ойнай отырып, олардың іс-әрекеттері мен мінез-құлықтарын береді және ойын арқылы тілдерін дамыта отырып, адамгершілік жақсы қасиеттері қалыптасады. Театр әр балаға қуаныш, қызық, ұмытылмас әсер сыйлайды. Балалардың эстетикалық талғамын, қиялын дамытады.

Өзім қызмет ететін «Алтын ұя» балабақшасында Үлгілік бағдарламаны және «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын тиімді іске асыру және балаларды жан-жақты бәсекеге қабілетті тұлға етіп тәрбиелеу мен дамыту мақсатында «Драма» ұйымдастырылған оқу қызметін ғана емес сондай-ақ осы театрландырылған әрекетті жүйелі түрде жүргізу үшін балабақшада «Ертегіде қонақта» үйірме жұмысын ұйымдастырдым. Мен сол аталған үйірменің жетекшісімін.

Үйірменің мақсаты: театрландырылған қойылымдар арқылы мектепке дейінгі жастағы балалардың тілін дамыту, байланыстырып сөйлеуін қалыптастыру, өмірге оң көзқарастарын тәрбиелеу.

Осы мақсатты орындау барысында алдымызға мынадай міндеттерді қойдық. Олар:

- балаларды театр түрлерімен таныстыру;
- театрландырылған қойылымдар арқылы балалар тілін дамыту және сөздік қорларын байыту;
- ауызекі сөйлегенде дыбыстар мен сөздерді анық айтуға үйрету;
- кейіпкерлердің іс-әрекеттері мен дауыс ырғақтарын сәйкестендіре дұрыс сөйлеуге баулу;
- байланыстырып сөйлеуге үйрете отырып, шығарманың мазмұнын толық ұғынуға, рөлдерді түсініп ойнауға үйрету.

Алға қойған мақсат-міндеттерді орындау кезінде мынадай әдіс-тәсілдерді басшылыққа алдық:

- балалардың жас ерекшеліктеріне байланысты материалдарды жинақтау;
- қойылымдарға қажетті театр түрлерін іріктеп, дайындау;
- қойылымдарға керекті көрнекіліктер мен құрал-жабдықтарды: ширма, атрибуттар, костюмдер т.б дайындау.

Осы жұмыстарды ұйымдастыруда алдымен балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес халық ауыз әдебиеті мен шетелдік және отандық

авторлардың шығармаларының қоры жинақталды. Бұл балабақшадағы педагогтардың өзбетінше ізденуі мен танымдық қызығушылықтарын арттыруға мүмкіндік берді.

Балабақшадағы педагогтармен бірлесе отырып, театр әрекетіне қажетті атрибуттар, көрнекіліктер мен құрал-жабдықтар қолдан жасалып дайындалды. Ал осы жұмысымызға ата-аналарды тарту үшін түрлі шараларды ұйымдастыру оларды балабақшаның тәрбиелеу-оқыту процесіне белсенді араластыруға және ата-аналармен ықпалдастықты дамытуға үлесін қосты.

Үйірме жұмысымда мынадай театр түрлерін қолданамын :

Қуыршақ театры.

Саусақ театры.

Көлеңке театры.

Үстел - үсті театры.

Желілі-рөлді театры.

Су - хауыз театры.

Балалармен театр әрекетін театрдың алуан түрлерін қолданып және түрліше сипатта ұйымдастыру балалардың осы әрекетке деген қызығушылығы мен белсенділігін арттырды. Мен балабақша хауызын театр алаңы ретінде пайдаландым. Мысалы: «Алтын балық», «Алтын кілт» ертегілерін сахналадым. Осы хауыздағы ұйымдастырылған театр қойылымы балалардың салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыра отырып, жағымды көңіл-күй және ұмытылмас әсер сыйласа, аталған жұмысқа әріптестерімнің де, басқа топтың балаларының да, қызығушылығы артқанын байқадым.

Сондай-ақ сөйлеу барысында ***з, р, с, ш*** дыбыстарын айта алмайтын балаларға дыбыстарды дұрыс айтқызу мақсатында ойын-жаттығулар, тақпақтар қолданылды. Мысалы: «З» дыбысын бекіту мақсатында сазгер Ақтоты Райымқұлованың «Ауыл маңында» өлеңін айтқыздым.

Ауыл маңы саз, саз - саз,
Жайылады қаз, қаз - қаз.
Тоймай қалса қаз, қаз - қаз,
Шашқан дәнің аз, аз - аз.

Саусақ театрында – саусақтардың көмегімен қандайда болмасын ертегіні немесе өлең - тақпақ шумағын сахналауға баулимын. Саусақ театры арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашылады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс қимылына қарап, бала қуанады, шаттанады, сөз айтуға тырысады және өлеңде үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдата отырып, оң, сол, жоғары, төмен т. б. түсініктерді бағдарлай алуды да үйренеді.

Үстелүстіндегі театры –ІІ-ші кіші тобынан бастап-ақ тақпақ пен қысқа өлеңдерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілу үшін үстел үстіндегі театрды қолданған жөн. Мұнда үстелде құламай тұратын және қозғалтқанда еш

кедергісіз жүретін ойыншықтар қолданылады. Үстел үстіндегі қуыршақтар театрдың бірнеше түрі бар: әр түрлі биіктегі конустан, цилиндрдан, қораптардан жасалған ойыншықтар; таяқшадан жасалған театр; «киндер-театр»; ағаш ойыншықтар.

«Қасқыр мен жеті лақ»,»Үйшік», «Бауырсақ», «Қарағайлы ормандағы аю» атты ертегілерді балалар үстел үсті театры арқылы ата-аналарға қойып берді.

Көлеңкелі театр - жарық өте жақсы түскен экранда адамдар, жануарлар және құстардың пішіндерінің қозғалысына қарауды балалар өте жақсы көреді. Ертегі, әңгіме, өлең көлеңке театры арқылы айтуға болады.Көлеңке театрында балалардың өздері де қызығушылық таныта отырып қатысады. Себебі үлкен сахнада балалардың дене, би қимылдары арқылы ертегідегі кейіпкерлерді сомдауды үйренді. Театрландырылған іскерлік ойындар арқылы шешілетін өзімнің педагогикалық жұмысымнан мысал келтірейін. Балалар «Шыншыл бала», «Қолғабыс» әңгімесін, «Тырна мен түлкі» мен «Сәруар» ертегісін балалар ғарышкерлер күнінде сахналады. Бұл көріністер балалардың шығармашылықтарын арттырады, ой өрістерін дамытады. Көлеңке театрдың қойлымын көрсетуге үш бала қатысады. Біреуі мазмұнын айтады, екеуі көрініс ті көрсетеді.

Театр – балаларға арналған ең қолжетімді және демократиялық өнердің бір түрі және ол:

- балалардың шығармашылық тұрғыда дамуына;
- эстетикалық талғамының қалыптасуына;
- адамгершілік тәрбиесіне;
- тұлғаның коммуникативтік қабілеттерінің дамуына;
- ерік-жігерін тәрбиелеуге, зейінін, елестете білуін, бастамашылдығын, қиялын, тілін (диалог және монолог) дамытуға;
- оң эмоциялық көңіл-күй құруына, шаршағанды басуына, даулы жағдаяттарды ойын арқылы шешуге ықпал етеді.

Балабақшада жүйелі түрде ұйымдастырылған театр әрекеті арқылы Республика көлемінде «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығымен Тәуелсіздіктің 25 жылдығына ұйымдастырылған «Ұлы дала ұрпақтары» байқауында «Мәңгілік ел перзенттері» қойылымымен және қалалық білім бөлімі ұйымдастырған «Ертегілер елінде» атты сайыста «Қарлығаштың құйрығы неге айыр?», атты сахналық қойылымдарға қатысып, бас жүлдені иеленуімізге септігін тигізді.

Өздері қойған сахналық ойындар балалардың ой өрісін-кеңейтіп, әңгімеге араласуға, қойылым туралы ата-аналарына, құрбыларына әңгімелеп беруге үйретті.

Театрландырылған ойындар ойын - қойылымдары болып саналады, мұнда балаларға арналған көркемдік шығармаларды сахналық қойылымдарға айналдырып, оларды кейіпкер ретінде қатыстырудың маңызы зор.

Баланы сахнада кейіпкер ретінде ойнату, оның жеке тұлғасын жан – жақты дамытуға, оның бойында әдебиетке, мәдениетке, өнерге деген құштарлықты оятуға ықпал етеді.

.Балалар сахнада шағын рөлдерде ойнау арқылы байланыстыра сөйлеуге, әдемі киініп, жинақы жүруге, үлкендермен және өзге де балалармен тіл табыса білуге үйренеді. Жетілген диалог балалардың өз пікірін жеткізе білуге жетелейді.

Үштұғырлы тіл саясатын тиімді іске асыру мақсатында үйірмеде «Дүние неліктен жақсы?» атты ертегі арқылы балалармен сахналық қойылым қойылды. Балалар ертегі кейіпкерлерінің мінез-құлқына ене отырып, үш тілде ертегі мазмұнын көрермендерге көркем жеткізе білді.

Сондай-ақ түрлі тақырыптағы ертегілерді сахналау нәтижесінде балалардың сахналық сөйлеу тілі дамыды, ертегіге деген қызығушылықтары арта түсті. Ертегілер еліне саяхат балалардың қиялдау, елестету, тіпті өздері ойдан шығару сияқты шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етті.

Жоғарыда аталған жұмыстарды жүйелі түрде жүргізу арқылы мынадай нәтижесінде қол жеткіздік.

- балалар тілі дамыды;
- сөздік қорлары байыды;
- байланыстырып сөйлеуге үйренді;
- дыбыстарды дұрыс айту, мәнерлеп сөйлеу дағдылары қалыптасты;
- театр өнеріне деген қызығушылықтары артты.

Жалпы театр балалардың көркем қабілеттіліктерінің жетілдіріп қана қоймай оларды тұлға аралық қарым-қатынасқа, өнерге деген қызығушылықтарын арттырады. Сонымен бірге сахнаға бейімделген балалардың бойында өзіне деген сенім артып, алғашқы қол шапалақтауларды сезіне алады. Қалай десекте театр- балалар үшін мереке, демалыс орны. Ал осындай бақытқа жол ашу біздер, педагогтар үшін үлкен табыс.

Балаларды театрландырылған әрекетке мақсатты түрде баулу жұмысы балалардың эмоционалдық көңіл-күйін қамтамасыз етуге және оны жалпы адамзаттық құндылықтарға тартуға ықпал етеді. Сондай-ақ балаларды декорацияларды, костюмдерді жасауға баулуда түстің, түрдің, құрылымның және олардың қасиеттерінің көмегімен образды жасауға мүмкіндіктер ашылады.

Балабақшадағы театрландырылған әрекетті табысты ұйымдастыру білім беру салаларын кіріктіруді қарастыратын Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын тиімді іске асыруға сол арқылы мектепке дейінгі білім сапасына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер

1. ҚазақстанРеспубликасының«Білімтуралы»заңы(27.07.2007ж.№319-III).
2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (ҚР Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы №205 жарлығы)
3. Қазақстан Республикасы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (13.05.2016ж № 292 ҚРҮҚ)

4. «Нұрлы жол - болашаққа бастар жол» Мемлекет басшысының Қазақстан халқына жолдауы 2014 жылғы 11 қараша

5. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы).

6. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары ((ҚР БҒМ 2016 жылғы 22 маусымдағы № 391 бұйрығы).

7. Мектепке дейінгі ұйымдарда театрландырылған әрекетті ұйымдастыруға әдістемелік ұсынымдар – Астана, «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы

8. Өтешова.Б.«Ұлт ұрпағының дүниетанымын халық тағылымдары арқылы дамыту»-2007 ж. /42-43 бет. 118-бет/. Алматы-/168 бет.С/

9. Оразбекова.К. «Ұлттық психология мен халық тәрбиесі болашақтың бастауы хақында»-Алматы.2000. 543 /б.Б.31-38,58-70,90-94,218-220;С./

10. С.Ғаббасов. «Халық педагогикасының, негіздері»-Алматы.1995 ж. /1.3.7.бет, 26бет/

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ОЙ – СЕЗІМІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Шайменова Н.К.
«Степная орта мектебі»
Мектепалды даярлық сыныбының тәрбиешісі
Қостанай облысы, Жітіқара ауданы, Степной селосы

Елбасы 2014 жылғы Жолдауында қазақ елінің ұлттық идеясы Мәңгілік Ел ата - бабамыздың сан мыңдаған жылдар бойғы асыл арманы екені баршамызға белгілі. Ол арман - әлем елдерімен терезесі тең, әлем қатынасынан ойып тұрып орын алатын Тәуелсіз мемлекет атануы еді, ол арман тұрмысы бақуатты, түтіні түзу ұшқан, ұрпағы ертеңіне сеніммен қарайтын бақытты ел болу еді.

Біз бұл арманды ақиқатқа айналдырдық. Мәңгілік Елдің іргетасын қаладық. Мен қоғамда «Қазақ елінің ұлттық идеясы қандай болуы керек?» деген сауалдың жиі талқыланатынын естіп жүрмін. Біз үшін болашағымызға бағдар ететін, ұлтты ұйыстыра ұлы мақсаттарға жетелейтін идея бар. Ол - Мәңгілік Ел идеясы. Тәуелсіздік арқасында халқымыз мәңгілік мұраттарға қол жеткізуді, еліміздің жүрегі Елорда тұрғызылды. Қазақтың мәңгілік ғұмыры, ұрпақтың мәңгілік болашағын баянды етуге арналды.

Елбасымыз Нұрсұлтан Назарбаев: «Қазақстанның отаншылдық сезімін тәрбиелеу білім берудің мектепке дейінгі жүйесінен жоғарғы оқу орындарына дейінгі орталықтарда барлық ұйымдарда көкейкесті болып табылады. Балаларды Отанды, туған жерді, өзінің халқын сүюге тәрбиелеу – мұғалімнің аса маңызды, аса жауапты да қадірменді парызы» -дегенеді.

Әр дәуірдің тарихи кезеңдерінде Отансүйгіштікке тәрбиелеудің өзіндік мүдделері болады. Ол ең алдымен, «ұлтжандылық», отансүйгіштік», «патриотизм», ұғымдары сол заманның ақиқаты – наным – сенімінен туындайды.

«Ұлтын сүю - ұлтшылдық емес, ұлтжандылық» деп Бауыржан Момышұлы атамыз айтқандай, ұлттық болмысты нығайту – өзін басқалардан жоғары қою болып саналып, ұлтшылдық ретінде қаралмауы тиіс. Патриоттық сезім – Отанға, туған өлкеңе, өскен ортаңа деген сүйіспеншілік. Өз ұлтыңды құрмет тұту, туған тарихтан, ана тілден ажырамау, міне, бұл – ел ертеңі - жас ұрпақтың бойына сіңіретін қағидаттар.Қасиетті сезім ананың сүтімен бірге өзінен – өзі келмейтін баланың бойында біртіндеп қалыптасатын құдіретті сезім. Ол адамның саналы өмірімен қабаттас қалыптасатын психологиялық, саяси – әлеуметтік құбылыс. Патриоттық сезім жалпы адам баласының еліне, жеріне, өз тілі мен мәдениетіне, ұлттық құндылықтарына жеке қатынасын, өзіндік бағасын түйсінуін, қуаттап қолдауын пайымдайтын сезім көрсеткіші болып табылады

Мектеп жасына дейінгі балаларға патриоттық сезімін қалыптастырудың негіздері

1.1 Патриоттық тәрбиенің мәні мен мазмұны

Елбасымыз Н. Ә. Назарбаевтың «Қазақстанның болашағы - қоғамның идеялық бірлігінде» дейтін еңбегіндегі мына бір тамаша ойға жүгінсек дұрыс болар еді: «Әрбір адам біздің мемлекетімізге, соның бай да даңқты тарихына, оның болашағына өзінің қатысты екенін мақтанышпен сезіне алатындай іс- қимыл жүйесін талдап жасауы қажет. Елдің мәселелері де, келешегі де барлық адамға жақын әрі түсінікті болуы тиіс. Әрбір адам бала кезінен Қазақстан – менің Отаным, мен Отан үшін жауаптымын деген қарапайым ойды бойына сіңіріп өсетіндей істеген жөн». Міне, осы сөздің өзі – тұла бойы тұнған отаншылдық тәрбие міндеттері. Қазақстандық патриотизмнің анықтамасы да осынау ойдан арна тартады. Балаларға патриоттық рух беретін, халық үшін қызмет етуге үндейтін, өз елін қорғау үшін керек десе, жанын қиюға дейін баруға болатынын іспен көрсететін және үстем таптың озбырлық ниеттерін айқын әшкерелеп, оған қарсы күрес жүргізуге шақыратын Махамбеттің қуаты күшті шағын өлеңдерінің балалар үшін маңызы ерекше. Махамбет балалар әдебиетінің өкілі емес, бірақ Махамбет өлеңдерінің бірсыпырасы балалар мен үлкендерге бірдей ортақ мұра. Абай халықтың болашақ жаңа қауымына, жасөспірімдерге арнап талай өлеңдер жазды, нақыл сөздер айтты. Біздің міндетіміз сол бабаларымызды үлгі тұта отырып, бүлдіршіндерімізді болашақта жауапкершілігі жоғары, туған өлкесін, халқын, Отанын, отбасын сүйетін, өз азаматтық парызын әрдайым өтеуге дайын тұратын тұлға тәрбилеу.

Еліміздің ертеңгі болашағы жас ұрпақты азаматтық пен имандылыққа баулу – тәрбиенің басты міндеттердің бірі. Бұл саладағы күш-жігер, алдымен, бүлдіршіндерді отаншылдыққа тәрбиелеуге бағытталуы тиіс. «Отан» деген ұғым балаға дүние есігін ашатын туған жері, кең байтақ гүлжазира даласы. Балаға «Отан», «Туған жер» дегеніміз- тарихи қалыптасқан әлеуметтік, саяси және мәдени орта екендігін түсіндіру.

Мектеп жасына дейінгі балалар мекемелерінде бала жас кезінен бастап көпшіл, ынтымақшыл, үлкенге сый-құрмет көрсете білетін өнегелі адам болуға,

адамгершілікке тәрбиелейді. Балалардың алдына асқарлы мақсат қойылып, келелі міндеттер жүктеген. «Болашақ ел қамқор», «Отан қораушысы», «Шанырақ иесі» - деп жақсы сөзін қазақ халқы баласына арнаған. Отанды сүю халық ауыз әдебиетінде, ақын жыраулардың шығармаларында , халықтың тәрбие-дәстүрлері, әдет-ғұрыптары, отбасындағы тәрбие, халық ойындары мен мерекелері, музыкалық шығармалары, бейнелеу өнері, қол өнері туындыларында тәрбиелік мазмұнда көрініс тапқан.

Мектеп жасына дейінгі мекемелерде балаларды патриоттық сезімде тәрбиелеу. Отан туралы, туған жер туралы тақпақ-өлеңдер жаттату, әңгімелеу арқылы бала бойына елге , жерге, Отанға деген сүйіспеншілікті сіңіру болып табылады. Сондай-ақ тәрбиешілер балалармен тақырыптық сабақтар өткізеді. Еліміздің төл мерекелерін балабақшада ертеңгіліктер өткізіп тойлайды. Осы сабақтар, ертеңгіліктерді өткізуге тәрбиешілер, ата-аналар белсене қатысып, өз үлестерін қосады. Балаларды тәрбиелеуде балабақша мен мектептің, кітапханалар мен мұражайлардың сабақтастығы дұрыс жолға қойылған. Адамзат отансүйгіш және қайырымды бала тәрбиелеуді мақсат тұрады. Қазақ халқы өз баласының ізгі ниеті, адал жүректі, өр әрі намысшыл болғанын қалайды.

Отансүйгіштікке тәрбиелеу отбасынан басталады. Бүлдіршін өз отбасының да тарихын білу керек. Бала өз отбасын мақтан тұтса, өзін де сыйлай бастайды, жоғары бағалайды. Арнайы отансүйгіштікке мәжбүрлеуге болмайды деген ойдамын, себебі нәтиже болмайды. Сондықтан бүлдіршіндерді туған өлкесімен таныстыруда ата-аналармен тығыз қарым-қатынас арқылы жұмысты ұйымдастыру керек. Жұмыс мазмұнын жүзеге асыруымыз үшін балалармен әңгіме құрастырамыз, кітаптарды оқып, талқылаймыз. Осындай түрлі жұмыстарды қолдану арқылы балаларға білім беру үрдісінің тиімділігіне әсер етіп, отансүйгіштік сезімге тәрбиелеуге жағымды әсер етеді.

1.2 Балалардың мектепке дейінгі жасында «Мәңгілік ел» идеясының басты негізі

«Мәңгілік Ел» идеясын жүзеге асыру белгілі бір құндылықтар жүйесіне негізделетіні белгілі. Сол құндылықтардың ішіндегі ең бастысы – қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде нығайту, қазақстандықтардың үш тілде еркін сөйлеуіне жағдай жасау. Мемлекеттік тіл «Мәңгілік Ел» идеясының негізі, өзегі. Мемлекет билігінің құдіреттілігі мен күштілігі қазақ тілінде сөйлеуімен өлшенеді. Мемлекет қай тілде сөйлесе, сол тілдің құдіреті қашанда үстем болады. Мемлекеттік тілде сөйлеу қазақ халқының ішкі бірегейлігін нығайтып, өркениеттік, мәдени бағытын арттырады. Тіл - ұлттың мәдени коды, ойлау және таным, дүниеге қатынасының, құндылықтарды бағалай білу жүйесінің коды. Тіл - билік, үлкен саясат. Тіл - «Мәңгілік Ел» идеясының басты қолдаушысы. Ана тіліңді құрметтеу - ұлттық намысты ояту мен жаңғыртудың көзі. Бұл жолда тілдік және ақпараттық кеңістік қауіпсіздігін қамтамасыз ету - ел тәуелсіздігін қорғаудың басты ұстанымы болуы тиіс.

Қазіргі таңда балаларды отансүйгіштікке тәрбиелеу мәселесі көкейкесті мәселелерінің болып тұрғаны бізге мәлім. Сондықтан Мәңгілік Ел идеясын жүзеге

асыру үшін біздің міндетіміз ата-аналармен жүйелі жұмысты ұйымдастыруымыз қажет. Балаларды өз отбасын, балабақшаны, қаланы сүюге, табиғатты аялауға тәрбиелеу, балаларды мемлекеттік рәміздермен таныстыру (елтаңба,ту, әнұран), елінің, халқының, қаласының жетістіктерін мақтан тұту, жауапкершілік сезімін дамыту, басқа ұлт өкілдерін сыйлау, олардың дәстүрлерін дәріптеу сезімін қалыптастыру деген міндеттердің барлығы балалармен қарым-қатынас түрлерінде шешіледі, яғни ойындар, еңбек, тұрмыстық жағдаяттар ретінде қолдануымыз қажет. Осы тұрғыда мектепалды даярлық тобында: «Менің тұңғыш президентім»,«Рәміздерім-мақтанышым» «Менің Отаным Қазақстан»сияқты тәрбие жұмыстары жүргізілді.Осының нәтижесінде бүлдіршіндеріміздің ой өрісін кеңейтіп,тілдері дамып,Отан туралы тақпақ,өлеңдерді жаттап,рәміздерімізді танып біле бастады.

Балалардың мектепке дейінгі жасында «Мәңгілік ел» идеясын қалыптастыру үшін біздің ойын бұрыштарында аталмыш тақырыптарда рольдік ойындарды ойнатуға қажетті құралдар жиналған.Мысалы, ұл балалар үшін әскери ойын құралдары, қыз балалар үшін әскери санитарлар құралдарымен пайдаланып, мақал-мәтелдерді жай жаттаумен қатар оларды түсіндіріп, белгілі жағдайда орынды болуын көрсетіп біз жақсы нәтижеге келіп, Мәңгілік ел идеясындағы патриоттық сезімін тәрбиелейміз.

Мәңгілік Ел идеясын, ұлттық идеологияның негізгі факторы ретінде қарай отырып, оны барлық қазақстандықтар қолдайтын ортақ, әлеуметтік, этностық, діни бірегейлікті қамтамасыз ететін басты ұстанымға айналдыру қазіргі кезеңнің басты міндеті болмақшы. Сонымен бірге, «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының басты, негізгі іргетасы – бірлік екенін ұмытпағанымыз абзал. Бірлік – ол елдің рухани бірлігі, халықтың мәдени, тілдік, ділдік, ақпараттық кеңістікке деген бірлігі. Қазақстандықтардың әлеуметтік, мәдени, рухани бірегейлігін дамыту, ұлттық идеологияны дамытудың басты факторы болуы тиіс.

1.3 Балабақшада отансүйгіштік тәрбие бойынша ата-аналармен жұмыстың әдіс-тәсілдері

Отансүйгіштікке тәрбиелеу отбасынан басталады. Бүлдіршін өз отбасының да тарихын білу керек. Бала өз отбасын мақтан тұтса, өзін де сыйлай бастайды, жоғары бағалайды. Арнайы отансүйгіштікке мәжбүрлеуге болмайды деген ойдамын, себебі нәтиже болмайды. Сондықтан бүлдіршіндерді туған өлкесімен таныстыруда ата-аналармен тығыз қарым-қатынас арқылы жұмысты ұйымдастыру керек. Жұмыс мазмұнын жүзеге асыруымыз үшін балалармен әңгіме құрастырамыз, кітаптарды оқып, талқылаймыз. Осындай түрлі жұмыстарды қолдану арқылы балаларға білім беру үрдісінің тиімділігіне әсер етіп, отансүйгіштік сезімге тәрбиелеуге жағымды әсер етеді.

Сонымен қатар осы мәселе әлеуметтік оңалту үдерісінде, тұлғаның әлеуметтік ортада өз орнын табу және өмір жолын таңдауда жаңа сипатқа ие болып,өзінің шешу жолдарын табу үшін жаңа әдістерді таңдауға тура әкеледі.

Осы жұмысты жүзеге асыру үшін отансүйгіштікке тәрбиелеу бағдарламасы шеңберінде жүйелі жұмысты тәрбиеші ата-аналармен бірге ұйымдастыруы қажет.

Осыған орай тәрбиеші ата-аналарымен тәрбие әдістерін ұйымдастыру үшін 4 топқа бөлдік:

1. Бүлдіршіннің адамгершілік сана сезімін қалыптастыру әдістері;
2. Іс-әрекет арқылы еңбекке баулу әдісі;
3. Тәртіпке іс-әрекет арқылы ынталандыратын әдісі;
4. Мінез-құлық арқылы өзіне-өзі баға беру әдісі.

Осыған орай келесі міндеттер кешенін орындау керек:

- балаларды өз отбасын, балабақшаны, көшені, қаланы сүюге, табиғатты аялауға тәрбиелеу;
- балаларды мемлекеттік рәміздермен таныстыру (елтаңба,ту,әнұран);
- елінің,халқының,қаласының жетістіктерін мақтан тұту,жауапкершілік сезімін дамыту;
- басқа ұлт өкілдерін сыйлау,олардың дәстүрлерін дәріптеу сезімін қалыптастыру;
- еңбекті құрметтеуге тәрбиелеу;
- ұлттық қолөнер шеберлігін білуге қызығушылықты қалыптастыру;
- адам құқықтары жөніндегі алғашқы білімдерін кеңейту;
- Қазақстанның қалалары туралы білімдерін тереңдету.

Сонымен, қорытындылай келе, Отанның гүлденуіне және оны қорғауға деген патриоттық сезім адам жүрегінде өмір сүрген, өмір сүре бермек. Бірақ патриоттық сезім адамда өзінен өзі, не болмаса туа пайда болмайды. Ол ерте жастан адамға әсер ететін, ұзақ мақсатты түрде бағытталған тәрбиенің қорытындысы. Патриотизм ортаның, отбасындағы тәрбиенің, мектептің, мектепке дейінгі мекеменің және түрлі қоғамдық ой-пікірлердің әсер етуімен қалыптасады. «Патриотизм, — дейді ұлтымыздың батыры Б.Момышұлы, — Отанға, мемлекетке деген сүйіспеншілік, жеке адамның аман-саулығы, қоғамдық, мемлекеттік кауіпсіздікке тікелей байланыстылығын сезіну, өзінің мемлекетке тәуелді екенін мойындау, яғни патриотизм дегеніміз — мемлекет деген ұғымды, оның жеке адаммен барлық жағынан өткені мен бүгінгі күні және болашағымен қарым-қатынасын білдіреді». Қазақ халқының өткені мен бүгінін таразыға сала отырып, келешегіне отаншылдық туын арқау еткен асқақ, жандары таза жас ұрпақты тәрбиелеу мен қасиетті Отанның қадірін ұғындыру, ар, намыс, ождан сөздерін ұлт, атамекен, халық сияқты киелі түсініктермен байланыстыру арқылы болашаққа бағыт сілтеу әрбір педагогтің міндеті.

Халқымызда «баланы жастан» деген дана сөз бар. Тәрбиенің бесіктен басталатынын ескерсек, ата-бабадан келе жатқан дәстүрлерді ең алдымен өзіміз түсініп, балаларға оның нәрін сіңіре білсек, болашақ патриот тәрбиелесек, бұл еңбегіміздің жаңғағы, қосқан үлкен үлесіміз болмақ. Дәл осындай игі қасиеттерді бойына сіңірген жалпы адами құндылықтарды меңгерген, қоғамның жоғары мұраты мақсаттарына сай келетін жеке тұлғаны қалыптастыру – баршамыздың алдымызда тұрған міндетіміз.

Әдебиеттер

1. Новицкая, М.Ю. Наследие. Патриотическое воспитание в детском саду./М.Ю. Новицкая. — М.: Линка-Пресс, 2003. — 200 б.

2. Гражданское воспитание в ДОУ. / авт.-сост. Е.А. Позднякова. — Волгоград: Учитель, 2008. — 148 б.

3. Сәтірқызы Г. Отансүйгіштік қасиет тәлім-тәрбие мен үлгі-өнеге арқылы қалыптасады. — Егеменді Қазақстан. — 2006 — 15 желтоқсан. -4 6.

4. Әшімов Б.Т. Жастарды патриотизмге тәрбиелеудегі еліміздегі бұқаралық ақпарат құралдарының ролі. — Алғашкы әскери дайындық. — 2006, — №5. -14

II секция

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢАРТЫЛҒАН МАЗМҰНЫ

ОБНОВЛЕННОЕ СОДЕРЖАНИЕ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ ЖАҒДАЙЫНДА ОҚУ ҚЫЗМЕТІН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ӘДІСТЕРІ

Сисенбердиева Актолган Жанкеевна,
Қ.Жұбанов атындағы
Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті,
аға оқытушы

Елбасымыз Жолдауында «XXI ғасырдың табалдырығы алдында білім беру капиталға айналуда. Елдің даму деңгейі білімі арқылы бағаланатын болады» - деп сапалы білім беруге ерекше назар аударған еді. Бұл мектепке дейінгі кезеңге де тікелей қатысты. Ерте бастан бала еркін ойлауға, жасына сай жұмысын жоспарлап, соңына дейін жеткізуге, кедергілерге қарсы тұруға, сыни ойлауға бейімделгені жөн. Ол үшін дәстүрлі білім мазмұнын сақтай отырып, педагогтар жаңартылған жағдайға икемделу керек. Білім берудің сапасын жақсарту, әдістемелік негізін өзгерту заман талабына сәйкес туындап отырған қажеттілік. Бұрын оқу үрдісінде педагог басты рөл атқарған болса, қазір тәрбиеленушініңбелсенділік көрсетуі маңызды. Үдеріс педагогтың емес, білім алушының әрекетімен бағалануы тиіс.

Бала дамуы – күрделіпроцесс. Кейде бала үшін барлық жағдай болғанның өзінде баланың дұрыс қалыптасуына негіз бола бермейді. Балалар биологиялық, психологиялық, әлеуметтік заңдылық бойынша дамиды. Демек, өсіп келе жатқан тұлғаның қалыптасуы да бұзылуы да аяқ астынан. Қалай болғанда да дұрыс берілген тәрбие, балада «Мен» көзқарасын пайда пайда болуын қамтамасыз етеді. Ал бұл мәселеде мектепке дейінгі шақ рөлі ерекше.

Мектепке дейінгі кезең-бұл адамға өмірлік құндылықтар жайында түсінік беретін алғашқы ұжым. Адамның қаншалықты деңгейде дамуы көбіне оның сәби шағында қаншалықты тәрбие алғанына, кімдермен қарым-қатынас жасағанына байланысты. Қарым-қатынас барысында ой-пікір, сана-сезім, мінез-құлық, келісім, талас-тартыс, қарама-қайшылық іске асады. Қатынас арқылы бала алғаш рет өмір жолымен танысады.

Тәжірибемнен байқағаным қарым-қатынас білім мазмұнын жаңартудың бір жолы. Ал қарым-қатынасқа әсер ететін факторлардың бірі-интербелсенді әдістер. Соңғы кезде білім беру үрдісіне дендеп еніп кеткен интербелсенді әдістерді инновация деуге әбден болады. Сондай инновацияның бірі аталған әдістер. Интербелсенді әдіс мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында педагогикалық үдерісті тиімді ұйымдастырушы бола алады.«Интербелсенді әдістердің білім мазмұнын жаңартуға қандай әсері бар?» деген орынды сұрақ туындайтыны сөзсіз.

Ағылшын тілінен келген *«interactiv»* сөзі: *«inter»* дегеніміз *«өзара»* мағынасында, ал *«act»–«әрекет жасау»* дегенді білдіреді, яғни *интербелсенді әдістер*– үйренушімен үйренушілердің өзара әрекеттесуін оқу/оқытудың негізі деп танитын және сондай қатынасқа жағдай жасайтын әдістер. Басқаша айтқанда, «интербелсенді» дегеніміз біреумен қарым-қатынаста болу, онымен бірлесе әрекет жасау, диалог құру. Байқап отырсаңыз интербелсенді әдіс

арқылы бала мен тәрбиеші арасында өзара тығыз байланыс, кіріккен қарым-қатынас орнайды.

Жаңартылған оқу үрдісі баланы бірінші орынға шығаруды талап етеді. Бұл ұстаным әрбір педагогқа балаларды белсенділендіретін оқу/оқыту әдістемелерін қолдануды міндеттейді, өйткені бүгінгі күні оқу үрдісі бұрынғыдай «үйрету», «оқыту», «беру» т.б. етістіктерден құралмай, «ұйымдастыру», «жағдай жасау», «бағыт-бағдар беру» сияқты ұғымдардан тұрады. Оқу үрдісі балаға бағытталып, *үйрену мен үйрету әрекеттері мен қарым-қатынастан тұруы керек*. Бұл қарым-қатынас педагог пен бала, бала мен өзге бала, шағын топтар арасында өтеді. Басқаша сөзбен айтқанда, бүгінгі күні білім беру жүйесінде: «Үйрену мен үйрету тек өзара белсенді әрекеттерге негізделген қарым-қатынас арқылы жүзеге асырылады» және «Тек әрекеттесу арқылы ғана үйренуге/үйретуге болады»[1,51].

Міне, осы себептерге байланысты мектепке дейінгі кезеңнен оқу үрдісінің негізін интербелсенді (интерактивті) әдістемелер құраса, әрбір педагог интербелсендіқұралдар мен тәсілдерді өзінің әдістемесінде қолданса, мектепке дейінгі білім беру үдерісін жаңартуға аз да болса үлес қосары сөзсіз. Өйткені, жаңарту тек құжаттарды өзгерту немесе жаңалау емес, оқу үрдісіне өзгеріс енгізіп, кез келген жағдайда жол таба алатын тұлға дайындау. Ондай тұлғаны балаға еркіндік беріп, қызығушылығын оятып, сенім артқанда ғана қалыптастыра аламыз. Аталған әдіс баланы шығармашылыққа, еркіндікке жетелейді. Қазіргі таңда интербелсенді әдістердің жаңаруға қосатын үлесіне, білім саласындағы қол жеткен жетістіктеріне сүйене отырып, оны мектепке дейінгі кезеңнен қолдануға деген сұраныс арта түсуде. Әйтсе де, жаңалыққа тосырқай қараушылық, оқу үрдісіне енгізуге деген қорқыныш, мектепке дейінгі оқу іс-әрекетінде интербелсенді әдістердің кеңінен қолданылуына кедергі келтіруде. Осы орайда мектепке дейінгі білім мазмұнын жаңартудағы интербелсенді әдістердің мүмкіндігін ескере отырып, оны аталған кезеңде қолданудың жолдарына тоқталуды жөн көрдім.

Интербелсенді әдістер туралы ой-пікірлер бірнеше жылдардан бері айтылып келеді, педагогтар қауымына өте таныс. Сондықтан мен аталған әдістің теориялық негіздерінен гөрі, практикалық жағына тоқталуды мақсат етіп, мектепке дейінгі «Шығармашылық» білім беру саласы бойынша бірнеше ұйымдастырылған оқу қызметінде аталған әдістерді қолдану жолдары көрсетілген үзінділер ұсындым.

1.ҰОҚ: Сурет салу.

Тақырыбы: Терек

Қолданылған интербелсенді әдістер: «ойға шабуыл», «диалог», «топқа бөлу» «бойыңмен тұр», «пазл», «синквейн», «тазалық», «ай мен күн».

Сабақ түрі: Топтық жұмыс

Сабаққа дайындық (бір күн бұрын, орманға, баққа т.б. серуен жүргізіледі): балабақша ауласына серуенге шығып өсіп тұрған ағаштармен таныстыру, бір-бірінен айырмашылығына назар аударту. Ағаш атауларын үйрету.

Сабақ барысы:

1.Қызығушылықты ояту. «Ойға шабуыл әдісі»:үнтаспадан ормандағы ағаштар дыбысы, оның желмен сыбдыры (жалпы табиғат туралы) естіледі.

«Диалог» әдісі: Балалар ненің дыбысын естідіңдер? Көз алдарыңа не келді? Сіздер қандай ағаш түрлерін білесіздер? Табиғат аясында болдыңдар ма? Серуен кезінде не көрдіңіздер?

2.Мағынаны тану. «Топқа бөлу» әдісі: «Бойыңмен тұр». Балаларды бойының ұзындығына қарай тұрғызып, 1,2,3,4 деп санау арқылы топқа бөлеміз. Әр топ өзіне ат қояды: «шырша», «қарағай», «емен», «ақ қайың».

«Пазл» әдісі:Топқа бөлінген балаларға (4 топ) «Терек» суретінің қиындыларын береміз. Олар қиылған суреттерді біріктіріп теректің пішінін шығарады. Содан соң әр топқа берілген суреттерден теректер көрмесін ұйымдастырамыз. Суреттерде жапырағы бар, жапырағы жоқ, бүршік жарып келе жатқан, топ боп өскен теректер берілген. Көрме бойынша түсіндіру жұмыстары жүргізіледі.

Сурет салу: Балаларға бояу карындаштар, акварель, сурет салатын парақ беріледі. Серуенде көргендері, көрмеден байқағандары бойынша терек суретін өз қалаулары бойынша салу тапсырылады. Топтық жұмыс болғандықтан балалар ақылдасып әр топ бір сурет салады.

3.Ой толғау. «Сиквейн» әдісі. Соңынан 5 жол өлең құрастырады.

1 жол: 1 зат есім – Бүгінгі тақырып атауы (терек)

2 жол: 2 етістік терекке қатысты-Терек не үшін керек(көлеңкелейді, ауа тазартады, әдемілік сыйлайды т.б.)?

3 жол: 3 сын есім – Ол қандай ағаш (жасыл, биік, әдемі т.б.)?

4 жол: Теректен басқа қандай ағаштарды көрдіңдер немесе білесіздер? (қара ағаш, қарағай, емен, шырша т.б.)

5 жол: бүгінгі сабақтан алған әсерін 5 сөзден тұратын сөйлеммен беру (теректі өзге ағаштардан айыра аламын, терек тіке өсетін әдемі ағаш т.б.).

Бағалау: Әр топ өз салған суреттерін көрсетіп сөйлейді. Қалған топтар баға қояды. Бағалау «ай мен күн» әдісі бойынша жүргізіледі. Әр топтың алдына бағалау парағы беріледі. Топты балалар ағаш суреттеріне қарап таниды. Осылайша балалар бірін-бірі бағалайды. Соңынан тәрбиеші өз бағалауын айтады. «Күн» өте жақсы, «ай» жақсы дегенді білдіреді. Сол тұсқа белгі салады.

Топ атауы	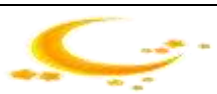	
Шырша		
Ақ қайың		
Емен		
Қарағай		

«Тазалық» әдісі: Сабақ соңынан тақтаға чемодан, еттартқыш, қоқыс шелек суреті жапсырылады. Балалар сабақ түсінікті болса чемоданға, шамалы түсінсе еттартқышқа (әлі де түсіндіру қажет), түсініксіз, қызықсыз болса қоқыс шелекке (бізге керек емес қызықсыз болды, ештеңе түсінбедік т.б.) стикерлер жапсырады (кері байланыс).

2.ҰОҚ: Аппликация

Тақырыбы:Ананас.

Қолданылған интербелсенді әдіс: «ойлан, жұптас, пікірлес», «детальдарды қосу», «кластер», «жеміс-жидектер», «ауызша әңгіме», «алма ағашы».

Сабақ түрі: Топтық жұмыс

Сабақ барысынан үзінді:

«Топқа бөлу» әдісі: «Жеміс-жидектер». Балаларды қатарға тұрғызып, жеміс-жидектерді ататамыз. Алма, алмұрт, шие, банан, апельсин-осылайша қайталап шығады, алмалар бір топ, алмұрт бір топ т.т. бөлінеді.

«Детальдарды қосу»: Ананастың үлкен плакатқа салған суретін қиып, мозайка түрінде 4 топқа таратамыз. Содан соң әр топтағы балалар магнит тақтаға келіп қиықтарды (детальдарды) жапсырады. Біріктіргенде белгілі бір сурет шығу керек. Біріктіргенде «Ананас» суреті шығады.

«Ауызша әңгіме»: Тәрбиеші ананас туралы ауызша қысқа, нұсқа әңгімелеп береді.

Жапсыру жұмысы: Балалардың алдына түрлі-түсті қағаз, желім, жеміс-жидек дәндері, пластамасса қораптар (киндер шокалад ыдысы) беріледі. Сол материалдарды пайдаланып ананас суретін қайшыны пайдаланбай жапсыру тапсырылады. Қайшыны пайдаланбай дегеніміз мысалы, қағазға ананас формасын сызып алады да оған желім жағып, қағазды ұсақтап жыртып алып жапсырады, сонда қатпарлы ананас сыртына ұқсас бейне шығады, сол сияқты сопақша киндер пластмасса ыдысына жапсыру т.б.). Бұл жерде ананасты бейнелеуде алдарындағы қандай материалды пайдаланса да балалар өздері біледі.

«Талдау» : Әр топ өздерінің топтық жұмыстарын қорғайды.

«Алма ағашы» әдісі: Соңынан тақтадағы Алма ағашына қолдарына берілген қазыл, жасыл алмаларды жапсырады. Бұл сабақты қорытындылауда жүргізіледі. Жасыл алма-сабақ түсінікті, қызықты; қызыл алма-түсінбедім, қызықсыз дегенді білдіреді. (Кері байланыс)

3.ҰОҚ: Мүсіндеу

Тақырыбы:Кірпі.

Қолданылған интербелсенді әдіс: «ойлан, жұптас, пікірлес»,

Сабақ түрі: Топтық жұмыс

Сабақ барысынан үзінді:

Топқа бөлу: «Санамақ» әдісі. Балалар орындарынан тұрып 1,2,3,4,5-ке дейін кезекпе-кезек санайды. 1-санын айтқандар бір топқа, 2-санын айтқандар екінші топқа т.с.с. бірігеді.

Сабақ барысы: балалар алдына ермексаз, тұзды қамыр, шырпы, күнбағыс дәні, моншақтар, жаңғақ беріледі. Берілген жабдықтардан кірпіні мүсіндеу тапсырылады.

«Ойлан, жұптас, пікірлес» әдісі: әр топқа алдарына берілген құрал-жабдықтарды пайдаланып кірпіні қалай жасау керектігін талдау, ойлану ұсынылады. Тәрбиеші топтан қандай жолды таңдағандарын сұрайды. Сонан соң балалар жұмысқа кіріседі.Біреуі кірпіні жаңғақтан, екіншісі шырпыдан, үшіншісі күнбағыс дәнінен, төртіншісі моншақтан жасайды.

«Ыстық орындық» әдісі: Балалар жұмысты аяқтаған соң әр топтан бір бала шығып, жасалған жұмысы бойынша балалар сұрақтарына жауап береді.

«Кері байланыс»: Соңынан балалар қолдарына таратып берілген көңілді (жақсы) және көңілсіз(нашар) смайликтер арқылы сабақты бағалайды. Нәтижесінде тәрбиеші балалар берген баға бойынша сабақты қорытындылайды.

Қорыта келгенде, аталған әдістер:

1. Баланы өзіне деген сенімділікке тәрбиелейді;
2. Тілі дамиды;
3. Шығармашылығын шыңдайды;
4. Тыңдай білуін қалыптастырады;
5. Сыни ойлауға дағдыландырады;
6. Өзге пікірін құрметтей білуге үйретеді;
7. Топ алдында сөйлеуге жетелейді;
8. Жаңалыққа жаны құмар болады;
9. Ортақ пікірге келеді;
10. Өзгелермен санасады:
11. Қорқыныштан арылады (айта алмай қалам, тәрбиеші ұрсады, өзгелер күледі т.б.).

Байқап отырсаңыз, барлық жұмысты бала өзі атқарады, тәрбиеші тек бағыт беруші рөлінде болады. Интербелсенді әдістер арқылы тәрбиеші «бала үніне» ерекше назар аударады. Осылайшы, дәстүрлі әдістермен қатар интербелсенді әдістерді оқу қызметінде үйлесімді түрде, тақырыпқа сай қолдану балалар үшін қызықты әрі үрдіске енгізілген жаңалық, білім мазмұнын жаңартудың бір жолы десек артық айтқандық емес.

Әдебиеттер

1. Әлімов Асхат.Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану.– Алматы, 2009. - 263 бет
2. Өз тәжірибемнен

ТҮЙІНДЕМЕ

Мақалада мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңартудағы интербелсенді әдістердің рөлі мен оны қолданудың жолдары қарастырылған.

Түйінді сөздер: мектепке дейінгі білім беру, жаңарту, қарым-қатынас,интербелсенді, әдіс.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются вопросы применения интерактивных методов и их роль в обновленном содержании дошкольного образования.

Ключевые слова: дошкольное образование, обновление, общение, интерактив, метод.

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММНОГО СОДЕРЖАНИЯ РАЗДЕЛА «ЕСТЕСТВОЗНАНИЕ» В РАМКАХ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Бритвина Е.В.,
методист КГКП «Ясли-сад «Улыбка»,
Яндулова Т. Л.,
методист отдела образования
г. Лисаковск Костанайской области

Современные парадигмы образования и социокультурные, экономические потребности человечества выдвигают естественные науки на передовые позиции. В связи с обновлением содержания казахстанского образования возникла необходимость широкого распространения естественнонаучных знаний на разных уровнях образования. Предшкольная подготовка является одним из звеньев системы непрерывного образования, которое находится на стыке двух его подсистем: дошкольного и начального.

Включение в Типовую учебную программу дошкольного воспитания и обучения раздела «Естествознание» позволит вывести образовательный процесс на более качественный уровень и придать ему совершенно иной статус. Педагоги получили уникальную возможность заложить пропедевтическую основу для изучения таких предметов, как «Биология», «Физика», «Химия», «Математика», «География» и развить умение применять полученные знания в повседневной жизни.

Содержание программы позволяет формировать у воспитанников основы естественнонаучной картины мира, открыть способы познания доступным и присущим его возрасту языком. Наши дети научатся и смогут разумно относиться к любому вопросу о природе и уметь находить ответ в литературе, планировать и осуществлять самостоятельное наблюдение, добывать новые знания, выдвигать предположения и проверять их в условиях эксперимента.

Педагог должен обратить внимание на то, что акцент в естествознании делается не на обучение детей, а на развитие их активности, самостоятельности, творческих способностей, познавательного интереса, эмоционального интеллекта, умения общаться со сверстниками. А в центре – познавательно-исследовательская деятельность, на развитие которой направлено всё содержание образовательной области «Познание».

Мы, авторы учебно-методического комплекса «Естествознание» для детей классов (групп) предшкольной подготовки, опираясь на данные, полученные в ходе практической деятельности, смеем утверждать, что для полноценного развития воспитанников необходимо применение соответствующих методов с учетом специфических особенностей содержания естествознания (преимущественно практические: опыты, элементарные эксперименты), форм организации учебной деятельности (экскурсии, прогулки-исследования, практические, самостоятельные, творческие и проектные работы) и средств обучения (специфическая азбука-тетрадь, интерактивное оборудование, оборудование для экспериментальной деятельности, наглядные пособия и т.д.).

Предметное содержание обучения отражает процессы ознакомления детей 6 лет с явлениями природы и роли человека в ней, развитие личности детей средствами организованной учебной деятельности по естествознанию, решая основную цель: формирование первоначальных природоведческих представлений о предметах и явлениях, осознания себя как части природы и правильного отношения к окружающему миру. При этом педагоги реализуют следующие конкретные задачи:

- развивать навыки наблюдения за объектами природы;
- различать и видеть некоторые их особенности: внешний вид, поведение (животные), условия произрастания (растения), способы ухода за ними, видеть отдельные взаимосвязи в природе;
- формировать экологически грамотное поведение в быту, природе и предвидеть последствия негативных поступков;
- развивать речь детей, внимание, мышление и умение вести наблюдение и делать простые выводы.

Используя инновационные технологии в развитии исследовательского поведения детей и навыков критического мышления, которые входят в учебно-методический комплекс, педагоги смогут сформировать ожидаемые результаты, и воспитанники класса (группы) предшкольной подготовки будут иметь представлени об элементарных методах познания мира, уметь проводить кратковременные наблюдения за объектами и явлениями природы:

- формулировать обнаруженные закономерности и выводы в ходе наблюдения;
- выдвигать новые задачи с помощью педагога и самостоятельно в группе решать их;
- иметь представления о растительном и животном мире;
- иметь представления о человеке;
- называть основные части тела человека и знать их функции;
- называть органы чувств и знать их функции;
- знать условия, необходимые для жизни человека;
- иметь представления о неживой природе и физических явлениях.

Помимо этого у детей будет развито умение прогнозировать и экологически грамотно относиться к природе.

Педагогам классов (групп) предшкольной подготовки необходимо преодолеть инертность педагогического мышления и развиваться вместе с детьми. Особенностью организованной учебной деятельности должна являться активная деятельность самих детей по «добыванию» научных знаний. Новыми педагогическими подходами являются: умение педагога ставить перед ребенком открытые жизненные задачи для раскрытия неопределенных глобальных знаний естественнонаучного характера, умение увлечь детей интеллектуальным творчеством для реализации потребности воспитанников в непрерывном образовании: «от человека знающего» (т.е.вооруженного системой знаний, умений и навыков) к «человеку, подготовленному к жизнедеятельности».

Ключевым моментом в проведении ОУД становится исследовательская, рефлексивная деятельность. Элементарные естественнонаучные понятия дети осваивают через практическую работу: опыты, эксперименты, моделирование. Должна прослеживаться идея использования групповой работы в развитии навыков критического мышления для развития когнитивного, мотивационного, социального и эмоционального аспектов саморегуляции детей предшкольного возраста. В ходе ОУД дети знакомятся и исследуют природные явления и процессы в контексте человеческой деятельности, преобразующей этот природный материал. Поэтому содержание учебной деятельности направлено на освоение средств и способов деятельности в различных познавательных и проблемных ситуациях.

Исследовательская цель должна быть оформлена в виде вопроса и определять тему ОУД. В ходе разрешения проблемной ситуации педагоги применяют технологии развития критического мышления, технологии сотрудничества с целью достижения ожидаемых результатов, обозначенных в краткосрочном плане ОУД. Мастерство педагога заключается в обеспечении перехода от пассивного усвоения естественнонаучной информации к активному ее поиску, критическому осмыслению, использованию ее в жизни. Это происходит через использование различных форм организации детского коллектива (фронтальной, групповой, индивидуальной), применение технологии проблемного обучения экспериментальной деятельности, рефлексии и саморефлексии. Почему мы отводим значительное место рефлексивной деятельности? Это связано с тем, что рефлексия помогает воспитанникам сформулировать получаемые результаты, определить цели дальнейшей работы, скорректировать свои последующие действия, характеризует уровень развития ребенка как личности, способной к выбору на основе прогнозирования результатов своей деятельности. Рефлексия связана с формированием личностных, регулятивных и коммуникативных универсальных учебных действий, которые пригодятся на следующих ступенях образования. Развив эти навыки, дети смогут критически относиться к достигнутым знаниям и принимать самостоятельные решения. Эти навыки станут стимулом для потребности познавать, сформируют интеллектуальную культуру.

Использование личностно-ориентированного подхода на ОУД позволит педагогам постоянно обращаться к субъективному опыту детей, к опыту их собственной жизнедеятельности. Педагог и дети должны выступать как равноправные партнеры в учебной деятельности. Самым сложным является установление взаимосвязи в живой и неживой природе. Решением проблемы становится использование исследовательской деятельности, которой на ОУД уделяется постоянное внимание. Обязательным условием для расширения естественнонаучных знаний являются наблюдения за живой природой в ходе прогулок. Желательно включать в воспитательный процесс экскурсии в соответствии с темой ОУД.

Использование азбуки-тетради позволит педагогам акцентировать внимание детей на развитии активности, самостоятельности, творческих способностей, познавательного интереса, коммуникативных умений через систему разработанных заданий. Необходимо предоставлять воспитанникам возможность выбирать задание по своим интересам и возможностям.

Опыт нашей работы говорит о том, что более качественная реализация целей и задач по естествознанию будет осуществляться в рамках следующей структуры организованной учебной деятельности:

-создание позитивного настроя;

-актуализация жизненного опыта, ситуация запроса на знание, целеполагание;

- работа по теме ОУД:

- поиск новых знаний;

- порождение продуктивных гипотез;

- обучение способам познания окружающего мира;

-проведение опытнической, экспериментальной, продуктивной деятельности;

- итоговая рефлексия.

Следует обратить внимание на то, что целью первой части организованной учебной деятельности является создание позитивного настроя, побуждение к поиску. Педагог мотивирует детей желанием узнать новое, открывает значимость их деятельности, вселяет уверенность в свои силы с помощью гимнастики мозга, поэтических заставок по теме ОУД. В рамках актуализации жизненного опыта («актуализация» – обнаружение смысла, значимости проблемы для детей) создается ситуация запроса на знание (мотив к обучению, исследованию): удивление, интерес, проблемная ситуация. Основная цель применения проблемных ситуаций заключается в осознании и разрешении этих ситуаций в ходе совместной деятельности детей и педагога, при оптимальной самостоятельности воспитанников и под общим направляющим руководством педагога, а также в овладении детьми в процессе такой деятельности знаниями и общими принципами решения проблемных задач. Определяется целеполагание. Работа по теме строится на диалоге-объяснении, размышлении с опорой на образно-символическую трансляцию знаний по теме и поиск нового знания, порождение продуктивных предположений.

Педагог обучает способам познания окружающего мира, отрабатывает умение детей использовать ранее усвоенные знания и переносить их в новую ситуацию; умение определить область «незнания» в новой задаче. Организуется опытническая, экспериментальная деятельность.

Метод экспериментирования позволяет детям реализовать заложенную в них программу саморазвития и удовлетворять потребность познания эффективным и доступным для них способом – путем самостоятельного исследования мира. Эта работа проводится через демонстрацию непонятных явлений (эксперимент, наглядность), активную поисковую деятельность. Делается акцент на выводные знания, нестандартные решения, творческую деятельность, обучение групповой работе. Проводятся тематические динамические паузы.

Итоговая рефлексия направлена на осознание пройденного пути, на сбор в общую копилку замеченного, обдуманного, понятого каждым. Ее цель не просто уйти с ОУД с зафиксированным результатом, а выстроить смысловую цепочку, сравнить свои успехи и неуспехи с другими.

Мы надеемся, что при грамотном подходе к реализации принципов естествознания наши воспитанники смогут смело вступать в отношения с внешней средой и максимально быстро адаптироваться и функционировать в ней.

Литература

1.Закон Республики Казахстан «Об образовании» (№ 319-III, 27. 07. 2007 г.)

2.Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (ППРК № 1080 от 23 августа 2012 года)

3.Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012–2016 годы, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан № 832 от 25 июня 2012 года

4.Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения. – Астана, 2016

5.Естествознание. Учебная программа для начальной школы (1-4 классы) в рамках обновления содержания среднего образования (пробный вариант для апробации в 30 пилотных школах). – Астана, 2015

8. Холодова О.Юным умникам и умницам: задания по развитию познава тельных способностей. Методическое пособие. 1 класс (1-4). 2-е изд. – Росткнига, 2005

БІЛІКТІ МАМАН ДАЯРЛАУДА МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРМЕН БАЙЛАНЫСТЫҢ МАҢЫЗЫ

Ахметкалиева Г.М
мектепке дейінгі педагогика пәні оқытушысы
Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжі

Тоқсан жылдан астам тарихы бар Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжі бір кездері Шығыс Қазақстан облысының, қала берді республикамыздың шығыс аймағының түгелдей халыққа білім беру саласын мамандармен қамтамасыз етіп отырды. Сол алғашқы қарлығаштар республикамыздың білім беру саласында ұзақ жылдар бойы жемісті еңбек етіп, жас ұрпаққа сапалы білім, саналы тәрбие беру ісінде толымды үлес қосты. Қиындығы мен қуанышты сәттері де аз емес қилы-қилы жылдарды бастан кешкен Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжі осы жылдар ішінде ұзақ та күрделі жолдан өтті. Ол жол – бүгінгіегемен еліміздегі білім беру саласы тарихының құрамдас бір бөлігі. Сондықтан оны республика тарихынан бөліп алып қарауға болмайды.

Бүгінгі гуманитарлық колледж жылдар бойы қалыптасып, берік орныққан дәстүрді одан әрі сәтті жалғастыра отырып, тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңгі болашақ ұрпақтарын тәрбиелейтін білікті мамандар тәрбиелеу ісіне зор үлес қосып келеді.Колледж түлектерінің білім деңгейлерінің жоғарылығынан, атқарған істерінің сапалылығынан оқу орнының мамандар даярлау дәрежесінің ауқымы кең екендігін байқауға болады.

Педагогтің ең басты мақсаты - өзін үнемі шығармашылық деңгейде ұстау дейтін болсақ, оқу тәрбие жұмысының нәтижесі - техникалық құралдарға, әдістемелік кабинетке, материалдық базаға тікелей байланысты екені баршаға аян. Кез-келген ұйымның қол жеткізген қандай да бір жоғары жетістіктері, сол ұйымның бірлігі мен біліктілігі қашанда сол ұжымның іскерлігін, беделін айқындайды.

Қазіргі кезеңдегі қоғам дамуындағы ғылым мен техникалық прогреске байланысты ерекшеліктердің бірі мектеп жасына дейінгі бала тәрбиесі мен оқытудың бағдарламасы қайта қарастырылды. Осыған орай, біздің мектепке дейінгі ұйымдардың алдында бүгінгі таңда алда тұрған ең маңызды міндеттерінің бірі – балалардың жас шағынан бастап, өз бетінше ойлау қабілеттерін қалыптастыру, шығармашылық белсенділіктерін дамыту, дарындылықтарын арттыру. Әбу-Насыр әл Фараби айтқандай: «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие беру керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның өміріне апат әкеледі», – десе, біз: «Білім мен тәрбие егіз», – дей отырып, құзіреттілігі шыңдалған педагогтің берген сапалы білімі саналы тәрбиемен шынайы астасқанда ғана ұлт тілегі, мемлекет, халық мүддесі орындалып, қоғам өзінің рухани дамуында асыл қасиеттерге қол жеткізеді.

Біз дайындап жатқан мектепке дейінгі тәрбие және оқыту мамандығы жыл сайын қоғамдық сұраныста болғандықтан жаңа үлгідегі оқыту жүйесінің

интербелсенді әдіс-тәсілдерін меңгеріп, болашақ жас мамандардың өз іс-тәжірибелерінде қолданып кәсіби біліктіліктерін артыра түсері анық.

Бүгінгі таңда жастардың білімін көтеру кең ауқымды мәселе болып отыр. Олардың біліктілігін, дағдыларын қалыптастыру қажеттілігі еліміздегі ғылыми техникалық және әлеуметтік-мәдени жетістіктерінің қарыштап дамуынан туындайды. Жастарды оқытуға, оларға кәсіби білім беруге, мамандарды жан-жақты даярлауға қоғам мен мемлекеттің бүгінгі таңда барынша назар аударуы да сондықтан. Мұндай игі істерден колледж де тысқары қалған жоқ.Соның айғағы ретінде мектепке дейінгі тәрбие және оқыту мамандығының білікті педагогтерінің Өскемен қалалық «Балапан», «Еркетай», «Азамат» балабақша-бөбекжайында өткізілген практикум-семинарларды айтуға болады. Айтулы семинарлардыбалабақша-бөбекжайларда ұйымдастырудың өзіндік себептері бар. Ондағы басты мақсатымыз–практиктәрбиеші-педагогтермен пікір алмасу, олармен бірге жобалар жасау, іс-тәжірибе алмасу, өзіміздегі бар жинақталған технологияларды көрсету болып табылады. Өз кезегінде Шығыс Қазақстан гуманитарлық колледжінің педагогтері білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялардың, техникалық және кәсіптік білім беру салаларындағы жобалардың, жалпы елімізде жүргізіліп жатқан білім саясаты мектепке дейінгі мекемелердегі оқыту мен тәрбиелеу үрдісінде де қажеттілігін дәлелдегендей.

Инновациялық технологияның мектепке дейінгі балаларды оқытып-тәрбиелеудегі маңыздылығы – ол заман талабы. Қазіргі дүние есігін іңгәләп ашқан сәби өмірінің алғашқы жылдарда-ақ отбасындағы ұялы телефон, планшет, теледидар сияқты кез келген техниканың тілін біледі. Сондықтан мектепке дейінгі шақтағы балалардың сөйлеуі, ойлауы, қиялы өте ерте дамиды. Қазіргі мектепке дейінгі жастағы бала мән-жайдың толық түсіндірілуін қажет етпейді. Оларға жалаң сөзбен түсіндіру қызықсыз.

Сонымен қатар өмірінің алғашқы күнінен бастап өзін өте белсенді ұстайтын балалар да көп кездеседі. Іс-тәжірибеде педагог-тәрбиешілердің топ ішінде мұндай ерекше балалармен жұмыс жасауына да көп мүмкіндіктер бола бермейді. Гипербелсенді балаларды тыныштандыру, топтық тапсырманы орындауға, ұйымдастырылған оқу қызметіне бағыттау қиындықпен жүзеге асады.

Соңғы бес жыл шамасында мектепке дейінгі тәрбие және оқыту мамандығына педагогтерді даярлау барысында жас мамандарды гипербелсенді балалармен қалай жұмыс жүргізу керектігін біршама алға қойып келеміз. Осы мақсатта гипербелсенді балаларды тыныштандыру, бір әрекетпен ұзақ уақыт айналысуына мүмкіндік жасау мақсатында жаңаша бір әдіс ойлап таптық. Ол арнайы қолдан дайындалған құрал арқылы баланың бізсіз тоқыма тоқи алуы. Біріншіден, бұл құралды қолда бар заттан жасауға болады. Екіншіден бала өміріне, денсаулығына ешқандай қауіп келтірмейді. Арнайы тоқыма құралы 5 литрлік бос пластмасса құтыдан жасалады.

Бұл құралдың гипербелсенді баламен жеке жұмыс кезінде маңыздылығын анықтау мақсатында Өскемен қаласындағы балабақша-бөбекжайларында эксперимент жасап көрдік. Эксперментке қатысқан қыз балаларға қуыршаққа

мойын жапқыш тоқимыз десек, ұл балаларға өрмекші адамның торын жасаймыз деп қызықтырамыз. Алғашында бір екі ілгекті ілгеннен кейін бала өзінің тоқыма жұмысымен ұзақ уақыт айналысып отырғанын ұмытып байқамай да қалады. Гипербелсенді баланың бар назары тоқымаға аударылғандықтан бастаған ісінің соңына дейін аяқтауға тырысады. Өзінің тоқыма тоқуға деген ептілігі болмасада, бір әрекеттен соң келесі әрекеттің тоқтаусыз жалғасып жатуы баланы тыныштандырады, қызығушылығын оятады. Бұл құралды тек балабақшада ғана емес, сонымен қатар отбасында да қолдануға болады. Бұл құралмен тоқыма тоқу тіпті жұмыстан шаршап келген ата-аналардың да шаршағанын басуға, дем алуына пайдасын тигізеді. Отбасы мүшелерінің бір-бірімен жақын араласуына, бастаған істерінің нәтижесіне бірлесіп жетуге ықпалын тигізеді.

Ежелгі грек ойшылы Платон айтқандай «Егер етікші нашар аяқ-киім тіккен болса, онда бүкіл мемлекет адамдары нашар аяқ-киім киеді, ал егер тәрбиеші надан болса, бүкіл бір буын адамдар өкілі надан болғаны». Қазіргі заманауи тәрбиешіге қоғам үлкен талап қояды және оңды нәтиже күтеді.

Қорытындылайкеле айтарымыз мектеп жасына дейінгі баланың жан-жақты дамуы, мектепте білім алуға деген құлшынысының болуы мектепке дейінгі мекемедегі тәрбиешінің кәсіби құзіреттілігінеде тәуелді. Ал кәсіби құзіреттіліктің өзі ұзаққа созылған, тыңғылықты, өзін шыңдауға бағытталған тәрбиеші еңбегінің нәтижесі. Тәрбиеші болдың - кәсібіңді арғымақша ерттеп, мін, өз ісіңнің шебері бола біл. Өйткені тәрбиешінің кәсіби құзіреттілігі - бұл өте жоғары деңгейдегі, әрі, ұдайы жетіліп отыратын тәрбиелеу және оқыту өнері. Құзіреттілік негізі - жеке тұлға мәдениеті, білім мен өрісті, дүниетаным және осы сапалармен біріге ұштасқан педагогикалық техникамен озат тәжірибе. Бұл қасиеттердің барлығы колледжіміздің мектепке дейінгі тәрбие және оқыту мамандығының білім алушыларына мектепке дейінгі мекемелермен тығыз байланыс орнатудың, іс-тәжірибеден өткізудің негізінде ғана жүзеге асады. Сондықтан колледж білікті маман даярлауда мектепке дейінгі мекеме қызметкерлерімен жүйелі тығыз байланыста болады.

Әдебиеттер

1. Жақсылықыва Г.И, Каженова А.М, Исмагилова Н.З. Интербелсенді әдіс-тәсілдер. Әдістемелік құрал. Өскемен 2014ж
2. Әлімов А.Қ. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселері – Алматы, 2013 ж
3. Нағымжанова Қ.М, Нұрғазиева Н.М. Бастауыш білім берудегі жаңа технологиялар. Өскемен 2005 ж

Резюме

В этой статье описывается подготовка кваллифицированных специалистов через взаимодействие с дошкольными образовательными организациями. Также представлены методы работы с гиперактивными детьми дошкольного возраста.

МЕКТЕП ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ МӘНІ

Нығметова Ғ.Н.,
Пс.ғ.к., доцент
Салимханова Гуля,
№154 балабақша меңгерушісі
Алматы қаласы

Мектепке дейінгі жас – ерте онтогенез кезеңіндегі ең ұзақ және күрделі психикалық даму көрінісі. Мұның өзі психологиялық зерттеулердің объекті ретінде қосылды және ол ғылыми әдебиеттерде оқиғалардың әр алуандығылығы ретінде көрсетіледі.

Жас баланың өмірді тануы, еңбекке қатынасы, психологиялық ерекшеліктері осы ойын үстінде қалыптасады. Л.С. Выготский пікірінше, ойын мектеп жасына дейінгі баланың жеке басының дамуына ықпал ететін жетекші, басты құбылыстың бірі деуге болады. Бала ойын арқылы өзінің күш-жігерін жаттықтырып, қоршаған орта мен құбылыстардың ақиқат сырын ұғынып үйрене бастайды. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойнайды, эмоциялық әсері ұшқындайды, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиял елестері мен таным үрдістері дамиды, мұның бәрі баланың шығарымпаздық қабілеті мен дарынын ұштайды[1]. Мектеп жасына дейінгі кезеңде қиял – қоғамдық тәжірибені меңгерудегі алғышарты, өйткені балалар қоршаған ортаны, адамгершілікті, эстетикалық идеяларды өзіндік көзқараспен қабылдайды. Баланың қиялы ересектерге қарағанда әлсіз. Л.С. Выготскийдің тұжырымына сүйенсек, «Бала қиялының дамуы біртіндеп, шамасына қарай қабылдауынан басталады. Қиялда болатын барлық образдар, қаншама таңғажайып болып көрінгенмен де, баланың өмірден көрген-білгенінен негізделеді. Кейде бала өмірде кездескен кейбір жағдайларды өзіндік қабылдаумен түсіндіргенде, бізге үлкендерге күтпеген таңқаларлықтай болып естіледі».

С.Л. Рубинштейннің айтуынша «Қиял – бұл образдық форманы іске асыру, өзгеріске енгізу», – деп түсіндіреді. Л.С. Выготский мен А.Н. Леонтьев қиялдың ерекшелігіне қарай оған арнайы психикалық процесс деп қарауға мән береді [2].Атақты психолог Л.С. Выготский баланың қиялы біртіндеп өмір тәжірибесінің молаюына байланысты қалыптасады деген қорытындыға келеді.Қазіргі кездегі психологтар мен педагогтар баланың жеке басының дамуындағы қиялдың маңыздылығының ең тиімді жолы шығармашылық жұмыста көрсету, үйрету, көркемдік әдебиетте нақтылау, өз бетінше жұмыс жасауына жағдай жасау, яғни, еркіндік беру керектігін айтады. Сонымен қиялдың дамуы төмендегідей үш компоненттен тұрады:Бірінші дәрежеде қиял қоршаған болмыспен байланысты, дайын нәтижені ойластыруға мүмкіндік береді.Екінші дәрежеде баланың өткен тәжірибесімен байланысты, бірақ сонда да заттық байланыстың рөлі бар.Үшінші дәрежеде қиялдың дамуы балаға

ақиқаттан қиялдың қозғалысының жоғарғы формасы – ой-пікірден оның іске асуына байланысты.

Біздің тәжірибемізге негіз болған 5-6 жастағы балалардың құрастырған ертегілері мен қызықты әңгімелері мағыналы, жүйелі, өз бетінше еркін жүргізілген жұмыс, қиялдың дұрыс дамуына апаратын көп жолдың бірі болды. Тілі және қиялы жақсы дамыған бала қызықты сюжетті тез арада жанынан ойлап шығара алады. Қиялдың үздіксіз жұмысы – баланың айналадағы әлемді танып-білуінің және игеруінің маңыздылығы, бұл жеке тәжірибе аумағынан шығудың әдісі [2, 41 б.]. В.С. Мухина теориясы бойынша өзінің бастамалары жағынан баланың қиялы сәбилік шақтың соңында пайда бола бастайтын сананың белгілер функциясымен байланысты[3]. Белгілер функциясын дамытудың бір желісі заттарды басқа баламалармен және олардың бейнелеулерімен алмастырудан тілдік, математикалық және басқа белгілерді пайдалануға, ойлаудың логикалық формаларын меңгеруге әкеледі. Екінші желі нақтылы бұйымдарды, оқиғаларды қиял арқылы толықтыру мен алмастыру мүмкіндігінің пайда болуы мен кеңеюіне, жинақталған түсініктердің материалынан жаңа бейнелер құруға жетелейді. Алғашқы кезде қиял заттарды қабылдаудан және ойын іс-әрекеттерін орындауынан ажыратылмайтындай. Ойын үстінде қалыптасқан қиял мектепке дейінгі бала іс-әрекеттерінің түрлеріне де ауысады. Бала сурет салғанда, ертегілер мен тақпақтарды ойлап шығарғанда қиял неғұрлым айқын байқалады.

Сондай-ақ, мектепке дейінгі шақта зейіннің, естің, қиялдың дамуында ұқсастықтар бар. Егер сәбилік шақта өзінде қабылдау мен ойлау іс-әрекеттері ретінде анықтауға болатын бағдарлау іс-әрекеттерінің ерекше формалары ретінде бөлінсе, мектепке дейінгі кезеңде мұндай іс-әрекеттер үздіксіз күрделілене және жетіле түседі, ал зейін, ес, қиял ұзақ уақыт жеке сипат ала алмайды. Бала бірдеңеге назар аударатындай, көргені мен естігенін жадында сақтайтындай, бұрын қабылдағанының аумағынан шығарлықтай арнайы іс-әрекеттерді игере білмейді. Мұндай іс-әрекеттер тек мектепке дейінгі кезеңде қалыптаса бастайды.

Мектепке дейінгі кезеңде баланың зейіні төңіректегі заттарға және осылар арқылы орындалатын іс-әрекеттерге қатысты ынтамен сипатталынады. Бала бір нәрсеге ынтасы өшпей тұрған кезде ғана зейінін шоғырлайды. Жаңа бір нәрсе пайда болысымен-ақ баланың зейіні лезде соған ауады. Сондықтан балалардың ұзақ уақыт бір іспен шұғылдануы сирек болады.

Д.Б. Эльконин пікірінше: «Мектепке дейінгі кезеңде балалар іс-әрекетінің күрделенуіне жалпы ақыл-ой дамуының ілгеруіне байланысты зейін күшті шоғырланып, тұрақтылыққа ие болады». Мысалы, мектепке дейінгі кезеңдегі кішкентайлар бір ойынды 30-50 минут ойнайтын болса, 5-6 жасқа жеткенде ойынның ұзақтығы 1,5 сағатқа дейін созылады. Мұны ойында адамдардың күрделірек іс-әрекеттері мен қарым-қатынастарының бейнеленуімен және ойынға үнемі енгізілетін жаңа ахуалдардың қолдау табуымен түсіндіруге болады. Балалар суреттерді көргенде, әңгіме, ертегі тыңдағанда зейін тұрақтылығы арта түседі. Мысалы, мектепке дейінгі шақтың соңында суретті

көру ұзақтығы екі есе артады, мектепке дейінгі кішкентайға қарағанда алты жасар бала суретті жақсырақ түсінеді, оның өзіне қызықты жақтары мен егжей-тегжейлерін бөліп алады [4].

Мектепке дейінгі балалық шақта заттардың, құбылыстардың, іс-әрекеттердің арасындағы байланыстар мен қатынастарды бөлу мен пайдалануды талап ететін күрделі де сан алуан міндеттерді баланың шешуіне тура келеді. Ойында, сурет салуда, құрастыруда , жапсыруда, оқу және еңбек тапсырмаларын орындауда бала үйреніп алған іс-әрекеттерді жай ғана пайдаланып қана қоймайды, жаңа нәтижелер ала отырып олардың тұрақты түрін өзгертеді. Мектеп жасына дейінгі балалар өздерін қызықтырған мәселелерді түсіну үшін өзіндік эксперименттер жасауға кіріседі, құбылыстарды бақылайды, оларды талқыға салып, қорытындылар жасайды. Мектепке дейінгі балалық шақтың соңында кейбір механикалық физикалық және басқа байланыстар мен қатынастарды түсінуді, осы байланыстар мен қатынастар туралы білімді жаңа жағдайларда қолдана білуді талап етеді. Осы жастағы балалардың жылдың соңына дейін абстрактылы логикалық ойлауы жақсы дами түседі. Бірақ тәжірибе түрінде, бала затты көрмей тұрса, берген сұраққа толық жауап бере алмайды. Бала ойлаудың барлық операцияларын жақсы қабылдауға тиіс**.**

Балалардың ойлауын дамытуда мектептегі оқу-тәрбие процесі шешуші роль атқарады. Бала ойлауын дамыту үшін тәрбиеші тиісті жұмыстар жүргізіп отыруы тиіс. Ой тәрбиесі адамның психологиясын жан-жақты етіп тәрбиелеумен ұштасып жатады.

Әдебиеттер

1.Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М., 1991.

2. Возрастная и педагогическая психология. Тексты. - М.: МГУ, 1992

3.Мухина В.С. Балалар психологиясы. - М., 1998.

4. Кулагина И.А. Возрастная психология: Развитие ребенка от рождения до 17 лет. – М., 1998.

МОДЕЛЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА КАК СРЕДСТВО ПЛАНИРОВАНИЯ УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ПРИ ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ

Макаренко Лада Михайловна,
преподаватель психологии и частных дисциплин,
Кожахметова Раушан Токтаровна,
преподаватель педагогики и частных дисциплин
ГККП «Гуманитарный колледж» города Астана

Образование – право каждого человека,
имеющее огромное значение и потенциал.
На образовании строятся принципы

свободы, демократии и устойчивого развития…
нет ничего более важного, никакой другой миссии,
кроме образования для всех…
Кофи Аннан

С начала XXI века проектирование различных моделей системы образования становится все более востребованным современным социумом. В сегодняшнем мире практически невозможно найти готовые рецепты, использование которых позволит организации образования наладить собственную эффективную систему взаимодействия с обучающимся, преподавателем, семьей и обществом в целом.

Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2016-2019 годы, (Указ Президента Республики Казахстан от 1 марта 2016 года № 205) (далее- ГПРОН) в ожидаемых эффектах для обучающихся предусматривает доступ к качественному образованию для всех, к лучшим образовательным ресурсам и технологиям, развитие коммуникативной и профессиональной компетентности.

Цель ГПРОН - повышение конкурентоспособности образования, развитие человеческого капитала для устойчивого роста экономики.

Таким образом, образовательная стратегия Республики Казахстан предполагает качественные изменения в содержании образования, а это, бесспорно, ведет к постоянному поиску новых моделей образования в подготовке специалистов. Одним из новых тенденций в подготовке педагогических кадров является образовательный кластер.

Термин «кластер» (англ. claster - скопление) пришел из информационных технологий и обозначает объединение нескольких однородных элементов, которые могут рассматриваться как самостоятельные единицы, обладающие определенными свойствами. Традиционно им пользуются экономисты, но в последние двадцать лет данный термин плавно «перетекает» в сферу образования. Обусловлено это потребностью объединить профессиональные силы для решения вопроса подготовки педагогических кадров с учетом потребностей образовательных организаций.

Не секрет, что Астана в последние годы испытывает острый дефицит в педагогических кадрах для дошкольного образования. Еще одной актуальной проблемой является неравнозначность потребностей организаций образования и уровня подготовки студентов в колледже. В чем состоит неравнозначность? Она состоит в том, что нормативная база подготовки студентов и требования в дошкольных организациях, перешедших на обновленное содержание образования – неравнозначно.

Колледж оказался в тесных рамках требований устаревшего «ГОСО ТиПО» и новых веяний реформы школьной подготовки, а ведь основная задача дошкольных организаций – подготовка детей к школе.

В этих условиях и назревает актуальность использования образовательного кластера.

Мониторинг успеваемости студентов колледжа, изучение их потребностей, а также мониторинг удовлетворенности работодателей качеством подготовки будущих специалистов отчетливо показал, что практикоориентированное обучение, при котором 40% отводится на практическое обучение оправдывает себя.

Мониторинговые исследования, проведенные в Российской Федерации показывают, что по сравнению с колледжами, ВУЗы сильно отстают в профессиональной ориентации своих студентов на профессию учителя (исследования В.Собкина и О.Ткаченко). Если на 1 курсе 22,3% студентов хотят стать учителями, то на 5 курсе таких остается 10,1%.

В сравнении с мониторинговыми исследованиями только на базе нашего колледжа – более 90% студентов трудоустраиваются по специальности.

Данные показатели находятся в прямой пропорциональной зависимости от планирования учебно-воспитательного процесса в рамках образовательного кластера, который включает взаимодействие с социальными партнерами.

Раскрывая представление об образовательном кластере, необходимо подчеркнуть, что он является не только способом влияния человека на социальную действительность, но и фактором становления, образования самого человека. В результате теоретического анализа под образовательным кластером А.В. Смирнов понимает совокупность взаимосвязанных учреждений профессионального образования, объединенных по определенному признаку и партнерскими отношениями.

На данном этапе колледж сотрудничает с 49 школами, 17 дошкольными организациями и 10 другими организациями в рамках социального партнерства.

Включение вышеназванных учреждений в образовательный кластер строится на принципах территориальной близости, взаимовыгодного сотрудничества, совместного использования имеющейся базы и ресурсов. При разработке моделей взаимодействия учреждений дошкольного, общего среднего и профессионального образования необходимо учитывать принципы, на которых опирается данное взаимодействие:

– принцип открытости, реализующийся в обеспечении образовательными учреждениями способности выбора своего пути развития;

–принцип адаптивности, обеспечивающий гармонизацию взаимоотношений внутри взаимодействующих коллективов, связей образовательных учреждений с социальным окружением;

–принцип системности, формирующий способность образовательного учреждения выстраивать собственную образовательную траекторию вне и внутри учреждения;

–принцип доступности, ориентированный на ближайшие перспективы развития образовательного учреждения, широкий доступ к образованию учащихся и родителей;

–принцип сотрудничества, проявляющийся в создании благоприятных условий для самореализации и развития личности одаренных детей и

подростков, организации совместной жизнедеятельности взрослых и детей, диалогичности взаимодействия;

Каждое учреждение, входящие в кластер, имеет свои приоритетные направления развития, положительные результаты обучения.

Однако утверждать, что модель образовательного кластера совершенна – преждевременно. Существует немало проблем в профессиональной ориентации студента на педагогическую профессию.

Данная проблема вот в чем. В последние десятилетия существует дефицит абитуриентов на педагогические профессии. Причина - низкий авторитет профессии учителя. А ведь если данную работу по профориентации начинать еще в школе – то многие ученики школ нашли бы свое место в обществе раньше.

Рассмотрим модель действующего педагогического кластера.

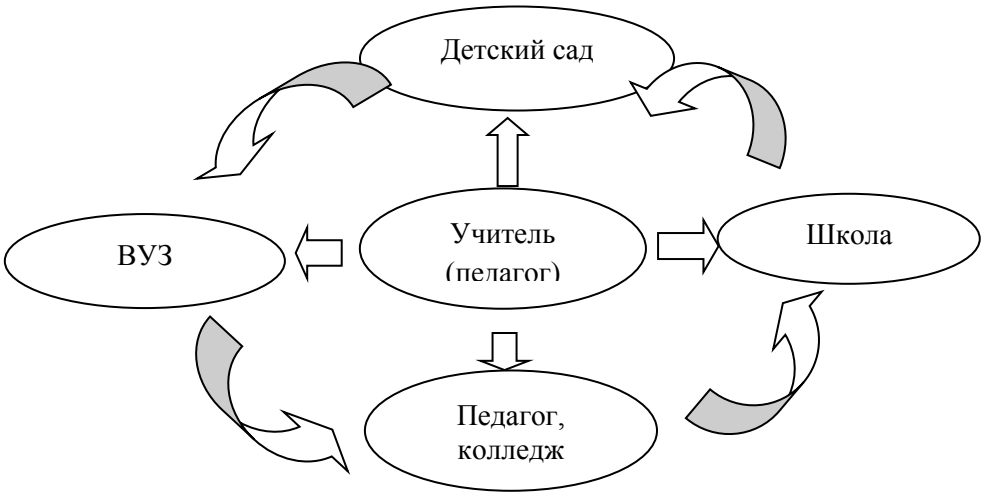

Как видим, модель действующего кластера несовершенна. Она соответствует линейным отношениям, когда каждая ступень организации образования от детского сада до ВУЗа решает свои проблемы обособленно.

Сравним вышеуказанную модель с современной моделью подготовки будущего педагога.

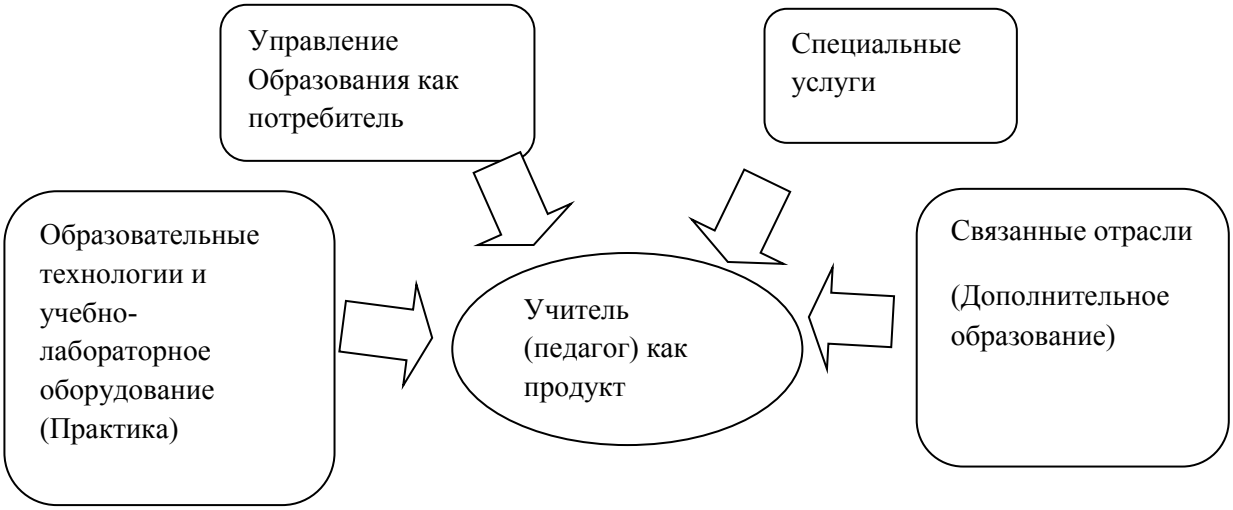

Анализируя современную модель подготовки кадров, можно констатировать, что она отражает современные реалии подготовки кадров – от государственного заказа, исходящего от Управления образования, до развития в перспективе дуального обучения, которое непосредственно связывает теорию с практикой на основе социального партнерства.

К последней модели и стремится наш колледж. На современном этапе, методом проб и ошибок, колледж быстрыми темпами вступает в конкурентную борьбу за право выпускать высококвалифицированные кадры. В данном направлении сделано немало, а именно:

1. С целью соответствия новейшим веяниям в образовании преподаватели колледжа проходят курсы тренеров по обновленной программе обучения.
2. В целях повышения научно-исследовательского потенциала преподавателей и студентов на базе колледжа созданы две педагогические лаборатории: Научно-методический центр «Гибрат» по специальности «Дошкольное воспитание и обучение» и Педагогическая лаборатория по специальности «Начальное образование». В работу данных лабораторий включаются преподаватели ВУЗов (Университеты «ЕНУ» и «Астана Университет»).
3. Расширяются и совершенствуются базы практик.
4. Изучаются перспективы внедрения дуального образования.
5. В связи с производственной необходимостью, некоторые наиболее профессионально подготовленные студенты трудоустраиваются на последних курсах обучения (в основном по специальностям «Начальное образование» и «Дошкольное обучение»).
6. Рассматриваются пути взаимодействия с ВУЗами для обеспечения непрерывного образования как студентов, так и преподавателей колледжа.

Из вышесказанного следует, что задачами по построению педагогического образовательного кластера выступают:

– разработка положения, включающего основные принципы и подходы;

– определение системы образовательных услуг внутри кластера;

– формирование системы раннего профориентирования учащихся;

– активное взаимодействие через формы сотрудничества и социального партнёрства всех субъектов образования;

– расширение доступа к качественному образованию детей с особыми потребностями либо социально уязвимых слоев населения.

Таким образом, колледж будет выступать связующим звеном между школой и ВУЗом, что обеспечит неразрывность цепочки непрерывного образования.

Литература

1. Образовательный кластер как форма организации клубной работы в школе / Под редакцией *Л.А. Флоренковой, Т.В. Щербовой*: Учебно-методическое пособие. – СПб, 2010.

2. Проект развития образовательных кластеров в республике Татарстан: Официальный портал Правительства Республики Татарстан. www.mert.tatar.ru

3. М. Портер, К. КетелсКонкурентоспособность на распутье: направления развития российской экономики, доклад. http://xrumer.csr.ru/news/original_1324.stm

4. Портер М.Конкуренция / М. Портер. СПб. – М. – Киев: «Вильямс», 2002.

5. Яворский О.Е. Образовательный кластер как форма социального партнерства техникума и предприятий газовой отрасли. Автореферат дисс. Канд. Пед. Наук, Казань, 2008.

6. Каменский А.М., Внутришкольный образовательный кластер, 2009.

7. Корчагина, Е.А. Социальное партнерство как механизм управления образовательным кластером / Е.А. Корчагин // Инновации в образовании. – 2007. – № 6. – С. 43–51.

8. Юрьев, В.М., Чванова, М.С., Передков В.М. Университет как центр инновационно-образовательного кластера / В.М. Юрьев, М.С. Чванова, В.М. Передков // Вестник ТГУ. – 2007. – Выпуск № 5 (49). – С. 7–12.

Түйіндеме

Мақалада мектепке дейінгі мекемелер үшін кадр даярлау мәселелерін ашып көрсетеді. Авторлар әлеуметтік серіктестермен тығыз қарым-қатынаста болатын білім беру кластерінің үлгісін ұсынады.

Резюме

В статье раскрываются проблемы подготовки кадров для дошкольных организаций. Авторы предлагают модель образовательного кластера, предполагающую тесное взаимодействие с социальными партнерами.

РОЛЬ ГРУППОВОЙ РАБОТЫ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН

Дюсекеева Айжан Абетовна,
преподаватель педагогики
и частных дисциплин
ГККП «Гуманитарный колледж»,
г. Астана

Не секрет, что в любых образовательных организациях (школах, колледжах, лицеях и т.д.) учителя часто замечают «сильные» и «слабые», «шумные» и «тихие» классы, группы. Характеристики могут иметь разные вариации, но суть одна – мы судим о каждом ученике по группе, к которой он принадлежит. Что это? Желание обобщать? Неумение видеть индивидуальные способности каждого? Нет. Это подтверждение того, что в группах существуют свои правила. Деятельность осуществляется в соответствии с принципами *синергии,* - термин по происхождению чисто биологический,

означающий взаимосвязь групп органов тела для выполнения какой-либо функции, - отсюда и выражение, имеющее в виду совместные усилия группы людей.

Суть синергии в том, что целое больше суммы его частей: коллективное знание больше знаний одного человека, потому что внутри группы возникает дополнительная информация; совместная деятельность будет продуктивнее, так как группа мотивирует ее в более высокой степени.

Формирование группы предполагает выделение общей цели, установление центра руководства, определение способов взаимодействия членов группы друг с другом и распределение между ними обязанностей. Развитие групповой структуры характеризуется созданием групповых норм, межличностных отношений, возникновением лидерства и других феноменов социально-психологической общности людей.

А*) Выбор стиля работы с группой учителем*. Роль ведущего может быть выполнена в разных стилях, в разном формате рассматриваемые в современной литературе методического характера варианты демонстрирует следующая подготовленная нами таблица.

Таблица 1. Возможные роли ведущего

Роль	Словарное значение термина	Поведение и воздействие на группу	Когда рекомендуется
Демонстра-тор	Демонстрация – • Публичное выражение общественных настроений; • Наглядный способ ознакомления; • Публичный показ	• Показывает, как; • Настраивает аудиторию на желание выполнить задание; • Дает чувствовать аудитории свою вовлеченность и уверенность;	При: • обучении новой концепции; • Корректировке методов; • Преподавании в начинающей группе
Адвокат	Адвокат – выступающий в защиту кого-либо, чего либо	• Убеждает людей; • Защищает их позиции; • Показывает на сильные стороны их позиции; • Побуждает группу к оцениванию продукта или своей деятельности; • Побуждает группу опробовать продукт или деятельность	Для: • Воздействия на группу с целью побуждения к принятию решения; • Не применять часто (лучше делиться идеями и приглашать участников попробовать эти идеи)
Эксперт	Эксперт – специалист в какой-либо области, проводящий	• Выдает информацию; • Констатирует факты; • Рекомендует;	• Когда ограничено время; • Когда передача данных является целью;

		• Использует авторитарный тон; • Выражается четко, недвусмысленно; • Мало шансов для дискуссии; • Может «выключить» группу; • Позволяет некоторым группам чувствовать себя комфортно (если они слышат желаемое)	• Когда ведущий компетентен в теме.
Автократ	Автократ – (от «самовластный») правитель с неограниченной властью, самодержец	• Ведет группу; • Точен; • Указывает («вот верный путь») • Надежный панцирь для некоторых; • Может запугивать	• Экстренные случаи
Консультант	Консультант – (от «советующий») – специалист в какой-либо области, дающий советы по вопросам своей специальности	• Слушает; • Предлагает; • Выясняет; • Руководит группой; • Отзывается на нужды группы; • Обеспечивает окончание дискуссии; • Защищает групповые обязательства; • Выявляет хорошие начинания	• Для обеспечения обратной связи – чтобы узнать насколько комфортно чувствуют себя люди
Инструктор	Инструктор – (от «организатор, устроитель») – должностное лицо, дающее указания, обучающее правильной постановке какого-либо дела	• Выдает информацию; • Действует гибко; • Делает обзор; • Критикует; • Руководит; • Обучает группу чему-то новому	• Когда осваиваются «объективные» знания
Манипулятор	Манипуляция – демонстрация фокусов, основанное преимущественно на ловкости рук, умении отвлечь внимание зрителей от того, что	• Нарочно хвалит группу; • Представляет участников как «подопытных кроликов»;	• никогда

	должно быть от них скрыто махинация, мошенническая проделка	• Группа чувствует себя используемой	
Оппозицио-нер	Оппозиционер - участник, сторонник оппозиции. Оппозиция – (от «противопоставление») – противодействие, сопротивление, противопоставление своих взглядов, своей политики какой-либо другой политике, другим взглядам	• поддерживает тех, кто не соглашается; • констатирует проблему, обстановку; • решает проблему	• иногда, осторожно
Модератор	Модератор – (от «умеряющий») – приспособление для приглушения звука в пианино и роялях в виде деревянной планки с наклеенным войлоком и рычагом управления	• просит участников предоставить информацию; • обеспечивает связь между презентациями; • позволяет группе приносить информацию из разных источников; • помогает группе понимать презентацию, так как презентации дополняют друг друга	• если в презентации участвует много людей; • если презентации не связаны сдруг другом
Фасилитатор	Фасилитатор — облегчение взаимодействия внутри группы облегчать, помогать	• поощряет активное вовлечение участников; • останавливает мешающих; • обеспечивает независимые вопросы и идеи; • работает в команде с группой; • вовлекает участников в многоуровневые дискуссии; • участники овладевают процессом обучения; • участники оценивают свои предыдущие знания	• приемлемо в различных ситуациях; • должно использоваться часто

Как видно из таблицы – только роль фасилитатора обладает способностью работать в различных группах, так как по выражению Э.Н. Гусинского, такой подход способствует становлению демократического общества, в котором будут востребованы широко информированные граждане с самостоятельным мнением, аналитическим складом мышления, ответственным отношением к своим и чужим решениям и поступкам.

В) Выбор ролей в группе. Для эффективной организации группового взаимодействия следует умело распределелить роли в группах.

Роль	Руководит дискуссией и следит за тем, чтобы все члены группы участвовали в дискуссии. Полностью отвечает за продуктивность группы и психологический климат в ней.
Хронометрист (таймер)	Следит по часам за своевременным началом и завершением всех этапов работы. Контролирует использование времени. Следит за тем, чтобы группа вовремя выполняла задание и переходила к следующему.
Чтец	Читает вслух для всей группы задания и любую другую информацию, данную группе для изучения
Секретарь	Ведет записи, фиксирует результаты работы группы
Выступающий (спикер)	Устно подводит итоги всему произошедшему в группе, докладывает всей аудитории результаты работы группы или ее решения
Визуализатор	Подготавливает плакаты, наглядно представляющие тезисы выступления докладчика своей группы, или готовит театрализованную презентацию идей и решений группы
Наблюдатель	Наблюдает за работой группы, анализирует стили работы и дает оценку процессам, происходящим в группе, в сопоставлении с достигнутыми и возможными результатами групповой деятельности

В) Методы распределения ролей в группе.

Процесс рапределения ролей достаточно сложный, поэтому сущетсвует 10 альтернатив распределения ролей.

Роли в рабочих группах могут быть распределены с учетом опыта работы, индивидуальных склонностей, в соответствии с желаниями каждого. Но во всех этих случаях высока вероятность перенесения в ситуацию нетрадиционного урока привычных стереотипов и сковывающих инициативу маски ученика. Поэтому более желательно использование игровых приемов. Ниже дано описание 10 вариантов таких приемов.

1. Выбор по алфавиту.

Напишите список необходимых видов работы. Зафиксируйте их последовательность. Составьте список членов группы в алфавитном порядке.

Последовательно передавайте зафиксированные роли членам группы в алфавитном порядке: первую роль – тому чье имя начинается с буквы «А», вторую – тому, чье имя начинается с буквы «Б» и т.д.

1. **Распределение по датам рождения**.

Члены группы составляют список дат рождения (месяц и число).

Первую роль поручают тому, чей день рождения ближе всего к данному дню семинара.

Например, первый член группы 25.09, второй – 12.05, 3-й – 16.10. первым после урока будет отмечать день рождения 3-й участник. Поэтому первая роль по списку поручается ему, вторая роль – второму участнику, третья - первому.

2. Цифровая лотерея.

Попросите членов группы рассчитаться по порядку. Затем пусть в каждой группе напишут цифры в соответствии с количеством членов и положат в коробку. Предложите всем вытащить номер.

Выпавший по такой жеребьевке номер будет соответствовать виду выполняемой работы.

3. Цветовая лотерея.

Обозначьте каждую роль определенным цветом. Роль получает тот, у кого в одежде есть такой цвет.

4. Случайный выбор.

Сначало вывешивается «счастливое число» и алфавит с числовым кодированием каждой буквы.

Затем все участники заменяют в своих именах буквы с числами и подсчитывают сумму. Тот, чья сумма в группе оказалась ближе всего к счастливому числу, тот получает предлагаемую роль.

5. Времена года.

Определите для каждой роли время года. Роль получает тот, кто родился в это время года.

6. Любители животных.

Предложите вид задания тому, у кого больше всего домашних животных.

7. **Распределение по атрибутам одежды**.

Определите для каждой роли вид одежды или аксесуаров (очки, сумка, украшения). Роль поручается тому, у кого соответствующий вид одежды или аксессуар.

8. Самая большая (маленькая семья).

Роль получает тот, у кого больше (меньше) всего родных (двоюродных) сестер (братьев).

9. Сюрприз.

Перед тем, как участники урока зайдут в аудиторию, расположите подходящие наклейки на столах, стульях. Таким образом, вместе с наклейкой участники урока получают и групповую роль. Такой вариант вызывает подъем

настроения, поэтому особенно уместен во второй половине рабочего дня после небольшого перерыва.

Наклейки могут быть использованы эффективно и тогда, когда совмещаются с раздачей дополнительной серьезной информации.

Таким образом, работа в группах является одной из ключевых в организации образовательного процесса. Правильное распределение ролей, выбор учителем стиля организации группы, выбор методов и приемов – основные средства, обеспечивающие качество обучения.

Литература

1.Программа курсов повышения квалификации педагогических работников Республики Казахстан. Второй (основной) уровень, третье издание. – Астана, 2012. Leadership, 60 (5) 6-11.

2.Александер Р. (2001) Культура и педагогика. Издательство «Wiley-Blackwell».

3.Тихомирова В.Т., Тасбулатова Ш.У Как быть хорошим фасилитатором: Методическое пособие.-Алматы: Национальный Наблюдательный Центр, 2001. - 102 с.

4.Интернет – источники:

http://www.nkj.ru/archive/articles/5105/

http://thejam.ru/puzzle/krossens.html

http://www.ug.ru/method_article/214

Түйіндеме

Мақалада білім беру жүйесінде топтық жұмыстардың әдістерін қолдану барысын ашып көрсеткен.

Резюме

В статье автор раскрывает методы групповой работы как форма организации образовательного процесса.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ ЖАҢАРТЫЛҒАН МАЗМҰНЫН ІСКЕ АСЫРУ

ЕсельбаеваГульнар Қадырбекқызы,
№45 «Арман» балабақшасының тәрбиешісі,
Алматы облысы Талдықорған қаласы

Өмір талабына сай жаңа технологияларды оқу процесі мен тәрбие аясында шебер қолдана білу тәрбиешінің міндеті. Осыны ескере отырып мен мектепке дейінгі білім беру саласындағы әр жаңалықты өз қызметімде қолданамын.

Қоғам алға жылжып, дамыған сайын білімді әрі жан-жақты болуды талап етеді. Ал, адам ағзасының функционалды мүмкіншілігі өзгеріссіз қалады. Кейінгі кезде балалардың денсаулығы төмендеп бара жатқанын байқайамыз

Әр ата-ана баласының дені сау, бақытты, білімді болғанын қалайды. Педагогикалық еңбек өтілімнің 30 жылға жуықтағанына қарамастан мені «Баланың денсаулығына зақым келтірмей, ерте жастан оқу, санау, жаза білу қабілеттерін дамытуда жоғары нәтижелерге жетуге бола ма?», «Үйрете отырып, балаға танымдық үрдістен бақыт, қуаныш сезімін ұялатып, эмоционалдық тұрғыда жағымды қуат алуға, өз-өзіне сенімді болуына ықпал етуге бола ма?» деген сұрақтар мазалайды. Осы сұрақтардың сәтті шешілуінің кепілі педагогикалық тәжірибеде инновациялық технологиялардың бірі – Н.А. Зайцевтің әдістемесін қолдану деген шешімге келдім.

Н.Зайцев әдістемесінің басты құндылығы – денсаулықты сақтау қызметінің басымдығы, мұның себебі бала дамуының табиғи заңдылығына қатаң сүйене отырып құрастырылғандығында. Өйткені бала әлемді ойын түрінде, іс-әрекет арқылы, үнемі қимылда жүріп танып біледі.

Аталмыш әдістеменің негізгі мақсаты – ойын арқылы оқыту. Кез келген ойынның негізі ізденіс пен өзіндік қалаудан тұрады.

2014 жылғы 9 қазанда ҚР Білім және ғылым министрлігінің мектепке дейінгі ұйымдарда жаңа технологиялар мен білім беретін оқу бағдарламаларын апробациядан өткізу туралы №408 бұйрығы шықты. Осыған сәйкес біздің Талдықорған қаласындағы №45 «Арман» балабақшасы эксперименттік алаң болып бекітілді.

Осы бұйрықты жүзеге асыру мақсатында 2015 жылы 4-10 қаңтар аралығында Санкт-Петербург қаласында «Сауат ашу және бастапқы математика әдістемесі» бойынша өткен авторлық курсқа қатысып, автор Н.А.Зайцевтың өз қолынан сертификат иелендім.

2015-жылы 12-қаңтардан бастап Н.Зайцев әдістемесі бойынша арнайы құралдармен кабинет жабдықтап, өз тобымның балаларымен эксперименттік жұмысты бастап кеттім.

І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетінің педагогика ғылымдар кандидаттарының кеңесімен Н.Зайцев әдістемесінің кестелерінің ретін ескере ана тілінің дыбыстық құрылымының ережесін сақтай отырып, Н.Зайцев кестесін қазақ тілінде жасадым. Сонымен қатар, орыс тілінде берілген «Складовые картинки» атты топтама құралының «Менің айналамда не өседі?», «Менің айналамда не өмір сүреді?» атты сөздерді қазақ тіліне аударып, «Қазақ әліппесіне» арналған суретті жаңылтпаштарды жинақтадым. Қазақ әліппесін де ән әуенімен айту баланың дыбыстарды жеңіл, әрі оңай үйренуге, қызығушылығын арттыруына көмектесетінін өз тәжірибемде байқадым. Мен дыбыстарды меңгерту барысында қазақ халқының әндерінің әуеніне салып балалармен бірге орындап, әліпби дыбыстарын ретімен айтуды үйреттім. Бұндай әдіс балалардың күннен күнге қызығушылығын арттыра түсті.

Сондай-ақ **«Н.АЗайцев текшелерінің» әдістемелік кешеніне де қосымша** қазақ дыбыстарын қостым.

Осы текшелер арқылы балалар:

- түстер бойынша (сұр, қоңыр және сары)
- көлемі бойынша (үлкен, кіші және қосарлы)

• дыбыстық орындалуы бойынша (ағаш, темір, алтын)

• салмағы бойынша (үлкені – ауыр, кішісі – жеңіл), дыбыстардың дауысты және дауыссыз, жуан және жіңішке, ұяң, қатаң, үнді болатынын меңгере алды.

Соның қорытындысы ретінде «Дыбыстар оркестрі» ойынын ойнату барысында балалар қатаң, үнді, ұяң дыбыстарын ажырата алды.

Балалар ойнай жүріп оқуды, сауатты жазуды, санауды үйренеді және алғашқы математикалық ұғымдарды түсінеді. Музыкалық қабілеті жетіледі, ұсақ моторикасы дамиды, денсаулығы сақталады.

Мектепке дейінгі педагогиканың қағидалары: **нақты-бейнеліктен, көрнекілік-әрекеттікке және сөздік-логикалық** оқытуға көшу екені бәрімізге мәлім.

Баланың ақпаратты барлық сезім мүшелерімен: дыбыстық, моторикалық, кинестетикалық, түстік түрлерін қолдану арқылы қабылдауына мүмкіндік жасау үшін көрнекіліктерді кеңінен пайдаланып, олармен түрлі әрекет ете отырып, сөздік атаулар беруге кірісеміз.

Әдістеменің қағидасы: балаларға: «Мен сендерді оқуға үйретемін», – деп жарияламау, көмек көрсетуде аса белсенділік танытпау.

Қорыта айтқанда, Н.А Зайцев әдістемесінің мұндай ерекшелігі 3-жастан жаңа асқан балалар жинақталған өз тобымда қолдануға лайық деген шешімге келуіме, жұмыс жоспарын құруыма негіз болды.

Аталған сынақ жұмысының қорытындысы 2016 жылдың 5мамырында «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының жетекші маманы Г.К. Мақсұтованың қатысуымен өткен Алматы облысында мектепке дейінгі эксперименттік ұйымдарында жалпы білім беретін оқу бағдарламасын сынақтан өткізудің қорытындысы аймақтық жиында талқыланды. Педагогтар өз пікірлері барысында Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының ерекшеліктерінің бірі:

- балалардың дене, зияткерлік, адамгершілік, эстетикалық, коммуникативтік дамуына бағытталған білім беру салаларын **кіріктіру** көзделгенін атап өтті.

Балабақшамызда 2016-2017 оқу жылында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығымен бекітілген**Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының талаптарына сәйкес ұйымдастырылған оқу қызметінің мазмұнын іске асыру** міндеті негізге алынды.

Бағдарламаның мақсаты мен міндеттеріне сәйкес мен жұмыс жоспарымды түбегейлі өзгерттім:отбасымен бірлесе отырып **«Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясын** жүзеге асыру;сондай-ақ баланың мектептеоқуға әлеуметтік-психологиялық, тұлғалық, ерік-жігерлік, физикалық және зияткерлік даярлығын қамтамасыз ету.

• баланың өмірін қорғауды және денсаулығын нығайтуды қамтамасыз ететін заттық-кеңістіктік дамытушы орта құру;

• балалардың дене, зияткерлік, коммуникативтік, адамгершілік, эстетикалық дамуына бағытталған білім беру салаларын кіріктіру;

- әр жас тобында бағдарлама материалының мазмұнын игеруде балалардың даму мониторингін ұйымдастыру;
- мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде ата-аналар қауымдастығының қажеттілігін қанағаттандыру.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнының сапасын қамтамасыз ету мақсатында Орталық Бағдарламаға әдістемелік нұсқаулық әзірлеуде; Әдістемелік нұсқаулыққа қосымша ретінде тоғыз өтпелі, ортақ тақырыптар арқылы перспективалық жоспарлаудың жаңа түрі ұсынылған.

Берілген өтпелі тақырыптар мен апталық тақырыптар күні бойы (күн тәртібі сәттерінде) жүзеге асырылады.

Мектепке дейінгі ұйымдардағы балалардың (1 жастан 6(7) жасқа дейінгі) білім беру қызметін жоспарлаудың ортақ тақырыптары ұсынылған.

Осы ортақ тақырыптарды негізге ала отырып **«Дарияның кітапшасы», «Ғажайып кілемше»,«Мені қоршаған әлем»** атты кітапшаларды тігіп әзірледім. Бұл кітапшалар – балалардың жас ерекшелігін таңдамайды, атап айтсақ 2 жастан 5 жасқа дейінгі балаларға өте тиімді құрал. Ондағы тапсырмаларды балалар ойнай отырып қызыға орындайды. Өйткені, бұл кітапшалар экологиялық таза, баланың көруіне кері әсерін тигізбейтін түстері ашық және қолға жұмсақ шынайы материалдардан тігіліп жасалған. Кітапшалардың тиімділігі: жаңа тақырыпты игеруге, өткен тақырыпты бекітуге, балалармен жеке жұмыс жасауға, балалардың табиғи мүмкіндіктерін ескере отырып, жан-жақты дамытуға арналған. Осы ойындардың көмегімен бір-бірімен қарым-қатынас жасауға мүмкіндігі туады да, балалардың тілдік және коммуникативті дамуына жағымды әсерін тигізеді.

Бала бәрін қолымен ұстап көріп, зерттеп, тыңдап жүретін дербес, белсенді, әрекет етуші рөлінде болатынын ескере отырып тоғыз өтпелі ортақ тақырыпқа байланысты алынған кітапшаның тапсырмаларын Н.Зайцев әдістемесінің кішірейтілген әндетіп оқу кестесін кіріктіру арқылы жүзеге асырудың тиімділігін ескердім.

Әдістеменің дамытушылық мағынасы, яғни Н.А.Зайцевтің әдіс-тәсілдер жүйесі балаға әріптерді құрамдар арқылы жеңіл меңгеріп, тез оқып үйренуге көмектесетіндігін байқап, әндету кестесінің барлық бөліктерін кішірейтіп, ыңғайланған нұсқасын кітапшадағы әр тақырыпқа байланысты сөздер құрастыруға лайық жасап, балалардың өз бетімен жұмыс жасауына мүмкіндік туғыздым. Балалардың осы кітапша арқылы кестеге сүйеніп, оқып үйренуге деген қызығушылықтары арта түсті.

Сонымен қатар, осы тоғыз өтпелі тақырыптың «Астана – Отанымыздың жүрегі» атты тақырыпшасын меңгеруге «Ғажайып кілемше» ойынында балалар Астана қаласындағы Бәйтерек манументі туралы үлкен океанариум бар екенін онда қандай балықтар мекендейтінін, қаланың шетінде көлемі орман өсіріліп жатқанын, оның пайдасы туралы Есіл өзеніндегі жүзетін су көліктері туралы тағы басқа мәліметтер алады және әртүрлі тапсырмаларды орындайды, салыстыру, санау, топтауды орындай отырып ойын арқылы геометриялық пішіндерді ажырата алады.

«Естігенімді ұмытып қаламын. Көргенімді есте сақтаймын. Мен өз бетіммен әрекет етсем, ұғып аламын» деген қағиданы өз жұмысымда үнемі ұстанып отырамын.

Балалар табиғатынан түрлі-түсті бауларды байлауға, түймелерді түймелеуге, сыдырманы салуға, ілгектерді ілу сияқты ұсақ қол қимылдарын дамытатын ойындармен ойнағанды ұнатады. Сондықтан мен тігуге деген іскерлігімді пайдалана отырып, бүлдіршіндерге арналған түрлі дамытушы кітапшалар, кілемшелерді жасауға болатынын түсіндім.

Күтілетін нәтижелер

Балалар үшін:

- сөйлеу мүкістігі түзеледі;
- әндетіп қайталау нәтижесінде, музыкалық қабілеті дамиды;
- сөздік қоры байиды;
- логикалық ойлау қабілеті дамиды;
- дербес жұмыс жасап, білімге жету қабілеті қалыптасады;
- физиологиялық және психикалық тұрғыда шаршамай ойнай отырып, оқуға үйренеді;
- денсаулығына күш түспейді;
- шығармашылық қиялын, әлеуетін дамыту; түрлі шығармашылық тәсілмен өз сезімдерін, ойын айта білу іскерлігі қалыптасады.

Педагог үшін:

- баланың жеке және дара ерекшеліктеріне сүйене отырып жұмыс нәтижелілігін арттырады;
- кәсіби әрекетінде өзінің тәжірибесі мен шығармашылық әлеуетін жаңа әдістемелер арқылы ашады;
- педагогикалық үдерістің жаңашылдығы мен тұтастығын қамтамасыз етеді.

Ата-ана үшін:

- баланың ойнай отырып оқуды тез үйренуі эмоционалдық жағымды көңіл-күй, мақтаныш және таң қалу сезімін сыйлайды;
- баланың мектеп оқуына 100 пайыз дайын болуы ата-ана мен бала уақытын үнемдейді, бала оқу материалын қысқа мерзімде оңай әрі шаршамай орындай алатындықтан қосымша үйірмелерге қатысу мүмкіншілігі артады;
- педагогикалық үдерістің жаңашылдығы мен тұтастығын қамтамасыз етеді.

Әдебиеттер:

1. ҚР Білім және ғылым министрлігінің мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы
2. «Учебник для родителей воспитателям и учителей» Н.А.Зайцев
3. «Тысяча. и еще...» (методическое руководство) Автор Н.А.Зайцев

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ТАЛАПТАРЫНА СӘЙКЕС ҰЙЫМДАСТЫРЫЛҒАН ОҚУ ҚЫЗМЕТІНІҢ МАЗМҰНЫН ІСКЕ АСЫРУ

Сеилгазинова Сандуғаш Айтмұханқызы,
№45 «Арман» балабақша меңгерушісі,
Алматы облысы Талдықорған қаласы

Бәсекеге қабілетті білім кеңістігін құруға бағытталған Қазақстандық білім беру реформасының басты мақсаттарының бірі – инновациялық технологияларға сүйене отырып, баланың бойында шығармашылық ойлауды дамытуға мүмкіндік жасау. Бұндай күрделі міндеттерді шешуде мектепке дейінгі мекемелердің алатын орны ерекше.

Қазіргі кезеңде еліміздің білім беру ұйымдарында оқыту процесін ізгілендіру мақсатында көптеген жұмыстар жасалуда. Оларды ғылыми тілмен айтқанда «Инновациялық үрдіс» немесе «Педагогикалық жаңалықтарды енгізу» деп аталады.

Инновация ұғымының мәні латының «in-novus» деген сөзінен шыққан, «жаңарту», «өзгерту», «жаңашылдық» деген мағынаны білдіреді. Яғни, педагогика ғылымда жаңа әдістерді, тәсілдерді, құралдарды, бағдарламаларды пайдалану.

Инновациялық білім беру құралдарына: аудио-видео құралдар, компьютер, интерактивті тақта, интернет, компьютер-мультимедиялық құрал, электронды оқулықтармен оқу әдістемелік кешен, инновациялық банк, инновациялық сайт және т.б. жатады. Сондықтан да қазіргі таңда көптеген интерактивтік бағдарламалық бөлімдер, қозғалмалы объектілер құруға мүмкіндіктер векторлық және графикалық жабдықтар көптеп шығып қолданыс табуда.

Осындай құралдардың бірі – мультимедиялық оқулықтарды балабақшада кеңінен пайдалану оқу қызметін жоғары дәрежеде жүзеге асыруға мүмкіндік туғызары анық. Ал мультимедиялық оқулықтар арқылы тәрбиеші уақытты тиімді және ұтымды пайдаланар еді. Қазіргі таңда ақпараттық-коммуникативтік технологиялар мектепке дейінгі жастағы балаларға білім берудің ең тиімді құралы болып келе жатыр. АКТ-ды қолдану педагогққа бірден бірнеше педагогикалық міндеттерді орындауға мүмкіндік береді:

- фонематикалық есту қабілетін дамытады;
- лексикалық сөздік қорын дамытады;
- қарапайым сөйлеу дағдыларын дамытады.

Балаларға оқыту бағдарламасын қарағаннан гөрі ертегі, әңгіме немесе танымдық фильм көрген немесе тыңдаған әлдеқайда қызық. Мектеп жасына дейінгі балалардың тікелей білім беру қызметінде қолданылатын барлық ақпараттық құралдарды төмендегідей бөлуге болады:

- аудио;
- бейне;
- мультимедиалық құралдар.

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің 2014 жылғы 9–қазандағы №408 бұйрығына сәйкес балабақшамыз оқу процесіне жаңа технологиялар мен білім беру бағдарламасын енгізу жөніндегі сынақ алаңы болып бекітілді.

Осы бұйрықты жүзеге асыру мақсатында 2015 жылы 4-10 қаңтар аралығында Санкт-Петербург қаласында өткен «Сауат ашу және бастапқы математика әдістемесі» бойынша өткен авторлық курсқа қатысып, өзіммен бірге балабақша педагогтары А.Қ.Жұмашева, Г.Қ.Есельбаева сертификат иеленді.

2015 жыл 12 қаңтардан бастап Зайцев әдістемесі бойынша арнайы жабдықталған бөлме ашылып, бүгінгі таңда балабақша ұжымы Н.Зайцев әдістемесін қазақ тіліне аударып, кестелері мен текшелерін дайындап, эксперименттік жұмыс жалғастырылуда.

Балабақшамызда 2016-2017 оқу жылында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығымен бекітілгенМектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының талаптарына сәйкес ұйымдастырылған оқу қызметінің мазмұнын іске асыру міндеті негізге алынды.

Балабақшаның басым бағыттарының бірі – бағдарламаның мақсатын жүзеге асыру, мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктері мен жеке мүмкіндіктеріне сәйкес білім, білік, дағдыларын, рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру, «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясына негізделген жалпыадамзаттық құндылықтарға, ұлтжандылыққа және толеранттылыққа отбасымен бірлесе отырып тәрбиелеу, сондай-ақ баланың мектептеоқуға әлеуметтік-психологиялық, тұлғалық, ерік-жігерлік, физикалық және зияткерлік даярлығы.

Бағдарламаның міндеттері балабақшаның жылдық жұмысында жүзеге асырылуда:

- заттық-кеңістіктік дамытушы орта құру; балалардың дене, зияткерлік, коммуникативтік, адамгершілік, эстетикалық дамуына бағытталған білім беру салаларын кіріктіру;
- әр жас тобында бағдарлама материалының мазмұнын игеруде балалардың дамуы мониторингін ұйымдастыру; бағдарламаға отбасының қатысуы.

Бүгінгі таңда ұжым өз іс-тәжірибелеріне сүйеніп Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мазмұнына және Қазақстан Республикасының Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына,Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016-жылғы 22-маусымдағы №391 бұйрығына №1 қосымшаға сәйкесұйымдастырылған оқу қызметінің жоспарына түбегейлі өзгерістер енгізді.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнының сапасын қамтамасыз ету мақсатында ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы бағдарламаға әдістемелік нұсқаулық әзірлеуде.

Әдістемелік нұсқаулыққа қосымша ретінде тоғыз өтпелі, ортақ тақырыптар арқылы перспективалық жоспарлаудың жаңа түрі ұсынылған.

Берілген өтпелі тақырыптар мен апталық тақырыптар күні бойы (күн тәртібі сәттерінде) жүзеге асырылады.

Мектепке дейінгі ұйымдардағы балалардың (1 жастан 6(7) жасқа дейінгі) білім беру қызметін жоспарлаудың ортақ тақырыптарының мазмұнын балабақша тәрбиешілері түрлі жаңа әдіс-тәсілдерді қолдану арқылы бала қызығушылығын арттыратын ұйымдастырылған оқу қызметін жүзеге асыруда.

Елбасының «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты жолдауында «Біз бүкіл ел бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде білім беру қызметін көрсетуге қол жеткізуіміз керек» десе, III тарау, 18-баптың 17-тармақшасында «Ақпараттық технологиялар мен ақпаратты таратудың жаңа нысандары бағытталған, мамандандырылған білім беру бағыттарын құру міндеті де алдымызда тұр» делінген болатын. Осыған орай инновациялық технологияны соның ішінде интерактивті тақтаны қолдану мақсатында біздің балабақшаның педагогтары Алматы облыстық білім берудегі жаңа ақпараттық технологиялар орталығы ұйымдастырған білім беру үрдісінде интерактивті құрылғыларды қолдану әдістемесі бойынша тренингтік курсқа қатысып, сертификат иеленді.

Бүгінде ұжым «Ұлттық ақпараттандыру орталығы» акционерлік қоғамы Мемлекеттік стандартқа сәйкес қазақ және орыс тілдерінде жасалған 20 компьютерлік ойындарын апробациядан сәтті өткізуде. Компьютерлік ойындарда балаларды мектепке дайындауға қажетті біліктілігін дамытуға бағытталған Мемлекеттік стандартқа сәйкес жасалған интерактивті тапсырмалар негізгі математикалық дағдыларды дамытуға арналған: онға және жиырмаға дейін санауды, оларды қосу, азайту және тағы басқа логикалық ойлауды дамытуға бағытталған: «артығын табу», іс-әрекеттің ретін қалыптастыру және т.б. байланыстырып сөйлеуін дамытуға бағытталған: өзінің әңгімесін құрастыруға, аудиожазба жазуға арналған тапсырмалар бар.

Қазақстан Республикасының Мәдениет министрлігі Тіл комитетінің тапсырысы бойынша дайындалған Электронды қазақ үйді қолданудамыз. Ол өзі шағын болғанымен, ішінде балаларға арналған 1200 шығарма бар, олар бес бөлімге бөлінген: қазақ ертегілері балалар әндері күйлер дәстүрлі әндер, терме-толғаулар, бесік жырлары, Абайдың қара сөздері.

Бұрынғыдай ауызша үлгіде емес, заманауи техниканың тетігін тиімді түрде пайдаланған абзал. Бұл электронды қазақ үйді түрлі ұйымдастырылған оқу қызметінде, серуен кезінде, ертеңгіліктерде яғни күн тәртібінің кез келген уақытында қолданған өте тиімді екені іс тәжірибеде дәлелденіп отыр. Бес білім беру саласы бойынша бағдарлама мазмұнын ашуда ұсынылып отырған тоғыз өтпелі тақырыпты игеруде электронды қазақ үйдің бес бөліміндегі шығармалар сараланып алынды. Мысалы «Менің Қазақстаным» апта такырыбының «Астана - Отанымыздың жүрегі» тақырыпшасын ашуда шығармашылықта мүсіндеу, аппликация, сурет салуда Құрманғазының «Сарыарқа» күйін тыңдаса, музыкадан өлеңін жазған Баян Ақтауова, әнін жазған Мақсат Жәутіковтің «Астана» әнін үйренсе, ал «Қатынас» және «Әлеумет» білім беру салаларында

«Әли мен Айя» мультсериалын интерактивті тақта арқылы тамашалап көре алады. «Таным» білім беру саласында интерактивті тақта арқылы Астананың көрікті жерлерімен танысады.

Яғни, әр жас топтарында бағдарлама материалының мазмұнын жаңа әдіс-тәсілдер арқылы игеру бойынша осы жүргізіліп жатқан жұмыстарға мониторинг ұйымдастырып отырамыз. 2015-2016 оқу жылы тәрбиеленушілердің білімін, іскерлігін және дағдыларын саралау нәтижесінің жалпы қорытындысы 96%-ды көрсетті.

Автоматтандыру – бұл ақпараттық технологияны күнделікті жұмысты ұйымдастыруда қолдану. Бұрындары барлық немесе кейбір жұмыстар қолмен істелетін болса, бүгінгі таңда компьютердің көмегімен орындалады. Бұл мағұлматтар бір жүйеде сақталады. Бұл, сонымен қатар, талдау және басқару шешім қабылдауға мүмкіндік туғызады.

Ұжым қазірде автоматтандырылған ақпараттық жүйені қолдануда. Автоматтандырылған ақпараттық жүйе тиімділігі менқолайлығы білім салалары бойынша толтырылған индикатор жүйесінің пайызын өзі есептеп шығарады.

Берілген жүйені енгізудің тиімділігі:

- мектепке дейінгі ұйымдардың қызметін тиімді басқарудың механизмдерін жетілдіру,
- оқу бағдарламасының мазмұнын игеру бойынша мониторинг өткізу үдерісін оңтайландыруға мүмкіндік береді.

Ұжымның мақсаты– мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеудің,дамытудың және оқытудың тұтас білім беру процесінтиімді инновациялық әдіс-тәсілдерін ойын түрінде қолдануды қамтамасыз ету.

Кіріктірілген түрде ұйымдастырылған оқу қызметі балаларға жас ерекшелігіне сай білім, білік және дағдыны қалыптастыруға бағытталған.

Күтілетін нәтижелер

Бала үшін

• Бала бойына адами асыл қасиеттерді сіңіреді; қазақтың бай фольклорлық мұраларымен сусындайды; тілдік қорын молайтады, әдеби қуатын арттырады, қоршаған ортаның сырын біледі; фонематикалық есту қабілетін дамытады; қарапайым сөйлеу дағдыларын дамытады.

Ата – аналар үшін

• Ата-ананың уақытын үнемдейді; баланы тәрбиелеу мен білім беруде педагогпен бірлесе отырып, оның тұлғалық әлеуетін ашуға шынайы қатысу мүмкіндігін алу.

Педагогтар үшін

• Кәсіби әрекеттерінде өзінің тәжірибесі мен шығармашылық әлеуетін білім беру бағдарламасын жүзеге асыру үшін қолдану мүмкіндігі; баланың тұлғалық дамуына және оның жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, басты құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған педагогикалық үдерістің жаңашылдығы мен тұтастығын қамтамасыз ету.

Қоғам үшін

• Бастапқы жалпы білім беру және мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сабақтастығын қамтамасыз ету.

Қорыта айтқанда, қолданылып отырған инновациялық әдіс-тәсілдер мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының талаптарына сәйкес: «Денсаулық», «Әлеумет», «Коммуникация», «Таным», «Шығармашылық» 5 білім беру салаларының базалық мазмұнын қамтып, жоғарыда көрсетілген төрт күтілетін нәтижеге және әртүрлі іс-әрекеттерді кіріктіру жолымен ұйымдастыру арқылы маниторинг көрсеткішінің нәтижесі жоғары көрсеткішті көрсетіп отыр.

Әдебиеттер

1. ҚР Білім және ғылым министрлігінің мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы

2. Электронды қазақ үй. Ғалымбек Қызырбекұлы. Алматы -2014

3. «Ұлттық ақпараттандыру орталығы» АҚ Алматы - 2015

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМНЫҢ ЖАҢАШЫЛ БАҒЫТТАҒЫ ЖЕТІСТІКТЕРГЕ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ

Алтынгуль Шарифовна Утебалиева,
№1 Мектепке дейінгі авторлық гимназия директоры,
Атырау қаласы

Бүгінде мектепке дейінгі білім мен тәрбие беретін мекеме басшысының алдында тұрған міндеттер өте ауқымды. Басшы оқу-тәрбие жұмысын ұтымды ұйымдастырумен қатар білім саласындағы жаңа инновациялық әдіс-тәсілдерді жете меңгеріп, оны басқару жүйесімен ұштастыру қажет. Педагогикалық ұжымның іс-әрекетін ұйымдастыру, тәрбие мен оқыту жұмысының тиімді жолдарын тауып, оны бақылап, талдай білу – басшының біліктілігіне тікелей байланысты. Ұжымды заманауи жаңаша өзгеріске қарай бағыттап, алдына дұрыс мақсат пен міндет қоя білген басшы әрдайым жетістікке қол жеткізе алады.

Қоғамымызда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне шығуы – білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт көшіне сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр.

Гимназияда түрлі қызмет түрлері мен формалар арқылы жасалған өзара келісімдер және мазмұнды жоспарлар негізінде әлеуметтік орта объектілерімен өзара әрекеттеседі [2]. Мен басшы ретінде ұйымның жаңашыл бағыттағы жұмыстарымды серіктестіктен бастауды жөн көрдім. Біз түрлі әлеуметтік серіктестіктермен өзара әрекеттесе отырып, балалардың жан-жақты, толық жетілуіне, педагогтардың педагогикалық шеберліктерін шыңдаумен қатар, балалардың денсаулығын нығайтуға, оқу-тәрбие және әдістемелік жұмысты

жоғары көтеруге септігін тигіземіз. Осыған байланысты, мектепке дейінгі білім беру жүйесінде серіктестік үлгісін жасауда және осы үдерістің №1 гимназияда ұйымдастыру тәжірибиесімен бөліскім келеді. Қоғамдық ұйымдармен жоспарлы және жүйелі жұмыс жасау үшін гимназияның жұмыс жоспары жасақталды. Серіктесті таңдағаннан кейін, онымен серіктестік жасау тілегін білдіріп, келісім шарт жасасамыз. Белгіленген мәселені шешу үшін бірлескен іс-әрекет жоспарын құрастырамыз. Әлеуметтік серіктеспен келіссөз жүргізуде өзара-әрекеттесу мақсатын, серіктестік мерзімін, мазмұнын анықтаймыз. Әр жұмыс келесі принциптерге негізделеді: өз еркіндігі, тараптардың тең құқыға иелігі, бір-бірінің мүдделерін сыйлау, заңнамалар мен нормативті актілерді сақтау.

Түрлі қоғамдық ұйымдардың, мекемелердің біздің гимназиямен серіктестігі келесі бағыттармен іске асырылады:

Х. Досмухамедов атындағы Атырау гуманитарлық университетінің және Қ. Дүтбаева атындағы Атырау гуманитарлық колледжінің мектепке дейінгі және педагогика кафедрасымен – АО «НЦПК», №30, №16, №19 мектептерімен, Атырау облыстық тарихи-өлкетану мұражайы, Д.Нұрпейісова атындағы қазақ музыка өнер академиясымен, Атырау облысының шахмат федерациясымен серіктестік жасалды.

Ең алдымен, балаларды сауықтыру мен шынықтыру жұмыстарын жүргізу мақсатында, гимназия №2 қалалық балалар емханасымен, қалалық дәрігерлік-педагогикалық кеңесімен және облыстың салауатты өмір салтын қалыптастыру орталығымен серіктестік орнатты.

Бала тәрбиелеу жолында, қажетті мамандарды тиесілі дәрежеде дайындау арқылы біз оқу-тәрбие жұмысының ары қарай дамуына үлесімізді қосамыз, осы бағытта гимназия педагогика оқу ұйымдарымен тығыз серіктестік жасайды. Педагогикалық колледжбен серіктестік – гимназияның білім беру үдерісін ғылыми-әдістемемен қамту, студенттердің бірегей тақырыптағы курстық жұмыс жасауы: «Мектепке дейінгі жас шамасындағы балаларға патриоттық тәрбие беру» курстық жұмысты алдын-ала қорғау, мектепке дейінгі гимназия базасында гимназия педагогтарының қатысуымен ғылыми зерттеулер.

Авторлық бағдарламалар жасақтауда өткізілетін эксперименттік жұмыс, гимназияның инновациялық қызмет атқару барысында Х.Досмухамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінің мектепке дейінгі педагогика кафедрасымен әлеуметтік серіктестігі. Практика мен ғылымның бірлігі, біріздiлігі жалпы білім беру бағдарламасының ажырамас бөлігі. Бүгінгі күнде мектепке дейнгі және бастапқы білім беру кафедрасымен біріге отырып «Қарым-қатынас», «Шаңырақ», «Үштілділік» тақырыбында эксперимент жұмысын ұйымдастырылып, авторлық бағдарламалар жарыққа шықты. Жұмыстар табысты жүлделі орындардан көрінді, соның ішінде, 2015 жылы «Шаңырақ» авторлық бағдарламасы «Ең үздік авторлық бағдарлама» сайысында I орын, 2013 жылы өткізілген республикалық сайыста «Үштілділік» бағдарламасы III орын иеленді.

Әлеуметтік серіктестік аясында «Жерұйық» (мәдениет орталығы) қоғамдық қорының көрме орталығымен өзара қарым-қатынас тақырыптық көрмелерде болу, БАҚ арқылы жұмыс тәжірибесімен бөлісу, буклеттер шығару, байқауларға қатысу арқылы жүзеге асуда.

БАҚ-мен гимназия арасында тығыз байланыс орнатылған «Астана Зиат» орталығы, «Отбасы және балабақша» журналы, «Өзін-өзі тану» журналы, «Алтын қайық», «Мұнайлы Астана», «Прикаспийская коммуна», «Атырау» газеті, «Білімді ел» ресми газеті, «Дошкольный мир» журналы және облыстық телеарна. Бұндай серіктестік мектепке дейінгі гимназияның бейнесін қалыптастыруға, Республикада және облыста мектепке дейінгі тәрбие тәжірибесін таратуға мүмкіндік береді.

Мұражаймен серіктестік нәтижесінде түрлі тақырыптағы жобалар ұйымдастырылды, гимназияда шағын мұражай жабдықталды. Гимназия мен мұражай серіктестігі бірнеше өзара табысты бағытта жасалады:

- балалардың «мұражай сабақтары» арқылы танымдық аясын жетілдіру;
- зерттеу жұмыстары (ізденіс және балалардың қызықты жұмыс формаларымен апробациясы)
- жобалау (бірлескен бағдарламалар жасау)

Г.А.Айдаралиева атындағы Атырау облыстық шахмат федерациясымен жасалған серіктестік арқасында шахмат ойындарына үйрету бойынша үйірме ұйымдастырылды, «Ақылды ладья» бағдарламасы, сонымен қатар балалар қалалық спорттық сайыстарға қатысты. Шахмат федерацияларымен серіктестік, ата-аналар мен педагогтар арасында жақсы бағаға ие болды. Біздің гимназия тәрбиеленушілері Халықаралық шахмат сайыстарында жүлделі орындарды иеленуде, және әрі де жеңімпаз атанарына сенеміз. Жоғарыда айтылып өткен жұмыс, яғни сыртқы қоғаммен жасалған байланыс, қоғамның балабақшамен оның қызметіне тілектес болуына көмегін тигізетіндігін көрсетеді.

Еліміздің ертеңі болар балалар тәрбиесіне үлкен мән бере отырып, оларға рухани тәрбие беру мақсатында, біздің мектепке дейінгі гимназия рухани-адамгершілік тәрбиесін дәріптейтін өзін-өзі тану пәніне ерекше көңіл бөледі. Гимназияның педагогикалық ұжымымен пәнаралық байланыстарды іске асыру көмегімен өзін-өзі тану технологиялар арқылы тәрбиеленушілерге рухани-адамгершілік білім беру жүйесі жасақталды. Заманауи білім беру дамуының бастапқы үрдісінің бірі – оның мазмұнын кіріктіріп оқыту. Көптеген зерттеушілердің пікірінше, кіріктіріп оқыту балаларда әлемнің толық бейнесін қалыптастыруда, олардың шығармашылық қабілеттерін арттыруға мүмкіндік береді, қарым-қатынас жасау қасиеттерін жетілдіреді.

Бұл технологияның әдістемелік жаңалығы – оның интерактивті тәртібінде, тәрбиеленушілерді рухани-адамгершілік құндылықтарға өмірдің барлық тұстарын үйретуді қарастыруында. Бұл үдеріске тек қана балалар ғана емес, ата-аналар мен пән мұғалімдері де тартылады. Кіріктіріп оқытудың мақсаты – бұл балалардың шығармашылық мүмкіндіктерін іске асыруда, қарым-қатынас қабілетін жетілдіруге мүмкіндік беретін, түрлі қызмет түрі арқылы белгілі бір тақырыпты ашу.[1] Кіріктіріп оқытудың педагогикалық әдістемелік

технологиясы түрлі болуы мүмкін, алайда қандай да болмасын жағдайда оны үлгілеу қажет. Ал қажетті үлгі схемасын іздеу – педагогтың шығармашылық белсендігінің көрсеткіші.

«Шаңырақ», «Қарым қатынас» авторлық бағдарламары мен «Өзін-өзі тану» бағдарламасы бір негізгі рухани-адамгершілік тәрбиелеу мақсатын ұстанады. «Шаңырақ» авторлық бағдарламасының негізгі мақсаты – туған жерге деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу, балалардың туған өлкесі туралы білімін кеңейту, балалардың бойына туған жерінің табиғатын қорғауды тәрбиелеу.

«Өзін-өзі тану» оқу қызметінде облысымыздың табиғаты туралы, туған өлкенің табиғи байлықтары туралы бейнероликтерді қолданамыз, осы аймақтың танымал адамдарымен кездесулер ұйымдастырамыз. «Мұнай және балық-туған жердің басты байлығы», «Туған өлкенің ең үздік ауданы», «Туған өлкенің танымал тұлғалары». «Қарым қатынас» авторлық бағдарламасы және «Өзін-өзі тану» бағдарламасы арқасында, балалар өздерінен келеңсіздік әрекетін ұстауды, жанжалдан алшақ болуды, өздерінің әрекеттерінің бағалауына мұқият қарауды үйренеді. Гимназияда біз ата-аналарды бірлескен жұмысқа тартуға тырысамыз. Осы жұмыстардың бір формасы ретінде, «Ең үздік гимназия отбасы», «Ең үздік жоба» байқаулары өткізіледі.

Жоғарыда көрсетілген барлық балалардың ата-аналармен жұмыстары өз жемісін береді. Біз қалалық және облыстық шараларда өз жобаларын қорғаған тәрбиеленушілерімізбен мақтан етеміз, біздің балалардың үздік жобалары облыстық әдістемелік кабинетінің «Дарынды балалар» жинағына енгізілді. Ал, Тәуелсіздігіміздің 25 жылдығына орай өткізілген «Отбасым менің өзімде» байқауында гимназиямыздың Нұрғалиевтер отбасы «Үздік жоба» марапатына ие болды.

Қазіргі таңда әлемнің алпауыт мемлекеттері көп тілді, әсіресе халықаралық тілдерді меңгеруді маңызды міндет деп санайды. Сондықтан біз де өз халқымыздың қарыштап дамып, өркениеттен кенде қалмау үшін көп тілді меңгеруіміз қажет. Бұл заман талабынан туындап отырған қажеттілік. Себебі, бірнеше тілде еркін сөйлей де, жаза да білетін маман бәсекеге қабілетті тұлғаға айналатыны сөзсіз. Осы ретте, президентіміз Н.Ә.Назарбаев 2012 жылы 14 желтоқсандағы Жолдауында: «Қазір біз балаларымыз қазақ тілімен қатар орыс және ағылшын тілдерін де белсенді меңгеру үшін жағдай жасауға шаралар қабылдап жатырмыз. Үштілділік мемлекеттік деңгейде ынталандырылуы керек», – деген болатын (4). Біздің ұйым қазақ, орыс және ағылшын тілін үйрету арқылы үштілді білім беруді қолға алды. Жұмыстың басында шығармашылық ұжым үштұғырлы тілді дамыту «Үштілділік» жобасын жасақтады. Бұл жоба балалардың туған тілінде, орыс тілінде және ағылшын тілінде келісімді білім алу жағдайында үштілді қатар меңгеру мәселесіне бағытталған. «Үштілділік» жобасының ең басты мақсаты – үш тілде сапалы да терең білім беру, балалардың ойлау дағдылары мен есте сақтау қабілеттерін жетілдіре отырып, үш тілде еркін сөйлеу дәрежесіне жеткізу.

Осы жұмыс барысында, алдымен, біз үш тілде оқытудың моделін жасақтадық:

1. Тілдік дамытушы орта ұйымдастыру;

2. Үштілділікті меңгеру бойынша оқу бағдарламаларын құру;

3. ҰОҚ, музыка, ойын-сауықтар, ертеңгіліктер, театрлық іс-әрекеттер арқылы тәрбиешілер мен мамандардың өзара байланысында билингвальді компонентті пайдалану;

4. Ата-аналардың педагогикалық-психологиялық білімін көтеру;

5. Жаңа технологиялар мен әдістерді енгізу;

6. Мектеппен байланыс.

Гимназияда үштілдік дамыту үшін барлық жағдай жасалған. Оқу жоспарына сәйкес II-кіші сәбилер тобынан бастап орыс топтарында қазақ тілі, қазақ топтарында орыс тілі пәндері және ағылшын тілін оқыту ересек топтарда оқытылады. Бұл топтардағы оқу қызметтері мектепке дейінгі үлгілік оқу бағдарламасына сәйкес жүргізіледі. Бұдан басқа ортаңғы топтарда ағылшын тілінен ақылы үйірме бар. Үйірме жұмысы «Қызықты ағылшын тілі» атты бағдарлама бойынша жүргізіледі. Ересек топтардың вариативтік бөлімінде біз «Үштілділік» авторлық бағдарламасын пайдаланудамыз.

Авторлық «Үштілділік» бағдарлама ересек топтардың балаларына тілдерді үйрету мақсатын вариативтік бөлімінде іске асыруға бағытталған. Бағдарламада тілдерді үйретудің педагогикалық шарттары мен әдістемелік негіздері, жолдары және оқу қызметтерінің технологиялық карталары, дидактикалық материалдары мен ойындары, хрестоматиясы және қосымшалар жасақталған. Бағдарлама бойынша ҰОҚ жаппай немесе топтық негізде, сонымен қатар басқа да қызмет түрлерімен кешенді сабақтасады (айналамен таныстыру, тіл дамыту, бейнелеу өнерімен). Біз балалардың тілдерді меңгеруге деген ынталары мен қызығушылықтарын инновациялық технологияларды пайдалану арқылы арттырудамыз.[3] Бұл жұмыс түрлерін атап айтсақ, ActivInspire Primary бағдарламасы арқылы жасалған флипчарт-ойындар, Power Point – триггер бағдарламасы арқылы жасалған ойындар, мнемотехнология, Т.Бьюзеннің ментальді картасымен, перфокартамен жұмыс, түрлі интерактивті ойындар, «Сиқырлы қалам» интерактивті оқу-танымдық кешені мен тілдерді үйренуге арналған дамытушы мультфильмдерді, электронды қазақ үйді оқу қызметінде де, оқу қызметінен тыс жұмыс түрлерінде де жиі қолданамыз. ActivInspire Primary бағдарламасы бойынша флипчарттарды үнемі түрлендіріп отырамыз. Сонымен қатар, балалардың алған білімдерін бекіту мақсатында мнемотехника, перфокарталарды тиімді қолдануға тырысамыз. Оны флипчарт түрінде де, триггер ойыны түрінде де қолданамыз.

Балаларға тілдерді меңгеруге байланысты шараларды тәрбиешілермен, саз, би, дене тәрбиесі, бейнелеу өнері мамандарымен үнемі бірлесіп өткізуге жұмыстанамыз. Педагогтар жалпы үш тілді үйрету оқу қызметінде жиі түрлендіру әдістерін қолданады. Мысалы: математика оқу әрекетінде үш тілде 10-ға дейін санау, музыкада үш тілде өлең айтып, үш тілде көркем сөз оқып, үш елдің биін билейді. Тілдерді жетік меңгеру барысында мынадай тәсілдер қолданылады: дүйсенбі – қазақ тілі күні, сәрсенбі – ағылшын тілі, жұма – орыс тілі күні болып белгіленіп, осы күндері педагогтар ата-анамен де, баламен де

сол күнге белгіленген тілде сөйлеседі. Тұрмыстық, еңбек, ойындық үдерісте, күн тәртібінде, оқу әрекетінде үйренген материалдарын нақтылайды. Мысалы: жуыну кезінде тәрбиеші балаларға үш тілде сөйлесе алады. Балалар қолдарын жуып, сүртіп жүріп дене мүшелерін, жуыну құралдарын үш тілде қайталаса, серуенде киімдер туралы, жыл мезгілдерін үш тілде қайталайды. Біздің алдымыздағы бүгінгі бала – ертеңгі елдің қожайыны. Сондықтан бүгінгі күннен бастап Қазақстан Республикасының азаматын тәрбиелеуге атсалыса отырып, мектепке дейінгі жастағы балаларға тіл үйретудегі жасалып жатырған жұмыс табысты нәтиже әкеледі деп сенеміз.

Баяндамада көрсетілген жаңашыл бағыттағы жұмыстар, ұжымды заманауи өзгеріске қарай бағыттап, алдына дұрыс мақсат пен міндетті қоя біліп әрдайым жетістікке қол жеткізе алады. Осы аталған бағытта балалармен жүргізіліп жатырған жұмыс өмір атты кемесінің есігін еркін есуде үлкен қызмет атқарады. Табысқа жетуде басшының менеджментінің мықты болуы, жас ерекшелігіне қарамай, жалпы заман ағымының талабына сай болуы шарт десек, менің басшы ретіндегі ұстанымым: өз ісіме жауапкершілікпен қарап, әрдайым өз білімімді жетілдіріп, педагогтарға дұрыс бағыт-бағдар беру.

Әдебиеттер

1. Садина С. Д «Технология интегрированных занятий» 2011ж.;
2. Грибоедова Т. П, Медведа Н.З. Социальное партнерство семьи и дошкольной организации: проблемы и опыт реализации// плюс – до и после №3 с 1-3;
3. «Мектепке дейінгі ұйымдарда тілдердің үштұғырлығын дамыту» әдістемелік құралы. Астана 2013ж.;
4. Журнал - El.kz, Назира Бурханова 2013 ж.

ТӘРБИЕ АЛТЫН БЕСІГІ - БАЛАБАҚША

Сариева Тойған Қалимқызы,
«Алтын балық» бөбекжайының меңгерушісі
Атырау облысы, Махамбет ауданы

Балалар еліміздің бүгіні мен ертеңі. Мемлекетіміздің басты байлығы, әрі тегі. Кішкентай бүлдіршіндеріміздің алғашқы даму кезеңі, білім берудің алғашқы сатысы – балабақша.

Н.Ә.Назарбаев

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Қазақстан халқының әл-ауқатын арттыру мемлекеттік саясаттың басты мақсаты» атты Жолдауында: «Кішкентай бүлдіршіндердің дамуына ықпал ететін үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы мектепке дейінгі білім беруге баса назар аударуған жөн және бұл сатыны олардың шығармашылық және интеллектуальдық қабілеттерін дамыту», – деп баса назар аударған еді.[1]

Тәрбиенің сан алуан келелі мәселесін шешетін, қарапайым дағдыларды бала санасына орнықтыратын алғашқы білім баспалдағы балабақша болғандықтан, Елбасы болашақ ел азаматтарына айналатын жас жеткіншектерге үлкен үміт артып, балаларды тәрбие мен оқытумен қамту бойынша «Балапан» бағдарламасын қабылдап, Қазақстанның әр аймақтарында, ауылдық жерлерде көптеген балабақшалар ашылды. Осы бағдарламаның аясында ауданымызда 2014 жылы 280 орындық «Алтын-Ай», 2016 жылы 280 орындық «Нұршуақ» балабақшалары ашылып, ауданда 3-6 жас аралығындағы балаларды мектепке дейінгі білім берумен қамтуда 100% көрсеткішті беріп отыр. Жоспарлы күрделі жөндеу жұмыстарымен барлық балабақша қамтылып, матералдық-техникалық базасына да қосымша қаражат бөлінді. Бұрын болмаған мультимедия, интерактивті тақталар алынып, интернет жүйесіне қосылды. Соның арқасында педагог кадрлар ғаламтор арқылы өз іс тәжірибелерімен бөлісуде.

Тәрбие мен білімнің алғашқы дәні мектепке дейінгі тәрбие ошағында беріліп, адамгершіліктің алғашқы сатыларын қалыптастырудың қайнар көзі – мектепке дейінгі кезең екендігі ақиқат. Осы үлкен талапты орындауда аудандағы «Алтын балық» балабақшасының да білім саласына қосқан үлесі зор.

Бақсай ауданы ауылымыз Жаманқала атанған мезгілде № 1 балабақша 1954 жылдан бастап жұмыс жасаған. 1980 жылы №1 балабақша жаңа типтік жобамен салынған 140 орындық жаңа ғимаратқа көшірілген. Балабақшаға «Алтын балық» атауы осы жылдан бастап берілген. Балабақшаның 63 жылдық тарихы бар.

Қазіргі таңда балабақшада 5 топ қазақ тілінде, 1 топ орыс тілінде, барлығы 140 бүлдіршін тәрбиеленуде. Ұжымда осы жұмыстарды 12 тәрбиеші, әдіскер, психолог, саз жетекшісі, би жетекшісі, дене шынықтыру нұсқаушысы, қазақ тілінің, орыс тілінің, ағылшын тілінің оқытушылары, барлығы 21 педагог мамандар қызмет атқарып келеді. Оның 20-сы жоғары, 1-уі арнаулы орта мектепке дейінгі тәрбие маманы. Педагог қызметкерлердің 2-уіжоғары, 9-ыбірінші, 7-уіекінші біліктілік санатты болса, жас мамандар – 3. Жыл сайын педагог мамандар өз білімін жетілдіру мақсатында білім жетілдіру курстарынан өтеді. Тәрбиешілер оқу іс-әрекетінде жаңа технолияларды мультимедия мен интерактивтік тақта, дидактикалық материалдар мен әдістемелік құралдарды пайдаланады.

Балабақшадағы оқу-тәрбие жұмысының басты мақсаты – тәрбиенің жаңа технологиясын пайдалана отырып, ізгілікке бағдарланған, әсемдікпен қаруланған, ұлттық тәлім нәрімен сусындаған, халық игілігін жасаушы азаматты, жеке тұлғаны тәрбиелеу.

XXI ғасыр табылдырығында барлық білім беретін мекемелерде, соның ішінде балабақшаларда инновациялық технологияларды қолдану – заман талабы. Баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы кішкентай жастан басталады. Біздің балабақшамызда қолданылып жүрген инновациялық технологиялар:

-Денсаулық сақтау технологиясы;
-Монтессори технологиясы;
-Ойын технологиясы;
-Триз технологиясы ;
-Ақпараттық-қатынас технологиясы;
-Жобалау технологиясы және т.б.

Аталған технологиялардың ішінде жаңа технологиядың бірі – «Жобалау» технологиясын 2014 жылдың қыркүйек айынан бастап, «Салауатты балдырған», «Хореография баланың әсемдік әлемі», «Үштұғырлы тіл», «Кішкентай сарбаздар» жобаларын пайдаланамыз. Нәтижесінде педагогтардың ақпараттық коммуникациялық технологиялар туралы білімдері анықталды, жоба бойынша шығармашылық топтың жоспары жасалды, балабақшада кеңестер өткізіліп, педагогтарға практикалық кеңестер, ал ата-аналарға жобаны жүзеге асыру бойынша кеңестер берілді.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан жолы-2050: «Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Қазақстан халқына Жолдауында жаңа жүйе құраушы «Мәңгілік ел» құндылығын жалпыұлттық патриоттық идеясы ретінде ұсынды. «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясын өмірде іске асырудың іргетасы мектепке дейінгі білім беру ұйымдарынан бастап, оқу-тәрбие жұмыстарында мақсатты түрде жүргізілуде. [2]

Балабақшамызда Тәуелсіздіктің 25 жылдығына орай «Отан менің – өзімде» тақырыбында ата-аналар арасында өткізілген облыстық байқауда «Біздің атамекеніміз – Қазақстан» атты қойылымға ата-ана Томанова Гүлден қатысып, қойылымдағы әже, тәрбиеші рөлдерін жақсы сомдай білді.

Болашақтың тірегі – бүгінгі бүлдіршіндер.

Біздің балабақшамызда балаларды елжандылыққа тәрбиелеу, туған елі мен жерін сүюге баулу жұмыстарына аса көп көңіл бөлінеді. Атап айтсақ, 1-желтоқсан Қазақстан Республикасының тұңғыш Президент күніне орай «Елін сүйген, елі сүйген Елбасы»атты ертеңгіліктер, көркемсөз оқу байқауы балалардың Қазақстанға деген мақтанышын арттырып, Елбасы туралы білімін кеңейтті.

«Мәңгілік ел – мұратым» тәрбиешілер арасында зиятерлік сайыс, «ЕХРО-2017» халықаралық көрмесіне байланысты бөбекжайдың балалар және ата-аналармен бірлесе отырып көрме ұйымдастырылды. Бәрінен таң қалдыратыны – ауланы безендіруде көп адамның ойына келмейтін қарапайым тіпті керексіз материалдардан ұшқыр қиял мен ізденіс арқылы өнер туындыларының жасалуы. Бөбекжай ауласындағы кең жер телімі 6 топқа бірдей бөлініп, 140 балаға арналған «Менің атаулы ағашым» атты акция өтіп, ойын алаңдары жасыл желекпен бөлінді. Ата-аналар мен педагогтар қалдық заттарды қолдана отырып, мультфильмдер мен ертегі кейіпкерлерінің мүсіндерін өз қолдарымен жасап, көпшілікті таң қалдырды.

Ел болашағы жастардың қолында дейтін болсақ, оларды кемелді келешекке жетелеу жолында бар мүмкіндіктерді пайдаланып, ұстаздар қауымының, соның ішінде тәрбиешілердің қосып отырған үлесі елеулі. [3]

2005 жылы тәрбиеші Юдина Надежда Константиновна Атырау облыстық Білім беру департаментінің «Құрмет грамотасымен», 2005 жылы тәрбиеші Сариева Тойған Қалимқызы Атырау облыстық Білім беру департаментінің «Құрмет грамотасымен» марапатталды. 2005 жылы облыстық «Ең таңдаулы балабақша» сайысында балабақша III орынға ие болды.

Облыстық білім беру департаментінің 2006 жылғы 19 шілдедегі № 390 «Экспериментті сынақ жұмысын дамыту туралы» бұйрығы негізінде «Өзін-өзі тану» пәні бойынша 2006-2007 оқу жылында балабақшаға Республикалық тірек сынақ алаңы болып бекітіліп, «Өзін-өзі тану» сабағы енгізілді. Балабақшада «Өзін-өзі тану» пәні бойынша Республикалық «Бөбек» ғылыми-зерттеу орталығынан 4 педагог тәрбиеші курстан өтті. Эксперимент кезінде балабақша біршама оң тәжірибе жинақтады. Әрбір сабақты дайындау және өткізу шығармашылық ізденісті талап етеді. Ізденістің нәтижесінде «Өзін-өзі тану» пәнінің тәрбиешісі болған Дариға Күнтазиева «Өзін-өзі тану әлеміне саяхат», «Мен қамқор боламын» тақырыптарында ашық сабақтар өткізіп, «Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде рухани құндылықтарды қолдана отырып, адамгершілікке баулу» тақырыбында шығармашылық жұмысын аудан көлемінде қорғап, жүлделі I орынға, Облыс деңгейінде II орынға ие болды. 2008-2009 жылы оқу жылында балабақша «Өзін-өзі тану» пәнінің сырттай конкурсына қатысып, кабинетішілік фотослайд жасалды.

Білім бөлімінің басшылығымен «Өзін-өзі тану» пәні – әдістемелік жұмыс және оның тиімділігін арттыру жолдары» тақырыбында аудандық семинар біздің балабақшада ұйымдастырылды. Семинарда тәрбиешілер Жумалиева Алмагүл «Мен қайырымды баламын», Жұбаниязова Ләззат «Отбасы – бақыт мекен» атты ашық сабақтар, балабақша психологы Сағындықова Айнагүл «Танысу» тренигтерін өткізіп, жетістіктерге ие болды.

2006 жылы Нұрхиева Айгүл Базарқызы «Жыл тәрбиеші» сайысына қатысып ауданнан I орынға ие болса, 2007 жылы Махамбет аудандық білім бөлімінің «Құрмет грамотасымен» марапатталды. 2007 жылы балабақша ауданнан «Үлгілі ғимарат» атағын жеңіп алды.

2010 жылы Аудандық балабақша меңгерушілері арасында өткен «Білім ұясы: Үздік менеджер – 2010» байқауында өз ісінің кәсіби шеберлігі үшін Сариева Тойған Қалимқызы III орын алса, осы жылы балалардың өмір сүру сапасын әлеуметтік және құқықтық кепілдіктермен қамтамасыз етуде жеткен жетістіктері үшін Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі балалардың құқықтарын қорғау комитетінің «Алғыс хатымен», Тәуелсіз Қазақстанның рухани және әлеуметтік дамуы жолында қол жеткен табыстары және оның гүлденуіне қосқан үлесі үшін Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрінің Құрмет Грамотасымен марапатталды.

2011 жылы саз жетекшісі Мыңғышбаева Айжан Облыстық педагогикалық оқуға қатысып, II дәрежелі дипломмен марапатталды.

2012 жылы би жетекшісі Торбаева Батима Облыстық педагогикалық оқуға қатысып, II дәрежелі дипломмен марапатталды.

2012 жылы Республика көлемінде «Шәкірт жүрегіне жол тапқан ұстаз» кітабына балабақшаның жоғары санатты тәрбиешісі Юдина Надежда Константиновнаның және аудандық білім бөлімінің мектепке дейінгі тәрбие жұмысы жөніндегі әдіскері Масалимова Болған Ғибатоллақызының жеткен жетістіктері жайында мәліметтері жарыққа шықты.

2013 жылы «Жұмыспен қамту – 2020 жол картасы» бағдарламасының I кезеңімен балабақша ғимаратына күрделі жөндеу жұмыстары жүргізілді. Осы жылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту қызметінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының талаптарына толықтай сәйкестенуіне байланысты «Алтын балық» бөбекжай балабақшасы Атырау облысының білім саласындағы бақылау Департаментінен мемлекеттік аттестаттаудан өтті.

2013 жылы балабақша психологі Сағындыкова Айнагүл облыстық педагогикалық оқуға қатысып, III дәрежелі дипломмен, 2013 жылы балабақша меңгерушісі Сариева Тойған Қалимқызы «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының «Құрмет грамотасымен», осы жылы саз жетекшісі Мыңғышбаева Айжан Атырау облысы Білім беру басқармасының «Құрмет грамотасымен» марапатталды.

2013 жылы Егеменді еліміздің дамыған өркениетті елдер қатарына жету жолында ғылым мен білім жүйесін жетілдіруге қосқан үлестері мен елбасының «Қазақстан -2050» стратегиясын жүзеге асыру жолында 2013-2014 оқу жылына балабақшаны сапалы дайындаған үшін «Алтын балық» балабақшасы марапатталды.

2014 жылы Сариева Тойған Қалимқызы облыстық «Үздік менеджер-2014» байқауына қатысып II дәрежелі дипломмен, 2014 жылдың қорытындысымен Ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуына қосқан үлесі үшін «Үздік балабақша қызметкері» атағын алды. 2014 жылы балабақшаның жоғары біліктілік санатты тәрбиешісі Юдина Надежда Константиновна Қазақстан Республикасы білім және ғылым министрлігінің «Құрмет грамотасымен», би жетекшісі Торбаева Бәтима Облыстық білім беру басқармасының «Құрмет грамотасымен» марапатталды.

2014 жылы Егеменді еліміздің дамыған өркениетті елдер қатарына жету жолында ғылым мен білім жүйесін жетілдіруге қосқан үлестері мен елбасының «Қазақстан -2050» стратегиясын жүзеге асыру жолында 2014-2015 оқу жылына балабақшаны сапалы дайындаған үшін «Алтын балық» балабақшасы марапатталды.

2015 жылы өскелең ұрпақты оқыту мен тәрбиелеу ісіндегі табыстары үшін Сариева Тойған Қалимқызы Атырау облысы Білім беру басқармасының «Алғыс хатымен» марапатталды.

2016 жылы «Мектепке дейінгі білім беру жүйесінің мазмұнын жаңарту: жаңа сапа, жаңа көзқарас» III облыстық ғылыми-практикалық конференциясында меңгеруші Сариева Тойған Қалимқызы «Басқару – басқаларды жетістікке жеткізу», саз жетекшісі Мыңғышбаева Айжан Абылқасқызы «Музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық

қабілеттерін дамыту», тәрбиеші Юдина Надежда Константиновна «Художественно творческая деятельность детей в детском саду» тақырыптарында іс тәжірибелерін қорғап, Атырау облысы білім беру басқармасының «Алғыс хатымен», 2017 жылы Надежда Константиновна Аудан әкімінің «Ана жүрегі» медалімен марапатталды.

2016 жылы Облыстық педагогикалық оқуда саз жетекшісі Мыңғышбаева Айжан «Музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту» іс-тәжірибесімен II дәрежелі дипломмен марапатталды.

2016 жылы балабақша меңгерушісі Сариева Тойған Қалимқызы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Құрмет грамотасымен» марапатталды.

2017 жылы Облыстық педагогикалық оқуда би жетекшісі Торбаева Батима «Би өнері – баланың жан-жақты дамуының ықпалды құралы» іс-тәжірибесімен I дәрежелі дипломмен марапатталды.

Балабақшаның ұжымы ұйымшылдықпен жұмыс жасап, тарихи оқиғаларға толы аудандық, облыстық мәдени шараларға өз үлестерін үнемі қосып келеді. Айтар болсақ, 2003 жылы Махамбет бабамыздың 200 жылдық мерей тойы ЮНЕСКО көлемінде тойлануына, 2005 жылы Ұлы Жеңістің 60 жылдық тойына, 2008 жылы Махамбет ауданының 80 жылдық мерей тойына, 2010 жылы Ұлы Жеңістің 65 жылдығына, 2011 жылы Тәуелсіздіктің 20 жылдығына, 2015 жылы Ұлы Жеңістің 70 жылдығына, 2016 жылы Тәуелсіздіктің 25 жылдығына арналған мәдени шаралардың өтуіне атсалысты. Ұжым «Ұрпақтар ұмытпайтын Ұлы Жеңіс» атты мекеме арасында өнер фестиваліне қатысып аудан әкімшілігінің III дәрежелі дипломымен және театрландырылған қойылымда Әлия мен Маншүк рөлін сомдаған тәрбиешілер Алмагүл Жумалиева мен Айнагүл Сағындыкова аудан әкімінің «Алғыс хатымен» марапатталды.

Жыл сайын өтетін дәстүрлі «Айгөлек» мектеп жасына дейінгі балалар шығармашылығының облыстық фестивалінде жылма жыл балабақша бүлдіршіндері үздіктер қатарынан көрініп келеді. 2011 жылы би жанры бойынша үздік өнер көрсеткені үшін «Пингвиндер» биімен III орын, 2012 жылы оркестр жанрынан халық әні «Елигай» шығармасын орындап II орын, 2013 жылы оркестр жанрынан «Біз өмірдің гүліміз» шығармасын орындап II орын, 2014 жылы оркестр жанрынан I орын, ән номинациясынан III орын, 2014 жылы би жанрынан «Көңілді қояндар» биімен III орын, 2015 жылы қазақтың ұлттық биі «Асатаяқ» биімен III орын, Оркестр жанрынан «Озорная полька» шығармасын орындап I орын, 2016 жылы «Еркемай» балалар оркестрі «Қазақтың ән-күйінен топтама» шығармасын орындап I дәрежелі дипломмен марапатталып, абыройлары облыс бойынша асқақтады.

Біз тек өз заманымыздың өреміз жеткен ақиқатын ғана жаздық. Алайда өзгермес бір ақиқат бар. Ол Махамбет ауылы бәріміз үшін қасиетті мекен, қастерлі топырақ. Ең бастысы әрбір азамат оның тарихын, әдебиеті мен мәдениетін, өзінің еңбек еткен мекемесінің – адамын қадірлеп, өткенін сыйлай, бүгінгісін сезіне, келешегін қорғай білгені абзал.

Келешек ұрпақ қандай болады, қадірменді ағайын ол мына сіз бен бізге байланысты. «Мен – нағыз ұлы тарих куәсімін, бірімін және оны жасаушысымын» деп ұлы Абай жырлағандай, ата-бабамыздан қалған салт-дәстүрімізді, елдік, ерлік дәстүрін ұрпақ санасына сіңіре білсек, парыздың орындалғаны.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан халқының әл-ауқатын арттыру - мемлекеттік саясаттың басты мақсаты» // Егемен Қазақстан газеті, 7 ақпан 2008 ж., №136

2. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан жолы - 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» // Ана тілі газеті, 23 қаңтар 2014 ж.

3. «Бала мен балабақша» Республикалық педагогикалық журналының 2014 жылғы №7 саны, 4-5 бет.

4. «Отбасы және балабақша» Республикалық педагогикалық журналының 2016 жылғы №1 саны, 18-19 бет.

5. «Балабақша меңгерушісі және әдіскері» Республикалық педагогикалық журналының 2015 жылғы №3 саны, 12 бет.

СОЦИАЛЬНАЯ АДАПТАЦИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ СРЕДСТВАМИ ЛЕКОТЕКИ

Омар Б.С.,
директор КГКП я/с №53 «Алмагуль»
Карагандинская область, г. Караганда

В современных социально-политических условиях Республики Казахстан первостепенными стали задачи построения новых отношений между личностью, обществом и государством. Социализация детей дошкольного возраста, имеющих особые образовательные потребности (далее ООП), является важной и актуальной проблемой психолого-педагогического сопровождения. Социальное благополучие ребенка во многом зависит от того, как он приспособлен и адаптирован к окружающей действительности [2: 4].

Полноценное развитие ребенка как неотъемлемое право человека и одна из важнейших задач образования на современном этапе требует поиска наиболее эффективных путей достижения этой цели. Одной из новых форм социализации и образования детей с ООП является Лекотека.

В Казахстане первая Лекотека основана в 1994 г. в г. Алматы в Центре САТР. Инициатором ее создания стала первый руководитель центра, доктор педагогических наук, профессор Р.А.Сулейменова. Эта Лекотека была создана как форма обеспечения коррекционно-развивающего обучения детей с проблемами в развитии стимулирующими игрушками.

Лекотека в нашей ДО – это структурное подразделение, предназначенное, как для оказания коррекционной помощи детям, посещающим специальные и инклюзивные группы, так и для неорганизованных детей микрорайона, нуждающихся в психолого-педагогической поддержке.

Одной из основных целей работы Лекотеки является создание условий для успешной социализации детей с ООП. Посещают Лекотеку в нашей ДО дети с нарушениями речи, зрения, с ЗПР, с синдромом Дауна, расстройствами аутестической сферы, дети после кохлеарной имплантации, дети с множественными нарушениями, имеющие существенно разное состояние здоровья, разный уровень развития. Это делает невозможным использование единой образовательной программы в рамках Лекотеки. Поэтому работа с каждым ребенком строится по индивидуальной программе.

Каждого ребенка, поступающего к нам в Лекотеку, обследует команда специалистов различного профиля, которые могут оказать ему коррекционную помощь. После проведения командной оценки, специалисты Лекотеки (учитель-дефектолог, логопед, педагог - психолог, тифлопедагог, инструктор по физическому воспитанию, музыкальный руководитель) составляют индивидуальную развивающую программу, опираясь на сильные стороны в развитии ребенка, на его возможности и потребности.

Индивидуальные программы, по которым проводятся занятия с детьми, строятся на основе современных программ для детей с ООП, утвержденных Министерством образования и науки РК. Кроме этих специальных программ, специалистами нашей ДО были разработаны дополнительные программы для работы с данной категорией детей, которые помогают повысить качество коррекционной образовательной работы. Это «Программа развития эмоционально-волевой сферы детей с ООП «Учимся играя»; «Программа психолого-педагогического сопровождения ребенка с ООП под руководством психолога и воспитателя»; «Программа социально-личностного развития детей дошкольного возраста с ООП»; программа «Воспитание и обучение безречевых детей дошкольного возраста со сложными нарушениями развития»; программа «Развитие сенсорной сферы дошкольников с ООП». Эти программы помогают педагогам грамотно планировать коррекционную работу с дошкольниками с ООП, учитывать особенности каждого ребенка при составлении ИРП.

Основными видами работы с ребенком в Лекотеке являются индивидуальные и групповые занятия. Все занятия с детьми проходят в игровой форме, так как игра, по мнению Д.Б. Эльконина, представляет собой важнейшую и эффективную форму социализации ребенка, обеспечивающую освоение мира человеческих отношений[4 : 5].

Индивидуальные занятия направлены на развитие и поддержку способностей ребенка в соответствии с его возможностями и планируются с учетом зоны его ближайшего развития. Для того, чтобы ребенок легче адаптировался к новой обстановке и новой деятельности, чувствовал себя в безопасности, индивидуальные занятия обычно проводятся в присутствии родителей. Родители становятся участниками игры, знакомятся с новыми

методами и формами работы с ребенком. После занятия родителям выдается домашнее задание с рекомендациями по отработке полученных навыков в играх дома.

С целью формирования навыков социального поведения проводятся групповые занятия. Общение с другими детьми дает ребенку с ООП новые впечатления. Ребенок учится доброжелательно относиться к сверстникам, играть и заниматься вместе со всеми, у него начинают развиваться навыки совместной игры. Учитывая повышенную утомляемость, неустойчивость внимания детей с ООП, в течение всего занятия педагог меняет виды деятельности. Характер и объем учебного и игрового материала, применяемого на занятии, обязательно адаптируется специалистами Лекотеки к возможностям каждого ребёнка на данный момент [1 : 10].

Также при планировании коррекционных занятий специалисты Лекотеки широко используют элементы авторских методик М. Монтессори, Глена Домана, Никитина, Х. Кюизенера.

Методы Монтессори-педагогики оптимально подходят для ребенка с любым уровнем умственного, психического, речевого развития, поскольку реализуют индивидуальность в обучении. Так, выполняя упражнения в практической жизни, ребенок с ООП учится ухаживать за собой, своими вещами и окружающей обстановкой. Используя такие пособия как рамки с застежками (пуговицы, кнопки, молнии, пряжки, шнурки, банты), дети упражняются в умении самостоятельно одеваться и застегивать пуговицы и ремни, обуваться, завязывать шнурки. Упражнения по уходу за окружающей средой (вытирание пыли, сметание со стола, мытье посуды, стирка кукольного белья и д.р.) помогают особому ребенку научиться соблюдать чистоту, аккуратно обращаться с вещами, убирать их на место. Подобные упражнения М. Монтессори развивают не только память, внимание, волю, но и не менее важны для социального развития ребенка с проблемами в развитии и в первую очередь для формирования у него навыков социального поведения, ознакомления с культурой поведения в обществе, обучения навыкам повседневной деятельности и личной гигиены. С материалом М. Монтессори по сенсорному развитию педагоги организуют различные игры и упражнения. Так, игры с розовой башней способствуют развитию глазомера, знакомят ребенка с понятиями «большой - маленький». Игры с цветными табличками «Найди пару», «Зажги огоньки в доме», «Разноцветные дорожки» развивают зрительные функции цветоразличения основных цветов спектра и их оттенков. Действуя с «Геометрическим комодом», ребенок знакомится с плоскостными геометрическими фигурами, учится методом проб и ошибок заполнять прорези соответствующими по форме фигурами, составлять пары одинаковых по форме и размеру фигур. Упражнения с «шершавыми табличками» способствуют развитию у детей осязания и тактильного восприятия. Также развитию осязания и мелкой моторики рук способствуют игры на сортировку предметов (орехи, пуговицы, шарики и др.). В игре «Волшебный мешочек» - дети развивают

умение узнавать на ощупь предметы и определять материал, из которого они сделаны.

Таким образом, самостоятельная работа с материалами М. Монтессори позволяет детям стать более независимыми, самостоятельными и адаптированными, что просто жизненно важно для детей с ООП.

Методика Х. Кюизенера, элементы которой используются педагогами Лекотеки в работе с детьми с ООП, универсальна, она не вступает в противоречие ни с одной из существующих методик, а наоборот, удачно их дополняет. Палочки Кюизенера просты и понятны детям, упражнения с ними предлагаются детям в игровой форме. Подбор упражнений осуществляется с учетом возможности детей, уровня их развития. Использование в работе палочек Х. Кюизенера помогает сформировать у ребенка с ООП представление о цвете, длине, ширине, высоте, научить сравнивать и измерять предметы. В дополнение к набору палочек Х. Кюизенера мы используем альбомы для детей младшего и старшего дошкольного возраста «Волшебные дорожки», «На златом крыльце» и «Кростики». В альбомах подобраны игры, которые научат ребенка различать цвет, сравнивать предметы по величине, ориентироваться на плоскости, познакомит с понятиями «одинаковые» и «разные». Очень нравится детям игра «Дорисуй картинку». На цветной схематичный рисунок из альбомов дети накладывают подходящие по величине и по цвету палочки. Рисунок становится объемным, появляются заборчики, дорожки, домики, как бы оживают сказочные персонажи, животные, птицы и цветы.

Для интеллектуального развития детей с ООП мы успешно используем кубики Никитина. Методика обучения подразумевает подачу обучающего материала в игровой форме. Упражнения, которые педагоги предлагают выполнять при помощи кубиков, легко изменяются, подстраиваясь под индивидуальный уровень развития каждого ребенка. Дети с удовольствием конструируют из кубиков башни, поезд, собаку с опорой на образец, или придумывают свои постройки. Особенно ценным является то, что игры с кубиками Никитина рассчитаны на совместную игру детей вместе с родителями. Принимая активное участие в играх ребенка, родители, воспитывающие особого ребенка, начинают лучше понимать своего ребенка и взаимодействовать с ним.

Оптимизировать педагогический процесс, индивидуализировать обучение детей с ООП, и значительно повысить эффективность педагогической деятельности помогает педагогам Лекотеки использование компьютерных технологий. Разработанные на основе методики Глена Домана компьютерные пособия «Умничка», «Гений с пеленок» и «Интеллектуал» позволяют детям с ООП легко усвоить большой объём информации об окружающем мире животных и растений, предметах и их назначении с помощью иллюстраций, фотографий, рисунков, которые очень точно, реалистично и доступно отображают объекты окружающего мира. Они демонстрируются изолированно, изображения не перегружены лишними деталями, доступны для восприятия

детьми. Программа работы с использованием компьютерных пособий «Умничка», «Гений с пеленок» и «Интеллектуал» состоит из 2-х этапов.

На первом этапе педагоги просто знакомят ребенка с предметом. На экране появляется надпись, затем изображение и озвучивание названия предмета или явления. На втором этапе ребенку в доступной форме сообщается новая, постепенно усложняющаяся от ступени к ступени информация о предмете или явлении. Следует отметить, что информация на диске – это не единственно правильный вариант. Эту информацию педагог подбирает в соответствии с возрастом, возможностями и интересами каждого ребенка, посещающего Лекотеку, а также в соответствии с задачами, которые он ставит на занятии.

Практика работы с детьми с ООП показала, что использование компьютерных игр или мультимедийных презентаций, как на индивидуальных, так и на групповых занятиях, позволяют сделать их эмоционально окрашенными, привлекательными, вызывают у ребенка живой интерес, являются прекрасным наглядным пособием и демонстрационным материалом.

В Лекотеке собрана большая медиатека, в которой находятся разработанные педагогами презентации по всем лексическим темам: «Моя родина Казахстан», «Астана», «Мой город Караганда», «Времена года», «Домашние и дикие животные» «Домашние и дикие птицы», «Овощи и фрукты», «Мебель», «Посуда», «Обувь», «Одежда» и другие. Все презентации озвучены, в них включены клипы, сказки или стихи по теме, электронные гимнастики для глаз, динамические паузы.

Апробированные педагогами авторские компьютерные игры и программы «Компьютер для малышей», «Планета чисел для малышей», «Занимательная арифметика», «Занимательная геометрия», «Времена года», «Уроки тетушки Совы», «Лесная школа» в сочетании с традиционными методами позволяют повысить эффективность коррекционно-развивающих занятий с детьми с ООП. У детей появляется заинтересованность в занятиях, они лучше усваивают материл, увеличивается речевая активность, совершенствуются навыки общения с другими детьми и взрослыми.

Также в системе психокоррекционной помощи специалисты Лекотеки используют разные виды арттерапии: музыкотерапия, изотерапия, имаготерапия, пескотерапия, эманотерапия, которые способствуют социокультурной адаптации ребёнка с ООП. Применение той или иной арттерапевтической техники определяется вариантом и характером имеющегося у ребенка нарушения.

Элементы изотерапии применяются в работе со всеми детьми, посещающими Лекотеку независимо от их диагноза. Педагогами Лекотеки были разработаны программы «Формирование продуктивных видов деятельности у дошкольников с ОВР» и «Развитие изобразительной деятельности дошкольников с ОВР средствами нетрадиционных художественных техник». Целью программ является разработка содержания, форм, методов, которые предусматривают поэтапную организацию

коррекционно-педагогической работы по развитию изобразительной деятельности детей дошкольного возраста с ОВР. Изобразительная деятельность с использованием нетрадиционных техник является своеобразным средством коррекции эмоционально-волевой сферы. В работе с детьми используются такие нетрадиционные технологии как хеппинг - пальчиковая живопись, ниткопись, кляксография, монотипия, рисование на мокрой бумаге, обрывная аппликация, рисование по трафарету и с помощью печаток и оттисков. Также большие возможности для развития детей с ОВР предоставляет использование техники пластилинография и тестопластика - создание объёмных или рельефных фигур, картин и даже целых композиций из пластилина и солёного теста. Во время лепки у детей развивается тонкая моторика пальцев, воображение, дети приобретают новый сенсорный опыт.

Используя в работе с дошкольниками элементы имаготерапии, педагоги Лекотеки развивают ребенка посредством театрализованных игр, игр драматизаций. Пальчиковый театр, кукольный театр, настольный театр игрушек, настольный плоскостной театр, плоскостной театр на фланелеграфе, звучащие игрушки – всё это очень хорошо влияет на развитие мелкой моторики и общее речевое развитие ребенка с ОВР, способствует формированию навыков общения, самостоятельности.

Развитию творческих способностей детей, преодолению неуверенности и страхов способствует применение элементов музыкотерапии. На занятиях с гиперактивными детьми используется релаксационная музыка, которая успокаивает ребенка, снимает мышечное напряжение. Если ребенок заторможен, не проявляет активности на занятиях, используем ритмичную музыку в процессе динамических пауз или в логоритмических упражнениях. С большим удовольствием дети занимаются в оркестре шумовых музыкальных инструментов. Дети не только обучаются игре на музыкальных инструментах, но и учатся общаться по-новому. У них появляется ответственность за правильное исполнение своей партии, собранность, сосредоточенность. Оркестр объединяет детей, воспитывает волю, помогает преодолеть нерешительность, робость, неуверенность в своих силах.

Значительное место в коррекционной работе с детьми с ОВР занимают праздники и развлечения. Красота обстановки, торжественность музыки, общее приподнятое настроение – все это делает праздники эмоционально насыщенными. Все дети принимают активное участие в празднике, каждый из них имеет возможность показать, на что он способен, и почувствовать себя равноправным в атмосфере общей радости.

Вовлечение семьи в процесс развития ребёнка, поиск ресурсных возможностей внутри семьи — одна из важнейших задач Лекотеки. Важно отметить, что вся коррекционная работа в Лекотеке проводится совместно с родителями воспитанников и планируется так, чтобы родители были не пассивными наблюдателями, а активными участниками процесса. Такое сотрудничество со специалистами Лекотеки помогает родителям применять полученные знания и умения в воспитании своих детей в домашних условиях и

принять ребёнка таким, какой он есть. В результате конструктивной работы родители вырабатывают позитивные установки по отношению к себе, своему ребенку, что позволяет им формировать у него такие навыки, которые помогут адаптироваться и семье, и ребенку[3 : 14].

За время посещения Лекотеки произошли позитивные изменения в развитии детей:

- повысилась социальная активность, уменьшился страх от чужих людей, повысилась степень общительности;
- расширился словарный запас, повысилась речевая активность;
- улучшились зрительные реакции, координация движений, появились самостоятельные движения, навыки самообслуживания;
- освоены новые методы и техники социально-психологического развития ребёнка;
- получены положительные отзывы родителей.

Таким образом, Лекотека является новой эффективной формой социальной адаптации и интеграции в общество детей с особо образовательными потребностями.

Литература

1. Ильина, С.К. Лекотека в ДОУ. Организация, документация — М.: ТЦ Сфера, 2011.

2. Пискун О. Ю., Есипова Т. П. Лекотека как новая форма социализации и образования детей с ограниченными возможностями здоровья. Новосибирск «ДАУН СИНДРОМ», 2011.

3. Пронина Н.Н. Психологическая поддержка семьи, воспитывающей ребенка с проблемами развития. «Особый ребенок», выпуск 1, М. « Теревинф», 1998

4.Эльконин, Д.Б. Психология игры. - 2-е изд. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2007.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМНЫҢ ЖҰМЫСЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР НЕГІЗІНДЕ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Жанғали Светлана Жәрдемқызы,
«Райхан» мектепке дейінгі бөбекжай директоры,
Атырау облысы Индер ауданы

Педагогикалық процесте инновация оқыту мен тәрбиенің тәсілдері,түрлері мақсаты мен мазмұнын педагог пен бала бірлескен қызметін ұйымдастыру жаңалық енгізуді білдіреді. Инновациялық технологиялар,әдістер, балалардың психологиясы мен педагогикасын терең білуді педагогтарға нақты бір жетістіктерге көмектеседі. Нақтылап айтқанда, балаға білім мен тәрбие беруді саналы,сапалы етіп қызығушылықтары мен өміршеңділігін арттырады деп айтуға болады. Президент Н.Ә.Назарбаев "Қазақстан -2050" стратегиялық жолдауында "біз білім -ғылым-инновациялар үштігі билеген постиндустриялық

әлемге қарай жылжып келеміз, біріншіден ,бұл -уақыт, қазір инновация заманы, инновация ғасыры" деп атап көрсеткен болатын.[1] Ақпараттық технологиялар мен инновациялық педагогикалық әдістерді біріктіру білім беру сапасы мен тиімділігін арттырады. Оқу қызметінің қызықты да түсінікті болуы тәрбиешінің шеберлігі мен ізденімпаздығына тікелей байланысты. Интернет желісінде жұмыс істеу де балаларымызға әлемдік білім мен ғылым жетістігінен хабардар болып , оны игеруіне шексіз мүмкіндіктер ашатыны хақ. Мектепке дейінгі балалардың есте сақтау қабілеті әлсіз, қабылдау процестері тұрақсыз келеді. Сондықтан олар затты қолмен ұстап,көзімен көргенді ұнатады. Балабақшада барлық салаларда мультимедиялық оқулықтар, слайд шоу, видео, электронды ойындар, электронды көрнекіліктер т.б. кеңінен қолданылады. Осы орайда электрондық оқулықтар біріншіден балалардың қызығушылығын арттырады, екіншіден зейін қойып көрумен қатар түсінбеген жерлерін қайта көруге мүмкіндік алады. Білім жүйесіндегі инновациялық өзгерістерге Президентіміз Н.Ә.Назарбаев назар аудара келе, Республикалық мұғалімдер съезінде: «XX ғасырдың екінші жартысында белгілі болған нәрсе- XXI ғасырда алдыңғы саптағы елдер қатарына өз жастарының интеллектуалды және рухани әлеуетін барынша дамыта алатын мектептер мен жоғары оқу орындарының ең тиімді жүйесін жасаған ел ғана көтеріле алады» - деген болатын. [2]

Бұл тұрғыда инновациялық технология мен әдістерді енгізудің маңызын атап өткен жөн.

Қоғамымызда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне шығуы – білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға уақыт талабына сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр. Мектеп жасына дейінгі тәрбие мен білім беруге оқытудың қазіргі заманғы әдістемелерін енгізу– жаңа формация педагогын қалыптастырудың, баланы жан-жақты қалыптасқан жеке тұлға ретінде тәрбиелеудің алғы шарттарының бірі болып отыр.

Білім беру саласының өзі мектепке дейінгі тәрбиеден бастау алатынын ескерсек, өткен ғасырдың 80-ші жылдарының аяғына таман кішкене ғана елдімекеннің барлаушылар бөлігінде ашылған шағын балабақша жылдар өте келе Республикалық, Халықаралық деңгейде жұмысын көрсетіп отырған алдыңғы қатардағы балабақшалардың біріне айналды. Мұның өзі тынымсыз еңбек пен ізденімпаздықтың арқасында. Қазіргі таңда балабақша қызметкерлерінің алдына қойылып отырған міндеттердің бірі – оқыту мен тәрбиелеудің әдіс тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Бүгінгі күні тәрбиешілер инновациялық және интерактивтік әдістемелерін ұйымдастырылған оқу қызметі барысында пайдалана отырып, оның сапалы әрі қызықты өтуіне ықпалын тигізуде.

Оқу-тәрбие үрдісінде қолданып, айтарлықтай нәтиже беріп жүрген инновациялық педагогикалық технологиялар мен әдістер

- Ақпараттық технология;
- Жобалау технологиясы

- Коучинг технологиясы
- «ЭБРУ» судың бетіне сурет салу техникасы
- «Желімді витраж» әдісі
- «Пейп-АРТ» әдісі
- АРТ-терапия әдістері.

Пәндік- дамытушы орта– тәрбиелік мәні зор, эстетикалық талғаммен безендірілген, талапқа сай, баланы жан- жақты дамытатын қарапайым, жайлы орта. Бірігіп әрекеттенуге лайықты ұйымдастырылған, сапалы, ыңғайлы, ақпаратқа бай, бірізділігі мен айқындылығы тартымды ұйымдастырылған орта баланың алғашқы дүниетаным негіздерінің қалануына, шығармашылығын танытуына ықпал етеді. Пәндік-дамытушы ортаны жобалағанда нені есте сақтаған жөн? Мектеп жасына дейінгі баланың негізгі үш қажеттілігі бар: қимыл-қозғалыс, тілдік қарым- қатынас, таным. Осы мақсатта «тану-сезіну-ойлану» қағидасын берік ұстанудамыз. Топтағы дамытушы орта осы қажеттіліктерді қанағаттандыруы тиіс. Мектепке дейінгі ұйымда пәндік-дамытушы ортаны жасақтау, балабақшаны безендіру бағытында 2015 жылғы тамызда Ресейдің Сочи қаласында өткен мұғалімдердің ҮІ Халықаралық Слеті мен Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі ұйым педагогтарының ІІ Халықаралық Слетінде тәжірибе таратылған болатын. Бұл іс-тәжірибе Халықаралық білімді дамыту Академиясының Президенті О.В.Горюновтың оң бағасына ие болып, біздің балабақшамыз Лауреат атанды. Пәндік ортаны жобалаудағы негізгі міндет- балалардың зерттеушілік мәдениетін қалыптастыру, танымдық, шығармашылық дамуына жағдай туғызу болатын.

Балабақшадағы жобалау технологиясы бойынша жұмыстар мұнымен шектеліп қалмайды. Себебі, жоба-балалардың қоршаған ортаны жан-жақты танып білуіне, оларды ерте жастан дамыту үшін, әрқилы іс- әрекеттерге қызығушылығын оятуға, үлкендермен бірге қиындықтарды жеңуге, сұрақтарға жауап іздеуге, ойлау қабілетін дамытуға жағдай туғызады.

2014 жылы маусым айында Астана қаласында өткен «Мектепке дейінгі жастағы балаларды ерте жастан дамыту: жай- күйі, бағыт- бағдары және перспективалары» тақырыбындағы Халықаралық ғылыми- практикалық конференциясында балабақша әдіскері Э.Куанышева балаларды ерте жастан дамытуда жобалау әдісінің алатын орны туралы баяндама жасап, іс-тәжірибемен бөлісті. Инновациялық технологиялардың ішінде **жобалау технологиясы** тиімді әдістердің бірі болып табылады, себебі ол баланың да онымен жұмыс жасайтын педагогтың да зерттеушілік қабілетін арттырады. Бала бұл кезеңде көрсем, білсем деп тұрады, оны айналадағының бәрі қызықтырады. Бір сөзбен айтқанда, кішкентай «зерттеушіге» дұрыс басшылық жасап отыратын «көмекші» қажет. Ал ол үлкендердің тілімен айтқанда кәсіби құзіреттілігі қалыптасқан, шығармашыл педагог. 2016 жылдың наурыз айында Атырау қаласы №1-ші мектепке дейінгі авторлық гимназиясында өткен «Мектепке дейінгі балалардың жобалау әрекетін ұйымдастыру» тақырыбындағы облыстық семинарда «Айгөлек» ортаңғы топ тәрбиешісі

С.Шапхатова «Машина-робот» фантастикалық жобасын қорғап, тәжірибемен бөлісті.(1 қосымша)

Өткен оқу жылында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін типтік бағдарламасы мен инновациялық технологияларды апробациялау және қолдану бойынша «Райхан» мектепке дейінгі бөбекжайы Атырау облысы бойынша бекітілген бес эксперимент балабақшаның бірі болып бекітілген болатын. Бұдан бұрын 2005 жылы «Балбөбек» бағдарламасын қолданысқа енгізерде балабақша эксперимент жұмыстарын жүргізіп, алғашқылардың бірі болып бағдарламаны жүзеге асыруға атсалысқан болатын.

Эксприментопт ардың балабақшада белгіленуіне байланысты заттық-кеңістіктік дамытушы орта нығайды, соның ішінде соңғы үлгідегі электронды интерактивті құралдармен жабдықталды. Заттық дамытушы ортаның талапқа сай болуы тәрбиеші жұмысына жеңілдік туғызады. Балалардың денесін және психологиялық саулығын нығайтуға, оларды салауатты өмір салтының құндылықтарына баулуға бағдарламаның тигізер септігі мол. Эксперименттік топтарда педагогтардың, психологтың бақылау күнделіктері жүргізілді. Онда қолданылған инновациялық әдістер, оның балаға әсер етуі, жалпы жағымды әсерлер мен басқа да өзгерістер енгізіліп отырды. Барлық білім салалары бойынша кіріктірілген ұйымдастырылған оқу- іс әрекеттерінің технологиялық карталарының электрондық нұсқалары, фотоматериалдар, видеожазбалар дискіге құйылып, жинақталды.

Эксприментопт ата-аналарымен де бірлескен жұмыстар жүргізілді. Дәстүрден тыс ата-анаман жиналыстар ұйымдастырылып, ата-аналарға балалармен өткізілген бірнеше ұйымдастырылған оқу қызметі көрсетіліп, ата-аналар эксперимент барысынан хабардар болып отырды. Бұл жұмыс ата-аналар қауымдастығы тарапынан оң бағаға ие болып, олар өз ризашылықтарын білдіріп, ойларын ортаға салды.

Тұлғалық және әлеуметтік, зияткерлік дамытуда тәрбие мен оқытудың инновациялық әдістері мен технологияларын қолдану арқылы балалардың оқу іс әрекетіне деген қызығушылығын оятты. Педагогтар ұйымдастырылған оқу қызметінде жаңа технологиялар: коучинг технологиясының әдіс-тәсілдері, сын тұрғысынан ойлау, ойын, жобалау, дамыта оқыту технологияларының әдіс-тәсілдері, ақпараттық технология, ТРиЗ, тілдік құзіреттілігін дамытушы ортаны құру және балалардың сөйлеу белсенділігін ынталандыру мақсатында тәрбиешілер балалармен еркін диалогтар, жағдаяттық әңгімелер, мнемотехника, пиктограмма, тірек сызба, суретпен жұмыс, сөздік жұмыс, фонетикалық жаттығулар, ой қозғау, арт- кластер, проп-карта т.б әдіс– тәсілдерді қолданды. «Шығармашылық» білім саласында бағдарлама мазмұнындағы балаларды бейнелеу өнеріне баулу жұмысындағы сәндік сурет салуға үйретуде бірнеше жаңа әдіс-тәсілдер :

- түріктің **ЭБРУ** судың бетіне сурет салу техникасы;
- украин Т.Сорокинаның **ПЕЙП-арт** технологиясы;
- ежелгі **«Желімді витраж»** сурет салу техникасы тәжірибеге енгізілді.

ЭБРУ әдісі балалардың түстерді сезінуін, эстетикалық талғамын қалыптастырып қана қоймай, олардың қолданбалы сәндік өнерді меңгеруіне көмектессе, халықтың сәндік өнерінің желісі бойынша сурет салу кезінде Т.Сорокинаның ПЕЙП-арт техникасы (басқаша айтқанда «салфеточная техника») балаларды дымқыл майлықты ширату арқылы түрлі бейнелерді жапсыру жұмысы папье-машемен жұмыстың бір түрі болып саналады.

Ал «желімді витраж» техникасы бояулардың контурдан шықпай, бір-біріне араласпауына мүмкіндік береді және өте тиімді әдіс болып табылады.

Бұл әдістердің барлығы да жаңа типтік бағдарламаның бейнелеу өнеріне баулу бөлімінде алдымызға қойып отырған міндеттерді шешуге көмектеседі.

Осындай әдістердің бірі – **арт-терапия** әдісі болып табылады. Арт-терапия элементтік жаттығулары, шығармашылық әрекеті балаға өзін тануға мүмкіндік береді. Шығармашылық қабілет әр баланың табиғатында болуы мүмкін. Педагогтің міндеті – баланың бойында жасырынып жатқан мүмкіндіктерін ашып көрсету. Арт - терапия бейнелік өнер арқылы жанның дамуы мен емдеудің табиғи және қолайлы әдісі. [3]Жалпы алғанда, **Арт-терапия** арқылы тұлға бойындағы қабілетін көрсетіп, шығармашылығын шыңдайды. Ал шығармашылық қабілеттер қиялдың байлығымен, ойлаудың ерекшелігімен, заттарға деген сындарлы көзқараспен жаңа шешім және идеяларды ұсыну мүмкіндігімен, өз білімін, икемділігі мен дағдысын іске асыру барысында өмірлік белсенді ұстаным көрсете білуімен сипатталады. Демек тұлға шығармашылығын дамытуда арт - терапиялық әдістемелерді қолдану маңызды.[4] Балалардың шығармашылығын дамытуда тағы бір тиімді әдіс-пластилинография. Пластилинография- бұл бейнелеу өнерінің дәстүрден тыс мүсіндеу техникасы. Мүсіндеу әдістерін меңгерту мақсатында дәстүрден тыс әдістерді пайдалану балалардың қызығушылықтарын дамытады. Мысалы: гипспен, тұзды қамырмен, мастикамен, кілегей немесе орысша айтқанда «лизун» т.б. Бұл әдіс- тәсілдерді пайдалану мектеп жасына дейінгі балалардың ойлау қабілеттерін, қиялын, шығармашылық дербестік қабілеттерін байытады.[5]

Мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылығын дамытуда қолданысқа енгізілген инновациялық әдіс-тәсілдері бойынша іс-тәжірибесі 2016 жылдың сәуір айында өткен «Мектепке дейінгі білім беру жүйесінің мазмұнын жаңарту: жаңа сапа, жаңа көзқарас» тақырыбындағы облыстық ғылыми-практикалық конференциясының секциялық жұмысында көрсетілді. Балабақша педагогтарының жаңа инновациялық технологиялар бойынша жұмыстары конференцияға қатысушылардың көңілінен шығып, директор С.Жанғали, әдіскер Э.Куанышева, эксперимент топ тәрбиешілері Ж.Рахматуллина, С.Шапхатова, М.Сапанова, З.Сабировалар инновациялық бағыттағы жұмыстары үшін облыстық білім басқармасы басшысының Алғыс хатымен марапатталды. Сонымен қатар, пластилиногрфия, ЭБРУ техникасымен жұмыс тәжірибелерін тәрбиешілер аудандық, облыстық педагогикалық оқуларда тәжірибесін таратып қана қоймай, облыс көлемінде семинарлар өткізді.

Мектепке дейінгі балалық шақ республикалық орталығы мен Ұлттық ақпараттандыру орталығы ұйымдастырған Алматы қаласында өткен «Инновациялық технологияларды қолданудың тиімді жолдары» тақырыбындағы семинар жұмысы да педагогтардың шығармашылығын шыңдауға жол салды. Бұл семинарға бөбекжай әдіскері Э.Куанышева мен тәрбиеші М.Сапанова қатынасып, сертификат иеленді. Озат тәжірибені енгізіп қана қоймай оны тарату, тәжірибе бөлісу- басты ұстанымымның бірі. Инновациялық технологияларды қолдану бағытындағы педагогтардың жұмысын жинақтап, әдіскер 45 минут KZ WEB-сайтының басылымынан топтама етіп шығарып, педагогтар сайттың арнайы дипломдары мен мақтау қағаздарын иеленді.

Баяндамада көрсетілген инновациялық, жаңашыл бағыттағы жұмыстар, ұжымды заманауи өзгеріске қарай бағыттап, алдына дұрыс мақсат пен міндетті қоя біліп әрдайым жетістікке қол жеткізе алады. Табысқа жетуде басшының менеджментінің мықты болуы, жас ерекшелігіне қарамай, жалпы заман ағымының талабына сай болуы шарт десек, менің басшы ретіндегі ұстанымым: өз ісіме жауапкершілікпен қарап, әрдайым жаңалықтан қалыс қалмай, іздену, өз білімімді жетілдіріп, педагогтарға дұрыс бағыт-бағдар беру.

Әдебиеттер

1.ҚР Президентінің «Қазақстан 2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы. Егемен Қазақстан 2014ж.18 қаңтар

2.Балабақшада ақпараттық-коммуникациялық технологиялық ортаны құру «Республикалық мұғалімдер сьезі» 2014ж. 19 маусым

3.М.В.КиселеваАрт-терапия в работе с детьми-СПб. 2008г

4.П.Я.Гальперин Методы обучения и умственное развитие ребенка. 1985г

5. «Балабақшада мүсіндеудің әдіс – тәсілдері» Алматы 2007ж

ОСОБЕННОСТИ КОНСТРУИРОВАНИЯ ПРЕДМЕТНО-РАЗВИВАЮЩЕЙ СРЕДЫ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ДЛЯ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ

Ишбулатова Людмила Васильевна,
заведующая КГКП «Детский сад №12»,
Костанайская область, г. Рудный

Согласно Закону Республики Казахстан «О социальной и медико-педагогической коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями» в организациях образования необходимо создать специфические условия с учетом образовательных возможностей детей дошкольного возраста.[1]

Детский сад общеобразовательного типа с группами компенсирующего воспитания и обучения предполагает организацию коррекционно-развивающей

среды, с учетом основного нарушения детей и организацию предметно-развивающей среды для детей с общими образовательными возможностями.

С учетом специфики нарушений ипсихофизиологических возможностей детей с общими и особыми образовательными возможностями необходима предметно-развивающая среда, которая учитывает:

- эмоционально-психологическую готовность ребенка к получению новых знаний;

- готовность ребенка к деятельности, которая организуется в течение дня. [4]

Предметно-развивающая среда с учетом специфики дошкольной организации создается педагогом, обладающим особыми профессиональными компетентностями, умеющим:

-конструировать предметно-развивающую среду, в зависимости от образовательной ситуации в группе;

-моделировать педагогический процесс так, чтобы различные альтернативные методы и приемы в организации предметно-развивающей среды были ориентированы на развитие и результат;

-учитывать потенциальные возможности каждого ребенка с целью определения их индивидуальной траектории развития. [7]

При организации предметно-развивающей среды для детей с разными образовательными возможностями важна система с четкой последовательностью педагогических действий, поэтому введение инновационных методов и приемов обучения и развития позволяет решать следующие образовательные задачи:

-в течение дня сочетать коррекционно-инновационную деятельность;

-создавать предметно-развивающую среду на высоком эмоционально-комфортном уровне;

-прогнозировать конечный образовательный результат дошкольников с разными образовательными возможностями.

На данном этапе организации инклюзивного образования в дошкольной организации созданы условия для взаимодействия педагогического коллектива и всех участников педагогического процесса по сопровождению детей с разными возможностями в обучении и развитии. [3]

Включение инновационных методов и приемов в работу с детьми с разными образовательными возможностями позволило выработать свой алгоритм методического обеспечения предметно–развивающей среды в дошкольной организации.

Разработаны дидактические комплекты с использованием инновационного оборудования и инновационных методик, направленных на коррекцию и развитие у дошкольников с разными образовательными потребностями познавательно–мыслительной деятельности, пространственных ориентировок, сенсорно-моторной памяти, тактильного восприятия, коммуникативных навыков.

Альтернативное использование инновационных методик, позволяет создавать эффективную предметно-развивающую среду, соответствующую интересам и запросам дошкольника с разными образовательными возможностями. [4]

Введение в образовательный процесс информационных «бит- карточек» позволяет повысить эффективность обучения грамоте и является универсальным при обучении чтению детей дошкольного возраста. Информационные биты-карточки в работе с «не говорящими» детьми, стимулируют у них появление собственной активной речи. Для детей с нарушением зрения в дополнение к битам-карточкам разработан материал, где через тактильное восприятие букв и слогов ребенок закрепляет представление и знания о буквах, слогах и словах.

Разработанная универсальная карточка-схема по логическим блокам З. Дьенеша, позволяет развивать у детей способность к замещению и моделированию свойств, умение кодировать и декодировать информацию о них. Дошкольник с особыми образовательными потребностями при работе с развивающими блоками Дьенеша, проявляет высокую познавательную активность при знакомстве с окружающим миром. Исследуя предметы, их свойства и качества, дети пользуются разнообразными обследовательскими действиями: получают навык группировать объекты по цвету, форме, величине, назначению, количеству, умеют составить целое из 4-6 частей, осваивают счёт.

Поскольку логические блоки представляют собой эталоны форм — геометрических фигур, они могут широко использоваться в работе с детьми с нарушением зрения. Ребенок знакомится с формами предметов и геометрическими фигурами, воспринимая их не только на слух и зрительно, но и тактильно исследует, запоминает.

Организация коррекционно-развивающей работы с детьми с тяжелыми нарушениями речи по блокам З.Дьенеша дает возможность формировать такие мыслительные умения и способности, которые позволяют легко осваивать новое, подготовить мышление дошкольника к школьному обучению, в частности, к математической подготовке.

Дидактическая игра «Умные квадраты» направлена на формирование возрастных компетентностей дошкольника через активизацию всей познавательной мыслительной деятельности ребенка.

Большой диапазон использования дидактической игры «Умные квадраты» в разных образовательных областях, где одинаковые по дидактическим целям,

но разные по содержанию игровые задания, позволяют педагогам достигать высоких образовательных результатов.

Введение в образовательную среду приёмов интерактива позволяет активизировать деятельность ребенка, сделать процесс получения знаний интересным, познавательным, повысить работоспособность и результативность каждого дошкольника. [5]

Учитывая цель и задачи каждого этапа занятия, игры и упражнения распределены так, чтобы ребенок получал новую информацию в полном объеме, процент усвоения был максимальным, при минимальных психофизиологических усилиях ребенка.

Предметно-развивающая среда для детей с нарушением зрения создается с помощью развивающих тренажеров**.**

Развивающие тренажеры составлены с учетом программных требований, зрительных нарушений дошкольников. Применение того или иного развивающего тренажера зависит от творчества каждого воспитателя.

Вариативность выполнения действий с тренажерами – это тренировка познавательных процессов, выполнение заданий поисково-мыслительных, зрительная ориентировка на плоскости; стимуляция мелкой моторики рук.

Тренажер «Палочки» Кюизенера - это необычное знакомство со счетом, составом числа. Многократные действия с палочками, выполнение заданий развивает у детей зрительное восприятие числа, математическое мышление, развивает мелкую моторику рук.

Применение тренажера «Ладошки» дает возможность решения ряда развивающих задач во всех образовательных областях. Использование тренажера на рефлексивно-коррегирующем этапе ОУД дает педагогу возможность закрепления полученных знаний и диагностирования не сформированных компетентностей. С помощью тренажера активизируется тактильно-двигательное восприятие полученных знаний.

Тренажер «Сетка» направлен на развитие зрительного восприятия, ловкости пальцев, силы, точности, глазомера, пространственных ориентировок, речи. Многократное повторение движений, сжимание и разжимание с усилием бельевой прищепки дает отличную тренировку кончикам пальцев правой и левой руки.

Предметно-развивающая среда в дошкольной организации будет эффективна только тогда, когда из неизбежного бытового процесса, она

преобразуется в научно-обоснованный системный комплекс воздействия на детей с особыми образовательными возможностями. [6]

Подводя итоги можно сказать, что конструирование предметно-развивающей среды дает качественный конечный результат. Динамическое отслеживание образовательных результатов показывает, что дети с особыми образовательными возможностями успешно продолжают учебу в гимназиях города Рудного, в основной музыкальной школе и общеобразовательных школах. Дети с тяжелыми речевыми нарушениями, продолжают учиться по программе коррекционно-развивающего обучения.

Сегодня педагогический коллектив точно знает, что образовательные возможности наших воспитанников зависят от профессиональных компетентностей каждого из них.

Литература

1. Методические рекомендации по организации и содержанию коррекционно-развивающего обучения в ДО
2. Бреслав Г.М. «Проблемы эмоциональной регуляции общения у дошкольников» Вопросы психологии – 1984, №3
3. Бреслав Г.М. «Временной масштаб эмоциональной регуляции как показатель отклонений в формировании личности ребенка. Эмоциональная регуляция учебной и трудовой деятельности» М., Одесса,1986
4. Венгер А.А., Выготская Г.Л., Леонгарт Э.И. Отбор детей в специальные дошкольные учреждения. – М., 1972
5. Забрамная С.Д. Психолого-педагогическая диагностика умственного развития детей. 2-х изд. – М.: Просвещение – Владос,1995
6. Лешли Дж. «Как работать с маленькими детьми?» - М., 1991
7. «Развитие социальных эмоций у детей дошкольного возраста» под ред. А.В. Запорожца, Я.З. Неверович – М., 1986

ПЕСОЧНАЯ ТЕРАПИЯ ОДИН ИЗ МЕТОДОВ ФОРМИРОВАНИЯ КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ ДОШКОЛЬНИКА

Хомутова Ольга Викторовна,
методист ясли-сада «Ивушка»,
Тарасова Наталья Владимировна,
Заметайло Наталья Геннадьевна,
воспитатели ясли-сада «Ивушка»,
Костанайская область, г. Лисаковск

Хорошо развитая речь – важнейшее условие всестороннего полноценного развития детей.

Не секрет, что речь не только главная задача в развитии ребенка, но и главная проблема в развитии современного дошкольника: дети говорят плохо, дети говорят мало, дети испытывают разного рода затруднения в формировании правильной речи.

Развитие связной речи является важнейшим направлением в структуре коррекционно-педагогического воздействия. Построение связного высказывания требует от ребенка достаточного уровня развития вербального мышления с одной стороны и овладения речеязыковой системой, с другой.

Одним из основных методических приемов, используемых в процессе обучения детей построению связного высказывания, является наглядное моделирование, эффективность применения которого можно усилить, перенеся его на песок.

Многие современные концепции дошкольного воспитания и обучения признают незаменимое влияние песочной терапии на речевое развитие ребёнка.

Новизна инновационной технологии заключается в системном подходе в решении проблемы по формированию коррекции речевых нарушений у детей средствами песочной терапии, через развитие фонематического восприятия, лексико-грамматического строя, развитие связной речи, звукопроизношения.

Песочная терапия способствует концентрации внимания, развитию памяти, мышления и других психических функций и может успешно применяться в процессе формирования у детей связной речи.

Перенос традиционных педагогических ОУД в песочницу дает больший воспитательный и образовательный эффект, нежели стандартные формы обучения.

Ребенок получает первый опыт самоанализа, учится понимать себя и других. Дети оставляют отпечатки на мокром песке своими руками, а затем дорисовывают их или дополняют камешками, чтобы получились рыбки, птички, различные геометрические формы; делают самомассаж песком (перетирают его между пальцами, глубоко зарывают руки в песок). После обучения детей манипуляциям с песком, переходят к предметному конструированию: строят природные ландшафты: реки, озера, моря, горы, долины, по ходу объясняют сущность этих явлений. Так, постепенно дети получают информацию об окружающем мире и принимают участие в его создании. Все песочные картины сопровождаются рассказами детей и педагога. При этом дети манипулируют деревьями, животными, транспортом и даже домами. Такие ОУД развивают не только представления об окружающем мире, но и пространственную ориентацию. Кроме того, с помощью игр на песке дети познают азы грамоты, счета, с удовольствием пишут на песке буквы и пересчитывают предметы. Они не боятся ошибиться, это не бумага и легко можно все исправить, если допустил ошибку.

Кроме минут восхищения, игры с песком способствуют ручной умелости и зрительно-двигательной координации, которые необходимы для подготовки ребенка к письму; развитию всех сторон речи; стабилизируют эмоциональное состояние детей; развитию произвольного внимания и памяти. Но главное – ребенок получает первый опыт рефлексии (самоанализа), учится понимать себя и других, закладывается база для дальнейшего формирования навыков позитивной коммуникации (навыки общения и эмпатии).

Использование инновационной технологии позволит существенно усилить желание ребенка узнавать что-то новое, экспериментировать и работать самостоятельно. В песочнице мощно развивается тактильная чувствительность, как основа «ручного интеллекта». В играх с песком более гармонично и интенсивно развиваются все познавательные функции (восприятие, внимание, память, мышление), а также речь и моторика. Совершенствуется предметно-игровая деятельность, что в дальнейшем способствует развитию сюжетно-ролевой игры и коммуникативных навыков ребенка. Песок, как и вода, способен «заземлять» отрицательную энергию, что особенно актуально в работе с «особыми» детьми.

В процессе развития речи, происходит включение нескольких анализаторов через обучающие игры, у ребенка развивается тактильно-кинестетическая чувствительность и мелкая моторика рук, ребенок говорит о своих ощущениях, тем самым спонтанно развивается его речь, обогащается словарный запас, ребенок воспринимает различный темп речи, высоту и силу голоса. Происходит развитие внимания и памяти, фонематического слуха, идет обучение письму и чтению.

В период дошкольного детства формируются способности к начальным формам обобщения, умозаключения, абстракции. Однако такое познание осуществляется детьми не в понятийной, а в основном наглядно-образной форме, в процессе деятельности с познаваемыми предметами, объектами. В ходе исследовательской деятельности создаются такие ситуации, которые ребенок разрешает посредством проведения опыта и, анализируя, делает вывод, умозаключение, самостоятельно овладевая представлением о том или ином предмете, явлении.

Используя технологию песочной терапии можно обучать детей творческому придумыванию, составлению плана пересказа с вопросами. Так у ребенка появляется дополнительная наглядно-действенная опора, позволяющая ребенку не только выстроить и удержать все части предлагаемого текста, но и помимо этого активизировать прогностические функции мышления и речи. В процессе обучения рассказыванию, ребенок учится самостоятельно выбирать необходимые наглядные опоры и строить с их помощью связное высказывание. ОУД с использованием приемов песочной терапии целесообразно проводить в форме индивидуальных занятий или малыми группами, что позволяет каждому ребенку стать активным участником творческого процесса создания связного высказывания. Помимо самостоятельного схематического изображения наглядных опор, также можно использовать готовые формочки, например, при обозначении героев сказки. Использование приемов песочной терапии значительно повышает качество усвоения детьми принципов построения связного высказывания, поскольку позволяет представить задания не только в наглядном, но и в действенном плане.

Использование песочной терапии содействует развитию их творческих способностей, создает условия для накопления запаса речевых впечатлений, помогает успешно решать задачи программы дошкольного воспитания и

обучения и, в конечном счете, предупредить появление серьезных проблем в школе. Это уставленный факт посредством апробирования авторской программы «Песочная фантазия».

Таким образом, технология песочной терапии актуальна как никогда, инновационные технологии, разрабатываемые в этой сфере должны реализовываться в каждой дошкольной организации, в каждой группе, с каждым воспитанником. И только тогда ребенок, выпускающийся из детского сада, будет подготовлен и интеллектуально, и социально, и психически.

Литература

1. Штейнхар Л. Юнгианская песочная психотерапия –СПб,2001
2. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Игры на мосту--СПб, 2006
3. Сапожникова О.Б. Гарнова Е.В. Песочная терапия в развитии дошкольников.-ТЦ «Сфера» 2014
4. Зинкевич – Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика сказкотерапии. / Зинкевич – Евстигнеева Т.Д.- СПб.,1998
5. Грабенко Т.М. Чудеса на песке. Песочная игротерапия . / Грабенко Т.М., Зинкевич – Евстигнеева Т.Д.- СПб.,1998
6. Кичура В.В. Конспекты занятий с использованием песочной игротерапии с детьми старшего дошкольного возраста//Дошкольная педагогика /май/2008
7. Аромштам М. Игры на влажном песке//Дошкольное образование - июнь №12 2006
8. Сайт Института сказкотерапии: http://www.cka3ka-pro.ru/
9. Сборник развивающих игр с водой и песком для дошкольников, Новиковская О.А. – СПб.: «ДЕТСВО-ПРЕСС», 2005. –
10. «Практикум по песочной терапии» Зинкевич-ЕвстигнееваТ. Д, ГрабенкоТ М. СПб., Изд-во «Речь», 2002

РАЗВИТИЕ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ И ЛОГИКИ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Тагибергенова Ж.К.,
воспитатель «Ясли – сада № 72»,
Павлодарская область, г. Павлодар

Ещё один год и наши воспитанники сядут за школьные парты. И задача педагогов подготовить будущих первоклассников так, чтобы процесс адаптации к новым школьным требованиям у детей прошёл легко.

Адаптация к школе пройдёт в лёгкой степени тогда, когда дошкольник будет готов к переходу к следующей ступени развития. Прежде всего, у дошкольника должно сформироваться положительное отношение к школе, желание познавать окружающий мир. Мы должны подготовить ребенка к постепенному переходу от игровой деятельности к учебной, учитывая индивидуальные способности каждого ребёнка, создать условия для

интеллектуального и физического развития. Этим объясняется необходимость введения в вариативный компонент программы по логике. Дети с хорошо развитым интеллектом легче осваивают материал школьной программы.

Программа по логике «Учимся – играя, играя – развиваемся» (разработанная Инновационным центром развития образования и воспитания Управления образования Павлодарской области, сентябрь 2016 г,) реализуется через систему развивающих методик и технологий, а именно блоки З. Дьенеша, палочки Д. Кюизенера, танграмм, кубики Б.П. Никитина, игры В.В. Воскобовича, развивающие тетради Н. Буракова.

Разработанная нами программа предполагает:

- учить дошкольника решать задачи нестандартно, уметь оперировать предметами, их свойствами. Продолжать знакомить с математическими операциями: классификация, сравнение, объединение предметов в группы по общему свойству, закреплять умение образовывать число из двух наименьших чисел;

- развивать умение понимать символы, знаки, кодировать, декодировать информацию при помощи свойств предметов, моделировать. Развивать познавательный интерес к окружающему миру, к науке математики. Воспитывать самостоятельность, умение доводить начатое дело до конца, оценивать свою деятельность.

В мире произошли изменения не только в науке и технике, но и в раннем развитии малышей. Многие удивляются способностям маленьких детей, им проще освоить современные гаджеты, чем нам. Вместо простых элементарных счет, которыми пользовались наши бабушки и дедушки, сейчас пользуются калькуляторами.

Возникла необходимость учить детей компьютерной грамотности с дошкольного возраста, а именно умение работать с информацией.

Приняв во внимание все изменения, возникла необходимость обновить систему образования. Правительство РК внесло изменения к существующему стандарту (23 августа 2012 года №1080, Приложение 1 к ППРК от 13 мая 2016г.) Значительные изменения внесены в содержание обучения в классах (группах) предшкольной подготовки. Например, в ОУД «Формирование элементарных математических представлений» увеличивая с 1,5 часов до 2 (в Типовом учебном плане) также уделяется внимание логике.

Сегодня дети получают большой поток информации, во всём мире идёт переход к компьютеризации. Большая роль отводится внедрению современных технологий, которые помогут детям в решении социальных проблемных ситуаций, помогут самим находить ответы на возникшие вопросы, то есть дошкольники постепенно переходят от игровой деятельности к поисковой.

Блоки З. Дьенеша и палочки Д. Кюизенера помогают решить эту задачу, построить образовательный процесс, оснастить его дидактическим и раздаточным материалом, а также сделать занятие по математике для дошкольников более увлекательным и интересным.

Практическая значимость вариативной программы «Учимся играя, играя обучаемся» в том, что её можно использовать в детских садах как кружок «Логика» или в вариативном компоненте.

В ходе освоения вариативной программы по логике «Учимся играя, играя обучаемся» дети знакомятся с величинами, понятием числа, составом числа, арифметическими действиями сложения и вычитания.

Учатся: классифицировать объекты по разным признакам; устанавливать пространственно-временные отношения с помощью слов; владеют приёмами логического мышления.

С чего мы начали свою работу с данными технологиями и методиками? Прежде всего, тщательно изучили необходимую литературу. Работали над созданием в группе предметно-развивающей среды. Провели с родителями семинар, рассказали о данных методиках, показали применение их в практике. Родители одобрили такое новшество и с удовольствием приняли участие в формировании предметно-развивающей среды. Закупили блоки Б. Дьенеша и палочки Д. Кюизенера, приобрели пособия, много сделано и своими руками (папки с карточками на каждого ребёнка, демонстрационный материал, танграмы на каждого ребёнка).

Большое внимание уделяли изучению свойств геметрических фигур («Покажи такой же», «Найди пару», «Расскажи про свою фигуру»).

Дети при помощи кругов Эйлера-Венна освоили отношения между множествами, играя в игры «Сортировка».

При планировании организованной учебной деятельности, а также режимных моментов подбираем игры, соответствующие лексической теме ении недели. Например, при прохождении темы «Дикие животные» запланировали сооружение фигурок животных из блоков, палочек, танграма, кубиков Б. Никитина по схемам. Построили для этих животных «Зоопарк», используя палочки Д. Кюизенера.

Чтоб дети подготовительной группы быстро усвоили свойства фигур внедрили блоки З. Дьенеша в сюжетно-ролевые игры. В игре «Магазин» расположили карточки со свойствами фигур, которые помогают детям расшифровать закодированную фигуру. Ребенку предлагают приобрести вещь без денег, если угадает закодированную фигуру, оплатить за купленный товар,

составив из палочек нужное число. В кафе можно заказать блюдо при помощи таких же карточек. У детей развивается творческое мышление, фантазия, речь.

Сначала мы просто познакомились с играми, потом изучили с детьми фигуры, их свойства, какая палочка обозначает каждую цифру. Эти пособия помогают малышам самостоятельно открыть для себя новое. Путём экспериментирования с палочками дети научились составлять числа из двух и более чисел. Тема «Состав числа» всегда очень тяжело давалась малышам. И вот, благодаря палочкам Д. Кюизенера, дети научились этому. Они с лёгкостью составляют числовые коврики, читают по ним примеры и без труда справляются с заданием «Числовые домики».

Такие задания развивают у детей интерес к математике, творческое, логическое мышление.

В начале и в середине года была проведена диагностика по усвоению созданной вариативной программы по логике. Сравнительный анализ показывает, что у детей, занимавшихся по данной программе, повысился познавательный интерес, высокий уровень развития дошкольников увеличился на 14,3% в сравнении с началом учебного года. Дети научились классифицировать, сравнивать, обобщать предметы, выделять общие их признаки. При помощи палочек Д. Кюизенера освоили состав чисел в пределах 10, сопровождают речью свои действия, планируют этапы решения логических задач. Дети стали активнее, более самостоятельными, уверенными в своих ответах.

Дети в достаточно полном объёме владеют счётом, ориентируются в числовом ряду, знают состав числа из меньших чисел, выполняют действия сложения и вычитания, умеют измерять предметы с помощью условной мерки.

Работая с блоками З.Дьенеша, дошкольники научились классифицировать, сравнивать, выделять свойства фигур, понимать символы, составлять состав чисел из двух и более наименьших чисел, записывать примеры, умеют составлять задачи. Применяя данные методики, дети научились обозначать предметы; пользуясь заместителями, моделями сравнивать, анализировать, классифицировать, обобщать, абстрагировать, кодировать и декодировать информацию; устанавливать пространственно-временные отношения с помощью слов; владеть приемами логического мышления; сотрудничать со взрослыми и сверстниками, ставить общую цель и обсуждать их результаты.

Литература

1. Лелявина Н.О., Финкельштейн Б.Б. Давайте вместе поиграем (набор игр с блоками Дьенеша). Учебное пособие к логическим блокам Дьенеша для детей от 2 до 7 лет. — Санкт-Петербург, 2013. — 46 с.
2. Тихомирова Л.Ф., Басов А.В. Развитие логического мышления детей. - Ярославль: Академия развития, 2001
3. Комарова Л.Д. Как работать с палочками Кюизенера? – М.: Изд. ГНОМ и Д., 2006. – 64 с.: ISBN 978-5-296-00907-4
4. Новикова В.П., Тихонова Л.И. Развивающие игры и занятия с палочками Кюизенера. – М.: Мозаика – Синтез, 2010. – 88 с.: ISBN 978-5-86775-638-3
5. Постановление Правительства Республики Казахстан Астана, Үкімет Үйі от 25 апреля 2015 года № 327 с изменениями и дополнениями.
6. https://www.rebenok.com/info/library/math/55892/

ТЕАТРЛАНДЫРЫЛҒАН ОЙЫН ТҮРЛЕРІН ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІН ДАМЫТУ

Жетписова Айгуль Касымовна,
№37 «Аленушка» балабақша тәрбиешісі,
Ақмола облысы, Көкшетау қаласы

Театрландырылған ойын түрлерін қолдану мектеп жасына дейінгі балалардың шығармашылық қабілетін дамытып, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін, дүниетанымын жетілдіруде елеулі нәтиже беретіні сөзсіз.

Бүлдіршіндер білім мен тәрбие бастауын ең алдымен балабақшадан алады. Бүгінгі таңда қоғамымыздың даму бағытында мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы мамандарының алдында жан-жақты дамыған, сауатты, саналы, өзіндік орны бар үлкенге құрмет көрсетіп, кішіге қамқор бола білетін азаматты тәрбиелеу мәселесі жүктеліп отыр. Бүлдіршіндердің білімді, білікті, саналы болуында ойынның алатын орны ерекше. Н. К. Крупская: «Мектепке дейінгі жастағы балалар үшін ойынның ерекше маңызы бар: олар үшін ойын – ор оқу, олар үшін ойын – еңбек, олар үшін ойын – тәрбиенің маңызды түрі», – деп айтқан болатын.

Ойын баланың алдынан өмірдің есігін ашып, оның шығармашылық қабілетін оятып, танымдық қасиеттерін, зейінін, есте сақтау қабілетін, ауызекі сөйлеу мәдениетін дамытады. Ойынның түрлері көп, әсіресе, қазақ тілін үйретуде театрландырылған ойындардың маңызы бөлек. Театрландырылған әрекетте ертегілерді, әңгімелерді пайдалану баланың ой-өрісін дамытып, сонымен бірге зер салып тыңдай білуін, есте сақтауын, рөлді сомдауын, сөзді мәнерлеп айтуын жетілдіреді.

Балаларға театр, әртістік өнер, сахналау, қойылым, сахна туралы түсінік бере отырып, күнделікті ұйымдастырылған оқу қызметінде ойын түрлерін, соның ішінде театрландырылған ойын түрлерін сомдау арқылы балалардың

қызығушылығын оятамыз. Ертегілерді ойнауда, әңгімелерді айтып беруде, өлеңді нақышына келтіріп оқу жұмыстарын жүргізгенде, балалардың өзара сөйлесу дағдыларын дамыта отырып, бүлдіршіндердің тілді меңгеруіне деген сүйіспеншілігін арттырамыз. Театр әлемі әр балаға қуаныш, ұмтылмас әсер сыйлайды, оның көркемдік талғамын, еліктеуі мен қиялын дамытады. Әдетте адамның жеке басының қасиеттері бес жасқа дейін қалыптасады екен. Сондықтанда да баланың жан-жақты қалыптасуы үшін мектеп жасына дейінгі балалардың бойына жақсы, жағымды қасиеттерді сіңіре білу керек. Бала әр нәрсеге құмар, қызыққыш, ол өзінің айналасында болып жатқан өзгерісті, тамаша құбылыстарды сезінуге тырысады. Оның жан-жақты дамып, жеке тұлға болып тәрбиеленуін, тілінің дамуын театрландырылған ойындар арқылы жетілдіруге болады.

Мақсаты:

- мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылығын театрландырылған ойын түрлері арқылы дамытып, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін жетілдіру.

Міндеттері:

• баланың қиялын, есте сақтауын дамыту, ойдан әңгіме, ертегі, өлең шығарып айтуға үйретіп, дағдыландыру;

• балаларды адамгершілікке баулу;

• театрландырылған әрекетте ертегілер мен әңгімелерді пайдалана отырып, ойлау қабілетін дамыту;

• баланың әлеуметтік және эмоционалдық дамуына жағдай жасап, әр баланың жеке дара әртістік, шығармашылық қасиеттерін ескере отырып, өзіне, қоршаған ортаға, адамдарға, достарына деген қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру.

Күтілетін нәтиже:

- театр, оның түрлері туралы түсініктерді игереді;
- қазақ тіліндегі сөздік қоры молаяды;
- диалог жұмысын жүргізу арқылы балалардың сөйлесу тіл мәдениеті жетіледі.

Баланы сахнада болсын, ұйымдастырылған оқу қызметінен тыс іс-шараларда болсын кейіпкер ретінде ойната отырып, оның жеке тұлғасын жан-жақты дамыту, оның бойында әдебиетке, мәдениетке, өнерге деген құштарлық сезімдерін ояту қажет. Балалар сахнада шағын рөлдерді ойнау арқылы байланыстыра сөйлеуге, әдемі киініп, жинақы жүруге, үлкендермен және өзге де балалармен тіл табыса білуге үйренеді. Өзге ортада өзін еркін ұстай білуге дағдыланады. Жетілген диалог балаларды өз пікірін жеткізе білуге жетелейді. Театрландырылған ойындар балалардың ой-өрісін кеңейтеді, балаларды әңгімеге араласуға, қойылым туралы ата-аналарына, достарына, араласатын ортасына әңгімелеп беруге итермелейді.

Қазақ халқының ұлы ойшылы, дана ақыны, дара ақыны Абай атамыз: «Ойын ойнап, ән салмай, өсер бала бола ма?» – деп айтқандай, баланың өмірінде ойын ерекше орын алады. Мектеп жасына дейінгі балалардың зейіні тұрақсыз болады. Оларды біркелкі жұмыс тез жалықтырады. Сондықтан

олардың зейінін үнемі қажетті бағытқа аудару үшін ойын түрінде жүргізу қажет. Өйткені ұйымдастырылған оқу қызметінде алған білімді ойынмен тиянақтау білімнің орнау беріктігіне негіз қалайды. Ойын барысында баланың жеке басының қасиеттері қалыптасады. Баланың куанышы мен реніші ойында айқын көрінеді. Ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындалады, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиялы дамиды. Мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті мен дарындылығын ұштайды. Мектеп жасына дейінгі балалар көргендерін, байқағандарын, айналасынан естігендерін ойын кезінде қолданатын көруге болады. Ойын айналадағы болмысты бейнелейді. Ойын барысында балалар дүниені тани бастайды, өзінің күш жігерін жұмсап, сезімін білдіруге мүмкіндік алады, адамдармен араласуға үйренеді. Берілген әр түрлі сипаттағы ойындарды қолдану іс-әрекеттің әсерлігін арттырып, балалардың логикалық ойлауын, математикалық қабілеттерін дамытады, шығармашылық жеке-дара дарындылығын, логикалық тұжырымдарын жүйелейді. Бұл ойындарды тәрбиеші шығармашылықпен түрлендіріп, балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, жаңа тақырыпты өткенде өтілген материалды қайталағанда, білімді тиянақтау кезінде іс-әрекеттің мазмұнына сай театрландырылған ойын түрлерін пайдалануға болады. Сондықтан, балалардың жас ерекшелігіне, қызығушылықтарына байланысты ойындарды ойнау, драмалық қойылымдарды сомдау, кейіпкерлер рөліне ену балалардың ойлау, қабылдау, еліктеу қабілеті және заттардың түрін, түсін, көлемін ажырата білуін дамыта түсу үшін өте қажет. Ойын барысында ойын жағдайына бейімделу, алғашқыда жекелеген элементтерді, кейіннен рөлді толығымен ойнау арқылы баланың ой-өрісі, қиялы дамиды. Рөлде ойнау арқылы өз кейіпкерін алдына елестетіп қана қоймай, бала оның әрекеттерін, сезімдерін бастан кешіреді. Осындай эмоциялық күйлер баланы бұрын байқамаған өмір көріністеріне таңқалдырып, өз сезімін мимика, ым-ишара, т.б. көріністер арқылы беруге үйретеді.

Көркем шығармалармен жұмыс істеу жүйелілігі:

- шығармамен таныстыру;
- таңдап алынған шығарманы мазмұндап, мән-мағынасын түсіндіріп талдау, кейіпкерлендіру;
- шығарманы сахналауға қажетті құралдар дайындау. Көріністі заманауи құралдармен безендіру;
- дайындық;
- қойылымды сахналау.

Балалар театрының бірнеше түрлері бар. Соның ішінде ең көр тараған түрі: ойыншықтар театры. Мұнда балалар қысқа тақпақтарды жаттап, оның өзіне тән орындау кезінен бастап-ақ қойылымдарда рөл ойнайды. Ондағы адамдар рөлін ойыншықтар орындайды.

Театрдың келесі бір түрі: саусақ театры, ол – саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналау. Саусақ театры арқылы баланың сөйлеу қабілеті дамып, дарындылығы, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашылады. Сонымен бірге, балалар

қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс-қимылына қарап, бала қуанады, шаттанады, сөз айтуға тырысады және өлеңде үйренген сөз шумақтарын қайталап, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдатумен оң, сол, жоғары, төмен т.б. түсініктерді бағдарлай алуды үйренеді.

Үстел үсті театры. Сәбилер тобынан бастап тақпақ пен қысқа өлеңдерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілу үшін үстел үстіндегі театрды қолданған дұрыс. Үстел үсті театрында да ойыншықтар қолданылады.

Суреттер (картиналар) театры – декорация мен кейіпкердің суреттері. Олардың әрекеттері шектелген. Ойнаушының дауыс ырғағы (интонация) арқылы кейіпкердің мінез-құлқы беріледі. Кейіпкер әрекет барысында пайда болады, балалардың қызығушылығын арттырады.

Кітапша театры – бірін-бірі ауыстыратын иллюстрациялық оқиғалар көрсетіледі. Жүргізуші стенд-кітапшаның беттерін ашу арқылы әр түрлі сюжеттерді көрсетеді (оқиғалар, кездесулер, т.б). Және де бәрімізге жақсы таныс, суреттер мен кейіпкерлер бейнеден көрсететін «Фланелеграф» театры бар. Оларды фланельдер ұстап тұрады. Мұндағы суреттерді балалар мен бірге ескі кітаптардан, журналдардан қиып алуға болады. Бұл көріністер балалардың шығармашылықтарын арттырады, ой-өрісін, қиялын дамытады.

Театрландырылған ойынды басқару негізіне әдеби шығармашылық мәтінмен жұмыс істеу жатады. Мәтінді оқығанда әдеби тілмен анық, мәнерлеп оқу керек, нақышына келтіру-шеберлікке апарар жолы.

Театрландырылған ойынға қатысушы ортаңғы, ересек тобының балалары кейіпкерлердің мінезін, жүріс-тұрысын, әдеттерін айнытпай салып көрерменге иланымды етіп ойнауы үшін, әр түрлі танымдық жаттығулар жасауға міндетті. Сахналық өнерге балаларды баулығанда жаттаған сөзінің мағынасына сәйкес, сезіммен тебірене мәнерлеп айта білуге үйретеді. Соның нәтижесінде олардың шығармашылық қабілеттері оянады. Бейнелеу, көркем әдебиет, сөйлеуді дамыту ұйымдастырылған оқу қызметтерін байланыстырып өткізгенде, әр сабақтың соңы әрқашан да ертегі сюжетімен байланысты қойылымдармен аяқталып отырады. Сонымен қатар, балалардың сөздік қоры толықтырылады, сөйтіп олардың белсенділігі артады, сабақтар мен ертеңгіліктер еркін де, қызықты түрде өтетін болады. Осы жұмыстарды өткізген кезеңде ұлттық халық ертегілерінен көріністер, тәлім-тәрбиеге тұнған қойылымдар, сюжеттер қойылды. Балалар өз беттерімен ойнаған дербес іс-әрекетінде де театр ойындарының түрлерін жиірек қолданатын болды. Драмалық жанрға бейімделген ойындар өздігінен туындап тәрбие жұмыстарының барысында ертегілер, сюжетті көріністер де жиі қолданылып, тіпті кейде ертегінің кейбір бөліктері өзгертіліп, шығармашылық жұмыстармен толықтырылып отырды.

Балалардың шығармашылығы тек рөлдерді орындаған кезде ғана емес, сонымен қатар ойыншықтармен жұмыс жасағанда да көрінеді. Әр түрлі жұмыс түрлері балалардың ұйымшылдығы мен белсенділігін арттырды. Балалардың

шығармашылық қабілеттерін, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін, дүниетанымын жетілдіруде театр ойындар түрі тиімді нәтиже береді.

Балабақшадағы балаға берілетін бүгінгі тәрбиенің өзектілігі – ата-бабадан қалған асыл мұрамызды бойына сіңіру. Балаларды адамгершілікке тәрбиелеп, тілдерін дамыту мақсатында халық ауыз әдебиетінің асыл-мұралары саналатын ғажайып ертегілер, жұмбақтар, мақал-мәтелдер, жаңылтпаштар, тәрбие әліппесі, аңыз әңгімелер, жырларды қолданудың маңызы зор екені белгілі.

Бұл материал тақырыптық жүйеде берілгендіктен, мазмұнға сәйкес сұрыптала берілді. Ондағы мақсатымыз: балалардың білімін бекітуде сөздік қорын байыту, дүниетанымын қалыптастыру. Сонымен қатар театрландырылған ойын түрлері – бала тілінің мәнерлігін дамытудың қайнар көзі. Бала тілін дамытуда театрландырылған ойын түрлерін орынды, жүйелі пайдалана білген әрбір тәрбиеші баланың санасын арттырып, түсінігін кеңейтіп, ұғымын байытады. Сонымен қатар, баланың ойлау белсенділігі артады, өз бетімен жұмыс түрі дамиды, сөз топтарын меңгереді, өз ойын еркін жеткізе алады.

Жоғарыда айтылған мақсаттарды шешуде нәтижесі ұтымды болу үшін балалардың қарапайым түсініктерін қалыптастыруда, сөйлеу шеберліктерін арттыруда, дүниетанымын қалыптастыруда драма сабағына арнап әдістемелік құралды ұсынамын.

Әдебиеттер

1. Қаженбаева А.Е. Бала танымын ойынмен дамыту //Отбасы және балабақша, 2002, №1.-Б. 9-10

2. Меңжанова А.Н. Мектеп жасына дейінгі педагогика Алматы 1992

3. Жұмабекова Г. Баланың шығармашылығын ойын арқылы дамыту//Отбасы және балабақша .- 2003. -№8. – 28 б.

4. Ембергенова Ә.С Мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың танымдық құзыреттілігін дамытуға ықпал ететін ойындар.

5. Қаженбаева А.Е. Бала танымын ойынмен дамыту. /А.Е.Алдабергенова. // Бала мен балабақша. – 2002. - №1. – 9 бет.

ДРАМА - ПРЕДМЕТ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

Хомутова О.В., методист,
Тарасова Н.В., воспитатель
КГКП ясли – сад «Ивушка»
Костанайская область, г. Лисаковск

Обновление содержания дошкольного воспитания и обучения ведет к пересмотру методологического сопровождения воспитательно-образовательного процесса, нацеливает практиков на выработку педагогических стратегий по реализации нового типового учебного плана.

На сегодняшний момент уже существуют принципиально новые учебно-методические комплексы по предметам, впервые введенным в контент дошкольного образования.

В образовательной области «Коммуникация» появилась новая организованная учебная деятельность «Драма».

Воспитатели задаются вопросом, что включить в его содержание?

Занимаясь разработкой учебно-методического комплекса «Драма», мы определили, что это должна быть полноценная современная ОУД, в процессе которой будут реализованы конкретные задачи.

С другой стороны, это должна быть интересная, яркая, занимательная деятельность, под точным, ненавязчивым сопровождением талантливого педагога, потому что мир детства, внутренний мир ребёнка - ключ ко многим волнующим проблемам нашей жизни. Раскрыть заветную дверь в мир детского сознания помогает игра. Игра связывает детей между собой, детей с взрослыми в единое целое. И если ребёнок начинает доверять взрослым, верить - значит можно творить, фантазировать, воображать. Вся жизнь насыщена игрой, и каждый ребёнок хочет сыграть свою роль. Но как это сделать? Как научить ребенка играть, брать на себя роль и действовать? Этому поможет организованная учебная деятельность «Драма» (от греч. drama–действие) - это волшебный край, в котором ребенок радуется, играя познает мир и постоянно действует.

Учебно-методический комплекс «Драма» предлагает методическое руководство для педагога и яркий, интересный блокнотик театрала (альбомчик) для дошкольника.

Организованная учебная деятельность «Драма» ориентирована на реализацию цели обучения на уровне компетентностного подхода, на использование современного ресурсного обеспечения с учетом разнообразия театрализованных игр, которые представлены в этюдах, диалогах, минутках шалости, играх-пантомимах, импровизациях, виртуальных экскурсиях. Деятельность подчинена алгоритму: игра по проблеме, подведение к определению темы, игровые упражнения на развитие артикуляции и дыхания, чистоговорки и скороговорки, игры, исследовательская деятельность с творческими заданиями по решению новой задачи, минутки шалости, умозаключение и вывод, рефлексивное оценивание. Каждый вид деятельности на ОУД – это важный этап, который способствует развитию коммуникативной компетентности и позволяет наращивать детское умение.

Практический материал на ОУД «Драма» должен быть интерпретирован педагогом в зависимости от уровня подготовленности воспитанников и прогнозируемой (предполагаемой) плотности ОУД, так как на каждом этапе представлено несколько вариантов видов игр и упражнений, а они, как правило, разговорного характера.

Театрализованные игры формируют у ребенка интерес к театральному искусству, способствуют развитию детской активности, творческого

взаимодействия с другими детьми и взрослыми, учат красиво, правильно говорить, мыслить, рассуждать и отстаивать свое мнение – это основная цель.

Погружение в творческую среду через общение с главными героями-мотиваторами и постановка игровой проблемы - на первом этапе организованной учебной деятельности. Следующий этап предусматривает развитие речевого аппарата через артикуляционную гимнастику, развитие навыков (решение программных задач) осуществляется чрез этюды, игровые упражнения, в процессе которых предусматривается возможность исследования, манипуляций.

В целях повышения интереса детей к новому предмету, мы предлагаем использование персонажей (герои – мотиваторы): верблюжонок Бота будет сопровождать детей средней группы, на протяжении всего курса он обращается с вопросами к мудрому верблюду и детям, данный герой близок 4-х летнему ребенку; возрастные особенности ребенка 6-го года жизни предполалгают повышение пытливости, любознательности, расширение речевых возможностей и присутствие проблемы, этому возрасту характерна позиция «хочу все знать!», поэтому Джин поможет исследовать воспитанникам старших групп особенности озвучивания персонажей, проговаривания звуков и фраз, сравнивать театральных кукол и способы руководства ими; куклы Куаныш и Айсулу, сопровождают детей старшего дошкольного возраста и детей классов предшкольной подготовки.

Организованная учебная деятельность «Драма» - это творческое сотрудничество, взаимодействие взрослых и детей на основе опытно-экспериментальной и манипулятивной, разговорной деятельности.

Работая с чистоговорками и скороговорками, играя, ребенок обогатит словарный запас, у него сформируется звуковая культура речи, навыки связной речи, расширится ее интонационный диапазон, выработается дикция.

На каждой ОУД может быть представлен лексический минимум понятий на трех языках: казахском, русском и английском и предусмотрен в логике тем.

В процессе игрового содержания дети не только научатся распознавать эмоциональное состояние персонажа по мимике, жесту, интонации, но и смогут передать с помощью выразительных средств разнообразные эмоции.

Обеспечение возрастания активности детей происходит на основе полученных знаний: дети четче произносят скороговорки, лучше импровизируют, эмоциональней и свободней перевоплощаются, самостоятельно выбирают способы действия для передачи образа, пользуются средствами выразительности. Атрибуты к играм и упражнениям обеспечивают необычность сюжета, возможность «спрятаться» за маску, костюм, театрализованную куклу, это позволяет ребенку решить многие проблемные ситуации, что, в свою очередь, решит и вопросы сохранения эмоционального здоровья ребенка, и предупреждения эмоциональных расстройств.

Новый предмет требует и особенной подготовки педагога, который активно поддерживает детей. Взрослый должен быть ярким, эмоциональным, открытым, творческим, только тогда концепция предмета может быть

реализована, и будет способствовать развитию детской фантазии, воображения, памяти, умениях искренне сопереживать радость, гнев, тревогу.

Предполагается и возможность рефлексивной деятельности для детей старшего дошкольного возраста, это должно помочь воспитанникам определить три основных момента ОУД: что нового узнал, что смог сделать и каким способом достиг результата. Соответственно, в конце ОУД дети оценивают свою деятельность с позиции достигнутых результатов.

Театрализованная деятельность позволит решать многие педагогические задачи, касающиеся формирования выразительности речи ребенка, интеллектуального и художественно-эстетического воспитания. Участвуя в театрализованных играх, дети становятся участниками разных событий из жизни людей, животных, растений, что дает им возможность глубже познать окружающий мир. Одновременно театрализованная игра прививает ребенку устойчивый интерес к родной культуре, литературе, театру. Так происходит интеграция.

Мы уверены в том, что огромно и воспитательное значение театрализованных игр. У детей формируется уважительное отношение друг к другу. Они познают радость, связанную с преодолением трудностей общения, неуверенности в себе. Увлеченность детей театрализованной игрой, их внутренний комфорт, раскованность, легкое, неавторитарное общение взрослого и ребенка, почти сразу пропадающий комплекс «я не умею» - все это удивляет и привлекает.

Очевидно, что новый предмет научит детей быть творческими личностями, способными к восприятию новизны, умению импровизировать. Нашему обществу необходим человек такого качества, который бы смело, мог входить в современную ситуацию, умел владеть проблемой творчески, без предварительной подготовки, имел мужество пробовать и ошибаться, пока не будет найдено верное решение.

Литература

1.Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан. – Астана, 2016.

2.Мигунова Е.В. Театральная педагогика в детском саду. М.:ТЦ Сфера, 2009. – 128 с. – (Библиотека журнала «Воспитатель ДОУ»)

3.Антипина Е.А. Театральная педагогика в детском саду:Игры, упражнения, сценарии. 2 изд., перераб. – М.: ТЦСфера, 2009. – 128 с.

4.Зацепина М.Б. Развитие ребенка в театрализованной деятельности: Обзор программ дошкольного образования. – М.:ТЦ Сфера, 2010. – 128 с.

5.Григорьева Т.С. Программа «Маленький актер»: для детей5–7 лет. Методическое пособие. – М.: ТЦ Сфера, 2012. –128 с.

6.Клюева Н.В., Касаткина Ю.В. Учим детей общению: характер, коммуникабельность. Популярное пособие для родителей и педагогов. Изд. «Академия развития», Ярославль

7.Давыдова М.А. Музыкальное воспитание в детском саду средняя, старшая, подготовительная группы. – М.: ВАКО
2006. – 240 с. – (Дошкольники: учим, развиваем, воспитываем)
8.Занятия по театрализованной деятельности в детском саду – М.: ТЦ Сфера, 2009. – 128 с.
9. Мерзлякова С. Театрализованные игры: методическое издание для работников дошкольных образовательных учреждений – М.: ТЦ Сфера, 2012. – 152 с.

МЕТОД МОДЕЛИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

ЖеребилоМ.А.,
воспитатель мини-центра при КГУ
«Средняя школа № 10 им. Н.К. Крупской»
СКО, г. Петропавловск

В Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы особо выделена значимость дошкольного периода развития ребенка как основы для успешной подготовки к дальнейшей образовательной деятельности[1, с.7].

Внедрение обновленного содержания дошкольного воспитания и обучения требует новых подходов, способствующих совершенствованию образовательного процесса в дошкольных организациях.

Экологическое воспитание является неотъемлемой частью дошкольной педагогики. Ребёнку необходимо с ранних лет внушать, что любить природу, значит творить добро, заставлять задуматься над тем, что можно сделать, чтобы наша планета стала ещё краше и богаче. Детский сад является первым звеном системы непрерывного экологического образования, поэтому не случайно перед педагогами встает задача формирования у детей дошкольного возраста основ культуры рационального природопользования.

Элементарные понятия об охране окружающей среды закладываются уже в дошкольном возрасте. Экологическое воспитание дошкольников - это ознакомление детей с природой, в основу которого положен экологический подход, а педагогический процесс опирается на основополагающие идеи и понятия экологии [2, с.5].

Непосредственное общение с природой дает дошкольнику более яркие экологические представления, чем книжки, картинки и рассказы взрослых. Для постоянного общения детей с объектами природы в детском саду создаются уголки природы. Но не всегда воспитателями они используются в полной мере в работе с детьми, зачастую дети не знают названий комнатных растений, правил ухода за ними и приносимой пользе человеку. Поэтому воспитателям дошкольных организаций необходимо искать и внедрять эффективные методы работы по изучению объектов уголка природы.

Экологическое образование детей дошкольного возраста можно решать различными методами. Как мы знаем из литературных источников, существуют различные методы экологического образования, это такие как словесные, наглядные, практические. Одним из практических методов в экологическом образовании дошкольников является моделирование. Модели – это средство перехода от наглядно-действенного и наглядно-образного мышления к схематическому, творческому, которое обеспечивает ребенку возможность осваивать окружающий мир опосредованным путем. Метод моделирования имеет большое значение в формировании экологических представлений об объектах природы у дошкольников [3, с.114].

Психолого-педагогическими исследованиями установлено, что ребенок дошкольного возраста успешнее развивается благодаря вовлечению его в процесс активной содержательно-насыщенной деятельности, непосредственному взаимодействию с окружающей действительностью. Вместе с тем, с позиций современной психолого-педагогической науки, использование практических методов в системе работы с детьми дошкольного возраста рассматривается как введение в практику работы с детьми элементов развивающего обучения [3, с.115].

В исследованиях Л.А. Венгера, А.В. Запорожца, Л.М. Маневцевой, Н.Н. Поддьякова, И.А. Хайдуровой и других доказана доступность деятельности моделирования для детей дошкольного возраста [4, с.38].

Метод моделирования, разработанный Д.Б. Элькониным, Л.А. Венгером, Н.А. Ветлугиной, Н.Н. Поддьяковым, заключается в том, что мышление ребенка развивают с помощью специальных схем, моделей, которые в наглядной и доступной для него форме воспроизводят скрытые свойства и связи того или иного объекта [5, с.236].

В дошкольном возрасте при формировании экологических представлений у детей используются разные виды моделей:

1. Предметные модели воспроизводят структуру и особенности, внутренние и внешние взаимосвязи реальных объектов и явлений. К ним относятся различные предметы, конструкции. Примером такой модели может служить аквариум, моделирующий экосистему в миниатюре (биом водоема). Самая простая предметная модель - заводная игрушечная золотая рыбка, с помощью которой можно сформировать у детей представление о внешнем виде и движении рыбы [2, с.133].

2. Предметно-схематические модели. В них существенные признаки, связи и отношения представлены в виде предметов-макетов. Например, полоски бумаги разных оттенков зеленого цвета можно использовать при абстрагировании цвета листьев растений; изображения геометрических фигур на карточке - при абстрагировании и замещении формы листьев; полоски бумаги разной фактуры (гладкая, бугристая, шероховатая) - при абстрагировании и замещении характера поверхности частей растений - листьев, стеблей и т. д. [2, с.133].

3. Графические модели (графики, схемы и т. д.) передают обобщенно (условно) признаки, связи и отношения природных явлений. Примером такой модели могут быть календарь погоды, таблица фиксации продолжительности дня и т. д. [2, с.134].

Демонстрировать модели можно во всех возрастных группах, если требуется акцентировать внимание детей на важные свойства и ассоциации в объектах и явлениях природы. Перед показом детям моделей необходимо познакомить дошкольников с изучаемым обитателем природы через другие методы: наблюдение, беседа, труд и прочие. Эти методы позволяют познакомиться с объектом, гарантируя живые представления о признаках, свойствах и его связях с другими особями. Исследование модели в таком случае будет являться только этапом организованной учебной деятельности.

Таким образом, применение моделей в деятельности моделирования в уголке природы помогает отобразить главные признаки объектов природы и логические связи, существующие в ней. На этой базе у детей формируются итоговые представления и простые понятия об объектах, явлениях и окружениях природы, упорядоченность которых способствует формированию у детей неделимого образа природы.

Экологическое образование дошкольников можно решать различными методами. Одним из таких методов является наглядное моделирование, демонстрация моделей. Мною было проведено исследование по теме «Формирование экологических представлений о комнатных растениях у дошкольников через моделирование», целью которого было экспериментальное подтверждение влияния метода моделирования на формирование экологических представлений о комнатных растениях у детей старшего дошкольного возраста. Для проведения эксперимента разработала комплекс организованных учебных деятельностей, совместных деятельностей воспитателя и детей в уголке природы, КВН, сюжетно-дидактические игры, трудовая деятельность, экологические познавательные беседы с применением различных видов моделей.

Часть модельного материала была мною подобрана, часть самостоятельно разработана. Опираясь на опыт известных педагогов, разработала следующие модели: «Описание внешнего вида комнатного растения», «Способы удаления пыли с комнатных растений», «Сходства и различия бальзамина и алоэ», «Функции комнатного растения», «Способы размножения комнатных растений», «Размножение комнатных растений семенами», «Размножение комнатных растений черенкованием», «Размножение комнатных растений листовым черенком» и др.

Для определения результативности использования метода моделирования проанализировала диагностические методики С.Н. Николаевой, Т.А Серебряковой, Л.Ф. Мильковой, О.М. Барановской и составила комплекс заданий для диагностирования по данной теме детей контрольной и экспериментальной групп (рис. 1)

Рис. 1 Диагностика уровней экологических представлений по методикам «Собери растение, называя его части»,«Назови и покажи комнатное растение»

Далее мною был проведен формирующий эксперимент с детьми экспериментальной группы, целью которого было апробирование разработанного комплекса мероприятий ОУД и совместной деятельности воспитателя и детей в уголке природы с внедрением подобранного и разработанного модельного материала.

В ходе эксперимента моделировали с детьми процесс наблюдения за черенком герани, измеряли длину черенка через определенный отрезок времени, фиксировали все изменения черенка: когда появились корешки, когда подросли, появились ли новые листики, записывали дату.

После всех проведенных мною мероприятий, проводила диагностику по тем же методикам, что и в начале эксперимента. Ее результаты показали, что уровень знаний о комнатных растениях у детей экспериментальной группы повысился.

Таким образом, можно сделать вывод, что применение метода моделирования в экологическом образовании детей старшего дошкольного возраста дало положительный эффект, так как уровень знаний о комнатных растениях в экспериментальной группе оказался выше на конец эксперимента, чем в контрольной группе. На основе моделирования у детей сформировались экологические представления: какие условия необходимы для роста и развития комнатных растений, правила ухода, бережное и заботливое отношение к цветам, их важность для жизни человека, умение называть и различать комнатные растения по характерным признакам, знание способов размножения комнатных растений и условий, влияющих на их рост (свет, тепло, влага, питательные вещества).

Подобранный материал (конспекты ОУД, совместная деятельность в уголке природы) с ипользованием разработанных моделей могут использовать в своей работе воспитатели ДО в экологическом образовании дошкольников.

Литература

1. Государственная программа развития образования в Республике Казахстан на 2016-2019 годы. Указ Президента Республики Казахстан от 1 марта 2016 года № 205, г. Астана, Акорда

2. Николаева С. Н. Методика краеведческого воспитания дошкольников. - М.: Академия, 2005. - 224с.
3. Серебрякова Т.А. Экологическое образование в дошкольном возрасте. - М.: Академия, 2006. - 208 с.
4. Саморукова П.Г. Как знакомить дошкольников с природой. - М.: Просвещение, 1999. - 207с.
5. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика. - М.: Академия, 2006. - 416с.

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К ОРГАНИЗАЦИИ ОУД «ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ЛИТЕРАТУРА» КАК ЗАЛОГ ПОВЫШЕНИЯ ЧИТАТЕЛЬСКОГО ИНТЕРЕСА У ДОШКОЛЬНИКОВ

Житенева С.В.,
Воспитатель КГКП я/с «Снегурочка»,
Карагандинская область, г.Шахтинск

Актуальная проблема подрастающего поколения в современном обществе — отсутствие интереса к книге. В век интернета дети читают всё меньше и, возможно, что скоро перестанут читать совсем, ведь уже в дошкольном возрасте дети предпочитают книге другие источники информации: телевидение, компьютер. Как результат, школьники не любят и не хотят читать.

Но детские психологи уверены, что детям можно привить интерес к чтению, и считают главной причиной нелюбви к книгам - незаинтересованность. Поэтому, ответственность за прививание маленьким детям интереса к чтению лежит на их первых учителях – родителях, и, конечно же, на представителях их первой образовательной организации – на воспитателях детского сада.

Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения в разделе «Художественная литература» ставит основной целью: обучение восприятию эмоционально-образного содержания произведений, умение чувствовать характер повествования у детей старшего дошкольного возраста.[1] [1, с.85]

Актуальность проблемы заключается в том, что современные условия характеризуются гуманизацией образовательного процесса, обращением к личности ребенка, развитию лучших его качеств. Поэтому проблема формирования полноценной разносторонней личности в условиях детского сада приобретает особое значение. Важно найти такие методы, приёмы, такие технологии, чтобы сподвигнуть ребёнка на получение знаний, вызвать желание узнавать что-то новое не по указке учителя, а самостоятельно [2] [2, с.15]

В первую очередь это означает, что обучение должно быть развивающим, обогащать ребенка знаниями и способами умственной деятельности, формировать познавательные интересы и способности. Поэтому педагоги я/с «Снегурочка» г. Шахтинска поставили перед собой цель: показать возможности

использования инновационных технологий в формировании читательского интереса у детей дошкольного возраста.

Работа по технологии БиС в последнее время приобретает всё большую популярность в РК, её применение в общеобразовательных школах показало положительные результаты. В свете преемственности детского сада и школы мы поставили себе задачу – научить работе по данной технологии детей дошкольного возраста с тем, чтобы им было проще адаптироваться к процессу обучения в школе. Конечно, в силу возрастных возможностей детей, специфика работы в детском саду будет несколько отличаться от специфики работы в школе. Предлагаемая нами структура по формированию читательского интереса у детей дошкольного возраста:

1.Оргмомент Слоган, или речевка. Введение в тему ОУД.

2.Организация осмысления. Работа с опорными (ключевыми) словами. (2 младшая группа - 3 слова; средняя группа - 5 слов; старшая группа – 7 слов). 1 отметка. Взаимопроверка

3.Развитие памяти и внимания. Чтение рассказа воспитателем (с опорными картинками по произведению). Пересказ детьми произведения в парах

4.Проверка понимания. Комбинированный опрос по матрице посадочных мест – указать ячейку, задать вопрос (3 сек. на ответ). 2 отметки.

5.Анализ и рефлексия. Оценка уровня усвоения произведения с помощью какой-либо дидактической игры.

6. Анализ. Воспитатель обобщает тему, подводит итоги. Показывает свое видение изучаемой темы. Поощряет детей. Наглядность оценивания повышает уровень рефлексии.

Опорные (ключевые) слова. Выражают смысловое значение изучаемой темы и направлены на самостоятельное умение искать информацию и на запоминание. Количество ключевых слов в каждой возрастной группе разное: во 2 младшей группе - 3 слова, в средней группе – 5 слов, в старшей группе – 7 слов. В силу того, что дошкольники еще не умеют читать, для их обозначения можно использовать либо картинки, либо символы, которые дети запоминают в течение определенного времени, а затем выкладывают или зарисовывают их по памяти. В конце года в старшей группе можно использовать непосредственно печатные слова.

Требования по работе с текстом*:*

-произведение должно быть рекомендовано программой; текст доступен пониманию детей, с легким слогом, не изобилующим труднопроизносимыми словами;

-длительность чтения текста не должно превышать рекомендованных для каждой возрастной группы, рамок, так как, по прошествии данного времени, внимание детей становится рассеянным, и они просто перестают воспринимать текст;

-если текст сложен для восприятия, то его чтение и анализ можно провести накануне.

Чтение текста воспитателем должно быть ярким, выразительным, эмоциональным. Накануне проводится словарная работа, воспитатель, вместе с детьми рассуждает над смыслом незнакомых и непонятных слов по содержанию изучаемого произведения. После чтения текста воспитателем, дети пересказывают его в парах. Для этого воспитатель заранее делит детей на две группы: учителя (альфа-группа) и ученики (бета-группа).

Опрос по матрице. Правила работы по матрице:

В школе, на занятиях по художественной литературе используется два вида опроса: перекрестный и критический. В силу ограниченности времени, во время организованной учебной деятельности в детском саду, нет возможности использовать оба эти вида, поэтому опрос носит комбинированный характер, то есть в одном опросе присутствуют вопросы обоих видов. Количество подготовленных вопросов должно соответствовать количеству детей, то есть, в опросе должны быть задействованы все дети.

Воспитатель называет вопрос, а затем указывает на ячейку. Нельзя называть фамилию или имя, это важно для организации и готовности группы к занятию. Запрещается опрашивать по поднятым рукам. Воспитатель ведет опрос не по порядку, отслеживая тех, кто невнимателен. Никто не должен знать, когда его спросят и какой будет вопрос. Ребенку дается не более 3-х секунд для начала ответа. Ответ может быть любой длительности. В ячейках ставится плюс или минус в зависимости от качества ответа. Нельзя ставить половинку плюса. Запрещается договаривать за ребенка в случае его неполного ответа. Если нужно дополнить ответ, то сначала ставится оценка. Если ребенок не смог ответить на вопрос, то он задается следующему. Если на вопрос не ответили трое детей, то воспитатель сам дает правильный ответ.

При работе по технологии БиС в школе, для определения уровня усвоения учебного материала и словарного запаса учащихся им даётся написание эссе. В детском саду такое задание мы по понятным причинам не можем применить. Поэтому, для закрепления темы занятия, мы используем какую-либо дидактическую игру, или упражнение: последовательное выкладывание из картинок сюжета произведения, составление пятистиший и кластеров по теме и др.

Критерии оценки: в начале учебного года проводится нулевой срез, определяется количество детей, входящих в: альфа-группу (высокий уровень); бета-группу (средний уровень); гамма-группу (низкий уровень). Для проведения нулевого среза, воспитатель подбирает самый простой, легкий для восприятия текст, чтение которого не занимает более двух минут. Если более 63% детей справляются с предложенными заданиями, текст усложняется. Воспитатель не может усложнять текст, пока результат восприятия и запоминания не будет составлять более 63%.

К концу учебного года, количество детей-участников альфа-группы должно составлять более 63%. Задача воспитателя состоит в том, чтобы дети из бета-группы перешли на уровень альфа-группы, а дети из гамма-группы перешли на уровень бета-группы.

Уровень памяти оценивается: по количеству запоминаемых детьми ключевых слов (низкий порог сложности (НПС) 4-5 слов, средний порог сложности (СПС) 6-7 слов, высокий порог сложности (ВПС) 8-9 слов); по длительности пересказываемого текста (НПС - текст до 2-х минут, СПС- текст до 3 минут, ВПС –текст свыше 3-х минут).

Уровень сформированности внимания оценивается по тому, как дети работают по матрице. Ребенок внимательно следит за ходом опроса, незамедлительно реагирует на вопрос, обращенный именно к нему, и дает на него содержательный ответ.

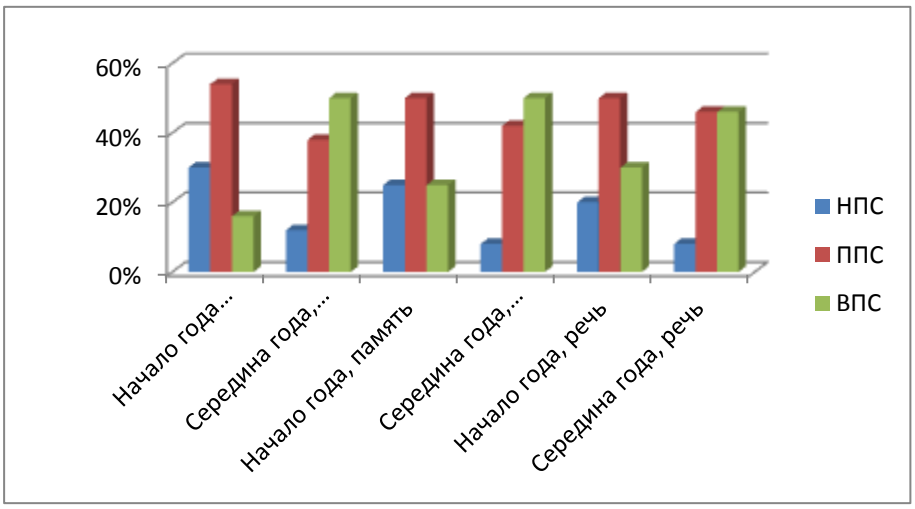

Рисунок 1. Уровень равития знаний по ознакомлению детей с художественной литературой (с применением технологии БиС) на 2016-2017 учебный год (внимание, память речь)

Преимущества применения технологии БиС ;³[2, с.15]

- воспитание направлено на развитие личности ребенка;
- философия успешного человека в обществе труда;
- идея «Коллективного разума» объединяет учеников и педагогов;
- высокий уровень организации и самооценки детей;
- дети готовы брать на себя и права и обязанности;
- производительность составляет -100%, а это значит, что каждый ребенок задействован в процессе и получает оценку своим знаниям.

Литература

1. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения, Астана-2016.

2. Немов Р.С. Психология: В 3 кн. Книга 1.: Общие основы психологии: Учеб.для студ. высш. пед. учеб. заведений. /Р.С. Немов. – 5-е изд.- М.: Владос, 2010. - 687с.

3. Технология БиС. Управление качеством образования. Технологические карты Астана, 2013.

ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚЫТУДАҒЫ ЖАҢАШЫЛДЫҚ – ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТ НӘТИЖЕСІ

Сагидуллина Айдана Муратовна,
№34 «Балбұлақ» бөбекжай тәрбиешісі,
Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында: «Бүкіл әлемдегі сияқты, Қазақстан мектепке дейінгі білім берудің жаңа әдістеріне көшу керек....» – деп, мектепке дейінгі білім беру жүйесіне жаңа бағыт береді.[1]

Жас ұрпақ – еліміздің бүгіні мен ертеңі. Мемлекетіміздің басты байлығы әрі тірегі. Сондықтан мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бір бөлігі. Ол үшін жас ұрпақты тәрбиелеп, барлық жағдай жасалуы керек. Жаңа заман баласын қалыптастырып, дамыту үшін, тұлғаның дүниесі мен оның қыр-сырын анықтап, мүмкіндіктері мен қабілеттерінің дамуына жағдай туғызу жолында, мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиелеу мен оқыту үрдісі жаңаша бағытта жүргізілуінің маңызы зор.

Қазіргі таңда жаңа мүмкіндіктерді іздеген, баланың, жанұяның, қоғамның сұраныстарын қанағаттардыруға қажетті жағдайларды жасайтын, педагогтардың шығармашылық және кәсіби шеберліктерін арттыруға қолдау көрсететін, заманауи талаптарға жауап беретін мектепке дейінгі ұйымдар саны күннен күнге артып келеді.

Сонымен қатар, мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиелеу мен оқыту үрдісін жаңаша бағытта жүргізу бәсекеге қабілеттілігін арттыруға да өзіндік үлесін қосуда.

Мектепке дейінгі кезеңдегі балаға алғашқы білім беру, тәрбиелеу жұмыстары барысында инновациялық технологияларды, түрлі әдіс-тәсілдерді ойын түрінде үйлестіре қолдану, оқыту мен тәрбиелеу мазмұнын жаңарту, мектеп жасына дейінгі балалардың интелектуалдық ойындар арқылы ақыл-ойын дамыту, ойлау қабілеттерін үш тілде жетілдіру, өзіндік іскерлік қасиеттерін қалыптастыру, ойы жүйрік, жан-жақты жетілген азаматты тәрбиелеу жұмыс барысында жаңаша үрдісті енгізумен жүзеге асырылатыны анық.

Балалар – біздің болашағымыз, ал болашақ бүгіннен басталады. Бүлдіршіндерімізді оқыту мен тәрбиелеуде заманауи педагогикалық технологияларды енгізе отырып, педагогтардың өз жұмыстарын алдын-ала жоспарлап алып реттілікпен, сабақтастықпен, үздіксіздікпен атқаруы өзіндік септігін тигізеді. Әр мектепке дейінгі ұйымда балалармен үдемелі инновациялық технологиялар мен жаңа бағдарламалар негізінде жұмыс жасауға қабілетті, инновациялық технологияларды меңгерген, жаңашыл педагогтар өз жұмысын жүйелі жүргізсе, бәсекеге қабілетті жас ұрпақты қалыптастыруға болады.

Жалпы білім берудің заманауи тұжырымдамасы баланың жеке тұлғалық дамуын, оның шығармашылық қабілеттіліктерін қалыптастыруды, жеке

қасиеттерін тәрбиелеу идеяларын жоғары қоюда. Осының барлығы мектепке дейінгі ұйымдардағыинварианттық және вариативтік оқу жоспарлары, эксперимент алаңдары, инновациялық жоба жұмыстарды жүргізу арқылы қалыптасады.

Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға қойылатын талаптардың артуы өмірімізге мектепке дейінгі білім беру бағытына жаңартулар енуіне әкеп соқты.

Олардың ішінде тәрбиелеу мен оқыту барысында инновациялық технологияларды қолдану арқылы педагог пен балалардың қарым-қатынасының нығайтудың маңызды зор.

Мектепке дейінгі ұйымдардағы педагогикалық үдерістердің инновациялығы – мектеп жасына дейінгі балалардың тиімді дамуына себебін тигізетін жаңа технологияларды мақсатты енгізуде. [2]

Біздің бөбекжайда педагогтарының педагогикалық құзыреттіліктерін арттыру, балаларға жаңаша көзқарас, жаңа орта қалыптастыру барысында:

- «Дамыта оқыту» технологиясы;
- «Ойын» технологиясы;
- «Денсаулық сақтау» технологиясы;
- «Ақпараттық-коммуникативтік» технологиясы,
- «ТРИЗ» технологиясы қолданылады.

Сондай-ақ, АРТ емдері, Монтессори әдістемесінің элементтері инновациялық педагогикалық технологиялары, ойын және жобалық оқыту әдістерін енгізее отырып, инновациялық білім беру құралдары:

- Электронды қазақ үйі;
- «Крошка-кролик»интерактивті кешені;
- «Графика» аспабы;
- «Фантазёры МУЛЬТИтворчество» бағдарламалы-әдістемелік кешені;
- «Ақылды балапан” интерактивті оқу-танымдық кешені тәрбиелеу мен оқыту жұмыстарында пайдаланылады.

Бөбекжайдың жоғары (ересектер, ортаңғы) топтарына Starboard тақтасы орнатылып, ақпараттық орталық бөлмесі интерактивті тақтамен және компьютерлермен қамтылған.

Оқу-тәрбие үдерісіне жаңаша оқыту мен вариативтік бағдарламаларды енгізу, мектеп жасына дейінгі балаларға білім мен тәрбие беруде жаңа технологияларды қолдануға бар мүмкіндік жасалуын ескере отырып, Орал қаласының №34 «Балбұлақ» бөбекжайында 2014 жылдың 1 қыркүйегінен №604-Ө бұйрығына сәйкес «Балалардың логикалық ойлау қабілетін, интеллектуалдық ойындар арқылы үш тілде дамыту» тақырыбында қалалық тәжірибе алаңы жұмыс жасайды. Мектеп жасына дейінгі балалардың логикалық ойлау қабілетін қалыптастыруда инновациялық технологияларды қолданумен қатар, бөбекжайдағы әр топта балалардың жас ерекшеліктеріне қарай «Интелектуалдық ойын аймағы» ұйымдастырылған.

Педагогтардың шығармашылық қабілеттерін, ізденіс мүмкіндіктерін, балалардың қызығушылықтарын, ынта-ықыласын ден қойып, олардың бос уақыттарын тиімді ұйымдастыруда **вариативтік бөлім** жұмыстарының

өткізілуі де жаңашылдықты талап етеді. Ортаңғы және ересектер тобы балаларының**жеке педагогикалық психологиялық жас ерекшеліктерін ескеріп,** ойлау қабілетін арттыру дағдыларын тәрбиелеуге мүмкіндік беру мақсатында бөбекжайымызда өзіміз шығарған «Біз кішкентай аспазшылар», «Ойнайық та, ойлайық», «Логиком», «Мультишығармашыл балдырғандар», «Бәрін білгім келеді» жұмыстары ұйымдастырылып, өткізіледі.

Мектепке дейінгі ұйымдардағы оқыту мен тәрбиелеуді жаңа бағытта, жоспарлы, жүйелі, біртіндеп ұйымдастыру бөбекжайдың дамуына мүмкіндік береді.

Практикалық нәтижесі

Педагогикалық тәжірибе педагогтың шеберлігінің жоғары деңгейі, тұрақты педагогикалық нәтиже беретін оқыту және тәрбие тәжірибесі. Педагогтың тәжірибесінде жаңалық болмауы мүмкін, бірақ ол ғылымда белгілі принциптерді, технологияларды, әдістерді табысты түрде қолданып, басқа педагогтарға үлгі болып, озат тәжірибесі таратылады. Педагогикалық тәжірибемен бөлісу үшін шығармашылық ізденіс, жаңалығы бар тәжірибе, құнды мағлұмат ұсыну керек. Сонымен қатар, тәжірибе сұранысқа ие, жақсы нәтиже беретін тақырыпта, үнемі дамытып және жетілдіріп отырса, іске асыру барысында қолданылатын құрал-жабдықтармен қамтылса ғана жемісті болмақ.

Педагогикалық қызмет барысында өз тәжірибемнің практикалық нәтижесі төмендегідей мазмұнда.

Мектеп жасына дейінгі балалардың өміріне ақпараттық-коммуникативтік технологияларды енгізудің басты мақсаты – балалардың тілдерін, сөздік қорларын дамыту, бес білім беру саласы бойынша оқу іс-қызметтеріне қызығушылықтары арттыру, шығармашылық, іздемпаздық, танымдық белсенділіктері мен қабілеттерін, интеллектуалдық, логикалық ой-өрістері жетілдіру екені баршамызға белгілі.

Мен өз жұмысымда оқу жоспарында берілген инварианттық бөлімдегі оқу қызметтерін ActivInspire бағдарламасында дайындап, флипчарт түрінде өткіземін. Бұл балалардың білуге деген құштарлығын туғызады, мотивациясын күшейтеді. Ал педагог үшін балаға сапалы, қызықты мәлімет беруге, уақытты үнемдеуге және мағлұматты көрнекі түрде баяндауға, түсіндіруге мүмкіндік береді.

Осындай жұмысымның нәтижесінде 2014 жылдың 16-17 қазан күндері Астана қаласында «Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығының ұйымдастыруымен «Интерактив Қазақстан» студиясының базасында, мектепке дейінгі ұйымдардың педагогикалық қызметкерлерінің арасында «Ең үздік әзірленген флипчарт-сабақтар» республикалық байқауында І-ші орынды иелендім.

2015 жылдың 5 маусымында №2 хаттамасымен бекітілген «Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында флипчарт-сабақтарды қолдану» флипчарттар жинағы облыс көлеміндегі педагогтарға таралымға ұсынылды.

Сонымен қатар, 2015 жылдың 17 шілдесінде «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығында «Мектепке дейінгі ұйымдардың білім беру үдерісінде флипчарттарды пайдалану» on-line тәртібіндегі республикалық оқыту курсында өз тәжірибеммен бөлістім.

Сондай-ақ ересектер тобында қызмет ететіндіктен, білім беру бағдарламаларының вариативті бөлімінде «Бәрін білгім келеді» жұмысын балалардың жас ерекшеліктерін, мүмкіндіктері мен қабілеттеріне сай құрастырып, жүргізудемін.

Дүниеде балалар түсіне бермейтін жайттар көп-ақ. Өмірді жете танығысы, бәрін білгісі келетін олар: «Ол кім?», «Бұл не?», «Неліктен?», «Қайда?», «Қашан?» тәрізді сұрақтарға жауап іздеп, тыным таппайды. Олардың көп нәрсені білуге деген ынта-жігері шексіз. Осындай балалардың деген құштарлығын қанағаттандыру үшін «Жануарлар», «Өсімдіктер», «Құстар», «Табиғат ғажайыптары», «Тағамдар», «Көліктер», «Ертегілер», «Киімдер», «Ойыншықтар» тақырыбындағы 9 танымдық бөлімді алдым.

Беріліп отырған тақырыптар Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында берілген тақырыпқа қосымша ретінде алынды. Балалар әлемдегі ең үлкен жануар, немесе кішкентай құс, ұялшақ гүл үңгірлер мен таулар, ағзаға зиянды тағамдар, көліктер, киімдер, ойыншықтардың шығу тарихы, қазақ және әлем халықтарының ертегілері, т.б өздеріне қызықты мәліметтерді игереді.

Оқыту барысында балалар әр ай сайын 1 үлкен бөліммен қызықты деректер, видеолар, презентациялар, саяхаттар жасау, шығармашылық шеберханаларда еңбек ету, логикалық тапсырмаларды орындау арқылы танысады. Әр 3 ай сайын балалардың игеріп жатырған білімдерін бекіту мақсатында «Сен білесің бе?», «Білгір достар», «Бәрін білгім келеді!» тақырыбындағы ойын-сауық, сайыстар ұйымдастырылып тұрады. Аяқ киімдер дүкеніне, ойыншықтар дүкеніне жоспарлы саяхаттар жасалып, балалардың өз қалаларындағы ғимараттарды танып біледі.

Баланың бәрін біліп, көргісі келетін құштарлығына тосқауыл қоймай, олардың қойған сұрақтарына жауап беру мақсатында құрылған «Бәрін білгім келеді» үйірме жұмыстарынан әдістемелік құрал құрастырылып, 2016 жылы 4 наурызында №1 хаттамамен бекітіліп, облыс көлеміндегі педагогтарға таралымға ұсынылды. Бұл әдістемелік құрал қалалық «Үздік жобалық жұмыс» байқауына қатысып, жүлделі II орынға ие болды.

Жаңа заман баласын қалыптастырып, дамыту үшін, тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр-сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай туғызу қажет. Осы мақсатта мектепке дейінгі ұйым педагогтары Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын басшылыққа алып, балалармен қосымша жұмыстар ұйымдастырып, жүргізуі керек.

Әр мектепке дейінгі ұйымда балалармен үдемелі инновациялық технологиялар мен жаңа бағдарламалар негізінде жұмыс жасауға қабілетті,

инновациялық технологияларды меңгерген, жаңашыл педагогтар өз жұмысын жүйелі жүргізсе бәсекеге қабілетті жас ұрпақты қалыптастыруға болады.

Қорыта келгенде, педагогикалық ізденіс, тәжірибе, оқыту мен тәрбиелеудегі жаңа бағыт – сауатты да мәдениетті ұрпақты қалыптастыруға кепілдік.

Оқыту барысында заманауи технологиялар, инновациялық жұмыстарды, мейлінше жаңа әдістерді қолдану педагогтың кәсіби дамуына үлкен септігін тигізері анық.

Әдебиеттер:

1.Егемен Қазақстан газеті, 2012 жыл

2. «Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының жұмыстарына заманауи білім беру бағдарламалары мен технологияларын енгізу», Астана 2013

3. «Мектепке дейінгі білім беру жүйесінде педагогикалық технологияларды қолдану» Педагогика, психология кафедрасының оқытушысы Калмурзина Р.С

РАЗВИТИЕ ФОНЕМАТИЧЕСКИХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ У ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ РЕЧИ КАК ОСНОВА УСПЕШНОГО ОБУЧЕНИЯ ГРАМОТЕ

Неделина Н.А., учитель-логопед
ГККП «Ясли-сад №2»
г. Костанай,
Жевакина А.Ю., учитель-логопед
ГУ «Школа-гимназия №18»
г. Костанай

В современной логопедии в настоящее время все более утверждается принцип устранения дефектов речи у детей на наиболее раннем периоде жизни, поскольку любое нарушение речи в той или иной степени может отразиться на дальнейшем речевом развитии, на поведении и деятельности ребенка.

Фонетико-фонематическое недоразвитие — нарушение процессов формирования произносительной системы родного языка у детей с различными речевыми расстройствами вследствие дефектов восприятия и произношения фонем.

К этой категории относятся дети с нормальным слухом и интеллектом.

На овладение звуковым анализом влияет состояние фонематического развития детей.

Особенно важное значение для развития речи имеет чистое произношение ребенком звуков в период обучения грамоте, так как письменная речь формируется на основе устной и недостатки произношения могут привести к неуспеваемости в школе.

Преодоление фонетико-фонематического недоразвития достигается путем целенаправленной логопедической работы по коррекции звуковой стороны речи и фонематического недоразвития.

В разработанном УМК включена логопедическая тетрадь, которая представляет собой систему организованной учебной деятельности с целью совершенствования и приобретения фонематических представлений. Фонетический анализ слов (характеристика каждого звука) может быть произведен и на слух. Схемы разбора можно рисовать и раскрашивать цветными карандашами и фломастерами, выкладывать из разноцветных квадратиков или кружков, например, пробок от пластмассовых бутылок красного, синего и зеленого цветов.

В настоящее время одной из актуальных проблем логопедии является повышение эффективности логопедической работы. Отставание в фонематическом развитии создает серьезные препятствия для усвоения программного материала по чтению и письму, так как практические обобщения о звуковом составе слова оказываются недостаточно сформированными.

Дети, имеющие нарушения речи, испытывают стойкие трудности при усвоении программы начального обучения общеобразовательной школы вследствие недостаточно сформированной речевой функции и психологических предпосылок к овладению полноценной учебной деятельностью.

У детей с недостаточностью фонематического восприятия возникают трудности в овладении звуковым анализом и синтезом слова, а результатом этого становится неуспеваемость по письму.

Характерными ошибками, связанными с нарушенным фонематическим восприятием, часто являются замены, пропуски согласных и гласных, пропуски слогов и частей слова, перестановки, добавления, раздельное написание частей слова.

Система коррекционного обучения детей с фонетико-фонематическим недоразвитием в условиях дошкольных организаций и школьного логопедического пункта предусматривает единство основных направлений в работе: постановку отсутствующих и неправильно произносимых звуков, введение поставленных звуков в речь и развитие навыков анализа и синтеза звукового состава слов (Н. А. Никашина, А. В. Ястребова).

Постановка звуков проводится общепринятыми в логопедии методами. При этом большое внимание уделяется сознательному закреплению артикуляции звука, что имеет большое значение в развитии аналитико-синтетической деятельности детей старшего дошкольного возраста и учащихся. Поставленные звуки вводятся в самостоятельную речь.

Проводится направленная работа по выработке у детей прочных связей между звуками и буквами. Систематическое использование серии упражнений для выработки умений соотносить определенную артикуляцию с соответствующим звучанием и затем акустико-артикуляционный образ звука с буквой предупреждает ошибки на замены сходных букв на письме.

Рациональной и эффективной формой оказания помощи этим детям является включение элементов логопедической работы в учебный процесс.

Для выработки продуктивных приемов коррекции фонетико-фонематического недоразвития у детей с нерусским языком обучения требуется

тщательный анализ фонетической системы родного языка и характерных черт его орфографии.

В то же время большая осторожность необходима при выявлении фонематического недоразвития, проявляющегося в русской речи у детей с другим родным языком. В этих случаях требуется сопоставление двух фонологических систем языков — родного и русского.

Это обусловлено тем, что в речевых ошибках может отразиться, по выражению А.А.Реформатского, «фонологичность речевого слуха, настроенного на свой родной язык». В этих случаях двуязычные дети с нормальным речевым развитием допускают в речи и письме ошибки интерференции, которые имеют другую природу и обусловлены различием фонологических систем двух языков.

Однако известно, что замены букв в письме, обусловленные лишь неусвоенным двуязычием, единичны и не имеют стойкой принадлежности к одной фонетической группе. Это может служить диагностическим признаком для отграничения от фонетико-фонематического недоразвития.

Замены букв, обозначающих общие для обоих языков фонемы, преодолеваются у детей дошкольного и школьного возраста с нормальной устной речью быстрее, чем у детей с фонетико-фонематическим недоразвитием. В диагностических целях для отграничения патологии письма от сходных проявлений неосвоенного двуязычия необходимо проводить обследование фонематического восприятия на доминантном языке учащихся.

Раннее выявление детей с фонетико-фонематическим недоразвитием и оказание им логопедической помощи в специально организованных условиях помогает коррегировать речевую функцию у дошкольников и своевременно предупреждать неуспеваемость учащихся общеобразовательной школы.

Говоря о методическом обеспечении образовательного процесса в дошкольной организации, мы имеем в виду, прежде всего, оснащение средствами обучения деятельности педагога и детей. Однако, при работе с детьми, имеющими проблемы в речевом развитии, таких средств часто недостаточно.

В работе с детьми старшего дошкольного и младшего школьного возраста мы разработали логопедическую тетрадь для общего речевого развития, обогащения словарного запаса, развития фонетико-фонематического восприятия, и, в перспективе, предупреждения ошибок на письме. Логопедическая рабочая тетрадь выполняет следующие функции:

1) Обучающая функция предполагает формирование у детей необходимых знаний и умений.

2) Развивающая функция способствует развитию устойчивого внимания на ОУД или уроке. Благодаря логопедической тетради учебный материал легче воспринимается, так как он наглядно представлен. Рабочая логопедическая тетрадь может способствовать развитию мышления через специально разработанные задания и упражнения творческого характера.

3) Воспитывающая функция способствует воспитанию аккуратности при ведении записей и выполнении рисунков в тетради, самоорганизации детей.

4) Формирующая функция тетради обеспечивает формирование у детей навыков самоконтроля при систематическом выполнении заданий в тетради.

5) Рационализирующая функция состоит в том, что при использовании рабочей тетради дети учатся рационально тратить время, организуя свою учебную деятельность. При этом основное время затрачивается на осознание смысла изучаемых понятий, принципов, процессов и т.п.

6) Контролирующая функция рабочей тетради может быть использована для контроля знаний, навыков и умений детей логопатов. Рабочая тетрадь дает возможность осуществлять контроль в любое, удобное для учителя-логопеда время.

Задачи логопедической тетради по формированию фонетико-фонематических представлений:

1. Развивать звуковую сторону речи. Формировать умения и навыки правильного воспроизведения звуков речи (узнавать звуки речи и не смешивать их в восприятии; отличать нормированное произнесение звука от ненормированного; осуществлять слуховой контроль за собственным произнесением и оценивать качество воспроизводимых в собственной речи звуков; безошибочно использовать звук во всех видах речи).

2.Развивать и совершенствовать психологические предпосылки к обучению (устойчивость внимания; наблюдательность; способность к запоминанию; способность к переключению; навыки и приемы самоконтроля; познавательна активность; произвольность общения и поведения).

3 Формировать полноценные учебные умения (планирование предстоящей деятельности; работа в определенном темпе; применение знаний в новых ситуациях; анализ, оценка продуктивности собственной деятельности).

4.Развивать и совершенствовать коммуникативную готовность к обучению (умение внимательно слушать и слышать учителя-логопеда, не переключаясь на посторонние воздействия; умение понять и принять учебную задачу; умение свободно владеть вербальными средствами общения в целях четкого восприятия, удержания и сосредоточенного выполнения учебной задачи в соответствии с полученной инструкцией; умение целенаправленно и последовательно выполнять учебные действия и адекватно реагировать на контроль и оценки учителя-логопеда).

5.Формировать коммуникативные умения и навыки, адекватные ситуации учебной деятельности (ответы на вопросы в точном соответствии с инструкцией, заданием; употребление усвоенной учебной терминологии в связных высказываниях).

В процессе работы с рабочей тетрадью мы увидели следующие результаты:

- обучающиеся *знают* названия гласных и согласных звуков и букв; отличия между звуками и буквами, гласными и согласными звуками, слогами,

словами, словосочетаниями, предложениями, и текстом; графическое обозначение слогов, звуков и слов, границ предложения;

- обучающиеся *умеют* различать гласные и согласные звуки; различать звуки и буквы, слоги и слова, словосочетания и предложения, набор отдельных предложений и текст; определять в словах место и последовательность звука: гласных и согласных звуков; определять количество звуков в словах, слогов в словах, слов в предложениях, предложений в тексте; производить звуковой, буквенный, слоговой анализ и синтез предложений; графически обозначать звуки, слоги и слова;

- обучающиеся *имеют навык* анализа и синтеза слов по звуковому, буквенному и слоговому составам; навык различения согласных по твёрдости-мягкости; навык различения согласных, сходных по акустико-артикуляционным свойствам.

Логопедические тетради разрабатываются логопедами для облегчения работы с детьми, для их заинтересованности. В этих тетрадях дети работают карандашами или фломастерами. В процессе работы с логопедической тетрадью дети учатся внимательно слушать словесную инструкцию педагога, запоминают порядок этапов работы, учатся активно действовать самостоятельно. Работа с логопедической тетрадью развивает фонематический слух путем специальных упражнений, обогащает словарь и грамматически правильно оформляют речь, помогает уточнить пространственные представления.

Литература

1. Агранович З. Е. В помощь логопедам и родителям. Сборник домашних заданий для преодоления недоразвития фонематической стороны речи у старших дошкольников. - СПб. ДЕТСТВО - ПРЕСС, 2004

2. Елецкая О.В., Горбачевская Н.Ю. Организация логопедической работы в школе. М.: ТЦ Сфера, 2007

3. Ерсарина А.К. Коррекция нарушений письма и чтения у детей: Учебно-метод. пособие. – Алматы, 2004

4. Ефименкова, Л. Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов: пособие для логопеда / Л. Н. Ефименкова. – М.: ВЛАДОС, 2003

5. Гомзяк О.С.: Говорим правильно в 6-7 лет. - М.: ГНОМ и Д, 2009

6. Грушевская М.С. Дифференцированный подход к обучению детей с недоразвитием речи //Реализация Закона Республики Казахстан «О социальной медико-педагогической и коррекционной поддержке детей с ограниченными возможностями: Материалы респ.науч.-практ.конф. - Алматы, 2005

7. Козырева Л.М., Программно-методические материалы для логопедических занятий с младшими школьниками. Ярославль, Академия развития, 2006

8. Логопедия: учеб.для студ. дефектол. фак. пед. высш. учеб. заведений / под ред. Л. С. Волковой, С. Н. Шаховской. – М.: ВЛАДОС, 2002.

9. Логопедия в школе: практический опыт / под ред. В. С. Кукушина. – М.: МарТ ; Ростов-на-Дону : МарТ, 2004
10. Лопухина И.С., Логопедия. Упражнения для развития речи. Санкт-Петербург, 1997
11. Новиковская О. А. Мир вокруг тебя. Чистоговорки и скороговорки /О. А. Новиковская. - М.: Астрель; СПб. Сова, 2009
12. Парамонова, Л. Г. Логопедия для всех / Л. Г. Парамонова. – СПб.Питер, 2004
13. Поваляева, М. А. Справочник логопеда / М. А. Поваляева. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001
14. Пожиленко, Е. А. Волшебный мир звуков и слов: пособие для логопедов / Е. А. Пожиленко. – М.: ВЛАДОС, 2003
15. Репина З.А.: Уроки логопедии. - Екатеринбург: Литур, 2002
16. Садовникова И.Н.: Нарушения письменной речи и их преодоление у младших школьников. - М.: ВЛАДОС, 1997
17. Ткаченко Т.А. Развитие фонематического восприятия и навыков звукового анализа. - СПб. 1998

ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ЧЕРЕЗ НАБЛЮДЕНИЯ НА МЕТЕОСТАНЦИИ

Н. А.Крюкова,
воспитатель ясли-сада №3
Павлодаская обасть, г. Павлодар

Экологическое воспитание предполагает развитие у детей интереса к природе, а одним из условий, необходимых для развития такого интереса, является предметно-развивающая среда, которая призвана обеспечить ребенку возможность развиваться, как в организованной учебной деятельности, так и в самостоятельной. [1]

Коллектив ясли–сада №3 г. Павлодара для формирования экологической компетентности детей дошкольного возраста создал на территории детского сада метеоплощадку. Для детей старшего дошкольного возраста включили в вариативную часть программу «Юный метеоролог», разработанную педагогами нашего детского сада. Данная программа была утверждена на заседании педагогического совета детского сада (Протокол №3 от 26.03.2014г.) и рекомендована для внутренней работы воспитателям ГККП «Ясли –сад №3 г. Павлодара».

Цель программы: формирование у детей элементарных представлений о природе и ее значении в жизни человека.

Задачи:

- организовать работу на метеоплощадке для систематических наблюдений за погодой;

- формировать представление о значении погоды в жизни человека, растительного и животного мира;

- познакомить детей с оборудованием метеостанции, с профессией метеоролога.

Вариативная программа «Юный метеоролог» рассчитана на два учебных года, начиная со старшей группы (36 час) и заканчивая в подготовительной группе (32 часа) 1 раз в неделю. Формы проведения: экскурсии, беседы, путешествия по экологической тропе, дидактические игры, практические задания на метеоплощадке, в экологической лаборатории, ручной труд по изготовлению метеорологических приборов-помощников и т.д.[2]

Программа состоит из трех разделов: «Наши первые открытия», «Приборы-помощники» и «Метеоплощадка в детском саду». В работе по данному направлению активное участие принимают и родители, оказывая помощь в следующем: изготовление приборов-помощников, сбор информации для оформления альбомов, приобретение экспонатов для мини-музея «Хочу все знать и измерять».

Ожидаемый результат:

- имеет представление о профессии метеоролога;

- знает о различных состояниях воды: твердое, жидкое, газообразное;

- о явлениях природы: туман, роса, гроза, иней, град, снег, вьюга, радуга, сосульки, капель и т.д.;

- различает и называет сезонные изменения в природе;

- умеет анализировать, обобщать, делать выводы, умозаключения;

-понимает влияние природы на жизнь человека, растительный и животный мир. [3]

Ребенок старшего дошкольного возраста знает о смене времен года, но не всегда способен эту смену самостоятельно заметить. Педагогам необходимо обратить его внимание на закономерную последовательность роста и развития всего живого, зависимость состояния живых организмов от погодных условий. В нашем детском саду в течение всего года проводятся наблюдения за состоянием погоды. Все показания записываются на стенде, который располагается на территории метеоплощадки (для летних и весенних наблюдений) и в календаре погоды, который находится в группе, в уголке природы. Наблюдая за погодой в течение всего года, мы с детьми составили книгу погоды в Павлодаре. [4]

Для фиксации погоды на метеостанции установлены различные метеоприборы: осадкомеры, термометры для измерения температуры воздуха на солнце и в тени, приборы для наблюдения за ветром, солнечные часы, круговые диаграммы облачности, барометр, компас. [5]

Количество выпавших осадков замеряем с помощью осадкомеров: дождемеров и снегомеров. Осенью и зимой определяем степень покрытия и характер залегания снежного покрова.

У детей вызывает огромный интерес снятие показаний термометров. Один термометр расположен под навесом, чтобы он был защищен от солнечных

лучей. Второй такой же укреплен рядом, на столбике, под прямыми солнечными лучами. Таким образом, мы узнаём температуру воздуха на солнце и в тени. Благодаря флюгеру, дети определяют направление ветра. Здесь же размещен и оригинальный указатель направления ветра, который обычно устанавливается на аэродромах. Для определения силы ветра сделали вертушки. На метеоплощадке 3 вертушки, все они сделаны из разного материала. Наряду с этим, на метеоплощадке имеются солнечные часы, стрелкой часов служит край тени, отбрасываемый треугольником на циферблат.

Диагностические исследования показали, что за время работы по программе «Юный метеоролог» у детей значительно повысился уровень развития познавательной сферы, улучшились практические навыки пользования метеорологическими приборами и навыки фиксации результатов наблюдений.

В начале учебного года 30% детей не знали о метеоприборах, кроме термометра, и не умели ими пользоваться. В конце учебного года ни один ребенок не показал суммарного низкого уровня знаний, умений и навыков. Мы считаем, что это произошло потому, что данная тема оказалась интересна дошкольникам, особенно эксперименты и практические работы.

Значительно улучшились навыки работы с календарями наблюдений. Результаты стали заноситься в журнал и календарь с большим интересом, чем до проекта. Дети с увлечением выполняли задания педагогов, отгадывали загадки, играли, учились пользоваться незнакомыми до тех пор метеорологическими приборами. Кроме этого, у некоторых детей во время реализации мероприятий проекта повысился уровень самооценки, они стали более уверены в своих действиях. Во время экскурсий, наблюдений, экспериментов даже замкнутые дети проявляли большую активность и старались работать вместе с группой детей. Работой метеоплощадки заинтересовались не только дети, но и их родители. Они остались довольны тем, что их дети занимаются интересным делом.[6]

Включение в вариативную часть программы «Юный метеоролог» позволило сделать более интересными традиционные наблюдения за погодой в детском саду. Значительно вырос уровень знаний о метеорологических приборах и способах их использования для характеристики погоды нашей местности. Получили развитие исследовательские умения детей: умение анализировать, обобщать. В ходе игровых занятий, экспериментов и экскурсий, дети приобрели ценный коммуникативный опыт. Это способствовало, на наш взгляд, воспитанию гражданской позиции детей.

Литература

1.Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (Приложение1 к ППРК от13 мая2016 года)

2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения (приказ МОН РК от 12 августа 2016 года №499)

3. Рыжова Н.А. Экологическое образование в детском саду. – М.: Изд. Дом «Карапуз», 2001. – 432 с.
4. Баранникова Э., Тарасевич П. Создание развивающей среды на участке детского сада // Ребенок в детском саду. – 2002. - № 3. – с.76.
5. Букарева О. Географическая площадка «Здравствуй, солнышко!» // Дошкольное воспитание. – 2011. - № 1
6. Левина Р. Метеоцентр в детском саду или экология и творчество // Дошкольное воспитание. – 1998. - № 7

СКАЗКОТЕРАПИЯ И ПЕСОЧНАЯ ТЕРАПИЯ КАК ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ РАБОТЫ С ДЕТЬМИ

Божко В.И.,
Воспитатель ясли – детский сад «Бөбек»
с. Ш. Калдаякова Каргалинского района
Актюбинской области

На сегодняшний день коллективы педагогов, работающих в дошкольных организациях, направляют все свои усилия на внедрение в работу различных инновационных технологий.

Любая инновация представляет собой не что иное, как создание и последующее внедрение принципиально нового компонента, вследствие чего происходят качественные изменения среды. Технология, в свою очередь, является совокупностью различных приемов, которые применяются в том или ином деле, ремесле или искусстве. Таким образом, инновационные технологии в дошкольной организации направлены на создание современных компонентов и приемов, основной целью которых является модернизация воспитательно-образовательного процесса. Для этого педагогические коллективы в детских садах разрабатывают отличающиеся от других дошкольных организациий новейшие модели по воспитанию и интеллектуальному развитию детей. В своей профессиональной деятельности воспитатели используют методический инструментарий, способы и приемы обучения, полностью соответствующие принятой модели. Современные образовательные технологии в детских садах применяются все чаще, а результат их внедрения будет проявляться еще не одно десятилетие.

Каждый родитель хочет видеть своего ребенка здоровой, веселой, гармонично развитой личностью, готовой к самостоятельному пути по жизни. Поэтому одним из приоритетных направлений нашей образовательной орагнизации является забота о психоэмоциональном состоянии ребенка. И для этого мы используем такие инновационные технологии, как сказкотерапия и песочная терапия.

Сказкотерапия практикуется в нашем детском саду пятый год, а песочная терапия заняла свое достойное место три года назад. Метод сказкотерапии

имеет многовековую историю, но свое название получил совсем недавно: всего около двадцати лет назад. Наверное, нет такого психологического, психотерапевтического, педагогического направления, которое обошлось бы без использования сказки. Особенно этот метод помогает при работе с детьми, испытывающими те или иные эмоциональные поведенческие затруднения. Посредством сказки у ребенка формируется нравственное сознание, психологическое здоровье, развиваются творческие способности, он мечтает и фантазирует, усваивает правильные моральные нормы и ценности, различает добро и зло. Современному ребенку недостаточно просто прочитать сказку, раскрасить ее героев, поговорить о сюжете. С ребенком третьего тысячелетия необходимо осмыслить сказку, вместе искать и находить скрытые смыслы и жизненные уроки.

Поэтому работу со сказкой мы ведём в нескольких направлениях:

1.Работа с народной сказкой (осмысление сказки и нахождение скрытых жизненных уроков).

Вот пример нахождения скрытых смыслов в самых распространенных народных сказках:

1) «Колобок» - ушел один из дома и с ним случилась беда.

2) «Волк и семеро козлят» - нельзя открывать дверь чужим (вы можете 10 раз говорить, что нельзя открывать дверь чужим, но сказка воспринимается и запоминается ребенком легче).

3) «Петушок - золотой гребешок» - учит тому, что друзья всегда помогают друг другу в беде.

4) «Репка» - всем вместе любое дело по плечу, и важна помощь даже самого маленького.

5) «Маша и медведь» - из любой трудной ситуации всегда можно найти выход, главное не сила, а смекалка.

6) «Гуси – лебеди» - учит быть отзывчивым и благодарным.

Таким образом, сказкотерапия оказывает благотворное воздействие на детей, раскрывает глубинный смысл и важность определенных знаний, формирует положительные нравственные качества и способствует гармоничному развитию личности.

2.Работа с авторской сказкой (погружение в сказку с помощью игр и игровых упражнений, ролевое проигрывание моделей поведения).

Способность выражать через тело свое внутреннее эмоциональное состояние обогащает и облегчает общение ребенка с окружающим миром, расширяет его социальные контакты, придает уверенность в себе и в своих силах.

Приведу в качестве примера этапы сказкотерапевтического занятия по сказке Шарля Перро «Подарки Феи»:

1)Ритуал входа в сказку (осуществляется при помощи какого-то «волшебного» действа).

2)Упражнение «Пожелание» (дети говорят друг другу добрые пожелания).

3)Тренинг эмоций «Злюка» (с помощью мимики и пантомимики изображают «злюку»).

4)Упражнение «Кляксы» (с помощью разноцветных клякс отображают злого или доброго героя).

5)Этюд «Кувшин с водой» (показывают, как девочка несёт «тяжелый» кувшин с водой).

6)Упражнение «Подарок» (дарят воображаемый подарок друг другу).

7)Упражнение «Украшения» (из геометрических фигур делают «бусы» на разложенной на полу веревочке).

8)Тренинг эмоций «Упрямая девочка» (по очереди изображают «упрямого ребёнка» - кричат, топают ногами).

9)Телесно-ориентированное упражнение «Змея - жаба» (по сигналу «превращаются» в змею или жабу).

10)Релаксационное упражнение «Звуки природы» (слушают аудиозапись).

11)Заключительный этап (проводится беседа с детьми о подарках Феи, педагог акцентирует внимание на том, что доброта вознаграждается, а злоба, недовольство – наказываются).

12)Ритуал выхода из сказки (дети выбирают подарки, которые им оставила Фея, объясняют свой выбор, и отправляются в группу).[2. с.20-24](рис.3).

3.Творческая работа со сказками, рассказами, стихами (включает в себя игры и упражнения на развитие творческого мышления и воображения, решение проблемных ситуаций, придумывание сказок, свободное и тематическое рисование, изготовление коллажей, релаксационные этюды, визуализации, использование ароматерапии, цветотерапии, аффирмаций и др).

Все эти методы и приёмы позволяют наиболее полно активизировать ресурсные возможности ребенка. На каждй ОУД дети ожидают встречи со Звездочетом и увлекательные путешествия в мир сказок, рассказов, стихов. Ведь очень важно научить детей видеть необычное в обычном (рис.1).

Рис.1 «В гостях у звездочета»
Рис. 2 «Песочный ветер»
Рис.3 «Творческая работа с камнем

После каждой ОУД детям предлагается домашнее задание, которое они могут выполнить совместно с родителями. Стихотворения и сказки, придуманные детьми, оформляются в небольшие книжки, иллюстрируются детскими рисунками.

Первая и последняя ОУД по сказкотерапии целиком посвящены процессу психодиагностики (идущему параллельно с установлением контакта). Сравнивая результаты, мы можем определить эффективность нашей работы.

Сказкотерапия и игра очень взаимосвязаны и в группах созданы все условия для всестороннего развития ребенка. Это разные виды театров: кукольный, пальчиковый, теневой, настольный; проводятся пальчиковые игры по сюжетам сказок, игры-драматизации, игры-беседы с персонажами из сказок.

Теперь рассмотрим, что такое песочная терапия и какова эффективность этого метода.

Песочная терапия – это детская игра, которая сможет гармонизировать картину мира, избавит от внутренних конфликтов и страхов, раскроет понятия добра и зла. К.Д.Ушинский писал: «Самая лучшая игрушка для детей – кучка песка!» Ею забавлялись все поколения рода человеческого, потому что нет на свете ничего проще и доступнее, удобнее и многообразнее, живее и объемнее, чем песочная игра.

Учебный год начинается с адаптационного периода. Всем нам известно, что степень адаптации ребенка к детскому саду определяет его психическое и физическое здоровье. И чтобы избежать дезадаптационные проявления, наши педагоги в своей работе с детьми используют песочную терапию, так как песок одна из форм естественной активности ребенка.

На этом этапе решаются следующие основные задачи:

1.Снижение уровня тревожности ребенка, вызванной новой ситуацией взаимодействия;

2.Получение некоторой информации о ребенке, о возможных внешних и внутренних причинах его тревожности путем наблюдения за процессом игры с песком;

3.Снятие напряжения и установление положительных взаимоотношений ребенка с педагогом.

Песочная терапия введена в нашем детском саду во всех дошкольных группах и в кабинете психолога для индивидуальных занятий с гиперактивными, застенчивыми, замкнутыми детьми, так как она направлена на обучение и развитие личности в целом.

Зона песочной терапии расположена в удобном месте для детей, привлекает их внимание яркостью, необычностью, оригинальностью. В ней размещены: емкость с песком, куклы - Песочная Фея и Песочный Принц, миниатюрные фигурки из «киндер – сюрпризов», сказочные герои, игрушки – здания, животные, растения; наборы букв и цифр, машины, здания, естественные предметы (ракушки, веточки, пуговицы, шишки), живая зелень, пластилин, бумага. Словом всё, что встречается в окружающем мире. Дети и

родители помогали собирать материал: приносили фигурки из «киндер-сюрприза», детали конструкторов, лепили фигурки-образы из пластилина, глины, теста, вырезали из бумаги.

Существует несколько принципов, которые мы используем в данной методике:

1.«Комфортная среда» - удобная песочница, удачное местоположение ребенка.

2.«Безусловное понятие» - мы принимаем все действия ребенка в песочнице.

3.«Доступная информация» - новые словосочетания, выражения, идеи должны быть доступны для ребенка.

4.«Интегрированность в социальную среду» - данный принцип предполагает рассмотрение проблем ребенка в системе его социальных отношений.

5.«Оживление» абстрактных символов - букв, цифр, геометрических фигур, природных материалов, различных фигур.

6.Проигрывание всех возможных ситуаций вместе со сказочными героями.

7. «Обмен» - в игре обмениваются идеями, мыслями, чувствами, что позволяет построить партнерские взаимоотношения. [1. с. 3]

Песочная терапия так же является привлекательной средой для осуществления анализа и проведения обучающих занятий. В младших группах используются игры на снижение мышечного и эмоционального напряжения, развития тактильной чувствительности, правильного дыхания. Это серия игр «Чувствительные ладошки», «Отпечатки наших рук», «Песочный дождик», «Песочный ветер». (рис.2)

В старших группах воспитатели и дети создают разные миры, строят волшебные страны. Все эти чудеса помогают детям воплотить в жизнь куклы – Песочная Фея и Песочный Принц.

Важно дать ребенку возможность пересыпать этот терапевтический стройматериал (успокаивает и расслабляет), лепить из него всевозможные фигуры, здания, города (побуждает фантазию, развивает мелкую моторику рук), отыскивать зарытые сокровища (создает заинтересованность) и просто сочинять сказки и рисовать их (творческий выход существующей проблемы, развивает речь).

Из всего сказанного можно подчеркнуть, что песочная терапия играет немаловажную роль в развитии у наших детей коммуникативных навыков, мышления, воображения, памяти, а самое главное – помогает ребенку безболезненно пройти адаптационный период в детском саду.

Мы с уверенностью можем сказать, что сказкотерапия и песочная терапия являются очень ценными инновационными методами работы с детьми, предоставляя естественную и традиционную форму общения ребенка и взрослого через сказки, игры и песок. Это - самый верный и короткий путь к детскому разуму и сердцу. С помощью этих технологий значительно легче

привить детям определенные навыки, научить ладить с другими детьми и взрослыми.

Важно, чтобы дети чувствовали себя свободными, раскрепощенными, чтобы поверили в себя и в свои силы. Каждый делает лучшее, на что способен. Детей необходимо постоянно подбадривать, словесно поощрять и за особо трудные упражнения непременно хвалить.

Педагогическая работа похожа на работу садовода. И от нашей заботы, любви и внимания во многом зависит красота души каждого ребенка.

«Детство как почва, в которую падают семена. Они крохотные, их не видно, но они есть. Потом они начинают прорастать. Биография человеческой души, человеческого сердца – это прорастание семян, развитие их в крепкие, большие, во всяком случае, растения. Некоторые становятся чистыми и яркими цветами, некоторые – хлебными колосьями, некоторые – злым чертополохом». (Владимир Солоухин).[3,с.23]

Литература

1.Грабенко Т. М., Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Чудеса на песке. Песочная игротерапия. - СПб.: Институт специальной педагогики и психологии, 1998

2.Мирончик А.Ю., Капская Т.Л. Подарки фей. Развивающая сказкотерапия для дошкольников. – СПб.: Речь.2006

3.Тренинг по сказкотерапии. Развивающая сказкотерапия. Сборник программ по сказкотерапии под редакцией Т. Д. Зинкевич-Евстигнеевой. - СПб. Речь. 2000

ТЕХНОЛОГИЯ АКТИВНЫХ МЕТОДОВ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Трехлеб О.Ю.,
Воспитатель ГККП ясли-сад «Солнышко»
СКО, г. Петропавловск

В последнее время многие педагоги отмечают равнодушие детей дошкольного и младшего школьного возраста к знаниям, отсутствие мотивации учиться, а также низкий уровень развития познавательных интересов. Особенно актуальной становится проблема внедрения в воспитательно-образовательный процесс более эффективных форм, моделей и технологий для активизации обучения. Проблема поиска методов активизации учебно-познавательной деятельности остро ставилась в разное время разными авторами. Считается, что активное обучение и построение ситуаций (проблем) в проектной деятельности – это инновация XXI века, на самом деле корни данной методики уходят в далекое прошлое. Идеи активизации обучения высказывались учеными на протяжении всего периода становления и развития педагогики задолго до оформления её в самостоятельную научную дисциплину[2]. Так, Сократ (470-399 гг. до н. э.) видел наиболее верный путь проявления способностей человека

в самопознании. Главным его достижением считается «майевтика» (букв. «повивальное искусство») – диалектический спор, подводящий детей к истине посредством продуманных наставником вопросов. Среди древнеримских мыслителей можно выделить взгляды философа Сенеки (4-65 гг. до н. э.), который говорил, что образование должно формировать, в первую очередь, самостоятельную личность и считал, что говорить должен сам ребенок, а не его память, т.е. заученная ранее информация. Рене Декарт (1596-1650 гг.) считал, что нужно прилагать максимум усилий для развития у детей способности к самостоятельным суждениям. Ян Амос Коменский (1592-1670 гг.) в работе «Великая дидактика» утверждал, что правильно обучать — это не значит вбивать в головы ребенка собранную из авторов смесь слов, фраз, изречений и мнений, необходимо раскрывать в нем способности понимать вещи. А. Дистервег (1790-1866 гг.) полагал, что учитель не только должен «приохотить» ребенка к учению, но всегда побуждать его к самостоятельной деятельности.Укажем также, что в 70-е годы XX столетия проблема поисков методов активного обучения нашла отражение в исследованиях М. И. Махмутова, И. Я. Лернера и др., посвященных проблемам дошкольного и школьного обучения. Независимо от указанных исследований, также шел поиск так называемых активных методов обучения (АМО), обеспечивающих интенсивное развитие познавательных мотивов у детей и интереса, способствующих проявлению творческих способностей в обучении [6].

На современном этапе предлагаются самые разнообразные варианты решения: увеличение объема информации; создание особых психологических и дидактических условий обучения; усиление контрольных форм в управлении учебно-познавательной деятельностью; широкое использование технических средств и компьютерных программ. Среди современных инноваций в дошкольном образовании можно выделить несколько технологий, которые направлены на полноценное развитие личности ребёнка, на формирование деятельностного подхода [3]. Одной из них является технология АМО (активных методов обучения). Данная технология представляет собой упорядоченную совокупность, систему методов, обеспечивающих активность и разнообразие мыслительной и практической деятельности обучающихся на протяжении всего образовательного процесса[1]. Эта технология может эффективно использоваться для проведения любых образовательных мероприятий (ОУД, воспитательные процессы, осуществляемые в ходе режимных моментов, при взаимодействии с семьями воспитанников и т.д.). В технологии АМО выделяют две основные составляющие – структуру и содержание. По структуре, в соответствии с технологией, все образовательные процессы делятся на логически связанные этапы:

1. Мотивационно-побудительный этап

АМО начала образовательного мероприятия

Инициация (приветствие, знакомство)

Вхождение или погружение в тему (определение целей ОУД)

Определение ожиданий

Организационно – поисковый этап

АМО выяснение целей, ожиданий и опасений, АМО презентации учебного материала, АМО релаксации

Закрепление изученного материала (повторение пройденного, обсуждение домашнего задания)

Интерактивная лекция (передача и объяснение педагогом новой информации)

Проработка содержания темы (групповая работа над темой занятия)

2. Рефлексивно - корригирующий этап

АМО релаксации

Эмоциональная разрядка (разминка)

Подведение итогов (рефлексия).

Объём и содержание этапа определяется темой и целями образовательного мероприятия. Каждый этап несёт свою функциональную нагрузку, имеет свои цели и задачи, и помимо этого вносит вклад в достижение общих целей образовательного мероприятия. Будучи логически связанными и взаимно дополняя друг друга, этапы образовательного процесса обеспечивают целостность и системность всего образовательного процесса, придают законченный вид организованной учебной деятельности. На каждом этапе образовательного процесса используются свои активные методы, позволяющие решать конкретные задачи этого этапа[7].

Образовательный процесс воспитанники с удовольствием начинают с приветствия, за счёт чего создаётся позитивная атмосфера в группе, настрой на образовательную деятельность. Для этого мы используем методы «Любознательная Айсулу», «Фруктовая корзина», «Привет!», «Подари улыбку другу», «Добрые пожелания» и др. Плавный переход к основному содержанию организованной учебной деятельности происходит на этапе определения целей ОУД. Для дошкольников это очень важный момент, так как определение целей позволяет понять каждому ребёнку, каких результатов он может достигнуть к концу ОУД и сосредоточиться на той деятельности, которая приводит к запланированным результатам [8]. Следует отметить, что осмысление своей деятельности достаточно трудный шаг для дошкольника, который проходит легко и непринуждённо с использованием активных методов «Угадай-ка!», «Путаница», «Что лишнее?», созданием проблемных ситуаций. Так, например, воспитатель предлагает детям ситуацию: «Представьте, что мы с вами очутились в далеком прошлом, где нет ни электричества, ни водопровода, ни газовых плит. А мы очень проголодались. Что нам делать?». Дети начинают предлагать свои решения данной проблемы и обсуждать ответы сверстников. В результате возникает дискуссия. Воспитатель не вмешивается в данный процесс, но внимательно выслушивает все ответы детей, анализирует их и в конце подводит воспитанников к правильному решению проблемы. Именно дискуссии со сверстниками, проговаривание или обсуждение ответов на заданную тему активизирует мыслительную деятельность дошкольников и формирует речь, воображение, мышление и умение взаимодействовать в

коллективе [5]. Выяснение имеющихся ожиданий и опасений в успехе собственной деятельности у воспитанников помогает увидеть детей с заниженной самооценкой для последующей индивидуальной работы. При этом мы используем методы «Воздушные шарики», «Дерево ожиданий», «Кинолента», «Рюкзак и портфель» и др. Работа над темой зависит от реализуемой образовательной области, конкретного занятия, его целей и задач. Используемые активные методы на этом этапе позволяют нам удерживать внимание детей, активизировать их мыслительную деятельность, вовлекать в командную работу по практическому освоению изученного материала. В процессе коррекционно-образовательной деятельности необходимо учитывать психофизические и индивидуальные особенности наших воспитанников и не пренебрегать восстанавливающей силой релаксаций и физминуток. Смена умственной работы весёлой разминкой позволяет снять психологическое напряжение и зарядиться энергией и положительными эмоциями для продолжения обучения. Активные методы, используемые на этапе подведения итогов, такие как «Кинолента», «Магический круг», «Мухомор», «Всё в моих руках», «Ромашка» позволяют всем участникам вспомнить, выявить, осознать основные компоненты деятельности ОУД. У детей появляется осознанность своих действий, ясное понимание того, как вложенные усилия содействовали личным достижениям и успехам. Это укрепляет мотивацию и уверенность ребят в собственных силах, независимость и максимально возможную самостоятельность в окружающем их мире.

В процессе внедрения чего-то нового всегда возникают трудности. Готовых методов, разработанных для детей дошкольного возраста крайне недостаточно. Учитывая то, что каждый метод должен соответствовать целям этапа, целям и теме ОУД, часто мы разрабатываем авторские активные методы или адаптируем уже имеющиеся АМО под цели, задачи ОУД и особенности наших воспитанников. Ценным помощником в подготовке и проведении организованной учебной деятельности является обширная «Копилочка активных методов обучения», созданная педагогами детского сада. Её содержание позволит педагогу шагать в ногу со временем, учитывать новые требования к работе, а воспитанникам не скучать в процессе обучения.

Организуя различные мероприятия для родителей (родительские собрания, консультации, гостиные, праздники и развлечения), мы используем технологию АМО с целью вовлечения и активного участия семьи в педагогическом процессе. Так руками родителей создаются на зимних участках снежные постройки и забавные персонажи сказок, оформляются групповые комнаты к праздникам; мамы и папы становятся активными участниками фотоконкурсов «Городские улочки», «Осенний вернисаж», спортивных соревнований между детскими садами города «Папа, мама, я – спортивная семья», вокального конкурса «Звезды Демеу», Дельфийских игр среди дошкольных организаций города. Таким образом, установление доверительных отношений с родителями плавно ведет к совместному исследованию и формированию гармонически развитой личности ребенка.

Исходя из вышеизложенного, использование технологии АМО в воспитательно-образовательном процессе создаёт оптимальные условия для развития и социальной адаптации детей. С помощью активных методов обучения у детей дошкольного возраста можно сформировать: важную способность осуществлять совместную проектную и исследовательскую деятельность, умение отстаивать свою позицию, принимать на себя ответственность за других, обосновывать собственное мнение и толерантно относиться к чужому, а также полезный навык работать в команде.

Литература

1. Активные формы и методы обучения, Минск, Наука, 1993.
2. Веракса Н. Е., Веракса А. Н. Проектная деятельность дошкольников. Пособие для педагогов дошкольных учреждений. – М. : Мозаика-Синтез, 2008
3. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. — М.: Высшая школа
4. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка // Вопросы психологии. -1966
5. Леонтьев А. Н. Дискуссия о проблемах деятельности // Деятельностный подход в психологии: проблемы и перспективы. — М., 1990
6. Лернер И. Я. Проблемное обучение. - М., 1974.
7. Новоселова С. Л., Зворыгина Е. В. Игра и вопросы всестороннего воспитания детей // Дошкольное воспитание. -1983. - № 10.
8. Смолкин А. М. Методы активного обучения: Науч. -метод. пособие. - М. :Высш. шк., 1991.

РАЗВИТИЕ ТРИЕДИНСТВА ЯЗЫКОВ

Токсанбаева Зура Еркеновна,
учитель казахского, английского языков
ГККП «Детский сад № 2 «Жулдыз»
Акмолинская область, г. Кокшетау

Дошкольный возраст является благоприятным для усвоения трехязычия, так как у маленького ребёнка прекрасно развита долговременная память. Раннее обучение трехязычию создает прекрасные возможности для того, чтобы вызвать интерес к языковому и культурному многообразию мира, уважение к языкам и культуре других народов, способствует развитию коммуникативно-речевого такта. Актуальность трехязычия продиктована потребностями современного мира.

Трехязычие стало обязательным компонентом обучения не только в вузах, средней, начальной школе, но и в детском саду.Исходя из требований сегодняшнего дня творческой группой детского сада была разработана программа «Трилингв» (для детей 5-6 лет).

Цель программы: формирование элементарных умений и навыков общения на трех языках у детей дошкольного возраста.

Задачи:

- формирование гармонично развитой личности;
- создание положительной мотивации и укрепление уверенности ребенка в собственных силах;
- формирование навыков общения с партнером, установление контакта на элементарном уровне в игровых и реальных ситуациях;
- развитие фонетического слуха;
- развитие памяти, мышления, внимания;
- развитие навыков устной речи: аудирование и говорение;
- обогащение словарного запаса;
- обеспечение межпредметных связей;
- привлечение родителей к совместному процессу овладения языками;
- формирование личности через приобщение к культуре и быту другого народа, через воспитание дружелюбного отношения ко всем людям.

Характерной особенностью предлагаемой программы влетс то, что при обучении языков пристальное внимание уделяется выработке коммуникативных способностей (навыков свободного общения).

Пятилетний возраст является наиболее подходящим (как в физиологическом, так и в психологическом плане) для начала любой деятельности. В этом возрасте ребенок способен к более или менее продолжительной концентрации внимания, у него появляется способность к целенаправленной деятельности, он овладевает достаточным лексическим запасом и запасом речевых моделей для удовлетворения своих коммуникативных нужд.

В 2013-2014 учебном году на областном этапе конкурса «Лучшая программа «Развитие триединства языков для детей дошкольного возраста «Трилингв» детский сад №2 «Жулдыз» был удостоен диплома I – степени.

Ожидаемый результат:

- повысился интерес к изучению трех языков;
- владеет государственным, английским и русским языками.

Радость познания развивает творчество детей, формирует интерес к изучению языков. Поэтому к каждой организованной учебной деятельности я стараюсь подготовить для детей что–то новое, интересное: яркий, наглядный материал, простые по содержанию песни, стихи, обучающие игры, познавательные пословицы–поговорки, скороговорки, загадки, создаю атмосферу доверия, взимопонимания, сотрудничества. В начале каждой ОУД дети с большим удовольствием выполняют **«Круг радости»**

Good day, girls!
Good day, boys!
Good day, my little friend /наанглийском/
Қайырлы күн, қыздар!
Қайырлы күн, ұлдар!

Қайырлы күн, менің кішкентай достарым!/ на казахском/
Добрый день, девочки!
Добрый день, мальчики!
Добрый день, мои маленькие друзья! / на русском/

Стихи позволяют формировать у детей устойчивый интерес к предмету.

Для эффективного усвоения языка я часто использую **диалог.**

Физкультминутка снимает у них усталость и оживляет урок.

I can clap, I can run(на английском)
I can hop, but I can not fly.
Мен шапалақтай аламын, мен жүгіре аламын,(на казахском)
Мен секіре аламын, бірақ ұша алмаймын.
Я могу хлопать, я могу бежать, (на русском)
Я могу прыгать, но я не могу летать

Игры развивают речевую реакцию ребят, активизируют речемыслительную деятельность.

Игра «Запомни фрукты и овощи»

Ход игры: Педагог раздает карточки с изображением разных фруктов /овощей/ Дети садятся на стулья, образуя круг. В середине круга ведущий называет два фрукта или два овоща. Названные фрукты или овощи меняются местами. А в это время ведущий пытается занять одно из мест. Потерявший место, становится ведущим.

Различные ситуации создаю и с помощью средств наглядности.

Загадки побуждают к размышлениям и проверяют сообразительность детей. Я загадываю загадки на казахском, русском языках, а дети называют отгадку на английском языке.

Перечисляя средства, способствующие развитию интереса к трехязычию нельзя не остановиться ещё на одном – **пении.** Обращаясь к пению, мы решаем несколько задач: пение способствует улучшению речи детей, развивает память; несёт большой эстетический и воспитательный потенциал. Кроме того, пение вносит в ОУД разнообразие, снимает усталость. Например, дети поют песню на мелодию песни «В траве сидел кузнечик»

на казахском	на английском	на русском
Менде, менде жолбарыс бар – 3 рет Жолбарыс пен мысық. Жолбарыс бар ма? – 2 рет Иә, жолбарыс бар. Жолбарыс бар ма? – 2 рет Жоқ, жолбарыс жоқ.	I have, I have a tiger, I have, I have a tiger, I have, I have a tiger, A tiger and a cat. Have you a tiger? Have you a tiger? Yes, I have a tiger. Have you a tiger? Have you a tiger? No, I have no tiger	У меня, у меня есть тигр – 3 раза Тигр и кошка. Есть ли у тебя тигр?- 2 раза Да, у меня есть тигр. Есть ли у тебя тигр?- 2 раза Нет, у меня тигра нет

Во время инсценирования сказки незаметно усваивается языковой материал, а вместе с этим возникает чувство удовлетворения – «оказывается, я могу говорить наравне со всеми».

Наряду с традиционными формами работ, необходимо применение новых форм, методов и технологий.

Технология ТРИЗ - одна из эффективных технологий в обучении трехязычию. ТРИЗ – теория решения изобретательских задач. При использовании элементов ТРИЗ заметно активизируется логическая и мыслительная деятельность детей, развивается языковая способность. По схеме технологии ТРИЗ дети могут из изученнных слов составлять предложения, а из предложений составляют рассказ.

Например, описание игрушки по схеме «ТРИЗ»

1) доп көк, дөңгелек,кішкентай. резеңкеден жасалынған, ол – ойыншық, біз онымен ойнаймыз. /на казахском/

2) мяч синий, круглый, маленький, изготовлен из резины, это – игрушка, мы с ней играем. /на русском/

3)Theballisblue, round, small, made of rubber, a toy, we play with it. /на английском/

Применение компьютерной техники позволяет сделать каждую ОУД нетрадиционной, яркой, насыщенной, легко запоминающей. Таким образом, новые информационные технологии повышают познавательную активность детей, что, несомненно, приводит к повышению эффективности обучения. Использование информационно-коммуникационных технологий открывает для педагога новые возможности в преподавании своего предмета, позволяет повысить результативность обучения.

Разнообразие средств и приемов работы в ОУД, использование активных форм обучения является одним из путей, ведущих к повышению интереса к изучаемому языку.

Программа «Трилингв» реализуется в течении 2-х лет. В 2015 году был первый выпуск. Мы, как заинтересованные лица, отслеживаем успех наших выпускников в данном направлении. На сегодняшний день 1 ребенок Габдолла Айнар поступила и обучается в НИШ в 1-м классе. Ребенок учится на «отлично». По словам родителей, девочка не испытывает особенных сложностей в изучении языка.

Кроме того, рядом с детским садом расположена СШ №17, что очень удобно для проведения мониторинга. В СШ №17 обучаются 6 наших детей. Все они изучают английский язык. По результатам I – полугодия четверо из шести занимаются на «отлично» и двое имеют оценку «хорошо»

По мнению ученых, дети, которых учат общаться сразу на двух – трех языках, имеют интеллектуальное преимущество перед своими сверстниками, которые осваивают один язык. Знакомство с языками в дошкольном возрасте благотворно влияет на общее психическое развитие ребёнка, на развитие его речевой культуры, расширение кругозора. Изучение трех языков в дошкольном возрасте нелегкий путь, но мы уверены, что разумное, грамотное и правильное

внедрение даст возможность детям быть коммуникативно – адаптированными в любой среде.

Литература

1. Т.В.Земченкова «Английский для дошкольников», «ВАКО», 2008 г
2.Т.И. Ижогина, С.А.Бортников «Игры для обучения английскому языку» Ростов-на-Дону, «Феникс», 2004 г.
3.Т.Б. Клементьева, Б. Монк. «Счастливый английский», Москва Просвещение,1992 г
4.И.А. Мудрова «Учим английский», «Центрполиграф», М., 2004 г.
5. Соболева О.Л., Крылова В.В. English. «Приёмы и хитрости»

ЛОГОПЕДИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ДЕТЕЙ В НЕСПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Антонова В. М.,
учитель-логопед, ТОО
«Солнышко Тараза»
Жамбылская област, г.Тараз

Дошкольный возраст - яркая страница в жизни каждого ребёнка. Это время приобщения детей к общечеловеческим ценностям, время эмоционального переживания отношений с людьми, окружающими предметами, становление собственного «Я». К.Д. Ушинский отмечал, что развитие речи – одна из важнейших линий развития ребёнка. Благодаря родному языку ребёнок входит в мир, получает широкие возможности общения с другими людьми. Сила родного языка как фактора развития интеллекта, эмоций, воли, в целом – личности, заключена в самой его природе: в его свойстве быть средством связи между человеком и окружающим миром. Поэтому, необходимо учитывать зависимость психического развития ребёнка от освоения им речи. Речь – инструмент развития высших психических функций растущего человека, средство формирования взглядов и убеждений.

Развитию речи во все времена уделялось огромное внимание. В процессе речевого развития детей педагоги решают систему задач, касающихся: обучения, воспитания, развития и коррекции. Во всех программах воспитания и обучения практически неизменными остаются задачи методики развития речи:

- развитие лексического строя речи (обогащение, уточнение, закрепление, активизация словарного запаса);
- формирование грамматического строя речи;
- развитие связной речи;
- воспитание связной речи;
- формирование у дошкольников элементарного осознания явлений языка и речи (усвоение: лингвистических понятий, языкового анализа; развитие речевого творчества);

- воспитание интереса и любви к родному языку и художественному слову;
- подготовка к обучению грамоте.

Коррекционную работу по развитию речи детей дошкольного возраста ведут специализированные дошкольные организации, коррекционные центры. Но в последнее время всё больше неспециализированных дошкольных организаций имеют в своём штате логопедов и открывают на базе своих садов логопункты.

В документацию учителя-логопеда неспециализированного детского сада входят:

1) план работы по профилактике и логопедическому просвещению на год;
2) план коррекционной работы;
3) тетрадь индивидуальной и подгрупповой работы;
4) план проведения консультаций для педагогов и родителей;
5) технологические карты организованной учебной деятельности по всем возрастным группам.
6) Мониторинг (методики диагностики)

В частной дошкольной организации ТОО «Солнышко Тараза» я, как учитель-логопед, работаю с 2006 года. Логопедическая работа осуществляется по двум основным направлениям – коррекционной и профилактической.

Коррекционная работа проводится учителем-логопедом и под его руководством – воспитателямии другими специалистами (педагогом-психологом, музыкальным работником, инструктором по физической культуре, преподавателем по изобразительной деятельности).

Профилактическое направление логопедического сопровождения детей в детском саду состоит из трёх блоков: диагностического, собственно коррекционного и контрольного. И включает разные формы работы: профилактическую коррекционную работу с детьми, работу с педагогами, сотрудничество с родителями.

Сотрудничество учителя-логопеда с родителями предусматривает проведение специалистом: родительских собраний, подгрупповых консультаций-практикумов, индивидуального консультирования. Всё это даёт возможность родителям стать субъектами и полноправными участниками образовательного процесса в дошкольной организации.

Детский сад ТОО «Солнышко Тараза» - неспециализированная дошкольная организация и детей со сложными формами речевых нарушений в нашем учреждении нет. В основном это дислалия, ОНР 3 уровня, очень редко встречается заикание. Но в настоящее время перед всеми педагогами стоит проблема резкого ухудшения речи детей в дошкольном возрасте, что ведёт к проблемам в освоении детьми чтения и письма в школе. Связано это и с ухудшающейся экологией и, как ни странно, с техническим прогрессом. При оснащении практически каждой семьи компьютером, планшетом, телевизором, дети не имеют возможности полноценной практики речи.

В младшем дошкольном возрасте допускаются такие недостатки звукопроизношения как:

- отсутствие или замена на более простые звуки шипящих ([Ш], [Ж], [Ч], [Щ]);

- отсутствие твёрдого звука [Л] или замена его на мягкий звук [ЛЬ];

- отсутствие звуков [Р] и [РЬ] или замена на звук [ЛЬ];

- отсутствие звука [Ц].

Все эти нарушения могут носить временный характер. Но, если такие нарушения остаются к 5 года, это даёт родителям и педагогам серьёзный повод задуматься о необходимости коррекционной работы.

Для коррекции звукопроизношения у детей учитель-логопед в нашей дошкольной организации проводит и индивидуальные, и подгрупповые, и фронтальные занятии. Индивидуальные занятия проводятся с детьми по выбору не менее 2-3 раз в неделю. Фронтальные занятия проводятся 2 раза в месяц в каждой группе, начиная со 2 младшей. Для фронтальных занятий мною была разработана программа для каждой возрастной группы. В организованной учебной деятельности по развитию речи учитель-логопед решает основные задачи обучения, воспитания, формирования и коррекции. Большее внимание, конечно же, отводится звуковой культуре речи. В реализации этой задачи в организованной учебной деятельности для педагога важно не только закрепление у детей навыков, полученных на индивидуальных и подгрупповых занятиях, но и развитие у детей желания красиво и правильно говорить, не стесняясь аудитории.

Чтобы научить ребенка правильно и чётко произносить звуки, ясно и отчётливо выговаривать слова, прежде всего, нужно научить его слушать и слышать звуки вокруг нас, а также речь окружающих. Умение слышать неречевые звуки, различать их является базой для развития фонематического слуха (способность чётко отличать одни речевые звуки от других). Для этого используют игры и упражнения на развитие слухового внимания (умение на слух определять то или иное звучание и направление звука) и речевого слуха.

Развитие слухового внимания к окружающим звукам можно обеспечить в быту и на прогулках. Важно научить ребёнка быстро реагировать на неречевые звуки, имя, речь нормальной громкости и шепотную; узнавать, что звучит, определять направление звука; оценивать интенсивность, длительность, темп звучания; понимать значение звуков окружающей среды.

Развитие речевого слуха помогает воспринимать смысл сказанного. Детей в повседневной жизни учат различать: мужской – женский, взрослый - детский голоса; голоса детей группы; речь – пение, хоровое - сольное исполнение.

Основой для правильного звукопроизношения является артикуляционный аппарат (губы, нижняя челюсть, язык, мягкое нёбо). Его нужно готовить к правильному произношению звуков с помощью артикуляционной гимнастики. Детям 2-5 лет эта гимнастика помогает обрести целенаправленность движений языка, способствует достижению правильного звукопроизношения малышей. Артикуляционную гимнастику лучше проводить в игровой форме, в виде сказки 5-7 минут. С трёхлетними детьми для укрепления мышц губ, щек, языка и развития их достаточной подвижности проводят различные упражнения:

«лопаточка», «иголочка», «часики», «улыбка», «дудочка», «кошечка», «лошадка» и др. Важны и такие упражнения, как: покашливание, позёвывание, жевание, глотание, массаж мочек ушей.

Дошкольный возраст – это самый благоприятный период для развития активной речи детей. Активизация речи детей происходит в процессе непосредственного общения взрослых с детьми, в играх, совместных действиях, в организованной учебной деятельности.

Речевое развитие детей зависит от общей и мелкой моторики и идёт параллельно развитию тонкой мускулатуры пальцев рук. Если пальчики у ребёнка напряжены, сгибаются и разгибаются все вместе или, наоборот, вялые, и малыш не может произвести изолированные движения, то чаще всего – это «неговорящие» дети. Поэтому, большое внимание учителем-логопедом уделяется развитию мелкой моторики рук. На индивидуальных занятиях детям предлагаются шнуровки, мозаика, мелкий конструктор, пластилин, обводки, раскрашивание, разрезные картинки, пазлы, нанизывание бус и др.

Пальчиковые игры также являются неотъемлемой частью работы по развитию и коррекции речи. Эти игры благотворно влияют на развитие и коррекцию речи детей, совершенствуют память, внимание, мышление, готовят руки к письму. Сначала пальчиковые игры и упражнения проводят с помощью взрослого и под его речевое сопровождение на правой руке, на левой руке, а затем - на обеих руках одновременно. Когда ребёнок овладевает двигательными умениями и навыками, развивается координация движений, Формирование движений происходит при участии речи. Точное, динамичное выполнение упражнений подготавливает совершенствование движений артикуляционного аппарата.

Особое внимание уделяется развитию воздушной струи. Так как наша речь осуществляется на выдохе, и от силы и направленности воздушной струи зависит произношение многих звуков, необходимо дифференцировать с ребёнком носовой и ротовой выдох. Для зрительного контроля над выработкой направленной воздушной струи выдох лучше осуществлять на «султанчик», ватку или бумажку. Дыхательные упражнения выполняются не более 5 раз или 15 секунд, для исключения возможности возникновения головокружения. На основе правильного дыхания у детей развивается голосовая функция и формируется красивый голос.

Уровень развития речи дошкольников напрямую зависит от речи окружающих его людей. Грамотная, хорошо оформленная речь педагога – залог успешного освоения речевых норм и всего богатства языка воспитанниками. Учителю-логопеду необходимо постоянно работать над собственной речью – инструментом воспитания и развития детей, и речью педагогов коллектива по совершенствованию речевых умений и навыков, по профилактике и гигиене голоса воспитателей. Забота о здоровье речевого аппарата педагогов, умение предотвратить профессиональные издержки по истощению голоса, повышение уровня педагогической компетентности в образовательной области «Коммуникация» - всё это находится под пристальным вниманием учителя-

логопеда неспециализированной дошкольной организации. Известный писатель К.А. Аксаков писал: «Слово есть первый признак сознательной, разумной жизни. Слово есть воссоздание внутри себя мира». Воссоздание это идёт всю жизнь, но особенно интенсивно в детстве. И очень важно помочь ребёнку как можно успешней овладеть прекрасным даром – устной, а в дальнейшем письменной речью.

Литература

1.Новоторцева Н.В. «Развитие речи дошкольников и коррекция её недостатков в детском саду». Ярославль: ООО «Академия развития», 2012.

2.Носкова Л.П., Головчиц Л.А. «Методика развития речи дошкольников с нарушениями слуха». М.: ВЛАДОС,2004.

3.Стародубова Н.А. «Теория и методика развития речи дошкольников». М.: Издательский центр «Академия» 2007.

4.Ушакова О.С., Струнина Е.М. «Методика развития речи детей дошкольного возраста». М.: ВЛАДОС,2008.

5.Цейтлин С.Н., Погосян В.А. «Язык. Речь. Коммуникация». СПб.: КАРО, 2006.

ФОРМИРОВАНИЕ ОСНОВ БЕЗОПАСНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ К СВОЕМУ ЗДОРОВЬЮ

Безина Т.В.,
воспитатель ТОО «Солнышко Тараза»
Жамбылская область, г. Тараз

Дошкольный возраст – это один из основных периодов, в котором формируется человеческая личность, и закладываются прочные основы здоровья и поведения.

Безопасность жизни и деятельности - насущная потребность человека, поэтому необходимо научить ребенка-дошкольника адекватно, осознанно действовать в той или иной обстановке, помочь дошкольникам овладеть элементарными навыками поведения дома, на улице, в транспорте, развить у дошкольников самостоятельность и ответственность. Задача педагогов и родителей состоит не только в том, чтобы оберегать и защищать ребенка, но и в том, чтобы подготовить его к встрече с различными сложными, а порой опасными жизненными ситуациями. Признаками, определяющими опасность, являются: угроза жизни; возможность нанесения ущерба здоровью; нарушение условий нормального функционирования органов и систем человека.

Безопасность – это не просто сумма усвоенных знаний, а умение правильно вести себя в различных ситуациях.Существуют разные ситуации, в которые ребенок попадает наиболее часто. Вот некоторые из них:

Ребенок и другие люди. Взаимодействие ребенка с людьми: знакомыми, незнакомыми, сверстниками, старшими приятелями на улице, дома и в детском саду.

Ребенок и природа. С детьми обсуждаются ситуации, несущие потенциальную опасность (неприятные моменты при встрече с различными животными и растениями).

Ребенок дома. К повреждениям, которые ребенок получает в результате несчастных случаев дома, относятся: ушибы, ссадины, царапины, растяжения, вывихи, ожоги, повреждения инородными телами (проглатывание, вдыхание, введение в нос, глаза, уши и т.д.).

Здоровье ребенка. Познакомить ребёнка с информацией об организме человека, рассказать о ценностях здорового образа жизни, пользе витаминов, личной гигиены, утренней гимнастики, закаливания, прогулок на свежем воздухе. Здоровые привычки закладываются именно в детстве, поэтому есть необходимость уделять особое внимание охране здоровья и физическому воспитанию в этом возрасте.

Эмоциональное благополучие ребенка. Эмоциональная «безопасность» и защита от психического травматизма. Ребенку необходимо научиться нормальному взаимодействию с людьми и комфортному общению.

Ребенок на улице. Выход ребёнка в «большой мир» сопровождается встречей с множеством объектов, которые требуют навыков безопасного обращения. Улица, тротуар, светофор, пешеходная «зебра», проезжая часть дороги, дорожные знаки, транспорт – эти понятия входят в круг представлений ребёнка в дошкольном детстве, а с ними и новые правила.

Главная цель по воспитанию безопасного поведения у детей - формирование основ по сохранению и укреплению здоровья; дать каждому ребенку основные понятия опасных для жизни ситуаций и особенностей поведения в них.

Содержание раздела «Основы безопасного поведения»в классе (группе) предшкольной подготовки направлено на достижение целей через решение следующих задач:

- развитие качеств личности, необходимых для ведения здорового образа жизни, ценностного отношения к своему здоровью и жизни;
- воспитание грамотного участника дорожного движения;
- знакомство с бытовыми источниками опасности, с необходимыми действиями в случае опасности, формирование представления о способах безопасного поведения в быту;
- воспитание чувства взаимопомощи и товарищества;
- способствовать эмоциональному и благополучному развитию ребенка - дошкольника.

Решение поставленных задач реализуется поэтапно:

I Этап. Уточнение и систематизация знаний дошкольников о правилах безопасного поведения.

На данном этапе ведущее место занимает обучение, преимущественно представленное системой дидактических игр, а также чтением и обсуждением художественной литературы, использованием фотографий. Особая роль здесь отводится игровому персонажу, который рассказывает истории, происходившие с ним (из-за нарушения правил безопасности, и «открывает» вместе с детьми правила поведения, а также загадывает загадки, приносит картинки и разные задания и т. п).

II Этап. Ввести правила в жизнь детей, показать разнообразие их проявлений в жизненных ситуациях, тренировать в умении их применять.

Учитывая сложность предлагаемого детям содержания и трудность при демонстрации, в своей работе я использовала ситуативно-имитационное моделирование как возможность имитировать действия с потенциально опасными предметами домашнего обихода и моделировать угрожающие ситуации с учетом активной позиции ребенка. (В квартире оставили малышей одних. Их родители ушли на работу. Давайте, ребята подскажем малышам, какими предметами нельзя пользоваться самостоятельно, чтобы не случилось беды. Около каждого предмета поставим предупреждающий знак. Вспоминаем вместе с детьми правила безопасности…)

Использовала тренинги с телефоном для формирования умений обращения за помощью в случае необходимости и закрепления у дошкольников своего домашнего адреса.

III Этап. Практические действия с доступными потенциально опасными предметами быта. На основе усвоенных знаний и умений помочь осознанно овладеть реальными практическими действиями: типа: «Разрежем котлету»; «Нарежем хлеб к обеду», «Почистим хомячку морковь, яблоко», «Поможем няне: расставим посуду, нарежем салфетки», «Взрыхлим песок в песочнице» и т.п. На данном этапе у детей имеется возможность попрактиковаться в освоенных умениях пользования опасными предметами быта и оценить умения других детей. Имитация действий дают возможность формировать опыт безопасности в быту.

Формирование первоначальных основ безопасности осуществляется с учетом следующих основных принципов:

- системность и последовательность;
- доступность;
- включение в деятельность;
- наглядность;
- полнота;
- интеграци;
- преемственность.

Для того чтобы дети дошкольного возраста овладели навыками безопасного поведения применяются разнообразные методы, приёмы и формы обучения: беседы; рассматривание иллюстраций по теме, чтение художественной литературы, заучивание стихов, отгадывание загадок; игровые формы обучения; личный пример взрослых, работа над проектами и др.

В данной работе необходимо уделить внимание на организацию предметно-развивающей среды. Возможность детей познакомиться с различным материалом по теме - на видном месте буклеты, папки передвижки для детей и их родителей, картины, наборы иллюстраций, художественная литература, сборники стихов, загадок, настольные игры, макет улицы с дорожными знаками, разметкой для транспорта и пешеходов, светофор, плакаты по ОБЖ - «Опасные предметы дома», «Профессия пожарных», «Служба«101», «102», «103», «Один дома».

Круг проблем, связанный с безопасностью ребёнка, невозможно решить только в рамках ДО, поэтому необходим тесный контакт с родителями.

Семья – первый

институт, в котором закладываются основы будущей личности. Цель работы с родителями - объяснить актуальность, важность проблемы безопасности детей, повысить образовательный уровень родителей по данной проблеме, обозначить круг правил, с которыми необходимо знакомить детей, прежде всего, в семье. Родители и педагоги должны предъявлять ребёнку единые, обоснованные и понятные ему требования.

С целью обеспечения преемственности между детским садом и семьей по вопросу воспитания основ безопасности жизнедеятельности с родителями проводится следующа работа: родительские собрания, анкетирование, беседы, консультации, оформление информации в папках-передвижках: «Один дома», «Домашние животные», «Поведение в транспорте», «Не оставляйте детей без присмотра», «Правила поведения при пожаре», «Что нужно делать при пожаре», «Как знакомить детей с основами безопасности», «Предметы, требующие осторожного обращения», «Использование и хранение опасных предметов», «Обращение с электрическими приборами».

Результатом планомерной и систематической работы являются показатели диагностики по разделу «Основы безопасного поведения», имеющие положительную динамику.

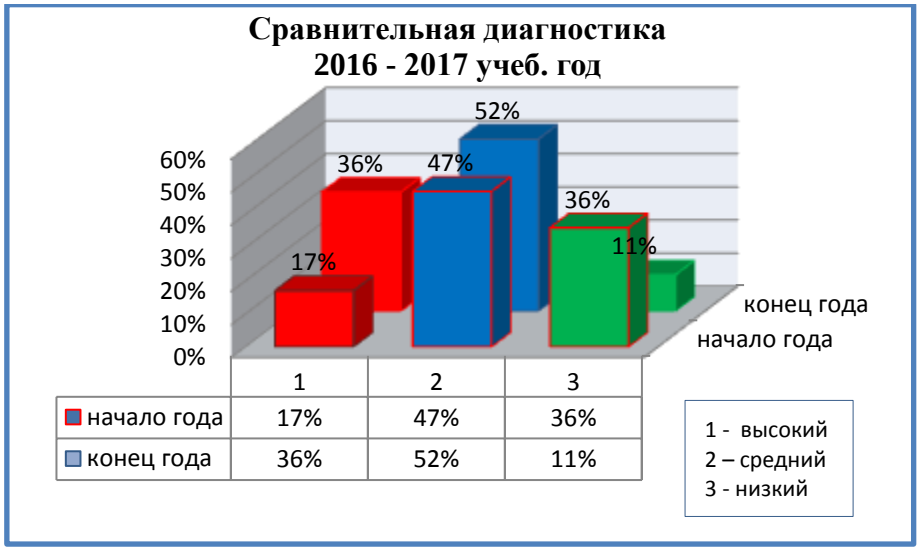

Таким образом, в процессе целенаправленной работы по обогащению знаний о правилах безопасности жизнедеятельности происходит постепенное

осознание детьми их смысла. Дети начинают выделять источники опасности в быту, способы обращения с потенциально опасными предметами домашнего обихода, понимают необходимость соблюдения мер предосторожности, охрану и укрепление здоровья. Научившись поступать определенным образом в игровых условиях, воспроизводящих контакт с потенциально опасными предметами быта, дошкольники намного увереннее чувствуют себя в реальной жизни.У них появилась потребность утвердиться в своём отношении с окружающей действительностью, следовать правилам поведения в определённых ситуациях.

Литература

1. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения.- Астана – 2016.

2.Авдеева Н.Н., Князева О.Л. Безопасность: Учебное пособие по ОБЖ детей старшего дошкольного возраста. - СПб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2009.

3.Смирнов А.Т. Основы безопасности жизнедеятельности. - М.: Просвещение, 2007.

4. Иванов А. Азбука безопасности.- М., 1996.

5.Чермашенцева О. В. Основы безопасного поведения дошкольников. Занятия, планирование, рекомендации. - Издательство «Учитель»,2008.

6.Шарыгина Т.А. Осторожные сказки. Безопасность для малышей. – М., 2003.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ГРУППОВОЙ РАБОТЫ НА ЗАНЯТИЯХ В КЛАССАХ ПРЕДШКОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Н. В. Журавлева,
воспитатель класса предшкольной подготовки
КГУ «Школа-гимназия № 10»
акимата г. Усть-Каменогорска

Воспитатель предшкольной подготовки часто задает себе вопросы: «Как учить детей без принуждения? Как помочь им раскрыть свои возможности? Как сделать предмет интересным для всех?» Всем известно, в каждом классе есть дети с разными способностями. Дети отличаются характером, типом мышления, темпераментом и т.п. Учителям нужно учитывать способности каждого и в то же время они должны обучать класс, как единую группу.

Для повышения интереса к обучению необходимо применять такие формы работы с детьми, которые будут способствовать их самореализации. Эта задача может быть решена во взаимодействии с окружающими его людьми. Для того, чтобы обеспечить активное взаимодействие между детьми необходимо организовать обучение в сотрудничестве, поэтому за основу взяла коллаборативное обучение, которое «представляет собой философию взаимодействия, направленную на содействие к достижению конечного результата или цели». «Обучение в сотрудничестве основано на понимании

обучения, в котором участники беседуют между собой и посредством подобных разговоров осуществляется обучение». [1].

Групповая форма работы очень эффективна, так как, работая в группах, воспитанники получают пользу от сотрудничества друг с другом. Групповая работа, в процессе которой изучаются различные источники информации, создает условия для ролевых игр, творческой деятельности, развития критического мышления у детей.

С целью повышения познавательного интереса воспитанников в классах предшкольной подготовки применяются различные приемы критического мышления: «Кластер», «Синквейн», «Мозговой штурм», «Корзина идей», «Ассоциации» и т.д.

Учёные Мерсер и Литлтон (2007) исследовали, что диалог в классе может способствовать интеллектуальному развитию детей и их результативности в обучении. Подходы в преподавании, которые поощряют и поддерживают обстоятельные, творческие и побуждающие к размышлениям беседы в форме «учитель – ученик», «ученик – ученик», можно назвать диалогическим преподаванием. [1].

Учитель на таких уроках выступает в роли организатора процесса обучения, а дети лидерами группы. Роль педагога - помочь в преодолении страха ошибиться, дать возможность почувствовать себя увереннее. Эта форма удобна тем, что воспитанники лучше усваивают материал, она помогает развивать их творческие способности, в конце концов, групповая форма помогает сделать занятие интереснее.

Организация групповой работы

Класс разбивается на несколько небольших групп (от 3 до 6 человек). [2]. Каждая группа получает свое задание. Задания могут быть одинаковыми для всех групп либо дифференцированными. Внутри каждой группы между ее участниками распределяются роли (спикер, оценщик, «хранитель времени», наблюдатель, в классах предшкольной подготовки - капитаны экипажей). Процесс выполнения задания в группе осуществляется на основе обмена мнениями, оценками. Выработанные в группе решения обсуждаются всем классом.

Как видим, для такой работы характерно непосредственное взаимодействие и сотрудничество между воспитанниками в классах предшкольной подготовки, которые, таким образом, становятся активными субъектами собственного учения. А это принципиально меняет в их глазах смысл и значение учебной деятельности. [3].

Для формирования групп обучающихся, используются следующие способы:

-*по желанию*, когдаобъединение в группы происходит по взаимному выбору. Такой вид объединения детей в группы можно успешно применять в том случае, если воспитатель хорошо знает класс и понимает, что стоит за делением воспитанников на группы по желанию. Или в том случае, если ребята только учатся работать в группе и важен не результат, а сам процесс;

- *случайным образом*, этот метод формирования групп полезен в тех случаях, когда перед воспитателем стоит задача научить детей сотрудничеству. Метод также может использоваться в классах предшкольной подготовки, в которых между детьми сложились в целом доброжелательные отношения. Но в любом случае ведущий должен обладать достаточной компетентностью в работе с межличностными конфликтами;

- *по определенному признаку*, когда группа объединяет людей, которые либо редко взаимодействуют друг с другом, либо могут испытывать эмоциональную неприязнь.

- п*о выбору «лидера»*, формирование группы осуществляется самими «лидерами-капитанами». Например, они выходят к доске и по очереди называют имена тех, кого они хотели бы взять в свою группу. В моей практике наблюдения показывают, что в первую очередь «лидеры» выбирают тех, кто действительно способен работать и достигать результата. Иногда даже дружба и личные симпатии отходят на второй план.

Однако, как показывает практика, в каждом из способов имеются достоинства и недостатки:[4]

Принцип объединения групп	Плюсы	Минусы
1. Стихийно	быстрота; возможность побыть в новой роли.	возможна психологическая несовместимость
2.По желанию	быстрее могут договориться друг с другом; лучше понимают друг друга.	могут быть отверженные
3. «Слабые-сильные»	идет активное взаимообогащение знаниями; возможность найти свое место и почувствовать успех.	возможно, будут работать только «сильные» воспитанники формирование пассива
4.По выбору «Лидера-капитана»	каждый ощущает свою полезность; каждая группа уже имеет лидера, который сможет организовать эффективную работу.	желаемых воспитанников на всех не хватает; воспитанник видит себя в группе, а его туда не выбирают.

Следующий этап — организация работы группы.

Для каждой группы можно отобрать задания разного уровня сложности или предложить одну задачу и повысить мотивацию, начинать групповую работу лучше с опорой на умения и знания, которые есть у учащихся в классах

предшкольной подготовки. В ходе работы поощряется совместное обсуждение хода и результатов работы, обращение за советом друг к другу. Во время групповой работы воспитатель выполняет разнообразные функции: контролирую ход работы в группах, отвечаю на вопросы, регулирую споры, порядок работы и, в случае крайней необходимости, оказываю помощь отдельным учащимся или группе в целом. В групповой работе важно формировать и развивать психологическую установку на сотрудничество. Говорится детям: «Человек, увидевший талант другого, порадовавшийся за него, станет и сам талантливее». У нас на занятиях часто можно услышать аплодисменты, мы радуемся находкам, открытиям друг друга.

Вывод: групповые формы работы позволяют создать более близкие контакты между воспитанниками, чем при традиционных формах обучения. Именно в группе в классах предшкольной подготовки происходит обучение рефлексии, то есть умению смотреть на себя, на свою деятельность со стороны, понимать, что ты делаешь, зачем и почему ты делаешь и говоришь то или иное, и оценивать свои действия. Обучение в группе позволяет всем активно участвовать в процессе обучения, быть активными, сотрудничать совместно друг с другом для достижения положительного результата. Эффективность проведения групповых занятий зависит от подбора воспитателем заданий в зависимости от степени подготовленности воспитанников.

Такими заданиями являются: заполнение кластера по теме урока, ранжирование, создание постера по теме урока и т. д. Эти задания в группе способствуют развитию умения мыслить самостоятельно, настроиться на успех. Дети активно взаимодействуют в группе, обмениваются мнениями, сотрудничают. Исходя из своего наблюдения, мы отметили, что дети со слабым уровнем мотивации, проявляют в группе активность и в какие-то моменты даже проявляют лидерские качества, например, при оформлении и защите постеров. Также при выполнении более сложных заданий в группе воспитанники добивались положительного результата чаще, чем при выполнении таких заданий индивидуально.

Безусловно, групповая форма организации работы имеет немало достоинств: повышается учебная и познавательная мотивация, снижается уровень тревожности, страха оказаться неуспешным, некомпетентным в решении каких-то задач. В группе повышается обучаемость, эффективность усвоения и актуализация знаний, улучшается психологический климат в классах предшкольной подготовки.

Литература

1. Руководство для учителя. Второй (средний) уровень. Издание второе. АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», 2012

2. Савушкина Т.П.Аспекты группового обучения младших школьников / Т.П. Савушкина Завуч начальной школы. – 2008.–№ 4.

3. Кузнецова И.В., Почему нужно работать в группах? / И.В. Кузнецова // Начальная школа плюс До и После. – 2002. – № 11.

4. Цукерман Г.А. Как младшие школьники учатся учиться? Москва-Рига, 2000

РАЗВИТИЕ СЕНСОРНО-МОТОРНЫХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Ермагамбетова Ж.Ж.,
воспитатель КГКП ДДУ «Ручеек»
Карагандинская область, г. Балхаш

«Истоки способностей и дарований детей на кончиках их пальцев»
В.А. Сухомлинский

В Стратегии «Казахстан - 2050» Н.А Назарбаев отмечает: «Чтобы стать развитым конкурентоспособным государством, мы должны стать высокообразованной нацией». Поэтому в нашей стране идет становление новой системы образования, ориентированной на вхождение в мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в области образования. Развитие системы дошкольного воспитания и обучения является приоритетным направлением Республики Казахстан и имеет огромное значение для общества, т.к. дети будущий интеллектуальный потенциал страны.

Младший дошкольный возраст – особый период для формирования и развития ребенка и самое благоприятное время для сенсомоторного воспитания, без которого невозможно нормальное формирование умственных способностей ребенка.

Значение сенсомоторного развития в дошкольном детстве трудно переоценить. Сенсорное развитие дошкольника – это развитие его восприятия и формирование его представлений о внешних свойствах предметов: их форме, цвете, величине, положении в пространстве и развитие моторной сферы. Именно этот возраст наиболее благоприятен для совершенствования деятельности органов чувств, накопления представлений об окружающем мире.

Обычно ребенок, имеющий высокий уровень развития мелкой моторики, умеет логически рассуждать, у него достаточно развиты память, внимание, связная речь. Для улучшения сенсорного развития ребенка необходимо обогащать теорию и практику дошкольного воспитания, т. е. разрабатывать и использовать наиболее эффективные средства и методы сенсорного воспитания в детском саду.

Актуальность сенсорно - моторного развития детей является не только источником развития личности, но и одним из гарантов ее успешной социализации в обществе. Насколько успешно и самостоятельно ребенок владеет системой сенсорно обследовательских действий, от того и будет зависеть его дальнейшее восприятие окружающего мира, в котором предстоит ему жить.

Изучив содержание и требования Типовой программы дошкольного воспитания и обучения, возрастные особенности детей, методику педагогов – новаторов, я решила уделить особое внимание сенсорно – моторному развитию, как фундаменту интеллектуального развития ребенка, который способствует:

- систематизации полученных представлений ребенка при взаимодействии с внешним миром;
- готовности к дальнейшей социализации и адаптации в социуме;
- положительному влиянию на развитие эстетического вкуса;
- развитию наблюдательности; воображения, внимания;
- усвоению сенсорных эталонов;
- формированию навыков учебной деятельности;
-обогащению словарного запаса ребенка;
- формированию элементов зрительной, слуховой, моторной, образной и других видов памяти.

Реализацию выбранного направления решила осуществить, использовав обновление содержания дошкольного воспитания и обучения в развитии сенсорно-моторных навыков и умений детей через инновационную технологию ***«Stepbystep»*** и ориентирование родителей на конструктивные, партнерские взаимоотношения с воспитателями, используя практику социального партнерства.

Объектом реализации сенсорно-моторного развития становится воспитательный процесс и взаимодействие творческого потенциала педагогов и родителей в создании сенсорно-моторной познавательной среды в группе младшего дошкольного возраста.

Использование разнообразных методов программы «Stepbystep» в работе по сенсорно–моторному развитию осуществляется через увлекательную организованную учебную деятельность, игры и игровые упражнения.

Для этого я решила обогатить развивающую среду в группе младшего дошкольного возраста, применив инновационные идеи педагогов – новаторов М. Монтессори, Е.И. Тихеева, предлагающих использовать методику через познание сущности вещей.

В результате проделанной работы, в группе были созданы сенсорно–моторные модули.

«Бизиборд» и «Черепаха» – это развивающие комплексы (стенд, модуль) со всевозможными молниями, пуговицами, прищепками, шнурками, кнопками, выключателями, щеколдами, крючками и прочими маленькими «опасностями», которые ребенку трогать обычно запрещено.

Кроме этого, модули дополнены игрушками и предметами разной формы, цвета и фактуры: то, что можно трогать, жать, переключать. Все это надежнейшим образом помогло реализовать задачи сенсорно-моторного развития.

Ведь совсем не обязательно подводить ребенка к реальной двери, чтобы он понял принцип работы щеколды. Можно просто дать этот предмет в руки ребенку, и он сам разберётся с его функциональностью. Разграничение

действий ребёнка и грозящей ему опасности выдвинуло теорию обучения дошкольников на новый уровень. Перенеся подручные бытовые приспособления на модули «Бизиборд» (см. фото 1), «Черепаха» (см. фото 2) дети смогли изучить функциональность каждой мелкой детали, а взрослые перестали опасаться за их жизнь. Двигая дверные цепочки, кольца от карниза или замок-молнию ребёнок развивает мелкую моторику пальцев и изучает заинтересовавшие его вещи. Нейронные сигналы от маленьких пальчиков передадутся в мозг и обогатят впечатлениями память ребенка. Подобное стимулирование благоприятно влияет на интеллектуальное и физическое развитие детей.

Модуль «Черепаха» (см. фото 2) сшит из яркой разноцветной искусственной кожи, внутри - подушки. Главная цель модуля «Черепаха» (см. фото 2), сшитого из яркой разноцветной искусственной кожи - это развитие мелкой моторики рук ребенка.

Игры и ОУД с модулем «Черепаха» (см. фото 2) формируют согласованность движений пальцев, сенсорные координации в системе «глаз - рука», в результате чего повышается работоспособность ребенка, его внимание и умственная активность, стимуляция интеллектуальной и творческой деятельности. С ней можно просто играть, на ней можно сидеть, класть под голову, учится застегивать и расстегивать пуговицы, пряжки, шнуровать, завязывать банты. В старшем дошкольном возрасте это пособие можно использовать при формировании элементарных математических представлений, закрепить навыки математического счета.

Незаменим в группе, так называемый модуль «Ящик ощущений», (см. фото 1) он является предпосылкой к исследовательской деятельности в детском саду. Дети учатся обследовать предмет на ощупь, сравнивать его с другими предметами, описывать его.

фото № 1

Ребенок продевает руки в рукава и начинает обследовать предмет, путем осязательно - двигательных движений. Предметы могут быть любые и задания тоже. Например, среди каких-либо предметов, найти тот, который называет воспитатель, или же найти предмет и описать его, а другие дети должны назвать этот предмет. Игра способствует развитию воображения, мышления, речи, а практическая деятельность вызывает у ребенка положительные эмоции и позволяет снизить умственное напряжение.

Огромное впечатление ребенок получает от книги – «Развивалочка», которая создана руками педагогов и творческих родителей группы.

Странички этой книжки сделаны их таких материалов, которые способны выдерживать любое воздействие ребенка. Дидактический материал книги содержит много полезных и развивающих элементов, способствующих развитию сенсорно – моторных навыков.

Итогом наличия мотивационного сенсорно-развивающего пространства, обеспечивающего развитие сенсорных возможностей детей через внедрение современной технологии ***«Stepbystep»*** и инновационных методов и приемов обучения в системе дошкольного образования стало обновление содержания дошкольного воспитания и обучения. Это помогло добиться результативности в воспитании и развитии устойчивых сенсорно-моторных навыков у детей младшего дошкольного возраста.

Литература

1.Закон Республики Казахстан «Об образовании» 2007 года, (с изменениями и дополнениями по состоянию на 13.11.2015 года № 398-V).

2.Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения, утверждённого постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080 с изменениями приложение №1 к постановлению Правительства Республики Казахстан от 13 мая 2016года № 292.

3.Педагогическая технология «Stepbystep», «Монтессори».

4.Методическое пособие +2 «Сенсорика», Савенкова М.Н., Виноградова Е.П.

РАЗВИТИЕ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО ИНТЕРЕСА ДОШКОЛЬНИКОВ К ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ КАЗАХСКОГО НАРОДА НА ОУД ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ю.И.Гусева,
воспитатель «Беловский пришкольный мини – центр «Айгөлек»,
Северо-Казахстанская область, с. Белое

В Послании президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность» **от 31 января 2017 года** отмечается: «Четвертый приоритет – улучшение качества человеческого капитала. Прежде всего, должна измениться роль системы образования. Наша задача – сделать образование центральным звеном новой модели экономического роста. Наряду с этим нужно уделить большое внимание воспитанию патриотизма молодежи».

В последнее время в педагогической науке и дошкольной педагогике повышается интерес к национальному самосознанию, обращается внимание на возрождение народных традиций, развитие и понимание роли своей нации, этноса в мировом историческом процессе. Национальной идеей, воплощающей в себе патриотические качества граждан республики, является патриотический

акт «Мәңгілік Ел». «Мәңгілік Ел» — это национальная идея как источник непрерывности и неиссякаемости, вечности традиций, языка, духовно-нравственной основы народа.

В Законе «Об образовании» Республики Казахстан одной из главных задач дошкольного образования названо «приобщение к достижениям мировой и отечественной культуры; изучение истории, обычаев и традиций казахского и других народов республики» » [2, с. 4].

В Государственном общеобязательном стандарте дошкольного воспитания и обучения среди основных задач воспитания и обучения детей дошкольного возраста определено: «формирование ценностных ориентаций у ребенка на образцах позитивного социального поведения человека, нормах, правилах поведения, народных обычаях и традициях, сложившихся в казахстанском обществе, на основе национальных традиций народов Казахстана» [3, с. 7].

Таким образом, в основных нормативных документах, регулирующих содержание дошкольного образования, отмечается необходимость приобщения детей к национальным ценностям. Эти вопросы так же привлекают внимание известных казахстанских педагогов и методистов.

На сегодняшний день известно множество работ российских и казахстанских авторов, касающихся вопросов развития познавательного интереса. Но, следует отметить, что работ, касающихся развития познавательного интереса к декоративно-прикладному искусству казахского народа крайне мало. Нет конкретных заданий, методических рекомендаций к ним. Кроме того в практике дошкольного образования при знакомстве с декоративно-прикладным искусством казахского народа познавательный интерес развивается не в достаточной степени. Это не способствует развитию представлений о декоративно-прикладном искусстве.

Итак, все задания по ознакомлению с декоративно–прикладным искусством казахского народа, я делю как бы на две группы. Первая группа заданий обусловлена тем, что прежде чем предлагать различные виды изобразительной деятельности с использованием элементов казахского народного декоративно-прикладного искусства, необходимо познакомить детей с его видами, содержанием, особенностями.

Для этого на ОУД лепка по теме *«Укрась достархан»* мной предлагалось задание по ознакомлению с видами орнаментов.

Цель задания: развивать познавательный интерес к декоративно-прикладному искусству казахского народа, знакомить с различными видами орнамента, развитие воображения и творческого мышления.

Детям предлагаются изображения различных орнаментов.

Содержание задания:

- Рассмотри орнамент. На что похож орнамент? Чем похожи орнаменты каждого столбика? Чем отличаются?

Это задание помогло детям вспомнить сведения об орнаменте и в дальнейшем использовать их в процессе творческой работы.

Такой вид задания был предложен по теме «*Красивая чаша для кумыса».*

Цель задания: развивать познавательный интерес к декоративно-прикладному искусству казахского народа, знакомить с различными видами орнамента и возможностями его использования для украшения посуды; развивать умение правильно подбирать цветовое и композиционное решение.

Дошкольникам были предложены следующие материалы: заготовки чашей для кумыса, цветные карандаши, краски, пластилин.

Содержание задания: Мастеров - искусников, создающих орнаменты, народ называл «оюшы» (орнаментальщик). Мы с вами сегодня будем мастерами и выполним украшение чаши для кумыса. Вы можете выбрать самостоятельно какими материалами хотите работать (карандаши, акварельные краски). Ваша чаша должна быть красивой и оригинальной.

На организованной учебной деятельности по аппликации мной предлагается задание для закрепления умений использовать казахский национальный орнамент для украшения изделий по теме *«Укрась юрту»*

Цель задания: развивать познавательный интерес к декоративно-прикладному искусству казахского народа, учить подбирать наиболее подходящий орнамент для украшения изделий; развивать умение использовать различные техники и материалы для осуществления задумки; развивать творческое мышление, творческие умения.

Детям предлагаются заготовки каркасов юрты, шаблоны орнаментов из цветной бумаги, карандаши, фломастеры.

Содержание задания:

Укрась юрту. По изготовлению аппликации используются шаблоны орнаментов из цветной бумаги, карандаши, фломастеры.

Рисунок 2. Работы детей по теме «Укрась юрту»

В процессе организованной учебной деятельности по лепке мной предлагается задание по теме *«Накрой дастархан»,* которое основано на использовании приёма переноса представлений.

Цель задания: развивать познавательный интерес к декоративно-прикладному искусству казахского народа, отрабатывать умение применять известные способы действий в новой ситуации.

В виде использованного материала детям предлагается пластилин. В работе применяются все известные им способы лепки.

Так же предлагались семечки, бисер и крупа для украшения посуды.

Содержание задания: как вылепить чашку, чайник, тарелку мы знаем. Теперь мы попробуем выполнить из пластилина сервиз.

При украшении посуды дети вспоминали способ украшения выпуклым

рисунком. Также самостоятельно они выбирали материал для украшения (семена, крупа и т.д.).

Анализируя результаты работ, можно сказать, что дети значительно лучше справились с теми заданиями, которые были для них сложными на начальном этапе: знают виды орнаментов, проявляют положительные эмоции и интерес к творчеству, мотивированы на успех, имеют навыки самостоятельного творчества.

Таким образом, развитие познавательного интереса к декоративно-прикладному искусству казахского народа является актуальным на сегодняшний день, но в практике работы педагогов представляет некоторые затруднения. В связи с этим были подобраны и разработаны задания, направленные на развитие познавательного интереса дошкольников к декоративно-прикладному искусству казахского народа на занятиях изобразительной деятельности. Разработанные задания предполагали развитие каждого из компонентов познавательного интереса старших дошкольников: эмоционального, мотивационного, содержательно-процессуального, исследовательского. Подобранные и разработанные задания так же можно представить двумя группами: задания на развитие представлений о декоративно-прикладном искусстве казахского народа; задания на использование элементов декоративно-прикладного искусства казахского народа в изобразительной деятельности. Особенностью заданий является активизация самого дошкольника в процессе работы, что способствует развитию его познавательного интереса.

Литература

1.Послание Президента Республики Казахстан - Лидера нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана «Третья модернизация Казахстана: глобальная конкурентоспособность»**от 31 января 2017 года**

2.Закон об образовании Республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 21.07.2015 г.) // http://www.zakon.kz

3.Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения. Утвержден постановлением Правительства РК от 23 августа 2012 года № 1080 - 2012. - 36 с.

4. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь - М.: Академия, 2000. – 176 с.

5.Плетнёва Е.Н. Познавательный интерес как педагогическое условие управляемой поглощенности учебной деятельностью// Современные наукоемкие технологии. – 2008. – № 5 – стр. 91-92.

6.Щукина Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе. - М.: Просвещение, 1979. – 160 с.

7.Дейкина А. Ю. Познавательный интерес: сущность и проблемы изучения//Современные образовательные технологии. – 2013. - № 4 – С. 12.

8.Мусина А. Р. Декоративно-прикладное искусство в детском саду. - Алматы: Рауан, 2005. - 112 с.

ОЙЫН АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ОЙЛАУ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМЫТА ОТЫРЫП АДАМГЕРШІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ

Калжанова Елизавета Абрахмановна
№14 «Чайка» балабақша тәрбиешісі
Көкшетау қаласы,Ақмола облысы

Бүгінде балабақшаның оқу үрдісін жетілдіру үшін инновациялық білім беру технологияларын пайдаланудың маңызды екенін өмірдің өзі дәлелдеп отыр.

XXI ғасыр – қарыштап дамыған білім ғасыры. Ғылым мен білімнің дамуына қызмет ету – еліміздің болашағына қызмет ету. Елбасы өз сөзінде: «Еліміздің ертеңі – бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры – ұстаздардың қолында. Болашақта өркениетті дамыған елдердің қатарына ену үшін заман талабына сай білім қажет. Қазақстанды дамыған 50 елдің қатарына жеткізетін, терезесін тең ететін – білім», - деп айқын міндеттеді. Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдына оқыту үрдісінің технологияландыру мәселесін қойып отыр.

Оқытудың әртүрлі технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтардың іс-тәжірибесі зерттеліп, балабақша өміріне енуде. Заман талабына сай білім беру әдіс-тәсілдері де жаңарып, жаңаша технологиялар мен модульдер анықталуда.

Осы мәселені іске асыру мақсатында мен 2013 жылдан бастап ***«ӨТШТ ойындары арқылы балалардың ойлау қабілеттерін дамыта отырып адамгершілікке тәрбиелеу»*** атты тақырыпта жұмыс істеп келемін. Бұл тақырыпты алуымның *мақсаты:* жаңа инновациялық технологияның әдіс-тәсілі арқылы әлеуметтік белсенді жеке дара тұлғаны қалыптастыру және жетілдіру. Балалардың ойын бірлестіктерін нығайту, өз әрекетін серіктесінің іс-әрекетімен үйлестіре отырып, өз ойын жеткізе білуді дамыту. Ал, ӨТШТ-ның *(Өнертапқыштық тапсырмаларды шешу теориясының)* мақсаты – тек қана балалардың қиялын ғана емес, шынайылықты түсініп жүйелі ойлауға, өзін-өзі тануға, қоршаған ортаның қиындығын байқауға және де өздерінің шағын қиындықтарын шешуге баулу.

Мектеп жасына дейінгі балалар үшін «ТРИЗ» технологиялары – бұл тәрбиешілер үшін толық әдістемелік ұсыныстары бар ұжымдық ойындар мен сабақтар жүйесі. ТРИЗ негізгі бағдарламаны ауыстыруға емес, оның тиімділігін барынша арттыруға арналған. Тәрбиеші жұмыс істейтін кез келген бағдарлама негізінде практикада тексерілген ТРИЗ әдістері мен тәсілдерін қолдануға болады. ТРИЗ ұстанушыларының ұстанымы: әрбір бала тумысынан дарынды және кемеңгер, алайда оны барынша төмен шығын жағдайында неғұрлым жоғары нәтижеге қол жеткізу үшін қазіргі заманға бағдарлануына үйрету керек. Барлық сабақтар мен ойындар баланың тақырыпты, материалдар мен іс-әрекет түрін дербес таңдауды білдіреді. Олар балаларды заттар, құбылыстардың қайшы ерекшеліктерін анықтауға және осы қайшылықтарды шешуге үйретеді. Қайшылықтарды шешу – шығармашылық ойлауға деген кілт. [1]

Балалармен жұмыс істеудің негізгі құралы педагогикалық ізденіс екені сөзсіз. Педагог балаларға дайын білім бермеуі керек, олардың алдында ақиқатты ашпауы тиіс, ол ақиқатты өзі табуы қажет. Егер балалар сұрақ қоятын болса, сол уақытта дереу жауап бермеуі керек. Керісінше, ол өзі не ойлайтындығын сұрауы қажет. Оны талқылауға шақыру керек. Жетелеуші сұрақтар баланың жауапты өзі табуына алып келуі тиіс. Егер бала сұрақ қоймаған жағдайда, қайшылықтарды атап көрсеткені абзал. Баланы жауапты табу жағдайына, яғни құбылыс немесе заттың тануы және қайта түрленуінің тарихи жолын қайталайтын жағдайға қояды. Мәселен, тәрбиеші балаларға ***«ағаштың қасиеттері»*** туралы білім бере отырып, «Егер жерде ағаш болмаса не болар еді?» деген сұрақтан бастауы мүмкін. Балалар өздерінің ой-пікірлерінің нұсқаларын айта бастайды. Одан кейін: «Ағаш несімен пайдалы?» деп сұрақ қояды. Жауаптардың түрлі нұсқалары айтылады, кейбір жауаптар қайталанғанымен, ағаштың жаңа қасиеттері мен ерекшеліктері ашылады. Сұрақтар тізбегі жалғасады: «Егер ағаш сондай пайдалы, одан көптеген заттар жасауға болса, онда адам неліктен металды өндіруді, пластмасса жасауды үйренді? Ағаштың қандай қасиеттері адамға ұнамады? Ағаштың несі қолайсыз? Неліктен адамдар орман өсіреді және саябақтар жасайды? Барлық ағаштардың қасиеттері бірдей ме, әлде ерекшелене ме? Ағаштар несімен ерекшеленеді? Ағаштан жасалатын қандай заттарды атауға болады?» және т.б. Одан кейін ағаштың қасиеттерін анықтайтын тәжірибелер жүргізіледі: суда бата ма немесе батпай ма; жана ма, жанбай ма; суды өткізе ме, жоқ па; бояла ма, боялмай ма және т.б. Сонымен, сабақ ақиқатты және мәнін іздеу ретінде өтеді. Баланы ағаштың қолдану аясының кеңдігін көрсететін мәселеге жетелейді және ыдыс-аяқ, жиһаз жасау кезінде ағаштың алмастырушылары бар екендігін түсіндіреді.

Бала тәрбиесі қиын да, жауапты міндет. Ұрпақ тәрбиесі ешқашан қоғамнан тыс, оқшау тұрған емес. Ол қоғамның, заманның бағыт-бағдарымен, тыныс-тіршілігімен бірге жүріп отырады. Осы орайда, бала тәрбиесі кез келген бүлдіршін үшін ата-анасынан берілген тәлім-тәрбиені одан әрі жалғап, жандыратыны сөзсіз.

Балабақшада тәрбиеленушілердің танымдық іс-әрекетін қалыптастыруда негізгі жұмыс түрі – ойын әрекеті.

Бала саналы, мәдениетті, адамгершілігі мол болып, жан-жақты дамуы үшін оның сөйлеуін, сөздік қорын дамытып және айналадағы өмір құбылысын ұғынуында ойынды пайдаланудың маңызы зор.

Ойын үстінде баланың түрлі қасиеттері, қабілеті мен белсенділігі де көрінетіні туралы аса көрнекті педагог А.С Макаренко былай дейді: «Ойында бала қандай болса, өмірде кәсіби қызмет саласында, көбінесе сондай болады». Сондықтан келешекке адамды тәрбиелеу – бәрінен бұрын ойын арқылы жүзеге асырылады. Ойын – балалар үшін айналаны танып, білу тәсілі.

Мектеп жасына дейінгі балалардың зейіні тұрақсыз, импульсивті болғанымен, қабылдау, есте сақтау мүмкіндіктері жақсы дамыған. [2]

Сондықтан кез келген сабақты өткізу үшін дидактикалық ойындар қолдана білу керек. Мысалы, «Коммуникация», «Таным», «Әлеумет»,

«Шығармашылық» білім салалары бойынша жүргізілетін іс-әрекет барысында берілген тапсырмаларды ойын арқылы өткізуге болады. «Миға шабуыл», «Дүрбі», «Шеңберде кім тұрады?», «Жақсы-жаман», «Ұйқасын тап», «Сиқырлы баспалдақ», «Айтып берші», «Өлең жолын құрастыр», «Бұл не, ойлан тап!», «Тез ата», «Бұл қай кезде болады?», «Қайда бардым, не көрдім?», «Кім тапқыр?», «Кім зейінді?», «Жаңылтпаштарды жаңылмай айтам» т.б. ойындар.

Осы алға қойған мақсатымды жүзеге асыру үшін мынадай жұмыстар жүргізіп жатырмын. Мысалы: **«Ғажайып баспалдақ»** (сурет1) ойынында балаларды зат туралы айта білуге үйрету, олардың жүйелі сөйлеу қабілетін дамытуды көздеймін.

Сурет 1

Ойын міндеті – жасырынған затты тауып, сол затқа сипаттама бере отырып өз ойын жеткізе білуін қалыптастыру. Дидактикалық ойындарды айналамен танысу, көркем әдебиет ұйымдастырылған оқу қызметтерінде жиі қолданамын. Себебі, ойын барысында диалог орнайды. Көркем әдебиет ұйымдастырылған оқу қызметінде ертегідегі кейіпкерлерді түрлендіріп, сахналық көріністерде ойнауға үйретемін. Мұнда балалар бір-бірімен сөйлесіп, қарым-қатынасқа түседі. [3]

Сабақтан тыс уақыттарда балаларға достыққа, адамгершілікке байланысты өлең жолдары мен мақал-мәтелдер жаттатып, әңгімелер оқып беремін. Серуен кезіндегі қимыл-қозғалыс ойындарын да бекітуге көп көңіл бөлемін. Мысалы, күнделікті өзара қарым-қатынаста қолдануды қадағалаймын.

2013-2017 оқу жылында №2 топтың балалары ӨТШТ – өнертапқыштық тапсырмаларды шешу теориясының әдісімен сурет бойынша сөйлемдер құрастырып, сөйлеу мәнерін үйрене бастады. ТРИЗ әдісінің басты мақсаты – балалардың ой-өрісін дамытумен қатар, жүріп жатқан үдерісті түсіндіре отырып, жүйелі ойлануға үйрету.

Үдерісте ӨТШТ бейімделген әдістерін қолдануда балалардың танымдық іс-әрекетін белсенді етеді. Балалардың бейнелей сөйлеуін дамыту үшін ауыспалы мағынадағы сөздер, синоним мен антонимді байытуға жағдай жасайды. Балаларды ауызша сөйлеуге үйрету, сөздік қорын дамыту. Айналадағы дүниені, табиғатты бақылау, таныту арқылы сөздік қорын жаңа сөздермен байыту, баланың ауызша сөйлеген сөздерін тыңдап, өзіне қойылған сұраққа жүйелі жауап беруге үйрету. [4]

Осы тақырып төңірегінде жұмыс жүргізу барысында мен 2013 жылдан бастап бірнеше ашық сабақтар өткіздім. Сабақтарымда ӨТШТ технологиясының әдіс-тәсілдерін қолданып, балалардың қызығушылықтарын арттыру мақсатында көптеген ойын түрлерін тиімді пайдаландым. Ашық сабақтарды өткізуге қолданылатын көрнекіліктер, слайдтар дайындап, видеопроектор көмегімен өткіздім. Өткізілген сабақтар: №2 ересек тобында «Түлкі мен Қоян» ертегісі, «Біз де ойнаймыз» М.Төрежанов. «Бурабай Қазақстанның маржаны», «Киелі домбыра», №2 даярлық тобында «Көңілді қыс және қысқы ойындар», «Біз не біліп, не үйрендік?». Бұл сабақтардың барлығында мүмкіндігінше ӨТШТ технологиясының тәсілдерін қолданып, сабақты түрлендіріп, балалардың белсенді атсалысуларына мүмкіндік жасадым. Сабақ нәтижелері жаман емес. Барлық бала бағаланып, сабақтың сапа көрсеткіштері де жақсы болды.

Білім беру саласында қызмет ететін әр педагог шығармашылықпен жұмыс істей білуі керек деп түсінемін. Қазіргі таңда кәсіби білімді педагог қоғам талаптарына сай болуы үшін өзінің білімін үнемі жетілдіру, мінез-құлқын психологиялық жағынан тәрбиелеу, шығармашылық даму шараларын жүзеге асыра білгені жөн. Нәтижесінде аталмыш іс-әрекеттердің жүзеге асқан-аспағанын балалардың бойынан іздеу қажет. Себебі педагог бойындағы бар болмысының, жанын салған жұмысының жемісі – өзі тәрбиелеген шәкірттері екенін ұмытпаған абзал.

Қорыта келе, қазіргі таңдағы барлық білім берудегі жаңа әдіс-тәсілдерінің алға қоятын басты мақсаты – балалардың жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өз бетінше ізденуін арттырып, шығармашылығын қалыптастыру. Жалпы, осы аталған бағдарламаның: оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер; сыни тұрғыдан ойлауға үйрету; оқыту мен оқуда жаңа инновациялық технологияларды пайдалану; талантты және дарынды балаларды оқыту, балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту және оқу, оқытуды басқару және көшбасшылық модульдерін болашақта да өзімнің барлық іс-әрекеттерімде, іс-шараларымда қолданып, белгілі бір нәтижеге қол жеткізуге тырысамын. Бұл технологиялардың іс-әрекетке тигізетін пайдасы өте көп. Ісіміз үнемі балаларға қызықты, мазмұнды, мағыналы, жан-жақты, нәтижелі болсын деп тілеймін!

Әдебиеттер

1. Богуславская З.М., Смирнова Е.О. Мектепке дейінгі жастағы балаларға арналған дамыту ойындары. – М., 1991.

2.Әбдікаримова Т.М. Бастауыш сыныпта текст арқылы ауызша тіл дамыту.-Алматы,1993

3.Леушина А.М. Математикалық түсініктерді қалыптастыру. –А., «Мектеп», 1982.

4.Альтшуллер Г.С. Ойды табу. Тапқырлық тапсырмаларды шешу теориясы кіріспе. – Новосибирск: Наука, 1991.

5.В.А. Ломова ТРИЗ для детского сада-Алматы «Жеті жарғы» 1997

6.Гин С. «ТРИЗ в детском саду»
7. Страунинг А. Фокалды объект әдісі // Дошкольное воспитание.1997. – № 1. – 8–17 б.
8.Страунинг А. Шығармашылық ойлауды активтендіру әдісі // Дошкольное воспитание. – 1997. – № 3. 46–55 б.
9.Страунинг А. Кішкентай адамдарды модельдеу // Дошкольное воспитание. – 1998. – № 3. – 33–44 б.
10.Страунинг А. Шығармашылық ойлауды активтендіру әдісі // Дошкольное воспитание. – 1997. – № 4. 13– 24 б.
11.Артемова Л.В. Дидактикалық ойындар. ¬– М., 1992.
12.Дүйсенбай Е. Санамақ. – А., «Ана тілі», 1996.
13.Колесникова Е.В. 3-4 жас балаларына арналған математика. – М., 2008.
14.Мәжитқызы Р. Қызықты математика. – А., 1996.
15.Никитин Б.П. Дамытушы ойындар. – Мектеп, 1994. №3. 17 – 23 б.
16.Новикова В.П. Балабақшадағы математика – Мектеп. 2003. – № 3.8 – 11б

ПРОЕКТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ – «ШАГ В БОЛЬШОЙ МИР»

Л.Н.Клинг,
воспитатель, КГУ Средняя школа № 4
СКО, г.Тайынша

Глава государства Н.А.Назарбаев, акцентируя внимание общества на модернизации дошкольного образования, поручил: «На основе передового международного опыта внедрить современные методики обучения в дошкольное воспитание и обучение. Они должны быть инновационными, а образовательные технологии – креативными».

В настоящее время актуальна необходимость внедрения технологий и методов дошкольного воспитания и обучения, повышающих творческие и интеллектуальные способности детей, развивающих эмоционально-волевую сферу, активизирующих познавательные способности ребенка.

В частности, высокоэффективной технологией является проектная педагогическая технология. Спецификой метода является сотворчество взрослого и ребенка в решении проблемы, лично значимой для ребенка. Основа этого метода – самостоятельная деятельность детей – исследовательская, познавательная, продуктивная, в процессе которой ребенок познает окружающий мир и воплощает новые знания в жизнь.

Метод проектов (в пер. с греч. – путь исследования) – это система обучения, модель организации учебного процесса, ориентированная на самореализацию личности учащегося, развитие его интеллектуальных качеств и творческих способностей. Это педагогическая технология, стержнем которой

является самостоятельная исследовательская, познавательная, игровая, продуктивная деятельность детей, в процессе которой ребенок познает окружающий мир, воплощает новые знания в реальные продукты.

Главное в проектной деятельности то, что проект не «привязан» к программе. Дети свободны в своем творчестве. При реализации проекта возникают новые идеи, рождаются новые проекты.

Актуальность данной темы определяется тем, что работа над проектом имеет большое значение для развития познавательных интересов ребенка. В этот период происходит интеграция между общими способами решения учебных и творческих задач, общими способами мыслительной, речевой, художественной и другими видами деятельности. Решая различные познавательно-практические задачи вместе с взрослыми и сверстниками, дети приобретают способность сомневаться, критически мыслить. Переживаемые при этом положительные эмоции - радость от успеха, гордость от одобрения взрослых - порождают у ребенка уверенность в своих силах, побуждают к новому поиску знаний. Проектирование требует индивидуальных оригинальных решений и в то же время коллективного творчества. За счет работы в режиме группового творчества интенсивно развиваются способности к рефлексии, выбору адекватных решений, умению выстраивать из частей целое. Проектирование является одним из средств социального и интеллектуального творческого саморазвития всех субъектов образования – и детей, и взрослых, что и требует Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения.

При работе над проектом используем такие приемы как: метод мозгового штурма, метод творческих заданий, метод активного обучения, метод моделирования, модульное обучение, творческие задания, элементы ТРИЗ, технологии исследовательской деятельности, личностно-ориентированные технологии, игровые технологии, здоровьесберегающие технологии.

Проектирование является методом практического целенаправленного действия, открывает возможность формирования собственного жизненного опыта ребенка. Это метод, идущий от детских потребностей и интересов, который позволяет решать задачи воспитания и развития детей дошкольного возраста, не перегружая их, создавая положительный эмоциональный настрой, формируя познавательные интересы; организует обучение через желание, активизирует обучение, стимулирует природную любознательность детей, мотивирует интерес к самостоятельному приобретению знаний.

К организации проектной деятельности предъявляются следующие требования:

- значимость проблемы, необходимость исследовательского поиска для ее решения;

-практическая, теоретическая, познавательная значимость предполагаемых результатов;

-самостоятельная деятельность детей в течение различного по продолжительности времени;

- использование совокупности исследовательских, поисковых, проблемных методов, использование современных средств информационных технологий.

В процессе выполнения проекта формируется способность генерирования идей, эмпатии, умение ассимилировать информацию, способность к предвидению, умение менять точку зрения (преодоление эгоцентризма) и др.

Дидактический смысл проектной деятельности заключается в том, что она помогает связать обучение с жизнью, формирует навыки исследовательской деятельности, развивает познавательную активность, самостоятельность, творчество, умение планировать, работать в коллективе.

К особенностям метода проектов можно отнести и то, что его можно рассматривать как особый механизм взаимодействия семьи и ДО. Поэтому, одним из направлений реализации проекта является целенаправленная работа с родителями.

С одной стороны эрудиция, жизненный и профессиональный опыт родителей, становятся источником информации, реальной помощью и поддержкой ребенку и педагогу в процессе работы над проектом. С другой стороны – вовлеченность в проект позволяет членам семьи стать непосредственными участниками образовательного процесса, обогатить свой педагогический опыт, испытать чувство сопричастности и удовлетворения от своих успехов и успехов своего ребенка.

Любой проект, реализуемый в дошкольной организации, обладает рядом характеристик:

1.Наличие общей темы. При ее формулировании необходимо следовать принципам проблемности, доступности, привлекательности и личной значимости темы для детей, обобщенности и содержательности в зависимости от возраста воспитанников. Проблемность темы может задаваться использованием вопросительной формы в ее формулировке (например, «Осень – это хорошо или плохо?», «Кто я, какой я?» и т.п.).

2.Личная значимость темы и конечного продукта проекта для детей. В выборе темы проекта необходимо идти, ориентируясь на восприятие и освоение мира ребенком.

3.Формулировка общей проблемы для детей, которую необходимо решить в ходе проекта. Важно, чтобы проблема, которую будут решать дети, была актуальна, личностно и эмоционально значимой для них (необходимость помочь игровому персонажу, детям младших групп, улучшить условия в группе, сделать атрибуты для новой игры, разработать новые правила и т.д.). Постановка цели проектной деятельности возможна через определение конечного продукта проекта. Необходимо совместное с детьми определение частных задач, решаемых по ходу проекта (что необходимо предпринять, что надо сделать в первую очередь, что потом, как объединить все это вместе и т.п.). Также необходимо совместное определение средств и способов решения поставленных задач.

4.Использование в ходе проекта разных форм организации деятельности детей (фронтальные, групповые, индивидуальные и т.д.).

5.Включение детей в разные виды деятельности по ходу реализации проекта (игровой, познавательно-исследовательской, коммуникативной, трудовой, художественной). Такая характеристика является типичной для интегрированных проектов.

6.Участие родителей воспитанников в реализации содержания проекта. В зависимости от активности родителей, их желания участвовать в жизни дошкольной организации ищут возможности их вовлечения в проектную деятельность. Так, для менее активных родителей можно предусмотреть только помощь своему ребенку (поиск информации в энциклопедии или словаре, интернете, фотографирование, участие в составлении коллажа или оформлении рисунка и т.п.); более активным родителям можно предложить участие в организации целевой прогулки, экскурсии, театрализованном представлении и т.д. Проекты могут предполагать участие родителей в проекте не только в качестве зрителей, но и участников презентации вместе с детьми.

7. Презентация промежуточных результатов и конечного продукта проекта детьми. Необходимо создать условия для того, чтобы дети-участники получили удовлетворение и истинное удовольствие от презентации и оценки своих усилий, затраченных для реализации проекта и создания конечного продукта. Для этого необходимы зрители, которым будет представлен продукт проекта. Важно подчеркнуть значимость детской деятельности по созданию продукта проекта, создать необычную торжественную обстановку для его презентации. Только при таких условиях проект станет стимулом для последующей активной проектной деятельности детей.

Алгоритм работы по реализации проекта включает три этапа: мотивационный, проблемно-деятельностный и творческий.

На мотивационном этапе проекта осуществляются постановка исследовательской проблемы, стимулирование интереса детей к ее изучению, актуализация их опыта по теме проекта, выдвижение детьми гипотез и предложений по изучению поставленной проблемы. Этот этап позволяет решать множество коммуникативных, речевых, познавательных задач.

На проблемно-деятельностном этапе основным содержанием является обогащение представлений детей по теме проекта посредством организации познавательно-исследовательской деятельности детей, сопровождаемой участием педагога – чтением книг, рассказывания, рассматривания репродукций и иллюстраций, демонстрации компьютерных презентаций и т.д. Идет формирование исследовательских умений детей: самостоятельного поиска информации, ее обработки и использования в совместной со сверстниками деятельности. Совершенствуются умения в различных видах деятельности – коммуникативной, игровой, продуктивной и других. Для обеспечения самостоятельной деятельности детей воспитателем организуется или преобразуется пространственно-развивающая среда; к этому могут активно привлекаться сами дети. На данном этапе проекта родители могут активно включаться в образовательную деятельность сада (сопровождение ребенка в

поиске информации, оказание помощи в изготовлении промежуточных продуктов проекта и т.п.).

На творческом этапе проекта идет обобщение и оформление коллективного продукта детской деятельности и его публичная презентация. Формы презентации: газета; спектакль, концерт; реклама, буклет, рассказ; занятие; выставка, конкурс; праздник. Результаты выполненных проектов должны быть, что называется, "осязаемыми", т.е., если это теоретическая проблема, то конкретное ее решение, если практическая - то конкретный результат, готовый к внедрению.

К примеру: проект «Жизнь птиц зимой». Проблема - птицам зимой холодно и голодно; поиск способов помощи зимующим птицам. Ожидаемый результат: Формируется чувство сопереживания, дети статут добрее, возникнут добрые чувства к природе, углубятся знания о мире птиц Казахстана, необходимость сохранности и преумножения богатства родной планеты Земля. Исследовательская деятельность: подбор и рассматривание иллюстраций, обсуждение; чтение художественной литературы, заучивание стихов; изучение внешнего вида и способов питания зимующих птиц. Результат; изготовление кормушек (организация выставки), акция «Покорми птиц».

Диаграмма роста уровня умений при использовании проектной технологии. (рис. 1).

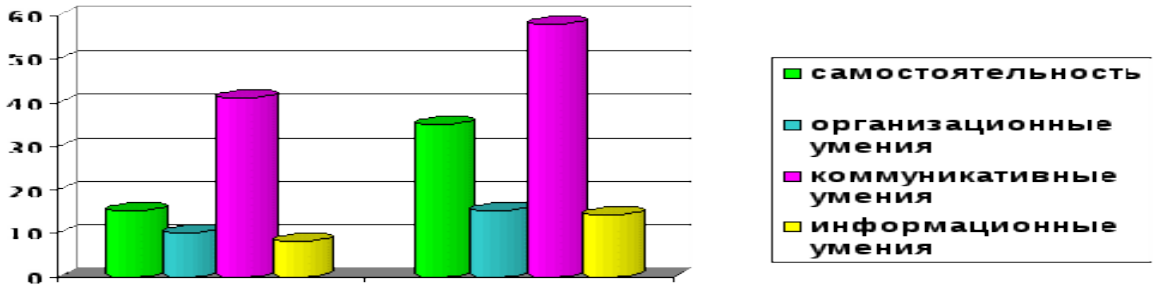

Рис.1

Таким образом, использование метода проектов в работе с дошкольниками способствует повышению самооценки ребенка. Участвуя в проекте, ребенок ощущает себя значимым в группе сверстников, видит свой вклад в общее дело, радуется своим успехам. Метод проекта способствует развитию благоприятных межличностных отношений в группе детей, помогает научиться работать в команде, вырабатывается собственный алгоритм действий для достижения поставленной цели. *Проект — это особая философия образования.* Философия цели и деятельности. Философия результатов и достижений. Философия, далекая от формирования теоретической образованности. Она была отторгнута советской школой, славной своими знаниями. Она принята школой сегодняшнего дня, потому что позволяет органично соединить несоединимое: ценностно-смысловые основы культуры и процесс деятельной социализации.

Литература

1. Виноградова Н.А., Панкова Е.П. Образовательные проекты в детском саду. Пособие для воспитателей. М.: Айрис-пресс, 2008.

2. Тимофеева Л.Л. Проектный метод в детском саду. ООО «Издательство «Детство-пресс», 2011. – 80 с.

3 Штанько И.В. Проектная деятельность с детьми старшего дошкольного возраста. // Управление дошкольным образовательным учреждением. 2004, № 4

ТРИЗ ӘДІСІ БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНДЕ

Урунбаева Гүлмира Нурсейтовна,
«Әлия» балабақшасының тәрбиешісі,
ОҚО, Түркістан қаласы

Балаға тәрбие берудің тиімділігі мен сапасын арттырудың негізгі бағыты – барлық тәрбиелік істе әрбір баланы жеке тұлға деп танып, біліп, жан-жақты қалыптастыру. Білім ордасы – балабақша, ал балабақшаның жаны – тәрбиеші болғандықтан, ұстаздың алдында кәсіби шеберлікпен қатар оқытудың әдістерін зерттеп, нәтижеге жету мақсаты тұрады. Осыған сәйкес оқытудың тиімділігін арттыру мақсатында жаңа білім парадигмасына сүйеніп, Генрих Саулович Альтшуллер ТРИЗ технологиясын жасаған.

ТРИЗ технологиясының мақсаты – ойындар мен тапсырмаларды пайдалана отырып, ұжымдық әрекет, яғни қарым-қатынас жасай білуге үйрету, дағдыландыру.ТРИЗ технологиясы балаға шығармашылық тапсырмаларды орындауды үйретеді және оның бойында шығармашылық қажеттілікті дамытып, оның қызығушылығына сүйене отырып, шығармашылыққа жүйелі түрде жетелеуге мүмкіндік береді.

ТРИЗ (теория решение изобретательских задач) технологиясы, яғни тапқырлар тапсырмаларын шешу теориясы (ТТШТ-ТРИЗ) балабақшадан бастап мектеп практикасына енуде. Шығармашылық тапсырмаларды орындау теориясы адамның шығармашылық мүмкіндіктерін дамытудың жаңа әдістемесі үшін негіз болды.

Балабақшадағы білім беруге арналған инновациялық қызмет мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының кәсіби дамуының ең басты факторы болып отыр. Қазіргі заманның инновациялық қызметі педагогтарға нақты бір жетістіктерге жетуге көмектеседі. ТРИЗ технологиясын барлық пәндерге пайдалануымызға болады. Бұл технология баланың тілін, ой өрісін, шығармашылығын дамытып, әр түрлі мәселелерді шешуде белсенді болуға көмектеседі. ТРИЗ-шілердің ұраны: «Ойдағының бәрін айтуға болады», сондықтан балалар өздері ойлап тауып, өз ойларын жасқанбай айтып жеткізуге тырысады.

Балалардың бейнелеу өнеріне деген қызығушылығын арттыруда, бейнелерге қызықты да әдеттен тыс сипат беруге үйретуде сурет салудың , триз әдістері (үрлеу арқылы сурет салу, жіп графикасы, картоп бастырмасы, саусақпен, далаппен, ермексазбен сурет салу т,б) енгізілді. Балалар өз қабілеттерін көрсетуге толық мүмкіндік ала отырып, өз жұмыстарының нәтижесін көріп, қол жеткізген жетістіктерін сезінеді. Мысалы, әр бала үшін

саусақпен, өз алақанының таңбасымен сурет салу, қағаз бетіне бояу тамызып, оны үрлеп сиқырлы бейнелерге айналдыру өте қызықты.

ТРИЗ әдістері:

- Бастырма әдісімен сурет салу үшін әртүрлі заттарды қолданып көруге болады. Мысалы, поролон, бөтелке тығыны, жапырақтар, сәбіз, картоп. Картоптан әртүрлі пішіндер жасап алып, оны бояуғабатырып, бейнелерге айналдыруға болады.
- Монотипия әдісі – суреттің симметриялы бейнесі. Альбом парағын көз мөлшермен екіге бөлу. Бір бөлігіне бояу жағу, содан соң қағазды бүктеу. Бояу кепкен соң екіге бүктелген қағаздағы бейнені қиып алуға болады. Бір немесе бірнеше бояуды бірден қолдану әдісі гүл, ағаш, көбелек бейнелеуде ыңғайлы.
- Балауыз әдісі арқылы салынған сурет алғашында көрінбейді, тек қағаздың бетінде түрлі түсті бояулар жағылған соң бейне пайда болады. Балауыз шаммен ақ қағазға сурет салу, оны қылқаламмен, мақтамен немесе поролонмен бейненің үстінен бастыра бояу.
- Сия тамшысы әдісі арқылы түсті өзгертуге, жаңа тамшылар түсіруге, оларды қоршап, аяқтауға әртүрлі бағыттар жүргізілген сызық, нүктелерді пайдаланып, тамшының пішінін өзгертуге болады.
- Саусақпен сурет салу алақанмен, табанмен бейнелеудің тағы бір тамаша әдісі. Бояуды табаққа, суды кішкентай ыдысқа құйып дайындайды. Саусақтарды бір түсті бояуға батырып, қағазға түсіріп болған соң саусақтарды жуып, қағаз сүлгімен сүртіп отырады.
- Дымқыл қағазға сурет салу. Дымқылдау үшін мақтаны аздап суға батырып, қағаз бетіне жағу қажет. Суретті тез салып шығу қажет.
- Умаждалған қағазбен сурет салу әдісі. Алдымен негізгі бет, сосын палитраға керекті қоюланған гуаш бояуының түстері, умаждалған бірнеше қағаз бөліктері дайындалады. Бала умаждалған қағазды бояуға батырып, сурет салады, әр түске батырған сайын қағаз бөлігін ауыстырады.
- Эбру (суда салу) тәсілі ыдысқа дайындалған су бетіне бояуды қылқаламмен бүрку арқылы сурет салу. Оған қолданатын құралдар таяқшалар, крахмал, қағаз, тарақ, желім. Су бетіне шыққан бояуларды таяқшаны қолданып әр бағытқа созу арқылы бейне шығарады.
- Су көпіршіктері тәсілі. Балалар ыдысқа дайындалған түрлі түсті көпіршіктерді түтікше көмегімен қағаз бетіне бейнелейді.
- Нүктелер арқылы сурет салу. Нүктелер саусақ немесе қылқалам ұшымен тықылдату әдісі арқылы түсіріледі, нүктелердің көлемдері әр түрлі болуы мүмкін. Нүктелер арқылы салынған сурет мозаика сияқты болады. Контур нүктелерді қойып суреттің сызбасы дайындалады. Балаға нүктелерді сызықтармен қосу ұсынылады. Пайда болған бейнені аяқтауға, бояуға, сюжет ойластыруға және ат қоюға болады. Жұмысты аяқтаған соң балалар ашық түстерді немесе суық және жылы түстерді көп қолданған суреттерді топтастырады
- Құммен, тұзбен, жарма ұнтағымен сурет салу әдісі. Балаларға құммен сурет салу өте қызықты болмақ, өйткені олар құммен ойнағанды қатты

ұнататыны сөзсіз. Ақ қағаз бетіне суреттің пішіні сызылып алынады, пва желімін сызылған сызық бойымен қылқаламмен жағып шығамыз, жағылған желімнің үстіне ыдыстағы құмды, тұзды, түрлі түсті борлармен боялған жарманы себелеп шығамыз.

Осы әдістердің балалармен жұмыс жасауда өте тиімді екенін ескере келе, өз іс-тәжірибемде жиі қолданып, «ТРИЗ әдісін бейнелеу өнерінде қолдану» тақырыбында жұмыс жүргізудемін.

Мақсатым: балаларды сурет салудың техникалық дағдыларын үйрету. Сурет салудың әртүрлі дәстүрден тыс тәсілдерімен таныстыру, өзіндік қайталанбас бейне жасауға үйрету.

Жұмыс барысында бастыру әдісімен балалар «Күзгі алаңқай», «Тәтті дәрумендер». «Мейірімді жүрек», «Ғажайып аквариум» тақырыптарында жұмыс жасады. Боялған жүгері собығы, сулы дәке, боялған түйіршікті целофанды бастыру арқылы сурет салу нәтижесінде ғажайып суреттер пайда болды.

1-сурет. Бастырма әдісі бойынша балалар «Күзгі алаңқай» тақырыбында жұмыс жасауда.

2-сурет.

Қылқаламды тік бастыру арқылы боямақтарды бояу

«Ғажайып аквариум» суретін салу барысында сулы жұқа дәкені пайдаландық. Мұнда балаларға дайын аквариум пішіні берілді.Сулы ақ дәкені көк, жасыл түстерге бояп, бастыру арқылы аквариум әлемі пайда болды.

Балалар шығармашылық қабілеттерін әрі қарай жалғастырып, түрлі штамптар көмегімен балықтарды бастырып салды.

Балауызбен сурет салу әдісі арқылы «Менің қалам» тақырыбында балалар өз туған қаласын, ондағы биік үйлерді бейнеледі.

Жаңа жыл мерекесі қарсаңында ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде «Сиқырлы әйнектер» тақырыбында, балалар дайын әртүрлі пішіндегі әйнектерді өрнектеді. Балалар жұмыс алдында қандай өрнектер салатынын ойланып, қаламмен бірнеше суреттерді салып, салынған сурет үстінен балауызбен бастырып шықты. Түрлі түсті бояумен бояды. Әйнектегі аяз салған суретті өздері де сала алатындығын түсінді.

«Мерекелік отшашу», «Ұлттық оюлар» тақырыбында пва желімі мен тұзды пайдаланып сурет салуда балалардың ұшқыр ой қиялдары дамыды, қызығушылығы артты.

Эбру суда сурет салу әдісі бойынша жүргізілген жұмыс алдында, балаларға суды дайындауды көрсеттім, қандай құралдарды қолдану керектігін түсіндірдім. Суды дайындау үшін суға крахмал (желім не қоюландырғыш) қосылады. Ол су бетіндегі бояуды ұстап тұрады. Балалар су бетіндегі бояуды таяқшаларды қолдана отырып, ғажайып бейнелерді жасай білді. Мысалы; көбелек, гүлдер, жүрекше т,б бейнелер. Бұл әдіс балалар бойындағы қорқынышты жоюға, өзін ортада еркін ұстауға бейімдейді.

Сия тамшысы арқылы сурет салуда балалар «Гүлдеген алма ағашы», «Томпақ бізде қонақта» тақырыптарында жұмыстар жасады. Әртүрлі бағытта жүргізілген сызық неге ұқсайтынын тауып, қосымша бөлшектерін бейнеледі.

Томпақ жайлы өз ойларынан шыққан өлең шумақтарын ортаға салды. Мысалы:

Томпақ, Томпақ, Томпақсың
Сүп сүйкімді ғажапсың
Сенімен бірге әдемі
Аспан жұлдыз әлемі

Саусақпен сурет салу әдісі бойынша боялған саусақты басу арқылы піл, шаян, құс, балық т.б. суреттер сала білді.

Балалар Монотипия сурет салу әдісі бойынша жүргізілген жұмыста табиғаттағы жыл мезгілдерін көрсете білді.

Осы әдіспен жұмыс жасауды дамыту аясында ата-аналарға балалармен үй тапсырмасы ретінде қосымша тапсырмалар берілді.

Көпіршікпен сурет салуда «Бақбақ», «Қиял әлемі» тақырыптарында жұмыс жүргізілген кезде, түрлі түсті көпіршіктерді қолданып, қағаз бетіне

түтікше арқылы гүлдерді, бейнелерді сала білді. Көпіршікпен сурет салу балаға ең қызықты іс әрекеттің бірі.

Нәтижесінде балада көркемөнер туралы білімі қалыптасады, шығармашылығы дамиды, отбасы және балабақша ынтымақтастығы орнайды, сурет салу іс-әрекеттері арқылы бейнелеу өнеріне деген сүйіспеншілік оянады. Іскерлік қабілеті дамып, эстетикалық талғамы артады.

Әдебиеттер:

1. Ф.Н.Жұмабекова. «Мектепке дейінгі педагогика». Астана 2012 жыл.

2. Ф.Ниязбекова. М. Сансызбайқызы. «Балабақшада баланы мектепке дайындау» Алматы «Шартарап» 2000жыл.

3. Д.А.Кошанова.А.Г.Молдаханова. «Біздің балабақша» 2007жыл

БАЛАБАҚША МЕН ОТБАСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК СЕРІКТЕСТІГІ

Даримова Ф.А.
№67 балабақшасының меңгерушісі
Астана қаласы

Мақсаты:

- ата-аналармен бірлесе отырып,баланың тұлғасын дамытуға бірыңғай білім беру кеңістігін қалыптастыру;
- отбасымен бірігіп балардың өмірін қорғау, денсаулығын сақтау үшін қолайлы жағдай жасау;
- баланың тұлғалық әрекетінің дамуы үшін отбасымен бірге эмоционалды жағдай туғызу, психологиялық жағынан кедергісіз жетілуін қамтамасыз ету.
- отбасының тәрбиесін, әдептерін, дәстүрлерді сақтауын ескере отырып, балаларды әлеуметтік ортаға қарым-қатынас мәдениетімен таныстыруға ықпал жасау.

Қай заманда болмасын адамзат баласының алдында тұратын ұлы мақсат мұраттарының ең бастысы - өзінің өмірін, тәжірибесін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу. Себебі, ұрпақ тәрбиесі келешегін берік ететін басты фактор болып саналады.

Қоғамымыздың іргетасын нығайту үшін бүгінгі жас ұрпаққа үлгілі, өнегелі тәрбие беру – қазіргі білім беру және тәрбиелеудегі басты міндеттердің бірі.

Қазіргі заманда жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие беру әлеуметтік құрылымның ең маңызды міндеттерінің біріне айналды. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білімді дамыту тұжырымдамасында «Мектепке дейінгі тәрбие үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы. Ол баланың жеке бас ерекшелігін ескере отырып дамытатын орталық» делінген.

Баланы тәрбиелеу, дамыту және білім беру мәселелерінде отбасы мен балабақша ұжымының бірлескен өзара тығыз байланыста болуы.

Бала тәрбиесі ана сүтінен басталып, өмір бойы қалыптасатын күрделі құбылыс. Тәрбиенің ең алғашқы негізі отбасында қаланып, балабақшамен байланыс арқылы одан әрі жалғасады.

«Жаста білген,басқа сіңген тәлімің,өзің өлмей сүйегіңнен қала алмас», - деп классик жазушы айтқандай балалық шақтан бойына орныққан, ана сүтімен даритын, ұлттық сезім нышандары, сөз өнері оның болашақ шамшырағына айналып, рухани байлығын кеңейтеді.

Оны туған жерге, елге, халқына деген сүйіспеншілікке, патриоттыққа тәрбиелеу – аса жауапты міндеттердің бірі.

«Жұмыла көтерген жүк жеңіл»дегендей бала тәрбиелеуде осындай міндеттерді іске асырушылар – балабақша мен отбасы.

Осы екі арнада жүргізілген тәлім тәрбие сабақтаса, ұштаса жүргізілгенде ғана мақсатымыз нәтижелі болмақ.

Отбасы тәрбиесіндегі ең маңызды мақсаттардың бірі – айналаны тану, сезіну,қабылдау, түсіне қарай таңдау, әсерлей білу, өзіне мақсат қоя білуге баулу. Өмірдегі, өнердегі, табиғаттағы тамаша көріністерден жан азығын алып әсерлене білуге үйрету. Білімге, білуге, құштарлыққа, әсемдікке, талғампаздыққа тәрбиелей отырып, баланы болашақ білім ордасы – мектепке дайындау.

Педагог ғалымдардың тұжырымдарына сүйенсек тұлғаның қалыптасу нәтижелілігі ең алдымен отбасындағы өнегеге байланысты екенін білеміз. Отбасылық тәрбиелеудің басымдылығын тану дегеніміз – отбасы мен мектеп жасына дейінгі мекеменің жаңа қарым – қатынасын талап етеді.Бұл қарым-қатынастың жаңашылдығы «ынтымақтастық» және «өзара қарым-қатынас» деген түсініктермен анықталады.

Мектеп жасына дейінгі мекеменің отбасымен өзара қарым-қатынас барлық нысандары мен түрлерінің негізгі мақсаты балалар, ата-аналар, педагогтар арасында сенімділік қатынасты орнату, оларды бір командаға біріктіру, өздерінің проблемаларымен бөлісу және бірлесіп шешу қажеттілігіне тәрбиелеу. Мектеп жасына дейінгі мекеме педагогтары мен ата-аналардың өзара сабақтастығы мен серіктестігін мынадай жұмыс бағытында іске асыруға болады:

- педагогикалық және психологиялық сауаттылықты жетілдіру;
- іс-әрекеттің түрлі формалары (ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттеріне қатысу, әртүрлі үйірмелер, клубтар) және қосымша қызмет көрсету;
- балалардың шығармашылық жоспарларын іске асыруға жағдай жасау;
- қалыптасу мен дамыту мәселелері бойынша тәжірибе алмасу;
- әлеуметтік дамытушы орта қалыптастыруға көмек көрсету;

I.Педагогикалық - психологиялық сауаттылыққа жетілдіру.

Ата-аналарды педагогикалық үдеріске тарту арқылы бала тәрбиесінің мақсат, міндеттерінің түсінуіне, бала тәрбиесін ойдағыдай іске асыруына ықпал етеміз. Ата-ана баланың мүмкіндігін ескеру, сонымен қатар кідіріс те болдырмау керектігін түсінеді. Ата-аналардың педагогикалық мүмкіндіктерін анықтайтын жағдайлардың кешені өз деңгейінде болу қажет. Олар отбасының

тұрмыстық жағдайы, құрылысы және отбасы мүшелерінің саны, психологиялық жағдайы, мәдени білім деңгейі, ата-ана өнегесі.

Ата-аналарға педагогикалық сауаттылықтарын жетілдіру мақсатында «Білгім келеді» сабағын өткіздім. «Бала тілі - бал» тақырыбында арнайы топ газетін шығарып балалардың қызықты сәттері мен өз қиялдарынан шыққан тәтті сөздерін жазып іліп қойдық. «Жылжымалы папка» ата-анамен байланыс дәптеріне ата-аналар өз пікірлерін жазып, кеңестермен танысты. «Балам өсіп келеді...» тақырыбында ата-аналарға эссе байқауын өткізіп пікірсайыста талқыладық.

II. Іс- әрекеттің түрлі формалары

Ата-аналарды ұйымдастырылған оқу қызметтеріне қатыстырудың маңызды нәтижесі ата-аналар өз балаларының оларға тән емес ортадағы қылығын, оның басқалармен қалай араласуын, білім деңгейін, құрдастарының оған деген қарым-қатынасын зерттей алады. Өз баласының дамуы басқалардан артта қалған жоқ па, балабақшада ол үйдегідей емес, өзін басқаша ұстауын еріксіз салыстырады. Бәрін мен дұрыс істеймін бе, неге менде тәрбиелеудің өзге нәтижесі қалыптасқан, неге үйрену керек деген рефлекстік қызмет «іске қосылады». Жыл бойы жүргізілетін жұмыс жоспарын ата-аналармен бірлесе отырып жасаған тиімді. Себебі, ата-аналар заман талабына сай өзекті мәселелерді, отбасы тәрбиесіне байланысты тақырыптарды өздері ұсына алады. Сонымен қатар ата-аналардың ұсыныс – тілектерімен санаса отырып ата-аналарға арналған әңгімелер мен лекциялар, кеңестер мен сұрақ-жауап кештері, тәрбие жұмысын алмасу жөніндегі конференциялар, ата-аналарды педагогикалық әдебиеттермен таныстыру әдіс-тәсілдері қарастырылады.

Ата-аналардың балабақшадағы балалардың өмірін мейілінше қызықты етіп өткізуіне үлес қосу үшін біздің балабақшада «Шебер қолдар» үйірмесі жұмыс жасайды. Балаларды қол өнердің кейбір түрлеріне, кесте тігуге үйретсе, кейбір ата-аналар ертеңгіліктерге бірігіп декорация жасауға, киімдер тігу, атрибуттар дайындау сияқты жұмыстарға атсалысады. Мерекелер, балаларды қорғау күні қарсаңында «Сүйікті ойыншықтарым», «Ғажайып балалар әлемі» атты акциялар өткізіп ата-аналарымыз өз қалаулары бойынша демеушілік жасап балаларға сыйлықтар тарту етті.

Құм терапиясы арқылы ойлау қабілеттерін дамыту.

III. Балалардың шығармашылық қиялы мен қабілеттерін дұрыс бағытта дамыту үшін олардың жас ерекшеліктері мен нақты дара ерекшеліктерін ескере отырып қалыптастыру қажет. Балаларға арналған көркем шығармалар баланы шынайы болмысты нақты әрекетімен таныстыра отырып, оны көркемдеп баяндап баланың сөздік қорын молайтып,тілін байытамыз.Мектеп жасына дейінгі балалар бейнелеу өнерімен жалпы топтық ұйымдастырылған оқу қызметтерінен тыс уақыттарда шұғылдана алады. Барлық білім салалары бойынша іске асыруға болады.

Балалардың логикалық ойлау қабілеті, интелектуалдық дарындылығы, есте сақтау қабілеттері түрлі логикалық, сенсорлық ойындар арқылы баланың шығармашылық қабілеті дамып, ақыл-ой белсенділігі арта түседі.

Шығармаларды, ертегілерді, әңгімелерді еске түсіріп сөйлеу шығармашылығын дамыта отырып, театрлық көрсетулер ұйымдастыруға болады. Ата-аналармен жүргізілген жиналыстарда балалардың жұмыстарынан көрме жасап қоямыз. Ата-аналармен біріге отырып қуыршақ театрлары мен ертегілерді бірігіп сахналаймыз. «Тыңда балам, ертегі» айдарымен ұсынылатын әжелердің ертегілерін тыңдаймыз.

Ата-аналармен, балалардың шығармашылықтарын шыңдай түсу мақсатында «Жарасымды отбасы» сайысын өткіздім. Онда отбасылар өз өнерлерін көрсету, қол өнер шеберліктерін, тест тапсырмаларын орындау сияқты сайыс кезеңдерінен өтіп өз бағаларын алды.

IV. Қалыптасу мен дамыту мәселелері бойынша тәжірибе алмасу.

Ата-аналармен мейілінше кең тараған жұмыстардың бірі ол ашық есік күні. Мектеп жасына дейінгі мекемемен, оның дәстүрлерімен, ережелерімен, тәрбиелеу - оқыту жұмыстарының ерекшеліктерімен таныстыруға, олармен қызықтыра білуге және қатысуға мүмкіндік береді. Ата-аналармен топтарға саяхат жасау, балабақша жұмысынан үзінді көрсету (ұжымдық жұмыстар, серуендеуге жинау т.с.с.) немесе әдіскер ата-аналармен әңгімелеседі, олардың алған әсерлерін анықтайды, туындаған сұрақтарға жауап береді. Әңгімелерді жеке дара, ұжымдық түрінде өткіземіз. Бұл екі жағдай да, нақты міндет: нені анықтау қажеттігі, немен көмектесуге болатыны белгіленеді, ата-аналардың пікірлерін де тыңдаймыз.

Ата-аналар конференциясы. Конференцияның негізгі мақсаты – отбасылық тәрбиелеудің тәжірибесімен бөлісу. Ата-аналар алдын- ала мәлімдеме дайындайды, немесе оларды бірлесіп те дайындаймыз. Конференцияның өзекті тақырыбы мысалы, «Бала денсаулығына қамқорлық» атты конференцияға Қазақ түрік лицейінің балалар дәрігері, диетологі Жолмаханова Жұмагүл Сағынтаевна қатысуымен балабақша ішілік конференция өткіздік. Бұған барлық ата-аналар, тәрбиешілер, балабақша қызметкерлері қатысты. Сондай-ақ мұндай конференцияларға балалар әдебиетінің жазушыларын, заңгерді қатысуымен өткізіп, ата-аналармен пікірлер бөлісіп, өз қызметтерінің бала тәрбиесіне тигізер пайдасы туралы тәжірибелерімен бөлісе алады.

Конференцияны мектеп жасына дейінгі мекеме балаларының, қызметкерлерінің, отбасы мүшелерінің бірлескен концертімен аяқтауға болады.

V. Әлеуметтік дамытушы орта қалыптастыруға көмек көрсету.

Мектеп жасына дейінгі балалардың жеке даралығын дамытуға отбасы мен мектеп жасына дейінгі мекеменің дәстүрлі емес өзара іс-әрекеті бірлігінің педагогикалық принципі негізінде жүзеге асыруда байқауға болады.Тәрбиешілердің, қоғамдық ұйымдардың және отбасының ұрпақты тәрбиелеуде бірлесіп қоян-қолтық жұмыс істеуін талап етеді.Егер де тәрбиелеу күштері қалыптаспаса және бір-біріне қарама-қайшы келсе, онда бала психикалық жүктемелерге тап болады.

Дамытушы ортаға

• Демалыс аймағы;

• Интеллектуальдық - танымдық аймақ;

• Өз бетінше бейнелеу әрекетін жасау аймағы;

• Ойын аймағы.

1.Балалардың педагогикалық-психологиялық даму картасы

Балалардың негізгі құзыреттіліктерінің қалыптасуындағы жетістіктерін бағалау индикаторлары. Тәрбие мен білім берудегі дамытушы ортаның деңгейін анықтаушы индикатор жасаймын

2.Отбасындағы баланың дамуын зерттеу (отбасына бару сауалнама, тест, интерпритация - суреттері, т.б) жазып қоямын

3.Тренинг жұмыстарын ұйымдастыру

«Бала тәрбиесіндегі ата-ана жауапкершілігі»

4.Топтық,жеке кеңес беру

Кеңестер. Әдетте кеңестер жүйесі құрастырылады, олар жеке дара немесе ата-аналар топтарымен жүргізіледі. Топтық кеңестерге бірдей проблемалы немесе тәрбиелеуде бірдей табыстары бар әр түрлі топтың ата-аналарын шақырамыз.Ата-аналардың белгілі білімдерді, әдістерді меңгеруі, проблемалық мәселелерді шешуге көмек көрсету кеңестердің басты мақсаты болып табылады.Кейбір жас ата-аналарға семинар - практикумдардың маңызы зор. Бұл нышан оқытудың әдістері мнн тәсілдері туралы айтуға, кітапты қалай оқу керектігін көрсетуге, иллюстрациялы суреттерді көруге, оқығаны туралы әңгімелеуге, жазуға қолын жаттықтыруға мүмкіндік береді.Топтық жиналыстарды талқылауға 2-3 мәселені ұсынады бір сұрақты тәрбиеші дайындайды, басқа мәселелер бойынша ата-аналар немесе мамандардың біреуі дайындайды. «Балалардың кітапқа деген қызығушылығын қалай ояту керек?», «Теледидар балаларды тәрбиелеуде дос па әлде жау ма?» өткізуге болады.

Ата-анамен балабақша арасындағы тығыз қарым-қатынас, бірлік, ынтымақ жарасым тапқан жағдайда оның бала тәрбиесіне тигізетін ықпалы да нәтижелі болмақ.

Біздің мақсатымыз XXI ғасыр талабына сай жаңашыл, шығармашыл, мәдениетті, жан-жақты сауатты жеке тұлға тәрбиелеу.

Әдебиеттер:

1.Қазақстан Республикасы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (13.05.2016ж № 292 ҚРҮҚ)

2.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы).

3.Р.Қ.Аралбаева Мектепке дейінгі педагогика - Алматы-2012

III СЕКЦИЯ

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ ҮДЕРІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Жубандыкова Акгуль Мурзалиевна, п.ғ.к.
Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті
Ахан Қарлыға
Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінің
2 курс студенті

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 - 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын жүзеге асыру аясында мектепке дейінгі ұйымдардағы тәрбиелеу-оқыту процесінің сапасын арттыру өзектілігі арта түсті [1].

Өйткені қоғамның қызығушылығын қанағаттандыру және қол жетімділік пен сапаны қамтамасыз етуге бағытталған мектепке дейінгі деңгей үздіксіз білім беру жүйесінің маңызды құрамы болып табылады.

«Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы тәжірибеге енгізілуде.

Қоғамда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі білім беру саласында, соның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуға заман көшіне сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр.

Қазіргі кезеңде білім ғылым саласында инновациялық педагогикалық технологиялар қаншалықты маңызды болса, мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде де педагогикалық технологиялар ұғымы соншалықты кеңінен қолданылатын ұғымдардың біріне айналды.

Қарқынды дамып жатқан технология ғасырында, біздің елімізді алдыңғы қатарлы мемлекеттер арасына қосуды мақсат еткен Елбасымыз «Біз «білім – ғылым – инновациялар» үштігі билеген постиндустриялық әлемге қарай жылжып келеміз» деп сеніммен айтқан. Баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы кішкентай жастан басталады. Демек, еліміздің сенімді болашағын тұрғызу үшін біздің негізгі мақсатымыз инновациялық технологияларды жатық меңгерген «жаңа заман баласын» тәрбиелеу. Бұл қажеттілікті айқындау үшін, білімнің алғашқы сатысын меңгеретін, тәлім мен тәрбие алатын, алғашқы білім мекемесі – балабақшадағы педагогтар сапалы, жан-жақты дамыған, әрі шығармашыл болуы қажет.

Жаңа заман баласын қалыптастырып, дамыту үшін, тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай туғызу керек.

Әрине, ол үшін мектепке дейінгі білім беру мекемелерінде балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуында педагогтардың педагогикалық технологияларды қолдана білу сауаттылығына да байланысты. Яғни, педагогикалық технологияны қолдану негізінде келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына жағдай

жасау қазіргі таңдағы әрбір педагогтың міндеті. Қоғамдағы қазіргі даму кезеңінде мектепке дейінгі мекемелердегі білім беру жүйесінде оқыту, тәрбие беру үрдісін технологияландыру - басты мәселенің бірі. Осыған орай мектепке дейінгі мекемелердің тәжірибесіне оқыту мен тәрбиелеудің әр түрлі технологиялары жасалып енгізілуде.

Әрине мұндайда педагогикалық технологияға анықтама берген ғалымдардың бірін атап өтсек, олар: В.П.Беспалько, В.М.Монахов, В.М.Кларин, П.И.Третьчков, И.П.Сенновский, Г.А.Монахова, М.А.Чошанов т.б. өз еңбектерінде қарастырып өткен.

Білім беру жүйесінде педагогикалық технологияны қолдану келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына жағдай жасау әрбір педагогтың міндеті болып табылады.

«Инновациялық технологиялар» термині жаңадан енгізіліп жатқан жоқ, онымен барлық мекемелер жақсы таныс, әрі оны қолданысқа енгізген. «Инновациялық технологиялар – білімнің басым мақсаттарымен біріктірілген пәндер мен әдістемелердің: оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудың өзара ортақ тұжырымдамамен байланысқан жаңа міндеттерінің, мазмұнының, формалары мен әдістерінің күрделі және ашық жүйелері, мұнда әр позиция басқаларына әсер етіп, ақыр аяғында баланың дамуына жағымды жағдайлар жиынтығын құрайды». Білім беру жүйесінде қолданылып жүрген инновациялық технологиялар: денсаулық сақтау, ойын арқылы оқыту, проблемалық оқыту, модульдік оқыту, дамыта оқыту, оқытудың компьютерлік технологиясы, деңгейлеп оқыту, ТРИЗ, ӨТШТ, Монтессори әдістемесі, Тәй-тәй, В.Воскобович, Г.Доман, З.Дьенеш технологиялары және т.б.

Бәсекеге қабілетті мемлекет болу үшін де елдің білімі, білім беру сапасы жоғары деңгейде болуы шарт. Осы білім беру жүйесінің бастауы мектепке дейінгі ұйымдардан басталатынын ұмытпауымыз керек. Ал, мектепке дейінгі ұйымдардағы білім беру жүйесін қалай дамытамыз? Әрине, мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық технологияларды қолдану арқылы.

Заманауи қоғамға тәрбиеші-орындаушы емес, тәрбиеші-зерттеуші, жоғары білімді, бастамашыл тәрбиеші қажет.

Инновациялық технологияларды меңгеру педагогтың интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, шығармашылық, зерттеушілік т.б. қасиеттерінің қалыптасуына оң әсерін тигізеді, әр педагог өзін-өзі дамытып, оқу- тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі.

Инновациялық технологияларды сауатты қолдану негізінде баланың еркін дамуына, жан-жақты тәрбие мен білім алуына, белсенді шығармашыл болуына жағдай жасалады.

Қазіргі таңда мектепке дейінгі дидактикада баланы дамытудың әртүрлі материалдары қолданылады. Дегенмен, бала ақылының дамуына арналған, соның ішінде математикалық, ойлау қабілеттігін дамытуда ең маңызды деген материалдарды бір қалыпқа келтіріп қалыптастыру мектепке дейінгі оқыту барысында кез-келген маманның қолынан келе бермейтін күрделі шаруа. Венгер психологы, әрі математигі Дьенеш жасаған логикалық блоктар баланың

алғашқы жылдарындағы логикалық ойлауын дамыту мен олардың ойлау қабілеттерін математиканы меңгеруге дайындауда неғұрлым тиімді әдістеме болып отыр.

Логикалық блоктарды венгердің психолог-математигі Золтан Дьенеш ойлап тапқан. Балаларды блоктар арқылы ойната отырып, оларға нысандардың түсін, пішінін, көлемі мен жуандығын көрсетіп, ажыратуға үйретуде, информатикадан бастапқы сабақтар және математика тұрғысынан алғы ұғымдарды меңгертуде таптырмас құрал. Ол балалардың ойлау әрекеттерін дамытады (сараптама, салыстыру, боптау, жалпылау), логикалық ойлау, шығармашылық қабілеттерін және танымдық қабілеттерін (қабылдау, есте сақтау, наразға алу, елестету) жетілдіреді. Дьенештың блоктарымен ойнай отырып, бала әртүрлі заттық әрекеттер жасайды (бөлу, белгілі ережемен орналастыру, қайта орналастыру және т.б.). Дьенештың блоктары үш жастан асқан балаларға арналған.

Дьенештің логикалық блоктары 48 геометриялық фигуралардан тұрады:

а) төрт пішінді (дөңгелек, үшбұрыш, төртбұрыш, тіктөртбұрыш);

б) үш түсті (қызыл, көк және сары);

в) екі көлемді (үлкен және кішкентай);

г) қалыңдығының екі түрі болады (жуан, жіңішке).

Жинақта бірдей бір де бір фигураны кездестірмейсіз. Әрбір геометриялық фигура төрт ерекшелігімен беріледі: пішіні, түсі, көлемі, жуандығы.

«Логикалық блок» атты дидактикалық жинақ 48 көлемді геометриялық пішіндерден тұрады, олар бір-бірінен көлемі, түсі, қалыңдығы мен пішіндері бойынша ажыратылады. Осылайша әр пішін төрт өзіндік ерекшелігімен белгіленеді: түсі, пішіні, көлемі және қалыңдығы. Жинақта осы ерекшеліктері бірдей келетін пішіндерді таба алмайсыз, олардың әрқайсысы өзінше әртүрлі. Ерекшеліктерінің нақты нұсқасы (қызыл, көк, сары, тіктөртбұрышты, дөңгелек, үшбұрышты, шаршы) және пішіндердің көлемі, қалыңдықтары мен үлкендіктері әртүрлі болғандықтан балалар оларды жылдам ажыратып, айтып бере алады.

Логикалық блоктардың жинағы баланың заттарды бір түрінен екінші, үшінші және төртінші ұқсастықтарымен салыстыра отырып, ойлау өрісінің дамуына жетелейді. Блоктармен әртүрлі қимылдар жасау барысында балалар алдымен заттардағы ортақ бір ұқсастықты байқауға машықтанады (түсі, пішіні, көлемі, қалыңдығы), оларды салыстырып, топтап, әрқайсысының ұқсастықтары бойынша орналастыруға бейімделеді. Осыдан кейін олар заттарды бір ғана ұқсастығымен емес, екі, осыдан кейін үш және төрт ұқсастықтары бойынша топтауға, жіктеуге, бөлуге, орналастыруға машықтанады. Осымен бірге балалардың мүмкіндіктеріне қарай бір ғана жаттығуда тапсырманың деңгейін оңай алмастыруға болады. Мысалы, бірнеше бала аюдың лашығынан Машаға ата-әжесіне баратын бағытты табу үшін жол салады. Ал бір бала жол салғанда онда біркелкі пішіндерді қолданбай салуы керек, ал екінші бала жол салғанда пішіні мен түсі жағынан біркелкі фигуралар болмайтындай етіп салуы керек,

үшінші бала жанында пішіні, түсі мен көлемі жағынан біркелкі келмейтіндей етіп жол салу керек. Мұнда бірінші бала бір ерекшелікті ұстанса, екінші бала екі ерекшелікті ұстанады, яғни бірден пішіні мен түсіне көңіл бөліп отырады, ал үшінші бала бір уақытта үш бірдей ерекшелікті ұстанып отырып, жол салады.

Логикалық блоктарды қолдана отырып балалар әртүрлі әрекеттер жасайды; салады, ауыстырады, алып тастайды, жасырады, іздейді, «араздасып қалған» ойыншықтарды өзара ажыратады және тағы да көптеген осындай әрекеттер жасайды, ал осыны жасай отырып, олар осы әрекеттерге қатысты өз пікірлерін айтады. Логикалық блоктар дегеніміз геометриялық пішіндердің жинағы болғандықтан (дөңгелек, тіктөртбұрыш, біржақты үшбұрыш, шаршы), олар баланың ерте жастан бастап көптеген басқа да дамытушылық тапсырмаларды орындау кезінде заттың пішіндері және геометриялық фигуралармен танысуында кеңінен қолданылады.

Әдістемеде біртіндеп күрделене түсетін логикалық блокты жаттығулар мен ойындардың 4 тобы берілген:

- Ерекшеліктерді анықтау және абстракциялау қабілетін дамытуға арналған
- Заттарды ерекшеліктері бойынша салыстыра білуді дамытуға арналған;
- Топтау және жалпылау әрекеттерін дамытуға арналған;
- Логикалық әрекеттер мен операцияларға деген қабілетін дамытуға арналған.

Кейбір ойындар мен жаттығулар назар аудару мен есте сақтауды дамытуға бағытталған. Жоғарыда аталғандарға қарағанда олардың балалармен жұмыс жасауда қатаң анықталған жүйесі жоқ. Бұл ойындардың балаға есте сақтауы мен назарға алу қабілеттерін дамыту мақсатында кез-келген уақытта ұсынуға болады. Кейбір ойындарды санамағанда қалған барлық ойындар мен жаттығулар үш нұсқада берілген (I, II, III). Бірінші нұсқадағы ойындар мен жаттығулар балалардың бір ғана ерекшелікпен топтастыруға машықтандырады (бір ерекшелікті екіншісінен ажырата білу, осының негізінде заттарды топтау, жалпылау). Екінші нұсқадағы ойындар мен жаттығулардың көмегімен екі ерекшелікті тең салып отырып, әрекет етуге машықтанады (екі ерекшелікті анықтау, заттарды бірден екі ерекшеліктері бойынша салыстыру, топтау және жалпылау). Үшінші нұсқадағы ойындар мен жаттығулар бірден үш ерекшелікпен қатар әрекет жасауға машықтайды.

<u>Балалардың ұйымдастырған іс-әрекеттері</u>

Төртінші топтан басқа барлық ойындар мен жаттығулар (логикалық) нақты бір жас шамасына белгіленбеген. Бір жастағы балалардың психологиялық деңгейлері әр түрлі болады ғой, олардың кейбірі ойын мен жаттығудағы кезеңдерді әлсін-әлсін меңгерсе, ал кейбір балалар бірден шапшаң әрекет етуі мүмкін, бірақ барлық бала берілген деңгейлердің барлығынан ерте ме, кеш пе, өтуі тиіс. Сондықтан балалармен жұмысты бастамас бұрын әр бала интеллектуалды дамудың қай сатысында тұрғанын анықтап алған жөн.

Блоктар арқылы ойындар мен жаттығулар өткізу.

Баланың алдына бірнеше фигуралар қойылады, бала олардың есіне сақтап қалуы керек, кейін фигуралардың біреуі жоғалып кетеді немесе басқа түрімен ауыстырылады немесе екі фигураның тұрған орындары бір бірімен ауыстырылады. Бала осы өзгерістерді байқауы керек.

Барлық фигураларды қапшыққа саламыз. Балаға қапшықтың ішіне қолын салып, сипалай отырып, барлық дөңгелек фигураларды (барлық үлкен немесе жуан) алуды ұсыныңыз.

Барлық фигуралардың тағы да бір қапшыққа салыңыз, бала қапшықтан бір фигураны алып шығып, оның бір немесе бірнеше белгілерін айта отырып, суреттеп беруі керек. Немесе қапшықтан алмай тұрып, пішіні, көлемі мен жуандығын айтып беруі керек.

Үш фигураны алыңыз, бала оның қайсысын қандай себеппен артық екенін айту керек (түсі, пішіні, көлемі мен жуандығы жағынан).

Бір фигураны алып түсі (көлемі, пішіні, жуандығы) осыдан басқа болатын барлық фигураны табуды ұсыныңыз. Осындай тапсырмаларды ерекшеліктерін кезектестіре отырып, жалғастырыңыз: қызыл, сары, қызыл, сары (пішіні мен көлемі, жуандығы бойынша кезектестіруге болады).

Фигуралардың біріншісі екіншісінен бір ғана ерекшелігімен дараланатындай етіп, бір тізбекке салыңыз: түсі, пішіні, жуандығы.

Жанында түсі мен пішіні жағынан бірдей болмайтындай етіп, фигураларды саламыз (түсі мен көлемі; көлемі мен пішіні, жуандығы мен пішіні және т.б.).

Әрбір блоктың жұбын табу керек, мысалы, көлемі бойынша: үлкен сары дөңгелек кішкентай сары дөңгелекпен жұптас болады және т.б.

Дьенештың блоктары балалардың заттар мен нәрселердің ерекшеліктері туралы ұғымдарын қалыптастыруда көптеген мүмкіндіктерге жол ашатын материал ретінде танымал болды. Логикалық блоктар балаларға ойлау операциялары мен әрекеттерін меңгеруге мүмкіндік тудырады: заттардың ерекшеліктерін анықтау, оларды абстарктылау, салыстыру, топтау, жалпылау, жасыру және т.б., сондықтан Дьенеш блоктарының көмегімен оқыту тапсырмасы қазіргі кезде тиімді деп танылып отыр.

«Логикалық блоктар» дидактикалық материалдары әлемнің көптеген елдерінде жетістікпен қолданылып келеді. Соңғы он жылдықта бұл материал біздің еліміздің педагогтары арасында ең тиімді әдіс ретінде танылып отыр.

Дьенеш логикалық блоктарды мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасауда ойын материалы ретінде пайдаланудың тиімді екендігін көрсетті:

- Балаларды заттардың ерекшеліктерімен таныстыру: түсі, пішіні, көлемі;
- Ойлау машықтарын дамыту: салыстыру, сараптау, топтау, жалпылау, абстарктылау, жасыру және т.б.;
- Ойлаудың қарапайым алгоритмдік мәдениетін меңгеру;
- Қабылдау, есте сақтау, назарға алу, елестетудің танымдық үрдістерін дамыту;
- Шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Дьенештің блоктары – мектепкедейінгі тәрбиелеу мен оқыту бағдарламасы бойынша балалардың танымдық дамуындағы тапсырмалардың жетістікпен жүзеге асыруға мүмкіндік беретін дидактикалық материал.

Дьенештің блоктарын үйлестірушілік, әртүрлі жастарда, сонымен қатар қысқа мерзімде болатын топтарда пайдалану табысты тәжірибе жинақталған.

Қорытындылай келетін болсақ, қай педагогикалық технологияны қолдансақ та, оны таңдаудың мақсаты бір, ол –сенімді болашаққа жол ашатын - дарынды, шығармашыл, қабілетті тұлға тәрбиелеу.

Аңдатпа

Мақалада мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық технологияларды қолданудың тиімділігі көрсетілген. Білім беру жүйесінде педагогикалық технологияны қолдану келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді, шығармашыл болуына Дьенеш блоктарын пайдаланудың маңыздылығын анықталған.

Кілт сөздер: педагогикалық инновация**,** мектепке дейінгі білім,инновациялық технология, Дьенеш блоктары

Summary

Pedagogical Innovations in Work with Parents in a Preschool Educational Institution High-quality preschool education is considered as a significant reserve of increasing quality and availability of the following education stages. The general purpose of innovative activities in a preschool educational institution is to improve the ability of the pedagogical system of the educational institution to achieve a new quality results of the education process.

Key words: pedagogical innovations, preschool education, an innovative activity, preschool educational institutions, Gyenesh blocks

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 - 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.- Астана, 2016 ж.
2. «Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. – Астана, 2016 ж.
3. Ю. Атемаскина. Современные педагогические технологии в ДОУ. Детство –Пресс, 2011 ж.
4. Блоки Дьенеша: Для самых маленьких (2-3г).-Корвет, 2015 ж.
5. «Логика и математика для дошкольников» Методическое издание Е.А. Носова; Р.Л. Непомнящая. (Библиотека программы «Детство») «Санкт-Петербург». «Акцидент» 2000.

РЕАЛИЗАЦИЯ НОВЫХ ПОДХОДОВ К ПРИМЕНЕНИЮ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ – ОДИН ИЗ ЭФФЕКТИВНЫХ ПУТЕЙ РАЗВИТИЯ ОДАРЕННОСТИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Андрей Васильевич Ахаев,
доктор педагогических наук, профессор, академик МАК,
президент Центра международного партнерства
г. Усть-Каменогорск

Происходящие в обществе социально-экономические преобразования, масштабная информатизация, смена ценностей и представлений обусловили формирование новой образовательной парадигмы, в соответствии с которой образование является не целью, а одним из вспомогательных средств интеллектуального развития человека, а обучение умению самостоятельно добывать информацию, выделять проблемы и искать пути их решения, уметь критически анализировать получаемые знания и применять их в различных ситуациях становятся непременным условием продвижения в успешное будущее [1; С.6].

В связи с этим актуализируются задачи: создания оптимальных условий для самоактуализации, творчества, личностного развития; использования инновационных педагогических технологий, способствующих развитию ключевых компетенций личности; разработки и внедрения новых подходов к выявлению, развитию и поддержке одаренных детей, в том числе, наиболее раннего возраста.

В работе с детьми дошкольного возраста (в рамках ведущего для них вида деятельности) одним из факторов создания развивающей образовательной среды является использование игровых технологий, имеющих огромный потенциал с точки зрения формирования субъектной позиции ребёнка в отношении собственной деятельности, общения и самого себя [2; С. 142].

Вопросы теории игры, ее методологических основ, социальной природы значения для развития обучаемого, изучены достаточно глубоко и исследовались в трудах Л.С. Выготского, А.Н. Леонтьева, Д.Б. Эльконина, В.П. Беспалько, Е.В. Бондаревской, М.П. Горчаковой - Сибирской, М.В. Кларина, М.М. Левиной, В.М. Монахова, С.Я. Савельева, Г.К. Селевко, В.В. Серикова, И.Б. Сенновского, Н.Ф. Талызиной, П.И. Третьякова и др.

С.А. Шмаков выделяет следующие черты, присущие большинству игр: свободная развивающая деятельность, предпринимаемая по желанию самого человека, ради удовольствия от самого процесса деятельности, а не только от результата («процедурное удовольствие»); творческий, в значительной мере импровизационный, активный характер этой деятельности («поле творчества»); эмоциональная приподнятость деятельности, соперничество, состязательность, конкуренция («эмоциональное напряжение»); наличие прямых или косвенных правил, отражающих содержание игры, логическую и временную последовательность ее развития [3; С. 13].

Кроме того, игра стимулирует познавательную активность детей, способствует самостоятельному поиску ответов на возникающие вопросы, проблемные ситуации, противоречия; в игре позиции взрослого и ребенка равнозначны и выстраиваются на паритетных началах, что обусловлено характером игровых взаимоотношений; игра позволяет актуализировать жизненный опыт детей, включая их обыденные представления о чем-либо; способствует формированию символической функции сознания, которая помогает детям переносить свойства одних вещей на другие, компетентностно-ориентированных умений, лежащих в основе готовности дошкольников к общественно-значимым и общественно-оцениваемым видам деятельности и др. [4].

Мы согласны с мнением В.С. Кукушина, который считает, что значение игровой технологии невозможно оценить развлекательно-рекреативными возможностями. В том и состоит ее феномен, что являясь развлечением, отдыхом, она способна перерасти в обучение, в творчество, в терапию, в модель типа человеческих отношений и проявлений в труде, воспитании[2; С. 143].

В трудах В.П. Беспалько, Е.В. Бондаревской, В.В. Давыдова, В.В. Хрипко и др. подчёркивается, что дидактическим, ролевым, организационно-деятельностным играм необходимо отвести особое место среди приёмов активизации познавательной деятельности, развития личностных качеств. Л.А. Акимова, М.В. Буланова-Топоркова, Л.С. Зорилова, В.С. Селиванова, В.И. Черниченко отмечают, что следует методически грамотно использовать игры в системе новых технологий обучения, чтобы они нашли своё место, принося максимальный эффект в целях развития личности [6; С. 1075-1077].

Несмотря на разработанность теории и методологии игры, анализ современного состояния дошкольного образования на основе данных социологических исследований позволяет выявить существующие противоречия между:

-потребностью общества в активном, адаптивном, творчески развивающемся ребенке, овладевшем основными нормами взаимодействия с ближайшим окружением, природно-технической средой, доступной ему, и содержанием, методами организации работы с детьми в сфере дошкольного образования;

-представлениями родителей, воспитателей, руководителей дошкольных организаций и педагогов школ о цели образования, содержании и методах дошкольной образовательной деятельности [5; С. 7].

Практика показывает, что роль игровых технологий недооценивается, недостаточно разработана методика использования игр в образовательном процессе, при этом часто не учитывается фактор организации здоровьесберегающей среды и др. Многие дети дошкольного возраста не умеют организовывать свою игровую деятельность, наполнять ее смыслом.

Следовательно, одной из значимых проблем является организация педагогической поддержки игры, разработка новых подходов к применению игровых технологий в образовательной деятельности детей дошкольного

возраста. Об актуальности, своевременности данной проблемы, инновационности игровых технологий свидетельствуют разработка и внедрение в образовательный процесс идей методики социо-игровой педагогики, преимущества которой, в сравнении с традиционной педагогикой, отразили А.П. Ершова и В.М. Букатов [7; С.32] (таблица 1). Кроме того, в настоящее время находят активное применение авторские игровые методики: Воскобовича, З.П. Дьенеша, Д. Кюизинера, Е. Даниловой, Г. Домана - А. Маниченко, Н. Зайцева и Е. Чаплыгина и др. Каждая из них имеет свое предназначение и специфическую направленность.

Таблица 1 - Различия традиционной и социо-игровой педагогики.

Социо-игровая педагогика	Традиционная педагогика
Умение действовать в темпе общей работы, слышать и видеть окружающих, оказывать своевременную поддержку товарищу в игре, на занятии, доводить дело до предполагаемого результата.	Воспитанники оторваны друг от друга, задавлены требованиями программ.
Воспитатель и воспитанник – партнеры (субъект-субъектные отношения).	Диктат воспитателя (субъект-объектные отношения).
Развитие самостоятельности.	Послушное повторение формулировки.
Отсутствие в работе педагога дискретности (дидактические знания не расчленяются на части, а переплетаются друг с другом).	Наличие дискретности - дидактические знания делятся (принципы, методы, приемы и результаты).
Занятие – игра – жизнь между группами (малыми социумами – отсюда термин – социо-игровая).	Занятие никак не располагает к свободному творчеству в игре.
Игра присутствует в жизни ребенка постоянно.	Ребенок в первую очередь должен получать новые знания (занятия) и только при наличии свободного времени играть.
Равноправие детей и взрослых – основа социо-игрового подхода. Взрослый и ребенок имеют одинаковое право на ошибку.	Деятельность педагогов весьма декларативна: взрослый всегда прав, и ребенок не должен с ним спорить, отстаивать свою точку зрения.

Исходя из выявленных проблем, в Восточно-Казахстанской области управлением образования и региональным научно-практическим центром «Дарын» начата реализация инновационного проекта «Дарынды мектеп». В рамках проекта одним из значимых мероприятий является открытие в дошкольных организациях образования области лабораторий игровых

технологий «Ой-ойна». Основной целью их работы является создание условий для развития и поддержки одаренных детей, способствующих максимальному раскрытию их способностей, реализации интеллектуального и творческого потенциала, обеспечивающих возможность совершенствования методов и форм обучения и воспитания.

С целью решения вопросов научного, организационно-методического сопровождения деятельности данных лабораторий разработан интеллектуально-развивающий игровой комплект «VALEO» для детей дошкольного возраста. Он легко «вписывается» в образовательную программу любого дошкольного учреждения, являясь составной частью развивающей образовательной среды. Структура и содержание комплекта разработаны в соответствии с деятельностным, личностно-ориентированным, компетентностным подходами.

Основные преимущества игрового комплекта «VALEO» в отличие от других авторских игровых комплектов и методик:

1) соответствие ГОСДВО и среднего образования, ГПРОН на 2016-2019 годы, Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан;

2) возможность использования для эффективной организации ОУД и игровой деятельности детей 2-6 лет по пяти образовательным областям: «Здоровье», «Коммуникация», «Познание», «Творчество», «Социум». Количество деталей и разделов в лотках рассчитано на подгруппу до 15 человек;

3) изготовление из качественного, экологически чистого натурального материала (дерева и хлопка);

4) строго обоснованное цветовое решение (в соответствии с тестом Люшера);

5) удобное расположение деталей в лотках; наличие рабочей поверхности, а также возможность перемещения пенала за счет вмонтированных колесиков;

6) возможность интеграции игрового комплекта «VALEO» с различными авторскими игровыми методиками;

7) возможность использования в качестве регионального компонента, так как учтены национальные особенности.

Игровой комплект «VALEO» может быть использован для развития социальных и коммуникативных умений; познавательно-исследовательской, продуктивной (конструктивной) деятельности; логических способностей; мелкой моторики; сенсорного развития; формирования элементарных математических представлений и др.

С целью оказания методической помощи разработаны специальные дидактические упражнения. Они могут браться за основу при организации занятий, игр. Дидактические упражнения можно усложнять, используя в комплексе методы и приемы мотивации и стимулирования мыслительных способностей дошкольников, познавательной активности.

В рамках методических рекомендаций по использованию интеллектуально-развивающего комплекта «VALEO» также предложен Комплексный план организации взаимодействия организаций образования области, внедряющих технологии игровой педагогики, на базах которых открыты игровые лаборатории «Ой-ойна». Это, на наш взгляд, способствует решению еще одной проблемы – отсутствия связей на уровне «образовательное учреждение - образовательное учреждение», обеспечивающих непрерывное социально-педагогическое сопровождение одаренного ребенка в социуме; эпизодичности взаимодействия областных специализированных школ с организациями образования области; несистемности организации межведомственной и внутриотраслевой интеграции в работе с одаренными детьми.

Комплект «VALEO» прошел апробацию в КГУ «Валеологическая специализированная школа-комплекс для одаренных детей» управления образования Восточно-Казахстанской области, назначенной опорным учебным заведением по внедрению игровых лабораторий «Ой-ойна». Экспериментально-педагогическая работа проводилась в течение 2014-2016 гг. Для диагностики результативности экспериментальной работы были сформированы экспериментальная и контрольная группы.

Исследование уровня интеллектуальных способностей дошкольников проводилось с помощью следующих методик: теста Гудинаф-Харриса «Нарисуй человека»; модифицированной методики Лурия А.Р. - Карпова С.Н. «Логическая классификация» - для выявления умения определять взаимосвязь предметов и объектов, видеть их измерение во времени; стандартизированной методики «Прогрессивные цветные матрицы» Дж. Равенна - для оценки уровня развития общего и невербального интеллекта.

Данные эксперимента показали, что после целенаправленного применения интеллектуально-развивающего комплекта у дошкольников экспериментальной группы достигнута положительная динамика уровня интеллектуальных способностей (таблица 2).

Так, например, количество детей с высоким уровнем возросло по показателям:

-«уровень интеллекта» - на 9%;

-«уровень развития логического мышления» - на 12%;

-«уровень развития общего и невербального интеллекта» - на 2%.

Количество детей с низким уровнем уменьшилось по всем показателям на 4%.

Результаты опытно-педагогической работы доказали эффективность игрового комплекта «VALEO» и позволяют говорить о целесообразности его дальнейшего использования в учебно-воспитательном процессе дошкольных организаций образования.

Таблица 2 – Показатели уровня интеллектуальных способностей детей дошкольного возраста (экспериментальная группа) по итогам контрольного эксперимента.

Кол-во по уровням	Уровень интеллекта, %		Уровень развития логического мышления, %		Уровень развития общего и невербального интеллекта	
	Констатир. эксп.	Контр.эксп.	Констатир. эксп.	Контр.эксп.	Констатир. эксп.	Контр.эксп.
Высокий	31	40	16	28	16	18
Средний	58	52	72	64	76	78
Низкий	12	8	12	8	8	4

Использование комплекта позволит педагогу рационально организовывать занятия, снижать утомляемость детей, повышать их умственную работоспособность, развивать природные задатки, способности, создавать предметно-развивающую и здоровьесберегающую среду. В соответствии с этим деятельность игровых лабораторий «Ой-ойна», начинающих функционировать с 2016-2017 учебного года во всех городах и районах Восточно-Казахстанской области, будет основываться на применении данного комплекта.

Таким образом, интеллектуально-развивающий игровой комплект «VALEO» позволяет не только организовать целенаправленный воспитывающий, обучающий, формирующий, развивающий педагогический процесс, но и реализовать задачи интеллектуального и творческого развития дошкольников.

Резюме:

В данной статье рассматривается вопрос реализации новых подходов к применению игровых технологий через развитие одаренности детей дошкольного возраста на примере интеллектуально-развивающего комплекта «VALEO».

Литература

1. Жилбаев Ж.О. Обновление содержания образования: государственные общеобязательные стандарты среднего образования // «Инновации в образовании: поиски и решения». Материалы международной научно-практической конференции.том I. - Астана, 2016. - 330 с.

2. Михайленко Т.М. Игровые технологии как вид педагогических технологий // Педагогика: традиции и инновации: материалы международной научной конференции. Т.I. - Челябинск: Два комсомольца, 2011. - С. 140-146.

3. Вавилова Л.Н., Кузина Т.С. Методические рекомендации / Под общ.ред. В.М. Паниной. – Кемерово: Изд-во ГОУ «КРИРПО», 2007. - 94 с.

4. Жукова А. Игровые технологии как фактор интеллектуального развития

дошкольников. http://www.maam.ru/detskijsad/-igrovye-tehnologi-kak-faktor-intelektualnogo-razvitija-doshkolnikov.html

5. Виноградова Е.А. Дошкольное образование: состояние и основные проблемы развития (социологический анализ). Автореф. дисс. … канд. пед. наук. – Екатеринбург, 2001. – 152 с.

6. Карбышева К.С., Кобзева Н.А., Никонова Е.Д. Актуальность игры в обучении иностранным языкам // Молодой ученый. - 2015. - №9. – С. 1075-1077.

7. Ершова А.П., Букатов В.М. Возвращение к таланту: педагогам о социо-игровом стиле работы. - Красноярск, 1999. - 221 с.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ ЗАТТЫҚ ДАМЫТУШЫ ОРТАНЫ ҚҰРУДА М.МОНТЕССОРИ ӘДІСІНІҢ МАҢЫЗЫ

Исмайлова Р.Б.
П.ғ.к., доцент
Аршимбаева Советхан
№167 бөбекжай балабақшасы
Алматы қаласы

Бүгінгі таңда республикамызда білім берудің негізгі мақсаты – бұл біртұтас біліми орта құру арқылы қазақстандық білім сапасын арттыру. Қазақстан Республикасындағы 2015 жылға дейінгі білім беруді дамытудың тұжырымдамасында, 2016-2020 жылға дейінгі білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында: «Білім берудің негізгі міндеті – білімдік шоғырланудан нәтижеге бағытталған құзыреттілік тұрғыға көшу», – деп көрсетілген. Бұл межелі міндет мектепке дейінгі ұйым кезеңнен басталып, жаңа бағыттары қарастырылуда.

Мектепке дейінгі балалардың тұлғасының негізгі құралдарының бірі – орта. Орта бала үшін жаңа білім мен әлеуметтік тәжірибенің көзі. Мектепке дейінгі ұйымның тұтас педагогикалық үрдісінде дамытушы ортаның рөлі. С.Л.Новоселованың пікірінше: Дамытушы заттық орта балалардың дербес шығармашылық және ойын әрекеттерін ұйымдастыру үшін қажетті материалдар, ойыншықтар, құралдар, іс-әрекетінің материалдық нысаналардың жүйесі. Оның басты бағыттарының бірі балаларды әлеуметтендіру және оған сәйкес заттық дамытушы орта құру. «Заттық ортаны» осылайша игерудің баланың тұлғалық жағын дамыту, бұйымдық әлемге шығармашылық көз қарасын ояту үшін зор маңызы бар.

Баланы әлеуметтендіруде дамытушы заттық ортаны құрудың педагогикалық талаптарға сәйкестігі болашақтың зерттеу мәселесі деп есептейміз.

Баланы жан-жақты тәрбиелеу, оның дүние танымын жетілдіру, заттық орта туралы түсінік ой-өрісін дамытып, еңбекке баулу балабақшалардағы барлық топтарға бірдей ортақ міндеттер. Мектеп жасына дейінгі балалардың ой-өрісін кеңейтудің негізгі айналадағы ортамен табиғат құбылыстарын бақылату.

Заттық орта жұмысында айналадағы қоғамдық өмір шындығын, табиғат тамшыларын бақылатып, баланың таным,сезім қабілетін жетілдіру басты роль атқарады. Балалармен арнайы өтілетін осы жұмыс барысында тәрбиеші әр заттың аты, сапасы, қажеттігі жайында түсіндіреді. Баланы заттың атын сөзбен айтуға үйретеді. Айналадағы қоғамдық өмір, өлі, тірі табиғат құбылысын бақылатқанда да әр объектіні сөзбен атап, түсіндіріп баланы заттық ортаға сөзбен қызықтырып, қабілетін дамыту көзделеді.

Баланың ойнайтын алғашқы ойыны – заттық ойын. Басқаша түсіндірсек бұл затты игеру. Сіз балаға беретін ойыншықтар арасында қуыршақта, аюда, сайқымазақта, ұсақ ойыншықтар да бар. Бастапқыда бұл ойыншықтардың барлығы үлкендер үшін балалар ойыншықтарға басқа заттарға қарағандай қарайды, яғни олар үшін ойыншықтардың басқа заттардан айырмасы жоқ. Екінші жылдың басында олардың ойыншықтармен ойнауы елеусіз болады. Балалардың тілін жетілдіру мен байыта түсу үшін олардың айналасындағы әсерлі сабақтар өткізу және нақты тілдік білігін қалыптастыруды жүзеге асыру қажет болады.

Әр сабақта балалармен заттық орта туралы әңгімелесу, екі-үш жаңа сөз меңгерту көзделеді.Жылдың аяғында 3-4 жас аралығында балалар заттық ортадағы қойылатын негізі талаптар мынадай:

- балалар бес түсті (ақ, қара, қызыл, сары, көк) білуге тиісті, жылдың соңына қарай жасыл түсті үйретуге болады. Түстеріне сәйкес топтау заттық құрамына қарай түстерге белгілеу.
- үш пішінді (үшбұрышты, төртбұрышты, дөңгелекті) білуге тиісті. Пішіне сәйкес топтау.
- заттық ортада құрастыру жұмыстары арқылы үйренген сөздерін (киіз үй, ағаш тос таған, ағаш қасық, қоржын, көрпеше, кілемше, ою, білезік, сақина, алқа, сәукеле, тақия, белдік) толық меңгеруге тиісті.

Мектепке дейінгі оқу тәрбие жүйесін жетілдіру мақсатында шынайы өмірде тиімді ету қабілеттерін дамыту үшін Монтессори әдісін қолдану тиімді деп білдім. Монтессори материалы арқылы бала затты түсінеді және оны қолдануға тырысады. Монтессори материалы қандайда бір іс- әрекетке итермелейді.Монтессори материалы төрт түрлі жолмен іске асады:

Тәжірибелік жолмен іске асатын жаттығулар - ең алғашқы жылында бала қозғалыс жасау үстінде жүреді. Онда сензитивтік периодтың даму жолы қалыптасады. Алғашында қозғалысы онша болмағандықтан, моторлық жүйесін қосу үшін тәрбиенің негізіне үлеседі. Моторлық даму жеке -дара қозғалыс темпін құлшындыруға әсерін тигізеді. Оған қозғалыс жасау үшін түрлі жаттығулар жасалады, өзіндік іс-әрекетке итермелейді. Бір сызықтың бойымен жүру тепе-тендік сақтауға итермелейді. Басқада топтық жаттығулар балалар арасындағы қарым-қатынасты жақсартуға көмектеседі. Мысалы, рөлдік ойындар бір-бірін сыйлауға үйретеді. Жаттығуға арналған материал тәжірибе жасау барысында жас ерекшелігіне сай болу керек. Жаттығудың шарты түсінікті болу керек. Нәтижесінде өзін-өзі тәрбиелеуге үйренеді.

Жаттығулардың негізгі мақсаты: баланы қоршаған ортаға деген жауапкершілік қасиеттерін қалыптастыру. Тәжірибелік жолмен іске асатын жаттығулардың түрлері:

1.Суды бір ыдыстан екінші ыдысқа құю;

2.Металды тазалау;

3.Кесілген гүлдерді күту жолдары;

4.Бір сызықтың бойымен жүру;

5.Тыныштандыру жаттығулары.

6.Қоғамдық өмірге қатысы бар жаттығулар;

Суды бір ыдыстан екінші ыдысқа құю;

Керекті құралдар: поднос, шүберек,лейка.

Мақсаты: Қозғалыс жүйесін дамыту, қоршаған әлем ішінде тепе-тендікті сақтауға үйрету. Жас мөлшері 3 жастағы балалар. Материалмен жұмыс жасау жолдары: лейка суға толтырылады. Тәрбиеші лейканы қолына алып жоғары көтереді. Ыдысқа суды құяды. Лейканы қайтадан үстел үстіне қойып, ыдыстағы суды қайтадан лейкаға құйды. Төгіліп қалған суды сүртіп отыру қажет.Сезім мүшесін дамытатын материалдар- әр сезім мүшелерін дамытуды ұсынады. Бұл материал арқылы заттардың көлемін, түсін, өлшемін, дыбысын ажырата алады. Жеңілден ауырға көтеру ұғымы қолданылады.

Бала моторикасымен сенсорикасын жаттықтыру үшін материалды қайталауға тура келеді.Материалды қолданған соң бала жоспарлау, дайындау, бір тапсырманы соңына дейін орындауға тырысады. Бірақ сабақ кезінде бала сол материалмен жұмыс жасау жолын толығымен таныс болу керек. Мұнда жұмыс барысында балаға сөз беріледі. Тапсырманы орындай алмайтындарға қайтадан тағы бір сабақ өткізу керек. Алған білімін бекітіп, содан кейін жаңа сабақты өтілуі керек. Сабақ 3 құрылымнан тұрады:

1. Көлемін анықтауға арналған материалдар;

2. Бір сызықтың бойымен жүру;

3. Тыныштандыру жаттығулары;

Мектепке дейінгі баланың тұлғасын және танымдық процесстерін дамыту, қарым - қатынас дағдыларын және тұтастай алғанда айналадағы әлеммен әлеуметтік өзара іс-қимылын қалыптастыру баланың даму ортасын ұйымдастырумен тығыз байланысты. Дамушы заттық орта - бұл бала қызметінің материалдық объектілерінің жүйесі, оның рухани және физикалық дамуының функционалдық үлгідегі мазмұны.

Заттық ортаның негізгі элеметтері - сәулетті-ландшафтық және табиғи - экологиялық объектілер; ойын және спорт алаңдары, олардың жабдықтары; баланың өсу барысына байланысты ірі ауқымдағы конструкторлармен (модульдермен), ойыншықтардың тақырыптық жинақтамаларымен, ойын материалдарымен, ойын жабдықтарымен жарақтандырылған ойын кеңістіктері; тәрбие мен оқытудың аудиовизуалдық және ақпараттық құралдары болып табылады. Заттық ортаға қойылатын бастапқы талап - оның дамытушылық сипаты. Ол балабақша бөлмелерін, сондай - ақ участкені заттық кеңістікке ұйымдастыру арқылы баланың мүдделері мен қажеттіліктеріне, ал олардың

элементтері (құрал - жабдықтар, ойыншықтар, дидактикалық материал, т.б.) баланың дамуына қызмет етуге тиіс. Бұл мәселе бойынша мектепке дейінгі ұйымдағы заттық дамытушы ортаны құрудың принциптерін, мазмұнын және әр топқа қажетті заттарды жинақтауды талап ететіндегін тұжырымдаймыз.

Әдебиеттер

1.Ясвин В.А. Психология отношения к природе. – М.: Смысл, 2000-456с.

2.Короткова Н. Предметная развивающая среда: подход в взаимодействию детского сада с семьей. // Ребенок в детском саду.-2004. №2 –с 28-31.

3.Вишнякова С.М. Профессиональное образование: Словарь. Ключевые понятие, термины, актуальная лексика.- М.: НМЦ СПО, 1999.-538с.

4.Мухина В.С. Психология дошкольника: Учеб. пособие для студентов пед. института / Под ред. Л.А.Венгера. – М.: Просвещение, 1975-239с.

5.Новоселова С.Л. Развивающая предметная среда: Методические рекомендоции по проектированию вариативных дизайн-проектов развивающей предметной среды в детских садах и учебно-воспитательных комплексах. – М.: 1995.- с. 15-28.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДО

Сергазина Жумабике Жаныбековна,
магистр педагогики, старший преподаватель

Современные требования к дошкольному образованию ориентируют педагогов на развивающее обучение, диктуют необходимость использования новых технологий, при которых синтезировались бы элементы познавательного, игрового, поискового и учебного взаимодействия. Создание условий, обеспечивающих выявление и развитие способных и одаренных детей, реализацию их потенциальных возможностей, является одной из приоритетных задач педагогики и психологии. Для создания такой развивающей среды необходимо внедрять в воспитательно-образовательный процесс дошкольной организации (ДО) педагогические технологии, имеющие интерактивный характер, обеспечивающие самостоятельную деятельность ребенка.

Практика дошкольного образования показывает, что на успешность обучения влияет не только содержание предлагаемого материала, но и форма его подачи, которая способна вызывать заинтересованность ребенка и его познавательную активность. В основу игровых технологий положена идея направленности интеллектуально-игровой деятельности дошкольников на результат, который достигается при решении проблемных и творческих задач.

Игра – ведущий вид деятельности дошкольника. Л.С. Выготский подчеркивал, что «через игровую деятельность и движется ребенок. В этом смысле она может быть названа ведущей, так как определяет развитие».

Замена игры другими видами деятельности обедняет воображение дошкольника, а оно признано важнейшим возрастным новообразованием (О.М.

Дьяченко), тормозит развитие общения как со сверстниками, так и со взрослыми, ограничивает эмоциональный мир (Т.И. Бабаева, М.И. Лисина, В.И. Логинова, Н.Н. Поддъяков). Игра или элементы игры, целесообразно включенные в обучение, придают учебной задаче конкретный, актуальный смысл, мобилизуют мыслительные, эмоциональные и волевые силы детей, ориентируют их на решение поставленных задач.

В настоящее время актуальность игры повышается из-за перенасыщенности современного ребенка информацией. Важной задачей обучения дошкольников является развитие умений самостоятельной оценки и отбора получаемой информации. Понятие «игровые педагогические технологии» включает достаточно обширную группу методов и приемов организации педагогического процесса в форме различныхпедагогических игр. Игра позволяет сделать более доступными сложные задачи обучения и способствует становлению осознанной познавательной мотивации дошкольников.

Для реализации такого подхода необходимо, чтобы образовательные технологии, разрабатываемые для обучения дошкольников, содержали четко обозначенную и пошагово описанную систему игровых заданий и различных игр с тем, чтобы используя эту систему, педагог мог быть уверенным в том, что в результате он получит гарантированный уровень усвоения ребенком того или иного предметного содержания. Игровые технологии строятся как целостное образование, охватывающее определенную часть учебного процесса и объединенное общим содержанием, сюжетом, персонажем. В нее включаются последовательно:

- игры и упражнения, формирующие умение выделять основные, характерные признаки предметов, сравнивать, сопоставлять их;
- группы игр на обобщение предметов по определенным признакам;
- группы игр, в процессе которых у дошкольников развивается умение отличать реальные явления от нереальных;
- группы игр, воспитывающих умение владеть собой, быстроту реакции на слово, фонематический слух, смекалку и др.

При этом игровой сюжет развивается параллельно основному содержанию обучения, помогает активизировать учебный процесс, осваивать ряд учебных элементов. По характеру педагогического процесса выделяются следующие группы игр:

- обучающие, тренировочные, контролирующие и обобщающие;
- познавательные, воспитательные, развивающие;
- репродуктивные, продуктивные, творческие;
- коммуникативные, диагностические, профориентационные и др.

Типология педагогических игр по характеру игровой методике:

- предметные
- сюжетные
- ролевые
- деловые

- имитационные
- игры-драматизации.

Специфику игровой технологии в значительной степени определяет игровая среда: различают игры с предметами и без предметов, настольные, комнатные, уличные, на местности, компьютерные и с ТСО, а также с различными средствами передвижения.

Игровая образовательная технология - способ организации деятельности детей в процессе обучения предметному содержанию. Назначение игровой образовательной технологии - это не развитие игровой деятельности, а организация усвоения детьми предметного содержания (математического, естественно - экологического и др.).

Включение игры в ход организованной учебной дечтельности (ОУД) дело непростое. Существуют противоречия между учебной и игровой деятельностью, с которыми обязательно сталкиваются педагоги при внедрении игровых методов обучения в воспитательно-образовательный процесс. Хорошо известно высказывание Л.С. Выготского о том, что обучение должно вести за собой развитие, а не плестись в его хвосте. Благодаря использованию игровой технологии процесс обучения дошкольников проходит в доступной и привлекательной форме.

Организовать и проводить обучающие занятия можно следующим образом:

1. Занятия – сказки. На первом этапе особая роль в организации игровой и познавательной деятельности отводится взрослому. Он знакомит с персонажами сказок, подбирает игровые задания, играет и занимается вместе с детьми. В каждой игре присутствует сказочный герой, которому по сюжету необходимо решить какую – либо проблему.

2. Комбинированные, из большого количества игр с небольшим набором игровых заданий. (Целесообразно проводить, когда дети давно играют и хорошо знают все игровые упражнения)

3. Занятия – досуги (особенно в старшем дошкольном возрасте, включала, как итоговое на закрепление пройденного материала)

4. ОУД (формирование элементарных математических представлений, развитие речи, рисование, основы экологии и конструирование) .

Во время ОУД взрослый ставит вопросы, задачи, привлекает к решению. В совместной деятельности взрослый - это партнер по игре, в процессе которой идет живая беседа, создается атмосфера творчества, самостоятельности и определенной свободы. ОУД заканчивается, тем, что взрослый подводит итог (что узнали нового), совместная деятельность плавно перетекает в самостоятельную деятельность. В самостоятельных играх ребенок закрепляет самостоятельно полученные знания, навыки, тренирует умения, совершенствует мелкую моторику, развивает интеллект, а самое важное появляется неограниченная возможность придумывать и творить.

Как показывает опыт, применение развивающих игр делают учение увлекательным, снимают проблемы мотивационного плана, порождают интерес

к приобретаемым знаниям, умениям, навыкам. Использование развивающих игр в педагогическом процессе позволяет перестроить образовательную деятельность: перейти от привычных ОУД с детьми к познавательной игровой деятельности, организованной взрослым (в прямой или опосредованной форме). Окрашенное положительными эмоциями общение с взрослыми в игре, выполнение интересных игровых заданий, яркое, красочное оформление игровых пособий делает пребывание ребенка в дошкольной организации радостным. Как правило, игры не оставляют равнодушными ни детей, ни взрослых и дают импульс к творческим проявлениям.

Аннотация

Важной задачей обучения дошкольников является развитие умений самостоятельной оценки и отбора получаемой информации. Игра позволяет сделать более доступными сложные задачи обучения и способствует становлению осознанной познавательной мотивации дошкольников. Применение развивающих игр делают учение увлекательным, снимают проблемы мотивационного плана, порождают интерес к приобретаемым знаниям, умениям, навыкам.

Түйін

Мектепке дейінгі балалардың өз-өзіне баға беру және қабылданған мағлұматты жеткізе білу негізгі міндет болып саналады. Ойын балалардың түрткілерін және қыйын жаттығулардың шешімдерін онай әрі тиімді табуға көмектеседі.Ойын арқылы балалардың қызығушылығын және түрткілерін оятуға үлкен мүмкіндік бар.

Литература

1.Воскобович, В.В. Технология интенсивного интеллектуального развития детей дошкольного возраста 3-7 лет «Сказочные лабиринты игры» / В.В. Воскобович, Т.Г. Харько, Т.И. Балацкая. - СПб. : НИИ «Гириконд», 2000.

2.Михайлова, З.А. Игровые занимательные задачи для дошкольников. Книга для воспитателей детского сада / З.А. Михайлова. – М. : Просвещение, 1985 - 65 с.

3.Чего на свете не бывает? Занимательные игры для детей от 3-х до 6 лет. Книга для воспитателей детского сада и родителей / Под ред. Е.Л. Агаевой, О.М. Дьяченко. – М. : Просвещение, 2001. - 65 с.

4. Интернет –ресурсы: «МААМ. RU», «Социальная сеть работников образования nsportal.ru», «Детские уроки.BabyLessons.ru»

АҚПАРАТТЫҚ-КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ АРНАЙЫ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ҚОЛДАНУ

Койбагарова Куан Назаровна
мектепке дейінгі пәндер оқытушысы
Гумманитарлық колледж
Астана қаласы

Бүгінгі таңда АКТ оқыту барысындағы мақсат пен міндетті жүзеге асыру құралдарының біріне айналса, компьютер қазіргі өмірдің әрбір саласындамаңызды орын алды.

Білім беруді ақпараттандыру – кешенді, көп жоспарлы, ресурсты үдеріс, оған балалар, педагогтар және мектепке дейінгі ұйымның ұжымы да қатысады. Оны құру үшін даму және ақпаратты-технологиялық ортада міндетті түрде ғылыми-әдістемелік, ақпараттық, технологиялық, ұйымдастырушылық және педагогикалық әлеует, жинақталған білім беру жүйесінде әрекет ету қажет.

Жүйелі түрде өзгеріп отыратын әлемде түпкілікті жетілдіру және технологияның күрделенуі ақпараттық білім беру жүйесінің іргетасын қалайды. Білім беру саласының дамуы, мемлекеттік құжаттарда айқын ерекшеленеді,ең маңыздысы ұлттық басымдылықпен айқындалады. Ақпаратты технологияны тек қана мектепте ғана емес, сонымен қатар мектепке дейінгі ұйымда да қолдану маңызды рөл атқарады, біз оны тек қана нақтылы тәжірибе жүзінде бақылай алатынбыз.

Ақпараттық технологияның дамуы әр түрлі ортада ерекше орын алып, қажетті мәдениеттің бір бөлшегіне айналды. Ақпаратты технологияны қолдану тәрбиешіге жаңа әлеуметтік ортада өзін жайлы сезінуіне,ал білім беру мекемесіне дамыған ашық білім беру жүйесіне көшуге әсерін тигізеді.

Ақпараттық технологияны мектепке дейінгі ұйымда қолдану мақсатқа бағытталып, отандық және шет елдік зерттеулер бойынша: баланы интеллектуалды жеке тұлға ретінде қалыптастырады (С. Новоселова, Г. Петку, И. Пашелите, С. Пейперт, Б. Хантер және т.б.).

Қазіргі кезде ақпараттық,әсіресе телекоммуникациялық технология балабақша ұжымы мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынасты жоғарылатуға мүмкіншілік тудырып отыр.

Балабақшаның жеке ғаламтор желісі арқылы ата-аналардың мектепке дейінгі ұйым жайында,топтар,ұйымдастырылған оқу қызметінің кестесі, өткізілетін іс шаралар,мерекелер мен ойын-сауықтар жайында ақпарат алуға мүмкіндігі бар.

Мектепке дейінгі ұйымның желісінде қолданушының рұқсаты бар,ал ата-аналарда мұндай сайтқа кіру үшін міндетті түрде «кілті» болады.

Мектепке дейінгі және басқа да білім беру мекемелерінде бұл сайт ата-аналарға білім беру жүйесі, тәрбие берудегі әдіс-тәсілдер болып табылады. Мұндай сайт беттерінен ата-аналар балалардың денсаулық

сақтау,қауіпсіздік,балалардың отбасы мен қоршаған ортадағы іс-әрекетін, мектепке дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуге қатысты кеңестер алуға болады.

Қазіргі кезде отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның бірлесіп қызмет етуі баланың дамуына әсер етеді және мектепке дейінгі ұйым педагогтары мен ата-аналар арасындағы қарым-қатынасты жоғарылатуға мүмкіндік туғызады. Сонымен қатар, жаңа технологияларды, дәстүрлі емес формаларды, қазірге кезде ақпаратты технологияларды қолдану мектепке дейінгі ұйым мен отбасы арасындағы өзекті мәселе болып табылады. Сондықтан, арнайы пәндерді өткізу барысында бәсекеге қабілетті, жан-жақты маман даярлау – біздің міндетіміз.

Оқытушы АКТ-ны арнайы пәндерді оқытуда қолдана отырып, студенттердің бір-бірімен ақпарат алмасуын қамтамасыз етіп, білім беріп қана қоймай, студентті дамытады, тәрбиелейді және өзін-өзі кәсіптік, шығармашылық тұрғыда дамытуға мүмкіндік алады.

Ақпараттық қоғамдағы болашақ мамандарды даярлауда АКТ-ды арнайы пәндерді оқытуда еркін қолдану арқылы әрбір студенттің арнайы пәндерді оқудағы білім сапасын, сонымен қатар, кәсіби шеберлігін арттырады. Кәсіби шеберлік педагогикалық іс-әрекетті жоғары деңгейде меңгерумен сипатталады. Бұл – болашақпедагогтардың тиімді және мақсатты жұмыс жүргізуге мүмкіндік беретін арнайы білім кешені және іскерлік пен дағды.

Қазіргі кезде білім беру кеңістігінде АКТ – кәсіби шеберлік құралы ретінде орын алады. Сондықтан болашақ педагог мамандар міндетті түрде АКТ өз бағытында қолдана білуі керек.

АКТ-ғы кәсіби шеберлік – педагогикалық іс-әрекеттегі шексіз міндеттерді шешуде жаңа ақпараттық-коммуникативтік технологияны еркін қолдану қабілеттілігі.

Біздің мекемеде арнайы пәндерді оқытуда әрбір оқытушы мен студенттің АКТ элементтерін қолдану мүмкіндігі орасан зор. Соның ішіне желідегі ақпараттар, электрондық оқулықтар, анықтамалар мен сөздіктер, дидактикалық материалдар, презентациялар, білім сапасын бақылайтын бағдарламалар қатары жатады.

Бүгінгі таңда арнайы пәндер оқытушысы ретінде, АКТ-ды студенттердің кәсіби шеберлігін дамыту және қалыптастыру мақсатында қолданамын. Ақпараттық қоғамға өту, білім сапасын көтеру қазіргі заман талабы, сондықтан болашақ кәсіби маман даярлау – біздің басты міндетіміз. Арнайы пәндерді оқыту барысында АКТ-ны қолдану үшін, оқытушы өз пәнін жан-жақты жетік меңгеруі және еркін қолдана білуі тиіс.

АКТ-ны сабақтарда еркін қолдану үшін, әрбір тұлғаның АКТ-ны қолдана білу шеберлігін жоғарлатуда ішкі тілегі мен талпынысы болуы керек.

Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту мамандығы бойынша арнайы пәндер қатарындағы мектепке дейінгі психология және бейнелеу өнері әдістемесі пәндерін оқыту барысында интерактивті тақта мен компьютер жүйелі түрде қолданылады.

Арнайы пәндерді оқыту барысында АКТ-ны қолдана отырып, кәсіби шеберлікті қалыптастыру жұмыстары белсенді жүргізіледі. Сабақтарда барысында төмендегі АКТ құралдары қолданылады:

- Microsoft PowerPoint;
- Activ Inspire;
- Интернет желісі;
- Анықтамалар мен психологиялық сөздіктер;
- анимация негізінде құрылған тапсырмалар мен түсіндірулер.

Арнайы пәндерді жүргізе отырып, оқытушы ретінде күнделікті қолданып жүрген АКТ құралдары және студенттерден де осы деңгейде талап етіледі. Сонымен қатар, студенттер психология, мамандандыру сабақтарында компьютерді тиімді қолдана отырып шығармашылық папка жинақтайды. *Шығармашылық папка мазмұны:*

- кесте
- психологиялық сөздік
- балабақшадағы жұмыс түрлеріне байланысты тапсырмалар
- балаларға арналған психологиялық тәжірибелер
- балаларға, ата-аналарға және педагогтарға арналған тренингтер
- ата-аналар мен педагогтарға арналған кеңестер.

Ал, бейнелеу өнері әдістемесі сабақтарында шығармашылық папкаға тақырып ретіне сай бейнелеу өнері іс-әрекетінің түрлері, оның ішінде:

- әр жас тобына арналған сурет үлгілері
- жапсыру үлгілері
- құрастыру және оригами үлгілерінің жасалу жолдары нақты көрсетіліп салынады, яғни барлық үлгілер бағдарламаға сай балабақшада берілетін тақырыптарға негізделеді.

Осындай жұмыстар қатарын жүргізе отырып, студенттердің кәсібилігін белгілі бір деңгейде қалыптастыруға мүмкіндік береді. Алға қойылған мақсаттар мен міндеттерді шешу үшін АКТ-ны қолдана отырып, түрлі формадағы жұмыстар қатары ұйымдастырылып жүргізіледі:

- тренинг;
- семинар;
- іскерлік ойындар;
- үстел;
- жеке және топтық кеңестер.

Оқыту барысының тиімділігін арттыру, ақпарат алмасу үшін ақпараттандыру элементтерін жүйелі түрде қолданамын. Арнайы пәндерді оқыту барысындағы теориялық білім іс-тәжірибемен өте тығыз байланыста. Сондықтан, менің алдымдағы негізгі мақсат – жұмыс барысындағы тәрбиешілердің кәсіби шеберлігі. Ал, бүгінгі күні осы мақсатқа жету жолы АКТ-ны толығымен сабақтарымда қолдану. Мәселен, психология және мамандандыру сабақтарында әрбір студенттің психолог қызметімен теориялық тұрғыда ғана танысу емес, сонымен қатар, практикалық тұрғыда жұмыс жасай білуі тиіс. Балабақшада тек балалармен ғана емес, ересектермен жұмыс

түрлерін жүргізу керек, осы орайда әрбір студент аудитория алдында өзін еркін ұстап, ойындағысын тыңдаушыларға жеткізе білуі керек. Ал, бұл дағды мен іскерлік, бір емес, бірнеше тәжірибе арқасында ғана келеді.

Тәжірибені жинақтау үшін, әрбір студент АКТ-ды қолдана отырып, балаларға арналған тапсырмалар қатарын, көбіне, фильмдерді қолданады, анимация арқылы және Activ Inspire бағдарламасы бойынша дайындап, топ ішінде және іс-тәжірибеге барғанда жүзеге асырады. Ата-аналармен және педагогтармен жүргізілетін семинар, тренинг, дөңгелек үстел, іскерлік ойындарды Mickrosoft PowerPoint, аудио,видеоны қолданып жүзеге асырады. Бұл тәжірибелер күнделікті беріліп жатқан білімдер жүйесіне негізделеді. Психология және мамандандыру сабақтарын оқыту барысында балаларға арналған ойындар, суретті тест тапсырмалары, тәжірибе барысы интерактивті тақтаны және компьютерді қолдану арқылы дайындалады. Жарқын бейнелер, суретті тапсырмалар бүлдіршіндердің ғана емес, сонымен қатар студенттердің жадында да сақталады. Бейнелеу өнері сабақтарында іс-әрекеттің мазмұнымен, жасалу жолдарымен таныстырған кезде АКТ-ның үлесі зор. Әрбір жаңа тақырыпты түсіндіру кезінде педагогтың демонстрациялық құралы болуы қажет. Осы орайда тыңдаушыларды толық қамту, барлығына бірдей деңгейде түсіндіру мәселесі орын алады. Бұл оқытушылар ғана емес, тәрбиешілердің де күнделікті кездесетін мәселесі. Ал интерактивті тақта және компьютер, оның ішіндегі түрлі бағдарламалардың көмегімен осындай оқылықтардың орнын толтырамыз. Сонымен қатар, бейнелеу өнері әдістемесі сабақтарында теориялық білімді бекіту үшін, практикалық сабақтарда бейнелеу іс-әрекеті түрлері орындалады. Бұл орайда АКТ студенттің жұмыс дәптері рөлін де атқара алады, барлық заттар мен сюжеттің мазмұнның жасалу жолдарын қарастырып жүзеге асырады.

Студенттер іс-тәжірибеге барған кезде арнайы пәндер бойынша жүргізілетін жұмыстарды АКТ құралдарын қолдана отырып жүзеге асырады. Студенттер ұйымдастырылған оқу қызметтерін флипчартта дайындап, интерактивті тақтаның мүмкіндіктерін толығымен қолдану міндеттеледі. Қазіргі таңда осы бағыт бойынша тек балалармен атқарылатын іс-әрекеттер қатарын практикалық тұрғыда жүзеге асырудамыз, болашақта ата-аналармен және педагогтармен жүргізілетін жұмыс бағытының мазмұны мен құрылымын жүзеге асыруды қолға аламыз. Бейнелеу өнері әдістемесінен тақырыптық жоспарға сай ұйымдастырылған оқу қызметінің демонстрациялық құралы электронды тұрғыда өңделуде. Мұның барлығы студенттердің кәсіби шеберліктерін қалыптастыруда АКТ-ны қолданудың тиімділігінің және оқытушының АКТ-ны тиімді пайдалануының көрсеткіші.

Әдебиеттер

1.Баймолдаев Т. «Ақпараттық – білімдік ортада педагогтардың ақпараттық коммуникациялық құзырлылығын қалыптастыру» //Информатика негіздері №1, 2010 жыл

2. Ерболатов А. «Жаңаақпараттық технология – мектепте» //Информатика негіздері №2, 2010 жыл
3. Сламбекова Т. «Педагогикалықпсихолгия»
4.Сұлтанова Г. «Жаңатехнологиялардыұтымдыпайдалану» //Бастауышмектеп №12 2005 жыл
5. Ералиева М. «Оқытудыңқазіргітехнологиялары» //Бастауышмектеп №5, 2006 жыл
6. Габдуллина З.М. Развитие навыков работы с компьютером у детей 4-7 лет. Волгоград, 2010.
7. Кочергина Г.Д., Оценка эффективности использования мультимедийных презентаций в педагогическом процессе http: //rrrc.roslobr.ru/

Түйіндеме

Мақалада автор білім беру үдерісінде оқытушылардың ақпараттық технологияларды қолдануының маңыздылығы жөніндегі сауалдарға жауап іздейді. Сонымен қатар автор іс-тәжірибе үдерісінде АКТ технологияларын студенттермен қолдануға назар аудара отырып, ерекше атап көрсетеді.

Резюме

В статье автор раскрывает вопросы актуальности применения информационных технологий преподавателями в процессе обучения студентов. Также автор акцентирует внимание на применении студентами ИКТ технологий в процессе практики.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ ЖӘНЕ БІЛІМ ҰЙЫМДАРЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ІС- ӘРЕКЕТТЕРДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

Шалабаева Алия Болековна
№14 «Нұрай» бөбекжай-балабақшасының директоры
Атырау облысы Атырау қаласы

«Кішкентай бүлдіршіндердің дамуына ықпал ететін үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы ретіндегі мектепке дейінгі беруге аса назар аударған жөн»

Н.Назарбаев

Қазақстан Республикасының мектеп жасына дейінгі білім беру жүйесін жетілдіру стратегиясы мектеп жасына дейінгі балаларды жеке тұлға ретінде жан-жақты қалыптастыру мәселелерінің ұлттық даму стратегиясымен үздіксіз байланысты және мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі екендігін ескере отырып, басты қажеттілік ретінде қабылданған еді. Бала – біздің болашағымыз. Олай болса, балабақшадағы тәрбиелеу мен оқыту баланың ғана емес, еліміздің

де жарқын болашағының кепілі. Ол – үздіксіз білім берудің алғашқы деңгейі. Сондықтан, мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың негізгі мақсаты баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы болуы тиіс.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту үздіксіз білім беру жүйесінің алғашқы деңгейі ретінде қазіргі тұрақты өзгеріп тұрған әлемде табысты бейімделуге қабілетті бала тұлғасының қалыптасуы мен дамуы үшін жағдайлар жасайды.Қоғамның дамуына қарай ғылым мен техникада оның басқару жүйесі де өзгеріп отыратыны белгілі, осыған орай педагогтың қызметінің мазмұны жаңарып, жаңа мақсат, жаңа көзқарас, жаңа шешімдер мен жаңа мүмкіндктердің қажеттігі туындайды.

«Жас бала – жас шыбық, жас күйінде қай түрде ииіп тастасаң, өскенде сол иілген күйінде қатып қалмақ. Теріс иіліп қалған шыбықты артынан түзейміз десең, сындырып аласың», – деп Мағжан Жұмабаев айтқандай заманға лайық тәрбие мен білім беру ісі қазіргі заманның айғағы. Бала бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып, олардың өнегелі, тәрбиелі болып өсуіне мектепке дейінгі тәрбиенің маңызы зор. Елімізде мектепке дейінгі тәрбие саласының даму деңгейі қандай екендігіне көз жүгіртейік. Тәуелсіздік алғанға дейін Қазақстанда 7 жасқа дейінгі балалардың 70%-ын қамтитын Орталық Азиядағы ең үздік білім беру жүйесі болды. 1991 жылы 8743 балабақша болды, олардың жартысынан астамы (4868) «оңтайландыру» кезеңінде жекешелендірілді, балабақша ғимараттарының бір бөлігі қараусыз қалды, бұзылды. Соңғы он жылда мектеп жасына дейінгі балаларды балабақшамен қамту мақсатында Елбасының қолдауымен, тапсырмасымен «100 мектеп, 100 аурухана», «Балапан» бағдарламалары жасақталып, жаңа үлгідегі типтік балабақшалардың құрылыстары жүргізіліп, бұрынғы балабақшалардың ғимараттары кері қайтарылып, жөнделіп, жұмыс істеп тұрған балабақшаларға жапсаржайлар салынып, іске қосылды. Жекеменшік әріптестік жұмыстары негізінде жекеменшік балабақшаларда мемлекеттік тапсырыс орналастырылып, кезекте тұрған балаларды балабақшамен қамтуға үлкен мүмкіндік берді.

Халқымыз талай ғасырлардан бері аңсап келген Тәуелсіздігіне 25 жыл толды. Осы уақыт ішінде еліміз дамып, көркейіп, халықаралық аренада өз орнын алып үлгерді. Қазақстанның бүгінгі мақсаты – әлемдегі дамыған 30 елдің қатарына ену. Елбасымыз өзінің халыққа Жолдауында: «Тәуелсіздікке қол жеткізгеннен көрі, оны ұстап тұру әлдеқайда қиын.Бұл әлем кеңістігінде ғұмыр кешкен талай халықтың басынан өткен тарихи шындық. Өзара алауыздық пен жан-жаққа тартқан берекесіздік талай елді құрдымға жіберген. Біз өзгенің қателігінен, өткеннің тағылымынан сабақ алуға тиіспіз. Ол сабақтың түйіні біреу ғана-Мәңгілік Ел біздің өз қолымызда», – деген Елбасының сөзі Мәңгілік елді жасаушы халықты алға жетелейді.

«Мәңгілік ел» – барша қазақстандықтардың ұлттық идеясы болғандықтан, балабақша ұжымымының мақсаты тату тәтті ынтымағы жарасқан көп ұлтты халқымыздың тыныштығы мен көркейіп өсуін насихаттау бойынша өткізілген «Біздің Отанымыз – бірліктің берекелі бесігі» атты шарасы Қазақстанда тұратын әр ұлттың мәдениетімен танысып, тағамдарынан дәм татып, ұлт

ойындарын ойнап, балалардың қызығушылығын танытты, «Мәңгілік ел» жалпы ұлттық идеясын жүзеге асыру» тақырыбы бойынша ұйымдастырылған шарада ұлттық идеяның мақсаттары, міндеттерін түсіндіру арқылы өз елін мақтаныш етуге, өткен тарихын ұмытпауға бағыт бағдар берілді.

Қазақстан Тәуелсіздікке қол жеткізген жиырма бес жылында 2006 жылдың 26 қазанынында мектепке дейінгі тәрбие ұйымдарына арналған «Балбөбек» бағдарламасы бекітіліп, бағдарламаға сай оқу кешенді жиынтығы жасақталды. Бағдарламаға сәйкес балаларға арналған «Бөбектерге байғазы» хрестоматиясы, «Тіл халық қазынасы» т.б оқу әдістемелік нұсқаулары қолданысқа берілді. Одан кейін «Қайнар», «Мектеп жағдайында 5-6 жастағы балаларға мектепке дейінгі дайындыққа арналған жалпы білім беру бағдарламасы», «Балабақшада 5-7 жастағы балалардың мектепке дейінгі дайындық бағдарламасы», «Қарлығаш», «Алғашқы қадам», «Зерек бала», «Біз мектепке барамыз» бағдарламалары бекітіліп, тәлім тәрбие үрдісінде қолданылды.

Қазақстанның қазіргі кезеңдегі білім беру саясаты, әлемдік білім беру кеңістігіне кірігуіне байланысты, ең алдымен мектепке дейінгі білім беру жүйесіне бала қабілетін ашатын алғашқы саты ретінде жоғары талаптар қояды. Республиканың мектепке дейінгі білім беру мазмұнының мониторингі көрсеткендей, аталған бағдарламалар мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнының тұтастығы мен сабақтастығын қамтамасыз ете алмағандықтан, мектепке дейінгі ұйымдардағы педагогикалық үдерістерді қамтамасыз ететін Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың бірыңғай үлгілік оқу бағдарламасы жасақталды. Үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі отандық және шетелдік ғылым мен тәжірибелердің жетістіктерін ескере отырып әзірленген. Бағдарламаның бұрынғы бағдарламалардан ерекшелігі – қолайлы әлеуметтендіруге және балалардың қажетті дағдыларды игеруіне ықпал ететін, мектеп жасына дейінгі балалардың кешенді дамуын қамтамасыз ету.

Заман ағымына қарай күнделікті ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде үлгілік оқу бағдарламасы негізінде инновациялық педагогикалық технологияларды қолдану жұмыстарына тоқталайын. Жаңа технология бойынша білімді үнемі бүгінгі жас ұрпақ тәрбиеленушілерге меңгертіп отырсақ, балалардың жаңаша көзқарас үрдісі дамиды.

Біздің балабақшада тәрбиешілер «Ойын технологиясы», «Тәй-тәй», «Монтессори технологиясы, «Сын тұрғысынан ойлау технологиясы», «Ақпараттық технологиясы», «Жобалау әдісі» технологиясы және т.б. инновациялық технологияларды қолдану арқылы балалардың жас ерекшеліктеріне сай дамыта отырып, мектепке дайындау жүйесін құрды.

Білім берудің алғашқы деңгейі балабақшадан басталатындықтан, біз күнделікті ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттерін «Тәй-тәй технологиясының» элементтерін пайдалана отырып, орталықтарға бөліп ұйымдастырып, орталықтардың басшылықтарына ата-аналарды қатыстырып, ата- анамен байланысымыз нығайды. Бұл технологияның тиімділігі әрбір баланың қай салаға жақын екендігін айқындауға септігін тигізеді.

Сондай-ақ бүгінгі таңда елімізде оқыту мазмұны жаңартылып, ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде балабақшамызда қолданылатын жаңа инновациялық технологияның бірі «Ойын технологиясы». Ойын арқылы балалардың ой өрісін дамытуға болады. Ойын балалар үшін оқу да, еңбек те. Ойын – айналадағы дүниені тану тәсілі. Ойын балаларға өмірде кездескен қиыншылықтарды жеңудің жолын үйретіп қана қоймай, ұйымдастырушылық қабілетін қалыптастыруға көмектесетіндігіне көз жеткіздік. Балабақшамызда «Монтессори технологиясына» көптен көңіл бөлініп, арнайы бөлме дайындалып жасақталуда. Монтессори технологиясы баланың назарын дамытуға, шығармашылық және логикалық ойлауға, жадын, сөйлеу қабілетін, қиялын, моториканы қалыптастыруға көмектеседі деген тұжырымға келдік.

Қазіргі таңда біздің балабақшамыз «Жобалау әдісі» инновациялық технологиясы бойынша екі жылға жұмыс жоспарын жасақтап, нәтижелерін көруде. «Жобалау» әдісі – қандай да бір мәселенің шешімін көрсететін жоба жасау үрдісі. Ол оқу үрдісі жағдайында орындалатын және оның тиімді жұмыс істеуі мен дамуына бағытталған іс-әрекеті бола алады. Жобалау әдісін қолданған кезде балалардың логикалық ойлау, зерттеу қабілеттері дамиды, белсенділігі артады, балалардың өз күштері мен мүмкіншіліктеріне деген сенімдері жоғарылайды, жоба әдісімен дәстүрлі әдісті салыстырған кезде балалардың қызығушылық, іздемпаздық, шығармашылық, танымдылық қабілеттерінің жоғары деңгейге жету мүмкіншілігінің болатындығын айтуға болады. Нәтижесінде тәлім-тәрбие үрдісі сапасы жақсарады, балалардың ойлау, көрсетілген мәселені түсіне білу, педагогтар, ата-аналармен ынтымақтасу және қарым-қатынас сияқты іс-әрекет шеберлігі мен әдістерін дамыту мүмкіндігі артады.

Тәрбиеші – жобаның негізгі ұйымдастырушысы, кеңесшісі, сарапшысы, ақпарат орталығы. «Жобалау» әдісінің технологиясы бірлескен жұмысқа бағытталған: тәрбиеші – бала, бала – бала, бала – ата-ана. Жобаға қатысушы бала өзінің қоғамға, қоршаған айналаға, адамдарға, құрдастарына деген қажеттілігін сезіну керек. Ұжымдық бірлескен жұмыстарының нәтижесін көреді. Жобаға қатысқан нәтижесі суреттерінде, жапсырма жұмыстарында, өзі құраған ертегіде, қолымен жасақтаған альбомында, көрмелерде көрінсе балаларда белсенділік, жауапкершілік, бір-біріне деген сыйластық, сену, танымдық қызығушылықтары артатыны мәлім.

Педагогтар барлық әдістемелік шараларда балалармен, ата-аналармен бірлескен жобаларын таныстырып, презентациялар өткізді. Биылғы жылы аталған «Жобалау» әдісі технологиясы бойынша педагогтардың екі жылғы жұмыстары жинақталып іс-тәжірибесімен бөлісуге құжаттар жинақталып, тарату жоспарланып отыр.

Инновациялық жаңа технология баланы жан-жақты құзыреттілігін дамытып, білімді ұрпақ тәрбиелейді. Әрбір технологияның өзіндік ерекшелігі бар, бастысы, бала толыққанды жетіліп, ата-анамен байланыс күшейді.

Мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық іс-әрекеттің мақсаты – білім беру үрдісін заманауи тиімділігі жоғары технологиялармен және балалардың

негізгі құзыреттіліктерін қалыптастырып, шығармашылық қабілеттерін дамыту. Барлық педагогикалық инновацияларды балабақшада балалардың жас ерекшеліктері мен әр сатыға балалардың қабылдау мүмкіндіктерін ескерген жағдайда ғана пайдалануға болады. Мектепке дейінгі жастағы балалардың затты қолмен ұстап, көзімен көргенді ұнатады, сондықтан: «Егер айтып берсең, ұмытамын. Егер көрсетсең, мүмкін есіме сақтаймын. Егер еліктіре тартсаң, расымен ұмытпаймын», – деген ежелгі қытай ойшылы, философ Конфуцидің нақыл сөзі барша балалардың тәрбиешіге жолдауы іспеттес деп айтуға болады.

Әдебиеттер

1.«Қазақстан жолы - 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ», атты халыққа арнаған жолдауы. «Егемен Қазақстан» газеті, 2014, 17 қаңтар . [1]

2. Амангелді Айталы. «Мәңгілік Ел» идеясының тарихи тамыры», «Егемен Қазақстан», 2014 ж 26 ақпан Тәрбие.орг сайтынан «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясының құндылықтары және мәні.

3.Балаларды мектепке дейінгі тәрбиемен және оқытумен қамтамасыз ету жөніндегі 2010-2020 жылдарға арналған «Балапан» бағдарламасы, 2014ж.

4.«Мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің біліктілігін арттыру: балаларды ерте жастан дамытуды ұйымдастырудағы отандық және халықаралық тәжірибе» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары, Алматы, 2014 ж.;

5.Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының жұмыстарына заманауи білім беру бағдарламалары мен технологияларын енгізу: әдістемелік нұсқаулық.Астана, 2013 ж

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ

Т.И. Жаныбекова
директор «Детский сад-ясли №6
«Күншуақ» акимата г. Усть-Каменогорск, ВКО

Термин «инновация» появился в исследованиях культурологов XIX века и первоначально обозначал введение некоторых элементов одной культуры в другую и изучение их отношений.

В начале XX века инноватика формируется как наука о нововведениях, изучающая закономерности технических нововведений в материальном производстве. Развивается она как отражение потребностей в деятельности по разработке, внедрению новых услуг, идей в основные сферы человеческой активности. Педагогическая инноватика развивается с конца 50-х гг. XX в на Западе, с 80-ых гг. - в России.

В Республике Казахстан с начала 2000 года идет активный процесс реформирования содержания дошкольного воспитания и обучения, включающий конкретизацию социальных и педагогических функций на основе

исторических и культурных традиций казахского народа и других этносов, проживающих на территории страны.

Сегодня в дошкольных организациях Казахстана педагоги имеют возможность проявлять творчество, более смело использовать инновации.

Главной целью инновационных технологий образования является подготовка человека к жизни в постоянно меняющемся мире и создание комфортной образовательной среды, позволяющей детям быть здоровыми, приобретать психологическую, личностную уверенность и успешно социализироваться в окружающем мире. При инновационном подходе к организации педагогической деятельности все усилия направлены на поиск и выбор оптимальных педагогических решений.

Сегодня апробируются и эффективно внедряются в процесс воспитания и обучения дошкольников следующие технологии: личностно–ориентированные, дифференцированные, проектного обучения, здоровьесберегающие, игровые, проблемного и развивающего обучения, компьютерные технологии, интерактивные, социоигровые методики и другие.

При использовании инновационных технологий происходит более качественное изменение личности ребенка по сравнению с традиционной системой, что дает возможность значительно ускорить процесс поиска и передачи информации, преобразовать характер умственной деятельности, автоматизировать человеческий труд.

Внедрение инновационных подходов позволит мотивировать действия, самостоятельно ориентироваться в получаемой информации, формировать творческое нешаблонное мышление, развивать их природные способности.

Современный детский сад – это место, где ребенок получает опыт широкого эмоционально-практического взаимодействия со взрослыми и сверстниками в наиболее значимых для его развития сферах жизни. Детский сад, в котором ребенок реализует свое право на индивидуальное развитие в соответствии со своими потребностями, способностями и возможностями, через создание для этого организационно-педагогических условий; педагог развивает свои профессиональные и личностные качества, руководитель обеспечивает успех деятельности детей и педагогов; учитывает особенности взглядов родителей на желаемое будущее своих детей и ориентирует их на конструктивно-партнерское взаимодействие с детьми, педагогами и родителями.

Сегодня детскому саду нужен педагог, способный строить работу с детьми на основе прогрессивных инновационных технологий и новых программ. Он должен быть творцом педагогического процесса, обладать гибким мышлением, умело использовать инновации.

Немаловажным в дошкольном образовании является речевое развитие детей дошкольного возраста. Проблема речевой недостаточности дошкольников заключается в том, что ребенок мало времени проводит в обществе взрослых (все больше за компьютером, у телевизора или со своими игрушками), редко слушает рассказы и сказки из уст мамы и папы.

Для решения этой проблемы можно использовать методику мнемотехники, которая обеспечивает успешное освоение детьми знаний об особенностях объектов природы, об окружающем мире, эффективное запоминание рассказа, сохранение и воспроизведение информации и, конечно, развитие речи.

Использовать мнемотаблицы можно при:

- обогащении словарного запаса;
- обучении составлению рассказов;
- пересказах художественного произведения;
- отгадывании и составлении загадок;
- заучивании стихов.

Также в работе по развитию речи можно применить метод синквейна. «Синквейн» (от французского слова) означает - «стихотворение из пяти строк». Форма синквейна была разработана американской поэтессой Аделаидой Крэпси. Сравнительно недавно педагоги стали применять синквейн для координации пальцев при письме, использовать его как один из методов развития речи. Алгоритм синквейна для детей, которые пока не умеют читать: Условные обозначения:

слова-предметы (существительные)
слова-признаки (прилагательные)
слова-действия (глаголы)
слова-предметы (существительные)

Также в работе по развитию речи можно рекомендовать и методику «Карты ума» Тони Бьюзен для детей старшего дошкольного возраста. «Карты ума» - это инструмент, за универсальность их недаром называют «швейцарским ножиком мышления». «Карты» учат анализировать информацию и выделять ключевые слова. Они идеально подходят для планирования. Применение инновационных методов и приёмов в работе по развитию речи помогает детям дошкольного возраста развивать основные психические процессы - память, внимание, образное мышление и сокращает время обучения связной речи.

Вывод: Использование инновационных технологий в образовательном процессе дошкольных организаций положительно влияют на качество усвоения содержания Типовой учебной программы дошкольного воспитания и обучения, повышает профессиональный уровень педагогов, создает условия для личностного развития детей. Применяя различные инновационные технологии, педагог делает процесс более полным, интересным, насыщенным.

Литература

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения: РК, 2012 № 1080, Приложение 1 к ППРК от 13 мая 2016 года №292

2. Типовая программа дошкольного воспитания и обучения в РК (приказ МОН РК от 12 августа 2016 года №499)

3. Майер А. А. Управление инновационными процессами в ДОУ: Методическое пособие. – М.: ТЦ Сфера, 2008
4. Поташник М. М. , Хомерики О. Б. Структуры инновационного процесса в образовательном учреждении//Магистр. 1994. №5.
5. Сластенин В. А. Подымова Л. С., Педагогика: инновационная деятельность. М, 2003.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДА МАЙТАБАНДЫЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ

Іргебекова Гүлнәр Іргебекқызы
«Балдырған» балалар бақшасының меңгерушісі
Алматы облысы, Сарқан қаласы

Қазіргі кезеңде Республиканың білім беру жүйесінің ең басты міндеті – қазақ мектебі түлегінің білім сапасының деңгейін халықаралық дәрежеге жуықтату. Бала – болашағымыз десек, сол балаға жүйелі білім беріп, ынта-ықыласын дұрыс бағыттауды, қабілет-қасиетін дамытуды балабақшадан бастауымыз керек. Ал бала беріліп жатқан тәрбие мен білімді меңгеруі үшін біз олардың денсаулығын сақтап қана қоймай нығайтып түзетуіміз керек.

Бүгінгі қоғамда дұрыс аяқ киім кимеудің, олардың жайсыздығының салдарынан майтабандылық көбейіп кетті. Табан күмбездерінің деформациялануына қарай майтабандықтың екі түрі анықталған: бойлық және көлденең. Көбінде сәбилерде бойлық майтабандық байқалады. Бұл туа біткен және жүре пайда болған түрде болады. Майтабандық деген нақты диагнозды сәбилерге 5–6 жасында қоюға болады. Одан ертерек, шамамен 3 жасында белгілерін байқауға болады. Барлық сәбилердің табаны үш жасына дейін жалпақ болып келеді. Яғни, бұл жастағы сәбилердің тері асты майы өте көп мөлшерде болады. Айлайда, уақыт өтісімен табандағы май біртіндеп ысылып, сіңірлер мен бұлшық еттер жиырылып, қатая бастайды. Майтабандықтың салдарынан балаларда төмендегідей қиындықтар туындауы мүмкін. Табанның аса маңызды қызметі – амортизация қабілеті – бұзылады. Нәтижесінде жүріп, жүгіру кезіндегі дене тербелісі сирақ, ұршық буындары мен омыртқаға беріледі. Буындарға ұзақ уақыт салмақ түскендіктен қабынулар нәтижесі артрозға алып келуі мүмкін. Майтабандықтың омыртқаға тигізетін әсерінен омыртқа қисайып, сколиозд пайда болуы мүмкін. Ал аяқтың шаршап ауырсынуы, бас ауыруы болашақта баланың сабағының нашарлауына алып келеді. Бұл ауруды емдеудің негізігі мақсаттары: табандағы ауырсынуларды жою, аяқтың бұлшық ет-сіңірлерінің жұмысын күшейту және табанның қызметін қалпына келтіру. Майтабанды емдеудің негізгі екі әдісі бар: хирургиялық жолмен (ота жасау) және керітартпа жолмен. Керітартпа жолмен

емделу тәсілі: емдік гимнастиканы, массаж, аяқ ванналары, физиотерапия, дұрыс ортопедиялық жолмен жасалған аяқ киім немесе ұлтарақ кию.

Сондықтан ата-аналар назарын осы мәселеге аударып, балаларға дер кезінде көмектесіп майтабандылықтың алдын-алу жұмыстарын жүргізу балабақшадан басталу керек. Осы бағытта біз «Майтабандылықтан арылайық» атты жоба жұмысын жүзеге асырудамыз.

«Майтабандылықтан арылайық» жобасының барысы

Жоба мақсаты: *Майтабан белгілері бар балалармен түзету жұмыстарын жүргізу арқылы нәтижеге қол жеткізу.*

Міндеттері: *Майтабандылығы бар балаларды, майтабандылықтың кезеңдерін анықтау;*

- Олармен жұмыс істеу принциптерін нақтылау;

- Жаттығу кешендерін жоспарлау;

- Ата – аналармен, дәрігерлермен ынтымақтастық орнату;

Жобаның өзектілігі: *Қазіргі қоғамда дұрыс аяқ киім кимеудің, олардың жайсыздығының салдарынан майтабандылық көбейіп кетті. Ата-аналар 12 жасқа дейін балалардың бойындағы бұл ауытқушылықтарына дер кезінде назар аудармағандықтарының салдарынан өсе келе артроз, артрит, омыртқааралық жарық (грыжа), остеохондроз, маймақтық, омыртқаның қисаюына шалдығатынын кеш біледі. Сондықтан ата-аналар назарын осы мәселеге аударып, балаларға дер кезінде көмектесіп майтабандылықтың алдын алу жұмыстарын жүргізу балабақшадан басталу керек.*

Жоба мерзімі*: ұзақ мерзімді*

Жобаға қатысушылар*: Дене шынықтыру нұсқаушысы, тәрбиешілер, медбике, балабақша жұмысшылары, ата-аналар, аурухана дәрігері, балабақша тәрбиеленушілері.*

Жоба өнімі*: жылжымалы папкалар, бейнематериал, түзетімду жатығуларына арналған құралдар.*

Күтілетін нәтиже: *Майтабандылығы бар балалардың майтабандылық кезеңі 1 сатыға төмендейді. Тәрбиешілер мен дене шынықтыру нұсқаушысы осы мәселеге қатысты тәжірибе жинақтайды. Отбасы мен балабақша арасындағы ынтымақтастық нығаяды.*

Жоба кезеңдері

-дайындық (мотивациялық-ұйымдастырушылық)

-негізгі (ендірушілік)

-қорытынды (қорытындылаушы)

<u>Дайындық кезеңі</u>

Мақсаты: майтабандылықтың алдын-алу бойынша балабақшаның педагогикалық, медициналық қызметкерлердің, ата-аналардың қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін зерттеу, майтабандылық белгісі бар балалар санын анықтау.

Міндеті: Педагогтар мен медбикенің, ата-аналардың «майтабандылық» туралы білімдерін анықтау;

- «Майтабандылық» туралы педагогикалық тәжірибелер, ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді зерделеу, теориялық білім жинақтау;

- Тәрбиеленушілер арасында майтабандылық белгісі бар балаларды анықтау.

Жұмыс мазмұны:

Осындай міндеттемелермен біз жоба жұмысын алдымен теориялық ізденуден бастадық. Аудандық кітапхана қорында қажетті әдебиет таппағандықтан, ғаламтор жүйесінде жарияланған материалдарды зерделедік. Аудандық ауруханада ортопед дәрігер болмағандықтан, аурухананың бас дәрігері бізге хирург- травматолог дәрігерден кеңес алуға ұсыныс берді. Жинақтаған білімімізді саралап, өзара пікіралмасулардан кейін топ тәрбиешілері тәрбиеленушілердің арасынан «плантография» (балалардың табанын гуашьпен бояп, ақ қағазға ізін түсіру) әдісі арқылы майтабандылық белгісі бар балалар анықталды. (1 сурет) Сараптама нәтижесінде 58 балада майтабандылық белгілері анықталды. Бұл нәтижені нақтылау үшін ауруханадан «планкоскопия» аппаратын алдырып, майтабандылық белгісі анықталған 58 баланы қайта тексеруден өткізіп, нәтижені нақтылағанды жөн көрдік. (2,3 сурет)Нәтижесінде 42 балада бойлық майтабан анықталды. I топтағы майтабан -3, II топтағы-12, III топтағы -21 IV топтағы -6 бала анықталды. Майтабандылығы бар балалардың ата-аналарынан «Майтабандылық туралы не білеміз?» атты сауалнама алынып, олардың бұл мәселеге аса назар аудармайтындығы тек әскерге алынбайтындығы туралы білетіндіктері, майтабандылықтан болатын зардап пен оны емдеу тәсілдері, дұрыс аяқ киім таңдау туралы білімдерінің таяздығы анықталды.

1 сурет

2 сурет

3 сурет

Негізгі кезең (ендірушілік)

Мақсаты: «Майтабандылықтан арылайық» жобалық жұмысын жүргізу үшін жағдай жасау, іс-шараларға жауапты тұлғаларды бекіту, балабақша педагогтарының қабілеттері мен дағдыларын дамыту.

Міндеттері:

- балабақшаның материалдық-техникалық базасын майтабандылықтың алдын алу үшін жасалатын жаттығуларға қажетті құралдармен толықтыру;

- балабақшада әртүрлі әдістемелік шараларды өткізу арқылы педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру, педагогтар арасында тәжірибе алмасуды ұйымдастыру.

Жұмыс мазмұны

Осы проблема көрсеткішін ұжымға жеткізіп, өзімізде бар балалармен жасалатын жаттығуға қажетті құралдар мен қолдан жасауды қажет ететін құралды дайындадық. Жұмыр оқтау тәріздес ағаштар, ішіне қиыршық тас, емен жаңғағы, ірі моншақ т.б заттар салыған дорба қапшықтар, топта түскі ұйқыдан кейін орындалатын жаттығуларға арналған кедір - бұдырлы төсеніштер, кіші көлемдегі доптар т.б. құралдармен материалдық базаны толықтырдық.(4,5,6 сурет) Балабақшаның ойын алаңдарына жалаң аяқ жүруге арналған тастан құралған бетонды төсеніштер жасалды.

Педагогикалық ұжыммен және аталған проблемаға қатысы бар ата-аналарды қатыстыраотырып, хирург-травматолог дәрігердің «Майтабандылықтың алдын алудың маңызы» атты кеңес беру жиналысын өткіздік. Дене шынықтыру оқу қызметінде, топта түскі ұйқыдан кейін орындалатын жаттығулар бойынша дене шынықтыру нұсқаушысының басшылығымен тәрбиешілерге арналған «Көңілді табандар» шебер сыныбы ұйымдастырылды. «Біле жүріңіз» атты электронды топ ашылып, онда табанға жасалатын массаж туралы мағұлматтар мен ғаламтордан жүктелген бейнематериалдар «WhatsApp» желісі арқылы таратылды. Ата-аналар жиналысында «Балаларға дұрыс аяқ киім таңдай білеміз бе?» атты кеңес берілді. Терапевтикалық жаттығулардың бірнеше кешені жинақталып, тәжірибеге енгізілді. Аталған шара тек балабақшада ғана қолға алынып қоймай, үйде де ата-аналардың жауапкершілігімен жүзеге асырылды. Тәрбишілердің жұмыс тәжірибесінен семинар-практикумдар ұйымдастырылды. Жазғы сауықтыру-шынықтыру маусымында да серуен кезінде жалаңаяқ құммен, таспен, асфальт және шөп үстімен аулада жүру жұмыстарын жалғастыру ұсынылды.

<u>Қорытынды кезең</u>

Мақсаты: Майтабандылықты емдеу мен алдын-алу жұмыстары барысында педагогтар мен ата-аналар және балалардың бірлескен іс-әрекетінде атқарылған іс-шараның тиімділігі мен нәтижесін қорытындылау.

Міндеттері:

-балабақша педагогтарының денсаулық сақтау технологиясы бойынша атқарған іс-әрекет нәтижелерін бағалаудағы рефлексиясын жүргізу;

-балабақша педагогтарының тәжірибесін жүйелеу және жалпылау;

- Атқарылған жұмыс нәтижесін анықтау.

Жұмыс мазмұны

Майтабандылығы бар балалармен жұмыс жүргізген педагог-тәрбиешілердің шығармашылық есептері тыңдалды. Балалардан жартыжылдық қорытынды шығару үшін «плантография» әдісімен қайта диагностикалау жүргізілді. Алынған нәтижелер бастапқы сынама суреттермен салыстырылды.

Қорытынды бөлім

Мамандар тұрғындардың көбісі майтабандылықты емдетуге немқұрайлы қарайтынын айтады. Қазіргі таңда оны емдетушілер тіпті аз болып отыр. Аяқ сүйектерінің дұрыс орналасуы өте маңызды. Себебі жүру барысында адамның барлық салмағы тікелей аяққа түседі. Кеңестік кезеңде кез-келген аяқ киімде дөңес ұлтарақтар болатын. Ал қазіргі еліміздің нарығында сатылатын 60% аяқ киімде ол жоқ. Дөңес ұлтарақтары бар сапалы аяқ киімді көптің қалтасы көтере бермейтіні анық. Біз майтабандылықты емдеп, алдын-алу жұмыстарын жүргізген 6 ай ішінде аз да болсын нәтижеге қол жеткіздік. Педагог-тәрбиешілеріміз тәжірибе жинақтады, ата-аналардың майтабандылық туралы сауаты артты, түрлі құралдармен балабақшаның материалдық базасы толықты. Біз осымен тоқтап қалмай, қазіргі және балабақшаға жаңадан келіп майтабандылық анықталған балалармен мектепке кеткенше жұмысты жалғастырмақ ниеттеміз.

«Плантография» әдісімен қайта диагностикалау жүргізіп, алынған нәтижелерді бастапқы сынама суреттермен салыстырғанда балалар табанының ортаңғы жерге тиіп тұған бөлігінің азая бастағанын байқадық. Бұл біз үшін айқын нәтиже болды.

Әдебиеттер

1. «Мектепке дейінгі балалалық шақ» Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының жұмыстарына заманауи білім беру бағдарламалары мен технологияларын енгізу әдістемелік нұсқаулығы. Астана 2013ж

2. Baq.kz сайтында жарияланған материал

3. Т.И.Осокина Физическая культура в детском саду. Москва «Просвещение» 1986

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ.

Айтжанова Камка Бекеновна,
директор детского сада №30«Жұмбақ»
город Атырау

Произошедшие в последние годы изменения в практике отечественного образования существенно повлияли на саму систему дошкольного воспитания и обучения. Вопрос поиска путей обновления содержания образования является актуальным и не менее значимой задачей, стоящей перед нашим обществом сегодня. Если в течение многих десятилетий охрана здоровья и присмотр за детьми для многих родителей рассматривались как основные направления работы детских садов, то сегодня все больше требований предъявляется к образовательным программам основного и дополнительного образования.

Сегодня в сфере образования выделяется большое количество инновации различного характера, направленности и значимости. Внедряются новшества в организацию и содержание, методику и технологию преподавания. В частности, наблюдается тенденция переосмысления роли художественно-эстетического направления в образовательном процессе детского сада для раскрытия потенциала ребенка. Именно здесь у ребенка появляется возможность самовыражения, интегрирования различных предметных линий, создания целостных и осмысленных представлений о себе в мире[1].

Ранее понятия эстетического и гуманитарного направления рассматривались раздельно, но на многолетней практике педагоги убедились, что эти понятия имеют взаимосвязь. Поэтому коллектив взял за основу своей деятельности гуманитарно-эстетическое направление, и детский сад «Жұмбақ» получил соответствующий статус.

Основная цель деятельности дошкольной организации: организовать систему деятельности детей в гуманитарно-эстетической сфере, способствующей повышению качества воспитания и обучения воспитанников детского сада.

Мы добиваемся поставленной цели через реализацию следующих задач:

- создание условий развития внутреннего мира ребенка в образовательном процессе;
- организация соответствующей предметно-развивающей среды для всестороннего развития дошкольника;
- развитие внутреннего мира ребенка в процессе гуманитарно-эстетического воспитания.

Предварительный проблемный анализ организации воспитания и образования детей: анкетирование родителей и педагогов, опыт по внедрению инновации в образовательный процесс помог определить направление, характер, масштаб и проблематику наших нововведений. Педагоги в организованной учебной деятельности применяют:

-технологию исследовательской деятельности;

- информационно-коммуникационные технологии;

- личностно-ориентированные технологии.

Так, внедрены и успешно реализуются в соответствии с ГОСДВО собственные программы:

- программа «Риторика в детском саду» - автор: Бегеева Т.Р., методист ДО;
- программа «Дизайн в детском саду» - автор: Кереева З.Ш., методист областого методического отдела
- программа «Мен ағылшын тілінде сөйлей аламын». «Я могу говорить на английском языке» - автор:Капарова Э.Х., методист по инновациям, преподаватель английского языка
- сборник «Қызықты іс-тәжірибелер» – автор: Рамазанова Г.Н.;
- «Мектеп жасына дейнгі балаларға арналған ағылшын тілінің ғажайыптары» - автор Жұмағазиева Г.Х., преподаватель английского языка

В настоящее время готовится к выпуску методическое пособие психолога детского сада Бердиевой А. «Психологическое сопровождение процесса адаптации детей к условиям дошкольной организации».

Риторика – одно из важнейших средств развития у детей эмпатии, т.е. способности распознавать эмоциональное состояние человека по мимике, жестам, интонации, умения ставить себя на его место в различных ситуациях позволяет формировать опыт социальных навыков поведения благодаря тому, что каждое литературное произведение или сказка имеют нравственную направленность[4]. Коммуникативные ситуации позволяют ребенку решать многие проблемные ситуации опосредованно от лица какого-либо персонажа. Все занятия строятся на использовании основных средств обучения: развивающие игры (игры-драматизации), упражнения (подражательно – исполнительского и творческого характера), импровизации, разыгрывание инсценировок и сказок, рассматривание рисунков и фотографий, анализ заданных ситуаций, чтение художественных произведений, беседы, сочинение историй, сказок, чистоговорок, стихотворений, работа с персонажами кукольного театра, упражнения по развитию выразительности исполнения (вербальной и невербальной).

Благодаря занятиям риторики дети научились подбирать рифмы к словам, придумывают небольшие чистоговорки, стихотворения, небылицы. У многих детей появилось огромное желание перевоплощаться в разные роли, имитировать действия и предметы в форме пантомимики. [6]

Обобщение опыта работы педагога проходило не только в детском саду, но и через участие в городских и областных семинарах, где представлены мастер-классы: «Красота красноречия», «Учимся говорить красиво», театрализованное представление «У книжек нет каникул» для областного семинара «Преемственность в работе детского сада и школы». Участвуя в областной научно-практической конференции «Дошкольное образование и воспитание в 21 веке: поиски, проблемы, перспективы» презентована оказала работа с одаренными детьми по риторике в музыкальном салоне «В стране вежливых слов».

Имея гуманитарно-эстетическое направление в работе, коллектив детского сада не может не делать уклон на воспитание в дошкольниках эстетического вкуса. Для реализации детских замыслов организована работа изостудии, целью которой является воспитание художественного восприятия окружающего мира, чувства, красоты, декоративности.

Благодаря занятиям по дизайну, дети получили углубленные знания о качестве и возможностях различных материалов, научились выполнять работы из различного материала, овладели навыками шитья, плетения, составления композиций. Готовые работы выставляются в группах, лучшие из них используются для оформления интерьера детского сада.

Этот процесс направлен на развитие осознанного отношения детей к окружающему миру и умение выражать свое отношение как в словесной форме, так и художественными средствами.[2].

Ежегодно воспитанники детского сада принимают участие в городском и областном фестивале детского творчества «Айгөлек» в номинации «Декоративно-прикладное искусство», результаты которых подтверждают эффективность работы коллектива детского сада.

Дошкольный возраст – это период является наиболее благоприятный для овладения речью (как родной, так и иностранной). Изучение английского языка не самоцель, а один из способов интеллектуально-личностного развития ребенка, направленный на воспитание всесторонне развитой личности. В разных видах деятельности дошкольника есть одна общая сторона – они носят моделирующий характер. Собственная программа педагога Капаровой Э.Х. «Я могу говорить на английском языке» составлена на основе обновленных требования ГОСДВО и Типовой программы дошкольного воспитания и обучения. Характерной особенностью программы является обучение детей на основе методики пиктографического письма И.А. Рыжковой, адаптированного для детей дошкольного возраста.

Эффективность программы «Я могу говорить на английском языке» подтверждена на практике. Работа проводилась в старшей группе. Применявшаяся система (методика) работы оказала положительное влияние на уровень развития умственных способностей детей, и владению ими иностранного языка.

В результате проделанной работы по программе у воспитанников сформировались следующие умения и навыки:

- воспроизводят звуковой образ слова, правильно передают его звучание;
- умеют строить освоили структуру простые предложения, пользуясь системой окончаний для согласовывая окончания слов;
- умеют строить простые предложения с опорой на пиктограммы;
- составляют небольшие рассказы с опорой на пиктограммы[8].

Участвуя в республиканском конкурсе для дошкольников по английскому языку «Nauryz – holiday of peace and goodness» воспитанники нашего детского сада заняли III место.

В настоящее время мы являемся свидетелями того, как в системе дошкольного образования формируется ещё один эффективный метод познания закономерностей и явлений окружающего мира – метод экспериментирования. Дети дошкольного возраста по природе своей – пытливые исследователи окружающего мира. Детское экспериментирование является одним из методов обучения и развития естественнонаучных представлений дошкольников [5].

Сборник «Қызықты іс-тәжірибелер» составитель воспитатель высшей категории Рамазанова Г.Н. Особое внимание педагогом уделяется формированию первых представлений о существующих в природе взаимосвязях и на этой основе – начала экологического мировоззрения и культуры, ответственного отношения к окружающей среде, к своему здоровью. Дети учатся понимать, насколько тесно природные компоненты (вода, воздух, песок и др.) связаны между собой, и как живые организмы (растения, животные и др.) зависят от среды обитания. В ходе опытной деятельности наблюдают,

размышляют, сравнивают, делают выводы, устанавливают причинно-следственную связь.

Позитивные результаты введения в образовательный процесс авторских собственных программ нацеливали нас на решение конкретных задач в этом направлении: «Что мы хотим изменить в содержании педагогического процесса?», «Какую цель мы ставим при организации методической работы?», «Насколько это интересно и познавательно детям?».

Современная образовательная политика Казахстана требует внедрения новых подходов, повышающих уровень образовательного процесса в дошкольных организациях. Нельзя заставить педагога быть творческим. Он должен сам захотеть этого. Наша задача - побудить педагога к творческой деятельности, то есть создать ситуацию успешности его работы. Удовлетворенность профессией приводит к тому, что педагогическая деятельность становится потребностью. Именно такая атмосфера успешности и удовлетворенности работой создается в коллективе ДО.

В условиях модернизации казахстанской системы образования становится всё более очевидной необходимость внедрения современных инновационных технологий и новаторских подходов к организации методов воспитания и обучения.

Осуществление инновационной направленности в деятельности дошкольной организации не только положительно влияют на качество образования и воспитания, но и позволяют осуществлять личностно-ориентированный подход к детям, повышают профессиональный уровень педагогов, создаются лучшие условия для духовного развития детей. И оттого, какие знания получит ребенок в детском саду, как сложится начальная стадия мировоззрения ребенка, зависит какого гражданина своей страны мы увидим в завтрашнем дне.

Использованная литература

1. Государственный Общеобязательный Стандарт дошкольного воспитания и обучения Республики Казахстан.
2. Типовая учебная программа дошкольного воспитания и обучения. Утверждена приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 12.08.2016г. №499
3. М.С. Шарипбаева «Изучаем английский язык». Для детей 5-6 лет. Алматыкітап, 2013.
4. Сөйлеу мәдениеті және шешендік өнер. Оқу құралы. Калимукашева Б.Д. Фолиант.
5. Г.П.Тугушева, А.Е.Чистякова. Экспериментальная деятельность детей среднего и старшего дошкольного возраста.
6. Т.Р.Бегеева. Программа «Риторика в детском саду».
7. З.Ш.Кереева. Программа «Дизайн в детском саду».
8. Э.Х.Капарова. «Я могу говорить на английском языке».
9. Г.Н.Рамазанова. «Қызықты іс-тәжірибелер».

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Сейтова Асия Орынбасаровна
заведующая дошкольной организации
ГККП Дошкольная организация № 14 «Конжык»
Город Актобе

« Каждый человек изначально талантлив и даже гениален, но его надо научить ориентироваться в современном мире, чтобы при минимуме затрат, достичь максимального эффекта»
(Г.С. Альтшуллер)

Потребность готовить детей к жизни, передавать им накопленный опыт возникла у человечества в глубокой древности. Это осуществлялось не только в процессе естественного хода жизни в семье, общине, когда старшие учили, показывали, увлекали своим примером младших, приобщая их к труду, прививая необходимые навыки.

Сегодня в обществе идет становление новой системы дошкольного образования, направленной на реализацию государственных требований. Как и любая инновация, новые условия организации образовательного процесса трактуются неоднозначно и вызывают множество вопросов, сомнений, обсуждений. С одной стороны необходимо сохранить то положительное, чего удалось добиться за последние десятилетия, а с другой стороны - назрела острая необходимость внедрения новых подходов в сфере образования.

Дошкольный уровень образования переживает время перемен. Успешность их связана с обновлением научной, методической и материальной базы воспитания и обучения. Важнейшим условием такого обновления является использование современных инновационных технологий.

Инновационная система охватывает все сферы жизнедеятельности общества и имеет своей целью привнесение новшеств, которые позволят усовершенствовать образовательный процесс, добиться поставленных целей более целесообразными средствами, создание новых технологий в сфере образования, которая в последнее время получило развитие, «спровоцировать» образовательный рост государства.

Благодаря этому при инновационном подходе к организации педагогической деятельности все усилия направлены на поиск и выбор оптимальных педагогических решений.

Педагогический коллектив Дошкольной организации № 14 «Конжык» работает в инновационном режиме, где объектом педагогической инициативы становятся дети. Именно поэтому заведующая должна определить перспективу

развития своей дошкольной организации с учётом социального заказа общества и чётко сформулировать цель инновационной деятельности.

Перед всеми участниками педагогического процесса стоит цель.

Целью инновационной деятельности является создание такой образовательной среды, в которой полностью будет реализован творческий потенциал каждого педагога и всего педагогического коллектива. Поэтому важно определить конкретные задачи для каждого направления:

«Что мы хотим изменить в содержании педагогического процесса?»;

«Какую цель мы ставили при организации методической работы в дошкольной организации»;

«Как изменим предметно-развивающую среду?»

Заведующая выстраивает «дерево целей» при организации управленческой деятельности в инновационном режиме.

Для этого вся инновационная работа должна базироваться одновременно на двух основаниях: планировании и своеобразной импровизации. Как правило, инновационный процесс в детском саду планируется в виде модели развития, затем организуется деятельность организации по реализации и контроль за её ходом. Содержание работы подчинено стратегии развития организации, при этом именно инновационная работа является инструментом поиска и определения стратегии развития.

Для управления дошкольной организацией в инновационном режиме и управленческой деятельности педагогических работников необходимо активное участие в разработке и принятии решений всеми членами педагогического коллектива. Деятельность созданной управленческой команды способствует модернизации организационной структуры управления, повышению эффективности управления на основе умения заведующего работать не с отдельными людьми, а с группой; повысилось качество воспитательно-образовательного процесса.

Любой проект может быть эффективно реализован только при условии взаимопонимания и взаимосотрудничества всех участников воспитательно-образовательного процесса – инициаторов-руководителей, педагогов, родителей, детей.

Для управления инновационной деятельностью в дошкольной организации №14 «Конжык» г.Актобе были созданы инновационные структурные подразделения: инициативная, диагностическая и экспертная группы. Поиск новых форм методической работы с педагогическим коллективом привёл к тому, что в практике нашей дошкольной организации используем объединения педагогов по методу проектов:

-«Мастер - класс» - цель проекта перспективное совершенствование педагогического мастерства;

-«Наследие» - цель проекта воспитание нравственно – культурных ценностей казахского народа.

-«Маленький дом большого здоровья» - цель проекта воспитание у детей сознательного отношения к собственному здоровью.

-«Триязычие» - цель проекта воспитание полиязычной личности детей дошкольного возраста.

-«Молодые дарования» - цель проекта, раскрытие возможности профессионального роста молодых педагогов.

-«Школа речи» - цель проекта создание инновационных коррекционно – развивающих технологий для развития речи.

-«Детский сад для всех» - цель проекта организация новой модели взаимодействия семейного и общественного воспитания.

Проектирование меняет роль педагогов в управлении педагогическим процессом дошкольной организации. Они выступают активными участниками педагогического процесса, а не исполнителями воли администрации, психолого - методической службы.

Каждое структурное подразделение, каждый проект наработали систему мероприятий по управлению инновационными процессами в дошкольной организации. Результаты деятельности этих групп стабильны на протяжении пяти лет, а в отдельных случаях имеют положительную динамику:

-разработан диагностический инструментарий для проведения мониторинга уровня познавательного, социально-личностного развития детей;

-создана модель планирования по развитию связной речи у детей дошкольного возраста;

-разработан и внедрен проект повышения профессиональной компетентности молодых специалистов;

-дана экспертная оценка реализуемым в дошкольной организации авторским программам и технологиям.

Эффективность данных структурных подразделений в инновационном режиме обеспечила:

- высокое качество воспитательно - образовательного процесса (полнота реализации программ по физкультурно-оздоровительному направлению 80%, по художественно-эстетическому – 71%, по познавательно-речевому – 83%, по социально-личностному – 92%);

- повышение профессионального уровня и методической компетентности педагогов (высшая квалификационная категория у 20% педагогов, первая – у 23%, вторая – у 42%);

- расширение в развивающей предметной среде пространства для индивидуальной самореализации ребенка (оборудованы и функционируют центр игровой активности, кабинет психологической разгрузки, логопедический кабинет, музыкальный и спортивные залы, бассейн, сауна);

- повышение конкурентоспособности дошкольной организации на рынке образовательных услуг (на протяжении ряда лет дошкольная организация №14«Конжык» занимает лидирующее место по мониторингу отдела образования города Актобе).

На базе дошкольной организации №14«Конжык» города Актобе действует творческая лаборатория.

Цель творческой лаборатории – сформировать у педагогов потребность в постоянном саморазвитии и профессиональном совершенствовании. Работа лаборатории построена по принципу создания оптимальных условий для творческого развития личности каждого педагога с учетом его внутренних ресурсов и возможностей.

Задачи творческой лаборатории: изучение новой технологии; разработка программы деятельности; координация инновационной и экспериментальной деятельности образовательных организаций, работающих по смежной тематике; совершенствование, обобщение и систематизация опыта работы входящих в Лабораторию организаций по исследуемой проблеме; подготовка научных материалов и методических рекомендаций, обеспечивающих внедрение результатов инновационной и экспериментальной деятельности образовательных организаций в педагогическую практику; организация системы занятий: семинаров, практикумов, тренингов, творческих гостиных и других форм обучения, направленных на профессионально-личностное развитие и самоопределение педагогов образовательных организаций; организация деятельности, в том числе, совместно с органами управления образования, по продвижению результатов исследовательской, опытно-экспериментальной и инновационной работы Лаборатории.

Направления работы творческой лаборатории:

1.Совершенствование комплексного методического обеспечения в соответствии с ГОС ДВО.

2.Дифференцированный подход в воспитательно-образовательном процессе на основе учета индивидуальных особенностей детей.

3.Использование эффективных педагогических технологий в процессе деятельности с целью развития творческой личности ребенка и педагога.

С 2008 года в нашей дошкольной организации функционирует новое структурное подразделение – консультативный пункт, целью которого является обеспечение единства и преемственности семейного и общественного воспитания, оказание психолого-педагогической помощи родителям, дети которых не посещают детский сад.

Консультативный пункт создан на базе образовательной организации, приказом руководителя данной организации. Консультативный пункт в своей деятельности руководствуется Уставом образовательной организации, договором между образовательной организацией и родителями (или лицами их заменяющими) детей дошкольного возраста.

Состав консультативного пункта нашей дошкольной организации: заведующая, социальный педагог, педагог психолог, медицинский работник, логопед, методист, воспитатель. Все сотрудники имеют соответствующую квалификацию. Управление консультативным пунктом осуществляет заведующая назначаемая местными органами образования. В обязанности заведующей консультативного пункта входит координация деятельности специалистов и планирование работы.

Организация психолого-педагогической помощи родителям (или лицам их заменяющих) по различным вопросам воспитания, обучения и развития ребенка дошкольного возраста в Консультативном пункте строится на основе интеграции деятельности специалистов: воспитателя, педагога психолога, учителя логопеда и других специалистов.

Основным направлением повышения качества дошкольного воспитания и обучения является создание условий для приобретения детьми личностной культуры, навыков, необходимых для обучения в школе, изучения государственного языка, интеллектуального и эмоционального развития детей, сохранения физического и психического здоровья.

Из всего многообразия инновационных технологий претендующих на реализацию личностно – ориентированного подхода, педагоги нашей дошкольной организации выбрали:

-воспитание и обучение в сотрудничестве;

-метод проектов;

-портфолио будущего школьника;

-разноуровневое обучение.

Все указанные технологии взаимосвязаны и взаимообусловлены и в результате составляют определённую дидактическую систему.

Суть инновационной деятельности в дошкольной организации – свобода его участников в выражении субъективного метода, в выборе, как содержания деятельности, так и средств решения проблемы. Все технологии основаны на признании индивидуальной неповторимости ребёнка, возможности лучше познать ребёнка, как эффективного способа взаимодействия педагогов между собой, педагогов и родителей.

Анализ результатов управленческих действий, механизмов управления качеством образования в нашей дошкольной организации определил дальнейшие планы на будущее:

- дальнейшее внедрение информационно-коммуникативных технологий в управленческую деятельность дошкольной организации;

- создание единой модели управленческой инновационной деятельности дошкольной организации.

Для управления инновационной деятельностью дошкольной организации необходимо постоянно познавать и выявлять прогрессивные тенденции в образовательном процессе, направлять данный процесс в соответствии с этими тенденциями, с учетом объективных возможностей своего педагогического коллектива.

Литература.

1. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения. Астана 2016 г.

2.Белая К.Ю. Инновационная деятельность в ДОУ: методическое пособие. М., 2004.

3.Имжарова З.У., Рахимжанов М.М., Шилова О.Н., «Обучение для будущего».
4.Проектная деятельность в информационной образовательной среде 21 века: Учеб.пособие -10-е изд., перераб. – Астана, 2009.
5.Наука и инновационная деятельность Казахстана. 2004-2008 гг.: Стат. сб. — Астана, 2009.
6.Тулекбаев Е. Т. Построение национальной инновационной системы в Казахстане // Инновации. — 2007.

БАЛАБАҚШАДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТТЕРДІҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ: НӘТИЖЕЛЕР МЕН ЖЕТІСТІКТЕР

Ғибатуллина Алма Сағындыққызы
«Құлыншақ» бөбекжай балабақшасы меңгерушісі
Атырау облысы, Исатай ауданы
Тұщықұдық ауылы

Инновациялық іс-әрекеттің кезеңдері

Бүгінгі таңда мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбие мен оқыту үрдісінде білім мазмұнын жаңарту көкейкесті мәселелердің бірі болып отыр.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында: «Біздің жұмыстарымыздың білім беру саласындағы басымдықтарында бүкіл әлемдегі сияқты Қазақстан мектепке дейінгі білім берудің жаңа әдістеріне көшуі керек» [1],- деген болатын.

Ал, білім мазмұнын жаңартуда жаңа әдістерге көшу деген сөз білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастаған «инновация» терминімен сипатталады.

Инновация - білім беру, тәрбиелеу жұмысына жаңалықты енгізу, яғни жаңа әдіс-тәсілдерді амалдарды, құралдарды, жаңа тұжырымдарды жасап, оларды қолдану ретінде анықталады.

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол: «Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі»[2], – деген анықтаманы ұсынады.

Балабақшадағы инновациялық іс-әрекетке не жатады?

Инновациялық іс-әрекеттің мазмұны мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының оқу-тәрбие үдерісінде қолданылатын бағдарламаларды басшылыққа ала отырып, мектепке дейінгі педагогика мен психология, әлеументтану, медицина саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелері негізінде анықталады.

Балабақшадағы педагогикалық үдерістердің инновациялығы – мектеп жасына дейінгі балалардың тиімді дамуына себін тигізетін жаңа технологияларды мақсатты енгізуінде.

Бұл жағдайда, инновациялық іс-әрекеттің үш кезеңін атап көрсетуге болады.

Бірінші кезеңде жаңалықтың қажеттілігін дәлелдеу арқылы жаңалық туралы ақпарат жиналады, одан кейін әртүрлі жаңалықтың ішінен қажетті жаңалықты таңдап алып, оны қолдану туралы шешім қабылдайды.

Осыдан кейін инновациялық іс-әрекеттің **екінші кезеңіне** көшеді, яғни іске асыру кезеңдерін зерттеп, енгізу жоспарын құрып, жаңалықты қолданады..

Жаңалықты енгізу уақыты аяқталғаннан кейін инновациялық іс-әрекет **үшінші кезеңіне** өтеді. Бұл кезеңде жаңашыл тұрғыда ұйымдастырылған оқу-тәрбие жұмысының нәтижесін көтеруге жасаған ықпалы анықталады, жаңалықтың оқу-тәрбие жұмысына нәтижелі енгізу шарттарын белгілеп, оны таратуға ұсынылады.

Инновациялық технологиялар – шығармашылық жұмыс нәтижесі

Ғасырдан астам тарихы бар және әлемдік қоғамдастықта балаларға мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің негізгі нысаны ретінде сыннан өткен балабақшалар бүгінгі күніде үздіксіз білім берудің алғашқы баспалдағының үлгісі болып қалып отыр.

Міне, осынау білім беру саласындағы инновация бағытындағы дүбірлі ұлы істерге Атырау облысы, Исатай ауданы, Тұщықұдық селосындағы

«Құлыншақ» бөбекжай-балабақшасы ұжымы да өз үлестерін қосып келеді.

Өмір ағын су секілді, бір орында тұрмайды. Жылдар жылжып, уақыт өткен сайын қай салада болмасын дүниенің бір жаңалығы орын алып жатады. Біздің балабақшамыздың да жарты ғасырдан астам (биыл 60 жыл) тарихы бар. (1 слайд)

1957 жылы бірнеше колхоздар біріктіріліп Чапаев атындағы совхоз құрылып, Едіге талы Папошныйдың арғы бетіне егін, тары егіп бірнеше үйлер салынып село орталығы бой көтерген кезде егінші әйел-аналар алаңсыз жұмыс істеу бағытында алғаш рет егін қосы басында 1 топ 25 баламен ашылған бөбекжайдың балабақша болып қалыптасуы осы кезеңге дейін даму бағытында келеді. (Жасмағанбетова Шарипа 1957 – 1963 жылдар аралығында меңгеруші болып еңбек етті).

1964 жылы село орталығына көшіріліп, балабақша жаңа типтегі жобамен салынған 2 топ 45 баламен жұмыс істеген. (1963 -1968 жылдар аралығында Айтқалиева Баян меңгеруші болған).

1968 жылы тағы 1 топ қосылып, 1968 – 1979 жылдар аралығында 70 бала тәрбиеленген. Село халқының өсуіне байланысты 1979 жылы қосымша екі үйлік үй беріліп, 4 топта 90 бала тәрбиеленген. (1968 жылдан 1983 жылға дейінгі аралықта білікті ұстаз Мұханбетжанова Жамила 15 жыл балабақшаның меңгерушісі болып еңбек етті).

1988 жылы жаңа типтегі екі қатарлы ғимарат салынып, 1989 жылы 1 қаңтардан бастап пайдалануға беріліп, 6 топта 140 бала тәрбиеленіп келді.

2014 жылы жергілікті жердегі балалар санының көп болуынан, балабақшаға деген сұранысты қанағаттандыру мақсатында 2 топ 50 балалық

жапсаржай құрылысы басталып, 2015 жылдың қыркүйек айында пайдалануға берілді. 2015 жылдан бастап балабақшада 8 топта 205 бала тәрбиеленуде. (С-2)

1983 – 2016 жылдар аралығында Қайрлиева Балғаным Қуандыққызы 33 жыл №9 «Құлыншақ» балабақшасының меңгерушісі болып еңбек етті.

Осындай 60 жылдық қалыптасу тарихы бар балабақшамыздың да ииновациялық технологияларды қолданудағы шығармашылық жұмысының өз кезеңдері бар.

Қазірде бөбекжай-балабақшасында 53 қызметкер, «Білім негізі балабақшадан» деген қағиданы ұстанып, балабақшада 24 педагог еңбек етіп келеді. Педагог мамандардың сапалық құрамына келетін болсақ жоғары білімді – 15, аяқталмаған жоғары – 5, арнаулы орта – 4. Біліктілік санаттары бойынша 7 жоғары, 4-уі I санатты, 7 – II санатты. Балабақшада 2 «Қазақстан Республикасы білім беру ісінің Үздігі» белгісінің иегері бар.

Білім мазмұнын жаңарту бағытында мектепке дейінгі тәрбиеде осы кезеңге дейін бірнеше бағдарламалар бойынша балабақшада оқу-тәрбие жұмыстары жүргізіліп келді.

Бұл бағдарламалар бойынша оқу-тәрбие жұмысын педагог мамандар жүргізеді. Сондықтан, инновациялық іс-әрекеттің үш кезеңі бойынша «Жас маманнан – білікті тәрбиешіге» деген қағиданы ұстанамыз. Өйткені білімі мен мәдениет деңгейін айтпағанда, жеке бас ерекшеліктері сан алуан әр тәрбиеші балабақшаға жас маман болып еңбек жолын бастайды.

Ал, жоғарыда айтылған инновациялық іс-әрекеттің үш кезеңі бойынша жұмысты ұйымдастыру нәтижесінде қазіргі заманға лайық рухани, шығармашылық ізденіспен жұмыс істеп өмірге еніп жатқан жаңа технологияларды терең меңгерген, білімі мен білігі жоғары шығармашыл тәрбиеші моделі қалыптасады.

Әр кезеңдегі бағдарламалар мазмұнына қарай балалардың ақыл-ой қабілетін, ой-өрісін жан-жақты дамыта отырып, құзіреттілікті қалыптастыруда балалардың жас және дара ерекшеліктерін ескере отырып «Оқытудың ойын формасы», «Сын тұрғысынан ойлау», «Тәй-тәй», «ТРИЗ», «Флипчарт» сабақтар технологияларының әдістемелері тәрбиешілер шығармашылығымен балабақшадағы оқу-тәрбие үрдісіне енгізілді. (С 8-12)

Балабақшаның оқу-тәрбие үрдісіне қолданып отырған бұл технологиялармен өз ойын еркін жеткізеді, топпен шешім қабылдайды, ойларын бір- бірімен салыстырады, тыңдайды, ойнай жүріп қарапайым білім, білік, дағдылары қалыптасып, ой-өрістері дамиды.

Бұл технологиялармен жұмыс істеу тиімділігінің нәтижесі балабақшаіс-тәжірибесінің облыстық, республикалық деңгейдегі педагогикалық оқулар мен байқау-сайыстарға, ғылыми-практикалық конференцияларға қатысып, жүлделі орындарға ие болуынан көрінеді.

«Балбөбек» бағдарламасымен жұмыс жасаған кезеңде **«Оқытудың ойын формасы»** технологиясы бойынша жеткен нәтиже жетістіктеріміз**:**

1998 жылдың сәуір айында «Балаларға тәрбие мен білім беруде балабақша мен мектептің байланысы» атты облыстық семинарда «Ойын әдістері арқылы

сан және санау ұғымдарын бекіту» тақырыбында тәжірибелік сабақта Ғибатуллина Алма Сағындыққызының жалпы педагогикалық жұмыс дәрежесі жоғары деңгейде бағаланып семинар қортындысымен «жоғары» біліктілік санатына ұсынылды.

Желтоқсан айында «Білім және ғылым қызметкерлерінің I сьезіне делегат болып қатынасып, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту қосалқы секциясында «Этнопедагогика балабақшада» тақырыбында іс-тәжірибелік баяндама жасалды.

Съезд күндеріндегі «Қазақстан мұғалімі» газетіне «Ұлыс пен ұлт ертеңі» атты мақала жарияланды.

2000 жылы балабақшамыз «Ең таңдаулы балабақша» аудандық, облыстық байқауларында I дәрежелі Дипломға ие болып, Республикалық байқаудың «Лауреаты» атанды.

Осы жылы Республикалық ХХУ Педагогикалық оқуда «Балбөбек бағдарламасы бойынша тәрбие жұмысын кешенді ұйымдастыру» тақырыбында баяндамасын қорғаған тәрбиеші Есенгенжина Галия Рахметоллақызы III дәрежелі Дипломмен марапатталды.

«Балабақшадағы 5-7 жастағы балаларды Мектепалды даярлық бағдарламасы» бойынша «Сын тұрғысынан ойлау», «Тәй-тәй» әдістемесі қолданылды.

2004 жылы балабақша меңгерушісі Қайрлиева Балғаным Қуандыққызы Қостанай қаласында өткен «Мектепалды даярлыққа - 5 жыл: түйінді мәселелер және болашағы» халықаралық конференциясына делегат болып қатысып, №11 «Шағын мектеп» ғылыми-әдістемелік журналында «Құлыншақ балабақшасы» тақырыбында балабақшаның іс-тәжірибесі жарияланды.

2005 жылы «XXI ғасырдағы мектепке дейінгі білім беру; ізденістер, түйінді мәселелер және болашағы» атты облыстық ғылыми-практикалық конференциясында «Мектепалды дайындық бағдарламасы мазмұнын «Тәй-тәй» әдістемесімен ұштастыра жүргізудің маңызы тақырыбында балабақшаның іс-тәжірибесімен таныстырылды.

2006 жылы Халел Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінде ұйымдастырылған «Бастауыш сатыда білім берудің бүгіні мен келешегі» Республикалық ғылыми практикалық конференциясында «Мектепалды даярлық пен бастауыш сынып арасындағы сабақтастық негізінде балаларды мектепке дайындау мәселелері» тақырыбындағы іс-тәжірибе жинаққа енгізілді.

Білім беру мазмұнын жаңартудың бір бағыты – білім беру үрдісін ақпараттандыру. Балабақшаның бұл тұрғыдан негізгі мақсаты – балалардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру. Бұл бағыттада жұмыстар жүргізіліп нәтижесін беруде, 2007 жылы Алматы қаласында «Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығы ұйымдастырған «Мектепке дейінгі тәрбие стандартын дайындау мәселері жөніндегі» халықаралық конференцисында «Баланың бойында ақпараттық құзіреттілікті қалыптастырудағы отбасы мен балабақша арасындағы қарым-қатынас» тақырыбындағы баяндамаларын

қорғап, ол баяндама негізі халықаралық конференция материалдары жинағына енгізілді.

2008 жылы Мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің республикалық педагогикалық оқуларында Сыралиева Динара Әділбекқызының «Мектепалды дайындық топтарындағы балалардың кітапқа деген қызығушылығын қалыптастыру» тақырыбындағы баяндамасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Құрмет Грамотасымен» марапатталып, «Ағартудың қазіргі заманғы педагогикалық теория мен практикаға дейінгі жетістіктері» атты республикалық жинаққа енгізілді.

Балабақшамыздың инновациялық бағыттағы жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде 2009 жылы Атырау облыстық кадрлар біліктілігін арттыратын және қайта даярлау институтының 2009 жыл 9 қыркүйек № 57 куәлігі бойынша балабақшамыз «Сын тұрғысынан ойлау арқылы балалардың ой-өрісін дамыту» бағытында тірек балабақшасы болып бекітілді.

2013 жылы мамыр айында Талдықорған қаласында «Баланың жасында көргені бүкіл өміріне азық болады» тақырыбында өткен республикалық педагогикалық оқуларда Абілбашарова Нұрсәуле Ғапурынқызының «Ертегілер арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың негізгі құзіреттіліктерін қалыптастыру» тақырыбындағы баяндамасы «Алғыс хатпен» марапатталды республикалық баяндама жинағына енгізілді.

ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2014 жылғы 9 қазандағы №408 бұйрығымен «Мектепке дейінгі ұйымдардағы жаңа технологиялар мен білім беретін оқу бағдарламаларын апробациядан өткізу алаңы» болып республика бойынша 77, облыс бойынша 5 балабақша бекітілді. Сол 5 балабақшаның бірі – біздің «Құлыншақ» бөбекжай балабақшасы болды.

Қазіргі ақпараттандыру кезеңінде интернет ресурстарын қолдану тиімділігі артуда. WWW.45MINUT.KZ сайтымен тұрақты байланыста болып тәрбиешілердің іс-тәжірибелері интернет желісінде жарияланып келеді.

2016 жылы Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығының ұйымдастыруымен «Ұстаз салтанаты» қашықтықтан өткізілетін Республикалық интернет байқауында Ортаңғы «Жұлдызша» тобының тәрбиешісі Есенгенжина Ғалия Рахметоллақызының «Қазіргі заманға сай бала тілінің дамуы» тақырыбындағы шебер сыныбы «Ата-анамен жұмыс» номинациясы бойынша «Бас жүлдеге» ие болды.

Музыкант Қайрлиева Шұға Жантұрғанқызы Ортаңғы «Гүлдер» тобында өткізген «Аккаланың жаңа-жылдық шырғалаңы» тақырыбындағы қойылымы «Жаңа-жылдық букет» қашықтықтан өткізілетін Республикалық интернет-байқауында жүлделі III дәрежелі Дипломмен марапатталды.

Республикалық 45minutkz» басылымынан шыққан «Жаңа білім – жаңа ғасыр» кітап-топтама жинағына тәуелсіздік жылдар ішіндегі тәрбиешілердің шығармашылық жұмыс-нәтиже көрсеткіштері, яғни баяндама топтамалары жинақталып интернет желісі арқылы мектепке дейінгі білім беру мекеме педагогтарына көмекші құрал ретінде ұсынылды.

Мектепке дейінгі білім мазмұнын жаңарту – негізінен білім мазмұнының мәнін ашу және оны дұрыс таңдай білу, білім мазмұнын жүйелеу, білім сапасын арттырумен және оны қалыптастыруда жаңа педагогикалық технологияларды пайдалана білумен де тығыз байланысты десек, Қазақстанда 100 жылдық тарихы бар мектепке дейінгі білім беру саласына жарты ғасырдан астам шығармашылықпен еңбек етіп келе жатқан «Құлыншақ» бөбекжай балабақшасынында қосып отырған үлесі жалғасын таба береді.

Әдебиеттер

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты.2016 жылғы 13.06. № 297

2. Мектепке дейінгі білім беру Бағдарламалары.

3. Н.Назарбаев «Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан – 2050:
Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ». Астана. 2014.

4. Ж. Ф. Ниязбекқызы Мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңартудың педагогикалық - әдіснамалық негіздері.

5. Ж. Ф. Ниязбекқызы Мектепке дейнгі ұйымдарда тәрбиелеу мен білім беру үрдісінің жаңа бағыттары.

6. Инновациялық әдістер мен тәсілдерді қолдану. Мектепке дейінгі ұйым басшысының анықтамалығы №11-2014

БАЛАНЫ ЖАН-ЖАҚТЫ ДАМЫТУДА АСЫҚТЫҢ РӨЛІ

Омарбекова Фарида Қызырқанқызы
Алматы қаласы, Жетісу ауданы, МКҚК
№51 бөбекжай – балабақшасының меңгерушісі

Мектепке дейін білім – бұл барлық білім беру жүйесінің іргетасы, мұнда баланың жан-жақты дамыған жеке тұлғасы қаланады. Жаңа оқу жылынан бастап, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы қолданысқа енгізілді. Ал біздің міндетіміз жаңартылған мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын тиімді іске асыру. Халқымыз бала тәрбиесіне қашан да ерекше мән берген өйткені, бала біздің өміріміздің жалғасы. Халықтық педагогика – қазақ халқының сан ғасырлық ұрпақ тәрбиесіндегі ұлттық салт-дәстүрлері мен тарихи - мәдени ойлау үдерісі, солардың озық үлгілерінің жиынтығы. мен әдіс - тәсілі, біздің «№51 Бөбекжай – балабақшасында» алға қойған мақсат осы халықтық педагогиканы меңгеріп, оны іс-жүзінде жүзеге асыру, осыған орай бақшамызда біраз жұмыстар атқарылып келеді. Ұйымдастырылған оқу қызметінде, ертеңгіліктерде халық педагогикасы бойынша баланың бойына имандылық, адамгершілік, шыдамдылық пен шыншылдыққа, кішіпейілділікке тәрбиелейміз. «Басында бұлағы бар өзен ұзақ ағады» - демекші, қазақ халқымыз өз ұрпағының өнегелі, өнерлі, еңбексүйгіш, абзал азамат болып өсуіне бағыт бағдар беру әрбір педагогтың міндеті. Балабақшада тәрбие ең негізгі ең алғашқы орынға қойылуы заңды. Бұл мәселе жөнінде Әбу Насыр әл - Фараби: «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі

керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы» - деген екен. Осы орайда балалардың жан - жақты дамуына халықтық педагогиканың берері мол.

Мектеп жасына дейінгі балалармен ұйымдастырылған оқу- қызметінде ойын әдісі маңызды орын алатыны мәлім.

Қызықты ойын әрекеті процесінде балалардағы білімдермен, іскерліктердің қалыптасуы тікелей оқуға қарағанда жылдам іске асады. Осыған байланысты, біз барлық тақырыптар бойынша ойын жаттығуларын құрғанда бүгінгі балалардың қызығушылығы мен мүмкіншіліктерін ескере отырып, олардың белгілі бір ақыл-ой күшін жұмсайтындай мазмұнды құруға тырыстық, сол үшін тәрбиеші - педогогтарға жоғары талап қойылып отыр, ол оқу қызметтерін дұрыс ұйымдастыру.

Баланың бірінші әрекеті - ол ойын, сондықтан да оның маңызы ерекше.

Балабақшамыз «Орыс тілді» болсада жоғарыда айтып кеткендей, заманның ағымына қарай өзге ұлт өкілдері болашақ ұрпақтарының мемлекеттік тілді меңгеріп, қазақ елінің тәрбиелік мәні зор салт дәстүрін, ертегі әңгімелерін, жұмбақтарымен санамақтарын және де денсаулықтарымен ойлау қабілеттерін дамытатын ұлттық ойындарын тек балабақшада-ғана емес үйлеріне барғанда отбасы мүшелерімен жалғастыратынын айтып ата-аналар өз ризашылығын білдіріп жатады. «Ойын ойнап ән салмай, өсер бала бола ма, күміс күлкі көрмей ол, кемеліне толама» - дегендей балабақшамыздағы әр педагогтың күнделікті жұмысында қазақтың бір ұлттық ойыны жоспарланған. Өзге ұлт балалары болғандықтан «ойынның» сөзімен, шартын қазақ тілі мұғалімі, тәрбиешімен балаларға түсіндіріп, жаттатып тілдерін жаттықтырады, балалар бос уақыттарында ойынды қызығушылықпен жалғастыра жөнеледі. Балаларды кішкентайынан өнерге, әнге баулыйтын ойындар көптеп саналады, соның ішінде «Тақия тастамақ», «Айгөлек», «Ұшты - ұшты», «Қазақ үйде бұрыш жоқ» ойындары.

«Білім туралы» 2007 жылғы 27 - шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 14-бабының 5-тармағына сәйкес Республика бойынша 77 мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында жаңа технологиялар мен білім беру бағдарламаларын апробациядан өткізу 2015 жылғы 12 қаңтардан басталды, соның ішінде біздің балабақшамызда эксперименталды алаң болып бекітілді.

№51 бөбекжай балабақшасы "Мектепалды оқыту негізінде денсаулық сақтау технологияларын дамыту" – бойынша оқу-тәрбие жұмыстарын бастап кеттік. Осы тәжірибиенің мақсаты: денсаулық сақтауда құзыреттілігі, дарынды балаларды дамыту жүйесін мұқият ойластырылуы, дамыған балаға жаңа технологиялардың ықпалын теория және практика жағынан негіздеу болып табылады. Ең бастысы осы тәжірибиеміз балалардың рухани - адамгершілік, әлеуметтік - психологиялық денсаулығын сақтауға бағытталған. Баланы оқыту және тәрбиелеу жаңа технологияларды зерттеу мақсатында бізді В.Воскобовичтің және Н.А.Зайцевтің тәсілдері айырықша қызықтырды. Бұл тәсілдер балалардың қысқа мерзімде оқу және жазу дағдыларын ойын арқылы дамытады. Осы тәсілдер балалардың зияткерлік дамуына зор ықпалын тигізеді. Жәнеде осы тәсілдер инновациялық денсаулық сақтау технологияларымен

тығыз байланыста болғандықтан, біз "Мектеп алды оқыту негізінде денсаулық сақтау технологияларын дамыту" атты тақырыбымызды толық қамтыдық әрине жұмысымыз әлі де нәтижелі жалғасын табуда. Жалпы асыққа тоқтала кететін болсақ, асық – төрт түлік малдың ішінде қой - ешкінің тілерсегінде, асықты жілік басында орналасатын шымыр сүйек. Аңдардың да тілерсек тұсында болады. Қазақта асық қасиетті саналады. Баласы ұл болса, бесігінің басына бөрінің асығын іледі. Бәле - жаладан аулақ, шымыр - қайратты болсын дегені. Асық патшасы – сақа. Оның ең ірі, шымыры арқардың асығы – құлжа не қолқар деп аталады. Кейде қошқардың асығын ұстайды. Шымыр, салмақты болса, қойдікі де жарайды. Иіргенде, алты қырынан түседі. Асық иірудің өз атаулары бар: алшы – асықтың иірілгенде тегіс табаны жерге тиіп, тұрық түсуі. Ойын кезінде оған бірінші дәрежелі мән беріледі; тәйке (тауа) – асықтың иіріленде шұңқырлау табаны жерге тиіп, тұрық түсуі. Ол екінші дәрежелі мәнге ие; бүк – асықтың иірілгенде дөңес жоны үстіне қарап, етпетінен жатық түсуі. Ол үшінші дәрежелі мәнге ие; шік – асықтың иірілгенде шұңқыр құрсақ жағы үстіне қарап, шалқасынан жатық түсуі. Ол төртінші дәрежелі мәнге ие; табан – асықтың тәйке жағы болып табылады. Сонымен қатар асық ату ойыны көз жітілігін, мергендікті дамытады, баланың бойында еріктілікті, ұстамдылық пен шыдамдылықты, қарсыласын сыйлай білу, адалдық және басқа да ізгі қасиеттерді қалыптастыруға негіз болады. Асық ату ойынын таңдаған себебіміз осы. Ойымызды іске асыру үшін жан – жақты көп іздендік мәселе ұлттық кітапханамызға барып, асық туралы мәліметтер жинастырдық. Ата-аналарымызбен де бұл ойымызбен бөлісіп балаларға қазіргі таңда смартфондар мен компьютерлердің зиянды жақтарын, олардың бала денсаулығына пайдасыз екенін төмендегідей түсіндіріп дөңгелек үстелдер ұйымдастырылып компьпютермен асықтың өсіп келе жатқан бала ағзасына пайдасымен зиянын

Компьютерлік ойындар	**Асық ойыны**
Баланың жүйке - жүйесін тоздырады	Баланың ойлау қабілетін дамытады
Баланың бойына тұйық мінезді қалыптастырады	Адамдармен тез тіл табыса білуге үйретеді
Қан айналымын бұзады	Денені шынықтырады
Жүрек - қан тамырларының жұмысын баяулатады	Қан айналымы мен тыныс алу мүшелерінің жұмысын жақсартады
Көздің көруін нашарлатады	Көз қашықтықтан көруге қалыптасады
Бойдың өсуіне кері әсер етеді	Бойдың жылдам өсуіне көмектеседі

Денсаулық сақтау технологиясымен жұмыс жасай жүріп, неге біз асықты қолданбасқа деген ой туындады. Асықты алғанымыздың себебі не? Қазақтың ұлттық ойындарының ең алғашқы сатысы халқымыздың салт - дәстүрі мен мәдениетінің ажырамас бөлігі ретінде әуелі асықты айтамыз. Сондықтан асық ойындары ұлт ойындарының ішіндегі арыдан келе жатқан көнелерінің бірі болып табылады.

Мектеп жасына дейінгі балаларды Асықты жаңа заман талабына сай модернизациялау, жаңғырту, жаңару.

Бірінші кіші топта балалар боялып, тесілген асықты бір түстен кейін екінші түсті жіптерден өткізіп, тізбектеп тізуді қолданады. Бұл тізбекті тізу арқылы баланың түстерді есте сақтай отырып, бір – бірінен ажырата алу дағдылары қалыптасады. Сонымен қатар балалар қолымен жұмыс жасау барысында, баланың қолының ұсақ моторикасы дамиды. Саусақтарымен жұмыс жасау арқылы, саусақтары иілгіш болып жұмыс жасауға жаттығады. (бірінші кіші топтағы жұмыс төмендегі әдіспен жүзеге асырылуда)

Екінші кіші топтар үшін асықпен жұмыс сәл күрделілеу. Яғни екінші кіші топ балалары асықпен түрлі – түсті балаларға арналған бояуды пайдаланады. Бұл жерде балалар санына байланысты төрт – төрттен бірнеше топқа бөлінеді, әр топқа тиесілі түс пен шеңбер сызылған парақшалар беріледі. Балалар парақшада берілген шеңбердің ішіне асықты бояуға малу арқылы парақша бетіне нүктелер тусіруі тиіс. Осылай бірнеше рет қайталап жасайды. Нәтижесінде парақ бетінде әр балада әртүрлі бейне пайда болады. Балалар үшін бұл жасырын пайда болған бейне қызықты әрі сиқырлы сәт болады. Бұндай әдісті қолдану балалардың саусақ моторикасын дамытумен қатар, баланы берілген тапсырманы таза әрі ұқыпты орындауға баулиды.

Балабақшамызда екі кіші топ болғандықтан, тағыда бір әдісті басқа топтарда қолдануды жөн көрдік. Тоқтала кетсек, келесі әдіс бұл фетралық қағазбен жұмыс. Бұл әдіс логиканы дамытуға, математикаға жақындау. Себебі, фетралық қағаз торкөз дәптер беттері сияқты шаршыларға теңдей бөлінген. Мысалы: балалар фетра қағазы қанша дөңгелек, шаршы немесе үшбұрыш тізілсе сонша асықты тізе білуі тиіс. Яғни балалар бұл тапсырманы мұқият мән бере отырып, ойланып отырдайды. Себебі, берілген тапсырма бойынша заттың саны әрі фетра қағазында шаршылардың ішіне асықты дұрыс орналасуынан шатаспауы тиіс. Тапсырма салыстыру әдісіне байланысты болғандықтан балалар қызыға отырып орындайды.

Ортаңғы топ үшін құмда мазмұнды бейне салуды алдық. Бұл тапсырма ойын әдісі арқылы жүзеге асырылады. Балалар құмның үстіне асықпен түрлі мазмұнды суреттер сала отырып, нені бейнелегендерін айтып береді. Яғни бұл әдіс бала үшін қызықты әрі пайдалы. Баланың ұсақ моторикасымен қатар бейнелеуге деген қызығушылығы артады, қиялы дамиды жәнеде ең бастысы өзінің ойындағындай естіп салынған бейнені өз сөзімен түсіндіру барысында сөздік қоры молаяды, өз ойын еркін жеткізуге дағдыланады.

Ересек топтарына келетін болсақ, бұл топтары үшін мозайка әдісін алдық. Балалар жеке – жеке отырғызылады. Оларға асықтан жасалған белгілі бір бейнеленген пішін беріледі. Пішінді балалар дәл сондай қалыпта боялған асықтармен құрастырып шығулары тиіс. Бұл тапсырма балалардан ұқыптылық пен мұқияттылықты талап етеді. Себебі, тапсырманы орындау барысында балалар пішіннің көлемімен қатар оның ішінде берілген түстерден жаңылмауы тиіс. Ересек топтары үшін тапсырма қызықты әрі өте пайдалы. Бала логикалық жағынан ойланып қана қоймай сонымен қатар, көзбен көру арқылы есте сақтау қабілеттері артады және бір – бірімен бәсекелесіп орындау барысында шапшаңдылыққа тәрбиеленеді.

Тағы бір ересек топтары үшін пайдаланылған әдіс топпен жұмыс. Балаларды үш-үштен топқа бөліп отырғыза отырып, мозайка тақтайшасына түрлі пішіндер, түрлі түспен боялып, қасына әртүрлі түске боялған асықтар беріледі. Балалар осы берген пішіндерге боялған асықтардың ішінен пішінді ашатындай түс таңдап, көлеміне сәйкес тізіп шығуы тиіс. Тапсырманы орындау барысында баланың эстетикалық талғамы мен шығармашылық қабілеті дамиды. Ересек топтарындағы балалар үшін бұл оңай тапсырма болмағанымен балалар қызыға орындайды. Себебі, бұл жастағы бала күнделікті балабақшаға келерде өздерінің не киетіндетірін, қандайда бір зат сатып аларда өздері ересек

адамның көмегінсіз таңдап алатын, эстетикалық талғамы енді ашылып келе жатқан сәт болып табылады. Сондықтанда ересек тобындағы балалар бұл тапсырманы зер қойып, қызыға отырып орындайды.

Мектепалды даярлық топтарына келетін болсақ, «Сиқырлы қолғаптар мен», «Иновациялық дәстүрлік дене шынықтыру тақтайшаларымен» жұмыс жасауды жөн көрдік. Себебі, бұл қолғаптар мен денені шынықтыруға арналған тақтайшалар арқылы балалар түрлі денені шынықтыратын әдістерді жасай алады. Мәселен, сиқырлы қолғаптар арқылы балалар бір – бірлерінің арқаларына уқалау, сипалау әдісімен омыртқа, арқа жоталарына демалдыру әдісін жасайды. Денені шынықтыратын тақтайшалармен аяққа, табанға арналған түрлі шынықтыру әдістерін жасай алады. Бұл әдістерді қолдану барысында балалардың арқаның ұюы, майтабандылық, аяқтың ұйып қалу деген қолайсыз жағдайлар жойыла бастайды. Балалар түрлі жаттығуларды жасау барысында шыдамдылыққа, төзімділікке, ұқыптылыққа тәрбиеленеді.

Жалпы асыққа тоқтала кететін болсақ, асық – төрт түлік малдың ішінде қой - ешкінің тілерсегінде, асықты жілік басында орналасатын шымыр сүйек. Аңдардың да тілерсек тұсында болады. Қазақта асық қасиетті саналады. Баласы ұл болса, бесігінің басына бөрінің асығын іледі. Бәле - жаладан аулақ, шымыр - қайратты болсын дегені. Асық патшасы – сақа. Оның ең ірі, шымыры арқардың асығы – құлжа не қолқар деп аталады. Кейде қошқардың асығын ұстайды. Шымыр, салмақты болса, қойдікі де жарайды. Иіргенде, алты қырынан түседі. Асық иірудің өз атаулары бар: алшы – асықтың иірілгенде тегіс табаны жерге тиіп, тұрық түсуі. Ойын кезінде оған бірінші дәрежелі мән беріледі; тәйке (тауа) – асықтың иіріленде шұңқырлау табаны жерге тиіп, тұрық түсуі. Ол екінші дәрежелі мәнге ие; бүк – асықтың иірілгенде дөңес жоны үстіне қарап, етпетінен жатық түсуі. Ол үшінші дәрежелі мәнге ие; шік – асықтың иірілгенде шұңқыр құрсақ жағы үстіне қарап, шалқасынан жатық түсуі. Ол төртінші дәрежелі мәнге ие; табан – асықтың тәйке жағы болып табылады. Сонымен қатар асық ату ойыны көз жітілігін, мергендікті дамытады, баланың бойында еріктілікті, ұстамдылық пен шыдамдылықты, қарсыласын сыйлай білу, адалдық және басқа да ізгі қасиеттерді қалыптастыруға негіз болады.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Куспанова Ризвангуль Хасангалиевна
«Бәйтерек» бөбекжайының әдіскері
БҚО, Теректі ауданы,
Подстепный ауылы

«Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау; оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу».

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы

Президент Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан – 2050» стратегиялық Жолдауында: «Біз білім – ғылым – инновациялар үштігі билеген постиндустриялық әлемге қарай жылжып келеміз, біріншіден, бұл – уақыт, қазір инновация заманы, инновация ғасыры», – деп атап көрсеткендей, білім беру жүйесінде ерекше маңызды мәселелердің бірі – оқытуды ақпараттандыру, оқу үрдісінде инновациялық технологияларды пайдалану. Оқытудың инновациялық педагогикалық технологияларын меңгеру педагогтан орасан зор іскерлік пен шығармашылыққа негізделген ізденістерді қажет етеді. Осындай мақсат көздеген жүйелі ізденістер педагогтың инновациялық технологияны меңгеруіне, инновациялық жетілуіне мүмкіндік береді.

Педагогикалық технология – педагогтың кәсіби қызметін жаңартушы және сатыланып жоспарланған нәтижеге жетуге мүмкіндік беретін іс-әрекеттер көзі. Мұның өзі инновациялық технологияларды пайдаланудың екі бағыты бар екендігін анықтауға мүмкіндік береді. Бірінші бағыт тұрғысынан алып қарасақ, инновациялық технологиялар – білім, білік, дағдыны игеру үшін қажетті ресурс болып табылып, балалардың саналы тәрбие, сапалы білім алуына жағдай жасайды, ал екінші бағыт тұрғысында инновациялық технологиялар оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру тиімділігін арттырудың қуатты құралы.

«Жоғары білімді дамытудың негізгі үрдісі мамандар даярлау сапасын арттыру, қарқынды ғылыми-зерттеу қызметімен ықпалдастырылған инновациялық қажеттіліктерімен тығыз байланысты білім беру және технологияларды жетілдіру көзі» деп атап өткеніндей, қазіргі білім беру саласындағы басты мәселе: әлеуметтік педагогикалық ұйымдастыру тұрғысынан білім мазмұнына инновациялық енгізудің тиімді инновациялық әдістерін іздестірумен және оларды жүзеге асыра алатын болашақ мамандарды даярлау болып отыр.

Заман сұранысына орай мектепке дейінгі ұйым педагогтарының негізгі мақсаты – тәрбиеленушілердің тәрбиесі мен білімін сапалы ету, оның толыққанды жеке тұлға болып қалыптасуына мүмкіндік жасау. Осыған орай,

соңғы кезде оқытудың әр түрлі педагогикалық технологиялары жасалып, балабақша өміріне енгізіліп, кеңінен қолданылуда. Педагогика ғылымында баланы оқыту мен тәрбиелеудің міндеті жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру болғандықтан, инновациялық технология бойынша әдістемелік жүйенің басты бөлігі оқыту мақсаты болып қалады.

Қазіргі кезде мектепке дейінгі ұйымның оқу-тәрбие үрдісінде бірнеше педагогикалық технологиялардың қолданылып жүргені мәлім. Бұл технологиялардың бәрін бір ұйымдастырылған оқу қызметінде қамту мүмкін емес. Сондықтан, мектепке дейінгі ұйымда әрбір ұйымдастырылған оқу қызметінде оқыту технологиясын таңдап, іріктеу және оны іс-әрекеттік тұрғыда жетілдіру арқылы тәрбиеленушілердің білім жетістіктерін арттыруға болады. Мұнда тәрбиеленушілердің әрекеті, технологияны қабылдауы, ынтасы, құштарлықтарына жете көңіл бөлінуі тиіс.

Мысалы, «ТРИЗ» қолдаушылары алдында тұрған басты мәселе – дайын формуланы балалармен ҰОҚ өткізуде схемалық түрде қолдану ниетінен сақтандыру. Балалар тумысынан үлкендердің ақпараттарын талдай отырып, өздерінің қандай да бір жүйесін құруға, өзінің пәктігі мен аңғалдығын көрсете, жүріп жатқан үдерістердің заңдылықтарын ұғынуға талпынады. «ТРИЗ» оқиғалар мен құбылыстардың заңдылықтарын түсіну үдерісімен мүмкіндігіне қарай танысуды ұсынады. «ТРИЗ» технологиясы балалармен тарихи тақырыпта әңгімелесуді ұсынады: қарындашты ойлап табу тарихы; үстелді ойлап табу тарихы; дөңгелек, шам, радио, робот және т.б. тарихы. Объектіні даму тұрғысынан қарау үнемі жетілдірудің, ойлап табудың себептерін түсінуге мүмкіндік береді. Балалар ойлап табудың қайшылықтарды шешу екендігін түсіне бастайды.

Қазіргі ғаламдану және техниканың қарқынды даму кезінде оқу-тәрбие үрдісінде өзекті ізгілендіру өзекті мәселелердің бірі болып табылуда. Оқу-тәрбие үрдісін ізгілендіру баланың еркін дамуы үшін оның бойында жалпы азаматтық құндылықтардың қалыптасуын қамтамасыз ететін дидактикалық ұстаным ретінде басшылыққа алынуы тиіс. Мектепке дейінгі ұйымда оқу-тәрбие үрдісін тәрбиеленушілердің өзара іс-әрекетпен тәрбиеші мен тәрбиеленушінің өзара қарым-қатынасын дұрыс ұйымдастыру арқылы балалардың ойлау белсенділігін арттыруға, ҰОҚ барысында бірнеше технологияны тиімді пайдалануға болады. Мұнда негізгі және жетекші үрдіс – іс-әрекеттегі оқытуды ұйымдастыру.

Қазіргі нарықтық экономиканың сұраныстарын қанағаттандыруға және экономиканың, өндіріс салаларының дамуына сай балаларды толыққанды, жан-жақты тұлға ретінде қалыптастыру үшін тәрбиешілер оқытудың қазіргі технологияларын пайдаланып, оны одан әрі заман талабына сай жетілдіруі қажет.

Жалпы технологияны меңгеруде педагогтардың жан-жақтылығы және білімі қажет. Елбасы Н.Ә.Назарбаев Білім және Ғылым қызметкерлерінің III съезінде: «Мұғалімдердің жаңа ұрпағы білім деңгейі жөнінен әлдеқайда жоғары болуы керек. Ол үшін жаңа формацияның педагогы қажет», – деген болатын.

Сондықтан қазіргі заманғы педагогтардың ең басты қасиеті – инновациялық білімді дамыту, өзгеріс енгізу, жаңа идеялар мен жаңалықтарды өмірге әкелу. Бұрынғы тәрбиеленуші тек қана тыңдаушы, орындаушы болып келсе, ал қазіргі өздігінен білім іздейтін, өзіндік пікірі бар жеке тұлға екендігіне ерекше мән беруіміз керек.

Осы мақсатта біздің «Бәйтерек» бөбекжай ұжымының педагогтары үнемі ізденісте жүреді. Мектепке дейінгі ұйымда пайдалануға болатын барлық технологияларды жақсы меңгерген тәрбиешілер әр оқу қызметтерін тәрбиеленушілерге пайдалы, қызықты, әрі оларды жан-жақты дамытуға мүмкіндік беретіндей етіп өткізуге тырысады.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатындағы басым бағыттардың бірі – мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін дамыту. Елбасы мектепке дейінгі білім беруді жаңғыртуға қоғам назарын аудара отырып: «Алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибелер негізінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға оқытудың заманауи инновациялық әдістерін енгізу, ал білім беру технологиялары – жасампаз болуы қажет», – деп тапсырма берген болатын.

Инновациялықтехнологияны меңгеру тәрбиешінің интеллектуалды, кәсіптік-адамгершілік, рухани-азаматтық және де басқа көптеген адами келбетінің қалыптасуына әсерін тигізетіндігін, өзін-өзі дамытып, оқыту-тәрбиелеу үлгісін тиімді ұйымдастыруына көмектесетіндігін жете түсінген тәрбиешілер инновациялық технологияларды талдау барысында мына факторларды ескеріп келеді:

- алынып отырған технология оқытудың тақырыбы мен мазмұнына сай болуы;

-тиімділігі, жүйелілігі және басқа жақтары.

Мектепке дейінгі ұйымымызда инновациялық технологияны пайдалану төмендегідей кезеңдер арқылы іске асырылады:

1-кезең – оқып үйрену;

2-кезең – меңгеру;

3-кезең – өмірге енгізу, тәжірибеде қолдану;

4-кезең – дамыту, нәтижесін тексеру.

Осы кезеңдерден өтіп, бірнеше инновациялық технологиялар түрін жетік меңгерген тәрбиешілер бір-бірімен тәжірибе алмасып, өз тәжірибелерін үнемі жетілдіре отырып, кәсіби шеберліктерін шыңдайды.

ҚР Білім және ғылым министрінің 2014 жылғы 9 қазандағы №408 бұйрығы негізінде, Білім басқармасының 2015 жылдың 20 қаңтардағы №28 «Жаңа технологиялар мен білім беретін оқу бағдарламаларын аппробациядан өткізу бойынша» бұйрығымен бекітілген Батыс Қазақстан облысы бойынша сынақ алаңдары бар 5 мектепке дейінгі ұйымдар бекітілді. Солардың бірі «Бәйтерек» бөбекжайы 2015-2016 оқу жылынан бастап Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі ұйымдарда жалпы білім беру оқу бағдарламасы мен инновациялық технологияларды аппробациялау және қолдану бойынша сынақ алаңы болып таңдалып, тиімді әрі жүйелі жұмыстанғаны үшін эксперименттік топтардың тәрбиешілері Кубаева З., Утегенова Ж. (І кіші топ

тәрбиешілері), Бактиярова Д., Сатыбаева А. (II кіші топ тәрбиешілері), Искалиева Ж., Утепбергенова С. (ортаңғы топ тәрбиешілері) Аудандық білім беру бөлімінің «Алғыс хаттарымен» марапатталды.

2016 жылы бөбекжай ұйымының педагогтары С. Серікқалиева, А. Сарсенова, А. Зайнуллинаның облыс көлемінде «Мектепке дейінгі ұйымда жаңа технологияларды қолдану жолдары» атты әдістемелік көмекші құралдары таратылды.

Біздің мектепке дейінгі ұйымда күнделікті қолданылатын инновациялық оқыту технологияларына тоқталып өтелік:

- З.Дьенештің логикалық блоктар балаларды математиканы игеруге дайындау және алгоритмикалық ойлау мәдениетін дамыту құралы:
- Денсаулық сақтау технологиясы;
- Монтессоридің педагогикалық жүйесі;
- Мнемотехнология;
- Шығармашылық қабілеттерін дамыту (ТРИЗ) технологиясы;
- «Фребель сыйы» технологиясы;
- Ақпараттық технология;
- «Зайцев» технологиясы;
- Ойын технологиясы және т.с.с.

Аталмыш технологияларды жетік меңгерген педагогтар ұжымы инновациялық технологияларды ұйымдастырылған оқу қызметтерінде қолдану тақырыбында облыс көлемінде бірнеше семинар ұйымдастырып, тәжірибелерімен бөлісіп жүр.

«Мектепке дейінгі ұйымда ұйымдастырылған оқу қызметінде жаңа технологияларды қолданудың тиімді жолдары» атты облыстық семинардан фотокөріністер

«Денсаулық сақтау» технологиясы бойынша ұйымдастырылған оқу қызметіндегі күннің екінші жартысында ұйымдастырылатын ұйқы ашар жаттығулары

М.Монтессоридің педагогикалық жүйесінің элементтерін пайдалана отырып ұйымдастырылған оқу қызметі «Сиқырлы су»

Мнемотехнология бойынша ұйымдастырылған оқу қызметі «Су асты әлемі»

Педагогикалық технологияларды зерттеп, тәжірибеде қолдана келе келесідей тұжырым жасауға болады. Оқу үрдісі өзінің барлық мазмұнымен, ұйымдастырылуымен, педагогтың қызметтік мінездемесімен тек қана баланы біліммен қаруландыруға ғана бағытталмай, сонымен қоса олардың жан-жақты дамуына бағытталған. Көп жылдар бойы мектепке дейінгі білім беру жүйесі балалардың танымдық дамуын қамтамасыз етті. Алайда, мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқыту негізінен бала тұлғасы қасиеттерінің дамуына бағытталған. Бүгінгі таңда негізгі басымдық – бала мен тәрбиешінің тұлғалы-бағытталған әрекеті. Баланың жеке-даралығын түсіну, қабылдау, қызығушылықтарын ескеру, шығармашылық мүмкіндіктерін дамыту, эмоционалдық игіліктерін сақтау – міне, осылардың барлығы қазіргі кездегі тәрбиешінің басты міндеттері.

Осылайша, инновациялық технологияларды қолдану – тәрбиешіні қазіргі заманға сай өзгеріп отыратын әлемде өмір сүруге дайын, денсаулығын сақтай алатын, білімі мен машықтарын көрсете алатын, шығармашылығы кең, ақыл-ой өрісі дамыған, өз ойын сауатты жеткізе алатын, бәсекеге жарамды тұлғаны өсіруге жетелейді.

Ұйымдастырылған оқу қызметінде инновациялық технологияларды пайдалану арқылы біз:

- Балалардың ұйымдастырылған оқу қызметіне деген қызығушылықтарын оятамыз;
- Өз бетті ізденуге, зерттеуге, яғни өзін - өзі дамытуғы мүмкіндік туғызамыз;
- Өзіне қызмет көрсету дағдылары мен кез-келген жағдайға тез бейімделуге үйретеміз;
- Сөздік қорларын молайта отырып, ойларын еркін жеткізуге баулимыз;
-Тәрбиеленушілердің танымдық қабілеттерімен қатар, сенсорлық, шығармашылық қабілеттерін дамытамыз;
- Оларды жүйелілікке, нақтылыққа баулимыз. Инновациялық технологиялар тәрбиешілер үшін жаңа мүмкіндіктер, тың жаңалықтар және жарқын болашақтың ертеңгі ұрпағын тәрбиелеудің сенімді кепілі болмақ.

Әдебиеттер

1. ҚР «Білім туралы» Заңы 2015 жылғы 24 қараша №419 бұйрық
2. «Қазақстан – 2050 стратегиясы» ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 17.01.2014
3. 2016-2019 жылдарға арналған ҚР білім беруді және ғылымды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы 2016 жыл 1 наурыз №205 жарлық
4. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы 2016ж 12 тамыз №499 бұйрық

5. «Мектепке дейінгі ұйымдарда жаңа технологияларды тиімді қолданудың жолдары» - Сериккалиева С., Сарсенова А., Зайнуллина А. - Орал, 2016ж

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУ МЕН ОҚЫТУДА ДИДАКТИКАЛЫҚ ОЙЫНДАРДЫ ПАЙДАЛАНУ

Арғынбекова Салтанат Атабековна
№26 «Нұрай» балабақшасының әдіскері
Жамбыл облысы, Тараз қаласы

Мақсаты: Дидактикалық ойын түрлерін пайдалану арқылы ересек топ балаларының танымдық қызығушылығын қалыптастыру.

Міндеттері:

1. Ойын іс-әрекетін оқыту үрдісінде қолдану жолдарын айқындау;
2. Дидактикалық ойын түрлерінің жіктемесін жасау;
3. Ересек топ балаларының танымдық қызығушылығын қалыптастыруға арналған дидактикалық ойындар мазмұнын жасау;
4. Ересек топ балаларының оқу іс-әрекетіне қызығушылығын қалыптастастыруға арналған тәжірибелік зерттеу жүргізу.

Мектеп жасына дейінгі балаларды заман талабынан тыс қалдырмауға, әлеуметтік ортаның тыныс-тіршілігін ұлттық болмыспен қабылдауға бейімдей отырып, олардың санасын «ұлттық құндылықтарды меңгерген жаңа дәуір балалары» моделіне бағыттай білу қажет.

Бүгінгі таңдағы заманауи өзгерістер ағымы балалар психологиясының дамуына ықпал етуде, ойын іс әрекетін тиімді қолдануды көздейді. Сондықтан да мектепке дейінгі балаларды оқыту және тәрбиелеуде ойын түрлерін ұтымды пайдалану қажет.Ойын іс-әрекеті арқылы балалар оқу материалдарын тез меңгереді, ақыл-ойы дамиды. Себебі, мектеп жасына дейінгі балалардың негізгі іс-әрекеті – ойын. Балалардың өте жауапты сензитивті осы кезеңінің ерекшелігін есепке алу аса маңызды, өйткені баланың мектеп жасына дейінгі шақтан, кіші мектеп оқушысы кезеңіне өтетін күрделі, ауыспалы кезеңі. Нақты осы шақта балалардың іс-әрекет түрлері де бірте-бірте, ойыннан оқу әрекетіне ауысады.

Мектеп жасына дейінгі балаларды ынталандырудың негізгі әдісі де – ойын. Ойын әдісі арқылы балалардың оқу іс-әрекетіне танымдық қызығушылығын қалыптастырамыз. Ойын іс-әрекеті, ойын түрлерін пайдалана отырып ұйымдастырылған оқу қызметінде, топ серуендерде, әртүрлі тәрбие іс-шараларында сюжетті-рөлдік, дидактикалық ойындар, ойын-жарыс элементтерін пайдалану керек. Ойындар, олардың сан алуан түрлері ежелден этнографтарды, психологтарды, археологтарды, педагогтарды және басқа ғалымдарды қызықтырған. Балалар тәрбиесінде ойындардың алатын орны жайлы Қазақстанда тұңғыш еңбек жазғандардың бірі педагог Н.С.Құлжанова болды.

Ойын іс-әрекетін бүгінгі таңда пайдаланып, балалардың танымдық қызығушылығын, белсенділігін арттыру бала мен тікелей қарым-қатынасқа түсу, оны оқыту үрдісіне ынталандыру, сапалы қасиеттерін ашу білім, біліктілігін, іскерлік пен дағдысын қалыптастырудың маңызы зор.

Мектепке дейінгі ұйымдарда ойын іс-әрекеті балаларды тәрбиелеудің негізгі құралы ретінде қарастырылса, ұйымдастырылған оқу қызметінде ойын оқыту әдісі ретінде көрініс табады. Мектеп жасына дейінгі балаларды мектепалды даярлауда дидактикалық ойындар ойын әдісі ретінде үлкен маңызға ие. Мектепке дейінгі ұйымдардың ұйымдастырылған оқу қызметінде дидактикалық ойындарды дидактикалық мақсатта қолданудың педагогикалық мүмкіндіктері ғалымдардың еңбектерінде қарастырылған.

Мектепке дейінгі кезеңнің оқу іс-әрекеті процесінде аса дайындықты қажетсінбейтін дидактикалық ойындарды пайдалану керек және олар оқытатын, үйрететін сипатқа ие болуы тиіс. Дидактикалық ойындарды ұйымдастырғанда оның сабақтың мақсатына жетуге көмектесетін жағын ескеру маңызды. Оларды сабақтың әрбір кезеңіне сәйкес дұрыс пайдалану да өте тиімді. Дидактикалық ойындарды ұйымдастыру мен жүргізу педагогикалық тұрғыдан бірқатар шарттарға байланысты:

1.Ойынның ұйымдастырылған оқу қызметінің дидактикалық мақсатына сәйкестігі.

2.Ойындардың мазмұны мен формасына қарай әртүрлілігі;

3.Ойынға қатынасушылардың белсенді шығармашылық позициясы;

4.Ойынның балаларға түсінікті және тартымды болуы;

5.Ойынның эмоционалды болуы.

Дидактикалық ойын өзінің қызметі мен атына сай орындалуы үшін оның арнайы құрылымы болуы шарт. Оның құрылымы :

1. Міндеті;
2. Әрекеті;
3. Ереже;
4. Нәтиже, ойынның аяқталуы.

1. Міндеті. Әрбір дидактикалық ойынның белгілі міндеті болады, ол дидактикалық мақсаттан келіп туындайды. Ойынның (мақсаттан келіп) міндеті оның оқу мазмұнын құрайды. Ойын мазмұны балалардың қызығушылығын оятады, олардың танымдық іс-әрекетін дамытады және жаңа білім, іскерлік, дағдымен байытады.

2. Әрекет – ойынның негізгі бөлігі. Әрекетсіз ойынның мақсатын жүзеге асыру мүмкін емес. Әрбір дидактикалық ойынның міндеті әрбір баланың мінез-құлқын анықтап, ұйымдастырып, бір тұтас ұжымға біріктіретін әрекет арқылы іске асады. Ол балалардың қызығушылығын оятып, олардың ойынға деген эмоционалдық қатынасын анықтайды. Дидактикалық ойында әрекет нақты анықталған және айқын түрде белгіленген. Ол әртүрлі болуы мүмкін, бұл жағдайда төмендегідей негізгі шарттарға сәйкес келуі тиіс:

3. Ереже ойын міндетіне бағынады. Олар іс-әрекетті ойынның міндетін жүзеге асыруға бағыттай ұйымдастыруды көздейді. Сондықтан дидактикалық

ойында іс-әрекет ережемен тығыз байланысты. Ережелер бала ойын үстінде не және қалай істеу керектігін анықтайды.

Ережесіз іс-әрекет жайбарақат дамып, дидактикалық міндеттің жүзеге асуына ықпал ете алмайды, сөйтіп өзінің негізгі сипатынан айырылады. Дидактикалық ойынның ережесі іс-әрекетті ұйымдастырып қана қоймайды, сонымен бірге оның тартымдылығын арттырады.

4. Ойын нәтижесі – бұл міндетті шешу мен ережені орындау. Нәтиже мен ойынның аяқталуын екі тұрғыдан бағалау қажет: баланың көзқарасы тұрғысынан және тәрбиешінің көзқарасы тұрғысынан.

Балабақшада дидактикалық ойындарды оқу іс-әрекетінде қолданудың бірқатар педагогикалық шарттары бар:

- дидактикалық ойындарды балабақшада пайдалану қарапайымнан күрделіге, нақтыдан абстрактілеуге және керісінше принципіне сәйкес қолдану;
- беріліп отырған дидактикалық ойындарды өткен материалды еске түсіру және бекіту барысында тиімді, жүйелі қолдану;
- дидактикалық ойындарды көрнекілікпен астарлап қолдану, көрнекіліктерді эстетикалық талаптарға сай жасап, ойынның дидактикалық мақсатына сай дұрыс қолдану;
-дидактикалық ойындарды әрбір ұйымдастырылған оқу қызметінде материалдардың дидактикалық мақсатына сай қолдану;
- ойындарға қажетті көрнекіліктер жасау, оларды арнайы қораптарға салып жүйелі пайдалана білу керек.

Тәрбиеші бағдарламалық материалға сәйкес мазмұны жағынан әртүрлі дидактикалық ойындарды, саяхат-ойындарын, тапсырма-ойындарды, жарыс-ойындарды, әңгіме-ойындарын, танымдық іс-әрекеттің сипатына қарай әртүрлі ойындарды, орындаушылық іс-әрекеті талап ететін, қайта жаңғырту әрекеті орындалатын, бақылау әрекетін, ізденушілік әрекетті көздейтін ойындарды пайдаланады. Содан кейін тәрбиеші ойынның құрылымындағы орнын және оны жүргізу әдістемесін анықтайды. Дидактикалық ойындардың қайсысын болсын өткізу барысында балалар түрлі іс-әрекеттерді орындайды. Дегенмен, оларды қандай да бір іс-әрекеттің басым орындалуына орай топтастыруға болады. Демек, ойын барысында орындалатын негізгі іс-әрекеттерді анықтап, оның түрлерін іс-әрекетке орай алмастырып отыруға тура келеді.

Кейбір дидактикалық ойындарда балалардың орындаушылықпен (берілген үлгіге еліктей отырып), біршамасында еске түсіруімен, (қайта жаңғырықтандырумен) байланысты, қайсы бірінде тексеру мен бақылау, өзгерту, түрлендіру, әртүрлі мүмкін нұсқаларды іздестіру сияқты іс-әрекеттер орындайды. Ойын элементтерін пайдалану нәтижелі болу үшін осы сияқты іс-әрекеттерді алмастыра отырып дидактикалық ойындардың өзгермелі болуын да жүзеге асыруымыз керек.

Тәжірибелік бөлім

Жоба мақсатына сай ересек топ балаларының оқыту үрдісіне танымдық қызығушылығын қалыптастыруда дидактикалық ойындарды қолданып арнайы тәжірибелік-эксперимент жұмысын жүргіздік. Оқу-тәрбие үрдісінде біз жасаған

дидактикалық ойын жіктемелерін пайдаландық. Эксперименттік жұмыс анықтау, қалыптастыру, бақылау кезеңдерін қамтыды. Дидактикалық ойындар арқылы балалардың білім, білік, дағды сапаларын жоғары, орта, төменгі деңгей бойынша анықтадық.

Жоғары деңгейі: балалар дидактикалық ойыннан алған эстетикалық әсерін эмоциялық сезіммен қабылдайды; өздігімен сұрақтар қою, талпынумен шектелмейді, сол сұрақтарға бейнелі сөзбен жауап береді; ойындағы тапсырмаларды, бейнелерді әсерлі теңеулермен, эмоционалды түрде талдайды, олардағы күрделі көріністерді өзінің қиялымен ұштастыра шешуге талпынады; ойнай отырып оқу-танымдық тапсырмаларды орындайды, күнделікті өмірде қолдануға белсене қатынасып, өз пікірлерін ашық, айқын білдіре алады

Орташа деңгейі: ұнатқан дидактикалық ойынға ғана әсерленеді, ойын тапсырмаларын орындауда қиналады; ойын жағдаяттары мен тапсырмаларын суреттеуде қиындық танытады; дидактикалық ойын амалдарын кейде орындай алмайды, оның шешімін іздестіруде ішінара белсенділік көрсетеді, талпынбайды; түсінгі болғанымен, жүйелі емес.

Төменгі деңгейі: дидактикалық ойынды ешбір әсерсіз қабылдайды; өздігімен сұрақтар қоя білмейді; оларға талдау бере алмайды; ойын тапсырмаларының күрделі көріністерінің шешімін іздестіруге талпынбайды, оларды танып-білуге әрекеттенбейді, дидактикалық ойын туралы ұғымы аз, оны білудегі түсініктері шамалы, құштарлығы баяу.

Ересектер тобында дидактикалық ойындарды тәжірибеде қолданудың өлшемдері мен көрсеткіштері

Компоненттер	**Өлшемдер**	**Көрсеткіштер**
Эмоционалдық	Дидактикалық ойынды эмоционалды қабылдауы	-дидактикалық ойында алған эстетикалық әсерін эмоциялық сезіммен бере білуі; - ойын бейнесіндегі әсемдікке әсерлене білуі; - ойынды қабылдауда қуанышын әсерлі сезіммен жеткізуі; - ойын тапсырмаларын орындау.
Интеллектуалдық	Дидактикалық ойынды қабылдаудағы ой белсенділігі	- ойында өздігімен сұрақ қоя білуі; - дидактикалық ойын тапсырмаларын орындауға талаптануы; - дидактикалық ойын мазмұнын, өзінің қиялымен ұштастыра еркін әңгімелеуі; - дидактикалық ойын әсерін басқаларға (достарына, тәрбиешілерге, ата-анасына) әңгімелеп бере білуі.
Еріктік	Дидактикалық ойынды қабылдаудағы еріктік	- дидактикалық ойынға ынталы назар аударуы; - дидактикалық ойындағы күрделі көріністерді қабылдаудағы мінез-құлқы;

	бағыттылығы	- дидактикалық ойындағы күрделі көріністерді шешуде әр түрлі амал-жолдарды іздестіруі; - дидактикалық ойын тапсырмаларын орындау әрекеті;

Бүгінгі таңда әлемдік қоғамдық-әлеуметтік ғылымдар жүйесінде жеке тұлғаны табиғатқа үйлесімді тәрбиелеу қағидасына сәйкес бала тәрбиесіне жаңа мазмұн беру мәселесі күн тәртібіне қойылып отыр.

Жобада көздеген негізгі мақсат-міндеттеріміз, яғни оқыту-тәрбие үрдісінде дидактикалық ойындарды пайдаланудың жүйесін жасау, оның тиімділігін айқындау. Жұмысты қорытындылай келіп дидактикалық ойындарды балабақшада жүргізілетін барлық іс-әрекеттерде пайдаланудың орны ерекше екендігі дәлелденіп отыр.

Мектеп жасына дейінгі балалар өте еліктегіш, жаңаны жаны сүйгіш келеді. Сондықтан тәрбиеші жұмыс барысында дидактикалық ойындардың сан алуан түрлерін пайдалана отырып, балалардың ынтасын арттырып, алған білімдерін өмірде қолдана білу мен ізденімпаздық дағдыларын жетілдіре түседі. Ойын түрлерін тиімді пайдалана білу балалардың өмірге бейімделуіне, талпынуына көмектеседі.

Ересек топ балалары жас ерекшеліктеріне сәйкес ойынға ынталы, тапсырманы жылдам, дәл орындауға құмар, тез шаршап, серігіп қалады. Дидактикалық ойын түрлерін қолдану балалардың ұйымдастырылған оқу қызметіне қызығушылығын арттырады. Біздің де көздегеніміз – осы.

Әдебиеттер

1.Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы //Егемен Қазақстан 27 желтоқсан 2016 ж.

2. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. Астана-2016 ж.

3. Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Астана-2016 ж.

4. Керимбаева Р.Қ. Мектеп жасына дейінгі балаларды оқытуда ойын әдісін пайдалану.- Тараз, 2010-120 б.

5.Ахметов С. Дидактикалық ойындар мен логикалық есептер.-А: 2004ж.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҮРДІСІН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ

Туймебаева Гулнара Кенесовна
«Арайлым» балабақша әдіскері
Шардара қаласы, ОҚО

Мектепке дейінгі ұйымдардағы педагогикалық үдерістердің инновациялығы – мектеп жасына дейінгі балалардың тиімді дамуына септігін тигізетін жаңа технологияларды мақсатты енгізуінде.

Педагог пен баланың өзара әрекет етуі жүзеге асырылатын оқытудың интерактивті әдістерін қолдану барынша маңыздылығы жөнінде мәлімденеді.

Мектепке дейінгі ұйымдарда педагогтардың әдіс тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу, жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау, педагогикалық технологиялар мектепке дейінгі білім беру стандартын жүзеге асыруға бағытталған.Бүгінгі таңда білім, ғылым саласындда инновациялық педагогикалық технологияларды енгізудің маңызы білім әлемінде зор болса, мектеп жасына дейінгі баларды оқыту мен тәрбиелеуде педагогикалық техналогиялар маңызды ұғымдардың біріне айналып отыр.

Білім берудің бастапқы сатылары балабақша табалдырығынан екені баршамызға ежелден мәлім. Оның мақсаты – мектепке дйінгі білім мектеп жасына дейінгі тәрбиеленушілердің білім алуына бірдей бастапқы мүмкіндіктерді қамтамасыз ету.

Кез келген оқыту технологиясы тәрбиешіден терең теориялық, психологиялық педагогикалық әдістемелік білімді, педагогикалық шеберлікті балалардың жан дүниесіне терең үңіліп ұғына білуді талап етеді. Осы орайда балабақшада қолданылатын бірнеше технологияларға қысқаша тоқталып өткен жөн.

Жобалау қызметінің технологиясы

Жобалау қызметі-кез-келген білім мазмұнына бағытталған, іздемпаздық, зерттеушілік, тәжірбиелік міндеттердің шешімін табу үшін нақты мақсаттарға бағытталған қызмет.

Ақпараттық – коммуникативтік технологиялар

Бұл – ақпаратты өңдеу алгоритмі, тәсілдері, механизмдері секілді қорытылған ұғым.

Үздіксіз білім берудің бірінші кезеңі мектепке дейінгі тәрбиеге қойылатын жаңа талап: қазіргі ақпаратты технологияларды пайдалана отырып білім беру (компьютер, интерактивті тақта, планшет және тағы басқалары).

Кабинеттерді (сканерлеу, интернет, принтер, салйд-презентация) топтарды, стендеді көркемдеу үшін үйлестірмелі материалдарды сұрыптау. Мектепке дейінгі ұйымдарда қолданылатын компьютерлік бағдарламаға қойылатын талаптар:

*Зерттеушілік сипатқа ие болу;

*Тәрбиеленушілердің өз бетіндік жұмыстары үшін қарапайымдылық мәнінің болуы;

*Мектепке дейінгі дастағы тәрбиеленушілердің бойыда білік тері мен дағдысын кең көлемде дамыту;

*Оларды жас ерекшелігіне сәйкестендіру;

*Қызығушылық тудыруды қамтамасыз ету.

Денсаулық сақтау техналогиялары тәрбиеленушінің білім алуы мен дамуының барлық кезеңдерінде оның денсаулығын сақтауға бағытталған.

Барлық білім беру ортасы факторларының өзара байланысуы мен әркеттесуін қамтамасыз ететін, баланың бойында салауатты өмір салты бойынша қажетті білім, білік дағдыны қалыптастыратын өлшемдер жүйесі.

Көзге арналған жаттығулар:

*ортапедиялық жаттығулар;

*релаксация;

*стречинг;

*Демалу жаттығулары:

*саусақтың жаттығулары;

*түзетуші жаттығулар;

*қимыл-қозғалыс және спорттық ойындар;

*динамикалық үзіліс;

Салауатты өмір салтын меңгеруге арналған әдістер мен әдістемелер:

*дене шынықтыру жаттығулары;

*коммуникативтік ойындар;

*ойын терапиялармен ойын тренигтер;

*нүктелі массаж;

*түзетуші технологиялар;

*әуендік өзара әректтесу технологиялары;

*ертегі терапия;

*логоритмика;

*түстер терапиясы;

*арт терапия.

Зерттеуші қызмет технологиясы

Балабақшадағы зерттеушілік қызметі технологиясының мақсаты – мектепке дейінгі тәрбиеленушілердің бойында зерттеушілік ойлауға қабілеттілікті негізгі түйіндік құзіреттілікті қалыптастыру.

Экспреминтальдық-зерттеушілік қызметі ұйымдастырудың әдіс-тәсілдері:

*әңгімелесу;

*бақылау.

Мектепке дейінгі педагог партфолиясы

Қазіргі білім беру жүйесі жаңа тұрпатты педагогты қажет етеді. Бұндай басымдылыққа педагог партфолиясы арқылы қол жеткізуге болады

Дидактикалық онлайн альбом мектепке дейінгі жастағы балалармен жұмыс жасу ұсынылады**.**

Альбомда лексикалық тақырып бойынша дидактикалық материалдармен түрлі түзету жаттығулары ұсынылады. Әдетте дидактикалық онлайн альбом ата-аналардың, тәрбиешілердің, логопедтердің көмегімен жасалады.

Ойын технологиясы

Оқу үдерісінің айқын бір бөлігінің және жалпы мазмұнды, оқиғаны, персонажды, қамтамасыз ететін бір тұтас білім беру үдерісі ретінде құралады. Оның құрамына жүйелі бір ізділікте мыналар енгізіледі:

Заттардың сипаты, негізгі белгілерін салыстыра алу, белгілеу секілді біліктіліктерін қалыптастырушы ойындар мен жаттығулар;

Нақты бір сипаттамасы бойынша заттарды қорытатын, олар бір-бірінен ерекшелейтін ойындар тобы;

Ойын - айналадағы дүниені тану тәсілдерінің бірі;

Инновациялық педагогикалық технологияларды балабақша жұмысына тереңдей енгізу төмендегідей шарттардың жүзеге асырылуын қамтамасыз етеді:

*білім беру сапасын арттырады;

*тәрбиешілердің біліктілігін арттырады;

*педагогикалық тәжірбие мен оның жүйелігін енгізеді;

*тәрбиеленушілерге компьютерлік технологияларды қолданылады;

*тәрбиеленушілердің денсаулығын бекіту мен оның денсаулығын сақтайды;

*тәрбие мен білім сапасын арттырады.

Біздің балабақшамызда да білім мен тәрбие беруге арналған қазіргі инновациалық дамытушы ортамен жабдықталған. Педагогтар қауымы кәсіби шеберліктерін үнемі шыңдап, білімін жетілдіруге жүйелі көңіл бөліп, шығармашылық бағыт- бағдарын айқындап, баланы тәрбиелеу мәселелерінде отбасы мен біріге көптеген іс-шараларда жүзеге асыруда. Педагогтар істерін шеберлікпен атқарып, заман талабына сай білімдерін жетілдіріп жүр.

Ата-аналарда өз баласының тәрбиесімен білікті мамандардың айналысқанын қалайды. Тұңғыш ағартушы педагог Ы.Алтынсарин: «Күнәнің ең үлкені – бала жанының нәзік пернелерін дұрыс сезіне алмайтындарда», – деп, бала тәрбиесіндегі басты тұлға ұстаздардың өз ісіне үлкен жауапкершілікпен қарауға шақырған. Біздің балабақша төмендегідей формада мамандардың шеберлігін арттыру жұмыстары жүргізіледі:

1.Педагогтарды міндетті біліктілік арттыру курстарына жіберіп, білімдерін жетілдіру;

2.Түрлі байқаулар, конкурстар ұйымдастыру. Оған ата- аналарды қатыстырып, балаларды қуанышқа бөлеу;

3.Ғаламтордан мектепке дейінгі ұйымдардың жаңалықтарымен хабардар болу, инновациялық ізденіс, тәжірбие алмасу, түрлі тақырыптарда семинар кеңес өткізіп отыру;

4.Шығармашылық топ құру. Балабақшадағы оқу тәрбие процесіне қатысты заманауи технологияларды енгізу жолдарын қарастыру. Бұл топқа білікті педагог кадрлар кіреді. Білікті педагогтармен бірлесе отырып, жас мамандармен де жұмыстар жүргізу жүйелі жолға қойылған. Жас мамандарға аға тәрбиешілер бекітіліп берілген. Сонымен қатар, тәрбиешілерге кеңес беру, жан- жақты ізденіп ақпараттар алып, оларды балабақша тәжірбиесінде қолдану жолдарын іздестіру маңызды мәселе.

Қорыта айтқанда, жоғарыда айтылған қазіргі қолданылып жүрген инновациялық технологияларды қолдану арқылы, тәрбиелеу оқу үрдісінде бала мен педагогтың тығыз байланысы нәтижесінде тәрбиеленуші

адамгершілік тәрбие алады, тіл байлығы, сөздік қоры дамиды, ой-өрісі кеңейеді, жеке тұлға болып дамиды. «Айтсаң, мен ұтамын; көрсет, мен есте сақтаймын; істеуге мүмкіншілік бер, мен түсінемін» деген қағиданы ұстанып, алдағы уақытта басқа да зерттеу технологияларды қолдану арқылы тәжірбие жұмыстарын жүргізуді қолға алу міндет. Әр ұстаз оқу тәрбие жұмысына шығармшылықпен қарап, жаңа заман талабына сай, озық ұлттық дәстүр рухында тәрбиелеп, оқу қызметін түрлендіру мақсатында оқытудың түрлі әдіс-тәсілдерін пайдаланса, игі нәтижеге жетері сөзсіз. Әр педагог өз жұмысына қабілетті болса, онда болашақта Қазақстан Республикасының болашағы көркейіп, дамыған елу елдің қатарына қосыламыз.

Әдебиеттер:

1. А. Ахметов. Принципы технологии исодержание образовательной программы. Алматы. 1995ж.

2.Бұзаубақова К.Ж. Жаңа педагогикалық технолия. Оқулық. ТарМу 2003ж.

3.Белая К.Ю. Инновационная деятельность в ДОУ. Әдістемелік құрал.

4.«Әдіскер – Методист» журналы 2013 ж.

ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛДОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМЫТУ

Аманшиева Сания Шалабаевна
№8 «Өркен» бөбекжай әдіскері
Батыс Қазақстан облысы, Ақсай қаласы

Қазіргі кезде толғандыратын өзекті мәселелердің ең негізгісі – еліміздің болашағы. Еліміздің өркен жайып, биікке самғауы үшін басты мәселе жас ұрпақтың білімді де тәрбиелі болып жетілуі екені белгілі.

Балабақша – келешек ел басқарар, жер-суына иелік етер, ел-халқын гүлдентер, мерейін өсіріп, мәртебесін өсірер жасампаз жандарды шыңдап өмірдің ең басты сатысын қалайтын киелі ұя. «Аулына қарап, азаматын таны» дейді халық даналығы. Жас ұрпақтың иманжүзді білімдар азамат болып өсуі, ең алдымен, ата-анасы, одан соң білім алар алтын ұясы және қоршаған ортасына байланысты. Балабақша – бұл бала тұлғасы мен санасының қарқынды дамитын құнды, қайталанбайтын кезеңі. Сондықтан, балабақша – баланы тұлға етіп қалыптастырудың алғашқы баспалдағы.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында: «Ұлттық бәсекеге қабілеттілігі бірінші кезекте білім деңгейімен айқындалады», – деген байламы жеке адамның құндылығын арттыру, оны дайындайтын ұстаз жауапкершілігінің өсуі, тынымсыз еңбек, сапалы нәтиже деген ұғыммен егіз.

Тәуелсіз ел тірегі – білімді ұрпақ. Қазіргі балабақша жағдайындағы білім берудің ұлттық моделіне өту оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін,

жаңа инновациялық педагогикалық технологияны игерген, психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын, педагогикалық жұмыста қалыптасқан бұрынғы ескі сүрлеуден тез арада арылуға қабілетті және нақты тәжірибелік іс-әрекет үстінде өзіндік даңғыл жол салуға икемді, шығармашыл педагог-зерттеуші, ойшыл тәрбиеші болуын қажет етеді.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында оқыту формасын, әдістерін, технологияларын таңдауда көп нұсқалық қағидасы бекітілген, білім мекемелерінің педагогтарына өзіне оңтайлы нұсқаны тиімділігіне қарай пайдалану педагогтан үлкен шеберлікті талап етеді. Сол себепті, кәсіби дамып өсу, жаңа технологияны меңгеру – балабақша педагогтарының басты мақсаттардың бірі болуы тиіс.

Қоғам талабы – заман талабы, өйткені «Әр адам – өз заманының баласы», сәбиді есті, саналы, сергек етіп тәрбиелеу отбасы мен қоғамдық тәрбие орындарының бірден-бір парызы. Сондықтан қазіргі балабақшадағы оқу-білім беруге арналған инновациялық қызмет мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының кәсіби дамуының ең басты факторы болып отыр.

Қазақстан Республикасы білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, 2010-2020 жылдарға арналған «Балапан» мемлекеттік бағдарламасы, Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында мектепке дейінгі білім беру жүйесін дамытудың төмендегідей негізгі бағыттары белгіленген:

• білім беру мазмұнын түбегейлі өзгерту;

• мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтарының кәсіби құзыреттіліктерін арттыру;

• үш тілді оқыту негізінде мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында көптілділікті дамыту;

• Отандық және шетелдік әдістемелер мен технологияларды зерделеу негізінде білім беру үдерісін технологияландыру.

Білім беру үдерісін технологияландыру педагогтардың балалар әрекеттерін ұйымдастыруы мен мектепке дейінгі білім берудің сапасына оң әсер етеді. Қазіргі заманғы педагогтердің инновациялық технологияларды білуі уақыт талабы. Сол себепті:

-Мектепке дейінгі білім беру саласында мемлекеттік саясатты жүзеге асыру;

-Педагогтардың кәсіби құзыреттілігі мен психологиялық-педагогикалық мәдениеттік деңгейін жоғарылату;

-Балабақша ұжым мүшелерінің тиімді қызметтестігіне жағдай жасап, оқу-тәрбиелік жұмысының деңгейін жоғарылату;

-Мектепке дейінгі баланың жеке тұлғасы дамуы үшін тиімді жағдай құру;

-Білім беру ұйымдарындағы жас педагогтардың кәсіби шеберлігін жоғарлату;

-Ата-аналармен жұмыс істеуде серіктестік орнатуға көмек көрсету;

-Мектепке дейінгі жастағы балаларға жеке бағытталған педагогикалық және психологиялық көмекті жүзеге асыру сынды мақсаттарды алдымызға қойып, педагогикалық ұжыммен бірлесе осы бағытта жұмыс атқарудамыз.

Мектепке дейінгі жасөспірім баланы тәрбиелеу мен дамыту ісіне байланысты мақсаттарды шешуде театр ерекше рөл атқарады. Театр әр балаға қуаныш ұмтылмас әсер сыйлайды, оның көркемдік талғамын, еліктеуі мен қиялын дамытады. Әдетте адамның жеке басының қасиеттері бес жасқа дейін қалыптасады екен. Сондықтанда да баланың жан-жақты қалыптасуы үшін мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің бойына жақсы, жағымды қасиеттерді сіңіре білу керек. Бала әр нәрсеге құмар, қызыққыш, ол өзінің айналасында болып жатқан өзгерісті, тамаша құбылыстарды сезінуге тырысады. Оның жан-жақты дамып, жеке тұлға болып тәрбиеленуіне, тілінің дамуын театрландырылған ойындар арқылы жетілдіруге болады. Ал, театрландырылған ойындарды балалар қызықтап ойнайды.

Дамыта оқыту технологиясы – баланы оқыта отырып, дамыту. Бала бойында еркіндік, мақсаткерлік, ар-намыс, мақтаныш сезім, дербестік, адамгершілік, еңбексүйгіштік, белсенділік т.б. қасиеттер дамыту. Сонымен қатар, мектепке дейінгі мекемелерде инновациялық білім беру құралдарын қолданудың да маңызы зор. Инновациялық білім беру құралдарына: аудио, видео, құралдар, компьютер, интерактивті тақта, интернет, мультимедиялық құрал, электрондық оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендер, инновациялық ақпараттық банк, инновациялық сайт және тағы басқалары жатады. Интерактивті тақта ақпаратты кеңінен ұсыну құралы болып келеді және баланың мотивациясын күшейтеді. Мультимедиалық технологияларды пайдалану арқылы (түс, графика, дыбыс, замануи видеотехникалық құралдар) түрлі жағдайлар мен ортаны модельдеуге болады. Мультимедиалық бағдарламаларға енгізілген ойын компоненттері үйренушінің таңымдық әрекетін белсендіреді және материалды ұғынуды күшейтеді.

Оқытуда пайдаланатын интерактивті құралдар: тақта, компьютерлер балаларды диагностикалауда жақсы көмекші болып келеді:

- Зейінін дамытуда;
- Есте сақтау қабілетін дамытуда;
- Ойлау қабілетін дамытуда;
- Тілін;
- Жеке тұлғасын дамытуда;
- Оқу әрекетінің дағдыларын қалыптастыруда.

Ақпараттық мәдениетке бейімдеу – ол тек ғана компьютерлік сауаттылық емес, соңымен қатар этикалық, эстетикалық және интеллектуальдық сезімін меңгеруі. Балалардың оңай түрде түрлі электронды, компьютерлік жаңалықтармен жұмыстана білу тәсілдерін меңгеруі сөзсіз. Бала бір минутта 1 мыңға дейін шартты бірлік ақпаратты қабылдап өндей алады, ал көру органдары «қосылғанда» 100 мың шартты бірлік ақпаратты қабылдайды деген эксперимент арқылы дәлелденген. Мектепке дейінгі ересек жастағы балада ырықсыз зейіні жақсы дамығаны белгілі, бірақ балаға ақпарат қызықты,

көрнекілік болғанда зейіні жинақталатыны, жағымды эмоциялар туғызатыны да белгілі. Компьютерді біріккен және өз бетімен әрекеттенуде қолдану баланың мотивациясын көтеру және оқуға деген жекелендіруінің бір тиімді тәсілі болып келеді, шығармашылық қабілеттерін дамытады және жағымды эмоциялық фон туғызады.

Үш тілді оқыту негізінде мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында көптілділікті дамыту мақсатында екінші кіші топтан орыс тілі, ағылшын тілі оқытылуда, орыс, ағылшын, тілдерінің кабинеттері ұсынатын заттық-кеңістік орта жасақталды. Үш тұғырлы тіл – уақыт талабы.

«Step by Step» технологиясы баланы жан-жақты жетілдіруге, дербестікке талпындыруға, өзіндік дамуына жағдай туғызып, кез-келген жағдайлардан дербес әрекет етіп, ой қорытып, өз бетінше қадам жасауға үйретуге бағдарланған. Біз де *«Step by Step»* технологиясын толық қолдана алмағанмен, элементтерін оқу іс-әрекеттерінде жиі қолданамыз.

Бөбекжайда **М.Монтессори әдісінің** элементтері кеңінен қолданылуда.Бұл әдіс қалыпты жағдайда баланы бақылауға және ол қандай болса, сондай күйде қабылдауға негізделген. «Өздігінен даму» технологиясы(Монтессории мектебі) баланы жан-жақты дамытуға, дербестікке тәрбиелеуге бағытталған. Итальян психологі М.Монтесори түсіндіруінше баланың туғаннан азамат болғанға дейін барлық өмірі – оның еркіндігі мен дербестігінің дамуында. Бұл технологияның ерекшелігі оқытудың бірыңғай бағдарламасы болмайды, әркім табиғат берген даму жолымен жүреді. Балабақшада сабақ болмайды, әр күн жалпы жиыннан басталады және жиыннан кейін әркім өз еркімен қалаған жұмысымен айналысады. Әр баланың іс-әрекеті өз еңбегіне қарай үлкендермен бағаланады. Мұндағы басты мәселе, бала өз-өзін бағалайды.

Жоба – ол баланың мақсатқа жетуде қоршаған ортасын кезеңді процестер мен алдын-ала жоспарланған тәжірибелік іс-әрекет арқылы қабылдайтын педагогикалық әдіс.

Мұғалім іс-әрекеті	**Жобаны орындау кезеңдері**	**Оқушы іс-әрекеті**
• Тақырып ұсынады; • Алдына проблема қояды; • Кеңес береді; • Бақылайды; • Көмектеседі; • Тексереді; • Толықтырады; • Жобаны бағалауға қатысады.	• Жобалық тапсырманы дайындау • Жобаны құру • Нәтижелерді шығару • Қоғамдық таныстыру	• Проблеманы талдайды; • Салыстырады; • Зерттейді; • Ойларын нақтылайды; • Құрастырады; • Көркемдейді; • Жобаны қорғайды.

«Арт-терапия» терминіағылшын тілінен аударғанда бейнелеу өнерімен емдеу дегенді білдіреді. Арт-терапия – бұл емдеу ғана емес, сонымен қатар креативтің дамуы, тұлғаның дамуы мен үйлесімділігі, кез-келген жағдайды

шешуге көмек көрсету. Арт-терапияны қолдану мынадай мүмкіндіктерге қол жеткізуге септігін тигізеді:

- Танымдық үрдісін дамыту;
- Өзінің ішкі әлемін түсіну қабілетін дамыту;
- Өзіне-өзінің сенімділігін, өзін-өзі қабылдау, жақсы көруді дамыту;
- Зердесін дамыту;
- Эмоциясы мен сезімдерін дамыту;
- Күрт қиыншылықтарға төтеп бере алуын дамыту;
- Өзін-өзі алып жүре алуын, дербестігін дамыту
- Өзін-өзі көрсете алуына, өзін-өзі жетілдіруге ынтасын дамыту
- Ой өрісін дамыту
- Ойлауды дамыту.

Инновациялық технологияларды игеру, қолдану мақсатында бөбекжайымызда «Жобалау технологиясы – педагогтарды кәсіби ізденіске, шығармашылыққа бастау кепілі», «Сурет салудың дәстүрден тыс әдіс-тәсілдері», «Step by step» бағдарламасының элементтерін оқу іс-әрекетінде тиімді қолдану», «Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу тілі мен шығармашылығын театр арқылы дамыту әдіс-тәсілдері», «Электоронды оқыту жүйесін ұйымдастырудың технологиялық аспектілері» тақырыптарында семинар, кеңестер өткізілді.

Мектепке дейінгі шақ бала ағзасының өте қарқынды дамитын кезеңі екенін білеміз. Яғни, осы жас шамасындағы баланың ағзасының барлық жүйке жүйелері мен дене мүшелерінің жүйкелік-психикалық дамуы қалыптаса түсетін уағы. Мектепке дейінгі мекемеде баланың денсаулығын сақтауға және нығайтуға бағытталған алуан түрлі формалары мен тәсілдері бар. Баланы тәрбиелеу мен оқыту кезеңдеріндегі денсаулығын нығайту және сақтауды қалыптастыруға бағытталған бар білім салалары өзара байланысты және өзара әрекеттеседі.

Біз 2013-2014 оқу жылынан бастап «Дені саудың – жаны сау»аттыдаму бағдарламасымен денсаулық сақтау технологиясы бойынша жұмыс атқарудамыз, денсаулық сақтау технологиясы баланың жинақтылығын, зейінін, ойлау белсенділігін және есте сақтау қабілетін қажет етеді, оқу-тәрбие үрдісінде қоршаған ортаны танып білуде, жолдастарына және өзіне деген оң көзқарасты орнатады. Бөбекжайда балалармен әртүрлі спорттық шаралар, сайыстар өткізіліп, «Массаж» жобалық жұмыстары жүргізілуде, шахмат, дойбы үйірмелері жұмыс жасайды, «Толағай», «Әкем, шешем және мен», т.с.с. отбасылық сайыстар, мектеп пен балабақша аралық дойбы, шахмат, тоғызқұмалақ, шаңғы тебу бойынша жарыстар ұйымдастырылады. Денсаулық сақтау бағытында арт-терапияның да алатын орны ерекше, бөбекжайымызда әуен терапиясы, бейнелеу терапиясы, ертегі терапиясы бойынша жоспарлы түрле жұмыстана отырып, оң нәтижелерге қол жеткізудеміз.

Бөбекжайымызда ерте жас тобы мен кіші топтар арнайы жабдықталған сенсорлық кабинетте жұмыстанады. Сонымен қатар ерте жас топ балаларының

тілін, ойын, зеректігін дамыту мақсатында Доман технологиясы қолдану қолға алынды.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты деңгейіне оқыту үрдісін ұйымдастыру барысында жаңа педагогикалық технологияны енгізуді өз міндетімізге алып отырмыз. Бұл аталған инновациялық технологиялар мен дамытушы әдістемелер білім сапасын арттырудағы біліктілікті арттыру жүйесінің рөліне жаңаша сипат беруге бағытталған құндылықтар мен талпыныстарды көрсетеді.

Қазіргі заманғы қазақстандық білім беру үлгісіне көшуде және әлемдік білім кеңістігіне енуде кәсіби білікті, құзыретті педагог қана өз жұмысын жаңадан құрып, жоғарғы нәтижелерге жете алады.

Әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.НазарбаевтыңҚазақстан халқына Жолдауы: «Бәсекеге қабілетті Қазақстан үшін, бәсекеге қабілетті экономика үшін, бәсекеге қабілетті халық үшін!» Астана қаласы, 2004 жылғы 19 наурыз

2. Қазақстан Республикасының “Білім туралы” Заңы /баптары бойынша түсіндірмелерімен / және оны жүзеге асыру жөніндегі негізгі құжаттар. Астана, 2000.

3. Т.Мейірманқұлова. Білім берудегі инновациялық технологиялар. Алматы, 2005.

4. Б.Бөрібаев, Е.Балапанов «Жаңа ақпараттық технологиялар».– Алматы, 2001.

5. К.Ю.Белая «Инновационная деятельность в ДОУ» әдістемелік құралы. 2005ж.

«Шахмат» үйірмесінің ашылу барысы Би терапиясы

Бейнелеу терапиясы

«Су- өмірдің нәрі» «Күшік» «Бағдаршам»
жобалық жұмыстары

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ МАЗМҰНЫ МЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІН МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЖОЛДАРЫ

Г.К.Ахметова,
№ 17 «Шұғыла» балабақшасының әдіскері
Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы

Әр Қазақстандықтың ең басты ұстанымы – өмір бойы білім алу.
Н.А.Назарбаев

Қазіргі таңда әр балаға жеке тұлға ретінде қарап, саналы тәрбие сапалы білім беру – өмір талабы. Осы ретте білім ортасында әрбір мүмкіндігі шектеулі баланың даму деңгейі мен жас ерекшелігі ескеріліп инклюзивтік білім берілуде.

Инклюзивті білім берудің мақсаты: даму мүмкіндігі шектеулі балаларға қалыпты балалармен бірге білім беру. Яғни адамның жынысына, дініне, шығу тегіне қарамастан тең құқылы жеке тұлға ретінде білім беру жүйесі. Инклюзивті білім беру – мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытып-үйретудің бір формасы. Бұл арнаулы білім беру жүйесінде дәстүрлі түрде қалыптасқан, ол даму үстіндегі формаларды ығыстырмайды. Нағыз инклюзивті білім берудің 2 жүйесін жалпы және арнаулы жүйелерді бір-біріне жақындастырады.

Әлемаралық «Барлығының мүмкіндіктерін дамыту» жобасы аясында Ақтөбе қаласындағы № 17 «Шұғыла» МДҰ 2004 жылдың тамыз айынан бастап облыстық іздену-қалыптастырушы экспериментке «Жалпы білім беру жүйесіне мүмкіндігі шектеулі балаларды кірістіру» тақырыбымен шықты.

Осы уақыттан бастап біздің балабақша мүмкіндігі шектеулі балаларға қолдау көрсетіп келе жатыр.

Ақтөбе облысының 2008 жылғы 2 қаңтардағы № 46 бұйрықтың шешімі негізінде № 17 «Шұғыла» МДҰ-да 2007 жылдың 27 шілдедегі ҚР «Білім беру» Заңының 30 бабына сәйкес инклюзивті білім беру кабинеті құрылды.

Инклюзивті білім беру кабинетінің жұмысы жүйелі түрде жүргізіледі, әр баламен мамандар жұмыс жасайды: психолог, дефектолог, логопед, әлеуметтік мұғалім. Сонымен, түзету-педагогикалық мамандарының тобын әртүрлі

мамандар құрайды және инклюзивті білім беру кабинетінде олардың барлығын педагог деп атаймыз. Сондай-ақ команданың белсенді мүшелері баланың ата-анасы. Команданың әр мүшесі ортақ жұмысқа өз үлесін қосады, әртүрлі мамандар баланың мәселесін өз көзқарасымен көреді және оны жоюға мүмкіндік береді.

Түзете-дамыту бағдарламасын құруда және оны жүзеге асыруда мамандар міндетті түрде бірігіп әрекет етеді: жұмыстың нәтижесін бірге талқылайды, балада болған өзгерістерді, алдағы сабақты өткізуге ұсыныстар айтады, бағдарламаға түзетулер енгізеді.

Мақсаты: мектепке дейінгі жастағы мүмкіндігі шектеулі балаларға жүйелі педагогикалық, әлеуметтік-психологиялық көмек көрсетіп, оларды қалыпты дамыған балалардың ортасына кірістіру.

Міндеттері:

1) тірек-қимыл аппараты, зияты, естуі, көру қабілеті бұзылған балаларды әлеуметтік оңалтуда, оларды қалыпты дамыған балалардың ортасына кірістіруде жүйелі педагогикалық, әлеуметтік-психологиялық көмек көрсету;

2)баланың мәселесін жүйелі түрде пәнаралық команда мамандарының тексеруі мен түзету-педагогикалық және әлеуметтік көмек көрсету үшін баланың қажеттілігі мен мүмкіндіктерін анықтау;

3)баланың дамуын әлеуметтік жағдайда ескеріп, жеке дамыту бағдарламасын құру және өңдеу;

4) түзете-дамыта оқыту формасын жеке және топтық түрде өткізу;

5) мүмкіндігі шектеулі балаларды отбасында тәрбиелеуде ата-аналарды оқыту және кеңес беру;

6) мүмкіндігі шектеулі балалардың психофизикалық ерекшеліктерін ескеріп, білім беру ортасына кірістіруде жалпы білім беру мекемелерінің мұғалімдеріне әдістемелік көмек беру және дайындау ;

7) Арнайы міндеттері:

1.білім беру бағдарламасын жүзеге асыруға сәйкес баланың дамуын әлеуметтік-тұлғалық, зияттылық, көркем-эстетикалық тұрғыда жүргізу;

2.тәрбиеленушілердің дамуындағы ауытқушылығына квалификациялық түзетуді жүргізу.

3.денсаулығында ақаулығы бар балаларды тұтас білім беру кеңістігіне кірістіру.

Инклюзивті білім беру кабинетіндегі түзете-дамытушылық жүйені ұйымдастыру әдіскердің бекіткен оқу жоспарымен, календарлық жылдық жоспарымен және сабақ кестесімен ұйымдастырылады.

Баланы медициналық-педагогикалық, клиникалық зерттеуден кейін жекешеленген принцип негізінде оқу-тәрбиелік жұмысы жүргізіледі.

Сөйлеу ерекшелігін, назарын, еңбекке қабілеттілігін, олардың дамуының динамикасын, білім деңгейін анықтау, оқу материалын меңгерудегі мүмкіндіктері мен ерекшеліктерін жүйелі зерттеу тәрбиеленушінің болашақ дамуын және түзету жұмыстарын таңдау үшін жүргізіледі.

Инклюзивті білім беру кабинеті төмендегідей жабдықталған:

Түйіршіктері бар пуфик-кресло
Түйіршікті трапеция
Жерге жаятын және қабырғаға ілетін төсегіштер
Құрғақ бассейн (1080 дана.)
«Транформер» жиналатын балалар креслосы
Аяққа арналған сенсорлы жол (жастықшалар – 7дана.)
Құрғақ душ
Көпіршікті бағанды айналы балалар бұрышы
Панно «Жұлдызды аспан»
Айналы шарға кәсіптік жарықтың берілуі
Жарық әсерлі дөңгелек (1дана)
Ротатор «Солнечный» жарық проекторы

Инклюзивті білім беру кабинетінде балалар қазақ және орыс тілдерінде білім алады.

ИБК мамандары жеке және топтық жұмыс түрлерін пайдаланады, олар;

- кешенді психологиялық- медициналық- педагогикалық зерттеу;
- балалар мен ата-аналарға жеке және топтық кеңес беру;
- тәрбиешілер мен ата- аналарға жеке және топтық кеңес беру;
- тәрбиешілер мен балаларға жеке және топтық кеңес беру;
- мүмкіндігі шектеулі балалардың тілдік және танымдық қабілеттерін түзету;

Кешенді зерттеудің пайдалылығы дамушының жеке компоненттері арасындағы өзара байланыстың толық талдауын, сонымен қатар жеке тұлға мен даму факторын береді. Баламен жүргізілген жеке және топтық жұмыстың біріктірілуі, отбасына және мамандарға көрсетілетін әдістемелік көмек,түзету-оңалту үдерісінде баланың жеке тұлғасының дамуына оңды әсер етеді.

Толық диагностикалық зерттеуді жүргізу кезінде медициналық және отбасылық анамнез, бала дамуының әлеуметтік жағдайы, соматикалық жағдайы, есту, көру, қозғалыс сферасының жағдайы, баланың эмоционалдық сферасының дамуының ерекшелігі, баланың жас ерекшелігіне сәйкес ерекшелігі мен психикалық дамуының бұзылуы, мінезінің ерекшелігі зерттеуге эмоционалдық реакциясы және көзқарасы анықталады.

Бұл жұмыстың нәтижесі анықталған диагноз арқылы психологиялық-педагогикалық оңалту мен әлеуметтік бейімделуге жағдай жасайды, ал ол оқытуда жаңа түзетулер енгізуге және жеке әрекет етуге мүмкіндік береді.

Зерттеу нәтижесінде жинақталған барлық мәліметтер әр баланың ерекшелік қажеттілігіне қарай «портфолиосына» салынады. Зерттеу нәтижесіне сәйкес әр балаға жеке жұмыс жоспары құрылады.

Психолог, дефектолог, логопед, әлеуметтік педагогтың қатысуымен бұзылу түрі, ақау құрылымы, жас ерекшелігі және әр баланың, тұлғаның ерекшелігі есепке алына отырып, түзете-дамыту жұмыстары жүргізіледі.

Баланың жеке тұлғасының мүмкіндіктері мен қабілеттері зерттеліп, психиатр мен педиатрдың нұсқаулары ескеріліп, әлеуметтік бейімдеуде психофизикалық кемшіліктерін түзету жұмыстары жүргізіледі.

Балаларға ыңғайлы орта жабдықталған. Топта балалармен ынтымақтастық пен достық орын алған. Танымдылық қабілеттерін дамытуға әртүрлі оқытудың әдістері мен тәсілдері қолданылады. ИББК жұмысының бір бағыты – тәрбиешілер мен ата-аналарға кеңес беру жұмысы.

Кеңес беру жұмысы баланың жеке тұлғасына қатысты және басқа адамдармен қарым қатынасы жөнінде де түрлі мазмұнды қамтиды. Көбінесе тәрбиешілер мен ата-аналардың сұрауы бойынша өткізіледі. Ата-аналарға кеңес берудің мақсаты – отбасының балаға оқыту мен тәрбиелеу барысында әлеуметтік психологиялық жағдай тудыру. Біріншіден, кеңес беру мәселе туындағанда қажет.

Ата-аналармен жұмыс барысын ұйымдастыруда жекеше көмек беру әдісі қолданылады. ИББК мамандарының ата аналарға кеңес беру жұмысын ұйымдастыруда жалпы педагогикалық және арнайы жағдайларды ұстануы қажет.

Олар:

– ата аналар мен мұғалімдердің арасындағы қарым қатынаста өзара сенімнің болуы;

– ата-аналарға мейірімділікпен қарау;

– әр отбасының жағдайын түсініп, жасын, тәрбиелеу дайындықтарының деңгейін ескеру қажет;

– әр отбасының ата-аналарының топпен жұмысын ұйымдастыру;

– ата-аналармен өзара әртүрлі жұмыс формаларын өткізу;

– ата-аналармен жұмыс барысында нақты реттілікті қамтамасыз ету.

Осылай ықпал ету барысында әр отбасыға жеке көмек көрсету көзделеді.

Ата-аналардың кеңеске жүгіну себептеріне сараптама:

1. Танымдылық қабілеттерінің төмендігі мен оқудағы үлгермеушіліктері;
2. Бейімдеудегі қиындықтар;
3. Психологиялық және жас ерекшеліктері;
4. Отбасындағы тәртібінің қиындықтары.

ИББК ұжымының алдында мынадай міндеттер қойылған: педагогтар мен ата-аналардың өзара әрекетін толықтай ұйымдастыру. Бұл міндеттің мынадай негізгі бағыттары анықталды:

1. ата-аналардың құқықтық және педагогикалық мәдениетінің деңгейін жоғарылату мақсатында ақпараттандыру;
2. ата-аналарды тәрбиелік білімдендіру жүйесіне тарту.

Осы бағыттарға сәйкес мектепке дейінгі жастағы балалардың отбасымен жұмыс жасалды. Бұл жұмыс мына негізде жүргізілді:

- отбасының қажеттілігі мен қызығушылығын анықтау, отбасын зерттеу;
- тәрбиеленушілердің отбасымен жеке-дифференциалды жұмыс жүргізу;
- ата-аналармен әртүрлі жұмыс түрлерін ұйымдастыру;
- білімдендіру аясында ата-аналардың өтінішін қанағаттандыру;

- тәрбиелік- білім беру жүйесіне ата-аналарды қатыстыру;
- ата-аналармен тиімді жұмысты құру үшін жағдай жасау (отбасылық отырыстар, кітапхана, видеотека, топтардағы ақпараттық кеңістік).

Жаңа технологияларды қолдану

Қазіргі таңда ИББК ата-аналармен нақты жұмыс жүйесін жолға қойған, ол екі кезеңді қамтиды: мазмұнды және аналитикалық.

Аналитикалық кезең отбасын зерттеуді мына әдістер арқылы жүзеге асырады: сауалнама жүргізу, тестілеу, әңгімелесу, отбасын бақылау. Жұмыс мазмұнын және ұйымдастыру түрін анықтау мақсатында ата-аналарға сауалнама жүргізілді. Сауалнама көрсеткендей, ата-аналармен жұмыс барысында көптеген шешілмеген сұрақтары бар екенін және оның өздігінен шешілмейтінін көрсетті. Сондықтан да бұл жұмыс жүйелілікті және жауапкершілікті қажет етеді. Ата-аналармен жұмысты жеке талаптарын ескере отырып құрдық. Аналитикалық кезеңде отбасы түрін отбасылық тәрбие деңгейіне қарай анықтадық.

Мазмұнды кезең ата-аналармен тиімді формаларды іздеуді қажет етті. Біздер оларды ұжымдық, жеке және көрнекі-ақпараттық деп бөлдік.

Дәстүрлі ұжымдық формалармен бірге, ата-аналар жиналысы, конференциялар сияқты дәстүрлі емес формаларды енгізе бастадық: отбасылық қонақ үй, ата ана мектебі, ойын-практикум, бірлескен мерекелер, ашық есік күндері, ата-аналар және балалармен ойын сабақтарын өткізу.

Жеке форма түрінде көбінесе ата-аналармен әңгімелесу, тақырыптық кеңес беру, ақпараттық папкінің көмегімен сырттай кеңес беру өткізіліп тұрды.

ИББК психологиялық медициналық педагогикалық консилиум жұмысы ұйымдастырылған, оны өткізу барысында баланың дамуының деңгейі, динамикасы, мақсатқа жетуі, жұмыс формасын таңдау, дамытудың тиімді жолдарын ұсыну талқыланады.

Мүмкіндігі шектеулі балалар қазіргі таңда екі облыстық экспериментке қатысады: «Білім беру ұйымындағы денсаулық сақтау технологиялары», «Қазіргі білім беру қауымдастығындағы әлеуметтік коммуникациялар: психологиялық аспект» мектепке дейінгі мекемемен өткізіледі. Осы эксперимент аясында келесі бағдарламалар жұмыс жасайды: «Тастар құпиясы», «Көпіршік патшалығы», «Тантамарески театры», «Эбру», «Пилатес», «Резистбол».

Біздің балабақшада Инклюзивті білім беру – білім беруде мүмкіндігі шектеулі балалардың білім алуда алдында шексіз мүмкіндіктердің ашылуы.

Әдебиеттер

1.Бгажнокова И.М., Уфимцева Л.П. Обучение, воспитание, развитие учащихся с нарушением интеллекта. Красноярск, 1998г.

2.Громова Т.Б. Страна эмоций. М.: УЦ Перспектива, 2002г.

3.Кэдьюсон Х., Шеффер Ч. Практикум по игровой психотерапии. СПб.: Питер, 2001г.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДЕ М.МОНТЕССОРИ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ПАЙДАЛАНУ

Садырова Айгүл Күмісбекқызы
«Астана» балабақшасының әдіскері
Жамбыл облысы, Байзақ ауданы

Ұрпақтың азаматтық тұлғасы мен отаншылдық асқақ сезімдерін қалыптастырудың қайнар көзі мектепке дейінгі кезеңнен бастау алатыны ақиқат.

«Жас бала – жас шыбық, жас күйінде қай түрде ииіп тастасаң, өскенде сол иілген күйінде қатып қалмақ. Теріс иіліп қалған шыбықты артынан түзейміз десең, сындырып аласың», – деп Мағжан Жұмабаев айтқандай, заманға лайық тәрбие мен оқыту ісін кешенді ұйымдастыру жаңа технологияларды, тың идеялар мен шығармашылықты қажет етеді. Бала бойындағы жақсы қасиеттер мен мүмкіндіктерді ашып, олардың өнегелі, тәрбиелі болып өсуіне мектепке дейінгі тәрбиенің тигізер әсерінің маңызы зор.

Мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде М.Монтессори технологиясын пайдалану, инновациялық әдістерді қолдану заман талабы.

М.Монтессори технологиясының негізгі бағыты – баланың іс-әрекетіне еркіндік беру, таңдауына, қызығушылығына және пікіріне құрметпен қарау, баланың өздігінен дамуын бақылау.

М.Монтессори технологиясының ұраны: «*Менің өзім жасауыма көмектес!*». Демек, М.Монтессори технологиясын балабақшада пайдаланудың тиімділігі – өзінің даму ортасында еркін, өзіндік пікірін айта алатын тұлғаны қалыптастыру.

М.Монтессори әдісінің мақсаты: балалардың қоршаған әлемге қызығушылығын туғызу және оны зерттеуге ұмтылдыру, ұсақ қол моторикасын дамыту. Бүгінгі таңда М.Монтессори жүйесін 146 мемлекет қолданады. Бұл жүйе бойынша 1 жастан 6 жасқа дейінгі балалар зейінін, шығармашылық және логикалық ойлау қабілетін, есте сақтауды, сөйлеуді, елестетуді, қимылды дамытады. Оның негізгі қағидасы – «оқы, оқы» деп күштемей, ойын арқылы оқыту және тәрбиелеу, баламен дербес тіл табысуға негізделген жаттығуларды таңдап алу. Мұнда бала дидактикалық материалдар мен тапсырма уақытының ұзақтығын өзі таңдайтын болғандықтан, оқыту үрдісінде М.Монтессори жүйесін қолданудың өзіндік ерекшеліктер бар. Сондай-ақ, олар өз қателіктерін өздері көріп, соны өздері түзеп отырады.

М.Монтессори әдістемесінің маңызды ерекшелігі – баланың жеке қабілетін көрсете алатын және көрсеткісі келетін арнайы ортаны құру. Бұл Монтессори ортасы деп аталады. Бұл ортада психологиялық жайлылық, таңдау еріктілігі және педагогтің сабырлы адамгершілігі салтанат құрады.

М.Монтессоридің әдістемесі мен құралдарының маңыздылығы – балалардың жас ерекшеліктері мен қабылдау мүмкіндіктеріне қарай пайдалануға болатындығында.

Бала – болашағымыз десек, сол балаға жүйелі білім беріп, ынта-ықыласын дұрыс бағыттауды, қабілет-қасиеттерін дамытуды балабақшадан бастауымыз керек. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты мектепке дейінгі ұйымдарда педагогикалық үрдісті ұйымдастыруда жаңашыл әдіс-тәсілдерді пайдалануға мүмкіндік береді. Балабақшада жаңа педагогикалық технологияларды пайдаланудың басты мақсаты: оқыту мен тәрбиелеуде инновациялық технологиялардың элементтерін пайдалана отырып, жан-жақты, білімді, құзыретті тұлға тәрбиелеу.

Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының бұйрығымен 2013-2014 оқу жылынан бастап Байзақ ауданының «Астана» балабақшасы эксперименттік алаң ретінде таңдалып алынды.

Эксперименттік алаң жұмысын жүргізудің негізгі мақсаты: балабақша жағдайында инновациялық бағыттағы жұмыстарды ұйымдастыру, жаңа бағдарламалар әзірлеу, оқу-әдістемелік кешендер жасау, озық іс-тәжірибелерді насихаттау.

Аталған инновациялық эксперименттік жұмыс, бүгінгі таңда көкейкесті, өзекті тақырыпты ғылыми тұрғыда негіздеу, жобаны жасау, тәжірибені апробациядан өткізіп, тиімді нәтижесін шығаруға бағытталған. Ғылыми-педагогикалық эксперименттік жұмысты жүргізуші арнайы шығармашылық топ құрамы 7 штаттық бірліктен тұрады: инновация әдіскері, педагог-психолог,5 қосымша білім беру педагогі (ғылыми кеңесші, ұйымдастырушы педагогтар).

Эксперименттік жұмыс негізгі төрт кезеңде қамтыды:

1-кезең: Тәжірибе алмасу кезеңі. (2013-2014 ж.ж.)

- *Бағыты:* Монтессори технологиясымен жұмыс жүргізу жолдарын меңгеру, теориялық және практикалық машықты қалыптастыру.

2-кезең: Даярлық кезеңі (2014-2015 ж.ж.)

- *Бағыты:* Балабақша жағдайында Монтессори әдістемесін ендірудің психологиялық-педагогикалық аспектілерінің теориялық негіздері.

3-кезең: Ендіру кезеңі (2015-2016 ж.ж.)

- *Бағыты:* Монтессори әдістемесін оқыту үрдісіне енгізудің мазмұндық-технологиялық аспектілерін жүзеге асыру.

4-кезең: Қорытынды кезеңі (2016-2017 ж.ж.)

- *Бағыты:* Ғылыми-педагогикалық экспериментті қорытындылау, нәтижесін шығару, озық іс-тәжірибені насихаттау, тарату.

Балабақша жағдайында эксперименттік жұмысты ұйымдастырудың негізгі жолдары анықталды:

1. Басқару-ұйымдастыру қызметі;
2. Жұмысты ғылыми-әдістемелік тұрғыдан негіздеу;
3. Ата-аналармен жұмыс;
4. Педагогтармен жұмыс;
5. Психологтық-педагогтық бағыт;
6. Бақылау, реттеу жұмыстары.

Осы тұрғыда 2013-2014 оқу жылынан бастап балабақшаның тәжірибесіне «М.Монтессори педагогикасын» енгізіп, жұмыс жасап келеміз. Балабақшада арнайы «М.Монтессоридің ғажайып әлемі» кабинеті ашылған. Мектепке дейінгі кіші, орта, естияр жас топ балаларымен жүргізілетін «Монтессоридің ғажайып әлемі» вариативті оқу қызметі, «Өзім жасауыма көмектес» үйірмесі мен балалармен жеке жұмыс осы кабинетте ұйымдастырылады. Монтессори кабинеті 5 аймаққа бөлінген: «Сенсорлық аймақ», «Математикалық аймақ», «Күнделікті өмір жаттығулары аймағы», «Тілдік аймақ», «Ғарыштық аймақ».

Кабинет балалардың жас және жеке дара ерекшеліктеріне сай, арнайы Монтессори модульдері мен құрал жабдықтарымен, көрнекілік, дидактикалық материалдармен жасақталып, безендірілген. М.Монтессори әдістемесі бойынша оқытуда, балалар өз ойын еркін білдіруге, байланыстырып сөйлеуге, қорытынды жасауға үйренеді. Балаларды барынша еркіндікте тәрбиелеу мен оқытуда, мектепке дайындық мерзімді де жеңіл өтеді. «Монтессоридің ғажайып әлемі» кабинетіндегі жұмыс барысында, балалар өз үйлерінде ойнап отырғандай, емін еркін түрлі тапсырмаларды қызыға орындайды. Ал педагогтердің міндеті: балаға өз жұмысын басқаруға көмектесу; негізгі түстерді айыра білуге үйрету; ұсақ қол моторикасын дамыту; алғашқы математикалық, ғарыштық түсініктерді қалыптастыру; зейінін тұрақтандыру, тәртіпке үйрету. Монтессори кабинетіндегі негізгі жұмыс қағидасы балаға жағымды атмосфера қалыптастыру.

Балабақшада біз Монтессори материалын төрт түрлі жолмен пайдаланамыз. Тәжірибелік жолмен іске асатын жаттығулар бастапқыда бала қозғалыс жасау үстінде жүреді. Алғашында қозғалысы онша болмағандықтан, моторлық жүйесін қосу үшін тәрбиенің негізіне үйлеседі. Моторлық даму жеке-дара қозғалыс темпін құлшындыруға әсерін тигізеді. Оған қозғалыс жасау үшін түрлі жаттығулар жасалады, өзіндік іс-әрекетке итермелейді. Бір сызықтың бойымен жүру тепе-тендік сақтауға итермелейді. Басқа да топтық жаттығулар балалар арасындағы қарым-қатынасты жақсартуға көмектеседі. Мысалы, рөлдік ойындар бір-бірін сыйлауға үйретеді.

Сезім мүшесін дамытатын материалдар: әр сезім мүшелерін дамытудыұсынады. Бұл материал арқылы заттардың көлемін, түсін, өлшемін,дыбысын ажырата алады. Жеңілден ауырға көтеру ұғымы қолданылады.Бала моторикасымен сенсорикасын жаттықтыру үшін материалдықайталауға тура келеді. Материалды қолданған соң бала жоспарлау, дайындау, бір тапсырманы соңына дейін орындауға тырысады.Бірақ жұмыс кезінде бала сол материалмен жұмыс жасау жолыментолығымен таныс болу керек. Мұнда жұмыс барысында балаға сөзберіледі. Тапсырманы орындай алмайтындарға қайтадан тағы бір рет көрсетіліп, бекітіледі.

Сондай-ақ, біздің тәжірибеде математикалық материалдар ойлау қабілетінің дамуына көп септігін тигізеді. Бала ең алғашқыда көптеген заттар мен жұмыс жасау арқылы өз білімін жетілдіреді. Монтессори материалы сезімді дамытады, оған қоса математика әлеміне жетелейді. Бала мұнда математикалық ұғымдарды тез игереді. Сан және онға дейін санау жүйесін тез

игереді. Математикалық Монтессори материалы баланы сенсоматорлық ішкі қажеттілігіне сүйене отырып қанағаттандыру жолдарын іздеуге тырысады. Математикалық материалды пайдалану жүйесін білген соң, түрлі қиын тапсырмаларын қиындықсыз орындайды. Мысалы: ашық түсті моншақтарды пайдалану арқылы сан құрамымен пішін туралы түсініктері пайда болады.

Сөздік қорын дамыту материалдары қарым-қатынас жасау үшін адамның сөздік қоры ең басты рөл атқарады. Бала туғаннан өсе келеқоршаған ортадағы адамдар мен қарым-қатынас жасау үшін сөйлеугетура келеді. Балабақшаға келген балаларда сенсорлық даму кезеңі болғандықтан, түрлі ойындар, әңгімелесу мен сұрақтар қою арқылы ойлау қабілетімен сөйлеу қабілеті күрт дамиды. Түрлі әңгімелер айтып тыңдауға көмекшілер ата-аналар болып келеді. Жалпы 2 жастағы бала негізінен 200-ден астам сөздерді меңгереді, ал 5 жастағы бала 3000-нан астам сөздердіигереді. Бала түрлі сұрақтар қою арқылы өзіндік сөздік қорындағы жетпей жатқан қажеттілігін қанағаттандырады. Сөйлеу қабілетін дамыту үшінМонтессоридің ойындары мен түрлі жаттығуларын қолданамыз.

Жаттығуға арналған материал тәжірибе жасау барысында жас ерекшелігіне сай болу керек. Жаттығудың шарты түсінікті болу керек.Нәтижесінде өзін-өзі тәрбиелеуге үйренеді. Жаттығулардың негізгі мақсаты: баланы қоршаған ортаға деген жауапкершілік қасиеттерін қалыптастыру. Сондықтан да біздің тәжірибемізде қолданылып жүрген Монтессори әдістемесі балалардың заттық ортасын құрып, өмірді таныту жолының негізі бола алады. Бұл әдістің тиімділігі балалар өзін-өзі тәрбиелеуге және ұқыпты болуға үйренеді. Жалпы Монтессори әдісі баланың ішкі дүниесімен таныса отырып, қажеттіліктерін қанағаттандыру жолында көп еңбек сіңіреді. Айналадағы заттық орта туралы түсініктерін қалыптастыруда Монтессори әдісін жүйелі түрде қолданудың маңызы зор. Педагогикада мектепке дейінгі әсіресе сәбилік жаста ерекше назар аударатын түрі – заттық орта. Заттық орта әртүрлі: ақыл-ой, эстетикалық, елжандық, дене, адамгершілік т.б тәрбие түрлерімен қоса жеке тұлғаның дамуына негіз болады.

Осы тұрғыдан келгенде М.Монтессори әдістемесін біздің балабақшаға енгізудің маңызы зор деп есептеймін. Себебі біздің балабақшаға келетін балалардың басым көпшілігі әлеуметтік тұрғыдан аз қамтылған, көп балалы отбасынан шыққан ауыл балалары. Мұндай балалардың психологиясында өз-өзіне деген сенімсіздік, тұйықтық пен ұяңдық бар. Ал, М.Монтессори әдісінің мақсаты: балаларды еркін тәрбиелеп, өмірге бейімдеу; өмірде өз мақсаты бар екенін қалыптастыру; балалардың өзінің үйреніп, өзін дамытуына жаңа мүмкіндіктер беру.

Бүгінгі таңда эксперименттік жұмыстың 4 кезеңі бойынша жұмыстар жүргізілуде. Мектеп жасына дейінгі балалардың дамуына сай, М.Монтессори әдістемесін жасап, тәжірибеге енгізу, озық іс-тәжірибені насихаттауды іске асыруда. Әлеуметтік құзіреттілігі бір ізге түскен балабақша түлегінің моделі қалыптастыру мақсатында «М.Монтессоридің ғажайып әлемі» мектепке дейінгі ұйымдағы балаларға арналған бағдарлама негізінде әзірленген технологиялық

карталар жинағын құрастырудамыз. Бұл жинақта балалалардың жас ерекшеліктері ескеріліп, жаңаша, дәстүрден тыс әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, баланың ақыл-ойын, таным процестерін, қимыл-қозғалысын, сөйлеу мәдениетін дамыту, сондай-ақ, тәрбиелеудің жаңаша әдістері қарастырылған. Білім берудің «Денсаулық», «Коммуникация», «Таным», «Әлеумет», «Шығармашылық» салалары бойынша М. Монтессоридің 5 аймағы сәйкестендірілген.

М.Монтессори педагогикасын этнопедагогикамен ұштастырудағы басты мақсат: қазақ халқының көне тұрмыстық қажеттілігінде қолданылған құралдармен қатар, дәстүрін, ана тілін толық меңгеріп, заман талабына сай өздігінен шешім қабылдай алатын ұлттық сана сезімі дамыған, адамгершілігі мол, қабілетті жеке тұлға ретінде қалыптасуына мүмкіндік туғызу.

«Мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту және тәрбиелеуде М.Монтессори педагогикасын пайдалану» кіші, орта, естияр жас топбалаларына арналған жалпыға білім беру стандартына сүйене отырып құрылған.

М.Монтессори әдістемесіндегі тапсырмалар қазақи нақышта құрастырылған. Мысалы, М.Монтессори әдістемесі бойынша «Бауларды өткізу» тапсырмасын «Өру түрлері» тапсырмасымен байланыстырылған; «Сипап сезу тақтайшасы» мен «Әйгерімнің сәукелесін әшекейлеу», «Ғажайып оюлар», «Жүн түту», «Құлыпты модуль», «Қолды білезік» пен Диірмен тарту» тақырыптарында тапсырмаларды балалар орындайды. М.Монтессори құралдарымен қатар қазақи нақыштағы құралдар күнделікті оқу қызметі барысында үнемі қолданылады. М.Монтессори педагогикасында балалар өз-өздерін дамытады.

«М.Монтессоридің ғажайып әлемі» жинағы мектепке дейінгі ұйымдағы бағдарлама талаптарына, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сай әзірленген және балабақша педагогтарына арналған.

Әдебиеттер:

1.Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050 даму бағдарламасы». //Егемен Қазақстан.2012ж.

2.Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты-Астана.2016 ж.

3.Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.-Астана 2016 жыл.

4.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы.– Астана2016ж.

5.М.Монтессори. Балалар үйі. Ғылыми педагогика әдісі. – Гомель, 1993.-332 б.И.В.Ивеев. Логика.-М., 2003г

6.М. Монтессори: «Менің әдісіме басшылық»: ауд. Р.Лансберг.-М.,1916 ж. -63 бет

7.Сороков Д.Г. Даму психологиясы негіздері-М.: МГАЛП баспасы, 1997.-57-68 б.

8.Сорокова М.Г. Система М.Монтессори.Теория мен практика. Москва., 2005ж

«ACTIVINSPIRE» БАҒДАРЛАМАСЫН БАЛАБАҚШАДА ТИІМДІ ҚОЛДАНУ

А.С.Курпеева,
«Таңшолпан» бөбекжайының әдіскері
ағылшын тілі маманы, педагогика ғылымдарының магистрі
ОҚО, Түлкібас ауданы, Т.Рысқұлов ауылы

Еліміздің ертеңі бүгінгі жас ұрпақтың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры ұстаздардың қолында.
Н.Ә.Назарбаев

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін ақпараттандыру саясаты еліміздің даму стратегиясының негізгі бағыттарының бірі, себебі XXI ғасыр – білім беру жүйесін ақпараттандыру ғасыры. Мұндай күрделі міндеттерді шешуде мектепке дейінгі ұйымдардың алатын орны ерекше. Қазіргі таңда еліміздің білім беру ұйымдарында оқыту процесін ізгілендіру мақсатында көптеген жұмыстар жасалуда. Оларды ғылыми тілмен «педагогикалық жаңалықтарды енгізу» немесе «инновациялық процесс» деп атайды. Яғни педагогика ғылымында жаңа әдіс-тәсілдерді, құралдарды пайдалану.

Мектепке дейінгі білім беру үрдісінде ақпараттық-технологияларды пайдаланудағы мақсатымыз – баланың танымдық қызығушылығын қалыптастыру. Балада танымдық қызығушылықтың болуы олардың оқу қызметіне белсенді, білімінің сапалы болуына, басқа да іс-әрекеттерге дұрыс көзқарасын қалыптастыруға мүмкіндік береді. Кез келген ұйымдастырылған оқу қызметінде әр түрлі, әдемі, ұнамды, жағымды суреттер, сызбалар, тәсілдер арқылы графикалық иллюстрациялар негізінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану тәрбиеленушілердің танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, тілін, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды.

Ақпараттық технологияны оқыту үрдісінде қолданылатын жаңа түрдегі құрал белсенді экран – интерактивті тақта. Интерактивті тақта арқылы жұмыс жасау қазіргі заман талабы.

Интерактивті тақта – бұл болашақ ұрпақтың жан-жақты білім алып, сауаттылыққа жол ашатын бірден бір құрал. Электронды есептеуіш машинасы тәрізді бұл тақта да жоғары технологияда жасалып шығарылған. Тақта ақпараттың бірнеше түрін бере алады, бейнелеу, фигураларды ендіру, цифрлық жүйе орнату және сол сияқты көптеген мағлұматты көрнекі түрде баяндауға, түсіндіруге мүмкіндік береді. Бұл тақтаны қолдану барысында педагогтар

бұрынғыдай көрнекі құралдар дайындау кезінде қиыншылықтарға кездеспейді, оның орнына алдын-ала дайындалған сабағын ұсынады және уақыт үнемдей алады.

Интерактивті тақтамен жұмыс жасауға арналған ActivInspire бағдарламалық қамсыздандыруының мүмкіндіктерін тиімді қолдануға, түрлі флипчарттар дайындауға нұсқау болатын бірнеше үйретуші бағдарламадан және флипчартты дайындау әдістемесі баяндалған қосымшадан тұрады. Флипчарт – қажетті беттер санынан тұратын негізгі жұмыс аумағы.

Бүгінгі таңда интерактивті тақтада жұмыс жасау үшін қолданып жүрген бағдарламалардың бірі – ActivInspire бағдарламасы. Бұл бағдарламаның көптеген мүмкіндіктері мұғалімнің оқу-тәрбие үрдісіндегі жұмысын жеңілдетеді. Оқу қызметі барысында материалды жеңіл тусіндіру үшін түрлі қызықты, тартымды, балалардың ойлау қабілетін дамытатын мүмкіндіктерін қолдана алады. Сабақтарды сақтау, толықтыру оның қызметін жақсарта түседі. Сабақты түсіндіру барысында педагог тақта алдында тұрып, бір мезетте мәтіндік, аудио, бейне құжаттарды DVD және Интернет ресурстарын қолдана алады. Бұл кезде педагог қосымшаны іске қосу, CD – ROM, Web – түйін мазмұнын қарастыру, ақпарат сақтау, белгі жасау тінтуірді ауыстыратын арнайы қалам арқылы жазулар жазу және тағы басқа әрекеттерді жеңіл орындай алады.

Интерактивті құралдарды оқу қызметінде пайдаланғанда дидактикалық бірнеше мәселелерді шешуге көмектеседі:

– Пән бойынша базалық білімді меңгеру;

– Алған білімді жүйелеу;

– Өзін-өзі бақылау дағдыларын қалыптастыру;

– Жалпы оқуға деген ынтасын арттыру;

ActivInspire – заманауи оқыту және үйрену тәжірибесінің іргетасы. Оқу қызметіне пайдалануға арналған бағдарлама педагогтарға интерактивті тақтада сабақ жүргізуге мүмкіндік береді.

Сан алуан арнайы әрекеттерге толы жаңа сабақтар жасау және оқуды бағалау тапсырмаларын жеке балалармен, топтармен және барлық тәрбиеленушілермен қолдануға болады.

ActivInspire – ең жақсы, толық түрде біріктірілген интерактивті технологиялық бағдарлама.

Бүгінгі таңда мемлекет үшін ұлттық білім беру жүйесіне жаңа технологияларды енгізуге жағдай жасау, оның қарқынды дамуына қосылған маңызды үлес болып табылады. Осы орайда оқу үрдісінде интерактивті тақтаны қолдану ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізуге бағытталған бағдарламаның бастамасы болып отыр.

Activ Inspire бағдарламасының негізгі мүмкіндіктері:

- Алдын-ала дайындалған мазмұнды, оның ішінде дүние жүзінің жетекші білім жариялаушыларынан қоркөздерді қарау және ойнату;
- Шырағдан, сиқырлы сия, сағат пен бояу құралын қоса арнайы құралдардың сан алуан түрлері;

- Қос пайдаланушы режимі екі пайдаланушының мұғалім және бала қаламдарын бөлек пайдалануыну;
- Дыбысты жазу құралы мен бейнебетті жазу құралы сияқты бай мультимедиялық қолдау;
- Таң-тамаша қалыпты және қолтаңбаны тану құралдары;

Осы аталған бағдарлама бойынша «Тұңғиық сандықша», «Сиқырлы сия», «Сілтемені қою», «Мультимедиа файлдарын қабылдау», «Тік қозғалыс бағыты», «Флипчарттардағы контейнерлерді пайдалану» үлгелерін көрсеткім келеді. Олар қосымшада беріледі. Жалпы «Тұңғиық сандықша» флипчартын жасауда «Туындынының анықтамасы» тақырыбы бойынша балаларға алгоритмді жасырын тұрған тізбек ретін рет-ретімен көрсетуге мүмкіндік береді.

Бұл бағдарламада барлық пәндерден интерактивті сабақтар дайындауға болады және мұндай оқу қызметі ұйымдастыру балалардың сабаққа деген қызығушылығын арттырады. ActivInspire бағдарламасында сабақтарды дайындауға көптеген функциялар қолданылады, мысалы: слайд жасау және жүргізу, арнайы эффектіні материалдарға қосу, кілттік кезеңдерді айыру, қосымша ақпараттарды балаларға жеткізу. Сондықтан да осындай сабақтарды жүргізу балалар үшін қызықты, әрі олардың сол сабақты толық меңгеруіне көп көмектеседі.

Флипчартты сабақта қолдану оң атмосфераны туғызады, балалар арасында бірлесе жұмыс жасау дағдысына ие болады. Белсенді және тынымсыз балаларға тосқаулықтар мен шектеулер болмайды. Баяу қабылдайтын балалар да үлкен экраннан көрген дүниені тез есте сақтай алады. Балалар тақтаға қуана шығып геометриялық фигуралар сызуға, схема жасауға, тақтаға маркермен жазып, оны сүртуде белсене жұмыс жасайды. Сондай-ақ интербелсенді тақтада жұмыс жасау, баланы белсенділікке тәрбиелейді, суреттермен, мәтіндермен жұмыс жасауда қызығушылықпен орындайды.

Атақты психолог Л.С.Выготский: «Дұрыс ұйымдастырылған іс-әрекет процесі баланың дамуына дұрыс таным қалыптастырады», – деген болатын. Осыған орай мектеп жасына дейінгі білім берудегі зерттеу әдістерін жаңашыл педагог ретінде дамытуымыз қажет, бағдарламалық материалмен шектелмейбаланың ой-өрісін дамытуға әр тәрбиешінің жаңашылдықпен ізденгені дұрыс.

Яғни, бүгінгі күні білім беру жүйесі жаңа педагогикалық технологияның негізделуін және де ақпараттық құралдардың кеңінен қолдануын қажет етеді. Сөзімді «Тәрбие – тал бесіктен басталады» деген халқымыздың дана сөзімен қорытындылағым келеді. Баланың тәрбиелі ұрпақ болып жетілуіне бірден-бір ықпал ететін орын – балабақша. Бала тәрбиелеу – біздің өміріміздегі ең маңызды міндет. Біздің қызметіміз де, өміріміз де бала өмірімен өте тығыз байланысты. Тәуелсіз еліміздің жас ұрпақтарын білімді, жан-жақты дамыған, дені сау, рухани бай, жерін, ата-анасын құрметтейтін саналы азамат болып өсуіне бойымыздағы бар асыл қасиеттерімізді, біліміміздi аямайық!

ActivInspireбағдарламасын іс-тәжірибеде қолдану

Мультимедиа файлдарымен жұмыс

«Тұңғиық сандықша»

Әдебиеттер

1. «Балабақша» Республикалық педагогикалық журналы, №3, 2017 [25 б.]
2. Зарина Е. С. Учебный фильм о загадке свойства Перетащить копию программы ActivInspire. Элементы сложной презентационной техники ActivInspire.
3. Ясеновская Л.Н. Вставка активной ссылки на веб-узел в ПО ActivInspire.
4. Виссарионова С.Ю. Учебный фильм об инструментах Модификаторы ручек в программе ActivInspire интерактивной доски ActivBoard.
5. Андреева В.П. Как составить кроссворд в ActivInspire.
Майоров С.В. «Вставка изображения в ActivInspire»
6. Бирюкова Ю. В. «Использование ИКТ на уроках в начальной школе по» http://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/okruzhayushchii-mir

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДОВ АРТ- ТЕРАПИИ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ РЕБЕНКА

А.Т.Сапаралина,
методист я/с №45 «Самұрық»
города Астана

Образовательная политика Казахстана, отражая общенациональные интересы, учитывая общие тенденции мирового развития, направлена на формирование нового типа личности, способной достойно представлять Казахстан в ряду ведущих стран мира.

Успешность решения поставленных задач зависит от реализации конкретных образовательных программ, определенных в Государственном общеобязательном стандарте дошкольного воспитания и обучения РК, который предусматривает и обеспечивает внедрение инновационных технологий в образовательный процесс дошкольной организации.

Педагоги я/с №45 «Самұрық» г. Астаны разработали собственную программу «Інжу - Маржан», которая направлена на формирование культуры

детей, на их духовно-нравственное, социальное, личностное и интеллектуальное развитие.

Характерна особенность программы «Інжу - Маржан» состоит в использовании передового опыта инновационных технологий в области арт-терапии с расширением, развитием и применением данного направления на основе культурных особенностей нашего народа.

В основе программы заложено уникальное направление психотерапии, которое официально признано в ученых кругах с 1938г. Арт-терапия - это «язык» визуальной, пластической и корректной коммуникации, экспрессии и гармонии. Согласно восточной мудрости, «картина может выразить то, что не выразит и тысяча слов». В настоящее время арт-терапия приобрела педагогическое направление.

Использование данного термина не связано буквально с лечением заболевания (как известно “therapia” в переводе с латинского означает лечение), имеется в виду “социальное врачевание” личности, изменение стереотипов ее поведения средствами творчества. Педагогическое направление связано с укреплением психического здоровья ребенка и выполняет психогигиенические (профилактические) и коррекционные функции.

Предложенная программа дает возможность найти точки соприкосновения для создания научно-методической базы казахстанской школы арттерапии на основе культурных особенностей нашего народа и создаст эффективные точки роста казахстанской науки в области арт-терапии.

Программа арт-терапии «Інжу - Маржан» позволяет решать следующие важные педагогические задачи:

- развивать ценные социальные навыки через творческий процесс: дети учатся корректному общению, сопереживанию, бережным взаимоотношениям со сверстниками и взрослыми при помощи удивительных направлений в искусстве;
- развивать мелкую моторику для развития речи и профилактики соматических заболеваний, сенсорные ощущения для раскрытия внутреннего потенциала и расширения творческих способностей;
- научить использовать различные формы творческого процесса, где складываются условия, при которых каждый ребенок переживает успех в той или иной деятельности, самостоятельно справляется с трудной ситуацией;
- воспитывать уважение и желание продолжать и использовать культурные традиции и обряды нашей страны в целях роста и образования детей в условиях инновационных технологий.

В мировой практике арт-терапия развивается уже на третьем, четвертом поколении, передавая уникальный опыт развития человека. Российская школа арт-терапии существует сравнительно недавно. Казахстан в данном направлении делает свои первые, но уверенные шаги, потому, что мы опираемся на опыт наших предков. Хочется привести пример опыта, который мы получили, благодаря программе в ходе экспериментальной площадки в период 2011- 2014 гг.

Наш Казахстан богатая страна, способная гармонично совместить в себе древние национальные традиции и обряды и современные направления в образовании и психологии нашего народа.

Занятия арт-терапией предполагают следование следующим основополагающим принципам:

- Занятия арт-терапией предполагают использование ребёнком разнообразных изобразительных средств с целью выражения с их помощью содержания своего внутреннего мира.
- Работа ребёнка с материалами протекает в определённых условиях, помогающих создать у него ощущение безопасности и способствующих свободному выражению содержания своего внутреннего мира.
- Занятие происходит в присутствии специалиста, обладающего достаточным знанием природы художественного творчества и способного понимать психологическое содержание рисунков ребёнка и выступать в качестве посредника в «диалоге» ребёнка со своим рисунком.

Арт-терапевтическая деятельность предполагает использование терапевтом определённых приёмов, помогающих ребёнку осознать отражённые в его рисунке содержание его внутреннего мира.

Программа выстроена таким образом, что на каждом этапе апробации включен богатейший материал, на который мы ссылаемся, изучаем и одновременно исследуем вместе.

Экспериментальная площадка разделена на этапы :

I этап- подготовительный - 2011-2012 г.

II этап- внедрение и апробация экспериментальной программы- 2012-2013г.

III этап- итоговый эксперимент- 2013-2014г.

В период подготовительного этапа 32 педагога детского сада прошли обучение и переподготовку по арттерапии в институте повышения квалификации педагогов города Астаны (400 часов).

В режиме II этапа эксперимента с 1 сентября 2012 года работали две средние группы «Зәм-зәм» и «Кәусар» - воспитатели - Молдабекова Гаухар Аскаровна, Рахметова Кульзада Онайбековна и Бахишева Кундыз Кармысовна.

Экспериментальная площадка работает по трем направлениям арттерапии: песочная терапия, глино-терапия, музыка терапия.

На основе программы «Інжу- маржан» педагогами детского сада были разработаны методические пособия для средних и старших групп по трем направлениям. В методическом пособии были расписаны все занятия по девяти темам:

1 «Кіріспе»
2 «Бесікке салу»
3 «Көрімдік»
4 «Жеті ата»
5 «Бес жақсы»
6 «Тұсау кесер»
7 «Асар»
8 «Бәйге»
9 «Бата»

Каждую тему раскрывают четыре занятия - за весь учебный год 36 часов по каждому направлению.

На втором этапе были проведены два городских семинара: 12 ноября провели семинар «Путешествие в мир арт-терапии», где силами педагогов были проведены ознакомительные для детей экспериментальных групп работы с элементами арт-терапии. Детям было показано, что они будут изучать. В подготовке семинара воспитатели работали в творческой мастерской, создавая сказочную атмосферу для детей.

26 февраля провели городской семинар «Развитие творческой активности детей через методы арт-терапии», где были показаны занятия по темам:

- «Ер қанаты- ат» по глино-терапии
- «Ақ жол» по песочной терапии
- «Жайлаудағы түрлі –түсті ауа» по музыкальной терапии.

На III этапе эксперимента педагогический коллектив работал над разработкой методического материала для представления в институт повышения квалификации на рассмотрение научного экспертного совета.

По завершению эксперимента с 18 по 20 июня 2014 года провели методическую неделю:

- семинары для воспитателей, методистов, заведующих и методистов Управления образования города Астаны;
- семинар «Арт-терапия как инновационная модель в развитии творческой активности детей».

Сеинары провели на должном уровне и получили высокую оценку Управления образования города Астаны.

Заключение

На сегодняшний день материально-техническая база сада охватывает все 9 направлений арт-терапии.

Методы, используемые на занятиях:

- Изотерапия - **мощные положительные эмоции**
- Глинотерапия - **восприятие мира, развитие мышления**
- Музыкальная терапия - **звуки музыки**
- Песочная терапия - **течение времени**
- Сказкотерапия - **философия жизни**
- Танцедвигательная терапия – **восприятие красоты природы и ее могучую силу, восхищение ею**
- Фототерапия - **проявление мгновений**
- Сенсорная терапия - **мои и твои сигналы**
- Телесно-ориентированная - **тело-язык чувств**

Арт-терапия - это развитие творческих способностей детей через искусство.

Экспериментальная площадка дает свои результаты не только в работе с детьми, но и влияет на взаимодействие и благоприятный микроклимат в коллективе.

Программа по арттерапии «Інжу-маржан» рассчитана на детей дошкольного возраста.

Литература

1. Государственный общеобяза-тельный стандарт образования РК Утвержденный приказом МОН РК от 15. 05. 2016 г. №291
2. Жиенбаева С.Н. Қол еңбегі. – Алматы, 2009ж.
3. Эльконин Д.Б. Детская психология М.,1960ж.
4. Алдамұратов Ә. Жалпы психология. А., 1996ж.
5. Габриелла Рот Арттерапия- познание себя. - М., 1998ж.
6. Выготский Л. С. Игра и ее роль в психологическом развитии ребенка: Вопросы психологии. – М., 1966. – 541с.
7. В.Л.Сухомлинский Духовный мир школьника. – М., 1946.- 590с..

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫҢ ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДА ТЕАТРЛАНДЫРЫЛҒАН ӘРЕКЕТТІ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫ

Уразбаева Гүлнұр Жалғасқызы
«Алтын ұя» балабақшасының тәрбиешісі
Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы

Театр – адамдарды туыстыратын шығармашылық отбасы,
сахна өнері – тіл жетпес құдыретті өмір шындығын білу,
яғни адамның сахнаны сүймеуі мүмкін емес.
Шәкен Айманов

Республикамыздағы соңғы жылдардағы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың дамуы жалпы білім беру жүйесін жаңғыртудың басым бағыттарының біріне айналды. Елбасының бастамасымен іске асырылған ***«100 мектеп 100 аурухана»*** *және* «Балапан», сондай-ақ Қазақстан Республикасында білім беру мен ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекетік бағдарламалары мектепке дейінгі ұйымдар санының шарықтап өсуіне тың серпін берді. Оның айғағы ретінде Қызылорда облысы бойынша мектепке дейінгі ұйымдар саны бүгінгі күні 791-ге жеткенін және 3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі тәрбие және оқытумен қамту 100 % құрап отырғанын, ал өзім қызмет ететін Қызылорда қаласындағы «Алтын ұя» балабақшасы ***2009 жылы «100 мектеп 100 аурухана» бағдарламасы аясында 320 орынға арналып салынғанын, және сол жылғы қараша айында балабақшаны Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың өзі келіп ашқанын*** мақтанышпен айтқым келеді.

Сондай-ақ, бүгінгі күні білім берудің мазмұнды аспектілерін дамытуға айтарлықтай көңіл бөлініп отыр. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті стандарты жаңартылды. Аталған стандарт негізінде біріңғай «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу» бағдарламасы әзірленіп, жаңа оқу жылынан қолданысқа енгізілді.

Мектепке дейінгі балаларды тәрбиелеу мен дамытуда театрландырылған қойылымдардың рөлі ерекше екені бәрімізге мәлім. Ал жаңартылған Стандарттың «Коммуникация» білім беру саласына жеке «Драма» ұйымдастырылған оқу қызметі болып енгізілуі осы бағыттағы жұмыстарымызды жандандырып, әрі қарай жалғастыруымызға ықпалын тигізді.

Балалардың тілін дамытуда, олардың өмірге деген көркемдік көзқарастарын қалыптастыруда театрландырылған қойылымдардың маңызы ерекше. Балалар кейіпкерлерді ойнай жүріп, олардың іс-әрекеттері мен мінез-құлықтарын береді және ойын арқылы тілі дамып, адамгершілік жақсы қасиеттері қалыптасады. Театр әр балаға қуаныш, қызық, ұмытылмас әсер сыйлайды. Балалардың эстетикалық талғамын, қиялын дамытады.

Өзім қызмет ететін «Алтын ұя» балабақшасында Үлгілік бағдарламаны және «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын тиімді іске асыру және балаларды жан-жақты бәсекеге қабілетті тұлға етіп тәрбиелеу мен дамыту мақсатында «Драма» ұйымдастырылған оқу қызметін ғана емес, осы театрландырылған әрекетті жүйелі түрде жүргізу үшін балабақшада «Ертегіде қонақта» үйірме жұмысын ұйымдастырып, жетекшілік етудемін.

Үйірменің мақсаты: театрландырылған қойылымдар арқылы мектепке дейінгі жастағы балалардың тілін дамыту, байланыстырып сөйлеуін қалыптастыру, өмірге оң көзқараспен қарауға тәрбиелеу.

Осы мақсатты орындау барысында алдымызға мынадай міндеттерді қойдық. Олар:

- балаларды театр түрлерімен таныстыру;
- театрландырылған қойылымдар арқылы балалар тілін дамыту және сөздік қорларын байыту;
- ауызекі сөйлегенде дыбыстар мен сөздерді анық айтуға үйрету;
- кейіпкерлердің іс-әрекеттері мен дауыс ырғақтарын сәйкестендіре дұрыс сөйлеуге баулу;
- байланыстырып сөйлеуге үйрете отырып, шығарманың мазмұнын толық ұғынуға, рөлдерді түсініп ойнауға үйрету.

Алға қойған мақсат-міндеттерді орындау кезінде мынадай әдіс-тәсілдерді басшылыққа алдық:

- балалардың жас ерекшеліктеріне байланысты материалдарды жинақтау;
- қойылымдарға қажетті театр түрлерін іріктеп, дайындау;
- қойылымдарға керекті көрнекіліктер мен құрал-жабдықтарды: ширма, атрибуттар, костюмдер т.б дайындау.

Осы жұмыстарды ұйымдастыруда алдымен балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес халық ауыз әдебиеті мен шетелдік және отандық авторлардың шығармаларының қоры жинақталды. Бұл балабақшадағы педагогтардың өзбетінше ізденуі мен танымдық қызығушылықтарын арттыруға мүмкіндік берді.

Балабақшадағы педагогтармен бірлесіп, театр әрекетіне қажетті атрибуттар, көрнекіліктер мен құрал-жабдықтар қолдан жасалып дайындалды. Ал осы жұмысымызға ата-аналарды тарту үшін түрлі шараларды ұйымдастыру оларды балабақшаның тәрбиелеу-оқыту процесіне белсенді араластыруға және ата-аналармен ықпалдастықты дамытуға үлесін қосты.

Үйірме жұмысымда мынадай театр түрлерін қолданамын:

Қуыршақ театры;

Саусақ театры;

Көлеңке театры;

Үстел - үсті театры;

Желілі-рөлді театры;

Су-хауыз театры.

Балалармен театр әрекетін театрдың алуан түрлерін қолданып және түрліше сипатта ұйымдастыру балалардың осы әрекетке деген қызығушылығы мен белсенділігін арттырды. Мен балабақша хауызын театр алаңы ретінде пайдаландым. Мысалы: «Алтын балық», «Алтын кілт» ертегілерін сахналадым. Осы хауыздағы ұйымдастырылған театр қойылымы балалардың салауатты өмір салты дағдыларын қалыптастыра отырып, жағымды көңіл-күй және ұмытылмас әсер сыйласа, аталған жұмысқа әріптестерімнің де, басқа топтың балаларының да, қызығушылығы артқанын байқадым.

Сондай-ақ сөйлеу барысында ***з, р, с, ш*** дыбыстарын айта алмайтын балаларға дыбыстарды дұрыс айтқызу мақсатында ойын-жаттығулар, тақпақтар қолданылды. Мысалы: «З» дыбысын бекіту мақсатында сазгер Ақтоты Райымқұлованың «Ауыл маңында» өлеңін айтқыздым.

Ауыл маңы саз, саз - саз,

Жайылады қаз, қаз - қаз.

Тоймай қалса қаз, қаз - қаз,

Шашқан дәнің аз, аз - аз.

Саусақ театрында – саусақтардың көмегімен қандайда болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналауға баулимын. Саусақ театры арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашылады. Саусақ ойынын ойнай жүріп, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс қимылына қарап, бала қуанады, шаттанады, сөз айтуға тырысады және өлеңде үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар, балалар екі қолын қимылдатып, оң, сол, жоғары, төмен т. б. түсініктерді бағдарлай алуды да үйренеді.

Үстел үстіндегі театры. ІІ-ші кіші тобынан бастап-ақ тақпақ пен қысқа өлеңдерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілу үшін үстел үстіндегі театрды қолданған жөн. Мұнда үстелде құламай тұратын және қозғалтқанда еш кедергісіз жүретін ойыншықтар қолданылады. Үстел үстіндегі қуыршақтеатрының бірнеше түрі бар: әр түрлі биіктегі конустан, цилиндрдан, қораптардан жасалған ойыншықтар; таяқшадан жасалған театр; «киндер-театр»; ағаш ойыншықтар.

Балалар «Қасқыр мен жеті лақ», «Үйшік», «Бауырсақ», «Қарағайлы ормандағы аю» атты ертегілерді үстел үсті театры арқылы ата-аналарға қойып берді.

Көлеңкелі театр. Жарық өте жақсы түскен экранда адамдар, жануарлар мен құстар пішіндерінің қозғалысына қарауды балалар өте жақсы көреді. Ертегі, әңгіме, өлең көлеңке театры арқылы айтуға болады. Көлеңке театрында балалардың өздері де қызыға қатысады. Себебі үлкен сахнада балалардың дене, би қимылдары арқылы ертегідегі кейіпкерлерді сомдауды үйренді. Театрландырылған іскерлік ойындар арқылы шешілетін өзімнің педагогикалық жұмысымнан мысал келтірейін. Балалар «Шыншыл бала», «Қолғабыс» әңгімесін, «Тырна мен түлкі» мен «Сәруар» ертегісін «Ғарышкерлер күні» мерекесінде сахналады. Бұл көріністер балалардың шығармашылықтарын арттырады, ой өрістерін дамытады.Көлеңке театрының қойлымын көрсетуге үш бала қатысады. Біреуі мазмұнын айтады, екеуі көріністі көрсетеді.

Театр – балаларға арналған ең қолжетімді және демократиялық өнердің бір түрі және ол:

- балалардың шығармашылық тұрғыда дамуына;
- эстетикалық талғамының қалыптасуына;
- адамгершілік тәрбиесіне;
- тұлғаның коммуникативтік қабілеттерінің дамуына;
- ерік-жігерін тәрбиелеуге, зейінін, елестете білуін, бастамашылдығын, қиялын, тілін (диалог және монолог) дамытуға;
- оң эмоциялық көңіл-күй құруына, шаршағанды басуына, даулы жағдаяттарды ойын арқылы шешуге ықпал етеді.

Балабақшада жүйелі түрде ұйымдастырылған театр әрекеті Республика көлемінде «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығымен Тәуелсіздіктің 25 жылдығына ұйымдастырылған «Ұлы дала ұрпақтары» байқауында «Мәңгілік ел перзенттері» қойылымымен және қалалық білім бөлімі ұйымдастырған «Ертегілер елінде» атты сайыста «Қарлығаштың құйрығы неге айыр?» атты сахналық қойылымдарға қатысып, бас жүлдені иеленуімізге септігін тигізді.

Өздері қойған сахналық ойындар балалардың ой өрісін-кеңейтіп, әңгімеге араласуға, қойылым туралы ата-аналарына, құрбыларына әңгімелеп беруге үйретті.

Театрландырылған ойындар ойын-қойылымдары болып саналады, мұнда балаларға арналған көркемдік шығармаларды сахналық қойылымдарға айналдырып, оларды кейіпкер ретінде қатыстырудың маңызы зор.

Баланы сахнада кейіпкер ретінде ойнату, оның жеке тұлғасын жан-жақты дамытуға, оның бойында әдебиетке, мәдениетке, өнерге деген құштарлықты оятуға ықпал етеді.

Балалар сахнада шағын рөлдерде ойнау арқылы байланыстыра сөйлеуге, әдемі киініп, жинақы жүруге, үлкендермен және өзге де балалармен тіл табыса білуге үйренеді. Жетілген диалог балалардың өз пікірін жеткізе білуге жетелейді.

Үштұғырлы тіл саясатын тиімді іске асыру мақсатында үйірмеде «Дүние неліктен жақсы?» атты ертегі арқылы балалармен сахналық қойылым қойылды. Балалар ертегі кейіпкерлерінің мінез-құлқына еніп, үш тілде ертегі мазмұнын көрермендерге көркем жеткізе білді.

Түрлі тақырыптағы ертегілерді сахналау нәтижесінде балалардың сахналық сөйлеу тілі дамыды, ертегіге деген қызығушылықтары арта түсті. Ертегілер еліне саяхат балалардың қиялдау, елестету, тіпті өздері ойдан шығару сияқты шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етті.

Жоғарыда аталған жұмыстарды жүйелі түрде жүргізу арқылы мынадай нәтижеге қол жеткіздік:

- балаладың тілі дамыды;
- сөздік қорыбайыды;
- байланыстырып сөйлеуге үйренді;
- дыбыстарды дұрыс айту, мәнерлеп сөйлеу дағдылары қалыптасты;
- театр өнеріне деген қызығушылықтары артты.

Жалпы театр балалардың көркем қабілеттіліктерінің жетілдіріп қана қоймай оларды тұлға аралық қарым-қатынасқа, өнерге деген қызығушылықтарын арттырады. Сонымен бірге, сахнаға бейімделген балалардың бойында өзіне деген сенім артып, алғашқы қол шапалақтауларды сезіне алады. Қалай десек те, театр – балалар үшін мереке, демалыс орны. Ал осындай бақытқа жол ашу – біздер, педагогтар үшін үлкен табыс.

Балаларды театрландырылған әрекетке мақсатты түрде баулу жұмысы балалардың эмоционалдық көңіл-күйін қамтамасыз етуге және оны жалпы адамзаттық құндылықтарға тартуға ықпал етеді. Сондай-ақ балаларды декорацияларды, костюмдерді жасауға баулуда түстің, түрдің, құрылымның және олардың қасиеттерінің көмегімен образды жасауға мүмкіндіктер ашылады.

Балабақшадағы театрландырылған әрекетті табысты ұйымдастыру білім беру салаларын кіріктіруді қарастыратын Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын тиімді іске асыруға сол арқылы мектепке дейінгі білім сапасына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Әдебиеттер

1. ҚазақстанРеспубликасының«Білімтуралы»Заңы(27.07.2007ж.№319-III).

2. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (ҚР Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы №205 жарлығы);

3. Қазақстан Республикасы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (13.05.2016ж № 292 ҚРҮҚ);
4. «Нұрлы жол - болашаққа бастар жол» Мемлекет басшысының Қазақстан халқына жолдауы 2014 жылғы 11 қараша;
5. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы (ҚР БҒМ 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығы);
6. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары ((ҚР БҒМ 2016 жылғы 22 маусымдағы № 391 бұйрығы);
7. Мектепке дейінгі ұйымдарда театрландырылған әрекетті ұйымдастыруға әдістемелік ұсынымдар – Астана, «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы;
8. Өтешова.Б.«Ұлт ұрпағының дүниетанымын халық тағылымдары арқылы дамыту»-2007 ж. /42-43 бет. 118-бет/. Алматы-/168 бет.С/;
9. Оразбекова.К. «Ұлттық психология мен халық тәрбиесі болашақтың бастауы хақында»-Алматы.2000. 543 /б.Б.31-38,58-70,90-94,218-220;С./;
10. С.Ғаббасов. «Халық педагогикасының, негіздері»-Алматы.1995 ж. /1.3.7 беттер, 26 бет/.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА В ГРУППАХ С КАЗАХСКИМ ЯЗЫКОМ ОБУЧЕНИЯ

Кульжанова Э.Б.,
учитель русского языка ГККП «Ясли-сад «Петушок»
г.Петропавловск,СКО

В современном обществе происходят динамичные изменения, которые характеризуются огромным количеством нововведений. Инновационные процессы являются закономерностью развития современного дошкольного образования. Для чего нам нужен детский сад? Это чрезвычайно существенный вопрос, означающий, что у нас возникла необходимость определить своё место и своё предназначение.

В Программе развития образования на 2011-2020 годы обозначены важнейшие направления деятельности дошкольных организаций, одной из которых является создание условий для достижения нового качества образования. Оно во многом зависит от того, насколько эффективно осваиваются инновации, способствующие качественным изменениям деятельности дошкольных организаций. Созданы новые типы, профили и виды дошкольных организаций, новые образовательные программы, ориентированные на индивидуальность ребенка и запросы его семьи.

Я работаю учителем русского языка в группах с казахским языком обучения. Не секрет, что в практике преподавания учителей доминируют традиционные занятия, на которых больше говорит учитель, а воспитанники только слушают. Дети потеряли навыки самостоятельности в обучении.

Обучение также невозможно без проявления их интереса к учебе, без их потребности к знаниям.

Инновационный подход к обучению позволяет так организовать учебный процесс, что ребёнку занятие становится в радость и приносит пользу, не превращаясь просто в забаву или игру. И, может быть, именно на таком занятии, как говорил Цицерон, «зажгутся глаза слушающего о глаза говорящего».

Определение «инновация» как педагогический критерий в методической литературе встречается часто и сводится, как правило, к понятию «новшество», «новизна». Между тем инновация в точном переводе с латинского языка обозначает не «новое», а «в новое». Именно эту смысловую нагрузку вложил в термин «инновационное» в конце прошлого века Дж. Боткин. Он и наметил основные черты «дидактического портрета» этого метода, направленного на развитие способности ребёнка к самосовершенствованию, самостоятельному поиску решений, к совместной деятельности в новой ситуации.

Актуальность инновационного обучения состоит в использовании личностно-ориентированного обучения, а также поиске условий для раскрытия творческого потенциала ребенка.

В своей деятельности я постоянно ищу пути для того, чтобы воспитывать и развивать в ребёнке активную, смелую, решительную личность. Личность, которая умеет сама добывать знания и применять их в нестандартных ситуациях. Следовательно, мной выбрана проблемная тема «Инновационные технологии на уроках русского языка в группах с казахским языком обучения», над которой работаю уже несколько лет.

На сегодняшний день – образная, богатая синонимами, дополнениями и описаниями речь явление очень редкое. В речи детей существует множество проблем, поэтому педагогическое воздействие при развитии речи детей дошкольного возраста очень сложное дело: необходимо научить детей связно и последовательно, грамматически правильно излагать свои мысли, рассказывать о различных событиях окружающей жизни.

Работая с детьми, я столкнулась с тем, что у них плохо развита речь, они испытывают затруднения при рассказывании о событиях своей жизни, не все могут пересказать литературное произведение, последовательно составить описательный рассказ, с трудом запоминают стихотворный материал.

Учитывая, что в данное время дети перегружены информацией, необходимо, чтобы процесс обучения был для них интересным, занимательным, развивающим. И для достижения лучших результатов я решила применять новые, а главное эффективные методы и приёмы **мнемотехники**.

Мнемотехника - это система методов и приёмов, обеспечивающих успешное освоение детьми знаний об особенностях объектов природы, об окружающем мире, эффективное запоминание рассказа, сохранение и воспроизведение информации и, конечно, развитие речи.

В своей работе я использую мнемотаблицу для составления описательных рассказов по лексическим темам. Наглядная схема выступает в качестве плана речевого высказывания. Ребёнок знает, с чего он должен начать, чем продолжить и уточнить свой рассказ, а также как его завершить. Это достигается использованием определённых символов, обозначающих различные признаки предметов. Например, дикие и домашние животные (знак вопроса – кто это, цвет, части тела, чем покрыто, голос, чем питается, где живёт, что делает и какую пользу приносит человеку.)

Используя в своей работе мнемотехнику я пришла к выводу что у детей:

- расширяется круг знаний об окружающем мире;
- появляется желание пересказывать тексты, придумывать интересные истории;
- появляется интерес к заучиванию стихов и потешек, скороговорок, загадок;
- словарный запас выходит на более высокий уровень;
- дети преодолевают робость, застенчивость, учатся свободно держаться перед аудиторией.

Сегодня, чтобы уверенно ступать на пути педагогического поиска, я понимаю, что нужно многое знать в педагогике, надо осваивать новые программы, изучать новую технику, читать энциклопедии, справочники, руководства, способные воздействовать на сознание учеников. В этом разнообразии точек зрения, позиций, подходов важно выбрать нужное для себя, выбрать собственную позицию. И я учусь. Учусь все время. Учусь всегда.

Говоря о современной организованной учебной деятельности (ОУД), нельзя забывать об **информационных и коммуникационных технологиях (ИКТ)**. Использование ИКТ позволяет погрузиться в другой мир, увидеть его своими глазами. Управление обучением с помощью компьютера приводит к повышению эффективности усвоения, активизации мыслительной деятельности учащихся.

В нашем детском саду создан компьютерно-игровой комплекс, где часто используются элементы ИКТ:

1.Использование презентации-конспекта на ОУД

2. Просмотр учебного фильма

3. Работа во флипчартах

Применение компьютерной техники позволяет сделать деятельность привлекательной и по-настоящему современной, расширяет возможности предъявления учебной информации, позволяет усилить мотивацию ребенка. Применение мультимедиа технологий (цвет, графика, звук, современные средства видеотехники) позволяет моделировать различные ситуации и сюжеты. Игровые компоненты, включенные в мультимедиа программы, активизируют познавательную деятельность детей дошкольного возраста и усиливают усвоение

материала. Я считаю, что применение компьютера в дошкольной организации возможно и необходимо, оно способствует повышению интереса к обучению, его эффективности, а так же всесторонне развивает ребенка.

Компьютерные дидактические задания, разработанные педагогами для детей старшего дошкольного возраста, строятся по принципу самоконтроля. Сам сюжет программы подсказывает детям, верное или неверное решение они приняли. В дошкольном возрасте широко применяются приемы внешнего поощрения: при правильном решении игровых заданий ребенок слышит веселую музыку, либо видет печальное лицо, если задание неправильно выполнено. Дети ждут оценку, эмоционально реагируют на нее. У них отмечается яркое эмоциональное положительное отношение к ОУД, к компьютеру. Применяя мультимедийное оборудование на ОУД по русскому языку в группах с казахским языком обучения, я пришла к следующему выводу, что благодаря мультимедийному способу подачи информации достигаются следующие результаты:

- дети легче усваивают понятия формы, цвета и величины;
- быстрее возникает умение ориентироваться на плоскости и в пространстве;
- тренируется эффективность внимания и память;
- активно пополняется словарный запас;
- развивается мелкая моторика, формируется тончайшая координация движений глаз, уменьшается время, как простой реакции, так и реакции выбора;
- воспитывается целеустремлённость и сосредоточенность;
- развивается воображение и творческие способности;
- развиваются элементы наглядно-образного и теоретического мышления.

Таким образом, использование ИКТ в воспитательно-образовательном процессе дошкольной организации ведет к повышению на более высокий уровень усвоение знаний детьми. Несет в себе образный тип информации, обладает стимулом познавательной активности, облегчает работу педагогов.

Другое действенное средство - это **дидактические игры**, способные вызвать интерес к ОУД по русскому языку. Цель игры – пробудить интерес к познанию, науке, книге, учению. При включении детей в ситуацию дидактической игры интерес к организованной учебной деятельности резко возрастает, изучаемый материал становится для них более доступным, работоспособность значительно повышается. Важная роль

занимательных дидактических игр состоит еще и в том, что они способствуют снятию напряжения у детей, создают положительный эмоциональный настрой в ходе ОУД. Я использую большое количество дидактических лингвистических игр: это и задание по типу «Исключи лишнее», «Узнай меня», «Виртуальное справочное бюро» и другие, которые прививают умение синтеза и осмысления информации. Главное, чтобы детям некогда было скучать, чтобы им хотелось работать, а ведь для этого важны и ситуация успеха, которую, как правило, создают нестандартные задания и самостоятельность, и творческое отношение к языку, которое воспитывается только на творческих уроках. Применение игр позволяет наиболее продуктивно, весело, радостно, без принуждения организовать обучение детей. Игра помогает мне организовать деятельность детей, обогащает их новыми сведениями, активизирует мыслительную деятельность, внимание, а главное, стимулирует речь. Данная система работы позволяет детям старшего дошкольного возраста успешно овладевать звуковым анализом, выделять особенности слов, определять его звуковую характеристику, соединять звуки в слова, моделировать новые, что имеет огромное значение для последующего систематического обучения языку в школе. Кроме того, дети научились сравнивать, быстро находить правильное решение, стали более самостоятельными, инициативными, у них появился интерес и стремление узнавать новое.

Таким образом, игра для ребенка — это возможность самовыражения, самопроверки, самоопределения. Игровая ситуация способствует сенсорному и умственному развитию, помогают закрепить и обогащать приобретенные знания, на базе которых развиваются речевые возможности. Я как педагог, стараюсь всегда заинтересовать воспитанников, донести до них информацию в той форме, в которой они способны воспринимать ее с учетом своих возрастных и индивидуальных возможностей. Именно поэтому использование игровых технологий в процессе обучения грамоте является одним из основных требований в работе с детьми дошкольного возраста, поддерживает интерес детей к данному разделу обучения.

Что может быть для ребенка интереснее и значимее игры? Это и радость, и познание, и творчество. Игра – ведущий вид деятельности дошкольного периода, главное содержание детской жизни. Играя, ребенок познает окружающий мир, приобретает новые знания, умения и навыки, учится осуществлять поиск, мыслить и творить

Знакомство с явлениями природы возможно не только посредством наблюдений, изготовления поделок из природного материала. Большую помощь может оказать макетирующая деятельность. На каждом этапе дошкольного возраста игра имеет свои особенности. Большое значение в развитии игровой деятельности детей старшего дошкольного возраста имеет

макетирование, создание моделей-макетов. Играя с макетами, ребенок создает воображаемую ситуацию, выполняет одну или несколько ролей, моделирует реальные ситуации или социальные отношения в игровой форме.

Макетирование способствует развитию речи детей. При изготовлении макета дети описывают, сравнивают, повествуют о различных явлениях и объектах природы, рассуждают, тем самым пополняют свой словарный запас. Чтение стихов, рассказов, загадывание загадок способствует повышению и качеству развития речи наряду с экологическим воспитанием ребенка. Совместное изготовление макетов вызвало огромный интерес, как у взрослых, так и у детей. Изменилось отношение родителей к игровой деятельности детей. Игра с макетами является одной из любимейших игр наших воспитанников, объединив вокруг себя семью, ребенка и детский сад. Мной были разработаны рекомендации по созданию игровых макетов в семье. Проведены консультации для родителей «Как изготовить макет в домашних условиях», «Макетирование – занятие интересное и полезное». Наши папы и мамы стали интересоваться тем, как ведет себя ребенок в процессе игры и сами с удовольствием играют вместе с ним. Родителям было предложено принять участие в конкурсе макетов, выполненных взрослыми совместно с детьми, на тему «Времена года». Родители с удовольствием откликнулись на это предложение. Благодаря грамотной организации и руководству этой деятельностью, тесному взаимодействию с семьей, мной были отмечены положительные результаты влияния макетирования на общее развитие детей.

У детей повысился уровень любознательности. В повседневной жизни они стали задавать больше вопросов, касающихся предметов и явлений, лежащих за кругом непосредственного наблюдения, больше говорить на русском языке, строя правильно предложения и выражения. В играх с макетами дети одновременно выступают как драматурги, декораторы и актеры, что положительно сказалось на развитии у детей воображения, творческого мышления, способствовало интеллектуальному развитию дошкольников.

Итак, все вышеизложенные технологии в первую очередь направлены на повышение качества образования. Сегодня в центре внимания - ребенок, его личность, неповторимый внутренний мир. Поэтому основная цель современного педагога – выбрать методы и формы организации воспитательно-образовательного процесса, которые оптимально соответствуют поставленной цели развития личности.

Технологический подход, то есть новые педагогические технологии гарантируют достижения детей и в дальнейшем гарантируют их успешное обучение в школе.

Создание технологии невозможно без творчества. Для педагога, научившегося работать на технологическом уровне, всегда будет главным ориентиром познавательный процесс в его развивающемся состоянии.

Применение инновационных педагогических технологий способствует:

- повышению качества образования;
- повышению квалификации воспитателей;
- применению педагогического опыта и его систематизации;
- использованию компьютерных технологий воспитанниками;
- сохранению и укреплению здоровья воспитанников;
- повышению качества обучения и воспитания.

На конец года анализ качества освоения детьми компетенций по разделам образовательных областей позволяет выстроить следующий рейтинговый порядок: наиболее высокий результат показан в образовательной области «Коммуникация», подобласть «Русский язык»:

- воспроизводит те или иные действия и знания по образцу воспитателя – 0%;
- понимает то, что делает; владеет определенным запасом знаний – 32%
- применяет то, что умеет делать и знает, самостоятельно, творчески и в нестандартных ситуациях – 68%.

Литература

6. Комарова Т.С.,Комарова И.И. Информационно-коммуникационные технологии в ДОУ: Методическое пособие. - М.:Мозаика – Синтез,2011
7. Большева Т.В. Учимся по сказке. Развитие мышления дошкольников с помощью мнемотехники. - Санкт-Петербург, 2005 год.
8. Гудилина С.И. Чудеса своими руками.
9. 4. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании: Учеб.пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М., 2003
10. Губанова Н.Ф.Игровая деятельность в детском саду: Методическое пособие. - М.:Мозаика-Синтез,2006-2010

РАЗВИТИЕ СУБЪЕКТНОСТИ ДОШКОЛЬНИКОВ ПОСРЕДСТВОМ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕРЕСА К МАТЕМАТИКЕ НА ОСНОВЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Анчеева Г. В.,
воспитатель класса предшкольной подготовки,
КГУ «Общеобразовательная школа №30»
акимата города Усть-Каменогорск

Известно, что многие дети испытывают затруднения при усвоении математических знаний. «Математика всегда остаётся для учеников работой», -

утверждал почти полтора века назад Д.И. Писарев. С тех пор восприятие математики мало изменилось. Она продолжает оставаться наиболее трудоемким учебным предметом в школе. Об этом говорят и родители, и учителя, и сами ученики. Чем можно объяснить это явление? Используемые в настоящее время методы обучения дошкольников реализуют далеко не все возможности, заложенные в математике. Решить это противоречие возможно путём внедрения новых, более эффективных методов и разнообразных форм обучения детей. Одной из таких форм является обучение детей с помощью специально созданных условий, правильно подобранного обучающего материала, игровых технологий и так далее.

Часто задумываюсь над такой проблемой: хочется ли ребёнку брать от педагога готовые знания без усилий? И, как многие педагоги, отвечаю: “нет, не хочется”. Именно на таких занятиях нашим детям становится скучно и неинтересно. Ребята начинают отвлекаться, теряют интерес к учению. Вот почему на занятиях нужно вовлекать детей в учебную деятельность, чтобы ребёнок мог сам участвовать в добывании знаний, т.е становился субъектом учебной деятельности.

В условиях, когда современное предшкольное образование тесно связано с новым статусом младшего школьника как субъекта учебной деятельности, возникает противоречие между новой позицией ученика как субъекта учения и привычной позицией педагога, для которого ребёнок остается объектом обучения.

Успешность обучения в школе во многом определяется не запасом представлений, приобретенных ребенком в дошкольные годы, а уровнем развития умственных способностей, психических процессов, мыслительных операций, наличием у ребёнка опыта самостоятельного решения познавательных ситуаций проблемного характера. Эмоционально личностное развитие ребёнка, его благополучие и социальный статус в группе сверстников связаны с освоением позиции субъекта детской деятельности. Эта позиция проявляется в самостоятельности целеполагания и мотивации деятельности, нахождении путей и способов её осуществления, самоконтроле и самооценке, способности получить результат. Исходя из сказанного, процесс обучения математике надо организовывать так, чтобы проявилась собственная активность ребёнка, чтобы дети могли спорить, доказывать истину на основе рассуждений, умозаключений, свободно общаться друг с другом.

Ребенок дошкольник учится главным образом в процессе игры. В исследованиях Л. С. Выготского, А. Н. Леонтьева, А. В. Запорожца, Д. Б. Эльконина игра определяется как ведущий вид деятельности, который возникает не путём спонтанного созревания, а формируется под влиянием социальных условий жизни и воспитания. Начиная работу по данной теме, ознакомилась с существующими ныне методиками по ФЭМП. Это работы таких авторов, как Леушина, Ерофеева, Гарднер, Столяр,Касаткина.

Естественно, все они отличаются как по содержанию, так и по форме подачи материала, однако общее что определяет все эти методики то, что все

вышеперечисленные авторы делают упор на игру, как на средство, метод и форму организации образовательного процесса в дошкольных организациях.

Актуальность рассматриваемой проблемы послужило основанием для определения темы исследования: «Развитие субъектности дошкольников посредством формирования интереса к математике на основе использования игровых технологий».

Цель: разработать и апробировать модель развития субъектности детей старшего дошкольного возраста посредством формирования интереса к математике на основе использования игровых технологий.

Объект исследования: инновационная деятельность воспитателя, направленная на процесс развития субъектности посредством развития интереса к математике у детей старшего дошкольного возраста.

Предмет исследования**:** возможности игровых технологий в развитии субъектности детей дошкольного возраста на занятиях математики.

Задачи исследования**:** изучить, проанализировать и обобщить научно-методическую и психолого-педагогическую литературу по проблеме. Выявить методы, приёмы, средства обучения, способствующие развитию субъектности детей. Провести отбор диагностического инструментария. Создать необходимые условия для самореализации личности ребёнка, развития познавательного интереса к математике, умения практически применять приобретённые навыки.

В работе с дошкольниками использовались методы, которые способствовали развитию познавательного интереса к математике. Моделирование, когда детям предлагалось использовать модели - заместители при воспроизведении такого же количества предметов. Например: купить в магазине шапок столько, сколько кукол; при этом количество кукол фиксировать фишками, так как поставлено условие - кукол в магазин брать нельзя. Элементарные опыты, когда детям предлагалось, например, перелить воду из бутылочек разной величины в одинаковые сосуды, чтобы сделать вывод, что объем воды одинаков. Занимательные проблемные ситуации. Например, формируя у дошкольников временные представления, предлагалась проблемная ситуация: «Золушке вовремя нужно вернуться с балла домой, а дворцовые часы вдруг остановились». Математические сказки, проектная деятельность побуждают детей к активной мыслительной и практической деятельности, мотивируют активность в самовыражении, поиске и нахождении ответа, проявлении догадки. Метод неожиданных решений, когда детям предлагается новое нестереотипное решение той или иной задачи, которое противоречит имеющемуся опыту детей.

Метод предъявления заданий с неопределенным окончанием, что заставляет детей задавать вопросы, направленные на получение дополнительной информации. Метод «преднамеренных ошибок» когда педагог избирает неверный путь достижения цели, а дети обнаруживают это и начинают предлагать свои пути и способы решения задачи.

С дошкольниками можно провести развлечения в форме соревнования, КВН, драматизации, консультации (когда ребёнок обучается, консультируясь у другого ребенка), аукционы, типа «Следствие ведут знатоки», где дети работают со схемой, с детективной сюжетной линией. Такие формы занятий обеспечивают активное участие каждого ученика. На занятиях используются игровые технологии, применяемые через информационно-коммуникативные технологии (ИКТ).

На основании основных принципов дошкольного образования при изучении субъектности дошкольников был выбран теоретический подход Л.В. Алексеевой и разработанная на его основе методика диагностики субъектности ребенка дошкольного возраста «Субъектные проявления ребёнка» О.В. Кудрявцевой. С помощью этой методики проведена диагностика.

Вывод: сравнительный анализ динамики развития детей по результатам эксперимента показал эффективность экспериментальной программы развития субъектности старших дошкольников. Однако, и выявил ряд недочетов. А именно: неполное усвоение некоторыми детьми полного объема математических знаний государственного стандарта образования в связи с их индивидуальными физиологическими и психологическими особенностями: невыраженная субъектность у части детей, характеризующая проявлением пассивности, «ведомости», индифферентное или отрицательное отношение к взаимодействию со сверстниками, неумение сотрудничать, отсутствие проявления инициативы, стремление переложить ответственность на других.

Предлагаемые меры по преодолению недочетов: установление педагогом связей с родителями и учреждениями дополнительного образования. Создание условий для развития субъектности каждого ребёнка, с учетом его личностных качеств, темперамента, степени развития умственных способностей.

Литература

1. ЭльконинД. Б. Основные вопросы теории детской игры//Психология и педагогика игры дошкольника. М., 1966.

2. Касаткина Е. И. Игра в жизни дошкольника. - М. , 2010.

3 Касаткина Е. И. Игровые технологии в образовательном процессе ДОУ. //Управление ДОУ, 2012, №5

4. Ерофеева Т. И. В шутку и всерьез //Дошкольное воспитание, 2001 г, № 10 с. 18-25.

5. Ерофеева Т.И. Использование игровых проблемно-практических ситуаций в обучении дошкольников элементарной математике //Дошкольное воспитание, 1996 г, с. 17-20.

6. Выготский, Л.С. Вопросы детской психологии Текст. / Л.С. Выготский. С.-Пб.: Союз, 1999, с.224 .

7. Гарднер М. Математические головоломки и развлечения. М.; Мир, 1972 г.

8. Столяр М. Давайте поиграем: Математические игры для детей 5-6 лет / Просвещение, 1991 г., с. 80.

9. Кларина Л.М. Развитие субъектности детей дошкольного возраста // Новые ценности образования, 2007, № 3, с. 38 – 47.

10. Кудрявцев В.Т. Инновационное дошкольное образование: опыт, проблемы и стратегия развития // Дошкольное воспитание, 1997, № 10; 1998. № 12.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА СРЕДСТВАМИ РАЗВИВАЮЩИХ ИГР В.В.ВОСКОБОВИЧА

Галанина Елена Владимировна,
Воспитатель «Ясли – сада № 51»
города Павлодар

Проблема интеллектуального развития и воспитания детей дошкольного возраста является одной из самых актуальных проблем педагогики XXI века, века информационных технологий.

С одной стороны, она учитывает новые социальные и психолого-педагогические условия, предъявляющие детям повышенные требования к развитию восприятия и мышления, умственной работоспособности и т.д.

С другой стороны, появление детских садов с приоритетом интеллектуального развития свидетельствует о том, что эта проблема выходит далеко за пределы управления качеством образовательного процесса в дошкольных организациях, требует изменения подхода и внедрения современных образовательных технологий.

В дошкольной педагогике и психологии накоплен обширный научный материал, раскрывающий особенности и закономерности интеллектуального развития ребенка в процессе обучения. Закономерностям развития интеллекта посвящены исследования Д. Векслера, Р. Кеттела, А.Р. Лурии, К. Пиаже, С.Л. Рубинштейна, Ч. Спирмена, Н.Ф. Талызиной, О.К. Тихомирова и других. Особенностями интеллектуального развития дошкольников занимались ученые Л.С. Выготский, З.И. Калмыкова, Н.А. Менчинская, Л.А. Пономарёв, М.А. Холодная, Н.И. Чуприко и др. А так же педагоги - новаторы Б.П. Никитин, В.В. Воскобович.

Интеллектуальное развитие дошкольников – этосистематическое и целенаправленное педагогическое воздействие на подрастающего человека с целью развития ума. Это воздействие осуществляется взрослыми и включает систему разнообразных средств, методов, создание условий, обеспечивающих интеллектуальное развитие детей.

Интеллектуальное развитие ребенка предполагает наличие у ребенка кругозора, запаса конкретных знаний. Ребенок должен владеть планомерным и расчлененным восприятием, элементами теоретического отношения к изучаемому материалу, обобщенными формами мышления и основными логическими операциями, смысловым запоминанием. Однако, в основном, мышление ребенка остается образным, опирающимся на реальные действия с

предметами, их заместителями. Интеллектуальное развитие будет способствовать:

- дифференцированному восприятию;
- умению аналитически мыслить (способность постижения основных признаков и связей между явлениями, способность воспроизвести образец);
- рациональному подходу к действительности (ослабление роли фантазии);
- логическому запоминанию;
- интересу к знаниям, процессу их получения за счет дополнительных усилий;
- овладению на слух разговорной речью.

Главную педагогическую задачу интеллектуального развития дошкольников мы видим в создании таких условий, при которых у ребенка возникло бы желание научиться и имелась бы возможность это сделать. Такое желание возникает тогда, когда он сталкивается с трудностью, когда для его преодоления необходимо овладеть новыми умениями, когда проявляется потребность учиться, когда он получает удовольствие в процессе учения и когда, наконец, на помощь ребенку приходит игра - это самостоятельное открытие мира. Но интерес к игре пропадает, если вовремя не внести в нее нечто новое, что вновь приведет к открытиям. Словом, играть и учиться - вот правило работы с дошкольниками. Причем учиться нужно так, чтобы это воспринималось как игра, как самоценная деятельность, результат и процесс которой интересен ребенку и доставляет ему удовольствие. Лишение детей удовольствия, инициативы, как правило, ведет к потере игры.

Развивающая игра является средством умственного развития, так как в процессе игры активизируются разнообразные умственные процессы. Чтобы понять замысел, усвоить игровые действия и правила, нужно активно выслушать и осмыслить объяснение учителя. Решения задач, поставленных играми, требуют сосредоточенного внимания, активной мыслительной деятельности, выполнения, сравнения и обобщения.

Таким образом, развивающие игры в зависимости от содержания материала, способа организации, уровня подготовки дошкольников, цели занятия могут приобретать различный характер, например, быть продуктивными, репродуктивными, творческими, конструктивными, практическими, воспитывающими.

В работе дошкольных организаций большое место занимают развивающие игры. Они используются в ОУД и в самостоятельной деятельности детей. Они помогают усваиванию, закреплению знаний, овладению способами познавательной деятельности. Дети осваивают признаки предметов, учатся классифицировать, обобщать, сравнивать. Использование развивающей игры, как метода обучения, повышает интерес детей к занятиям, развивает сосредоточенность, обеспечивает лучшее усвоение программного материала. Каждая развивающая игра включает в себя несколько элементов, а именно: дидактическую задачу, содержание, правила и игровые действия.

Внедрению развивающих игр в образовательный процесс существенную поддержку оказывает технология Воскобовича.

Игры Воскобовича обладают широким возрастным диапазоном. Это удивительно, но одна и также игра будет интересна как детям четырех, так и шести лет. Достигается это благодаря тому, что внутри каждой игры содержатся скрытые задачи и возможности, доступные для каждого конкретного возраста: от простого манипулирования игровыми элементами, доступного для трехлеток, до поиска сложных, многоступенчатых алгоритмов решения поставленных задач, с которыми способны справиться лишь дети постарше.

Игровую мотивацию создают методические сказки. В их сюжеты органично вплетается система вопросов, задач, упражнений. В свободной игровой форме будут развиваться познавательные процессы: речь, мышление, воображение, внимание. Ребенок будет осваивать цифры и буквы, познакомится с цветом и формой предметов, научится считать и ориентироваться в пространстве.

Еще одной отличительной чертой этих игр можно считать их многофункциональность. Даже с помощью одной игры можно решить несколько образовательных задач.

Работая над этой методической проблемой, определила ряд задач:

- создание условий (предметно-развивающа среда) для интеллектуального развития детей по методике В.В. Воскобовича в ДО;
- проведение мониторинга по усвоению Типовой уебнойй программы дошкольного воспитания и обучения (посредством игр В.В. Воскобовича).

Для начала совместно с родителями организовали развивающую среду «Фиолетовый лес». Своим красочным видом она постоянно привлекает внимание детей, побуждая их к игре.

Использование развивающих игр позволило мне перестроить образовательную деятельность, перейти от обычных, привычных для детей, занятий к познавательной игровой деятельности.

Включение обучающих игр и развивающих заданий в единый игровой сюжет «Легенды Фиолетового леса» снижает излишнюю дидактичность занятий и способствует наилучшему формированию у детей представлений. Интеллектуальные способности детей интенсивно развиваются в том случае, если образовательная деятельность осуществляется в системе постоянного и постепенного усложнения игр.

Методические сказки создают дополнительную игровую мотивацию.

На первом этапе особая роль в организации игровой и познавательной деятельности отводится взрослому. Он знакомит с персонажами сказок, подбирает игровые задания, играет и занимается вместе с детьми.

В процессе игровой деятельности у детей развиваются сенсорные, познавательные и творческие способности. В игре «Прозрачный квадрат» дети знакомятся с эталонами формы и величины, соотношениями целого и части, пространственными отношениями предметов. Обыкновенные прозрачные

пластинки с геометрическими формами становятся «Нетающими льдинками озера Айс». Участвуя в приключениях мальчика Гео, дети воплощают сказочные образы в предметные формы.

Интересной и новой для детей стала игра «Геоконт» («Чудесная поляна»). С помощью волшебных ниточек – резинок дети выполняют задания Паука Юка. На первом этапе знакомства с этой игрой, дети конструируют геометрические фигуры без опоры на цифровые и буквенные обозначения. Они знакомятся с таким свойством как упругость (резинка растягивается и возвращается в исходное положение). В процессе игры перед детьми возникают «препятствия» (задание, вопрос, задача). Олицетворением этого препятствия является натянутая на поле «Геоконта» резинка (паутинка). Она «исчезает» в случае правильного решения задачи.

Знакомство с цифрами осуществляется путём знакомства с героями математического театра, создания математических фризов, изображающих цифру и число. Поэтому игра «Конструктор цифр» очень помогает в усвоении и закреплении пройденной цифры. Дети сначала выкладывают цифру по образцу, а потом по памяти.

Эти игры используются как в совместной игровой деятельности с детьми, так и в самостоятельной. У детей тренируется умение, совершенствуется ручная умелость и интеллект, и самое главное, появляется неограниченная возможность придумывать и творить.

Обучающее игровое пособие «Игровизор» явилось прекрасным дополнительным средством по математическому развитию детей, формированию представлений о предметном и природном мире.

Игры с «Волшебным квадратом» включала как часть ОУД ФЭМП при: знакомстве с геометрическими формами, с понятиями длинный – короткий, с пространственной ориентировкой (верхние, нижние углы, середина).

Целью этих игр является развитие мыслительных операций, а игровыми действиями – манипулирование цифрами, геометрическими фигурами, свойствами предметов. Поэтому игры, развивающие логическое мышление, включали как часть занятия по математике.

В работе с детьми применяю следующие ***формы работы:***

- логико-математические игры;
- интегрированные игровые занятия;
- совместная игроввая деятельность детей и взрослых;
- конструктивная деятельность.

После того как дети освоили уже достаточное количество игр, упражняемся и закрепляем пройденный материал на логико-математических досугах.

В совместной деятельности игра становится познавательной, исследовательской. В таких играх дети видят во мне партнера, чувствуют самостоятельность, идет живая беседа, создается атмосфера творчества. В такой деятельности параллельно решаются и вопросы нравственного воспитания.

Считаю, что поставленной цели я достигла, т.к. дети умеют мыслить, манипулируют цифрами, геометрическими фигурами, свойствами предметов и геометрическими понятиями.

Выводы: Диагностика, проведенная после первого года обучения детей, занимающихся по технологии Воскобовича, показывает повышение интеллектуального уровня детей: умение анализировать, сравнивать. Пяти-шестилетние дети умеют концентрироваться при выполнении сложных мыслительных операций, и доводить начатое дело до конца. Отмечается улучшение работы мелкой моторики и кистевой моторики детских рук, дети узнают и называют геометрические фигуры, умеют ориентироваться на плоскости. Психологическая и мотивационная готовность детей к школе сформирована.

Литература

1. Альтшуллер Г.С., Вёрткин И.М. Как стать гением: Жизненная стратегия творческой личности. - Минск: Беларусь, 1994.

2. Березина В.Г., Викентьев И.Л., Модестов С.Ю. Встреча с чудом: Детство творческой личности: встреча с чудом. Наставники. Достойная цель. СПб.: изд-во Буковского. 1995.

3. Д.Б.Эльконин. Избранные психологические труды. М., "Педагогика", 1989 и И.Н.Мурашковска, Ю.С.Мурашковский. Некоторые приемы и проблемы воспитания детей самого младшего возраста. Рукопись в Фонде ЧОУНБ, 1989.

4. Методика В.В.Воскобовича Колос Г.Т.«Сенсорная комната в ДО.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДЫҢ МУЗЫКА ОҚУ ҚЫЗМЕТІНДЕ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ИННОВАЦИЯЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Мантекова Толқын Салимбаевна
«Балдырған» балабақшасының
музыка жетекшісі
Алматы облысы, Сарқан қаласы

«Мәңгілік ел – ата-бабаларымыздың сан мың жылдан бергі асыл арманы. Ол арман – әлем елдерімен терезесі тең қатынас құратын, әлем картасынан ойып тұрып орын алатын тәуелсіз мемлекет атану еді. Ендігі ұрпақ – мәңгілік қазақтың перзенті. Ендеше, қазақ елінің ұлттық идеясы – мәңгілік ел! Мен мәңгілік ел ұғымын ұлтымыздың ұлы бағдары – «Қазақстан 2050» стратегиясының түп қазығы етіп алдым», – деген жолдауында Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев ұрпаққа сенім артады. Осыған орай, бұл Жолдау бүкіл халықтың көңілінен шықты, қазір ол мемлекетіміздің барлық аумақтарында, басқару, оқу-өндірістік салаларда, мемлекеттік емес ұйымдарда кең қолдау тауып отыр.

Көптеген мамандардың айтуынша, «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын өмірде іске асырудың негізі мектепке дейінгі ұйымдарда басталуы тиіс.

Білім берудің негізгі басты мақсаты мен нәтижелілігі – білім алумен бірге, біліктілік дағдыларына қол жеткізе отырып, заман талабына сай ұлттық

құндылықтарды бойына дарытқан, жан-жақты дамыған білімді, функционалдық сауаттылығы қалыптасқан жеке тұлға қалыптастыру.

Мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиелеу бағдарламасы баланы жалпы және музыкалық дамыту құралы ретінде музыканы кешенді қолдануды ескере отырып құрылған. Өз пікірінде көрнекті педагог В. Сухомлинский: «Өнер – өнегілі, ақылды адамдарды тәрбиелейтін құрал», – деп тәрбие үрдісінде өнерге аса көңіл аудару қажеттілігін қысқа әрі түсінікті түрде атап көрсетті.

Мектеп жасына дейінгі балаларға музыкалық тәрбие беру жолында өзімнің ұйымдастырған оқу қызметтерімде *ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, «Үштұғырлы тіл» бағдарламасының* аясындағы әдістерін және *жобалау технологиясын* пайдаланамын. Әрбір технология мен әдістер өзіндік ерекшеліктерімен тиімді әрі қызықты.

Ақпараттық-коммуникациялық технолонгиялар (АКТ).

Ел келешегін бәсекелі елдердің қатарына қосатын өскелең ұрпақты кемел біліммен байытатын білім беру жүйесінің мақсаты бәсекеге қабілетті тұлға даярлау болса, мәңгілік елдің заманауи педагогіөз елі мен жерін, мамандығын, отбасы мен тәрбиеленушісін шынайы сүйетін маман болумен бірге өзгермелі заманның педагогикалық технологиясын игерген, қажеттілікке сай біліктілікті арттыруға даяр рухани қазыналы ізденімпаз, шығармашыл тұлға болуы тиіс.

Ел Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа Жолдауындағы: «Оқу үрдісінде ақпараттық технологияларды білім беру саласын жақсартуда қолданыс аясын кеңейту керек», – деген сөзін басшылыққа ала отырып, оқу қызметімде жаңа ақпараттық технологияларды пайдаланамын. Осыған байланысты күнделікті сабаққа:

-мультимедия (видео, аудио қондырғылары мен теледидарды, электрондық оқулықтарды);

-компьютер (компьютерлік бағдарламалар, интерактивті тақта)

-ғаламтор және т.б. көрнекі материалдарды пайдалану айтарлықтай нәтиже береді.

Музыка оқу қызметтерінің әрбір бөлімінде ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану өте тиімді. Балаларға музыкалық шығарманы тыңдата отырып, оның мазмұнын экраннан бейнеролик, фотосуреттер, тұсаукесерлер арқылы көрсетемін. Бұл балалардың музыкалық шығарманы қабылдауына үлкен әсері етеді. Музыкалық-дидактикалық ойындарды ойнатуда *ActivInspire* бағдарламасын қолданамын. Бұл бағдарлама – балалардың оқу қызметіне деген қызығушылығын арттырып, ойынға белсене қатысуына септігін тигізеді. Музыкалық ойындар ғана емес, жалпы оқу қызметін *ActivInspire* бағдарламасымен өткіземін. Және оның тиімділігі:

- Ұйымдастырылған оқу қызметінде көрнекілікті қолдану деңгейі артады.
- Оқу қызметінің өнімділігі артады.
- Тәрбиеленушілердің білім деңгейіне оң әсер етеді.

Өз іс-тәжірибемде осы бағдарламамен бірнеше оқу қызметтерін өткіздім. Атап айтсам: «Музыкалық қобдиша», «Музыкалық алтыбақан», «Анашым», «Әжем менің сүйікті», «Музыка қалашығына саяхат» және т.б.

«Үштұғырлы тіл» бағдарламасының аясында қолданылатын әдістер мен технологиялар

«Мәңгілік ел» ұлттық идеясы негізінде үштілді білім беру– көпмәдениетті тұлға қалыптастырудың негізі.

«Үш тілдің бірлігі» мәдени жобасы – үш тілді, қазақ, орыс және ағылшын тілдерін Қазақстан азаматтарының бірдей меңгеруін меңзегенімен, бұның түпкі негізі, көздеген мақсаты – мемлекеттік қазақ тілінің халықаралық қолданыстағы орыс, ағылшын тілдерімен терезесін теңестіріп, әлемдік деңгейге көтеріп, жаһан тілдерімен тең қолданылатын биікке жеткізу.

Музыка оқу қызметінде үштілділікті дамытуға мынандай әдістермен қол жеткіземін:

- Үштілдегі «Сәлемдесу», «Қоштасу» әні арқылы
- Билингвальды құрауыштар арқылы
- Ойнату арқылы
- Мнемотехника әдісі арқылы
- Саусақ театры арқылы
- Ақпараттық технологиялар арқылы

«Тілдің үштұғырлығы» жобасын жүзеге асыру мақсатында «Біз күлімдеп ән шырқаймыз» атты үш тілдегі әндер жинағынан өзімнің тақырыптық жоспарыма әндерді қостым.

Балаларға қажетті тілдерді (орыс және ағылшын) ойын әдістемесінің негізінде меңгертуді таңдаймын.

Әрбір оқу қызметімде I кіші топта қазақ тілінде ғана, II кіші тобында қазақ және орыс тілдерінде, ортаңғы, ересек топтарында қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде «Амандасу», «Қоштасу» әнін орындаймын. Әр тақырыпқа байланысты оқу қызметімде негізгі сөзді үш тілде айтамыз.

Мақсатты жүйелі жұмыс, музыкалық ойын әдістерінің әртүрлі түрлерін пайдалану мектепке дейінгі жастағы балалардың орыс және ағылшын тілдерін барынша жылдам меңгеруіне көмектесетіндігіне сенімдімін. Мысалға өзімнің оқу қызметтеттерімде мынандай ойындарды пайдаланамын:

Fox– Түлкі –Лиса, Clap – stamp, Good bye, my little friends!- «Сау болыңдар, менің кішкене достарым! », What is your name?- «Сенің есімің кім?» Hello, my little friends! – «Сәлем, менің кішкене достарым!»

Мен осындай *ойындарды,* әндерді үйрету үшін оқу қызметтерімде мнемосхеманы пайдаланамын. Қазіргі таңда мектепке дейінгі ұйымдарда ағылшын тілін оқыту енгізілген. Балалар ағылшын тілінде бірталай сөздерді меңгереді. Балаларға суреттерді көрсетсең орысша және ағылшынша аудармаларын айта алады. Сондықтан да мнемосхеманы пайдалану өте тиімді.

Мысалы:

Clap – stamp Қолымызды шапалақтаймыз – **хлоп-**	Хлопаем в ладоши **- clap -clap -clap** Топаем ногами **- stamp- stamp- stamp**

хлоп-хлоп Табанымызбен тықылдатамыз – **топ-топ-топ** Міне біз былай билейміз –**танцуем** Жоғарыға ұшамыз – **полетели** Балық сияқты жүземіз – **плаваем** Ал енді отырайық – **садимся!**	Вот теперь мы танцуем **-dance-dance-dance** Полетели, полетели **-fly-fly-fly** Плаваем мы, плаваем **-swim-swim-swim** А теперь **sit down** садимся!

Мнемотехника дегеніміз грек тілінен аударғанда «есте сақтау өнері» деген мағынаны білдіреді. Балаларға әннің сөзін жаттатудың ең оңай және тиімді жолы. Балалар әннің сөздерін суреттерге қарап отырып жылдам жаттайды.

Саусақ театры. Саусақ театры ілін дамытады, есте сақтау қабілетін дамытады, эмоционалдық дамуына әсер етеді. Мұнда бала бір мезетте 10 атауды үйреніп алады. Мен өз іс-тәжірибемде балаларға саусақ театры арқылы бірнеше ойындар мен әндерді үйреттім. Мысалы: «Бармақтар отбасы» әнін үш тілде үйретуде осы саусақ театры өте тиімді. Балалар әннің сөзін жылдам және қызығушылықпен жаттайды. «Hello, my little friends!» ойынында саусақ театры арқылы 8 жануармен танысады.

Hello, my little friends! – «Сәлем, менің кішкене достарым!»

Мақсаты: Балалардың ритмикалық және музыкалық- тілдік қабілеттерін дамыту.

Hello, hare! (Қоян, Заяц)
Hello, cat! (Мысық, Кошка)
Hello,panda!(Панда, Панда)
Hello, bear!(Аю, Медведь)
Hello, cow!(Сиыр, Корова)
Hello, giraffe!(Керік, Жираф)
Hello, mouse!(Тышқан, Мышь)
Hello, my little friends!
Hello, dog!(Ит,Собака)

Жобалау технологиясы. Балаларды музыкалық тұрғыдан дамыту мақсатында жобалау технологиясын пайдалану өте тиімді. Жобалау технологиясы арқылы педагог пен бала, бала мен ата-ана, педагог пен ата-ана арасындағы байланыс нығая түседі. Балалар бұл технология арқылы бір сұраққа жан-жақты жетілген, нақты жауаптар ала алады.

Жобалау әдісін қолдану тиімді болғандықтан, мен оқу қызметтерімде және оқу қызметтерден тыс уақытта осы әдісті пайдаланамын. Балалардан туындаған «Ұрмалы аспаптар дегеніміз не?», «Неге ол ұрмалы деп аталады?», «Қазақ ұлттық ұрмалы аспаптарына нелер жатады?» деген сұрақтарға жауап берудің жолы ретінде *«Қазақтың ұлттық ұрмалы аспаптары»*атты жобасын құрдым.

«Қазақтың ұлттық ұрмалы аспаптары» жобасы.

Жобаның түрі: Қысқа мерзімді.

Жобаның типі: Танымдық, зерттеушілік.

Жобаның мақсаты: Қазақтың ұлттық ұрмалы аспаптарын жан-жақты

зерттеу әрекетін ұйымдастыру, нәтижеге қол жеткізу.

Міндеті: Ұрмалы аспатардың шығу тарихы, құрылысы, түрлері, қалай қолданатыны жайлы танып білу.

Зерттеу нысаны: Қазақтың ұлттық ұрмалы аспаптары

Жобаны жүзеге асыру кестесі

Жұмыс түрлері	**Өткізілуі**
Қазақтың ұлттық ұрмалы аспаптарын туралы мәліметтер беру	Әңгіме: «Ұрмалы аспаптар дегеніміз не?»,
Ұрмалы аспаптардың басқа аспаппен үндестігі	«Келіншек» халық күйін орындау
Саяхат	1. Сарқан гуманитарлық колледжі, Қазақ ұлттық аспаптар оркестрі 2. Сарқан аудандық мәдениет үйі
Көркем әдебиет	Аспаптар туралы жұмбақтар жасыру
Өнімді әрекет	Ұрмалы аспаптарды қолдан жасау, «Аспаптар» атты бояуға арналған суреттер, топта музыкалық бұрыш жасау.
Музыкалық іс –әрекет	Ұрмалы аспаптармен билеу: «Асатаяқ», «Барабан».
Қорытынды	Мюзикл: «Ұрмалы аспаптар айтысы»

Жалпы мектеп жасына дейінгі балалардың музыкалық дамуына әсер ететін осындай жұмыстардың арқасында мынандай нәтижеге қол жеткіземіз: *аспапта ойнау кезінде дыбыстың таза шығуына толық қол жеткізеді; ұрмалы аспаптар туралы нақты мағлұматтарды біледі; шығарманы таза нақышына келтіріп орындайды; үш тілде амандасып, ән айтады; интербелсенді тақтамен жұмыс жасай алады.*

Елдің ертеңі өресі биік, дүниетанымы кең, кемел ойлы азаматтарын өсіру үшін бүгінгі ұрпаққа ұлттық рухани қазынаны әлемдік озық ой-пікірімен ұштастырған сапалы білім мен тәрбие қажет деген ойдамын.

Бүгінгі бала – ертеңгі қоғам қайраткері. Болашақтың жарқын болуы үшін аянбай еңбек ету менің басты парызым деп білемін.

Әдебиеттер:

1. ҚР Президентінің «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауы

2. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты

3. «Музыкалық жетекшінің анықтамалығы» республикалық педагогикалық журналы № 12(48) 2016 жыл

4. Ғаламтордан алынған деректер

5. «Үш тұғырлы тіл» бағдарламасы

ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЭЛЕМЕНТОВ АРТ –ТЕРАПИИ

Нагасимова Дана Юрьевна,
педагог-психолог, «Ясли – сад № 24»
Павлодарская область, г. Аксу

Образовательная политика Республики Казахстан на современном этапе заключается в достижении качества образования, его соответствии актуальным перспективным потребностям личности, общества и государства. В связи с этим, безусловно, значительную роль в развитии ребенка играет первая ступень образования – дошкольное образование. Здесь закладывается база личностного развития человека, создается своеобразный «фундамент личности». Это период расцвета детской познавательной активности; ребенок пытается упорядочить и объяснить окружающий мир, установить в нём связи и зависимости. В связи с этим необходимым условием является психолого-педагогическое сопровождение образовательного процесса.

Психолого-педагогическое сопровождение следует понимать как взаимодействие ребенка и взрослого в практической деятельности, направленной на развитие. Поддержать и направить этот интерес, обеспечить его целенаправленное педагогическое и психологическое сопровождение – значит способствовать развитию творческих возможностей ребенка.

В основу модели психологического сопровождения положены принципы:

-гуманизма, предполагающего веру в возможности ребенка;

-системного подхода, основанного на понимании человека, как целостной системы;

-комплексного подхода к сопровождению развития ребенка;

-учет индивидуальных и возрастных особенностей ребенка, предполагающий содержание, формы способы сопровождения, соответствующие индивидуальным возможностям ребенка, темпам его развития.

Отсюда возникает вопрос, как построить образовательный процесс так, чтобы он отвечал психофизиологическим особенностям детей, требованиям школы, родителей и ценностным ориентациям современного общества? И здесь немаловажную роль играет использование в работе элементов арт–терапии. И ребенок, и взрослый в арттерапевтическом процессе приобретают ценный опыт позитивных изменений. Постепенно происходит углубленное самопознание, самопринятие, гармонизация развития, личностный рост. Это потенциальный путь к самоопределению, самореализации, самоактуализации личности[1,9с]. В своей работе использую элементы песочной терапии, метод мандала.

Наиболее важный и трудный этап в жизни ребенка – поступление в детский сад и адаптация к новым условиям. Опыт этого периода во многом определяет в будущем взрослую жизнь человека, его успешность. Адаптивные

возможности ребенка младшего возраста ограничены, поэтому резкий переход малыша в новую социальную ситуацию и длительное пребывание в стрессовом состоянии могут привести к эмоциональным нарушениям или замедлению темпа психофизического развития. Резкая смена условий нередко сопровождается тяжелыми переживаниями, снижением активности речевой, игровой, сказывается на здоровье, малыши тяжело переносят разлуку с мамой, приходят в отчаяние, оказавшись в незнакомой обстановке, в окружении чужих людей.

Чтобы период адаптации к детскому саду для ребенка прошел быстрее и спокойнее, в своей работе использую элементы песочной терапии. Песок – идеальная развивающая среда, где можно творить без страха что-либо испортить или сломать. Песок имеет замечательное свойство «заземлять» негативную психическую энергию, стабилизировать эмоциональное состояние. Работа с песком имеет следующую структуру:

1 этап – разминка или согревающие игры с сухим песком («Здравствуй, песок», песочный дождь, дорожка из песка, песочные замки и т.п.);

2 этап - непосредственно обучающая часть (создание песочных картин, придумывание сказки, обыгрывание стихов, потешек, опыты с песком);

3 этап - этап прикосновений и игр на поверхности мокрого песка (чудесный песочек, следы на песке, построим горку, наполним формочки).

Были предложены задания: «Кулички из песка», «Ласковые ладошки», «Путешествие в сказочную страну», «Игрушки» и др. С помощью подноса с песком и миниатюрных фигурок ребенок, проходящий песочную терапию, получает возможность пообщаться с самим собой, прикоснуться к тому, что не выразишь словами, прочувствовать то, что было скрыто раньше от сознания.

Невербальные способы психотерапии, такие как юнгианская песочная терапия, оказываются способны помочь даже тогда, когда лечение словом (например, психоанализ) оказалось безрезультатным. "Часто руки знают, как распутать то, над чем тщетно бьется разум" сказал когда-то Карл Густав Юнг, швейцарский психоаналитик, показавший всему миру, что бессознательное способно говорить с человеком на языке символов.

Песоная терапия дает неограниченные возможности экспрессии, так как игры с песком насыщены разными эмоциями (восторгом, удивлением, волнением, радостью), позволяет создавать символические образы, отражающие неповторимый внутренний мир ребенка. Удивительное происходит в том, что песочная сказочная страна - не что иное, как проекция внутреннего мира ребенка.

На песке с детьми мы проигрываем любимые сказки: «Колобок», «Создаем сказочную страну», «У солнышка в гостях». Сказку на песке можно разыгрывать, передвигая персонажи в разных направлениях. При этом дети постепенно учатся соотносить речь с действиями персонажей, начинают самостоятельно творить, фантазировать, изменяя сюжет, добавляя новых действующих лиц. Манипулируя игрушками, он может показать более адекватно, чем выразить в словах, как относится к себе, значимым взрослым,

событиям в своей жизни, окружающим. *Игры с песком позволяют повысить адаптационные возможности ребенка, создают положительный образ детского сада.*

Сравнительный анализ результатов адаптации младших дошкольников поступивших в детский сад

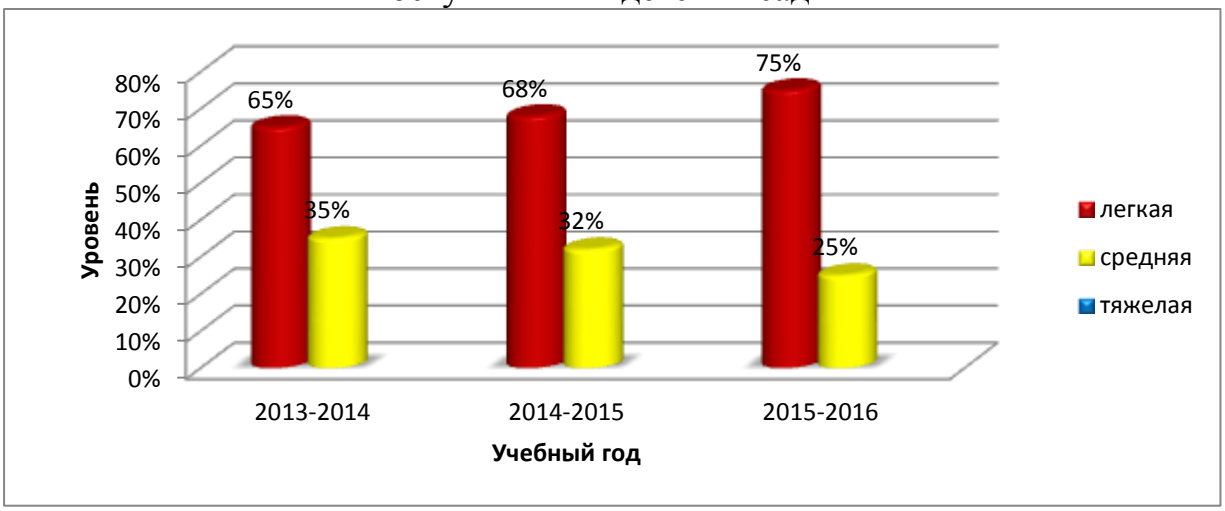

Степень адаптации детей к детскому саду в целом имеет положительную динамику. Легкая степень адаптации с 2013-2014 учебного года повысилась на 10%.

Однако важно отметить, что на этапе адаптации используются обучающие игры, направленные на развитие тактильно - кинестетической чувствительности и мелкой моторики рук.

Эти несложные упражнения способствуют стабилизации эмоционального состояния (отпечатки наших рук, отпечатки кулачков, скользим ладонями по песку, шагаем пальчиками).

Ценность этих упражнений в том, что наряду с развитием тактильно - кинестетической чувствительности и мелкой моторики, развивается речь, внимание и память ребёнка. Происходит формирование таких черт личности, как инициативность, самостоятельность, умение «решать» проблемы в игре. Применение «песочной терапии» делает течение адаптации более легкой.

В работе с детьми необходимо создание адекватных условий воспитания и обучения с учетом индивидуальных особенностей ребенка. Одной из приемлемых форм работы с детьми является метод мандалы. Первооткрыватель мандалотерапии Карл Густав Юнг.

Мандалотерапия - это безопасный и естественный способ изменения эмоционального состояния, снятия напряжения, выражения чувств и развитие саморегуляции. Рисование мандал способствует развитию образной памяти, целостному восприятию мира, распознанию нюансов различных звуков, развитию интуиции, эмоционально-чувственного мира, а в итоге – становлению творческой личности.

Метод мандала используется как при индивидуальной, так и при групповой форме работы с детьми. При разукрашивании мандал у детей формируются психические процессы: память, воображение, внимание;

совершенствуется мелкая моторика рук. У ребенка в процессе восприятия образов возникает чувство сопереживания, он духовно обогащается. Создавая мандалу, ребенок создает и свои персональные символы, отражающие его внутреннее состояние. Например, если ребенок рисует круг – это равновесие и порядок, треугольник – если вершина направлена вверх, это означает мужественность, движение, стремление к совершенствованию, если вниз – разрушение. Цветок – символ красоты и жизни. Простое разглядывание мандалы, то же приносит определенную пользу. Выбираемые цвета в мандале – это отражение внутреннего состояния ребенка. Дети очень часто неадекватно выражают свои эмоции, не могут правильно оценить эмоции других детей, что является барьером в налаживании доброжелательных взаимоотношений. Это естественный способ улучшения эмоционального состояния, снятия напряжения, выражения чувств, который способствует развитию творчества, художественному и духовному самовыражению детей.

Мандалы используются с детьми, начиная с младших групп в таких направлениях как:

- раскрашивание мандал-раскрасок;
- создание собственных мандал из цветного песка, декоративных мелких камней, природного материала.

Совершенно не важно, умеет ли ребенок рисовать, лепить, моделировать, работать с карандашом, красками, пластилином, глиной. Педагог не ставит выполнение определенного задания, он создает условия для самовыражения, мотивируя его.

Таким образом, психолого–педагогическое сопровождение сегодня является не просто суммой разнообразных методов коррекционно – развивающей работы с детьми, но выступает как комплексная технология, особая культура поддержки и помощи ребенку в решении задач развития, обучения, воспитания, социализации.

Литература

1. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий.- СПб.: Речь, 2008

2. Диагностика в арт-терапии. Метод «Мандала». Под редакцией А.И. Копытина СПб.: Речь, 2005

3.Грабенко Т.М., Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Чудеса на песке. Песочная терапия. Спб.: Институт специальной педагогики и психологии, 1998.

4. Сакович Н.А. Технология игры в песок. СПб.: Речь, 2006

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ МЕҢГЕРТУДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Жумашева Гулсая Букеновна
№4 «Айгөлек» бөбекжайы
қазақ тілі мұғалімі
Батыс Қазақстан облысы, Ақсай қаласы

Қазіргі уақытта Қазақстанда білім берудің өзіндік ұлттық үлгісі қалыптасуда. Бұл процесс білім парадигмасының өзгеруімен қатар жүреді деп есептеймін. Сондықтан білім берудегі ескі мазмұнның орнына жаңасы келуде. Заман ағымына сай технологияларды қолдану ауқымы, түрлері өзгеріп отырады. Бірақ ең бастысы технологияларды тиімді, жүйелі қолдану керек. Республикада оқыту мазмұны жаңартылып, жаңа буын оқулықтарының негізінде жасалған бағдарламалар мектепке дейінгі ұйымның жаңа жүйеге көшуін, әрбір мұғалімнен жаңаша жұмыс істеуін, батыл шығармашалық ізденісін, балалардың белсенділігі мен қызығушылығын арттыруды талап етеді. Сондықтан, мұғалім өз білімін жан-жақты жетілдіре отырып, баланы қызықтырып оқыту керек деп санаймын.

Тіл – адам мен адамды, ұлт пен ұлтты жақындастыратын өзгеше қатынас құралы.Қазақ тілін балаларға нәтижелі үйрету үшін оны оқыту әдістемесін жетілдіру – бүгінгі күннің басты мәселесі.

Балабақша жасындағы балаларға өзге тілді меңгерту-жүйелі түрде жүзеге асу керек. Бұл П.Я.Гальперин, В.В.Давыдов, Л.В.Занновтың ғылыми-тәжірибелік еңбектерінде дәл көрсетілген.

Тәжірибеде көрінгендей, жұмыс барысында ең қиынға түсетіні ол ауызша сөз байланысын құрастыру. Оның ішінде келесі міндеттерді жүзеге асыру өте күрделі:

1. Қазақ тілді үйренуге, түсінуге және оны ықыласпен тыңдауға деген ынтасын, қызығушылықтарын арттыру
2. Қазақ тіліне тән дыбыстардың дұрыс айтылуы мен сөйлеу мәдениетін дамыту
3. Қарапайым диалогты жүргізуге жеткілікті, қажетті ең аз мөлшердегі лексикалық, грамматикалық база жасау

Сонымен қатар, берілген материал сөзді біліп қана қоймай, оны меңгеру технологиясын игерту керек. Балалармен тілді үйретуде балаларды қабілеттілігі бойынша топтарға бөлуге болады. Мысалы:

1-топ: тілді білмейтін балалар және кейбіреулері жеке сөздерді түсінеді.

2-топ: педагогтың айтқанын түсініп, оны дұрыс орындайды, сұрақтарды түсінеді, бірақ қазақ тілінде емес, өз тілінде жауап береді.

3-топ:өз ойын жеткізе біледі, сұрақтарға толық жауап береді.

Осындай әртүрлі деңгейлерді ескере отырып, келесі принциптерге негізделген жоспар құрамын:

1. Оқу –тәрбие үрдісін ұйымдастыруда іс-әрекеттің тәсілін, ыңғайын табу.

2. Ұстаз бен балалар қарым-қатынасының интерактивтік түрлерін, дәстүрлі емес әдіс-тәсілдерді тиімді қолдану.

Қазақ тіліндегі төл дыбыстарды оқытудағы қолданылатын жаңа технологиялардың бірі-ұйымдастырып оқыту формасы. Олар: дидактикалық, дамыту, жарысу, пікірталас, интеграция, дыбыстық, шығармашылық ойындар.

Мектеп жасындағы балаларға қазақ тілін үйретуде түрлі әдіс-тәсілдерді қолдана аламыз, алайда мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыстануда қолданылатын әдіс-тәсілдердің саны шектеулі. Басты себеп-жас ерекшеліктерінде.

Қазақ тілін оқытуда ғалымдарымыз (Ф.Оразбаева, А.Жапбаров, Б.Құлмағамбетова, Н.Оралбаева, Д.Әлімжанов,А.Әбілқаев, С.Қазыбаев, С.Әбдіғалиев, Ә.Исабаев) ұсынған жалпы дидактикалық ұстанымдар төмендегілер: ғылымилық, жүйелілік, сәйкестік, көрнекілік, саналылық, белсенділік, беріктілік, теорияны тәжірибемен байланыстыру, жеке тіл үйренушілердің психикалық ерекшеліктерін ескеру, сатылық, лайықты болу, түсініктілік, оқытудың сабақтастығы ұстанымдары т.б.

Қазіргі заманда жиі кезесетін технологиялар төменгі кестеде көрсетілген:

№	Технологиялар атауы	Авторлары
1	Саралап деңгейлеп оқыту	Қараев Ж.А.,Кобдикова Ж.У.
2	Модульдік оқыту технологиясы	Жампеисова М.М.
3	Дамыта оқыту технологиясы	Тұрғымбаев Т.,Эльконин Д.Б. Давыдов В.В.,Зайцев В.
4	Проблемалық оқыту технологисы	Монахов М.
5	Ірі блокпен оқыту технологиясы	Шаталов, Эрдниев П.М.
6	Жобалау әдістемесі	Дж. Дьюи
7	Сын тұрғысынан ойлау	Джинни, Л. Стил, С.Крутис, Ч.Темпл
8	Жеделдетіп оқыту технологиясы (тілді дамыту)	Жүнісбеков Ә.
9	Алдын-ала оқыту технологиясы	Лысенкова А.
10	Тұлғалық гумандық технологиясы	Амонашвили Ш.
11	Шоғырландырып- қарқындап оқыту (Концентрированно- интенсивное обучение)	Нұрахметов Н.Н. Абдығалиев К.А.
12	Жүйелілік тұрғысынан оқыту технологиясы	Ғалиев Т.Т.
13	Интерактивті оқыту технологиясы	Я.А. Каменский

Жаңа технологиялардың ішінен балабақшада қолдануға болатын жаңашыл технологиялардың бірі-**модульдік оқыту технологиясы** . Әр балаға жеке тұлға ретінде қарап даралау, мүмкіндігіне қарай деңгейлік тапсырмаларды өздеріне таңдату арқылы баланың өз деңгейін өзіне анықтауға, жұмыстың түрін

қызықтыра түсуіне әсер ететіні анық. Модульдік жүйеде материалдарды оқытып-үйрету «жалпыдан жекеге» қағидасы негізінде жүргізіледі. Бұл технология:

- Бала тұлғасының танымдық қабілеттерін дамытуға;
- Танымдық үрдістерді (жады, ойлау, зейін, елестеу, қабылдау) дамытуға;
- Сөздік қорын, ауызша тілін, байланыстырып сөйлеу қабілетін дамытуға;
- Төл дыбыстарды дұрыс, орнымен қолдануға ықпал етеді.

Бұл технологияның бірнеше әдістері, яғни стратегиялары бар:

• «Топтастыру» - «Единство»
• «Нартәуекел» - «Риск»
• «Шығармашылық» - «Творчество»
• «Ой толғау» - «Логика»
• «Көрнекілік» – «Наглядность»
• «Қызығушылық» – «Интерес»

Осы стратегияларға жеке тоқталар болсам: (педагогтармен жұмыс)

«Топтастыру» стратегиясын білімді жинақтау кезінде, яғни қорытынды сабақтарда қолдануға болады. Мысалы: ертегіні талдағанда екі ұқсас бейнелердің ортақ қасиеттерін табу (Күн, Ана).

«Мақта қыз бен мысық» және «Ұр, тоқпағым, ұр» ертегілері. Ұқсас белгілері: адам бойындағы жаман қасиет, яғни тіл алмаушылық, айтқанды тыңдамау, өз дегенімен жүру.

Тақырыптары: «Үй жануарлары» және «Жабайы аңдар»

«Нартәуекел» стратегиясын күрделі сұрақтар қою арқылы терең мазмұнды мәселелерді шешуде балалардың бойындағы жігер, белсенділік қабілеттерін дамыту үшін қолдануға борлады. Мысалы: «Толағай» ертегісі бойынша «Мен Толағай болсам, не істер едім?»

«Шығармашылық» стратегиясы баланың шығармашылық қабілетін дамытып, түрлі формада жұмыс істей білуге баулиды. Мысалы: рөлдік ойындар, тақырып бойынша жұмбақ, мақал-мәтел айту т.б.

«Ой толғау» стратегиясы –тақпақ құрау, ертегі құрастыру, мәнерлеп оқу. Тақырыптары: «Менің елім», «Қазақстан қалалары»

«Қызығушылық» стратегиясы – оқу іс-әрекеті барысында баланың есте сақтау қабілетін сұрыптауға мүмкіндік береді. Немесе оны «Миға шабуыл» (мозговой штурм), «Ой шақыру» деп те атауға болады. Тақырыптары: «Салауатты өмір салты», «Адамның дене мүшелері», «Дене мүшелері»

Пазл әдісі-шағын кесінділерден тұтас бейне құрау. Қиындыға бөлінген суреттерден біртұтас сурет құрайды, мәтін құрастырады.

Мысалы: жануарлардың қиылған бейнелері

Фрейм технологиясы

- Білімді жүйелеуді, құрылымға салуды білдіреді.
- Тыңдау не оқу арқылы алынған ақпаратты жинақтау, ортақ белгілеріне қарай топтастыру, өзара байланысын анықтау.
- Қоршаған ортаны танып-білудің, оны есте сақтаудың моделі.

Фрейм технологиясы ағылшын тілінен аударғанда бірнеше мағынаны білдіреді:

1. Зат есім ретінде Фрейм - түрлі интеллектуалды және басқа да нысандардың құрылымдық бірлігі;

2. Етістік ретінде «жоспар құру», «ой-пікірін білдіру»

3. Сын есім ретінде «шеңберлік, яғни шеңбер аясында» деп аударылады

Негізін салушы американдық ғалым М.Минский. Фрейм сурет, сызба, таблица түрінде қолданылады. Балабақшада Фрейм технологиясының бір ғана элементін ала аламыз

Венн диаграммасы :

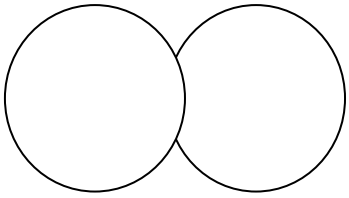

Бүгінгі таңда жиі сөз болып жүрген инновациалық технологиялардың бірі-

КЕЙС-технологиясының тарихы

«Case» сөзі ағылшын тілінен «жағдай», «жағдаят» деп аударылса, «технология» -қандайдабір ғылымда қолданылатын интеллектуалдық құралдардың, әдістер мен тәсілдердің жиынтығы. ХХ ғасырдың басында 1920-жылдарда АҚШ-тың Гарвард университетінің бизнес-мектебінде енгізілді. Кейс жаттығулары жазылған алғашқы жинақ 1921 жылы Коупленд пен Волас Донамның басшылығымен жарыққа шықты.

КЕЙС-технологиясы-шын және ойдан шығарылған жағдайларға негізделген қысқа мерзімді оқытуға арналған интерактивтік технология.

Мәні өте қарапайым: оқытуды ұйымдастыру үшін нақты жағдаяттарды бейнелеу қажет. Балаларға шын өмірлік жағдаят талдауға беріледі. Берілген жағдаят тек практикалық мәселені бейнелеп қана қоймай, сонымен қатар сол мәселе шешімінде қолданылатын білім комплексін анықтайды.

Кейс-технологялардың негізгі мақсаты

- Балалардың бойында жаңа қасиеттер мен іскерліктерді қалыптастыру;
- Әртүрлі проблемаларды талдау және оларды шеше білу қабілетін дамыту;
- Ақпаратпен жұмыс жасауды үйрету

Кейс-технологиялардың негізгі ерекшеліктері

- Практикалық жағдайларды зерттеу;
- Болған жағдайларды баяндау;
- Балалар проблемамен танысып, оны шешудің жолдарын іздейді

Кейс-технологияларға жатады

- жағдайды талдау әдісі («Менің күн тәртібім», «Тазалықты сүйеміз», «Апта күндері»);
- инцидент әдісі («Жылға талас» ертегісі);
- рольдік ойындар әдісі («Мамандықтар»)

- іс хабарды талдау әдісі (Ауа –райы)
- ойындық жоба («Ақ серек пен Көксерек»; ойын технологиясы)
- дискуссия әдісі(«Мен президент болсам не істер едім?»)

Балабақшада ең кең қолданылатын - **Ойын арқылы оқыту технологиясы.**

Ұйымдастырылған оқу қызметі үстінде өткізілетін ойындардың жүргізу түрі:

1) Жалпы

2)Топтық

3)Жекелей

Ойын - маңызды іс. Егер біз ойынды тек көңіл көтеру үшін немесе дем алу ретінде пайдалансақ, одан ешқандай пайда болмайды. Ойындардың қай - қайсысы болса да баладан төзімділікті, тапқырлықты, ізденімпаздылықты, шеберлікті, т.б. толып жатқан қасиеттерді талап етеді. Әрқашан да педагог ойынғақойылатын төмендегі әдістемелік талаптарды біліп, орындап отыруы тиіс:

1. Ойынның мақсаты нақты қойылып, керекті көрнекіліктер менматериалдар күн ілгері дайындалып, оңтайлы жергеқойылуыкерек.
2. Ойынға кірісер алдында оның жүргізілу тәртібі балаларға әбден түсіндірілгені жөн.
3. Ойынға топтағы балалардың түгел қатысуын қамтамасыз етуі керек.

Алғашқы тіл сабақтарынан бастап, баланы өзге тілде сөйлеуге құлшындыратын айналасындағы зат, құбылыстардың қазақша атауларын үйрету үшін қолданылатын ыңғайлы әдістердің бірі – дидактикалық ойындар деп батыл айта аламыз.Педагогикада дидактикалық ойындарға былай анықтама беріледі: **дидактикалық ойындар дегеніміз** – балаларға белгілі бір білім беріп, іскерлік пен дағдыны қалыптастыру мақсатын көздейтін іс - әрекет.

Ендеше, бұл ойындар оқытуға арналған. Ойын баланың білуге деген құштарлығы, сөйлеуі ойын үстінде қалыптасады. Сөздік қорды дамыту ісін ұйымдастыру жұмысында ойын сабағы ең негізгі орын алады. Педагог балалармен ойынды заттармен **үстел үсті және сөздік ойын** түрінде де өткізуіне болады. Заттармен ойналатын ойын ойыншықтарды, табиғи заттарды қолдану арқылы өтіледі. Мысалы: «Дәл осындайды тауып ал», «Салыстыр да, атын ата», «Бірдей ойыншықты тап». **Үстел үсті ойынын** ұйымдастыруда домино, лото, суреттер қолданылады. Мысалы: *«Дұрыс құрастыр»* ойынында М.Монтессори әдісі бойынша қажетті материалдарды қолданып, балалар өз қиялдарына сай қажетті фигуралар, пішіндер құрастыра алады. **Пазл әдісі** бойынша жануарлар бейнесін құрау

Ал **сөздік ойын** арқылы сөзді орынды қолдана білуге, дұрыс жауап айтуға, сөз мағынасын түсінуге, орынды сөйлеуге үйренеді. Мысалы: «Сөз ойла», «Сөз құра», «Жұмбақ ойла», «Жақсы-жаман», «Жалғастыр», «Үш сөз ата». *«Мені қайтала» сөздік* ойынының шарты: бір бала қандай да көкөністің атын атайды, қасында отырған бала соны қайталап, тағы бір көкөніс атауын қосуы керек, үшінші бала екеуін қайталап, үшінші сөзді қосады. Осылай ойын 5-6 сөзге

дейін жалғасады. *«Бес қадам»* ойынын ойнайық. Ортаға шығып, бір карточканы алыңыз, әр қадам сайын сонда көрсетілген суреттің тізбегін құрайсыз. Бұған массажды жолдарды қолданамын. Сонымен қатар балалардың сөздік қорларын дамыту жұмысына ойындарды қолданумен қатар, «Пішіндер көрмесі», «Өрнекті есіңде сақта», «Қиын жолдар», «Суретті жалғастыр» тәрізді жаттығу тапсырмаларды да пайдаланып отыру өз нәтижесін берді. Бұл аталған жаттығу, тапсырмалар балалардың сөздік қорын дамыта отырып, таным белсенділіктерін және саусақ бұлшық етін дамытады. Жалпы ойынды ұйымдастыру ойынды өткізуге әзірлік, ойынды өткізу, ойынды талдау сияқты үш бағытты қамтиды.

Балалардың танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында **танымдық-шығармашылық ойындар** қолданудың маңызы зор. Олар балаларға қоршаған ортаның, табиғат құбылыстарының өзгерістерін, оның қалай пайда болатынын қызықты да есте қаларлықтай етіп қабылдайды. Танымдық -шығармашылық ойындарды ұтымды пайдалану педагогтың біліміне, біліктілігіне, шығармашылық қабілетіне, креативтілігіне байланысты. Мысалы: *«Не? Қайда? Қашан?»,* «Тапқыр болсаң, талас жоқ», «Кім жылдам?» сынды зияткерлік ойындар өтілген тақырыптарды пысықтауға өте тиімді.

Осындай түрлі инновациялық технологияларды қолдану арқылы мынадай нәтижелерге қол жеткізуге болады:

- Мектеп жасына дейінгі өзге ұлт балаларының қазақ тілін білуге деген ынтасын арттырады
- Балалардың коммуникативтік іскерлігі мен сөздік қоры толығады
- Сурет бойынша сөйлем құрастыра алады
- Тілдік қарым-қатынасқа түседі және өз ойын қазақ тілінде жеткізе біледі

Бүгінгі күн талабының мектепке дейінгі тәрбие реформасындағы ерекшелігі-жылдам дамушы ортада өмір сүруге қабілетті, мемлекеттік тілді тиісті деңгейде меңгерген және қолдана білетін жеке тұлғаны қалыптастыру болып табылады.

Әдебиеттер:

1.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (бұдан әрі - Стандарт) .

2.Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы ҚР Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығы.

3.Мектепке дейінгі ұйымдарда мемлекеттік тілді үйрету бағдарламасы «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының ғылыми-әдістемелік кеңесімен (2015 жылғы 4 наурыздағы №2 хаттама) ұсынылған.

4. «Кішкентай Тілмаш» үштұғырлы тілді дамыту бойынша әдістемелік құралы. Алматы кітап-2014ж.

5. «Сыйқырлы қалам» оқу-әдістемелік жинағы.

6. «Сыйқырлы балапан» оқу-әдістемелік жинағы.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ У ДОШКОЛЬНИКОВ

Степанова Т.А.,
психолог детского сада «Littlepeople»
Акмолинская область, г. Кокшетау

Сегодня существует множество различных психокоррекционных упражнений, используемых в групповой работе с детьми, которые являются конкретным воплощением какого – либо метода из следующих направлений: игротерапии, арттерапии, поведенческой терапии, социальной терапии.

Игротерапия – наиболее популярный метод, используемый в работе с детьми, так как ближе всего отвечает задачам развития.

Известный психолог О. А. Карабанова в качестве основных психологических механизмов коррекционного воздействия игры выделяет:

1.Моделирование системы социальных отношений в наглядно-действенной форме в особых игровых условиях, исследование их ребенком и его ориентировка в этих отношениях.

2.Изменение позиции ребенка в направлении преодоления познавательного и личностного эгоцентризма и последовательной децентрации, благодаря чему происходит осознание собственного «Я» в игре и возрастает мера социальной компетентности и способность к разрешению проблемных ситуаций.

3.Формирование наряду с игровыми отношениями реальных отношений, т. е. равноправных партнерских отношений сотрудничества и кооперации между ребенком и сверстниками, обеспечивающих возможность позитивного личностного развития.

4.Организацию поэтапной отработки в игре новых, более адекватных способов ориентировки ребенка в проблемных ситуациях, их интериоризация и усвоение.

5.Организацию ориентировки ребенка на выделение переживаемых им эмоциональных состояний, обеспечение осознания их благодаря вербализации и, соответственно, осознания смысла проблемной ситуации в целом и формирования ее новых значений.

6.Формирование способности ребенка к произвольной регуляции деятельности на основе подчинения поведения системе правил, регулирующих выполнение роли и правил, регулирующих поведение в игровой комнате [1,с. 7-8].

Игротерапия является одним из методов особого психологического воздействия с терапевтическим эффектом, применяемая как с детьми, так и с взрослыми. Игра является основой множества методик, которые объединяет игротерапия.

Игра - это самая первая деятельность в развитии человека. С нее начинается детство. Она создает благотворную среду, в которой все участники способны установить между собой дружеские отношения. Здесь не место страху, тревогам, беспокойству и напряжению. Поэтому психологическая

коррекция использует взрослую игру для различных тренингов, в которых разыгрываются различные ситуации.

Положительные эмоции, которые дает детям и взрослым участие в игре, решает проблемы негативизма, неуверенности в собственных силах, страхов. Игра настолько динамична, что ситуации меняются очень быстро, это заставляет ее участников постоянно приспосабливаться к новым ролям. Роли - особые единицы игры, ее основа. В сюжетах лежат реальные события действительности. А содержание вызвано тем, что именно воспроизводят ее участники. Игровая терапия - это всегда свободное взаимодействие. Психологи могут использовать ее как краткосрочно, так и продолжительное время.

Для проведения игротерапии показателями могут быть такие особенности развития личности, как замкнутость, вредные привычки, инфантилизм, нарушения поведения, неадекватная идентификация у мальчиков и юношей по половому признаку и др. Особую эффективность игровая терапия проявила в работе с детьми, которые подверглись насилию, испытывают трудности после развода родителей, отличаются агрессивным поведением, страдают различными проявлениями страхов, с трудом осваивают школьную программу, отстают в речевом развитии. Применение игровой терапии активно помогает при работе с умственно отсталыми детьми, способствуют излечению от нейродермита, астмы, заикания, болезней желудочно-кишечного тракта.

Работая с детьми и применяя в своей работе различные развивающие, дидактические и подвижные игры, я узнала, какие психологи занимались изучением игротерапии.

Свою историю игротерапия начала с того момента, когда возникли теоретические основы психоанализа. Такие психологи как: Мелани Кляйн, Анна Фрейд, Гуг- Гельмут занимались изучением того, как игра влияет на ребенка. Одной из заслуг М. Кляйн стало создание ею психоаналитической игровой техники, смысл которой заключался в следующем: свои игрушки ребенок использует, прежде всего, для того, что бы символически, в игре, проявить свои переживания, фантазии и страхи. Первоначально М. Кляйн в целях истолкования игры ребенка использовала фрейдовский метод толкования сновидений. Однако впоследствии она, наблюдая за игрой детей, небезуспешно перешла к использованию метода свободных ассоциаций. Гуг-Гельмут создала игровую технику детского психоанализа. А. Фрейд предпочитала использовать метод наблюдения. Мысли и желания ребенка, по мнению А. Фрейда, могут выражаться не в словах, а в действиях во время переживания им различных игровых ситуаций [2, с. 381,251].

Данные психологи посвятили игровой терапии множество работ, подкрепленных серьезными практическими исследованиями. В настоящее время психокоррекция называет игротерапию одним из основных методов, опирающихся на понятие о том, что игра оказывает сильнейшее воздействие на человеческую личность, независимо от возрастных особенностей.

Игра является ведущим видом деятельности дошкольников, это способ переработки полученных из окружающего мира впечатлений, знаний. Уже в

раннем детстве ребенок имеет наибольшую возможность именно в игре, а не в какой-либо другой деятельности, быть самостоятельным, по своему усмотрению общаться со сверстниками, выбирать игрушки и использовать разные предметы, преодолевать те или иные трудности, логически связанные с сюжетом игры, ее правилами. В игре он развивается как личность, у него формируются те стороны психики, от которых впоследствии будет зависеть успешность его социальной практики. Поэтому считается, что важнейшей задачей в педагогической практике является оптимизация и организация в ДО специального пространства для активизации, расширения и обогащения игровой деятельности дошкольников.

Цель игровой технологии - не менять ребенка и не переделывать его, не учить его каким-то специальным поведенческим навыкам, а дать возможность «прожить» в игре волнующие его ситуации при полном внимании и сопереживании взрослого.

Задачами является достижение высокого уровня мотивации, осознанной потребности в усвоении знаний и умений за счёт собственной активности ребёнка, а также подбор средств, активизирующих деятельность детей и повышающих её результативность.

При использовании игровых технологий необходимо организовать педагогический процесс так, чтобы игровые технологии, как игровые моменты проникали во все виды деятельности детей: труд и игра, образовательная деятельность и игра, режимные моменты и игра.

Игровая деятельность в ДО выполняет различные функции развлекательную, коммуникативную, самореализацию в игре, игротерапевтическую, диагностическую, коррекции, социализации.

Главными чертами игры являются свободная развивающая деятельность, творческий, импровизационный, активный характер, эмоциональная сторона деятельности, наличие правил, содержания, логики и временной последовательности развития.

В своей профессиональной деятельности я занимаюсь теоретическим изучением игровых технологий, а также практическим применением при проведении ОУД с детьми дошкольного возраста. Тема самообразования: «Развитие познавательных процессов у детей при помощи дидактических, развивающих и подвижных игр».

Цель: Развивать у детей познавательные процессы: память, внимание, мышление, воображение, восприятие. Раскрывать у детей способности и таланты.

Задачи: Подбирать интересные развивающие методики для развития у детей любознательности и способностей.

В своей работе я применяю дидактические развивающие и подвижные игры, которые помогают детям развивать их способности и кругозор.

Однако игра – это не только удовольствие и радость для ребенка, что само по себе очень важно. С ее помощью можно развивать внимание, память, мышление, воображение у детей. Те качества, которые необходимы для

дальнейшей жизни. Играя, ребенок может приобретать новые знания, умения, навыки, развивать способности, подчас не догадываясь об этом [3, с.3].

Игры, которые я использую в своей работе.

Дидактическая игра «Что из чего сделано» позволяет научить детей различать, какой предмет сделан, из какого материала.

Дети изучают привычные для них предметы и узнают, из какого материала они сделаны. У детей расширяется кругозор, и они приобретают новые знания, играя в эту игру.

Рис. 1 *Игра «Что из чего сделано?»*

Дидактическая игра «Волшебный мешочек» помогает развивать у детей тактильные ощущения и восприятие, а также закрепить умение узнавать на ощупь различные предметы и называть их.

Детям нравится играть в эту игру. Они находят с завязанными глазами игрушки в мешочке. И называют их.

Рис. 2 *Игра «Волшебный мешочек»*

Из подвижных игр я использую такие как «Кегли», «Шарик», которые способствуют сплочению детского коллектива, меткости, ловкости, развитию двигательной активности и закреплению названий цветов.

Ребята весело сбивают кегли, развивая свою ловкость.

Играя с детьми в дидактическую игру «Кому, что надо для работы?» я показываю различные предметы, а ребенок соотносит его с определенной профессией: врача, воспитателя, повара, строителя и т.д. Таким образом, в игровой форме дети закрепляют свои знания о различных профессиях.

Для развития коммуникативных навыков, в своей практике я использую такие игры, как: «Пойми меня», «Назови ассоциацию». Во время этих игр дети учатся понимать друг друга без слов.

Можно проигрывать сценки: в магазине, в больнице, в садике, в парикмахерской.

Я показываю ребятам, что они будут показывать одно действие или сценку. В эту игру дети играют с удовольствием, становятся маленькими актерами. Показывают одно действие или сценку.

Для развития познавательных процессов, например внимания, мы с детьми играем в игры «Моя тень», «Что изменилось?». Дети учатся сконцентрировать внимание и правильно повторять движения. Эти игры развивают внимательность. Дети должны правильно повторять за педагогом все движения и научиться выполнять одинаковые движения.

Рис. 3 *Игра «Моя тень»*

В своей работе я применяю большое количество развивающих и подвижных игр. Дети развиваются играя.

Комплексное использование игровых технологий разной целевой направленности помогает подготовить ребенка к школе. Каждая игровая ситуация общения дошкольника с взрослыми, с другими детьми является для ребенка «школой сотрудничества», в которой он учится и радоваться успеху сверстника, и спокойно переносить свои неудачи; регулировать свое поведение в соответствии с социальными требованиями, одинаково успешно организовывать индивидуальную и групповую формы сотрудничества.

Как показывает опыт, игровые технологии тесно связаны со всеми сторонами воспитательной и образовательной работы детского сада и решением его основных задач. Они направлены на повышение качества педагогического процесса через решение ситуативных проблем, возникающих в ходе его осуществления. Благодаря этому, игровые технологии оказываются одним из механизмов обеспеени качества образования в детском саду.

Литература

1. О.Н. Истратова «Практикум по детской психокоррекции». – Изд.5-е.- Ростов н/Д: Феникс, 2011. – 349

2. 100 великих психологов. – М.: Вечер, 2004. – 432 с.

3. Чего на свете не бывает? Занимательные игры для детей до 6 лет/ Е.Л. Агаева, В.В. Брофман, А.И. Булычева и др. – М.: Просвещение, 1991. – 64 с.

ОТБАСЫЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖОБАЛАР

Кабенова Жұмагүл Токаевна
«Балапан» балабақшасының тәрбиешісі
Қостанай облысы, Жітіқара қаласы

«Бала тәрбиелеу- болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек».
Н.Назарбаев

«Бала естігенін емес, көргенін көңіліне түйеді» деп, халық даналығында бекер айтылмаған.

Ұлттық білім беру жүйесін модернизациялау саясаты – дүниежүзілік білім беру кеңістігіне енудің шарттарының бірі. Модернизация оқыту мен тәрбиелеудің нәтижесі ретінде білім беру сапасына қойылатын жаңа талаптарын айқындайды. Мектепке дейінгі білім беру жүйесін модернизациялау мектепке дейінгі ұйымның іс-әрекетінің сапалық өзгерістеріне, даму тәртібіне көшуге ықпал ететін инновацияны меңгерген жағдайда ғана мүмкін. Мектепке дейінгі білім беру жүйесін модернизациялау жағдайындағы жұмыс жасап жүрген педагогтар оқу-тәрбие материалының жаңа мазмұнын шығармашыл ойлап түсіну, жан-жақты тәрбиенің аса тиімді жолдарын, формалары мен әдістерін табу қажет. Кәсіби шеберліктің жоғары деңгейін меңгеру жоғары дамыған кәсіби ойлауға, педагогтың шығармашылық әлеуетін белсендіруге бағытталған. Жобалық әдіс – оқытудың қазіргі кездегі инновациялық әдістердің бірі. Бұл әдісті қолдану балалардың негізгі құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал ететін Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын жүзеге асырудың бір бағыты болып келеді. Жеке тұлғалық бағдарлы тәсіл –баланың тұлғасын, оны дамытудағы ыңғайлы, қауіпсіз, қолайлы жағдайларын құрып, табиғи әлеуетін жүзеге асыруды қамтамасыз етуін білім беру жүйесінің басты орнына қояды.

Инновациялық бағыттардың бірі: «Отбасылық педагогикалық жобалар»

Жобалық іс-әрекет мектепке дейінгі жастағы балалардың ақыл-ойын тиімді дамытуы үшін балалардың танымдық белсенділік ерекшеліктерін түсіну қажет. Жобалық іс-әрекетте бала қойы міндеттердің орындалуына байланысты түрлі мүмкіндіктерді зерттейді, өзінің анықтаған критерийлері бойынша ұтымды тәсілін таңдайды. Мектепке дейінгі жастағы жобалық іс-әрекеттің өзіндік ерекшелігі баланың түпкі ойының өзі ғана, оның техникалық мүмкіндіктерінен озады. Осыған орай, баланың ойындағысын жүзеге асыруда оған көмек беру маңызды. Басқа балалардың көмегіне сүйену қиын. Жобалық іс-әрекетті жүзеге асыру үшін үлкендерді қатыстыру қажет, алдымен баланың ата-анасын, себебі жалғыз өзі бұл іс-әрекетті орындай алмайды. Тәрбиеші жобаның тақырыбы бойынша балаларға тапсырмалар ұсынады (орман

алаңқайының макетін жасау, өсімдіктердің суреттері салынған альбом, плакат, дала гүлдерінің гербариі және т.б.).

Балалар ата-анасымен бірге өздерінің қалауы бойынша тапсырманы таңдап алады. Тәрбиеші тапсырмаларды берудің алдында оларды мұқият ойластыруы керек. Тапсырмалар тым қиын соқпайтын, «ниетпен және қуанышты» орындалатындай, жеңілдеу болғаны дұрыс. Қажет болған жағдайда тәрбиеші анықтамалық, практикалық материалды ұсынып немесе оны қайдан табуға болатынына нұсқау жасайды.

Жобамен жұмыс жасау педагогтарды жаңа ізденіске, ата-аналарды балаларымен отбасылық ынтымыққа, ал балаларды өз ойын толық дәлелдеп қорғай білетін қөшбасшылыққа тәрбилейді. Балалар өз бетінше ойларын жеткізуге, еркін пікір таластыруға, ақпарат көздерін жинауға үйренді.

Жобаның соңғы кезеңі – қорғау. Ол әрқашан өте қызықты көрініс. Жобаны қорғау үшін қонақтарды, ата-аналарды, балаларды шақыруға болады. Эмоционалдық қызудың жоғары деңгейі дәл осы кезеңге келеді және оны жобаның әлеуметтік маңыздылығымен күшейту қажет. Жоба кімге және не үшін құрылғанын және не себепті қажет екенін түсіндіру керек. Жобаны қорғау формасы қызықты да жарқын, әр баланың, ата-ананың, педагогтың жасаған үлесін айқындап көрсете алатындай ойластыру керек. Баланың ата-анасымен бірлесіп орындаған жұмысы бір-бірін жақсы түсініп, өзара қолдаушы қарым-қатынас орнатуға септігін тигізері сөзсіз.

Жобалардың негізгі мақсаты – отбасын нығайту, балалар мен ата-аналарды қатысушылардың нәтижелі қарым-қатынасы мен серіктестігі негізінде пайда болатын шығармашылық процеске қатыстыру.

Жобалар не үшін керек?

Балаларға: жобалау балалардың белсенділік түрлерінің басқа формаларының дамуымен орны толмайтын танымдық іс-әрекетінің маңызды сферасы болып келеді. Ол мектепке дейінгі жастағы баланың дамуына жағымды әсер ететін қасиеттердің қатарына ие. Ең алдымен баланың болмыс салалары туралы білімдері кеңейтіледі. Ол көбінесе зерттеушілік және шығармашылық жобалардың орындалуымен байланысты. Сонымен қатар, баланың танымдық, коммуникативтік және реттегіш сияқты жалпы қабілеттері дамиды.

Педагогтарға:педагог жұмыстарының нәтижелерін жобалай білу; педогогикалық ықпал етудің жолдарын жоспарлау; тәрбие мен оқытуда кездесетін қиыншылықтардың нәтижелерін болжау; нақты педогогикалық тапсырмаларды бөліп көрсету, оларды шешу шарттарын анықтау; балалардың әр түрлі іс-әрекеттерін басқару жұмыстарын жоспарлау және тәрбие мен оқыту жұмыстарының әдістері мен ұйымдастыру түрлерін, құралдарын таңдай білу.

Жобалау педагогтарды мүмкіндіктер кеңістігінде болып, үйреншікті және үлгі бойынша іс-әрекеттерді қолданбауға, күнделікті шығармашылық өсуді талап етеді.

Ата-аналарға:Баланың және ата-ананың болмыс өмірі мағыналы мазмұнымен толысады, оның өзі түрлі альбомдар, қызықты істер мен

дәстүрлермен көрсетіледі. Жобалық іс-әрекеттің қорытындысы – бұл басқа балаларға және ата-аналарға нәтижелерін көрсететін презентация. Жобалардың тақырыптары әр түрлі болуы мүмкін: «Жасыл әлем құшағында», «Ұлттық сәлт-дәстүрлер», «Ғажайып арамшөп», «Аналардың бәрі жақсы», «Қыстайтын құстар», «Сау болайық» және т.б.

Бастапқы кезеңде жобалық іс-әрекет тәрбиешінің бағыттаушы рөлін ескереді, ал кейін ата-аналар бастамасын өз қолына алуы мүмкін.

Осылайша, отбасылық жобалар балалар мен ата-аналардың дүниетанымын кеңейтіп, шығармашылық қуат беріп, отбасындағы жағымды өзгерістермен толады, отбасы мен мектепке дейінгі ұйымның өзара әрекеттестігі мен ынтымақтастығын құруға ықпал етеді. Әрбір дені сау бала туғаннан әр нәрсені зерттеп білуге, ізденуге деген құштарлығы, белсенділігі басым болады. Осындай ішкі ынта ықылас зерттеу жасауға түрткі болып, баланың психикалық және өзіндік дербес дамуына жағдай жасайды. Балалардың өздігінен зерттеу жасай отырып алған білімдері репродуктивті тұрғыда алған білімдеріне қарағанда берік болады. Жобалық іс-әрекет процесінде біздің балалар ойлауға, өз ой түйінін жасай білуге, ақпаратты шығармашылықпен ізденуге, олардың бойында презентациялық, ізденіс танымдық дағдылары мен іскерліктері дамыды. Балалар бір-біріне көмекке келуге, ұжымда жұмыс жасауға үйреніп, оқыту процесі олардың тұлғалық қалыптасуы үшін маңызды екенін түсінеді.

Тәрбиеші ойынға тек қана балаларды қызықтырып, уақыт өткізудің құралы деп қарамай, балаға берілетін танымның білім мен тәрбиенің құнды негізі деп қараса ғана үлкен жетістіктерге қол жеткізіп, мақсатына жете алады. Ойын арқылы ғана дамыған бала алғаш мектеп есігін ашқанда білімді, қоғамдық тәжірибені тез меңгеріп, мінез-құлқын, ерік-жігерін, қабілетін дамытып, дүниетанымын кеңейтіп, болашаққа қызығушылықпен қарайды.

Қазіргі кездегі оқытудың инновациялық әдістерінің бірі – жобалық іс-әрекет. Мұнда балаларды өз бетінше ойлауға ғана емес, сонымен қатар ақпаратты шығармашылық іздеуді жүзеге асыруға, проблеманы табуға және шешуге, балалардың қызығушылықтарын оятып, оқу процесін тұлғалық маңызды етуге мүмкіндік беріледі. Біздің балабақшада жобалық әдіс үшінші жыл қатарынан жүзеге асырылуда. Қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді де көптеген жобалар туындады. «Өнімді күз», «Жәндіктер», «Сиқырлы ауа», «Жітіқарату-ған елім» «Менің сүйікті үй жануарларым», және т.б. Жобалық іс-әрекет аясында педагогтар мен ата-аналар арасында бұл әдістің мектеп жасына дейінгі балалардың тұлғасын дамыту үшін маңыздылығы жөнінде түрлі бағыттағы жұмыс жүргізіледі: әңгіме, іскерлік ойындар, пікірталастар, кеңестер, семинар-практикумдар, балалар жұмыстарының көрмесі, жобалардың презентациялары және ЛЭПБУК жасалған.

Балалардың бұл жас аралық кезеңі тұрақты зейін, бақылағыштық, талдау, синтез, өзін бағалаудың алғашқы қабілеттерімен, бірлескен іс-әрекетке ұмтылысымен ерекшеленеді. Жобада білімнің әр саласы мазмұнын біріктіруге

болады, сонымен қатар, балалардың, ата-аналардың, педагогтардың бірлескен ізденіс-танымдық іс-әрекетін ұйымдастыру үшін кең мүмкіншіліктерін ашады.

Жобалау технологиясын жүзеге асыру біздің балаларға өз бетінше жобалардың тақырыптарын, идеяларын ұсынуға мүмкіндік берді. Олардың қисынды ойлауы, әр құбылысты жан-жақты зерттеу керектігі туралы түсініктері қалыптасты. Жұмыс процесінде балалардың белсенділігі мен өз бетімен жұмыс істеу дағдылары қалыптасты. Тәрбиешілер әр баланың өзін-өзі тануына ықпал етіп, оның жеке ерекшеліктерін ашып, жеке тұлғасының өзіндік мәдени аймағын құра білді. Балаға деген жақсы қарым-қатынасы, тілектестік, әлемге деген сенім сезімдерін қалыптастыруда. Білім беру модернизациясы әрдайым өзінің кәсіби біліктілігін арттырып отыратын, білімін, дағды-іскерліктерін жаңартып, ізденіске ұмтылатын педагог жүзеге асыратынын есте сақтауымыз керек.Жобалық іс-әрекет процесіндегі жеке тұлғалық бағдарлы тәсіл балалар ұжымын олардың жеке ерекшеліктеріне орай топтарға бөліп, рөлдерге бөлуді қарастырады:

- зерттеуші – ақпаратты жинау кезеңіне жауап береді; өз бетімен және тәрбиешінің, ата-аналарының көмегімен керек ақпараттарды іздейді.
- шығармашыл – жаңа шығармаларды ойлап шығарады, безендіреді;
- көмекші – қарым-қатынастарды келістіруге, жобаның басқа қатысушыларына көмек көрсетеді;
- ұйымдастырушы – жұмысты орындау кезеңдерін бақылайды;
- баяндаушы – басқа қатысушылармен бірге презентацияны дайындайды.

Тәрбиешінің міндеті – жобадағы рөлдерді бөлуге көмектесу, балалардың ұжымдағы қарым-қатынасын үйлестіру. Жобалық іс-әрекетте әр баланы жеке ерекшеліктерін ескере отырып, балалардың ұжымдағы қарым-қатынасына ықпал ету. Осылайша жобалық іс-әрекеттегі балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, балалардың ұжымдағы қарым-қатынасына ықпал етуге мүмкіндік аламыз.

Қорыта айтқанда, жобалық әдіс – баланы өз бетімен мәселелерді табу және шешу, ойлауға ғана емес оқыту процесін тұлғалық маңызды ететін оқыту технологиясы «Танымның» барлық тәсілдерін біріктіретін жобалар әр балаға өзіне ұнайтын таным жолын таңдауға мүмкіндік береді. Әрқайсысы өз бағытында іс-әрекет етіп (біреуі мүсіндейді, оқиды, «кітап жазады», тәжірибе жасайды) барлығы бірге көп мәлімет алады.

«Жеке тұлғалық бағдарлы тәсіл бұрынғы жылдары педагогтың талаптарын орындайтын «жақсы тәрбиеленуші» қалыптасып келген дәстүрлі білім беру жүйесіне альтернатива болады. Жеке тұлғаға бағытталған білім беруде тәрбиеші балаға қажетті білім беру ортасын құру арқылы, топтағы әр баланың білімді өз бетімен алуға, саналы түрде шешім қабылдау, өз таңдауын жасауға мүмкіндік беретін жағдайлардың біртұтас жүйесі арқылы басқарады. Осылайша, балалармен жобалық іс-әрекетте жұмыс жасай отырып, педагог білімді тек трансляциялап қана қоймай, танымдық іс-әрекеттің үйлестірушісі, ұйымдастырушысы, серіктес зерттеуші, сараптаушы, кеңесші ретінде шығып, әр баланың жеке ерекшеліктері мен қызығушылықтарына қарай

шығармашылық дамуы үшін жағдай жасап, білім беруді ізгілендіруге қолайлы жағдайларды құрады.

Бұл баяндамада балалардың танымдық белсенділік ерекшеліктерін түсіне отырып, жобалық әдіс арқылы балаларды өз бетімен мәселелерді таба алуға және шеше білуге үйрететін түрлі әдіс-тәсілдер мен жобалар және оларды ата-аналармен бірге жүргізудің жолдары көрсетілген.

Әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Қазақстан-2050(Ел Президентінің Қазақстан халқына Жолдауы)-Астана, 2012
2. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы
3. Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, 2016
4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудын үлгілік оқу бағдарламасы, 2016.
5. Мухина В.С. Психолгогия детей дошкольного возраста. –Алматы, 1986.
6. Отбасы және балабақша №3,2016; №5,2016.

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ПРОЦЕСТІ ҰЙЫМДАСТЫРУДА ЖОБАЛАУ ІС-ӘРЕКЕТІ

Рауаш Жұлдыз Жангелдинқызы
№ 22 «Алтын бесік» балабақшасының тәрбиеші
Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы

Балалық шақ – баланы болашақ
өмірге даярлау емес, адам өміріндегі
ең шыншыл, ең әсерлі, ең қайталанбас кез.
В.А.Сухомлинский

Заманауи педагогикалық зерттеулер нәтижесі танымдық процестің өз жүйесін жоғалтуын мектепке дейінгі білім беру мекемелерінің басты мәселесі ретінде көрсетеді. Мектепке дейінгі бүлдіршіндер арасында мектепке барудан бас тартатын, оқу қызметіне көзқарасы төмен балалар саны көбеюде, балалардың үлгерімі төмендей түсуде. Бұл жағдайды қалай шешуге болады? Жобалау әдісі - өзекті және өте нәтижелі әдіс, өйткені балаға алған білімін сараптауға, талдауға мүмкіндік береді, шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып, қарым-қатынасын нығайтады, осыған орай баланың мектепке бейімделуі оңай өтеді. Қазіргі таңда біздің алдымызда белсенді, ізденімпаз ұрпақты дайындау міндеті қойылған. Жобалық іс-әрекет баланың нақты өмірімен педагогтерді, ата-аналарды байланыстыра отырып, ұжымда жұмыс жасауға, серіктес болуға, жұмысты алдын ала жоспарлауға үйретеді. Әрбір бала өзін көрсетіп, өзінің қажетті екендігін сезінеді, осыдан өз күшіне сенімділік туады.

Жобалау әдісі – балалардың өз бетімен ізденушілік, танымдық, өнімдік іс-әрекет жасауға негізделген педагогикалық жаңа үрдіс. Бұл әдіс тек қана бүлдіршіндерге емес, педагогтердің өздеріне де қызықты және пайдалы,

өйткені ол белгілі бір тақырыпқа материал жинақтауға, мәселе бойынша өз білімдерін сараптауға, ата- аналармен қарым- қатынасты жаңа деңгейге жеткізуге, тәжірибелік жұмыстарда балалардың нақты серіктесі боп сезінуге, таным процесін қызықты және барынша есте қаларлық етуге жағдай жасайды.

Жобалау әдісі балабақшаның білім беру саласына бірбеткей және кедергісіз енеді. Осыған орай, мен өз тәжірибемде бұл әдісті белсенді қолдана бастадым және бұл бағыттағы жұмыс тәжірибеммен бөліспекпін. Заманауи әдістемелік нұсқаулықтарда жылына қанша жоба жүргізуге болатындығы туралы нақты ұсыныстар жоқ. Менің ойымша, жылына төрт жобадан төмен болмауы тиіс.

Зертеудің мақсаты: Жобалау іс әрекеті әрдайым, бір әрекетпен шешіле қоймайтын белгілі бірмәселені шешуге негізделген, сондықтан балаға дәстүрден тыс, оған эмоционалдық-рухани жағынан әсер ету, аталған жұмыстың тиімді әдіс-тәсілдерін тәжірибелік-эксперименттен өткізу.

Зерттеу объектісі: Мектепке дейінгі балаларға жобалау әдісін қолдануда олардың білімдерін дамыту.

Зертеудің ғылыми болжамы: Балабақшада жобалау іс-әрекеті мақсатты, жүйелі түрде ұйымдастырылса, келесідей міндеттер жүзеге асады:

- шығармашылық бастау, қиялы даму, жаңалық ашу;
- терең ойлау және өз бетімен сайлай білу;
- мәселелерді қойып, оларды шешу;
- қоршаған ортаның, елінің, қоғамның, өз қаласының, жақындарының мәселелеріне бейжай қарамау.

Жобалау іс-әрекетін жоспарлау «Жоба не үшін қажет?», «Не үшін ол жүзеге асырылмақ?», «Жобаның өнімі қандай болмақ?», «Жоба қандай түрде жүзеге асырылады?» деген сұрақтардан басталады. Жобамен жұмыс жасау бірнеше кезеңнен тұрады. Әрбір кезеңде педагог пен баланың қарым-қатынасы жеке тұлғалардың қатынасы ретінде жүзеге асырылады.

Жоба барысы:

Бірінші кезең – «Тақырыпты таңдау». Педагогтың міндеті – балалармен бірге терең зерттеуге тақырыпты таңдау, танымдық іс-әрекеттің жоспарын құру.

Екінші кезең – «Дайындау» кезеңі. Тәрбиешінің міндеті – топта балалардың қиялын орындауға жағдай жасау. Жобаны жүзеге асыру әр түрлі іс – әрекет түрлері арқылы жүзеге асады. Жобалау әдісін қолдану тиімділігі бұл жағдайда, үшінші кезеңде баланың психикалық функциялардың, сонымен қатар баланың жеке тұлға ретінде жан-жақты дамуына ықпал етеді. Бұл кезеңде мәселені талқылауда туындап, педагог мәселені жеткізуін, салыстыруын, тәжірибелерді ұйымдстыруына көмектеседі.

Үшінші кезең – «Жүзеге» асыру кезеңі. Балалар үшін ең бағалы, материалдық өнім қойылады. Тәрбиешінің мақсаты – балаларға өз жұмысы туралы әңгімелеп беруге жағдай жасау. Өз жетістіктерінен мақтаныш сезіміне бөлеу, нәтижеге жетуі туралы ойлану.

Төртінші кезең – «Нәтижелік» кезең (қорытынды). Жобалау іс-әрекеті барысында баланың белсенділігінің артып, баламен педагогтің қатынасы өзгеруі мүмкін. Педагогтің оқытушы-ұйымдастырушылық орны кезең бойынша ізденушілік пен өзіндік жұмыстардың дамуына байланысты жобалау іс-әрекетінің аяғында бағыттаушы және түзетуші болып өзгереді.

Жобалау іс-әрекеті қысқа мерзімді 1 күн, 1 апта немесе ұзақ мерзімді 1 ай, бірнеше ай, 1, 2, 3 жыл бола алады.

Балабақшамыз жобалау әдісі арқылы бірнеше бағытта жұмыс жасайды. Соның ішінде «Шағын мұражай» жобасы, «Экологиялық баспалдақ» жобасы, «Әдеби калейдоскоп» жобаларын айта кетейін.

«Әдеби калейдоскоп» жобасы

Мектепке дейінгі балалық шақ – зерек, кітапқұмар, өмірді және бұл өмірде өзін тани алатын, рухани сезімдерін қалыптастыра отырып, бағалай білетін оқырманды, оның көркем сөзге қызығушылығын арттыратын кез. Әрбір бала әріп танып, оқи алмаса да оқырман боп саналады.

Жобаның өзектілігі:

Қазіргі заманғы ата-аналар жергілікті ақын-жазушылардың шығармашылығына көп көңіл бөлмейді, себебі олардың туындыларын XXI ғасырдың балаларына қызықты емес деп есептейді. Бұл жоба жергілікті ақын-сазгер Көмек Ыбырайұлының шығармаларының өзекті және заманауи, олардың қызықты, тілге қонымды екендігіне дәлел бола алады.

Жобаның мақсаты:

Ересек топ балаларын Маңғыстаулық ақын-сазгер Көмек Ыбырайұлының шығармашылығымен таныстыру.

Жоба міндеттері:

- Балаларды Көмек Ыбырайұлының өмірбаянымен таныстыру;
- Көмек Ыбырайұлының негізгі шығармаларымен таныстыру, шығармаларды эмоционалдық-образдық қабылдауын қалыптастыру;
- Көркем сөзден ләззат алу, ертегілер, пьессалар, өлеңдер мен әңгімелердің астарлы мағынасын ұғыну;
- Балаларда шығармалардың кейіпкелеріне қиналып, уайымдай білуін тәрбиелеу. Балалардың мейірімділігін, туған өлке табиғатының сұлулығын байқауды тәрбиелеу. Рухани-патриоттық тәрбие бойынша жұмысты жалғастыру;
- Балалардың танымын және ақыл-ойын, тілін дамыту;
- Ата-аналарды отбасылық кітап оқуға қызықтыру.

Бұл жобаның нәтижесінде: К.Ыбырайұлының өмірбаянымен, шығармашылығымен танысты. Ауызша сөйлеу компоненттерін дамыды: «Ойынпаз», «Футболшы», «Жүзгіш баланың әні» өлеңдерін жаттады; «Төрт түліктің айтысы», «Әжемнің ертегісі», «Құрбақа қалай тасбақаға айналды», «Сазайын тартқан түлкі», «Аңғал аю», «Ерлік жасамақшы болған көжек» ертегілерін оқу, сахналау; тілдік грамматикалық құрылымын қалыптастырылды, қағаздан шағала, аю, күшік, қоян құрастырды; қағаз майлықтардан түйе, тасбақа, жылан кесіртке жасады;

Бейнелеу және эстетикасы дамыды: «Ерлік жасамақшы болған көжек» ертегісі бойынша суретін салды; «Тасбақа», «Жылан», «Түйе» өлеңдері бойынша жапсырды; «Шөл дала жануарлар мен жәндіктері» тақырыбында ұжымдық мүсіндеді; «Анашым», «Туған жер», «Қош келдің, Наурыз!», «Балабақшам – өз үйім» әндерін жаттады;

Еңбек іс әрекеті: кітап бұрышында ұйымдастырылған оқу қызметі, педагог пен балалардың бірлескен жұмысы, К.Ыбырайұлының тақырыптық кітаптарын дайындады.

«Экологиялық баспалдақ» жобасы

Мақсаты: Ұлттық мәдениет элементері арқылы балалардың өлкеміздің бақша өсімдіктері туралы білімдерін тереңдету және жүйелеу.

Міндеттері:

- Қазақ халқының мәдениет тарихын қатыстыру арқылы балалардың танымдық әрекеттерін белсендіру;
- «Көкөністер» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын белсендіру, тіл белсенділігін дамыту, балалардың комуникативтік қабілеттерін, сөздік қорын молайту;
- Балаларды шығармашылыққа қызықтыру;
- Көкөністер ұғымын бекіту, олардың сипаттау, өсу орны, дәмдік қасиеттерін білу;
- Көкіністердің пайдасы туралы білімдерін шыңдау;
- Тәжірибелеу қызығушылығын дамыту;
- Еңбекқорлыққа баулу.

Бұл жобаның нәтижесінде: Балалар **к**өкөністерді атауға және ажыратуға, оларды топтастыруға, белгілері арқылы табуға, қысқа әңгімелер құрауға үйренді, көкөністер лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қоры молайды, сахналаулауды, рөлдерге бөліп ойнай білуді, табиғатты аялауға, қамқор болуға, көкөністердің өсуі мен дамуына жағдай жасауға үйренді, халық ауыз әдебиетімен терең танысты.

Балалармен бірге:

1. Топта терезе алдында «Бақша» өсірілді;
2. «Бақша» дидактикалық ойынын жетік меңгерді;
3. «Кішкентай пияз» тыныс алуды дамыту нұсқаулығы жасалынды;
4. Ата-аналарға көкөністердің пайдасы туралы альбомы жасақталды;
5. Балалар шығармашылығы көрмесі ұйымдастырылды;
6. «Біздің қайырымдылық істеріміз» баспа бетіне жарияланды;
7. Қолөнер көрмесін ұйымдастырылды.

«Балабақшадағы шағын мұражай» жобасы.

Мұражайлар экспозицияларының тақырыптары әр алуан және ерекше болып келеді. Мұражайдың мәдени білім беру қызметі бағыттарының бірі ақпараттандыру, білім беру, шығармашылық бастауларды дамыту, тілдесу және тыныңу. Мұндай тұжырымдар уақытша, өйткені олар бір-бірін бірде алмастырып, бірде толықтырып отырады.

Шағын мұражай арқылы білім берудің мақсаты: Мұражайлық педагогика бағытын жүзеге асыру.

Міндеттері:

- Мектепке дейінгі мекемелердің дамытушы ортасын толықтыру;
- Тәрбие- оқыту бөлімін жаңа түрлермен толтыру;
- Тәрбиеленушілерде мұражайлық тұрғыда ұғымды бекіту;
- Танымдық қабілеттері мен танымдық қызметін дамыту;
- Жобалау- сараптау қабілеттерін қалыптастыру;
- Өз білімдерін талдауға үйрету;
- Шығармашылық және логикалық ой мен түйсікті, қиялды дамыту;
- Белсенді өмірлік ұстанымдарды қалыптастыру.

Біздің балабақшада «Қайнар» шағын мұражайы құрылған. Әрине балабақша жағдайында мұражайдағылардай үлкен экспозициялар құру мүмкін емес, сондықтан олар шағын мұражай болып саналады. Шағын мұражай балалардың жас шамасына, білім алу бағдарламасына сәйкес жасалған.

Мұндай дамытушы ортаның басты жемісінің бірі балалар мен ата-аналардың қатысуы. Үлкен мұражайда экспонаттарды ұстауға болмайды, ал шағын мұражайда ұстау қажет. Шағын мұражайға күнде барып тұруға болады, экспонаттардың орнын ауыстырып, жан-жақты қарап шығуға болады. Үлкен мұражайда бала бақылаушы, шағын мұражайда автор, тіпті экспозицияны құрушы бола алады.

Дайындау кезеңі – «Шағын мұражайды жасақтау». Мұнда, біз педагогтардың шығармашылық тобын құрып, шағын мұражайды дайындадық. Оның ішінде: мұражайлық экспозициялармен шағын мұражайды тақырыптық жоспарлауға кірістік. Шағын мұражай бөліктерін атау, шағын мұражай орнын белгілеу, экспозицияларды жоспарлау, шағын мұражай дизайнын ойластыру, экспонаттарды сараптау шағын мұражайдың төл құжатын рәсімдеу, шағын мұражай экспозициялары түрлерімен жұмыс жасау.

Жүзеге асыру кезеңінде: Біздің шағын мұражайымыз «Қайнар», «Ұлы даламның кішкентай бөлшегі» және «Сурет галереясы» атты үш бөліктен тұрады. Бұл бөліктермен әр түрлі жас шамасындағы балалар оқу қызметі барысында танысады. Шағын мұражайды экспозициялармен толтыру бірізділікпен өтеді.

Өткізілген жұмыстардың нәтижесінде:

1. Балаларда қазақ халқының мәдениетін білуге, жергілікті мәдениетке, балалар әдебиетіне, қоршаған ортаға қызығушылығы оянды;
2. Тарихи білімдердің ең кіші бөлшегін алды;
3. Танымдық тәрбие беру бойынша көрсеткіштері жоғарылады;
4. Қазақ халқының салт-дәстүрлерін білді;
5. Ұлттық ойындарға қызуғышылықтары артты;
6. Шағын мұражайда көрген экспонаттарды қағаз бетіне бейнеледі және мүсіндеді;
7. Қолдан жасалған бұйымдар арқылы көрме ұйымдастырды.

Бұл жобалау әдісі ата-аналар мен балалардың қарым-қатынасы мен тәрбиешінің бірлескен жұмысын қамтиды. Ата-аналармен өткізілген көптеген жұмыс («Маңғыстау – маңғаз мекенім» сурет көрмесі, «Туған өлкем-Маңғыстау» қолөнер бұйымдары көрмесі, «Дымково ойыншықтары» көрмесі, «Ерлігің естен кетпес» сурет көрмесі және т.б.)нәтижесінде әзірленген бұйымдар балабақшамыздың шағын мұражайын толықтырды.

Тәжірибелік-зерттеу нәтижелері қосымшадан ұсынылды.

Қорыта келе айтарым, жобалау нәтижесі әрине бізді қуантады, бірақ әлі жоба әрекеттерін жетілдіру керек. Ата-аналармен бірігіп, жеке жұмыстар, яғни балалар мен ата-аналар және балалардың іс-жобасын талдап, тәжірибе жүзінде қолдануды ойға алдым. Жұмыс нәтижесі балалардың жеке тұлға ретінде ақылды, мейірімді, талантты болып қалыптасуын қамтамасыз етеді. Жоба нәтижесінде мектепке дейінгі балалардан алдарына мақсат қоя білетін, оған жету үшін білім жинақтау, кедергілерден өтуге жол іздейтін талантты тұлға қалыптасады. Талдау және нәтиже бағасын салыстыру арқылы жобаны алдағы уақытта одан әрі жетілдіру керектігін түсінеміз.

Әдебиеттер

1.И.Малошова «Здравствуй музей»,№11 Дошкольное воспитание 2009жыл, 24-29 бет;

2.Н.Рыпсова, Л.Логинова «Мини – музей в детском саду» Москва, Линко-Пресс, 2008жыл;

3.Т. Чумалова «Музейная педагогика для дошкольников» №10 Дошкольное воспитание 2007жыл, 44-50 бет;

4.Н.Е.Веракса, А.Н.Веракса «Проектная деятельность дошкольников» Москва, 2010 жыл;

5.Л.С.Киселева, Т.А.Данилина «Проектный метод в деятельности дошкольного учреждения», Москва, 2006жыл;

6.№8 «Отбасыжәнебалабақша» журналы, 2015жыл;

7.№3,2 «Ребенок в детском саду» журналы, 2008жыл.

САНА МЕН ДЕНЕ ҮЙЛЕСІМДІЛІГІ

(Мүмкіндігі шектеулі балаларға пилатес арқылы ағзасының дамуы мен физикалық дұрыс қалыптасуына көмектесу)

А.А.Сактаганова
№17 «Шұғыла» балабақшасының
дене шынықтыру нұсқаушысы
Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев өзінің Жолдауында: «**Дені сау ұлт - жалпы ұлттық міндет.** Салауатты өмір салтын кеңінен насихаттау жұмысын жандандыру керек», - деп атап айтқан еді. Сонымен қоса, балалық шақтан бастап денешынықтыру мен спорттық даярлыққа және оған ең қолайлы

мүмкіндіктер туғызуға ерекше ден қою керектігін баса назар аударды. Міне, осы жүктелген міндеттерді жүзеге асыру мақсатында дені сау, дене шынықтыру және спортпен шұғылданатын тәні сау ұрпақ тәрбиелеу мақсатында біздің № 17 «Шұғыла» мектепке дейінгі ұйымында заманауи денсаулық сақтау технологиялары жарық көрді. Қазіргі таңда «Денсаулық» саласы «Дене шынықтыру» ұйымдастырылған оқу қызметінде кеңінен қолданылуда. Атап айтқанда: степ аэробика, скип аэробика, фитболмен пилатес.

Мақсаты:

1.өз денсаулығына саналы көзқараспен қарауға тәрбиелеу;

2.баланың бойында қозғалыс белсенділігін дамыту және физикалық қасиеттерін қалыптастыру;

3.денсаулық адамға табиғаттың берген басты құндылығы екенін түсіндіру.

Аталған технологияларды қолданар алдында біз олардың балаларға тиімділігін ескере отырып, бағдарламалар құрдық: «Фитболмен пилатес», «Стретчиг- фитнес для мозга», «Қозғалыс – денсаулық кілті».

«Фитболмен пилатес» бағдарламасы вариативтік бөлімге енгізілді, бағдарлама жүктемесі: ортаңғы және ересек топтарына арналған. Ортаңғы топтарда аптасына 2 рет - 72 сағ, ал ересек топтарда - 36 сағ.

Мүмкіндігі шектеулі балалардың өміріндегі пилатестің алатын орны ерекше. Пилатестің ерекшелігі - адам жасына шек қоймайды. Пилатеспен үлкен де, кіші де, егде жастағы адамдар да айналыса алады. Сонымен қатар, пилатеспен айналысуға ешнәрсе кедергі жасамайды. Жарақат алу, сіңірлердің тартылуы сияқты жағдайлардың мүлдем болмауы да мүмкін. Себебі қимылдардың барлық түрі асықпай, баяу және толқынды түрде жасалады.

Сондықтан пилатес жүйесі балаларға қолайлы. Пилатес жүйесі көп жағдайда арқаның бұлшық еттерін қатайту, иық және омыртқа сүйектерін жақсартуда мол пайдасы бар, бұл спорт түріне жас кезінен бастап көп көңіл бөлу керек. Қазіргі таңда екінің бірінде омыртқа ақаулығы кездеседі. Бірақ пилатеспен айналысқан адам, мұндай мәселеге тез шешім таба алады. Пилатестің астарында «дене болмысына бақылау жасау» деген мағына жатыр. **Пилатес балаларды дұрыс тыныс алуға**, ағзасындағы қан айналымының жақсаруына, бір сөзбен айтқанда ағзаның жағдайын толығымен жақсартуына көмектеседі. Пилатес балаларды тек физикалық емес, сонымен қатар психикалық жағдайын қадағалауға тәрбиелейді.

Пилатес - тек сәнді сөз емес, сонымен қатар фитнеске деген сәнді бағыт. «Пилатес дегеніміз не?» деген сұраққа қысқаша былай жауап беруге болады: пилатес жаттығулары - біріншіден; ұқыпты және нәзік түрде арқаға, омыртқаға арналған жаттығулар кешені, дене болмысын сұлуландыратын гимнастика.

Дене шынықтыру ұйымдастырылған оқу қызметінде степ-аэробика, гимнастикалық доптармен жасалынатын жаттығулар, фитболмен пилатес жаттығуларын кеңінен пайдаланамыз.

Ұйымдастырылған оқу қызметінің негізгі бөліміндегі міндеттерді шешу үшін арнайы дайындалған әртүрлі негізге бағытталған фитнестің кешенді

жаттығуларын қолданамыз(көп күшті қажет ететін аэробиканың би түрі, скип-аэробика, степ-аэробика т.б.).

Олардың бәрі шапшаңдыққа, секіргіштікке күшті болуға басқа да қимыл-қозғалыс қабілеттерін дамытуға арналған. [2].

Сонымен қатар, заманауи технологиялар түрлі сауықтыру шараларында да кеңінен пайдалынылады, мысалы скип-аэробика. Фитнестің бұл бөлігінде балалар шапшаң, күшті болып қана қоймай, басқа да қимыл-қозғалыс қабілеттерін дамытады және би қимылдарын үйреніп, әуенді тыңдап, әуенмен бірқалыпты қимылдайды (сурет 1,2).

Аэробикамен айналысу балаларға көп қуаныш әкеліп, көтеріңкі көңіл-күй сыйлайды [3].

Біз балаларға арнайы жеке - стептер дайындадық. Степ - бұл отырғыш тәрізді спорттық құрал, биіктігі 8 см, ені - 25 см, ұзындығы - 40 см. Степ-аэробикада міндетті түрде балаларға жақсы көңіл-күй сыйлайтындай ритмикалық музыканы пайдаланған жөн. Степ-аэробикамен түрлі нұсқада айналысуға болады:

- толық сауықтыру шарасы ретінде (мектеп жасына дейінгі балалармен 25-35 мин.);
- ұйымдастырылған оқу қызметінде (ұзақтығы 10-15 мин.);
- ертеңгілік жаттығу ретінде;

Степ-аэробиканың бір кешені толық ұйымдастырылған оқу қызметі ретінде балалармен үш ай бойы жүргізіледі, кейбір жаттығулар балалардың меңгеруіне қарай жұмыс барысында өзгеріп, күрделінуі мүмкін (сурет 3,4,5).

Жоғарыда аталған заманауи денсаулық сақтау технологиялары арқылы біз мынадай жетістіктерге қол жеткіздік:

1. табиғи өсуді қолдауға жол ашты;
2. өз қозғалысын бақылауды, тепе-теңдікті сақтауды үйретті;
3. барлық бұлшық еттердің қатаюын қадағалады;
4. күш, иілгіштік қасиеттерін арттырды;
5. дұрыс тыныс алуға үйретті;
6. зейінді тұрақтандыруға дағдыландырды;
7. өзінесенімділік қасиетін ояту;
8. балалардың ұсақ қол моторикасын дамытуына көмек берді.

Әдебиеттер:

1. Клубкова Е.Ю. Фитбол гимнастика в оздоровлении организма.- 2013г.

2. Шихи К. Фитнес-терапия: Исчерпывающее руководство для тех, кто хочет сохранить силу и здоровье своего тела и преодолеть болезни. Пер. с англ. Гришин А. В. – М.: Тера-спорт, 2001. -216 с.

3. Авербух М. Двигайся и живи больше; уникальная фитнес-программа для продления молодости / Пер. с англ. Т. Новиковой – М.: Фаир- Пресс, 2004. - 272 с.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

Г.Н. Оспанова, С.К. Аскатова
«№5 «Бала әлемі» ясли бақшасы
ШҚО, Семей қаласы

Біздің елімізде бала тәрбиесіне туғаннан бастап көңіл бөлу өзекті мәселенің бірі. Бұл – біздің ата-бабаларымыздан келе жатқан дәстүрлі үрдіс. Бала дүние есігін ашқан күннен бастап сол қоғамның белді бір мүшесі ретінде дамып қалыптасуы керек. Туғаннан бастап дұрыс тәрбие мен білім алған бала өз елінің қалаулы азаматы болып өсетіні сөзсіз.

Заман бір орында тұрмайды, үнемі даму үстінде. Білім беру саласындағы елімізде болып жатқан өзгерістер мен жаңашыл бағыттар қазіргі таңда тек қана мектептерді қамтып қоймай, балабақшадан бастау алып отыр. Сондықтан да қазіргі біздің міндетіміз – балаларды қоғамдағы өзгерістерге төтеп бере алатын, тәрбиелі де білімді ұрпақты тәрбиелеу.

Елбасымыз биылғы Жолдауында: «Бүгін мен Қазақстанды Үшінші жаңғырту жөнінде міндет қойып отырмын. Елдің жаһандық бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ететін экономикалық өсімнің жаңа моделін құру қажет. Қазіргі кезде көптеген елдер осындай міндетті орындауға ұмтылуда. Өсімнің жаңа моделіне көшу тәсілі әр жерде әр түрлі екеніне сенімдімін. Біз өзіміздің мықты тұстарын пайдаланып, Тәуелсіздігіміздің 25 жылында бірге қалыптастырған әлеуетімізді жоғалтып алмауымыз керек қой. Бұл жаңғыру – қазіргі жаһандық сын-қатерлермен күрес жоспары емес, болашаққа, «Қазақстан-2050» стратегиясы мақсаттарына бастайтын сенімді көпір болмақ.

Бірінші басымдық – экономиканың жеделдетілген технологиялық жаңғыртылуы. Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл – маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты. Осыған орай, Үкіметке «Цифрлық Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырамын», – деді.

Елбасымыз атап айтқандай, цифрлық технологияны қолдануды жүзеге асыру үшін өсіп келе жатқан жас ұрпақ жаңа ақпараттық-коммуникациялық техникаларды еркін қолдана білуі қажет. Мектепке дейінгі ұйымдардағы педагогикалық үдерістердің инновациялығы – мектеп жасына дейінгі балалардың тиімді дамуына себін тигізетін жаңа технологияларды мақсатты енгізуінде. Педагог пен баланың өзара әрекет етуі жүзеге асырылатын оқытудың интерактивті әдістерін қолдану барынша маңызды бола бастады [2-3].

Қазіргі таңда балабақшада қолданылып жатқан жаңашыл бағыттағы инновациялық технологиялардың маңызы зор. Нақты тоқтала кетер болсақ,

ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, оның ішінде интерактивті әдістер, флипчарт сабақтарының тиімділігіне тоқталып кетейік. Ақпараттық-коммуникациялық технология тәрбие мен білім беру жүйесіне жаңа талаптар қоя отырып, өсіп келе жатқан жас ұрпаққа жаңаша білім беруге жетелейді. Сондай-ақ балаға білім берудегі дәстүрлі әдістемелердің орынын алмастыра отырып, жан-жақты ауқымды білім беруге мүмкіндік береді[2-12]. Ақпараттық-коммуникациялық технологияны білім беру жүйесінде қолдану үшін қажетті құралдар болуы қажет олар: (компьютер, аудио, кино, видео т.б).

Ақпараттық-коммуникациялық технологияның тиімділігі:

- техникалық құралдар арқылы білім беруді заманауи етуге болады;
- бала техникалық құралдар көмегімен әлемді жақын тани алады, баланың ой - өрісін дамытуда жаңаша білім алуды көздейді;
- бала мен педагог арасындағы қарым-қатынасты жақындата түседі;
- педагог қарастыратын тақырыпты бейнелік тұрғыда эмоционалды бояуы қанық материалдар көмегімен қолдана алады, бала да педагог та уақытты үнемдейді, білім беру әрекетінің құрлымын толықтырады, мазмұнын байытады;
- АКТ қолдану арқылы ата-аналардың отбасы жағдайында балаларға арналған компьютерлік ойындарды дұрыс таңдауға бағыттайды;
- АКТ қолдану балабақшада педагогикалық ұжыммен әдістемелік жұмыстарды жүргізуге өз көмегін тигізеді.

Аталған технология көмегімен жоспарлау, бақылау, мониторинг жасауға болады. Мектепке дейінгі мекемеде интерактивті тақтаны пайдалану тәсілдері өте көп. Бұлар презентациялар, интерактивті оқыту бағдарламалары, графикалық, бағдарламалық орталықтарда жобалар құрастыру.

Презентациямектепке дейінгі балаларға түсінікті ақпараттық бейнелі түрін береді және балалардың образды ойлау жүйесін қалыптастырады. Мультимедиалық презентациялар арқылы жарқын жүйе ретінде дамытушы және үйренуші материалды беруге мүмкіндік береді. Бұл жағдайда қабылдаудың әртүрлі жақтары іске қосылады, ақпаратты суретті бейне арқылы бала ойында сақталуына жағдай жасайды. Компьютер күнделікті өмірде көре бермейтін кейбір өмірлік жағдаяттарды модельдеуге мүмкіндік береді. Мультимедиалық презентациалар арқылы тапсырманы түсіндіру мен бекітудің әдеттен тыс жаңа тәсілдерін қолдану, балалардың туындыны елес назарын жоғарлатып, ой өрісін жан-жақты дамытуға көмектеседі. Балалардың мультимедиалық презентацияларды игеруі сөздік қоры байытып, есте сақтау, шығармашылық қабілеттерін, қиялын дамытады.

Интерактивті оқыту үйретуші, жүргізуші, мұғалім, тренер, жетекші арасындағы белсенді қарым-қатынасқа негізделген. Интерактивті оқыту – субьекті мен обьектіні оқытудың қайтарымды байланысы бар жақсы ұйымдастырылған, арасындағы ақпараттық екі жақты ауыстырылымы бар оқытудың түрі.

Интерактивті тақтаны пайдалануда қандай дағдылар болу қажет:

• компьютерді қолдана білудің бастапқы білімі;

• Word, Power Point бағдарламаларымен жұмыстану;

•Интернет жүйесінде жұмыстану практикасы (бейнелерді, әзір презентациялар мен оқыту бағдарламаларын тауып алу);

•ActivInspire бағдарламасында флипчарт-сабақтар құру[2-22].

Флипчарт – бұл материалдарды құруға және көрсетуге болатын жұмыс үстелі. Бұл көптеген беттері бар кітапты еске түсіретін дәстүрлі қағаз флипчартының экранды түрі, бір мезгілде бірнеше флипчарт ашуға болады. Флипчарт бетінде бейнелеу фонын қосуға, фильмдер мен ойындарды көрсетуге болады.

Педагогтың көңіл аударатын мәселелер:

1.СанПиН талаптарына сүйеніп, білім беру барысында компьютермен жұмыс жасауда 5 жастағы балалармен 10 минут, 6-7 жастағы балалармен 15 минут 2-3 метр арақашықтықтық сақтау және күні бойына 1 рет, аптасына 3 рет қолдану талап етіледі.

2.Мультимедиялық жұмыстарды (презентациялар) әзірлеуде арнайы психолог мамандар кеңесіне жүгіну керек. Балалардың қабылдауына және танымдық үрдістерін дамытуға көмектесетін тапсырма санына көңіл бөлу қажет.

3.Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің соңында көзге арналған жаттығуларды жасауға көңіл бөлу керек.

4.Бала жасына сай емес, баланың қабылдауына ауыр слайдттар мен суреттер, анимацияларды қолданбау.

Жоғарыда айтып кеткендей, кейінгі ақпараттарға сүйенер болсақ, ақпараттық-коммуникациялық технологияны балабақшада қолдану мәселесі қазіргі таңда еліміздің барлық балабақшаларында кеңінен қолға алынған. Солардың бірі біздің балабақшамыз деп айтуға толық негіз бар(фото№1). Қазіргі таңда педагогикалық ұжым «Мектепке дейінгі мекемеде сапалы тәрбие мен білім беруді жүзеге асыруда инновациялық әдістемелер мен технологияларды қолдану» тақырыбында зерттеу жұмысын қолға алған. Бұндағы мақсат: мектепке дейінгі балалардың жеке тұлғалық, эмоционалдық, әлеуметтік және зияткерлік дамуы үшін қолданылатын инновациялық әдістемелер мен технологияларды жүйелеу, іс тәжірибеге енгізу арқылы сапалы тәрбие мен білімді қамтамасыз ету. Тақырыпты таңдаудағы басты себептер:

• инновациялық әдістемелерді тиімді қолдана отырып мектеп жасына дейінгі баланың тұлғалық, эмоционалдық, әлеуметтік және зияткерлік дамуын жүзеге асыру;

• мектепке дейінгі кезенде сапалы тәрбиелеу мен білім беру процесін қамтамасыз ету мақсатында инновациялық әдістемелерді дербес таңдап, педагогтың кәсіби құзыреттілігін арттыру.

Педагогикалық ұжым аталған тақырып бойынша қол жеткізген жетістігін Республикалық, облыстық, қалалық деңгейде еркін қолданып жүр. Педагогтар іс-тәжірибелері «Отбасы және балабақша», «Бала мен балабақша», «Педагогика жаршысы» Республикалық ғылыми – әдістемелік журналдарында жарияланды. Былтырғы оқу жылында Шығыс Қазақстан облысы Білім басқармасы «Шығыс» өңірлік орталығының ұйымдастыруымен өткен

«Инновациялық технологиялар арқылы мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық қабілетінің дамуы – тәрбиеленушілердің әлеуметтік құзыреттілігін қалыптастырудың бір факторы» тақырыбындағы облыстық мектепке дейінгі мекеме меңгерушілері мен әдіскерлеріне арналған семинар жұмысында 29 педагог өз іс-тәжірибесімен бөлісті. Семинар жұмысы барысында педагогтар ақпараттық-коммуникациялық құралдар көмегімен балаларға арналған көрнекіліктерді талапқа сай көрсете білді. Сондай-ақ берілген тақырыптар аудио, видео құралдар көмегімен балалардың назарына ұсынылды (фото №2). Интерактивтік тақтаны балалар еркін қолданып, берілген тапсырмаларды орындай білді.

Бүгінгі таңда шығармашылық топ тәрбиешілері мектеп жасына дейінгі балалардың жан-жақты дамуын жүзеге асыруда қазіргі заман талабына сай ұсынылып жатқан ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың тиімді тұстарын қарастырып біртіндеп іс тәжірибеге енгізудің жолдарын қарастырып қана қоймай, әдістемелік құрал әзірлеп шығарды. Аталған құрал ортаңғы топ тәрбиеленушілеріне арналған «Таным» білім саласына қатысты қарапайым математикалық ұғымдарды қалыптастыру ұйымдастырылған оқу қызметіне

қосымша ретінде ұсынылған «Бауырсаққа арналған қызықты математика» ойын-сабақтар жинағы. Ойын-сабақтағы жинақталған тапсырмалар, ойындар, жаттығулар негізінен балалардың қарапайым математикалық ұғымдарын бекітуге, тиянақтауға арналған. Жинақтың мазмұны балалардың өздеріне таныс ертегі кейіпкері бауырсақтың бастан кешкен оқиғалары желісінде өрбиді. Тапсырмалар ақпараттық-коммуникациялық құралдар көмегімен жүзеге асады. Қазіргі таңда аталған ойын-сабақтар ортаңғы топтағы вариативтік компонент сағаттарында кеңінен қолданылуда. Аталған әдістемелік құрал рецензияға ие. Ойын-сабақтардың тиімділігі мен кейбір тапсырмаларын шығармашылық топ тәрбиешілері республикалық, облыстық деңгейде насихаттап жүр.

Қорыта айтқанда, жаңа педагогикалық технологиялардың қай-қайсысын алып қарастырсақ та оқытуды ізгілендіру мен демократияландыруға, балалардың өздігінен бағыт-бағдарын анықтап, дамуына, ең бастысы, өзін-өзі тәрбиелей алатын тұлға ретінде қалыптасуына жағдай жасауға болатыны күмәнсіз. Ақпараттандыруға үлкен экономикалық қолдау көрсетіліп, оны оқыту, үйрету мәселесі бүкілхалықтық деңгейге көтерілсе ғана біздің еліміз өндірістің жоғары психологиясын меңгерген дүниежүзілік бәсекеге төтеп беретін, өндіріс өнімдерін өндіре алатын, алдыңғы қатарлы мемлекетке айналады. Ол дәрежеге жетуге қажетті білім алуына жас ұрпақтың қабілеті жететініне сенім мол. Осындай өзгермелі заманға сай ұрпақты тәрбиелеу үшін педагог та заманға сайбілімді, кәсіби шеберлігі жоғары, талғамы биік болу қажет. Бала бойына балабақша қабырғасынан бастап сіңірген тәрбие мен білім, келешекте өз жемісін берері анық. Балаға дұрыс әрі нақты берілген білім оның келешегіне өмірлік азық бола алады.

ЛЭПБУК – КАК УНИВЕРСАЛЬНОЕ ДИДАКТИЧЕСКОЕ ПОСОБИЕ В РАБОТЕ С ДОШКОЛЬНИКАМИ

Зейнуллина Г.Е.,
воспитатель мини-центра «Арман»
КГУ «Соколовская СШ»
Кызылжарский район, СКО

Создание национальной системы дошкольного образования, ориентированного на полноценное развитие личности каждого ребенка, выдвигает постоянно повышающиеся требования к образовательному процессу. Пересматриваются прежние ценности и приоритеты, цели и педагогические средства. Тем самым выполняется ориентир, поставленный в Послании Президента – лидера Нации Нурсултана Назарбаева народу Казахстана: «…в ходе модернизации системы образования необходимо внедрять в процесс обучения современные методики и технологии». [1]

В условиях модернизации образования педагогу необходимо искать новые методы и технологии обучения, которые помогали бы ему обучать и воспитывать личность, которая нужна новому современному обществу — личность, которая может нестандартно мыслить, предлагать и реализовывать различные идеи. [2]

Сейчас перед воспитателем стоит задача научить дошкольников ориентироваться в потоке информаций, поступающих к ним отовсюду. Детям важно не только правильно усваивать и структурировать информацию, но и уметь целенаправленно искать её. Для реализации этих задач необходимо использовать инновационные технологии обучения. Одним из наиболее ярких, развивающих, интересных, значимых методов, как для взрослых, так и для детей дошкольного возраста является универсальное дидактическое пособие *лэпбук*.

У нас в стране лэпбук считается методом новым и, пока еще, не получил широкого распространения. Однако стоит знать, что лэпбук – это самый популярный метод домашнего обучения, используемый родителями по всему миру.

Так что же стоит за модным словом лэпбук? Термин Lapbook впервые был придуман Тэмми Дюби, писателем из Вирджинии, США. Такое название дано, потому что весь проект может быть вписан в книгу, которая помещается на коленях ребенка. Если переводить дословно, то лэпбук (lap – колени, book – книга) – это книжка на коленях. Часто можно встретить и другие названия: тематическая папка, интерактивная папка, папка проектов. Но суть сводится к тому, что лэпбук – это самодельная интерактивная папка с кармашками, мини-книжками, окошками, подвижными деталями, вставками, которые ребенок может доставать, перекладывать, складывать по своему усмотрению. В ней собирается материал по какой-то определенной теме.

Лэпбук - это не только мощный справочный инструмент и особая форма организации учебного материала, это, прежде всего, основа партнерской

проектной деятельности взрослого с детьми (педагога с детьми, родителя с ребенком). Основа лэпбука создается педагогом и дополняется, совершенствуется вместе с детьми и их родителями. В результате такой работы получается отлично проработанный исследовательский проект.

Значение лэпбука в работе воспитателя с детьми:

1. Лэпбук помогает организовать информацию по изучаемой теме и лучше систематизировать материал, сделать его понятным и доступным каждому ребенку (особенно если ребенок «визуал»). Взрослым «визуалам» такая форма обучения тоже понравится.
2. Лэпбуки помогают быстро и эффективно закрепить изученное в занимательно-игровой форме. В любое удобное время ребенок просто открывает лэпбук и с радостью рассматривает книжку, погружаясь в материал. За счет наглядной привлекательности лэпбука обучение происходит непроизвольно.
3. Подключая ребенка к созданию лэпбука, мы помогаем ребенку сделать первые шаги к формированию навыка самостоятельно собирать и организовывать информацию.
4. Лэпбук способствует оформлению результатов совместной проектной деятельности
5. Опыт показывает, что лэпбук хорошо подойдет для организованной учебной деятельности:

- в группах, где одновременно обучаются дети разных возрастов. В папке могут содержаться задания разного уровня, поэтому любой ребенок найдет себе занятия по силам (например, для малышей – кармашки с карточками или фигурками животных, а старшим детям – задания, подразумевающие умение писать и т. д.)
- в группах одной возрастной категории. Эти тематические пособия разрабатываются специально под конкретного ребенка с его уровнем знаний.

Распространены также и «коллективные» тематические папки – лэпбуки в детских садах и школах, изготавливаемые воспитателями и учителями.

В работе педагога лэпбук используетсся с любого возраста. Для младшего возраста - это обобщенные темы, например, «Зима», «Домашние животные», для возраста старшего - это более конкретные темы «Календарь», «Дикий зверь» и другие. Оптимальный возраст ребенка для начала занятий по совместному составлению тематической папки – 5 лет. Дети 7-8 лет уже могут совершенно самостоятельно придумывать и делать свои собственные лэпбуки.

Разновидности тематических папок

Лэпбуки могут иметь несколько разновидностей. В зависимости от назначения, они бывают: учебные; игровые; поздравительные, праздничные; автобиографические (папка-отчет о каком-то важном событии в жизни ребенка: путешествие, поход в цирк и т.д.)

В зависимости от формы: стандартная книжка с двумя разворотами, папка с 3-5 разворотами, книжка-гармошка, фигурная папка.

Организация материала: стандартные кармашки, обычные и фигурные конверты, кармашки-гармошки, кармашки-книжки, окошки и дверцы, вращающиеся детали, высовывающиеся детали, карточки, пазлы, чистые листы для заметок и т.д.

Теоретическая разработка лэпбука.

Сам процесс изготовления лэпбука невероятно захватывающий. Готовые тематические шаблоны для лэпбуков и кармашков для них можно скачать бесплатно в Сети, – это лучший вариант для новичков. Но идеальный вариант изготовления тематической папки совместно с ребенком, тогда он запоминает информацию в процессе создания лэпбука. Это не так уж и сложно – главное, начать и увлечься процессом.

Тема для лэпбука. Преимущество данного вида пособий заключается в том, что его можно посвятить совершенно любой тематике. При изготовлении лэпбука для младших дошкольников темы и материалы должны быть элементарными. Для старших дошкольников можно подобрать материал более сложный. К тому же, если лэпбук изготавливается не для коллектива, а для одного ребенка, надо ориентироваться на него: какие темы нуждаются в изучении или закреплении, насколько ребенок продвинут в той или иной теме.

Лучше всего получаются лэпбуки на частные, а не на общие темы, например, на тему «Насекомые». Но он получится очень обзорным, так как сложно полностью отразить эту многообразную тему в ограниченном объеме папки. Получится книжка с самыми общеизвестными фактами – это хорошо подойдет для детей младших групп, для которых эти факты являются новыми. Для детей старших групп такой лэпбук будет нести мало пользы. Но, если взять какое-нибудь конкретное насекомое и в лэпбуке дать подробную информацию о нем - то это будет гораздо продуктивнее.

План. После выбора темы, надо написать план. Ведь лэпбук это не просто книжка с картинками - это учебное пособие. Поэтому надо продумать, что он должен включать в себя, чтобы полностью раскрыть тему.

Макет. Следующий этап самый интересный - создание макета, как в лэпбуке будет представлен каждый из пунктов плана. Здесь нет границ для фантазии: формы представления могут быть любые. От самого простого - текстового, до игр и развивающих заданий. И все это разместить на разных элементах: в кармашках, блокнотиках, мини-книжках, книжках-гармошках, вращающихся кругах, конвертиках разных форм, карточках, разворачивающихся страничках и т.п.

Сбор информации. Чтобы ребенок видел все возможные способы поиска информации при оформлении лэпбука используется материал из журналов, книг, фотографии, но не из интернет – ресурсов.

Создание шаблона. В соответствии с макетом надо сделать шаблон папки в натуральную величину.

Создание лэпбука в ходе проектной деятельности.

Лэпбук – разновидность метода проекта. Создание лэпбука содержит все этапы проекта:

1. целеполагание - выбор темы.
2. разработка лэпбука - составление плана.
3. выполнение - практическая часть.
4. подведение итогов: лэпбук – средство для реализации деятельностного метода обучения.

Лэпбук - эффективное средство для привлечения родителей к сотрудничеству. Родители обеспечивают поддержку:

- организационную – экскурсии, походы;
- техническую – фото, видео;
- информационную – сбор информации для лэпбука;
- мотивационную - поддерживание интереса, уверенности в успехе.

Тема проекта: «Создание лэпбука – вид совместной деятельности взрослых и детей»

Творческое название: «Лэпбук – ребятам друг!»

Цель: оформление теоретической части проектной деятельности в дошкольной организации

Задачи:

- помочь педагогам систематизировать информацию по проекту;
- дать конкретный пример оформления реализованного проекта.

Тип проекта: творческий, практико-ориентированный, групповой

Участники проекта: воспитатели, дети средней группы и их родители.

Продолжительность: Среднесрочный, февраль - март 2017 года.

В ходе проектной деятельности были определены цели для работы с детьми:

Образовательные цели: расширение кругозора об окружающем мире.

Развивающие цели: развитие познавательной активности, наблюдательности, творческого мышления.

Воспитательные цели:в оспитание интереса к окружающему миру, формирование самостоятельности в самообучении.

Кроме того, были выделены цели:

- **для родителей:** повышение компетентности по данной теме, укрепление детско-родительских отношений в ходе исследования и создания интерактивной папки, самореализация.
- **для педагогов:** организация эффективного сотрудничества с семьями воспитанников, координация деятельности участников проекта на всех этапах, обеспечение постоянного контроля за ходом и сроками реализации проекта, презентация материальных результатов, внедрение новых методов в работу с детьми, обогащение предметно-развивающей среды серией лэпбуков, распространение педагогического опыта.

Основополагающий вопрос: как сделать полезный материал интересным?

Проблемный вопрос: повлияет ли лэпбук на процесс обучения?

Гипотеза: лэпбук сделает процесс познания нового быстрым, интересным, всесторонним.

План реализации проекта «Лэпбук – ребятам друг!»

Этапы проекта:

1. Интригующее начало, обозначение проблемы «А знаете ли Вы, что такое лэпбук?»
2. Определение педагогом конечной цели проекта: создание лэпбуков.
3. Распределение тематики лэпбуков для каждой семьи индивидуально, чтобы темы не повторялись: «Менің отаным Қазахстан! – Моя родина Казахстан!», «Зима», «Зимующие птицы», «Детям о пожарной безопасности», «Математика вокруг нас», «Животные наших лесов», «Овощи», «Фрукты», «Огород на окне», «Профессия - полицейский» и другие. (см. приложение 1).
4. Сбор информации семьями детей
5. Составление рекомендаций и проведение педагого консультаций для родителей («Что такое лэпбук?», «С чего начать при создании лэпбука?») (см. приложение 2)
6. Систематизация и анализ полученных сведений.
7. Обсуждение вариантов оформления и способов создания лэпбука.
8. Совместное движение взрослых и детей к результату.
9. Обсуждение и просмотр результатов творческих семейных работ.
10. Награждение участников проекта.

Результаты по проекту «Лэпбук – ребятам друг!»:

- Реализация данного проекта сблизила всех участников.
- У детей расширился кругозор, совершенствовалась мыслительная деятельность.
- Принес педагогам пополнение предметно-развивающей среды в виде эксклюзивных интерактивных папок.
- В результате реализации проекта подтвердилась гипотеза, что лэпбук – это отличный способ получения, расширения и закрепления знаний по определенной теме.

Таким образом, в ходе реализации данного проекта удалось ознакомить педагогов с новым видом совместной деятельности, Сам процесс исследования и результат проекта доставил детям радость, родителям – удовлетворение. При создании лэпбуков семьи проявили креатив, фантазию, заинтересованность. Для оформления использовали свои художественные навыки, компьютерную графику, яркие иллюстративные материалы, декоративные элементы. Каждый лэпбук получился по-своему уникален.

Не зря говорят, что прийти вместе – это начало, остаться вместе – это развитие, работать вместе – это успех.

При создании лэпбука в проектной деятельности дети учатся добывать информацию сами, а не получать ее в готовом виде. Такая форма получения знаний активизирует психические познавательные процессы (воображение,

внимание, память, восприятие и т.д.) и развивает творческие способности ребенка.

Лэпбук – итоговый результат совместной работы с детьми по той или иной теме. Его изготовлению предшествуют тематические занятия и игры, обсуждение и обговаривание сложных вопросов, выполнение заданий. Только в этом случае ребенок будет готов к изготовлению тематической папки, и она действительно выполнит свою роль закрепляющего, систематизирующего дидактического и игрового пособия.

Подводя итог, можно выделить следующие преимущества использования лэпбука.

Лэпбук помогает:

- структурировать сложную информацию
- развивает познавательный интерес и творческое мышление
- разнообразит даже самую скучную тему
- научит простому способу запоминания
- объединит всю семью или группу детей в детском саду для увлекательного и полезного занятия.

Таким образом, рассмотренный выше метод дает представление о высокой степени адаптивности инновационных технологий в специфике дошкольных учреждений. В работе с дошкольниками – это достаточно оптимальный, инновационный и перспективный метод, который должен занять свое достойное место в системе дошкольного образования.

Литература

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана, 31.01.17 г. – «Казахстанская правда», 2017

2. Гатовская Д. А. Лэпбук как средство обучения // Проблемы и перспективы развития образования: материалы VI междунар. науч. конф.— Пермь: Меркурий, 2015. — С. 162-164.

3. http://ta-vi-ka.blogspot.ca/2014/02/lapbook-inter.html#sthash.efg4O48G.dpuf

4. http://www.rosettastone.com/homeschool/articles/what-is-lapbooking

Приложение 1

Лэпбук

«Менің отаным Қазахстан! – Моя родина Казахстан!»

МОЯ СТРАНА

МОЯ СТРАНА

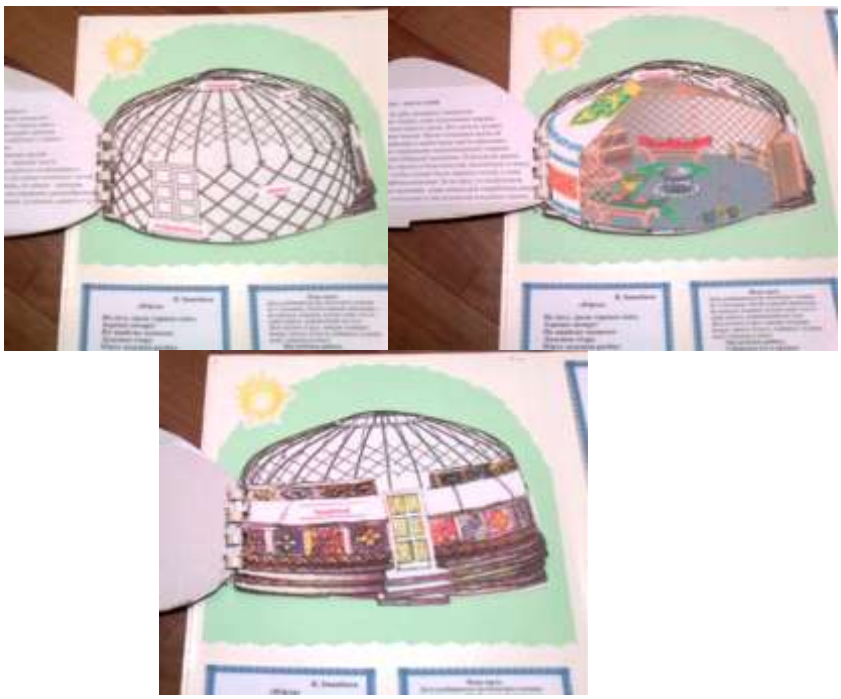

Алгоритм создания лэпбука.
(рекомендации для родителей)

1. Выбор темы.
2. Продумать какие подтемы вы хотите раскрыть.
3. Продумать, как разместить эти подтемы в лэпбуке.
4. Сделать папку (основу) в натуральную величину.
5. Собрать материал по подтемам.
6. Изготовить для каждой подтемы свои элементы, всё аккуратно приклеить в папке.
7. Оформить лэпбук

«ЛЭПБУК» КАК ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ 6-7 ЛЕТ

Калинина И.А., воспитатель,
школа-лицей №1 г. Костанай

Современные требования, которые предъявляет государство к качеству образовательной деятельности в дошкольном возрасте, подразумевают, что педагогу необходимо постоянно заниматься самообразованием, повышать свой уровень профессиональной компетентности и владеть необходимыми образовательными технологиями. Каждый педагог ищет новые подходы, идеи, формы и методы в своей педагогической деятельности, которые были бы интересны дошкольникам, соответствовали бы их возрасту и наиболее эффективно решали педагогические, образовательные и воспитательные задачи. Главная особенность организации образовательной деятельности на

современном этапе - это уход от организованной учебной деятельности, повышение статуса игры, как основного вида деятельности детей 6-7 лет; включение в процесс эффективных форм работы с детьми: ИКТ, проектной деятельности, игровых, проблемно-обучающих ситуаций в рамках интеграции образовательных областей. Таким образом, «занятие», как специально организованная форма учебной деятельности отменяется. Занятием должна стать интересная для детей, специально организованная воспитателем специфическая детская деятельность, подразумевающая их активность, деловое взаимодействие и общение, накопление детьми определенной информации об окружающем мире, формирование определенных знаний, умений и навыков. Но процесс обучения остается. Педагоги должны продолжать «заниматься» с детьми. Между тем необходимо понимать разницу между «старым» обучением и «новым». В нашей практике все чаще встречаются дети, которые не хотят заниматься, которым неинтересно то, что происходит в совместной образовательной деятельности педагога и детей. Поэтому важным условием повышения эффективности работы с детьми 6-7 лет является не расширение образовательных задач, а разработка новых педагогических технологий, связанных, в первую очередь, спецификой общения ребенка с взрослыми и сверстниками с рациональной эффективной организацией жизни.

В поиске новых форм организации образовательной деятельности находится сейчас каждый педагог. Результатом такого поиска в моем случае стала тематическая папка, или «лэпбук». «Лэпбук» (lapbook), или, как его еще называют, тематическая папка, – это самодельная интерактивная папка с кармашками, дверками, окошками, подвижными деталями, которые ребенок может доставать, перекладывать, складывать по своему усмотрению [1, с.15]. В ней собирается материал по какой-то определенной теме. При этом «лэпбук» – это не просто поделка. Это наглядно-практический метод обучения, заключительный этап самостоятельной исследовательской работы, которую ребенок проделал в ходе изучения данной темы. Чтобы заполнить эту папку, ребёнку нужно будет выполнить определенные задания, провести наблюдения, изучить представленный материал. Создание «лэпбука» поможет закрепить и систематизировать изученный материал, а рассматривание папки в дальнейшем позволит быстро освежить в памяти пройденные темы. Работа с «лэпбуком» отвечает основным тезисам организации партнерской деятельности взрослого с детьми:

- включенность воспитателя в деятельность наравне с детьми;
- добровольное присоединение дошкольников к деятельности (без психического и дисциплинарного принуждения);
- свободное общение и перемещение детей во время организованной учебной деятельности (при соответствии организации рабочего пространства);
- открытый временной конец деятельности (каждый работает в своем темпе).

Зачем нужен лэпбук:

•он поможет воспитаннику по своему желанию выбрать информацию, лучше понять и запомнить материал;

•ребёнок учится самостоятельно собирать и анализировать информацию, закладываются навыки учебной деятельности;

•это эффективный способ запомнить информацию, самостоятельно (в свободной форме) повторить пройденный материал;

•его хорошо использовать при работе в группах;

•развивает творческие способности и коммуникативные навыки у детей;

•это эмоционально, ярко, увлекательно и интересно для детей дошкольного возраста.

В зависимости от назначения «лэпбуки» бывают:

учебные;

игровые;

поздравительные;

праздничные;

автобиографические (папка-отчет о каком-то важном событии в жизни ребенка: путешествие, поход в цирк, каникулярный досуг и т.д.).

В зависимости от формы:

– стандартная книжка с двумя разворотами;
– папка с 3-5 разворотами;
– книжка-гармошка;
– фигурная папка.

Организация материала:

– стандартные кармашки;
– обычные и фигурные конверты;
– кармашки-гармошки;
– кармашки-книжки;
– окошки и дверцы;
– вращающиеся детали;
– высовывающиеся детали;
– карточки;
– теги;
– стрелки;
– пазлы;
– чистые листы для заметок и т.д.

Процесс изготовления лэпбука невероятно захватывающий. Для этого вам понадобятся следующие материалы:

картон-основа (картонная папка или лист плотной бумаги формата А3);

бумага (белая, цветная, бумага для скрапбукинга с различными расцветками и текстурой);

принтер и/или ручки, карандаши, фломастеры, краски;

обычные и фигурные ножницы;

клей и/или скотч;

степлер;

декоративные элементы по необходимости (пуговицы, пайетки, подвески, скрепки, засушенные листья, наклейки, вырезанные из журналов тематические картинки и т.д.).

Практическая значимость данной технологии в том, что лэпбук помогает ребенку по своему желанию организовать информацию по изучаемой теме и лучше понять и запомнить материал (особенно если ребенок – визуал) [2, с.163].

На первом этапе мной был изучен немногочисленный опыт работы отечественных и зарубежных педагогов по данной теме с использованием интернет-ресурсов.

На втором этапе были проведены различные формы работы.

В ходе этой работы мое мнение, что использовать «Лэпбук» целесообразно при реализации календарно-тематической модели, на основе которой выстраивается образовательный процесс, подтвердилось. Сначала я использовала лэпбук для обобщения опыта детей по теме «Осень – славная пора». Этот первый тематический лэпбук мы изготовили совместно с родителями.

На родительском собрании я познакомила родителей с лэпбуками, родители заинтересовались и включились в совместную деятельность по его изготовлению: родителям дана была памятка «Что такое «Лэпбук» и как его изготовить».

Далее мы с ребятами рассмотрели "Лэпбук" как необычную книжку, в которой нет страниц, но есть интересные кармашки, конвертики и т.д. Интерес детей к папке был вызван не только ее красочностью и необычностью, но и знакомым содержанием, в них шла речь о таком знакомом времени года, как осень.

На третьем этапе в ходе образовательного процесса были разработаны и активно использованы следующие лэпбуки: «Дары природы», «Насекомые», «Птицы», «В мире профессий». В ходе создания лэпбуков дети действовали практически полностью самостоятельно, при небольшой помощи педагога и родителей. Я предложила тему лэпбука. Например – «Осень – славная пора», небольшие заготовки (шаблоны), а дети самостоятельно заполняли творческую папку по своему усмотрению. Создание папки происходило постепенно, в несколько этапов, по мере освоения нового материала. После окончания работы папка оставалась у ребенка, что позволило ему в любое время открыть ее, восстановить в памяти и рассказать сверстникам и родителям все знания, которые он получил в ходе знакомства с данной темой и создания лэпбука. Лэпбук был использован не только как средство образовательной, но и как средство творческой деятельности. Результат показал, что дети стали активно взаимодействовать со сверстниками и взрослыми, проявлять интерес к участию в совместной деятельности. Значительно вырос познавательный интерес, любознательность, самостоятельность и инициативность в решении

поставленных задач. Изучаемый материал успешно используется детьми в повседневной жизни.

Подводя итог, необходимо отметить, что, несмотря на малозначительные минусы, которые имеет работа над «лэпбуком», ее плюсы неоспоримы. Создание «лэпбука» решает ряд задач современного образования, давая детям не только знания по теме, но и обучая их всесторонне смотреть на проблему, ставить задачи и решать их, творчески подходить к вопросу организации и подбору информации.

В условиях модернизации образования, педагогу необходимо искать новые методы и технологии обучения, которые помогали бы ему обучать и воспитывать личность, которая нужна новому современному обществу — личность, которая может нестандартно мыслить, предлагать и реализовывать различные идеи. Применяя в своей работе технику создания «лэпбука», появится возможность подготовить именно такую личность к новой жизни в новых условиях. «Лэпбук» – это не просто метод, помогающий закрепить и отработать полученные знания, это – полет фантазии, который может дать непредсказуемые результаты, это исследование, которое, однажды начавшись, будет продолжаться всю жизнь, ведь если посеять в ребенке «зерно» открытия и исследования, оно будет расти и увеличиваться. Задача педагога – лишь придавать детям уверенности в своих силах и правильно мотивировать на открытие новых горизонтов [2, с.164].

В перспективе реализации данной формы работы с детьми является создание банка лэпбуков по всем тематическим неделям в соответствии с основной образовательной программой для их систематического использования в качестве формы организации образовательной деятельности воспитанников.

Данная форма работы доступна для родителей и может широко использоваться в образовательной деятельности.

Литература

1. Е.Блохина, Т.Лиханова «Лэпбук – «наколенная книга» Журнал «Обруч № 4 2015 год.

2. Гатовская Д. А. Лэпбук как средство обучения в условиях ФГОС [Текст] / Д. А. Гатовская // Проблемы и перспективы развития образования: материалы VI междунар. науч. конф. (г. Пермь, апрель 2015 г.). — Пермь: Меркурий, 2015. — С. 162-164.

ИСТОЧНИКИ ИНФОРМАЦИИ

https://ru.pinterest.com/source/homeschoolshare.com/

http://www.tavika.ru/2015/12/Red-book.html

http://www.maam.ru/obrazovanie/lepbuki

http://kopilkaurokov.ru/doshkolnoeobrazovanie/prochee/lepbuk-kak-vid-sovmiestnoi-dieiatiel-nosti-vzroslogho-i-dietiei

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ ДОШКОЛЬНИКОВ

Р.Б. Нурланова
воспитатель ГККП «Детского сада № 2 «Жулдыз»
г. Кокшетау Акмолинской области

Любая инновация представляет собой не что иное, как создание и последующее внедрение принципиально нового компонента, вследствие чего происходят качественные изменения среды. Технология, в свою очередь, является совокупностью различных приемов, которые применяются в том или ином деле, ремесле или искусстве.

Таким образом, инновационные технологии в ДОУ направлены на создание современных компонентов и приемов, основной целью которых является модернизация образовательного процесса. Для этого педагогические коллективы в детских садах разрабатывают отличающиеся от других дошкольных учреждений новейшие модели по воспитанию и интеллектуальному развитию малышей. В своей профессиональной деятельности воспитатели используют методический инструментарий, способы и приемы обучения, полностью соответствующие принятой модели. Современные образовательные технологии в ДОУ применяются все чаще, а результат их внедрения будет проявляться еще не одно десятилетия. В целом под инновационным процессом понимается комплексная деятельность по созданию (рождению, разработке), освоению, использованию и распространению новшеств[1, 20]. Технология, в свою очередь, является совокупностью различных приемов, которые применяются в том или ином деле, ремесле или искусстве. Таким образом, инновационные технологии в ДОУ направлены на создание современных компонентов и приемов, основной целью которых является модернизация образовательного процесса.

На сегодняшний день инновационных технологий, применяемых в наших детских садах, насчитывается более сотни. Среди них пристальное внимание следует уделить:

- здоровьесберегающим технологиям;
- технологиям, относящимся к проектной деятельности;
- информационно-коммуникационным технологиям;
- личностно-ориентированным технологиям;
- игровым технологиям.

Одним из важнейших направлений дошкольной педагогики, реализуемым во многих дошкольных учреждениях страны, в настоящее время стало экологическое образование. Экологическое воспитание - это воспитание нравственности, духовности, интеллекта. Формирование экологической культуры населения, начало ее становления падает на первые семь-восемь лет жизни ребенка. Именно в дошкольном возрасте усвоение основ экологических знаний наиболее продуктивно, так как малыш воспринимает природу очень эмоционально, как нечто живое. Влияние природы на ребёнка огромно: она встречает малыша морем звуков и запахов, тайнами и загадками, заставляет остановиться, присмотреться, задуматься. Красота окружающего мира рождает чувство привязанности к тому месту, где родился и живёшь, и, в конечном счёте, любовь к Отечеству.[3. 330]

Инновационные технологии, столь актуальные в деятельности современного дошкольного учреждения, получили свое новое развитие и в экологическом образовании. Экологизация образования затронула дошкольные учреждения, школы, высшие учебные заведения. Важнейшим звеном в этой цепи является дошкольные учреждения, т.к. именно в детстве, особенно в дошкольном возрасте, человек более всего ближе к природе, и именно в этом возрасте велика роль воспитания и обучения.

Экологическое образование можно определить как создание целостной взаимосвязанной системы целей, задач, содержания, форм, методов и средств, в единстве влияющих на развитие экологического сознания, развитие всех сторон ответственного отношения к окружающему миру: познавательной, ценностной, нормативной и практически-действенной.

Современные инновационные технологии экологического образования дошкольников: 1) здоровьесберегающие технологии.

Цель здоровьесберегающих технологий в экологическом образовании дошкольников – это обеспечение высокого уровня здоровья, осознанного отношения к растительному и животному миру, способность чувственному восприятию мира и эмоциональному благополучию ребёнка, научить бережному отношению к своему здоровью и природе, эффективно решать задачи здорового образа жизни и безопасного поведения в природе, оказание самопомощи и помощи другим[1, 28].

Правильная организация экологического образования дошкольников, оптимальное чередование разных здоровьесберегающих технологий оказывает огромное влияние на работоспособность, утомляемость и в целом на функциональное состояние всего организма, способствует овладению новых знаний, дает практическую модель правильного поведения на природе, развивают эмоциональную отзывчивость, помогают обрести уверенность в себе.

2) технологии, относящиеся к проектной деятельности.

Экологический проект – это средство, с помощью которого педагог решает образовательные задачи дошкольников по экологической тематике. Его общий

характер, несомненно, определяется принципами, положенными в основу программы, в рамках которой он реализуется.

В проекте можно объединить содержание образования из различных областей знаний, кроме того, открываются большие возможности в организации совместной познавательно-практической деятельности дошкольников, педагогов и родителей. Основу форм и методов работы с детьми в рамках экологического проекта составляют эксперименты, наблюдения и самонаблюдения. [3, 1]

(Проектно – экспериментальная деятельность «Зеленая аптека»)

Специфика метода проектов заключается в том, что педагогический процесс накладывается на процесс взаимодействия ребенка с окружающим миром, педагогическое воздействие осуществляется в совместной деятельности взрослого и детей и опирается на их личный опыт. Цель — работа над проблемой, в результате которой ребенок получает ответы на вопросы.

Во время работы над проектом дети шире и глубже изучают мир природы. В результате использования метода проектов в экологическом образовании детей дошкольного возраста повышается уровень знаний о животном и растительном мире, уровень экологической грамотности, воспитывается любовь к природе родного края, происходит формирование инициативного, активного и самостоятельного ребенка. А также позволяет сделать жизнь в детском в детском саду интереснее и разнообразнее. Наблюдая за детьми, которые были вовлечены в проектную деятельность, можно отметить, что эти дети быстрее вникают в суть изучаемого материала, чувствуют себя самостоятельными; умеют вести себя свободно с собеседником, формулировать четкие и краткие вопросы, делать логические выводы, устанавливать причинно-следственные связи; проявляют друг к другу внимание, сопереживание, чутко относятся ко всему живому. Используя метод проектов в работе с дошкольниками, необходимо помнить, что проект – продукт сотрудничества, сотворчества не только воспитателя и детей, но и родителей, а порой всего персонала детского сада. [2, 56]

(Экологический проект «Комнатные растения»)

(Работа на участке в летний период)

3) информационно-коммуникационные технологии.

В условиях детского сада возможно, необходимо и целесообразно использование ИКТ в различных видах образовательной деятельности, в том числе и в деятельности экологической направленности. Применение ИКТ позволяет сделать образовательный процесс экологической направленности более привлекательным и по-настоящему современным, решать познавательные и творческие задачи с опорой на наглядность. Тем самым улучшить качество результатов знаний и умений по экологическому образованию.

4) личностно-ориентированные технологии.

Использование личностно-ориентированных технологий способствуют развитию индивидуальности дошкольника. Это является своего рода фундаментом всего образовательного процесса. Основной акцент делается на личности ребенка и его специфических особенностях. В зависимости от способностей ребенка, педагог подбирает обучающие игры, которые помогут максимально раскрыть и развить талант малыша. [4. 331]Здесь нет места авторитаризму, навязыванию мнения и обезличенному подходу к воспитаннику. В группе, как правило, царит атмосфера любви, взаимоуважения и сотрудничества

5) игровые технологии.

Игровые технологии в детском саду – это ключик к каждому ребенку. В игре дети лучше усваивают материал, им легче выразить свои мысли. Они по праву занимают важное место в воспитании подрастающего поколения.

Особое место в этой работе отводится играм экологического содержания. Использование игр в экологическом образовании способствует получению дошкольниками более прочных знаний, помогает овладеть умением экологически целесообразного поведения в природе. Ребёнок накапливает нравственно-ценностный опыт отношения к миру. [5.220] Виды игр, используемые в экологическом образовании, разнообразны по форме и содержанию и не отличаются от обычной игровой деятельности ребенка. Это и театрализованная игра, и настольная игра, и подвижная, различного рода аттракционы, игры с природным материалом, соревновательные, сюжетно-ролевые, дидактические игры и др.

Таким образом, применение инновационных технологий в области экологического образования дошкольников позволяет педагогам строить процесс экологического образования в соответствии с современными требованиями и вместе с тем без излишней нагрузки для дошкольников. Использование инновационных технологий в ДОУ в целом приводит к тому, что ребенок получает знания, которые прочно закрепляются в его подсознании. [6. 56]

Технологический подход, то есть новые педагогические технологии гарантируют достижения дошкольника и в дальнейшем гарантируют их успешное обучение в школе.

Создание технологии невозможно без творчества. Для педагога, научившегося работать на технологическом уровне, всегда будет главным ориентиром познавательный процесс в его развивающемся состоянии.

Применение инновационных педагогических технологий способствует: повышению качества образования;

повышение квалификации воспитателей;

применение педагогического опыта и его систематизация;

использование компьютерных технологий воспитанниками;

сохранение и укрепление здоровья воспитанников;

повышение качества обучения и воспитания.

Список используемой литературы

1. Белая К. Ю. , Инновационная деятельность в ДОУ [Текст]/ К. Ю. Белая – М .: ТЦ Сфера, 2004. — 64 с.

2. Соломенникова, О.А., Экологическое воспитание в детском саду. Программа и методические рекомендации [Текст]/ О.А. Соломенникова. — М.: Мозайка - синтез, 2009. — 112 с.

3.Маханева М.Д. Экологическое развитие детей дошкольного возраста: Методическое пособие для воспитателей ДОУ и педагогов начальной школы. - М.: АРКТИ, 2004. - 320с.

4. Николаева С.Н. Теория и методика экологического образования детей: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издат. центр «Академия», 2002 г., 336 с.

5. Николаева С.Н. Юный эколог: Программа и условия её реализации в детском саду. - М.: Мозаика — Синтез, 1999. - 220с.

6. Рыжова Н.А. Экологическое образование в детском саду//Первое сентября. - 2005.- № 17.- С.11-15.Назарова Т. С. Педагогические технологии: новый этап эволюции?// Педагогика. – 1997. - № 3, с.56.

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДОШКОЛЬНОМ МИНИ-ЦЕНТРЕ

Ермакова Т.Д.,
воспитательмини-центра
при КГУ «Средняя школа №10»
Костанайская область
Житикаринский район

Развитие системы дошкольного воспитания и обучения – одно из приоритетных направлений государственной политики Республики Казахстан, так как оно является первым уровнем образования, которое обеспечивает стартовые возможности для последующего развития детей в школьном возрасте.

Глава государства Н.А.Назарбаев, акцентируя внимание общества на модернизации дошкольного образования, поручил: «На основе передового международного опыта внедрить современные методики обучения в дошкольное воспитание и обучение. Они должны быть инновационными, а образовательные технологии – креативными».

XXI век можно с уверенностью назвать веком расцвета инновационных технологий, которые активно внедряются в самые разнообразные сферы человеческой деятельности, и дошкольное образование среди них закономерно становится одной из самых значительных.

Важнейшие характеристики ребенка как субъекта деятельности – это его самостоятельность, активность, инициативность, проявление творчества в познании, общении, игре и посильном труде. Поэтому проблема овладения инновационными технологиями в организации педагогического процесса поставлена в один ряд с наиболее актуальными проблемами современного дошкольного образования.

В целях инновационного преобразования дошкольного образования разработаны новые нормативные правовые документы. В этом учебном году мы начали работать по новой Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения, разработанной на основе обновленного Государственного общеобязательного стандарта. Эти документы

ориентированы на индивидуальность ребенка, его развитие и удовлетворение возрастающих потребностей детей и родителей.

Возросшие требования к технологичности образовательного процесса обусловлены острой потребностью в обязательном предвидении результатов и перспектив развития. Реализация современной цели педагогического процесса требует от меня - воспитателя дошкольного мини-центра использования в своей деятельности инновационных педагогических технологий.

Музейная педагогика является одной из инновационных технологией в сфере личностного воспитания детей, создающая условия погружения личности в специально организованную предметно-пространственную среду.

В группах мини-центра целесообразно организовывать мини-музеи, которые позволяют осознать ребенку себя, формируют социальный опыт, дают возможность действовать, обогащать практический опыт, способствуют раскрытию художественно-творческого потенциала, создают условия для познавательной активности, знакомят детей с культурой разных народов.

Разработанные мною сюжетно-ролевой игры «Музей-разноцветная планета» (младший дошкольный возраст). Экспозиция «Национальная посуда» приобщает детей младшего дошкольного возраста к культуре разных народов мира, воспитывает толерантное отношения к людям разных национальностей (фотографии 1,2).

Фотографии 1,2 Фрагменты сюжетно-ролевой игры «Музей-разноцветная планета»

Социо-игровая образовательная технология заинтересовала меня тем, что ее применение способствует реализации потребности детей в движении, сохранению их психологического здоровья, а также формированию коммуникативных навыков у детей дошкольного возраста (фотографии 3,4).

Фотографии 3,4 Фрагменты интегрированной организованной учебной деятельности «Там на неведомых дорожках»

Особый интерес сегодня вызывают интеллектуальные технологии, созданные на основе моделирования.

Ментальные карты я ценю за то, что это:

- хороший способ самовыражения эмоций и мыслей по какой- либо теме;
- более легкое запоминание материала детьми;
- хорошее средство для подготовки к организованной учебной деятельности, проектам;
- развитие познавательного интереса у детей, развитие мышления и воображения;
- дети начинают размышлять, это развивает логику.

Разработанный мною квест «Разведчики весны» только ожидает своей реализации в ближайшее время. Это приключенческая игра, в которой необходимо выполнять задания для продвижения по сюжету. Дойти до цели можно последовательно разгадывая загадки. Каждая загадка – это ключ к следующей точке и следующему заданию. А задания самые разные: активные, творческие, интеллектуальные.

Квест построен на коммуникационном взаимодействии между игроками. Не общаясь с другими игроками невозможно достичь цели, что стимулирует общение и служит хорошим способом сплотить играющих.

В квесте «Разведчики весны» играющие дети должны быть очень внимательными и замечать всё вокруг, найти как можно больше примет весны в окружающем мире.

Применение инновационных технологий позволяет нам воспитателям дошкольников проводить организованную учебную и самостоятельную деятельность увлекательно, помогает заинтересовать детей играми, позволяет детям при поддержке педагога вести исследовательскую, проектную деятельность в воспитательно-образовательном процессе.

Мир детства рядом с нами, он внутри нашего взрослого мира, он смотрит на нас глазами ребенка, говорит его голосом. Мир детства, внутренний мир ребенка - ключ ко многим волнующим проблемам нашей жизни. А раскрыть заветную дверь в этот мир как раз, и помогают инновационные образовательные технологии. Именно они, на мой взгляд, позволяют сплотить детей между собой, с взрослыми, с миром в единое целое, научить жить и успешно развиваться в современном обществе. И, если ребенок после проведенной работы начинает доверять нам, верить, значит, можно дальше творить, фантазировать, прогнозировать.

Мы должны стремиться воспитать умных, красивых душой и телом, доброжелательных и успешных в жизни юных граждан, что является залогом нашего с вами успеха, успеха нашей страны.

Литература

1.Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (от 13 мая 2016 года № 292).

2.Мектепкедейінгі ұйымдарда заманауи әдістер мен технологияларды қолданудың жаңа үрдістері: Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары/Новые тенденции внедрения современных методик и технологий в дошкольных организациях. Материалы Международной научно-практической конференции. Астана, 2016 жыл, 23 маусым. – Астана, 2016.

МАЗМҰНЫ

1	**Игенбаева Б.Қ.** Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұндық құрылымының дамуы мен қалыптасуы	4
2	**ЖұмабековаФ.Н.** «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында жүзеге асырудың шарттары	9
3	**Ерманова М.Н.** Қазақстанда мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының даму тарихы	15
4	**Бликова Ж.Б., Амиргалиева Д.Ж.** Основные этапы истории становления и развития дошкольного образования в семипалатинском регионе	21
5	**Бугубаева А.Д.** Караганда – колыбель дошкольного воспитания в Казахстане	27
6	**Жанаева Ш.А.** Мектепке дейінгі білім берудің заманауи үрдістері	32
7	**Коздигарина Ж.С.** «Мәңгілік Ел» – жалпыұлттық идеясының түпқазығы	36
8	**Станова Г.К.** «Бақытты балалық шақ – мекені» жылыой ауданы мектепке дейінгі ұйымдарының құрылуы мен даму тарихы	40
9	**Афинова Б.А.** Нравственно – патриотическое воспитание в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік Ел»	45
10	**Кардарова Г.Ж.** «Мәңгілік Ел» патриоттық актісінің негіздерін мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбие мен оқыту үдерісіне енгізу	47
11	**Кунасова М.А.** Тарихы терең – Мәңгілік Ел	51
12	**Байназарова Т.Б., Абдыкалыкова Г.К.** Мектеп жасына дейінгі балалардың сенсорлық мәдениетін қалыптастырудың алғышарттары	58
13	**Балабаева А.И. Салимханова Г.** Мектеп жасына дейінгі балаларды адамгершілік құндылыққа тәрбиелеудің педагогикалық мәселелері	62
14	**Кулмаганбетова Н.А., Ахметжанова А.А.** Бала тәрбиесі - баршаға ортақ	66
15	**Идрисова Т.М.** Студенттердің кәсіби құзыреттілігін іс-тәжірибе барысында дамыту	70
16	**Шангреева А.Ж.** «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы контекстінде қазақстанда мектепке дейінгі білім берудың тарихы мен дамудың заманауи үрдістері	73
17	**Захарчук Е.В.** Нетрадиционные формы работы с педагогами, родителями и детьми по патриотическому воспитанию дошкольников в контексте реализации национальной идеи «Мәңгілік Ел»	79
18	**Қамаубаева Г.Т.** Мектеп жасына дейінгі балалардың ұлтжандылығын дамыту - «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын жүзеге асырудың алғышарты	83
19	**Конкаева С.Т.** Өткенді аялай отырып, жаңаға жетеміз	88

20	**Деринг Т.Г.** История и современные тенденции развития дошкольного образования в казахстане в контексте общенациональной идеи «Мәңгілік Ел»	90
21	**Габдрахманова Д.М.** «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын іске асыруда мектепке дейінгі жастағы балалардың бойында рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру	95
22	**Ботантаева Ж., Маткаримова А., Байғалым С., Сарсенбаева Б.** Мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндерді патриоттыққа тәрбиелеу – болашағымыздың табыс кепілі	98
23	**Жанбота Ш.** «Мәңгілік Ел» – болашаққа бастар жол	102
24	**Абдикаримова Г.Ш.** Ата-баба аңсаған «Мәңгілік Ел»	104
25	**Амиржанова Л.М.** «Мәңгілік Ел» - духовно - нравственная основа воспитания патриотизма у дошкольника	107
26	**Уразбаева Г.Ж.** Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын іске асыруда театрландырылған әрекетті ұйымдастырудың тиімді жолдары	111
27	**Шайменова Н.К.** Мектеп жасына дейінгі балалардың патриоттық ой – сезімін қалыптастыру	116
28	**Сисенбердиева А.Ж.** Мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында оқу қызметін ұйымдастырудың тиімді әдістері	123
29	**Бритвина Е.В.** Инновационные подходы к реализации программного содержания раздела «естествознание» в рамках предшкольной подготовки	128
30	**Ахметкалиева Г.М.** Білікті маман даярлауда мектепке дейінгі ұйымдармен байланыстың маңызы	133
31	**Нығметова Ғ.Н., Салимханова Г.** Мектеп дейінгі балалардың психологиялық дамуының мәні	136
32	**Макаренко Л.М., Кожахметова Р.Т.** Модель образовательного кластера как средство планирования учебно-воспитательного процесса при подготовке педагогических кадров	138
33	**Дюсекеева А.А.** Роль групповой работы в процессе обучения на уроках профессиональных дисциплин	143
34	**Есельбаева Г.Қ.** Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жаңартылған мазмұнын іске асыру	149
35	**Сеилгазинова С.А.** Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының талаптарына сәйкес ұйымдастырылған оқу қызметінің мазмұнын іске асыру	154
36	**Утебалиева А.Ш.** Мектепке дейінгі ұйымның жаңашыл бағыттағы жетістіктерге қол жеткізу жолдары	158
37	**Сариева Т.Қ.** Тәрбие алтын бесігі - балабақша	163
38	**Омар Б.С.** Социальная адаптация дошкольников с особыми образовательными потребностями средствами лекотеки	169
39	**Жанғали С.Ж.** Мектепке дейінгі ұйымның жұмысын	175

	инновациялық технологиялар негізінде ұйымдастыру	
40	**Ишбулатова Л.В.** Особенности конструирования предметно-развивающей среды в дошкольной организации для детей с особыми образовательными возможностями	180
41	**Хомутова О.В.Тарасова Н.В., Заметайло Н.Г.**Песочная терапия один из методов формирования коммуникативных навыков дошкольника	184
42	**Тагибергенова Ж.К.** Развитие математических способностей и логики у детей дошкольного возраста	187
43	**Жетписова А.К.** Театрландырылған ойын түрлерін қолдану арқылы балалардың шығармашылық қабілетін дамыту	191
44	**Хомутова О.В., Тарасова Н.В.** Драма - предмет обновленного содержания дошкольного воспитания и обучения	195
45	**Жеребило М.А.** Метод моделирования в экологическом образовании детей дошкольного возраста	199
46	**Житенева С.В.** Инновационный подход к организации ОУД «художественная литература» как залог повышения читательского интереса у дошкольников	203
47	**Сагидуллина А.М.** Тәрбиелеу мен оқытудағы жаңашылдық – педагогикалық қызмет нәтижесі	207
48	**Неделина Н.А., Жевакина А.Ю** Развитие фонематических представлений у детей с нарушениями речи как основа успешного обучения грамоте	211
49	**Крюкова Н.А.** Формирование экологической компетентности детей дошкольного возраста через наблюдения на метеостанции	216
50	**Божко В.И.** Сказкотерапия и песочная терапия как инновационные методы работы с детьми	219
51	**Трехлеб О.Ю.** Технология активных методов в работе с детьми дошкольного возраста	224
52	**Токсанбаева З.Е.** Развитие триединства языков	228
53	**Антонова В.М.** Логопедическое сопровождение детей в неспециализированной дошкольной организации	232
54	**Безина Т.В.** Формирование основ безопасного поведения у детей дошкольного возраста как средство развития ценностного отношения к своему здоровью	236
55	**Журавлева Н. В.** Эффективность групповой работы на занятиях в классах предшкольной подготовки	240
56	**Ермагамбетова Ж.Ж.** Развитие сенсорно-моторных навыков у детей младшего дошкольного возраста	244
57	**Гусева Ю.И.** Развитие познавательного интереса дошкольников к декоративно-прикладному искусству казахского народа на оуд изобразительной деятельности	247
58	**Калжанова Е.А.** Ойын арқылы балалардың ойлау қабілеттерін дамыта отырып адамгершілікке тәрбиелеу	251

59	**Клинг Л.Н.** Проектная деятельность в дошкольной организации – «Шаг в большой мир»	255
60	**Урунбаева Г.Н.** Триз әдісі бейнелеу өнерінде	260
61	**Даримова Ф.А.** Балабақша мен отбасының әлеуметтік серіктестігі	264
62	**Жубандыкова А.М.** Мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық технологияларды қолданудың тиімділігі	270
63	**Ахаев А.В.** Реализация новых подходов к применению игровых технологий – один из эффективных путей развития одаренности детей дошкольного возраста	276
64	**Исмайлова Р.Б. Аршимбаева С.** Мектепке дейінгі ұйымдағы заттық дамытушы ортаны құруда М.Монтессори әдісінің маңызы	282
65	**Сергазина Ж.Ж.** Использование игровых технологий в ДО	285
66	**Койбагарова К.Н.** Ақпараттық-компьютерлік технологияларды арнайы пәндерді оқытуда қолдану	289
67	**Шалабаева А.Б.** Мектепке дейінгі тәрбие және білім ұйымдарында инновациялық іс-әрекеттерді жүзеге асырудың жолдары	293
68	**Жаныбекова Т.И.** Инновационные подходы в истории развития дошкольного воспитания и обучения в казахстане	297
69	**Іргебекова Г.І.** Мектеп жасына дейінгі балаларда майтабандылықтың алдын алу	300
70	**Айтжанова К.Б.** Осуществление инновационной направленности в деятельности дошкольной организации	304
71	**Сейтова А.О.** Инновационный потенциал дошкольной организации	309
72	**Ғибатуллина А.С.** Балабақшадағы инновациялық іс-әрекеттердің жүзеге асырылуы: нәтижелер мен жетістіктер	314
73	**Омарбекова Ф.Қ.** Баланы жан-жақты дамытуда асықтың рөлі	319
74	**Куспанова Р.Х.** Мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық технологияларды қолдану жолдары	325
75	**Арғынбекова С.А.** Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеу мен оқытуда дидактикалық ойындарды пайдалану	330
76	**Туймебаева Г.К.** Мектепке дейінгі білім беру үрдісін жетілдірудің инновациялық тәсілдері	334
77	**Аманшиева С.Ш.** Инновациялық технолдогияларды қолдану арқылы мектепке дейінгі білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту	338
78	**Ахметова Г.К.** Инклюзивті білім берудің психологиялық мазмұны мен инновациялық тәсілдерін мектепке дейінгі ұйымдарда жүзеге асыру жолдары	344
79	**Садырова А.К.** Мектеп жасына дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеуде М.Монтессори технологиясын пайдалану	349
80	**Курпеева А.С.** «Activinspire» бағдарламасын балабақшада тиімді қолдану	354
81	**Сапаралина А.Т.** Использование методов арт- терапии в развитии творческой активности ребенка	357

82	**Уразбаева Г.Ж.** Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасын іске асыруда театрландырылған әрекетті ұйымдастырудың тиімді жолдары	361
83	**Кульжанова Э.Б.** Использование инновационных технологий на уроках русского языка в группах с казахским языком обучения	366
84	**Анчеева Г.В.** Развитие субъектности дошкольников посредством формирования интереса к математике на основе использования игровых технологий	372
85	**Галанина Е.В.** Интеллектуальное развитие детей дошкольного возраста средствами развивающих игр в.в. воскобовича	376
86	**Мантекова Т.С.** Мектепке дейінгі ұйымдардың музыка оқу қызметінде қолданылатын инновациялық педагогикалық технологиялар	380
87	**Нагасимова Д.Ю.** Психолого-педагогическое сопровождение детей дошкольного возраста с использованием элементов Арт –терапии	385
88	**Жумашева Г.Б.** Мектепке дейінгі ұйымдарда мемлекеттік тілді меңгертуде инновациялық технологияларды қолдану	388
89	**Степанова Т.А.** Использование игровых технологий для развития познавательных процессов у дошкольников	394
90	**Кабенова Ж.Т.** Отбасылық педагогикалық жобалар	399
91	**Рауаш Ж.Ж.** Педагогикалық процесті ұйымдастыруда жобалау іс-әрекеті	404
92	**Сактаганова А.А.** Сана мен дене үйлесімділігі	409
93	**Оспанова Г.Н., Аскатова С.К.** Мектепке дейінгі ұйымда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану	411
94	**Зейнуллина Г.Е.** Лэпбук – как универсальное дидактическое пособие в работе с дошкольниками	415
95	**Калинина И.А.** «Лэпбук» как инновационный подход в работе с детьми 6-7 лет	423
96	**Нурланова Р.Б.** Применение инновационных технологий в экологическом образовании дошкольников	428
97	**Ермакова Т.Д.** Применение инновационных технологий в дошкольном мини-центре	433